

Belg. 170⁰ / II-9

MAETSCHAPPY
DER
VLAEMSCHE BIBLIOPHILEN.

OUDVLAEMSCHE
LIEDEREN EN ANDERE GEDICHTEN
DER XIVe EN XVe EEUWEN.

2^e Serie. — N° 9.

GENT,
DRUKKERY VAN C. ANNOOT-BRAECKMAN,
KOORNMARKT.

132 g 595 D.

MAETSCHAPPY

DER

VLAEMSCHE BIBLIOPHILEN.

—

2^e SERIE. — N° 9.

OUDVLAEMSCHE

LIEDEREN EN ANDERE GEDICHTEN

DER XIVe EN XVe EEUWEN.

N° 72. van de 100 afdruksels voor den koophandel bestemd.

DE SECRETARIS,

J. P. Blommestein. aut.

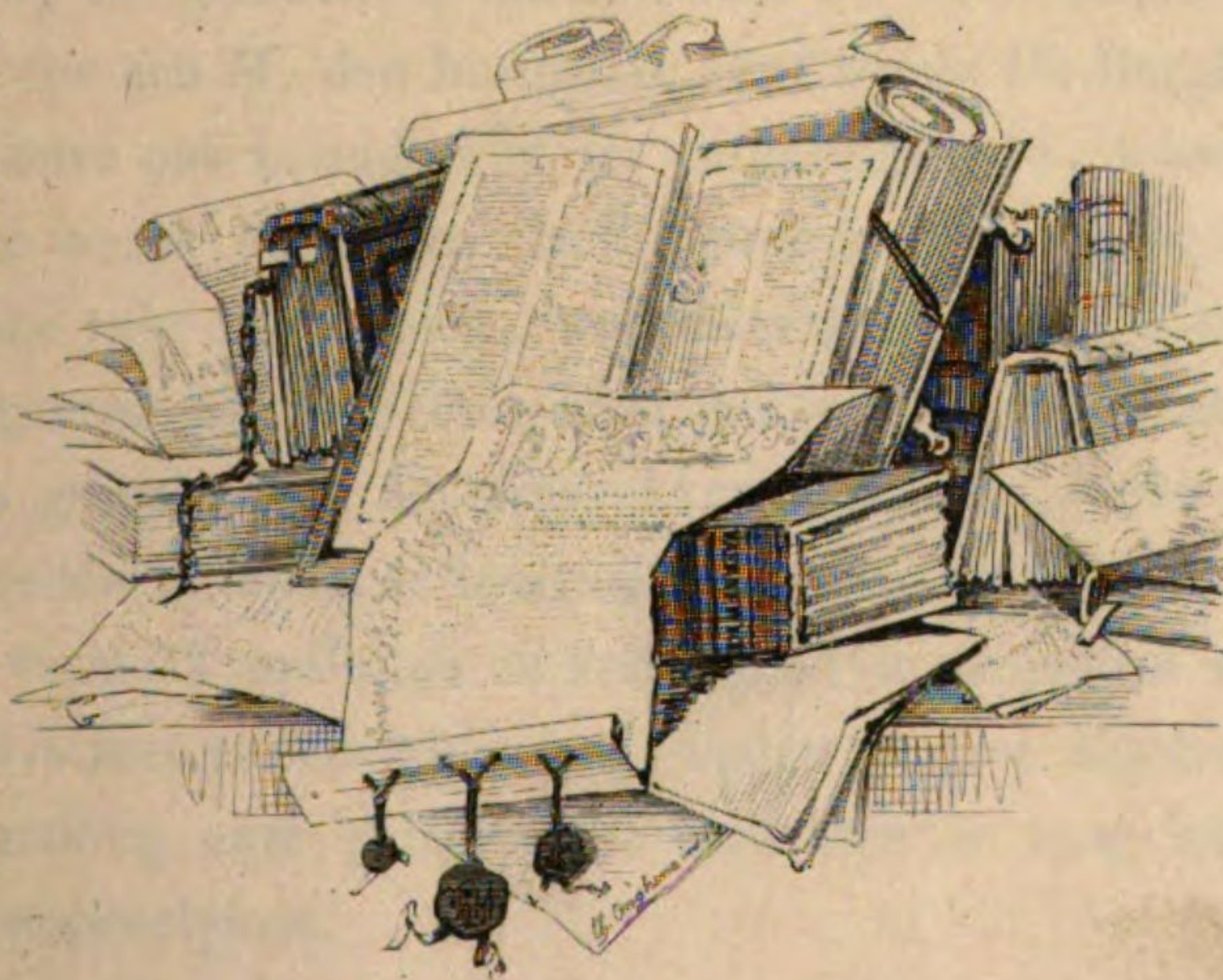

OUDVLAEMSCE

LIEDEREN EN ANDERE GEDICHTEN

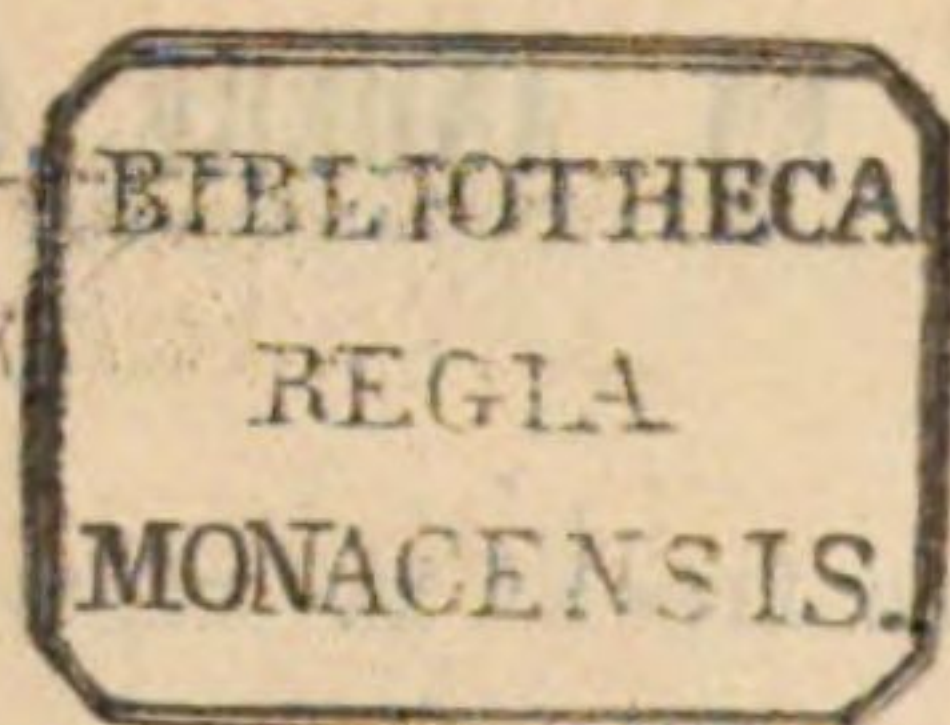
DER XIVe EN XVe EEUWEN.

GENT,

DRUKKERY VAN C. ANNOOT-BRAECKMAN.

VOORWOORD.

Het handschrift, waernaer deze gedichten worden uitge-
geven, is een perkamenten codex, in twee kolommen ge-
schreven; het geschrift is van het einde der XIVe eeuw. Het
behoort toe aan M. den burggrave De Croeser De Berghes,
die hetzelfde ons bereidwillig ter uitgave afstond, waerover
wy hem onzen openlyken dank betuigen. M. De Croeser
bezit eene ryke bibliotheek, waer belangvolle oorkonden en
onuitgegevene schriften over onze geschiedenis in berusten,
en hy is geenzins van die afgetrokkene mannen, welke hun
geluk stellen in alleen te bezitten, en hunne schatten zonder
nut en vermaek opsluiten en verbergen; in tegendeel staet
hy dezelve met vriendelykheid af, opdat zy door algemeene
bekendmaking onze geschiedenis toelichten en onze letter-
kunde verheerlyken.

De gedichten in dit HS. vervat, kunnen verdeeld worden in : Gebeden en godsdienstige Dichtstukken , in Liederen en in Allegorische Gedichten. Het oude opschrift van het HS. was : « Rhetorijcke ende ghebeden-bouck van Mher Loys Van den Gruythuyse , prince van Wijncestre , ridder van den Gulden Vliese , dict de Bruges , ofte van Brugghe , enz. , » en op de eerste bladzyde bevinden zich de wapenen van dit adel geslacht. Deze titel is nogtans door eene latere hand er op geplaetst , doch hoogst waerschynelyk naer den oorspronkelyken titel , welk door den tyd en de onzorg, of versleten, of gedeeltelyk vernietigd was; want het HS. heeft veel geleden , eenige bladzyden ontbreken , vele zyn onregelmatig ingenaeid , en het geheele is door den boekbinder tot in de letter op vele plaetsen afgesneden.

De Allegorische Gedichten zyn zes in getal en beslaen de ruimte tusschen bl. 233 en 414. Zy zyn geschreven in den trant van den *Roman de la Rose*, en niet zonder verdienste , zelfs nevens dit beroemde werk.

De Liederen vormen zonder twyfel het belangrykste gedeelte van het HS. ; trouwens de Melodiën , ten getalle van honderd vyf-en-veertig , zyn er by geschreven ; voor eenige liederen op eene regelmatigte wyze en die dus gemakkelyk in het hedendaegsche stelsel over te zetten zyn , maer voor het grootste getal zyn het slechts mnemotechnieke teekenen ten gebruike van diegenen , welke reeds den zang van het lied kenden , en die dus moeilijker om hervinden zyn. De heer Willems was de eerste hier te lande , die de aendacht over deze oude muziek inriep en eerst durfde bestaen dezelve in tegenwoordig bekende muzieknoten over te brengen. De beroemde Coussemaecker houdt zich onledig met eene gron-

dige studie over deze liederen ; wy verhopen dat zyne poogingen niet onbekroond zullen blyven , maer een helder licht zullen werpen over de middeleeuwsche muziek ; zyne uitstekende kennissen in dit vak strekken ons hiervan tot waerborg. De tael der liederen heeft ook iets eigenaerdis dat de studie niet onwaerdig is.

Het geheele HS. schynt het werk niet te zyn van een' en denzelfden schryver ; sommige van de honderd vyf-en-veertig liederen , indien wy ze naer de tael oordeelen , zou men eenen Limburger of Klevenaer kunnen toeschryven. Al het overige is vervaerdigd door eenen brugschen dichter , die zynen naem kenbaer maekte op de wyze te dien tyde zeer in gebruik , namelyk door de eerste letteren van de volgende verzen (bl. 39) :

In dese Oratie es verclaert
 Al uute Salve Regina ;
 Neimt van boven nederwaert
 Vorsienlic so eist gheopenbaert ,
 Also als icker mi an versta ,
 Niet dat ic dichter bem vermaert.
 Hu biddic sondich sere beswaert ,
 Voor mi een Ave Maria
 Leest dat mi God so langhe spaert ,
 So dat ic mi van sonden dwa
 Te tijt eer mi hier tlijf ontga.

Deze Jan Van Hulst noemt zich op bladz. 518 ook :
 arem , rudaris Jan , en op bladz. 29 : Jan Hulst.

Maer wie is deze dichter en op wat tydstip leefde hy ? —
 Het HS. is sedert eeuwen in het huis en geslacht van Gruthuse bewaerd geworden , en werd altyd aenzien als toebehoord hebbende aen de vermaerde boekery van Louis de Gruthuse , schoon Van Praet er geen gewag van maekt.

Deze overlevering is belangryk om het tydstip vast te stellen waerop het werk gemaakt is.

Men weet dat te Brugge een gilde bestond, waarvan de ridders den naem droegen van Forestiers van den Witten Beer. Onzeker is het ten welken jare dit ingesteld werd; maer er word gewag van gemaakt in 1320, en verscheiden tot nu bewaerde handschriften behelzen eene volledige beschryving van het luisterlyke feest, dat dit gilde gaf in 1392, en waerin Jan van Gruthuse, byna 17 jaren oud, eerst de wapens aennam, en koning van den Witten Beer werd.

Het XIIIe stuk, bladz. 479 en 480, is eene aanspraek van den dichter aan een lid van de familie Gruthuse. De dichter spreekt heel vrymoedig en wil den ridder waerschuwen tegen de gevaren en de verleiding van de wereld; hy zegt bladz. 480 :

Hoort na mijn woort, want icx beghere :
 In tiden verleden, als ic was
 Jong van daghen, van leden ras,
 Weit dat ic zeere der werelt plach;
 Maer als ic mercte ende over zach
 Drie dinghen, die niet en moghen faelgieren
 Hem, die de werelt zal antieren,
 So wardic haers werc zo sat
 Dat ic dese wide vermaerde stat
 Van Brucghe, die vreuchdenrike fonteyne,
 Claghende liet ende ghinc alleine
 In sulken state, als ghi mi ziet.

Eenige verzen te voren had hy reeds gezegd :

Ende hebbe mijn hermitage ghelaten.

De dichter had dan de wereld *geantiert* in zyne jongheid; maer het gedacht van drie pointen (zie bladz. 480, 481,

482), die hy in de wereld ontmoette, boezemde hem de begeerte in om in de eenzaamheid zyne zaligheid te gaen bewerken. Hy werd heremiet en daer hy op eene andere plaets zegt : *'t gelove dat hebbic hem gheleert*; schynt het my duidelyk dat de man priester was en hier zynen gewezen leerling eene vrymoedige les geeft. Nu, die ridder moet wel Jan van Gruthuse geweest zyn; want, op verscheiden plaetsen, noemt hy hem koning, en Jan alleen, uit het huis van Gruthuse, bekleedde eens deze waardigheid in het gilde van den Witten Beer. Ter bladz. 480, 9° vers, zegt hy :

O Coninc van den Witten Bere.

zoo ook bladz. 483, 6° vers :

Heer Coninc, als ic voor peinsde dit.

en bladz. 487, vers 24 :

Voort, edel heere ghecoroneert,
Biden ghelucke van der bone
Ter eere van uwer edelre croone,
Ende ooc dat wi hu willen toghen
Dat wi sijn *vrienden*, enz.

Uit deze aenhalingen mag men dan besluiten dat Jan Van Hulst, die zich openlyk *vriend* noemt van Jan van Gruthuse, welligt zynen pedagoog zal geweest zyn; want met zooveel vryheid had hy den ridder niet durven aanspreken, had hy niet een zeker gezag over hem uitgeoefend.

Het geheele stuk is eene zedeles, een zedelyk onderwys, eene raedgeving hoe een jonge heer zich in de wereld moet gedragen, wat hy vlugten en wat hy betrachten moet.

Jan werd koning van den Witten Beer in 1392, dus

moet het dichtstuk in dit jaer vervaerdigd zyn ; en daer de dichter zich zelven (bladz. 479 , v. 13) noemt :

. . . . . houd van daghen.

mag men vaststellen , dat , ten grooten deele , de andere stukken , en wel byzonderlyk de liederen die aen dezen dichter toebehooren , dagteekenen van uit het midden der XIVe eeuw.

De heer Willems heeft in het V^e deel van het Belgisch Museum , 451 , eenen brief overgenomen uit een HS. van de XVe eeuw , berustende ter burgondische bibliotheek binnen Brussel , 837-845 ; dit stuk is eene klagt over de ondankbaerheid der menschen , toegestuurd aen den heer Perseval Vanden Nocquerstocque , priester te Geeraerdsbergen. De dichter daervan is Jan Van Hulst en het opschrift luidt dus : Hier naer volcht een exemple , ghesonden bi eenen *eerweerdighen* joncheere , geheeten Jan Van Hulst , enz. ; dit ook bewyst hetgeen ik reeds zegde , dat Jan Van Hulst eenen rang in de maetschappy bekleed had en later priester geworden was. De eerste versen van dezen brief :

Percheval broeder , lieve gheselle ,
Bi Sinte Jacop van Compostelle.

getuigen dat Jan Van Hulst de heilige plaetsen bezocht had. Het gedicht aen Maria , bladz. 26 , geeft ons een ander bewys van de godsvrucht van onzen dichter ; het werd geschreven ter eere van eenige bedevaerders , welke ter Onzer Vrouwen kwamen , en eindigt dus :

Hier waren ter eere van Onser Vrouwen
Van Brueghen peilgrinen een deel ;
Leist elke clauze so moechdi scauwen
Sonder langhe elx name int capiteel ;
Telker clauze een name gheheel.

De eerste letters van deze vyf verzen maken den naem *Hulst* uit; de vorige strofen behelzen die van Lieven, Soete, Cateline, Gheraert, Jannyn, Trude, Rubin, Adriaen, Willem, Makelare, Coppin, Jan, Jan, Jan. Jan Van Hulst, eertyds joncheere, dan priester en reiziger naer de HH. plaetsen, waerschynelyk onderwyzer in de familie van Gruthuse, was ook pelgrim van Onze Lieve Vrouwe. Wat duidt deze benaming aen? Ware het toegelaten iets te verwaerloozen van wat men over eenen dichter als onzen Jan Van Hulst vindt, ik zou zonder twyfel de moeite niet nemen om op deze vraeg te antwoorden; maer nu heeft de minste omstandigheid haer belang. Wat dan Pelgrim van Onzer Vrouwen zyn mag, weet ik juist niet; maer eene tot nu bewaerde poëtieke bygeloovigheid of naïf gebruik by de landslieden, zal ons mogelyk daer eenig licht over geven. Als een huisgezin in akelige omstandigheden de hulp van Maria aenroept en troost ontvangt in den nood, gebeurt het niet selden dat het uit dankbaerheid eene hen of kieken draegt en offert aen Maria in de kapel, waer zy byzonderlyk geëerd wordt. Het offer voltrokken zynde, koopt men de hen af, en men brengt ze weder naer de hoeve, waer zy het voorwerp wordt van byzondere zorg en een levend middel om nooit uit het geheugen te verliezen wat men aen de H. Maegd verschuldigd is. Deze hoen wordt *de pelgrim* genaemd, en zy mag noch verkocht, noch gedood worden; maer moet haer eigen dood sterven.

Degenen die zich *pelgrims* noemden *van Onser Vrouwen*, waren dus ongetwyfeld menschen, die zich opgeofferd hadden aen de H. Maegd; misschien ook reizigers, die het huis van Loretten bezocht hadden. Wat er ook van zy, Jan

Van Hulst was een goed dichter, van edele afkomst en een godvruchtig priester; daerby bepaelt zich alles wat wy over hem hebben kunnen opspooren.

Het gedicht II (bladz. 314), is voor deszelfs inhoud zeer belangryk; het is een zinnebeeldig tafereel, dat een hofdag door Venus gehouden, voorstelt, om aen elk klagenden regt te laten wedervaren. De regsgebruiken der middeleeuwen worden aldaer nauwkeurig opgegeven; het stuk verdient vergeleken te worden met hetgeen Willems in het eerste deel van het Belgisch Museum, bladz. 40, uitgaf.

M. Kervyn De Lettenhove heeft reeds het lied over de Kerels (bladz. 154), dat ik hem medegedeeld had, overgezet, en gedrukt achter het tweede deel van de door hem geschreven *Histoire des Flandres*, en het voor hoogst belangryk aenschouwt, als betrekking hebbende met de burgeroorlogen van het begin der XIVe eeuw.

Het werk levert op verscheidene plaetsen treffende tafereelen op van de zeden van dezen tyd, en voor de geschiedenis der letterkunde is het niet zonder belang, daer het als een vervolg mag aenzien worden van de dichtwyze door Van Maerlant hier gesticht. Wy achten ons gelukkig van dus iets toegebracht te hebben tot den opbouw van de geschiedenis onzer tael en letterkunde.

C.

oud-VLAEMSCHE
LIEDEREN EN ANDERE GEDICHTEN.

Miserere mei/ Deus.

Miserere mei, Deus,
Dat in ydelheden dus
Hebbe versleten mijn jonghe leven;
Vader, dat wil mi nu vergheven
Na dijnre groter ontfaermicheit,
Sie op mi, vader, het es mi leit
Dat mi niet leet ghenouch en zi
Dat ic mesdaen hebbe jeghen di.
Recht als een worm van groter onwerde
Boghe ic mijn aenscijn totter erde;
Ik bem niet wert dat ic mijn oghen
Di zoude sonder tranen toghen,
Doch biedic di mijn handen beide:
Help mi, mijn vader, dat van mi sceide
Dese arde memorie, en mac mi zoet,
So offere ic di der traenen vloet.

Et secundum multitudinem...

An de duer die menichte dijnre ghenaden
 Wilt mine quaetheit mi ontladen ;
 Ic scame mi dat ic bem dijn kint
 Want ik hebbe di niet ghemint ;
 Ic scame mi dattu mi hebs ghemaect
 Ende ic so dickwile duus hebbe mesaect.
 Ic scame mi dattu mi in dit leven
 So vele dier gracen hebs ghegheven ,
 Ende ic di hebbe ghedanct so cleine.
 Ic scame mi dattu mi scieps so reine
 Ende ic mi voor dine hoghen
 Van zonden so walghelic moe toghen ;
 Doch roupic an dine ontfaermichede ,
 Doe of al mine quaethede ;
 Want , vader , saltu nu willen sien
 So mine quaetheit van mi vlien.

Amplius lava me...

Ander waerf dwa mi van sonden ,
 So dat ic suuer mach worden vonden.
 Van scaemten bem ic weder sleghen ;
 Du hebs zo minlic mi gedweghen
 Met uwen werden helichen bloede ;
 Hoe mach mier herten dan zijn te moede

Dat ic dier smerte bem ocusoen,
 Daer ghi uwe side hebt omme ondoen,
 Ende stuertet uwer herten medicine
 Om of te dwane de zonden mine.
 Vader, ne laetti niet verdrieten
 Dat ic dijnre gracie nu wille ghenieten;
 Jonne mi dat ic di offeren mach
 Sulc dunche tranen op desen dach,
 Mids dijrre hulpen dat ic mach dwaen
 Mine ziele; ic hebbe so vele mesdaen.

Quoniam iniquitatem meam...

Ic bekenne mine quaetheit, bedi
 Mine sonden sijn altoos jeghen mi;
 Al zoude mi gracie van di ghescien,
 Mine sonden doen mi van duechden vlien.
 Al stiers du duecht in mine memorie
 Ic hebbe ter daet zo crancke victorie
 Dat ic te sonden eer bem bereet
 Dan duecht te doene, dat es mi leet,
 Ende, vader, in orcondscepen van rauwen
 Wil ic die oghen mijn bedouwen,
 Mids dijnre ghenaden, zo met tranen,
 Dat ic mijn quaetheit of wil planen.
 Vader, hoor dijns kints gheclach,
 Dine grote ontfaermicheit vermach
 Te gansene onser zielen allende;
 Ets recht, dine macht es zonder hende.

Tibi soli peccavi...

Du alleene hebbic mesdaen ,
 Dies hebben die zonden mi bevaen ,
 Ende bringhen mi thu uut rechten noot ;
 Ic legghe mijn hoofd vor uwen scoot ;
 Ic en dar niet toghen dat anscijn mijn.
 Ghef mi die benedixie dijn
 Met dijnre almachticher rechter hant ;
 Stappans so sal die viant ,
 Die mi bedroghen heift , van mi vlien ,
 Sijns raets en willic nemmermeere plien ;
 Maer , hemelsch vader , dattu dijns kints
 Di also vaderlike bewints ,
 Al eist dat ic meer valle of sneve
 Dat ic mi zo te di waert gheve ,
 Als comen zal mijn laetste dach
 Dat ic dijns ziens ghebruken mach.

Ecce enim in iniquitatibus...

Ach , vader , sich tot hier beneden ;
 Ic bem ontsaen in quaetheden ,
 Ende in sonden ontfanc mi
 Mijn moeder , dies ic noch zondich zi.
 Niet , vader , dat ic mi te eenighe stonden
 Wille excuseren voor di van zonden ;

Want du in desen allendichen dale
 Ons quaems verlossen al te male,
 Met onghetalliker bitterheit.
 Dine edele teedre meinsghelicheit
 Was ghevanghen ende verraden,
 Bespot, ghegheselt ende verladen
 Metten cruce ende naect gestrect,
 Ghecroont, ghenaghelt ende gherect;
 Tbloet van den helichen wonden dine
 Was alre zielen medecine.

Ecce enim...

Sich, want du de waerheit minnets,
 Donsekere dinghen du bekinnets,
 Dine heliche wise secrete maren
 Wiltu nu vriendelike openbaren;
 Want du spreics in mier herten gront,
 Ende maecs mi mijnre zonden cont,
 Ende raeds mi als een vader goet
 Dat ic die zonden laten moet.
 O goedertiere, o moghende vader,
 Ghedocht niet dat ic werde quaeder;
 Mine zonden verweghen mi zeere.
 Ic en souds ghenesen nemmermeere
 Begrepe mi dine gherechticheit,
 Maer onder dine groote ontfaermicheit
 Bedec ic mijn hoofd en al mijn lede,
 Daer moestu mi nu bescudden mede.

Asperges me , Domine ,...

Besperze mi , heere , met ijsopen ,
 Ic worde ghezuuert in dat dopen.
 Du zuls mi dwaen , danne wordic mee
 Ghezuvert , wit ja boven den znee;
 Dus zal die cracht der gracies dijn
 Verlichten die donkere sinnen mijn ;
 Dan zal mijn werc ende ooc mine wort
 Dinen lof in vruchten bringhen vort.
 O vader , verleene ; o vader , ghehinghe
 Dat ic mi so met duechden minghe
 In al dat ic te doene besta ,
 Dat mi dijn gracie niet en ontga ,
 Ende dat voort al die ghewerke mijn
 Di zo bequamelic moeten zijn
 Dat ic die ziele , die du in mi
 Sendest , moete weder senden di.

Auditui meo dabis...

Minen hoorne zaltu dan gheven
 Blijscap, glorie ende eeuwich leven ,
 Ende mine verhoochde omoediche leden
 Sullen verbliden in euwicheden.
 Lof , hemelsch vader , ghebenedijt ,
 Die dinen aenbeders zo milde zijt.

Lof, vader, die ons van onsen mesdaden
So goedertielic wils ontladen.

Lof, vader, al sijn wi di ontgaen,
Ontfaermelike wiltu ons ontfaen;
Lof zullen di gheven alle monden.

Du en wils gheene wrake van onse zonden,
Maer dat wi ons te di waert keeren,
Du verlaests ons van allen zeeren,
Niet als dijn kint, maer als dijn knecht,
Doe nu dijn vaderlike recht.

Averte faciem tuam...

Keere van den onreinen zonden mijn
Dijn godlic glorieus anscijn,
Ende doe al myne quaetheit of;
Mijn mont zal condichen dinen lof.

Met zonden bem ic voor di bescaemt,
Want zonde di niet te siene betaemt;
Vader, om dat ic voor di kniele,
Suvere van zonden mijn aerme ziele;
Dine name werter mede gheeert;
Dinen lof werter mede ghemeert.

Ontfaermicheit es dijn proper werc,
Dinen mueghende rechtren arem trec,
Hef up te mi waert, vadere mijn,
Ic eesghe de benedixie dijn,
Niet naer mijns levens waerdicheit,
Maer naer dijn groote ontfaermicheit.

Cor mundum crea in me, Deus,...

Scep een reyn herte in mi, mijn God,
 Ende vernieuwe na dijn ghebod
 Een en rechten gheest in mine adren,
 Alzo du onzen houden vadren
 Met gracen ghiftes menichertier.
 So wes voort, vader, mijn bestier
 Dat ic mach als een kint vercoren
 Nieuwen lof di bringhen voren;
 Vader, al dinc es in u macht,
 Alleene so hebdijs al ghewracht,
 Al dinc heb di ghemaect van niet,
 Al dinc weetti alsoot ghesciet.
 Du weits den wille, vader, van mi,
 Dats beter te werdene dan ic zi,
 Alzo ghewaerlike als dat es
 Di kenlic, zo wil mi jonnen des.

Ne projicias me a facie...

Van dinen ansichte en werp mi niet,
 Ende emmer, vader, wes mi ghesciet,
 Dinen helichen gheest en doe
 Niet van mi, want ic verlater mi toe.
 Hets al mijn troost, hets al mijn raet,
 Mijn ziele en heeft anders toeverlaet,

Mijn sinnen zijnre bi ghevoet ,
 Mijn commer esser mede gheboet ;
 Ne waer den troost dijns helichs gheest
 So leifdic recht ghelic der beest.
 Daer omme, vader goedertiere ,
 Ontsteict mijn herte met dinen viere ,
 Ende maecter of hu majesteit ,
 Ende wilt al mine onsalicheit
 Met dijne vaderlicheit verdriven ;
 Want emmer dijn kint so wil ic bliven.

Redde mihi letitiam...

Ghef mi dijne zalicheit, bliscap weder ,
 Want anders blijft al mijn vruecht ter neder ,
 Ende metten princepalen gheest
 Mac mi vast, vader, dat biddic meest.
 Ic belije di openbaer
 Met menichfoudichen sonden zwaer ,
 So hebbic mijnre natueren crachte
 So zeere ghecranct bi dache, bi nachte ,
 Ende ooc mijn siele so seere besmedt ,
 Ende duechden hebbic so vele verledt ;
 Mijn daghen ne mughens niet verhalen,
 Maer dijn ontfaermicheit moet betalen.
 Dat leden es, vader, dat wil vergheven,
 Ghef gracie mi, so sal mijn leven ,
 Dat nu es vul der zonden vloet ,
 Van sonden keeren ende worden goet.

Docebo iniquos...

Ic sal leeren dine salichen weggen
Den quaden , die zijn te sonden gheneghen ,
Ende donghenadiche werden bekeert
Tote di , dus wert dine name ghemeert ,
Ende bi der gracen van di alleyne ,
Die al dinc uphout , groot ende cleyne.
Vader , du en salt dan niet versmaden ,
Bi dijnre grondelozer ghenaden ,
Dat ic mi gherne dijns wercs bewinde ;
Want ghelijc dinen liefsten kinde
Soudic di gherne ghelieven , vader.
Mijn vleesch , mijn zenuwen ende mine ader
Biedic di over di zonden mijn ,
Wilt mijns also ontsaermich zijn ;
Dat ic dine benedixie ontsa ,
Eer ic nu , vader , van voor di ga.

Libera me de sanguinibus...

Hoet van den sonden mi , mijn God ,
God , mijnre salicheden ghebod ,
Ende mijn tonghe sal zijn bereit ,
Verhoghende dine gherechticheit.
Sonden haten ende minnen die duecht
Begheric , vader , want ghijt vermuecht ;

Laet mi nemmeer di vremde werden ,
 Niet meer en laet mi van di gaen ;
 Maer wil mi in dijn huus ontfæen.
 Mackt mi so besich voort met di
 Dat ic dijns nemmermeer ledich en zi ;
 Du best mijn vader , mir ziel en glorie ;
 Com , mac dijn woonst in mine memorie ,
 Mijn herte al gheel te di waert nemt ,
 Niet vroet ghenouch ic se te houdene bem.

Domine , labia mea aperies...

Vader , ondoe die lippen mijn ,
 Mijn mont sal condichen den lof dijn.
 Dine gherechticheit sal ons horen ;
 Dine ontfæermicheit al te voren
 Sal ons vergheven , ende dine ghenaden
 Sullen ons ontfæen , van sonden ontladen ;
 Dine gracie die zal ons gheven
 Nieuwe ghiften om salichlic voort te leven.
 Lof , vader , van allen monden gheseit ,
 Dine grondeloser ontfæermicheit ;
 Lof zijn di alle tonghen scoudich
 Van dijnre gracies menichfoudich ;
 Elc voijs met herten lof spreken zal ,
 Dinre groter ghenaden zonder ghetal.
 Lof dijnre overvloijender duecht ,
 Daer ghi ons mede behouden muecht.

Quoniam si voluisses...

Vader , hadstu ghewilt bedi ,
Offerande hadstu gheat van mi ;
Emmer ne saltu niet verbliden
In dier offerande overliden ;
Doch , lye ic , hets mier sonden scult ,
Maer , vader , die alle dinghen vervult
Met uwer vulmaectheit zonder beghin ,
Wies ic voor di in fauten bin ,
Vuldoet , want niement el en can.
Mi rauwet dat ic niet eer en began
Te di te commene om ootmoet ;
Sent in mi dijnre minnen gloet ,
Ende doe mi laten so menighen traen
Dat ic mijn ziele so reine mach dwaen ,
Dat di mijn offeren si bequame ,
Dor dijnre ontfaermicheden name.

Sacrificium Deo spiritus...

Offerande es Gode een gheest bedrouft ,
Want sondichen meinsghen rouwe behouft ;
Omoedich herte met rauwen gheladen ,
God Vader , dat saltu niet versmaden.
Mijn herte es drouve ende ooc mijn sin
Es drouve dat ic niet drouvere en bin ;

Mijn vois laet voor di comen , vader ,
 Mijn woort , mijn peinsinghe al te gader,
 Dat hem gheboocht heift ende ghespreeet ,
 Moete voor di rechtelijc zijn gheleet.
 So di bequam dat Abel
 Offerde , so wil nu alzo wel
 Van mi ontfaen bi dijnre ghenaden
 Mijn bidden ende al mijne weldaden ,
 Die niet sijn wert , of al te cleyne ,
 Dat ic met rechte voor di beweyne.

Benigne fac , Domine ,...

Mac , Heere goedertierlike ,
 In dinen wille van duechden rike
 Sijon dat moghen werden ghesticht ,
 Jherusalems mueren ende weder ghericht.
 Ontfaermicheit hebstu ye ghedaen ;
 Du daets Lazaruse up staen ,
 Die ziele sendestu in hem ;
 Sich up mi , vader , want ic bem
 Lazarus die hem vor di strect.
 Mine ziele roupt om te sine verweect ,
 Ende ic zal na mijn up verstaen
 Mids dijnre gracie duecht aenvaen ,
 Ende betren die mesdaden mijn ;
 Dan zal mijn ziele dine wonste zijn ,
 Ende mijn lechame zal zijn een stede ,
 Beterende van dat zoe ye mesdede.

Tunc acceptabis sacrificium...

Danne saltu ontfæen te hande
Der gherechticheden offerande ,
Ende alle duechdelike ouffeninghen
Sal men di offeren ende vor di bringhen.
Danne zal men setten up dinen outaer
Calveren , dat werden ghewerken claer ;
Dus zullen wi gracie an di verwerven ,
Dan zullen wi leven ende sonder sterven
Vertrecken van desen allendichen dale
In dijnre eeuwicher glorien zale ;
Daer zullen wi scouwen , vader , in di
Dat anscijn , dat zo vul glorien zi ,
Dies inghel no meinsghe en can versaden.
Amen , vader , bi dijnre ghenaden ,
Ende alle die gone , die des begheren ,
Ne wil hem dinen troost niet weren.

Gloria patri et filio...

Glorie di , helich vader , zone ,
Helich gheest , een God in .III. persone ;
Glorie der helicher moeder maghet ,
Die ons den viant heeft verjaghet.
Glorie al der inghelen coren ,
Die te dinen rike behoren.

Glorie den apostelen dijn,
 Die hen verbliden in dijn anscijn.
 Glorie dinen helichen maertelaren,
 Die dinen weghe, hier volghende waren.
 Glorie dinen helichen maechden,
 Die di van levne hier wel beaechden;
 Glorie den apostelen, die di
 Hier wel in minnen wel bleven bi;
 Glorie nu ende tallen tiden
 Hem allen, vader, in di verbliden.

Sicut erat in principio...

Alzoot was int beghin ende es,
 Ende bliven zal, wien twivelt des,
 God bider werelden de werelden al,
 Elke tonghe di loven zal.
 Dijnre glorie ende dijnre ghewerken,
 Dijnre gheboden ende dijnre kerken,
 Dijnre meinschen ende dijnre dieren,
 Dijnre zee ende dinen revieren,
 Dijnre boome ende dijnre vrucht,
 Dijnre winde ende dijnre lucht,
 Dijnre mane ende dijnre zonnen,
 Ende al dat wi niet nomen connen:
 Hemelen, sterren, planeten ende al,
 Vader, dies men di loven zal,
 Ende boven al voor al gheseit
 Dijnre grondeloser ontfaermicheit.

Gebed.

o Glorieuse , almoghende God ,
 Ic roukelos zondelic worm glod
 Scame mi tote di te segghene Vader ;
 Want ic mijn leven al te gader
 So hatelic zie ende zo onreine ,
 Van zonden zwaer , van duechden zo cleine ,
 Tote nu van minen eersten beghinne ;
 Ydele ghenouchte ende werlike minne ,
 Sondelic werc zo vele gheantiert.
 Di , vader , onwaerdelic ghepiert ,
 Recht smadelijc uter herten mijn ,
 Ende jeghen den helichen wille dijn
 Ghemint in zonden boven di.
 Ic kenne daer bi onwaerdich mi
 Te secghene Vader ; in dar , in can ,
 Ende , lacen , hoe zal ic secghen dan :

Pater noster.

Ic aerm sondare wel zeere mesmaect ,
 Wel aarme weze , verdooft , ontraect ,
 Wel aarme versmade creature ,
 Onnutte worm , die de figure
 Van mijns Godlijcs vader beilde ,
 Omme dese keytiviche erdsghen weilde ,

So vremde bem worden dat ic zijn name
 Niet nomen en dar van rechte scame ;
 No hem ne ghelike, no hem ne minne,
 No hem ne ghelieve, no hem ne kinne ,
 No hem ne ontsie, no hem ne vreese ,
 Ende voor hem kniele recht als een weese
 Walghelic sinen wel zoeten oghen.
 o Herte, hoe moochstu dit ghedoghen,
 Vulleke doe up der rouwen zee ,
 Stuert tranen ghenouch of brec ontwee.

Pater noster.

Nu, heere, die alle dinghen vermuecht
 Uut dijnre overvloijender duecht,
 Niet bi verdienten, ghewerdiche doch
 Van mi te ghedoghene dat ic noch
 Te mijnre noot ghebruke dijns
 Te roupe : Vader, ontfaerme mijns ,
 Dijns knechts, ende hem niet beter en noomt ,
 Ende crupende te dinen voeten coomt ;
 Van duechden naect, versleten in sonden ,
 Met quellender sielen , al vul van wonden :
 Nature ghecranct, mijn daghen ghequist ,
 Mijn tijt verroukelost recht als een mist.
 In bem niet wert dattu mi zies ,
 Ic bem een arem zondelic ries ,
 Vader, de noot jaghet mi te di
 Nu hebbe geduldichede in mi.

Pater noster.

Onder den mantel dier zalicher moeder,
In wien du worts des meinsghen broeder,
Ende up den troost van hare bede,
Ende up dijn grote ontfaermichede,
So biddic hu, vader, om verdrach;
Want ic niet aerner zijn en mach.
Verlast van zondeliken scouden,
Lettel of niet hebbic behouden,
Dies mi ye wart van di te goede,
Dan in deser aermoede
Eenen voijs van groter blame,
In eenen onwaerdichen lechame,
Ghequetst van zonden toter doot,
Roupende an di met mincher noot :
o Ontfaerme mijns, vader, ontfaerme mijns,
Gans mi, die bem al vul venijns.

Pater noster.

o Vader ghenadich, o Vader almachtich,
o Vader, de glorien even crachtich,
o Vaderlike godlichede,
o Zone der godliker meinsghelichede,
o Gheest der godliker eenichede,
o Eeniche drievoudichede,

o Glorie der ewicher moghentede ,
 o Troost der glorien zalichede ,
 o Onghemetene wijshede ,
 o Overvloijende ghenadichede ,
 Stuert neder dine ontfaermichede ,
 Ende duer Marien omoedichede
 Hoor dijnre creatueren bede :
 Verleene met di pais ende vrede
 Van al dat ic ije vor di mesdede ,
 Ende minen evenmeinsghe mede .

Pater noster.

Of ic van dijnre gracen weghe
 So vele gracen niet en ghecreghe
 Dat ic nu mochte zegghen te di
 Vader ; wat zoude ghescien van mi ?
 Eic spreke di lof ; want du ons gheefs
 Hope ; want du bevolen heefs
 Ons troupen te horne van den aermen ;
 Du leers ons dat wi haers ontfaermen ,
 Int werc van ·VII· ontfaermicheden ,
 Die du houts over dijn proper leden .
 o Vader , van mi dan niet en keers ,
 Doe dattu ons te doene leers
 An mi ; want ic bem naect ende bloot ,
 Ziec , dorstich ende onghetroost ter noot ,
 Hongherich , ghevaen , verdooft ende doot ,
 Ic legghe mijn hoeft vor uwen scoot .

Pater noster.

Naect van duechden met rechte ic secghe
 Dat ic in zonden ghevanghen legghe,
 Bidde di om te sine verloost,
 Dorstich, vader, na dinen troost.
 Siec, versleten, ghecorumpeert
 Bidde hu dat ghi mi visenteert;
 Hongherich na de vrienſſcap dijn,
 Qualic mocht ic verdoolder zijn.
 Doot ende Lazarus begraven
 Ic stincke voor di; wie zal mi laven
 Dan du alleene ende niemen meer,
 Dijn vaderlic zien te mi waert keer;
 Hets nu ghenouch wiltu mi sien,
 Wat mi messit zal van mi vlien,
 Alzo waerlijc als ic dat claer
 Ghelove, so moet nu worden waer.

Pater noster.

Vader, doe open dine ghenaden,
 Mine ziele wille in dine wonden baden,
 Tooch haer dine passie ende wilze cleeden,
 Ende en laetse nemmeer van di leeden.
 Ontsluut voor desen zondichen door
 Dijnre ontfaermicheden trezoor,

Ende laet mi sceppen ute dier fonteine
So vele dat ic mach maken zo reine
Mijn ziele, mijn herte ende mine ·V· sinne,
Dattuer weder wils commen inne.
Vader, du en muechs mi niet versteken,
Want ic di claghe van recht breken;
Du en muechs mi gheensins van di weren,
Want ic en mach dijns niet omberen;
Dune muechs mijns hebben gheen verdrach,
Want niemen dan ghi mi helpen mach.

Pater noster.

Alle dinghen di kenlic zijn,
Zie, vader, up die ghebreken mijn,
Ic bidde di omme ghesondichede.
Zie minen zielen ziechede;
Zie mijn lechamen van sonden cranc;
Zie mijnre broosgher natueren ganc;
Hebbic dan noot te claghen di,
Vader, zo wilt dan helpen mi,
Ende werpt mijn quaetheit so ter neder
Dat ic dijn kint mach werden weder,
Daer alle beghinnen ende alle enden
Salich in glorien weder in wenden.
Lof, helich vader, helich zone,
Helich gheest, een God in ·III· persone,
Als een almoghende God te zamen,
Evich eeuwich ende over al; amen.

Allen St. Johannes-Baptista.

Johannes, vriend van Gode vercoren ,
 Baptiste, du orcondes te voren
 Sworts licht, dat meinsghelic vleisch nam an.
 Wi aerme, die in zonden doren,
 Bidden di dattu ons wils horen ;
 Du waers bi wien tlicht eerst began.
 Bider bliscepen die ghewan
 Zakarias, die vader dijn ,
 Van dijnre toecomsten, helich man ,
 Daer twivel in hadde therte zijn ,
 Doe Gabriel in een hemelsch scijn
 Hem zeide dijn moeder soudt ontfaen ,
 Wilt ons voor Gode in hulpen staen.

o Jan, du hads die meeste name
 Vor al dat ye quam van Adame ,
 So Christus selve sprac van di.
 In dijnre moeder lechame
 Waerstu ghehelicht, want zonder blame
 Sochstu van zonden te levene vri ;
 Wilt Gode bidden over mi
 Dor di bliscap, die du ghecrechs ,
 Doe dijn moeder quam also bi
 Marien dattu den heere neichs ;
 So bidden wi di dattu beweichs

De bede van onzer herten zo ,
 Dats onze ziele moeten werden vro.

Helichghelic waerstu ghedraghen
 Boven natueren naer Gods behaghen ;
 Want dijn moeder ondrachtich was ,
 Dijns vader twivel dede hem vervraghen
 Den inghel , dies zo viel hi in plaghen.
 Dijn vader Zakarias ,
 Stom moesti bliven , alzo ic las ,
 Tote du ter werelt waers gheboren ;
 Doer die bliscap als hijs ghenas
 Help ons dat wi niet zijn verloren.
 God , du vergaf hem zinen toren
 Als hi di naemde Johannes ,
 Wilt Gode voor ons bidden des.

An di roupic om medecine ,
 Du vois , die rieps in de wostine
 Den wech te makene der zalicheit ;
 Noit en cam binnen lippen dine
 Voetsel van onreine wine ;
 Eens kemels hare dat was dijn cleit ,
 Tlam Gods daer du of hads gheseit
 Quam tote di om ghedopt te sine ,
 Te diene waers du daer bereit
 Hem , die ons loste uut alre pine ,
 Du kennes daer tlicht van eeuwichen scine ;
 Bid hem dat hi dor dine bede
 An ons doe zine ontfaermichede.

Noch zo biddic ende vermane
 Di, die doopte in die Jordane
 Den zone, die uuten vader cam
 Hier neder in den eerdschen wane,
 In haer die zit boven der mane,
 Daer hi meinsghelic vlesch annam
 Om te betaelne dat Adam
 Tghebod verbrac int paradijs.
 Du waers, die kennes themelsche lam,
 Ende daet sier comsten ons bewijs;
 Di biddic dattu mijn hulpe zijts.
 An hem die galt der zonden boete
 Dat hi mijn zonden vergheven moete.

Naer Christus leere gaefstu orconde
 Des lichts met dinen helichen monde,
 Daerna dat was verlanghen groot;
 Du waers beghripere der zonde,
 Dies di de coninc eerst begonde
 Te benidene, ende hi gheboot
 Dat men hu in den caerker sloot,
 Want du hem begreps int openbare;
 Der coninchinnen seere verdroot
 Dattu haerre sonden waers contrare;
 Bidt Gode vor mi dat hi mi spare
 So langhe dat ic in desen weine
 Mijn aerme ziele van sonden reine.

Zalich boven allen profeten,
 Als du daer laechs, so was gheseten

Die coninc metter coninchinne
 Ter tafelen blidelyc om eten ,
 Ende wilden haren tijt vergheten.
 De dochter speilde om svader minne
 Voor sijn tafele, dies hi van zinne
 Blide was ende gaf haer een bede.
 Doe riet de moeder in dien beghinne
 Te heesghene uut rechter nidichede
 Hu heliche hooft ter zelve stede ;
 Dies was die coninc eerre ende gram ,
 Nochtan die bede men daer vulcam.

Sonder toren of wedermoet
 Sturte du daer hu heliche bloet ;
 Hu heliche ziele ter hellen ghinc
 So claer, men waende wesen vroet
 Dat Christus came in haer behoet,
 Dies meniche ziele vruecht ontfinc.
 Bidt Gode, den hoochsten coninc,
 Johannes, martelare ons Heeren,
 Dat ic mi talre goeder dinc
 In desen levене moete bekeeren,
 In also duechdeliker leeren
 Dat ic hu mach naer desen tijt
 Sien in de glorie daer ghi zijt.

Aen Maria.

Licht, der zonden deimsterheit,
Ic groete u, blomme der zuverheit,
Edele maecht, vulder ootmoet,
Vor al meskief ende leit
In node weist mijn ommeleit;
Nem ziele ende lijf in dijn behoet.

Sonder ghelike maecht, moeder ende wijf,
Ontfaermicheiden vul fonteyne,
Eewich beware mijn ziele, mijn lijf,
Troost mi, du best mine hope alleine,
Eer mi de viant brinct in weyne.

Coninchinne Maria,
Alle moghen wi secghen met minnen
Tote di : *Salve, regina!*
Edel vor alle coninginnen
Loven mach men di verre ende na;
Ja, al dat leift ter werelt binnen.
Nu helpt dattic mijn zonden dwa,
Ende ic den viant moet verwinnen.

Ghenadiche, ontfaermiche aducate ,
Hope int leven ende in de doot ,
Elpt mi dattic de zonden late ;
Rouct mijns te tijt, het es mijn noot.
An uwen troost ic mi verlate ,
Ets recht, want mine mesdaet es groot ;
Rike mac mi ter zielen bate ,
Troost mi in allen wieder wederstoot.

Ic groet u , lelie uutvercoren ,
Ave Maria, zo dinghel zeide ,
Noit ne was no en wart gheboren
Niemen te zulker werdicheiden ;
In hu es alle ontfaermicheide.
Ic biddu , vrouwe , dies wilt mi horen ,
Ne laet mi emmer niet verloren.

Tempel Gods , vercorne zale ,
Ruste wan dine omoediche name ;
Uute den hemele cam te dale
De Godszone in dinen lechame ;
Elpt mi te mijnre zielen vrame.

Ruste zo hebstu ons ghewonnen ,
Vrouwe , bi di was pais begonnen
Ende vrede , die Adam ons verloos ;
Bi onzer mesdaet so was ontgonnen
Int cruus u kint met bloede beronnen ,
Nemt mi in hoeden , vrouwe , altoos.

Al vul smerten tzwert van rauwen
 Dor dine moederlike herte ghinc,
 Reine maecht, alstune moestes scauwen
 Int cruce daer hi omme sterven hinc
 Alzoo ghewaerlike, so zijt met trauwen
 Elpiche mi, talre goeder dinc;
 Naer dit lijf mi ten hemelen brinc.

Vrouwe, fonteinne vul van ghenaden,
 Vrouwe, die zonden mach ontladen,
 In hu es alle medecine;
 Leedre alre hoochst van graden,
 Laet mi den viant niet verraden;
 Eer ic ghenake mine fine,
 Maec mi staerc ten dienste dine.

Maria, mijn sin verlichte ende pure,
 An di zo keere al mijn ghedachte,
 Kent, vrouwe, hoe cranc es mine nature,
 Ende twederstaen es cranc van crachte.
 Leer mi, aerme creatuere,
 An di te voughene mijn ghedachte.
 Rouct mijns, vrouwe, ter lester ure,
 Eer ic valle in der hellen nachte.

Conforterighe der zondaren,
 Onze ·V· zinnen wilt bewaren,
 Pine des viants es te groot;
 Pijndi ons thelpene eer wi mesvaren,
 Ic weet wel ons mach niemen daren;
 Nu help ons, vrouwe, wi hebben noot.

Ic kenne mi, vrouwe, zeere mesdadich ;
 An hu roupic : « Ghij zijt ghenadich ,
 Nem ziele ende lijf in dijn bestier.
 Ic bem van zonden zeere verladich ,
 Als ic mijns niet ne bem beradich.
 Nemt van mi Lucifers dangier ,
 Int oordeel zijt mijn vrient ghestadich ;
 Acht mijns dat ic als een versmadich
 Niet ne vare int helsche vier. »

Hier waren ter eere van Onser Vrouwen
 Van Brugghe peilgrinen een deel ;
 Leist elke clauze so moechdi scauwen
 Sonder langhe elx name int capiteel ;
 Telker clauze een name gheheel.

Salve Regina.

Sonder smette, saliche roze ,
 Acoleye preciose ,
 Lelie vulder zuverheit ,
 Verbiddiche der zonden noze ,
 Ewich licht gloriose ,
 Raye vulder helicheit ,
 Eighin woonst der triniteit ,
 Ghelijc ons die scrifture zeit ,

Ja , boven der naturen glose ,
 Neemt ons in u ghenadicheit ,
 Als ons dat sterven wert bereit ,
 Maect ons vri ter laetster pose
 Jeghen alle de helsche bose.

Soete moeder , reine maghet ,
 Helpt ons eer ons die viant jaghet
 Roukeloos in sijn venijn ;
 Jammerlike sijn wi gheplaghet ,
 Comdi niet bi ons als men vraghet
 Om onse daden in den fijn.
 Rouct onser die besondicht sijn
 Dat wi ontgaen der hellen pijn ;
 In ons te helpene niet vertraecht ,
 Ende doet ons scauwen twerde anschijn
 Van hem , die watre maecte wijn.
 In duechden ons vor hem ghewaecht
 Ten ende als elc sijn oordeel draecht.

An hu , vrouwe , roupic ghenaden
 Dat ghi mi wilt staen in staden
 Van hu te dichtene Salve ;
 Teedre , alrehoochst van graden ,
 Claerheit , dies niemant can verzaden ,
 En ware dat woort wi hadden wee ,
 Doe dinghel Gods sprac : Ave !
 Omoedelike so spraec si u mee :
 Ecce ancilla ; sonder beraden
 Troost ons eer ons de tijt ontgre ;
 Salve mater gratie ,

Puert ons van zonderliker traden ,
Eer ons die viant brinct in scaden.

Salve moeder , regina mede ,
Vertooch ons dine ontfaermichede ,
Overvloeiende in alre tijt.
Salicheit der meinschede ,
Tempel der drievoudichede ,
Regina bestu ghebenedijt ;
Alzo edele als ghi zijt
Sone was , sone is , sone wert ghewijt.
Alleine wonstu den hoochsten vrede ,
Laet ons hier so lanc hebben respijt ,
Van zonden te sine vri ende quijt ,
Ende behoue ons , vrouwe , met uwer bede ;
An hu so staet ons zalicheit.

Dor dijnre ontfaermicheden name
Trec ons uter sonden brame ,
Ende brinct , vrauwe , ter rechter strate ;
Claerlic in onsen zin versame
Lelien sulc als u betame ,
Altoos t'onser sielen bate.
Moeder vulder caritate ,
Aensich ons weic hers sonder mate ,
Misericordie ons wel betame ;
Up u , ic aerme , mi verlate ,
Soete ontfaermiche advocate ,
Helpt ons , du drouchs tonser vrame
Christus in dinen lechame.

Vrouwe , ontfaermiche coninghinne ,
 Rayen daer alle zoetheit es inne ,
 Ende licht daert al bi es verclaert ,
 Salich waerstu van beginne ,
 Fondament , daer God zijn minne
 In heeft up ons gheopenbaert.
 Lof gheven di uut milder aert ,
 Inghelen , meinschen , wat ye ghewaert ,
 Ja , alle godlike seraphinne ,
 Helpt ons dat ons niet ontvaert ,
 Vita dulcedo , vrouwe vermaert ,
 Ende spaert ons , die zijn broosch van aert ,
 An hu so staen al onse ghewinne.

Du best moeder ende maghet reine ,
 Troost ende onse hope alleine ;
 Ende God heifti daer toe vercoren ,
 Selve wert hi in di ghemeine ,
 Vrouwe , ghi wort moeder dan es....
 Sonder pine ende sonder toren ,
 Puer ende suvre als te voren ;
 In pinen waren wi verloren ,
 Ruste brochstu in desen weine.
 Haelt ons met hu ten hoochsten coren ,
 Maria , rose sonder doren ,
 Uwes ghelike ne was negheine ,
 Spes nostra sidi fonteine.

God groetu , so mach blidelijc
 Elc tot u segghen ende nerstelijc :
 « Moeder , du hebs ons verloost ,

Ende daet den here van hemelrijc
 Neder commen in eerderijc
 Tonser vromen, die waren ghenooost,
 Ende staerf om ons te ghevene troost.
 Salve, zuut, west, noort ende oost
 Hebstu ghewonnen moederlijc,
 Troost ons, want elc dijnre hulpe ghe...
 Fel es de viant ende gheboost,
 Laet ons ontstaen ghenadelijc,
 Ende dat wi vlien der hellen slijc.
 Nu, vrouwe ontfaermich ende ghenadich,
 Te di roupen wi, die zijn mesdadich,
 Ende vul ghebreckeliker zonden,
 Swaerlic besmet ende seer verladich;
 Jouwe hulp, vrauwe, es so gheradich,
 Negheen meinsche en cant ghegronden.
 Hu loven wi met allen monden,
 Ad te clamamus tallen stonden,
 Confortereghe ghestadich,
 Lost ons van den helschen honden,
 Altoos willi ons verslonden;
 Cracht ghef ons hem te zine versmadich,
 Rechtvarich ende in duechden dadich,
 In di so hoopt elc zondich lijf,
 Moeder, maghet ende wijf,
 An di so roupen wi meere ende minder:
 « Rouct onser of wi zijn kaitijf. »
 Op di so roupen wi even stijf
 Met herten, wi aerme kinder,
 Vul ellenden hier ende ghinder:

« Altoos wilt wesen ons bewinder,
 Lost ons te tijt vor tsfiants kijn;
 Laetstu hem staen na onsen inder,
 Ende du dan niet best ons ontbinder,
 Exules filii Eve gherijf,
 In doghene cliven wi even stijf.
 Al vul gratien, roze root,
 Helpt ons in allen wederstoot,
 Recht eist dat elc dijr hulpen aenva;
 Godt bi den inghel di ontboot
 Ons te helpene uter noot.
 Ave, gracia plena,
 Dominus, ende daer na
 Woortsu sijns vul, Maria,
 Ontfaermet onser, cleen ende groot,
 Crachtelic ons te hulpen sta;
 — Ad te suspiramus, sla
 Tonswaert dijn oghen in dure der doot,
 Aelt ons metti in Abraems scoot,
 Na der schrifture orconde.
 o Vrouwe, so bestu van Gods monde
 Salich, helich, ghebenedijt,
 Ten mochte noit, no het en conde
 Refuus ghepeins van enicher zonde
 An di ghecomen, tenigher tijt:
 In dinen gheest was God bevrijt,
 Lofs ghi alles waerdich zijt,
 Laet u ontfaermen talre stonden
 Ons zuchten, ons weenen ende ons ghecrijt,
 So dat wi keren ons jolijt

Te di , gementes et flentes uut gronde ;
 Vrouwe , ons troost bi di begonde.
 o Vrouwe , die zijt boven der manen ,
 Sonne , die in elcker banen
 Met uwer rayen bescinct gratie
 In dit allendiche dal van tranen ,
 So wilt te duechden ons vermanen ,
 Ende hoet ons vor tsfiants temptatie ;
 Rouct onser , so dat onse nacie ,
 In hac lacrimarum valle spacie ,
 Crighe de zonden of te planen.
 Ontfaet , vrauwe , ons salutatie ,
 Ruimt ons van allen falatie ,
 Daer ons de viant bi mach tanen ,
 En es hier tsine maer een wanen ;
 Sterre zi di , die den nacht
 Ons ten lichten daghe hebt bracht ,
 Claerheit vul van shemels dauwe ,
 U bidden wi , ghi hebbes macht ,
 Laet ons te tijt des viants cracht
 Ontstaen , dat wi uut sinen ghelauwe
 Sijn. Eya , ergo , weest up trauwe
 Advocata nostra , vrauwe ,
 Dat ons dijn edele werde dracht
 Niet en zende in ewichen rauwe.
 o Vrauwe , als men elx ordeel scauwe ,
 Sijt ons vorsprake , ende ons bewacht
 Crachtelic vor tsfiants geslacht.
 o Alre omoeden exemplaer ,
 Neemt ons in hoeden , speghel claer ,

Vrijt ons voor den helschen vos ,
 Ende dine ontfaermiche oghen staer
 Recht up ons in den lesten vaer ;
 Tlijf es hier in mesdaden gros ,
 Helpt ons van zonden maken los ,
 Eer ons tot hem der hellen ros
 Trecke , ende stiert ons altoos naer
 - Illos tuos misericordes oculos ,
 Hier in dit aerme eerdsche mos ,
 Ende dat wy moghen openbaer
 Scauwen die vruechden sonder jaer.
 Van hoverden ende van nide
 Maect ons vri , dat wi te tide
 Bekeeren ter omoedicheit ,
 Ende van luxurien ende van stride
 Niewer in te werdene blide ,
 En sie der sielen zalicheit ;
 Doet ons altoos zijn bereit
 In werken daer Gods eere in leit.
 Comt , keert u oghen ghebenedide
 Tonswaert , want ons nauwe steit ,
 Vul smetten es ons vleeschich cleit ;
 - Maria , ad nos converte stide ,
 Fel es die viant van beride.
 Raeye , daer dheliche gheest in sceen ,
 Vrouwe , ende wilde vleesch ende been
 Claerlijk bin uwen live ontfaen ;
 Toedoen no hulpe ne wasser gheen
 Van niemen dan van Gode alleen ;
 Met minnen haddi hu bevaen ,

U gaf hi cracht ende rein vulstaen ,
 Ende moeder ende maghet sonder waen ,
 Noit maghet en was so reen ;
 Te tijt helpt ons van zonden dwaen ,
 Reine , so dat wi scouwen aen
 Jhesminne , die den helschen steen
 Scuerde , ende sprac sire vrienden ween.
 Tempel Gods , vercoorne zale ,
 Vertoocht ons in den lesten male
 Jhesuse , dheliche vrucht van di ;
 Na desen levne so hale
 Ons so dat ons niet en fale
 Benedictum fructum ventris tui ;
 In allen node , so stant ons bi ,
 So dat die ziele behouden zi.
 Puert ons van zondeliker quale ,
 Ontfaet die bedinghe van mi ,
 Salve mater Domini ,
 Troost mi , want ic in zonden dwale ,
 Helpti mi niet ic neder dale.
 o Glorieuse , vercoorne bruut ,
 Coninghinne , die den tribuut
 Hebt verwonnen van vrou Yeven ;
 Christus cam des levens fruut
 In di ghedaelt , die di saluut
 Lieflic ontboot sonder brieven ;
 Int cruce hinc hi tusschen twee dieven ,
 Vercoorne maecht , laet u ghelieven
 Mi hem taenziene na slevens uut ;
 Ontbiedt ons vor des viants grieven ,

Sijt ons secours vor al meskieven,
 Toocht ons na dit levens uut
 Eewelic des hemels cruut :
 — Nobis post hoc exilium,
 Diva flos, dei templum,
 Et virgo, vrouwe ghebenedijt,
 Ostende na dit levendum
 Claerlic dinen zone Jhesum.
 Lost ons in die laetste tijt,
 Ende quijt ons vor des duvels nijt,
 Moeder, ondoe den mantel wijt,
 Ende dec ons aerme, al niet som;
 Ne sijn wi niet van di bevrijt
 So blijf wi eewich in subdijt;
 Ontraec wi in de weggen crom,
 Pijnlic bliven wi int ghedrom.
 Ic aerm meinsche, zere bezondich,
 Aenroupe di ende dijns vermondich,
 — o Clemens, vul des hemels gave,
 Dijn kijnt so saechstu anghen wondich,
 Van rouwen waerstu so dorggrondich,
 Liever moeder, sciet nie kints ave,
 Claghende ghinstu tsinen grave.
 Jan was dijn troost, dijr herten lave,
 Sulc wissel en was noit niemen condich,
 Vrijt ons voor den helschen rave
 Int ende, dat hi ons niet en scave.
 Rouct mijns, ende maect mi duechden....
 Ghierich es hi ende verslondich,
 — O pia gloriosa Ave,

Regina vul alre medecine,
Gratia beata mater Dei;
O dulcis, onser alre pine
Muechstu metter ghenaden dine
Al verbidden; memento mei!
Raeu es mijn leven als een ei,
Ic bem nu hier ende morghen wei,
Alte onzeker es hier te zine,
Antreckel es der zonden rei.
Maria, hoet mi vor tghescrei,
Ende vor die ewiche karine;
Nem met di de ziele mine; Amen.»

In dese Oratie es verclaert
Al uute Salve Regina;
Neimt van boven neder waert
Vorsienlic so eist gheopenbaert,
Also als icker mi an versta,
Niet dat ic dichter bem vermaert.
Hu biddic sondich sere beswaert,
Voor mi een Ave Maria
Leest dat mi God so langhe spaert,
So dat ic mi van zonden dwa
Te tijt eer mi hier tlijf ontga.

Het Lyden Christi.

Benedicite , Dominus ,
 Almachtich God , here Jhesus ,
 In uwer handen ghevic mi ,
 U helighe gracie sta mi bi ,
 So dat mijn bede si bereit
 Tot myner zielen zalicheit ,
 Wat ic te biddene besta ;
 Mine besmette zinnen dwa
 Van ghepeinse der werelt lette.
 Mine memorie ic an di sette ,
 So dat di bede mire memorie
 Werde ghehoort in uwe glorie ;
 Here , uwe ghenaden grondeloos
 Verleent mi , so dat ic altoos
 U minnen moet in al mijn doen ,
 Ende ontfaet mijn orisoen .

Pater Noster , etc.

o Here , al bem ic zere bezondicht ,
 Laet mir herten zijn ghecondicht
 Hu zwaer torment sonder ghelijc ,
 Ende dat ic hier up eerderijc
 Met minen tranen so bedouwe
 Dat icker ne beseffen scouwe ;
 Mine herde herte so verbreke
 Dat soe met uwer minne ontsteke ,

Ende mi dit eewiche toeval
 Niet so bedwinghe hier int dal,
 Mijn ziele en si in een versamen
 Ter uwer helicher werder name.

Pater Noster, etc.

o Here, drievoudich God in een,
 Stiert in mi berauwich ween,
 Soe dat mijn herte met u lide,
 Dat ghi u liet te Maetentide
 Cussen, vanghen ende verraden,
 Ende van den Joden zere versmaden
 In het hoveken daer si u vonden.
 Daer gaefdi u vor onse zonden
 Ende zweetet water ende bloet.
 Dien overvloeyenden omoet,
 Die ghi daer toghet tonser vrouden,
 Gerechte wi ghedincken soudens;
 Want ghi die God waert, here, alleine,
 Gaeft u om ons te desen weine;
 Wi aerme, die te zonden leven,
 Nu we cuenen u niet weder gheven
 Dad wi vergolden dese scout,
 Die ghi gaeft om ons behout,
 Niet dan een bekennen claer,
 Uwer bitterer pinen swaer,
 Ende dat hu elc met herten minne.
 Nu helpt mi, here, dat ic ghewinne
 Sulc beweenen ende sulc screien
 Dat hu mijn leven moete greien.

Pater Noster, etc.

o Here , die almachtich zijt ,
 Te Priemen daedsi u despijt ,
 Ende leeden u , ten selven stonden ,
 Versmadelike ende vast ghebonden ,
 Voor Pylatuse , haren prelaet ,
 Ende refuseerden uwe daet.

o Heere , diet al heift ghewracht
 Hemel , eerde , dach ende nacht ,
 Ende datter binnen es bevaen ,
 Ghi liet u spotten ende slaen ,
 Als een der minster creaturen.
 Nu willic mijn aerme herte puren
 Van der weilden hier op eerde ,
 Ende van der stinckender hoverden ;
 Want ic aerme niet weirdich zi
 Der pinen , die ghi leet om mi ,
 Ende ic mi hier so soude draghen ,
 Mijn leven en mochte u behaghen ;
 Dies leent mi , here , sulc toeverlaet
 Dat ic ghekenne goet ende quaet ,
 Ende ic ghecrighe sulc een gruwen
 Dat icker tquede bi mach scuwen ,
 Ende ic hu minnen ende kennen lere.

Pater Noster , etc.

Al Tiertse tide , lieve here ,
 Waerdi ontcleet al moedernaect ,
 Ende onder viande gheraect ;
 Nochtan so waerdi selve haer vriend.
 Onnoselike ende onverdient

Met gheselen si u tlijf dorsloughen.
 Omoedelike ghinc di u voughen
 Selve te stane an die columme,
 Ende liet hu slaen al omme ende omme
 So seere, dat men niet en sach
 Dat yet gheheels an u leden lach,
 Uut groter minnen ende uut trouwen,
 Hu helich vleesch van duerhouwen.
 Uut groter minnen ende uut trouwen,
 Verleent mi, here, mijn aerm vleesch
 Te dwinghene in der zonden eesch,
 Ende mi dat bitter ghesel-slaen
 So mijn herte moet duergaen,
 Dat icker bi mijn aarme ziele
 Ghecrighe uut desen aermen wiele,
 Te tijt eer mi de viant plaghe.

Pater Noster, etc.

Wel, lieve here, te Middaghe
 Drouchdi selve u cruce zwaer,
 Ende clomter mede up Monte Calvare,
 Up den beerch van dier justicien,
 Daer u die Joden bi malicien
 Soe jugierden valschelijc,
 Dat ghi verdrouch omoedelic.
 Ghi, die alleine waert here van rechte,
 Gaeft u over onder cnechte,
 Die niet en wisten wat si daden,
 No recht ne kende no ghenaden.
 Here, ghi wistet al alleine,

Ende caemt in desen eerdschen weine ,
 Ende wildet dese pine doghen
 Om ons te lossene, ende te toghen
 Vulmaecte minne ende omoedicheit.
 Ic aenroupe uwe ontfaermicheit
 Dat soe mi so houde in dien ,
 Dat ic up eerde al mijn ghesscien ,
 Eist pine , eist anxst , eist quaet , eist zoet ,
 Te uwer eeren liden moet ,
 Ende uwes ghedincke so in desen
 Dat ghi mijn hoochste gheer moet wesen.

Pater Noster, etc.

o Here , die de zonden of dwoucht ,
 Te Noenen so waerdi ghevoucht
 Ant cruce , dat ghi selve brocht ,
 Daer toe die Joden hadden ghesocht
 Ende vonden bloncke naglen drie ;
 Sulcke pine en zach men nie !
 Si sloughen u handen duere.
 Dit leet uwe edele natuere ,
 So dat die zenuwen entie adren
 Moesten buten haer vergadren ,
 Ende scieden in dat staercke recken ;
 Want zi met coorden moesten trecken
 Uwe heliche aerme toten gate ,
 Dat voorder stont dan rechte mate.
 Daer na dorsloughen zi u voeten ,
 o Here God , dat bitter wroeten ,
 Dat hu daer gaf die naghel blonc ,

Ende des hamers grote swonc ,
 Die de naghel al duere dreef !
 So dat u niet ant lijf en bleef
 Een zenuwe , no een adre mede ,
 Soe en stont ghespannen an u lede.
 Een crone brochten si , ghewronghen
 Van scaerpen doornen , die zy zwonghen
 Op hu hovet ghebenedijt ,
 Ende woelden u ter selver tijt
 Die tacken in u heersene diep ,
 So dat bloed al over liep
 Hu Godlike anschijn wredelic ,
 Daer ons af cam. . . . .
 Daer na zi dat cruce upheven
 Dat uwer herten moeste gheven
 Dat sacken ende dat herde. . . . .
 Dan mocht ghere pinen gheliden
 Tote si u up hadden gherecht.
 o Here , daer ghi hinct ghehecht
 Al vul wonden ende vul smerten ,
 Daer cam een dorst te uwer herten ,
 Dat was na onse zalicheit ,
 Ende als ghijt zeit was u bereit
 Van den Joden bittren dranc :
 Galle met aysine ghemanc.
 Omoedelike wildijt ontfaen ,
 Doe zeidi : « Here , hets al vuldaen. »
 Hier mede gaefdi uwen gheest ,
 Die welcke wese mijn vulleest ,
 Dat ic den minen so moet gheven

Dat hi bi hu daer es verheven.
 Hier na cam met groten ghere
 Die blende Jode metten spere,
 Daer hi u naer int herte stac,
 Daer water ende bloet uut sac.
 Dat heliche water ende dat bloet
 Up des blenden oghe ontstoet
 Daer hi de blentheit mede verdreef,
 Ende eweliker ziende bleef.
 o Here, mi doet mir herten smaken
 Hu liden, dat ic mach gheraken
 Uut deser zwarer deemsterheden
 Van den zonden hier beneden,
 Ende ic ghedincke so uwer pine
 Datter bi de ziele mine
 Ten laetsten come, sonder vaer,
 Daer zoe u mach scouwen claer
 In de glorie van uwen rike,
 Van eeuwen teeuwen eeuwenlike.

Pater Noster, etc.

o Lieve here ghebenedijt,
 Daer na alse cam ter Vespertijt,
 So waerdi van den cruce weder
 Daer gheleit ter eerden neder.
 Hu werde moeder u ontfinc,
 Noit en sach men drouve dinc
 Dan soe daer an u moeste scouwen;
 Dor haer so sneet dat sweert van rouwen,
 Daer Ancelmus vele of screef.

Den groten rouwe die soe dreef,
Die moete mi so comen in,
Dat icker bi ghesalicht bin,
Ende icker trike bi ghewinne,
Daer zoe bi u es Coninghinne.

Pater Noster, etc.

Jhesus Christus, spiegel claer,
Te Complien, cort daer naer,
So waerdi gheleit int graf;
Al de werelt hu begaf,
Sonder u moeder ende Jan.
Moeder herte nie ghewan
Sulken rouwe ende sulc leit,
Als zoe van u dede een ghesceit.
Ten derden daghe ghi verreist;
Heer God, nu so weist
Mijns ghenadich, als ic verrise
Dat men mi metten salichen wise.

Pater Noster, etc.

Vader, sone ende helich Gheest,
Almachtich God ende een vulheest,
Die in so groter omoedicheden
Aensaecht tverlies van hier beneden,
Dat bi Yeven al toequam
Doe di zonde eerst annam,
Die ghi weder hebt verjaecht,
Ende daeldet in een zuver maecht,
Ende ghedoghet hier op eerde

Pine, versmaetheit ende onwerde,
 Ende hebt den wech ons wel verwijst.
 Ic biddu, here, dat ghi spijs
 Minen crancken gheest van binnen
 Met duechden ende met uwer minnen.
 Mijn herte voucht gedinckich tsine
 Up uwe bittre zware pine;
 Mine V zinnen wilt so dwaen
 Dat zi nieuwer na ne staen
 Ten zi mire zielen zalichede,
 Ende wilt mi hoeden telker stede
 Vor scande, vor zonde, vor scade,
 Met uwer godliker ghenade.
 Al deser werelt tribulatie,
 Daer toe der vianden temptatie,
 Daer tjeghen gheift mi cracht ende macht
 Dat ict verwinne dach ende nacht,
 Ende dat ic hier sulc leven leede
 Dat ic van u niet en sceede,
 In moet u scouwen in u rike
 Van eeuwen teeuwen eeuwelike.

Ave Maria.

Ave, vul des hemels gratie,
Reine moeder pure,
In u cam metter salutatie
De here der nature.
Vrouwe, verdrijft van mi temptatie;
Mijn herte, mijn zin bevure
Dat ic u mach doen visentatie
Met beden deser ure.

Ave Maria, etc.

Maria, soete, werde name,
Alre hoochst verheven;
Al tgheslachte van Adame
Ware verloren bleven,
Ne ware dijn suver lechame,
Daer langhe of was ghescreven.
o Vrouwe, hoet ons vor sonden blame,
Wi snevers in dit leven.

Ave Maria, etc.

Gratia hebdi ons ghecreghen ,
Maghet ende zuver moeder ,
Bi u es God tot ons gheneghen ,
U kint ende onse broeder.
Wi hadden, ne waerdi gheleghen ,
Noch in tsviants loeder ,
Vrouwe , al eist dat wi sonden pleghen ,
Te tijt sijt onse behoeder.

Ave Maria, etc.

Plena van des hemels dauwe ,
Dan mach u niet ghebreken ,
Uut uwer bede , hemelsche vrouwe ,
Alle ghenaden leken.
Wie aen u roupt met goeder trauwe
Ghine cuenten niet verstenen ;
Lost ons , vrouwe , uut allen rauwe ,
Ende vor des viants treken.

Ave Maria, etc.

Dominus hadde u recht vercoren
Als sine vercoren zale ;
Hi wilde van u sijn gheboren ,
Ende cam in desen dale.
Al dat te voren was verloren
Verlossedi altemale ;
Hoedt ons , vrouwe , vor allen toren ,
Ende vor alre ander quale.

Ave Maria, etc.

Tecum roupen wi ghemeene ,
Die vul sijt van ghenaden ;
Hets recht , u bede mach allene
Allen last ontladen.
En es sondare groot no clene ,
Ghine moetene beraden ;
Ic hebbe zonde menighe ene ,
Nu staet mi , vrouwen , in staden.

Ave Maria , etc.

Benedicta vor alle wiven
Sidi vul zalicheden ,
An u ne mochte nie becliven
Ghepeins van dorperheden ;
Maer een rein omoedich
Was vast in u besneden.
Werde vrouwe , helpt ons verdriven
Den viant tallen steden.

Ave Maria , etc.

Tu , ontfaermiche coninghinne ,
Troostiche der zondaren ,
Verlicht mine aerme crancke zinne ,
Die nacht ende dach verswaren ;
Mijn zonden zijn groot , mijn duecht es dinne ,
Ic vreese nu vor mesvaren ,
Bidt uwen zone dor uwe minne
Datti mi wille sparen.

Ave Maria , etc.

In mulieribus, werde maghet,
Den prijs hebdi ghewonnen;
Daer omme eist dat ghi crone draghet,
Verheven boven der zonnen.
Langhe wasser na ghevragnet
Dat bi u was begonnen,
Wilt mi eer mi de viant plaghet
Uwer helpe jonnen.

Ave Maria, etc.

Et benedictus zijn alle die gone,
Die uwe name eeren;
Uwe vulmaecteit es so scone,
Des prijs moetic onberen.
Vrouwe, metter hemelscher crone,
Doet ons met u gheneren,
Als u ghebenedide zone
Sijn vonnesse sal keren.

Ave Maria, etc.

Fructus werdt al openbare
Elcken daer vor oghen,
Up den dach, die wi met vare
Wel verduchten moghen.
Toocht hem, moeder, werde care,
Wat hi heeft ghesoghen,
Ende doet so vele dat hi ons spare
Vor dat langhe doghen.

Ave Maria, etc.

Ventris heifti hooch verheven
Bi hem in zijn rike,
Vrauwe, daer sal hi met u leven
Met vruechden ewelike.
Ghi muecht verbidden, hi mach vergheven;
Bidt vor ons eenpaerlike,
Wi aerme, die in sonden sneven,
Dat hi ons niet beswike.

Ave Maria, etc.

Tui, maghet, moeder reine,
Ne moghen wi niet derven;
Want an u staet onse hope alleine,
Ghi moet ons troost verwerven.
Der werelt toeverlaet es cleine,
Ende emmer moeten wi sterven;
Wijst ons aerme al ghemeine
Ter eweliker erven.

Ave Maria, etc.

Amen, amen, tallen stonden,
Vor alle creaturen,
Dat ons God in zwaren zonden
Niet ne late gheduren.
Ic bem zondare, ic wils u monden,
Mi rauwets teser uren,
Maria vrouwe, sijt een orconden
Der broosheit mijnre naturen.

Ave Maria, etc.

Staerct minen wille van of te stane ,
Ende meerset minen rauwe ,
Maect mi ghewillich om tontfane
Penitencie , vrouwe ,
Ende cracht van wachtene voort ane.
So wat ic bescauwe ,
Hoet mi , vrouwe , in stane , in gane ;
Up u ic mi betrauwe.

EINDE.

LIEDEREN.

I (*).

abab beC

Here God, wie mach hem des beclaghen ,
Die sine ghenouchte crijcht op erde ;
Hoe mach hem dan den tijt behaghen ,
Die nie ghewan daer hi na gherde !
Hi es te voet, tgheluc te perde ,
Met rechte lijt sijn herte pijn ;
Want elc, ende ec neemt gerne tsijn.

Ic weinsche hem heyl op elcken dach ,
Die sinen boele hout stede ende trouwe ;
Maecht hem gheburen of en mach ,

(*) De melodien, welke vóór elke lied in het Hs. zich bevinden, hebben wy op steen doen teekenen en in fac-similen onder een verzendings-cyfer hier achter bygevoegd.

Dat men geen onsteide an hem scauwe.
Ic gheve mijn steide der liefster vrouwe,
In wien dat rust die hertze mijn;
Want elc, ende elc neemt gerne tsijn.

Wi maecht beniden eenich-zin
Dat lief ende lief te zamen gheren;
Want alle bliscap vint mer in,
Ende ooc en can ment niet gheweren.
Tzwaer, het mach elker herten deren
Dat niders hier in doen venijn;
Want elc, ende elc neemt gerne tsijn.

Men can ghelijc ende onghelijc
Met vruechden voughen niet in eyn;
Maer altoos es in vruechden rijc
Lief bi lief in trouwen reyn.
Een kerel ghort der vruechden gheyn,
Hi mint den scat, spise ende wijn;
Want elc, ende elc neemt gerne tsijn.

Selver, gout ende dierbaer steine
Jeghen een wivelic aenzien,
Dat prisc zeker al te cleine;
Want ic sghelijcs bezeffe in mien.
Mijn hertze en can di nicht ontsien,
Ic ghere vor al die hulde dijn;
Want elc, ende elc neimt gherne tzijn.

II.

a b a b b c C

Wit ende zwart, dat es een snede,
Contrarie int gheliken;
Trouwe, ontrouwe; stede, onstede,
Aerm man bi den riken.
Dat. . . . een snede bliken,
. . . . .
I.... vele dinx diet merken wil.

. . . . .
Hoe sal ment compareren
Scalc, onnozel; reyn, onreyn,
Rouwe ende solaceren.
Teen moet tander moleren,
Contrarie lude of stil,
I.... vele dinx, diet merken wil.

Lief ende leit, vrec ende milde,
Tzoete bi den zueren,
Waer eist bevonden het en scilde
Onmeenzaem int ghedueren.
Elc volghet gheerne sijnre natueren,
Al keki duer den bril,
I.... vele dinx, diet merken wil.

Lief ende lief, milde ende goet,
 Dit voucht al wel te zamen;
 Wie reyn heift hertze, zin ende moet
 Sal hem in aerghen scamen.
 God geve hem heyl, diet gherne namen,
 Van Meye tote na April;
 I.... vele dinx, diet merken wil.

III.

abab bcC

Ich aen ghegheven hertze ende zin.
 An eene vrouwe goet;
 Hoe verre dat ic van haer bin
 Soe es mi in den moet.
 Ten vruechden anich cranken spoet
 Of ic en zie haer lievelic scijn;
 Dan mach mir nicht verghessen zijn.

Liever boel ic nie ghewan,
 No nemmermeer en sal;
 Eist dat soe mi der dueghet jan,
 Sone claghe gheen mesval.
 Mijn hertkin es in vruechden al,
 Alsic aenzie de vrouwe mijn;
 Dan mach mi niet, enz.

Hoe soudic dat ghelaten connen ,
 Soe es so dueghdelijc ;
 Met gansen wille willic haer jonnen ,
 Soe maect mi vruechden rijc.
 Nie en vandic haers ghelijc ,
 So goetlic es de vrouwe mijn ;
 Dan mach mi , enz.

Al haddic allen weinsch ghewolde ,
 Sone gherdic nemmer bas ,
 Dan ich haer eewich dienen solde ;
 Want ich das nie vergas.
 Voral dat es of ye ghewas ,
 Blivic in trauwen haer eighijn ;
 Dan mach mi nicht verghessen zijn.

IV.

4 4 4 4 | 2 4 2 4 | 4
 a b a b | a b a b | a

Ghenaden , lieve vrouwe mijn ,
 Vor al der werelt uutvercoren ,
 Midden in mire hertzen scrijn ,
 Liever wijf was nie gheboren.

Ic blive verloren
 Anich niet die hulden dijn ;
 Dijn wijflic scijn
 Can mi verdriven allen toren ,
 Das willic emmer vroilic zijn.

Mijn heil, mijn troost, mijns hertzen gaer,
Staet al an eene vrouwe goet,
Ic diene haer waerlic openbaer;
An haer so staet mijn zin, mijn moet.
Gheen goet
Coric daer voren meer vorwaer;
Al mine jaer
So blijstu in mijns hertzen bloet,
So waer en das ich heinen vaer.

Hoe mochtic das avelaen;
Want mi en ghenoughet geen dijnc bas
Dan haer te blivene onderdaen,
Ghedinct das ich des nije vergas.
Ghelooft mi das;
Hertze ende zin aenstu ghevaen,
Wes ich vermaen:
Mijn hertze nie so drouve en was,
Als ich di zie en si ghedaen.

Ghedinct des, vrouwe in duechden rijch,
Das ich dan vaste in dijn bedwanc,
Up erde bestu mijn hemelrijch
Dat doet mi vroilic maken zanc.
Sonder verganc
Sal ic di dienen minnentlijch;
Want dijns ghelijch
Ne vindic nemmermeer, goddanc;
Des wilt ghenadich wesen mich.

v.

a b a b b c WC

Het was een rudder wael ghedaen ,
 Voer spelen duer sijn lant ;
 Hi vant in zinen weghe staen
 Een joncfrouwe achemant.
 Hi namse bi der witzer hant ,
 Hi seide : « Vrouwe mijn ,
 (Nu wilwi trueren avelaen, = a (Zinfall))
 Ende altoos vroilic zijn. »

Si sprac : « Ghi moet onbiden ,
 Vri edel rudder goet ,
 Waer salic met u riden ,
 Des willic wesen vroet ;
 U trouwe ghi mi gheven moet
 Of ghy verliest u pijn.
 (Nu wilwi enz. »

Hi seide : « Scone vrauwe ,
 Ghi staet in minen zin ,
 Al haddi mine trouwe
 Dat ware u een cranc ghewin.
 Ic wil u geven int beghin
 Enen maerc guldijn.
 (Nu wilwi enz. »

Met eenen grammen moede
Sprac zoe den rudder an :
« Met uwen groten goede
Ic mi niet ghehelpen can ;
Ghevet mi u trouwe ende zijt mijn man ,
Dat es de wille mijn.
Nu wilwi enz. »

Hi sprac : « Wildi mi minnen
In trouwen ewentlic ,
Ghi sulter vele an winnen ,
Want ic sal u maken rijc.
Ic blive dijn eighen minnentlic
Dat doet dijn wijflic scijn.
Nu wilwi enz. »

Hi nam de scone smale
Voren up sinen scoot ,
In eenen groenen dale
Voer hi met ghenouchden groot.
Hi cussetze an haer mondeken root ,
Hi sprac : « Nu bem ic dijn. »
Nu wilwi enz. »

Hi bleef haer al sijn leven
Ghetrouwelike bi ;
God moete hem eere gheven
Hi was van moede vry.

Hi dede der vrouwen , dincke mi ,
Gherechte minne anschijn.

Nu wilwi trueren avelaen

Ende altoos vroilic zijn.

VI.

Endean 4+1

A { Hout mer in dinen zin ,
B { Lief vrouwelin tsaer ,
Al sijn mijn avonturen cranc ,
Ic hope tlieve sal comen naer ,
Al dinct mi tleide wesen lanc.

a { So waer das ich bin ,
Of waer ich henen vaer ,
Du aens mijn hertze in dijn bedwanc ,
Doe mir also mijns hertzen gaer.

A { Hout mer in dinen zin , enz.

a { Ich blive daer in
b { Steide al mine jaer ,
Met trouwen , vrouwe , sonder verganc.
Doe ich di voer so doet mi naer ,
Ic sal u minlic spreken danc.

AB { Hout mer enz.

VII.

a a b c c b

« Ic groetu , vrouwe , op minen heit ,
 Dijn goetlicheit
 Die ghevet mi vruecht in alre tijt ;
 Noet mer vergheit ,
 Dies bereit
 Mijn dienst in trouwen , des zeker zijt .

Ich haen verhoort , gheselle vri ,
 Du aens een lief vor mi ,
 Des willic dijnre groeten nicht ;
 Dune blijfs mer nicht bi
 In trouwen , als ic doe di ,
 Mijn hertze dies in trueren licht .

O vrouwe , hoe solde dat moghen zijn ;
 Du aens die hertze mijn ,
 Vor al dat leift op erde ;
 In mire hertzen scrijn
 So leicht die minne dijn
 In also groter werde. »

Si sprac : « Vindich dat also si
 So houti vort an mi ;
 Ic wille dijns al ghenadich zijn ,
 Du blijfs mijn eighen vri.
 Ich aen mer ghegheven di ,
 Dit blijft in gansen trouwen sijn. » —

« God danke u, vrouwe, der eerlicheit,
Die du mi hebs bereit,
Mijn hertze es nu in vruechden vast;
Te mael mijn leit
Es worden vrolicheit,
Vor di sijn in mi trauwen gast.

VIII. *Endean*

A (Here God, of du mi gaefs een wensch,
So gavic elken man sijn boel,
B Die met trauwen minne draecht.

a (So waer ic een die blijste mensch,
Die nie up erde vruecht ghevoel.

A (Here God, of du enz.

a (Met rechte es sijn zin, erve ende cinsch,
Die nie ghewan sire hitten coel,
b Des bluve arem man gheplaecht.

AB Heere God, of du enz.

IX. *Endean*

A (Sonne no mane nie besceyn
Reinre dinc up erderijc
B Dan een wijf in dueghden reyn;

a { Een wijflic scijn hout mi alleyn ,
In vruechden nu ende eewelic.

A { Sonne no mane nie besceyn
Reinre dinc up erderijc.

a { Met ganser trauwen ich das meyn ,
Ich blive haer eighin minnentlyc ,

b { Si es mijn liefste ende liever gheyn.

AB Sonne no mane enz.

X. *Rindeau*

A { Vrouwe, wilt des in dancke ontvaen
Dat ich di sonder avelaen
Dienen wille in trauwen reyn ;
Mijn zin, mijn moet aenstu ghevaen.
Mijn hertze en can di nicht ontgaen ;

B { Ic blive dijn eighin vry allein ,
Up erde en anich liever ghein.

a { Ic blive di waerlijc onderdaen ,
Du gheifs mir vruecht, want ich en aen
Ander vruechden groos no cleyn.
Mijn hope es sonder twifel waen ;
Want al mijn leit constu verslaen.
Vrauwe, wilt des in danke ontfaen , enz.

a { Doet mer anschijn des ich vermaen ,
Een woort daer ic mach in verstaen

Troost up mijn hertzen weyn ;
 Aenstu ghenade an mir ghedaen ,
 So woldic hertze ende zinne dwaen

b { Van alre vruecht entrauwen neyn ,
 Met vruechden eewelic gemeyn.

Vrauwe , wilt des in danke ontfaen , enz.

XI. *Endcan*

A { Een wijflic wijf vul reinicheden
 Heeft die hertze mijn dorsneden
 Int upsien harer zoeter figure ,
 Dat mi dorgaen heift al die leden ;

B { Des ic moet leven in onvreden
 Om hare minne , die ic pure
 Draghen wille in elke ure.

a { Wat holpt al haddic haer ghebeden ,
 Sone acht up mi in gheenre steden ;
 Want jeghen mi es soe te sture ,
 Dies es mi hope ende troost ontgleden.
 Een wijflic wijf , enz.

a { Uut alre vruecht bem ic ghetreden ,
 Want mijn hertze heeft mi onstreden
 Ene die zoetste creature.
 In wil an niemen el besteden ;

b { Want edelic zijn al haer zeden ,
 Wie vonde een wijf van beter nature ,
 Al ghinghe een man de werelt dure.
 Een wijflic wijf vul reinicheden , enz.

XII.

a b a b | b a AA

In noyaelre trauwen fijn ,
 Sonder fraude of malengien ,
 Willic eewich haer dienre sijn ,
 . . . deucht ende vreucht doet si ghescien ,
 . . . . . haer wivelic soete aenzien
 . . . binnen in mijnre hertzen scrijn ,
 R (Naest Gode so moet dat herte mijn
 Altoos bliven haer eighijn.

Al warich heinen over Rijn
 Gheheel soude haer mijn herte bliven ;
 Want haer wivelic anscijn
 En can men uut mi niet verdriven.
 Mine bliscap ware niet te scriven
 Gaef soe mi troost een lettelkijn.
 (Naest Gode so , enz.

Hoe mochtich achten eenighe pijn ,
 Die mi haer minne doghen doet ;
 Want als die edel duutsche wijn
 Mach si verheughen minen moet.
 Wat soe mi doet , docht mi niet goet ,
 Ic ware onwetender dan een zwijn.
 (Naest Gode so moet die hertze mijn
 Altoos bliven haer eighijn.

XIII.

Omoedich, simpel, goedertiere,
 Minlic wesende in alre maniere
 Es die overscone figure;
 Reynicheit es in elcker ure
 Ghefondeert in haren persoon.
 Recht eist dat cranc es mijn loon,
 Ic ne dars haer niet ghewaghen,
 Eewich willic helende draghen
 Tote mi de doot mijn leven verbiet;
 Hets recht, in bem haers werdich niet.

Ghenougeliker dan ic iusiere
 Es soe daer ic mi up versiere;
 Felheit was nie in hare nature,
 Trouwe es in haer herte pure,
 Minlic, edel, zoete ende soon
 In rechter dueghet sonder hoon;
 Doch wil ic haer mijn liden claghen,
 In haer so maghic troost bejaghen;
 Neemt so mijns ware als so mi ziet,
 Confoort wert mi daer of geschiet.

XIV.

Of ic der vrouwen minnentlych
 Hertze ende zin gegheven aen,

A { Sone willich voort up erderijch
 Met onsteide niet vorder gaen ;
 Maer ghetrauwelijc vulstaen
 In al mijn doghen groot ende klein.
 B { Dordi allein ,
 Ende anders ghein ,
 So hanich tlast in mi ontfaen.

a { Soe hout mijn hertze in vruechden rijch ,
 Haer anscijn es so wel ghedaen ;
 Ich wil haer dienen zekerlijch
 Met trouwen sonder avelaen ,
 Myne houtsi nu ghevaen.
 Of ic der vrouwen minnentlych
 Hertze ende zin , enz.

a { Wie soudso mi dan doen bezwijch ,
 Mijn hertze en zin di nicht ontgaen ,
 Up erde bestu mijn hemelrijch ,
 Ic dinke om haer wes ich vermaen ;
 Al mijn leit mach si verslaen
 Met harer zoetzer worden ein.
 b { O vrouwe rein ,
 Sijt mer ghemein ,
 Ich blive di eewich onderdaen.
 Of ich der vrouwen , enz.

XV.

Rondeau

A (In weerbi bilich hoe ghenereu ,
B De werelt es so sere verdrayt ,
Ontrauwe rijst daer trouwe daelt.

a Mi dinke zo moet der trouwe ontberen ,
Of men wert nerghens mijns ghepayt.

A In weerbi bilich hoe ghenereu ,
De werelt es so sere verdrayt.

a (Wat batet altoos trouwe begheren ,
Daer men niet na trouwe en hayt ;
b (Doch bleef geen dienst noit onbetaelt.

XVI.

a b a b / b c A C
(W)

Ic hadde een lief vercoren ,
Soe es sedert lanc ,
Soe hadde een ore verloren ,
Daer toe ghincsi manc.
Soe diende so wel na minen danc ,
Seidic neen , soe seide ja ;
(Nu gaet voren , voren , voren , = a ("for all")
Du gaet voren , ic volge u na.

Ic seide : « Soete minnekijn ,
 Nu gaet met mi ;
 Ic wille altoos u eighen zijn ,
 So waer ic zi.
 Mijn herte es u so naste bi ,
 Mine rouc waer dat ic met u ga ;
 Nu gaet voren , enz.

Ic leedese in dat groene
 Bachten daverloo ;
 Haddicker yet mede te doene ,
 Dat laet zijn also.
 Wi waren beide in vruechden vro ,
 Soe leerde mi scieten na de ko ;
 Nu gaet voren , enz.

Ic seide : « Scone vrouwe ,
 Ic bem in u bedwanc. »
 Soe boot mi haer trouwe ,
 Doe riep ic : « Goddanc ! »
 In vruechden dat ic lude zanc ,
 Helpe mi, here God , hoe vaste ic sta ;
 Nu gaet voren , enz.

Soe boot mi hare meyne ,
 Wit als ene cole ;
 De zuverlike reyne
 Maecte mi an dole.
 Wi ghinghen so ter minnen scole ,

Wine consten segghen in nova :
Nu gaet voren , enz.

Soe boot mi haer anscijn ,
Ende zeebare in fransois ,
Recht als een ongerich zwijn ,
So ghinc haer zoete voys :
« Mi dincke, ic minne gherne iet moys. »
Ic halp haer zinghen re , mi , fa.
Nu gaet voren , enz.

Ic seide : « Lief nu gaeu
Ende ghevet mi eenen . . . .
Ghelu ende grau
Op haer lief . . . .
Mijn hertken dat es al ghesont
Als ic mi in der vruechden dwa ;
Nu gaet voren , enz.

Soe lichtere haren caproen
Ende seide dier . . . .
Ic seide wat gadi doen
Ende dies es God . . . .
Ghi hebt mijn herteken al . . . .
Als ic mijn oghen up u sla ;
Nu gaet voren , ic volghe u na.

Als ic sach haren ganc,
Spien ic der vreuchden crans ;

Soe was van houden manc,
 Hoe mochte haer lusten mans!
 Wielende ghinc soe als een gans,
 Had soe gheroupen doe : ka ga :
 Nu gaet voren , enz.

XVII.

abab/b ccc

De capelaen van Hoedelem
 Die soude eens nuchtens messe doen,
 Die coster die drouch bachten hem
 Sinen bouc ende sinen caproen.
 Hi seide : « Coster, lieve garsoen,
 Nu ganc een letteltkijn met mi ;
 De bottekalagi de madamoers sondi sondi,
 De bottekalagie de madamoers de voustvi. »

. . . . .
 . . . . .

XVIII.

AAA b
~~*ccc*~~ *b*
aaa *b*
~~*ccc*~~ *b*
aaa *b*
AAA b

MAIE

Mijn hertze en can verbliden niet,
 Als soe niet vroilic up mi ziet,
 In wien ic vruechden aen bespiet;
 Elpt mi of ic verderve.

birclai?

Mine can gehelpen wijf no man ,
Als soe mi geenre hulpe ne jan
Ic moet van rauwen dwinen dan ,
Et es aldus mijn erve.

Mijn lief es leet , mijn heyl verdriet ,
Aldus ende wers es mi ghesciet ,
Ic biddu , vrouwe , ghedinct mijns yet ,
Eer ic van rouwen sterve.

Meerre vruecht nie man ghewan ,
Als ic u vroylic scauwen can ;
In can ghesceiden niet daer van ,
Eenparich ic mi kerve.

Met vruechden zinghen een vroylic liet ,
Allen rouwe van mi vliet ,
In hopen wes ghi mi ghebiet ;
Elpt mi of ic bederve.

Mijn hertze en can verbliden niet , enz.

XIX.

Wel an , wel an , met hertzen gay ,
Die der minnen knechten zijn ;
In deere van der minnen vray
God groete haer lievelic anschijn.

Willic ons zinghen een liedekijn ,
Elc groete tsijn , ic groete tmijn.
Nu wilwi treuren avelaen ;
Wel of , wel of , met drouven zinne ,
Die niet ne draghen reine minne ,
Die moeten bachten danse staen.

a b a b ||

Heere God , nu geift hem hemelrijch ,
Die ghestade bliven sal ;
Met rechten trauwen minnentlych ,
Heift hi gheluc of ongheval.
Mijn lopen es sonder ghetal ,
Dies es mijn hertze in vruechden al ,
Ic wille haer bliven onderdaen ;
Wel of , wel of , met drouven zinne , enz.

b b C / R p DDC

Here God , hoet ons vor de vileine ,
Die aergher clappen dan si zien ;
Sine hebben niet met ons ghemeine ,
Soe si ons jonnen moet hem ghescien.
Met boser list si na ons spien ,
Hoe nauwe dat wi van hem vlien ,
Haer in den wil ons vruecht verslaen ;
Wel of , wel of , met drouven zinne , enz.

AaAaA d. 25

XX.

en?

d. 22, 31, 36, 88, 99, 100.

Mijn zin , mijn moet , mijns hertzen bloet

108, 116.

Anich so minnenlijch gevuecht

Eewich an eene vrouwe goet ;

Sonder verdriet het mir ghenuecht.

baba

Met rechter minnentliker duecht

Altoos ic om haer dincken moet ;

El niet mijn hertz , mijn zin verhuecht ,

So gheift mi tallen vruechden spoet.

abab

Mijn zin , mijn moet , mijns hertzen bloet , enz.

Mocht ic noch van haer sijn behoet ,

Also mi minne an haer bewuecht ,

Eer mi nature sterven doet ,

So waric vro vul al der vruecht.

baba

Mijn zin , mijn moet , mijns hertzen bloet , enz,

XXI.

Ic quam in een prieel geghanghen ,

Daer vandic twee ghelieven staen ,

Den tijt en consten niet verlanghen ;

In anders arem waer si bevaen.

MAES

RpGr.

Hi sprac haer also minlic aen :

« Vrouwe, mijns hertzen liefste reine ,

In wilde nummer avelaen ,

— Du best mijn liefste vrouwe alleine. »

Mettien so sprac die scone vrouwe ,

Lachende also vriendelijch :

« Mijn boel , wien ich so wael betrauwe ,

Liever gein up erderijch ;

Des muechstu wael gheloven mich. »

Doe boet soe hem haer wivelic scijn ,

Ende seide aldus so minnentlijch :

— « Lief du aens al die hertze mijn ! »

Hi sprac : « Here God, twine mocht ghescien

Dat dit bleve eewelijc gestade ,

So mocht wi vroylic vruechden plien ,

Nu duchtic mi altoos der scade.

Als lief wert leit , dan eist te spade ,

Hem die up onsteiden achten cleine ;

God , verde ons tween van sulken quade ,

— Du best mijn liefste vrouwe alleine ! »

Dat edel wijf van reynre aert

Sprac aldus met wisen zinne :

« Waer trauwe met trauwen es ghepaert ,

Dat es een recht gestade minne.

Of ic mijn boel gestade kinne

Sal ic hem onghesteide sijn ?

Mijn herte en heift gheen ontrauwe in,
 // Lief du aens al die hertze mijn ! »

Van deser tale wart hi verblijt,
 Hi cussetze aen haer mondeken root,
 Daer mede so corten si den tijt;
 Want soet hem waerlic nie verboot.
 Sijn hoeft leidi in haren scoot,
 Met cussene bleven si ghemeine;
 Hi seide altoos met vruechden groot :
 « Du best mijn liefste vrouwe alleine !

Als ic dit sach ic wart bescaemt,
 Mi dinke in core daer voren gheen goet,
 Ende ic so minlic ware verzaemt
 Met haer, die mi verbliden doet.
 Vroilic mijn hertze ende ooc mijn moet !
 Met vruechden leven sonder pijn,
 Daer toe so anich cranken spoet,
 (=) Nochtan heift soe die hertze mijn !

AaAaA

XXII.

d. 20

MARIE

Mijn herte onbiedt u lieven dach,
 Alleine vrouwe mijn,
 Reinre wijf ic nie ghesach
 In trouwen also fijn,
 Ende ic wil u ghestade zijn.

Rpsls.

a b a b b
- - - -

Mijn zin , mijn moet , wat ic vermach ,
Aenstu , mijn wijflic scijn ,
Recht dwincstu mi al sonder slach ,
Ic bem te male dijn ,
Ende ic wil u ghestade sijn.

Myn herte onbiedt u lieven dach , enz.

Maenstu al sonder verdrach ,
Al varic over Rijn ,
Rouct mijns , mijn vrouwe , hoort mijn gheclach ,
Iont mi recht loon na pijn ,
Ende ic wil u gestade zijn.

Mijn herte onbiedt u lieven dach , enz.

MARIE

XXIII.

AaaaA

R { Melancolie dwinct mi de zinne
Allein up hem en anders gein ,
Reinre wesen van beghinne
Ic nie verzinde dat dit ein ;
Et es alst was nu blivet reyn.

Mi en rouc wat wene ic ghewinne
Als ic u zie , verlieflic grein ,
Recht bezouc doet dat ict kinne ,
In trauwen rein , niet als vileyn ;
Et es als was nu blivet reyn.

Met steiden blivic vaste hier inne,
Alle vruecht es mi te klein.
Rouct soe mijns met vrientlic minne,
In hopen vindic bate allein;
Et es alst was , nu blivet reyn.

Mijn trauwe es vast, mine ontrauwe dinne,
Arech es met mi onghemein :
Rouct mijns, mijns hertzen coninginne,
Ic houdu over capiteyn;
Et es alst was, nu blivet reyn.

Melancolie dwinct mi de zinne, enz.

XXIV. ? Rondeau - ~~Alst~~?

A { Mijn hertze heift groot verlangen in ,
Das ich so verre van haer bin ,
Wien ic met trauwen diene.
↓
B { Ic wille , in can ; des truert mijn zin ,
Mijn hertze heift groot verlanghen in.

a { Mine can verbliden gheen gewin ,
Vor ic u sie , lief vrouwelin ,
Des staet mi vruecht tontvliene.

a { Up hope ic leve , des treuric min ,
Doch heift mijn hertz verlanghen in.

a Ic weinsch u heil , wes ich beghin ,

b(Al es mijn heil van vruechden din ,

Ic hope u vroylic tsiene.

AB Mijn hertze heift groos verlanghen in , enz.

XXV.

MAIE

A Mijn hertze , mijn sin , so waer ic bin ,

Anich u , minlic vrouwe , gegeven ;

In core daer voren gheen ghewin ,

Ende ic yet sonder u soude leven.

MI en huecht gheen vruecht , wes ich begin ,

a Als ic u niet mach sijn beneven ;

Ich dinke up ander meer no min ,

Eewich sidi in mi ghescreven.

A Mijn hertze ende mijn sin , so waer ic bin ,

Anich u , minlic vrouwe , ghegeven ;

In core daer voren geen ghewin ,

Ende ic yet sonder u soude leven.

Met trauwen blivic vast hier in ,

a Alle ontrauwe aenstu nu verdreven ;

In ziele , in live , in moet , in zin ,

Es niet dan ghi alleine bleven.

A Mijn hertze , mijn zin , so waer ic bin , enz.

XXVI.

a b a b / b c C

Negheen solaes vor vrouwen minne,
Si zijn van herten reine.
Het lach een wijf van frisschen zinne
Bi haren boele alleine,
In anders arem vast ghemeine;
Si helsten vaste omtrent den crop:
Ay mi, lieve Jacop! **Ay** mi, lieve Jacop!

Der minnen spel si beide plaghen
Met groter melodien,
Ende als si meest in vruechden laghen
Viel soe in frenezien.
Ic wane soe liet haer elder vrien,
Van vruechden riep soe den walop:
Ay mi, lieve Jacop! enz.

Haer boel was gram om dese worde,
 Hi sprac: « Sidi bezeten,
 Wien waest dat ic hu nomen hoorde,
 Hebdi minen name vergeten?
 Wel an, ic wil de wareit weten,
 Me dincke ghi hout met mi u scop:
Ay mi, lieve Jacob! enz.

Si peinsde, als soe haer wel bedochte,
 Wat duvle heb dic gheseit;
 Vele onsculden dat soe zochte:
 Si seide het was haer leit.
 Hi zwoer bi zijne zekerheit,
 Ghi sult ontfanghen menighen clop.
 Ay mi, lieve Jacob! enz.

Dus was dit vraukin daer bedroghen,
 Bi haren zoeten wane;
 Elc painse om dat soe heift vor ooghen,
 Als men rolt in haer bane.
 Men betere ghene wufs met slane,
 Nochtan so makensi menighen Job:
 Ay mi, lieve Jacob! enz.

XXVII.

a b | a b // c c d | EED

Het soude een scamel mersenier
 Coopmanscepe leren;
 Hi hiet armen Tutebier,
 Hi const hem wel gheneren.
 Daer hi sinen canis drouch,
 Een joncfrauwe riepen ende soe louch:
 « Comt hier na, goet meerseman! »
 Naelden, spellen, trompen, bellen,
 Ic wil mijn merse hier nederstellen,
 Laet zien of ic vercopen can.

Als hi de scone vrouwe anesach
Hi sprac : « Ik wil mijn merse ontslaen ,
Ic hebbe ghetsantert al den dach ,
In hebbe ein mite niet ontfaen. »

Sinen canis hi ontslouch :

« Joncfrauwe , nu souct al ghenouch ;

Want ic u wel der baten jan :

Naelden , spellen , trompen , bellen , enz.

Merseman , seidesi , lieve gheselle ,
Ic hebbe een cleine cokerkijn ,
In vinde hier in no naelde , no spelle ,
Die wel voughen soude daer in.

Hier sijn grote , ende daer soe cleine ,
Maer ic ne vinde niet dat ic meine. »

« Joncfrauwe , wat spellen wildi dan ?

Naelden , spellen , trompen , bellen , enz.

« Joncfrauwe , ic hebbe een spellekijn ,

Dan es niet aldus cleine. » —

« Cnape , wel moeti comen sijn ,
Ghi weit wel wat ic meine.

Wildi de spelle vercopen niet ,

So leense mi of ghijt ghebiet ,

Ic salt u lonen , bi sinte Jan. »

Naelden , spellen , trompen , bellen , enz.

Hi nam de joncfrauwe bi der hant ,

Si gingen onder hem beiden ;

De spelle dat zoe te pointe vant ,
 Soene wilder niet of sceiden.
 Cnape , hout mi dit spellekijn ,
 Het sal u wel vergouden zijn ;
 Want beter spelle ic nie ghewan. »
 Naelden , spellen , trompen , bellen , enz.

LIEGA E(V)RT

XXVIII.

a b a b / b c c b c

Lief , alderliefst , in hertze mijn ,
 Ic gheve u hertze ende zinne ,
 Ende wille u eighin dienare zijn ;
 Geen ander ne mach mi inne.
 Als ic u zie vruecht ghewinne ,
 Ets recht , du geifs mir lief ende leit.

Up minen heit ,
 Reynre wijf , ic nie ne kinne ;
 Trouwe es in mi ende steidicheit.

Lijf ende goet, dats eighin dijn ,
 In jonsteliker trauwen ;
 El niet ic gher, dijn wijslic scijn
 Gheift mi vruecht in scauwen.
 Alsic troost van di mach ghelauwen
 Es alle bliscap mijn aerbeit.

Up minen heit ,
 Rouct mijns , lief vor allen vrouwen ,
 Trouwe es in mi ende steidicheit.

Laes dir ghenoughen mijn jonstlic pijn ,
 In mach der jonst niet derven ,
 Ende holt mich al vor dijn eighijn ,
 Gheheil daer in te sterven.
 Al mochtic weinschen .M. werven ,
 El niet ic gher, hoet mi vergeit.

Up minen heit ,
 Recht wil ic mi dijn eighin erven ;
 Trouwe es in mi ende steidicheit.

XXIX.

abab/b c / DDC

Een edel , werde , reine vrucht
 Hout mi in rechter trauwen ,
 Claerre dan der zonnen lucht
 Boven allen vrouwen.
 Als icse minlic mach anscauwen ,
 Sone es mijn bliscap niet te scriven.

Gheen vrucht en mach mer in den zin ,
 Wien ic met trouwen steidich bin ,
 Die moet eens anders eighin bliven.

Si kent dat ic haer eighin bem ,
 Hoe salic dan gheliden
 Dat eenich ander heift met hem
 Mijn vruecht ende mijn verbliden.
 Ach , leider , al mach ict beniden ,
 In maecht met eren niet ontkiven.

Gheen vruecht en mach mer in den zin , enz.

Ic minse boven al dat leift
Met herten ende met zinne ;
Die duecht , die ere , die an haer cleift ,
Behout mi vaste hier inne.
Om lief , om leit , wes ic beghinne ,
Haer eere ne willic niet verdriven.

Gheen vruecht en mach mer in den zin , enz.

Dus duchtic dat ic sterven moet ,
Maer niet bi haren scouden ;
Want in wil niet dat soe yet doet ,
Haer eere ne si behouden.
Mijn leit moetic in tbeste vouden ,
Of onghenoucht sal mi ontliven.

Gheen vruecht ne mach mer in den zin , enz.

O vrouwe , daer al mijn troost an steit ,
Blijft mi vort an ghestade ,
Kent dat ic lide menich leit
Van rouwen , vro ende spade.
Ic hope een ende deser scade ,
Ghi sijt mijn lief vor allen wiven ,

Rp (Gheen vruecht en mach mer in den zin ,
Wien ic met trauwen sculdich bin ,
Die moet eens anders eighin bliven.

Een edel , werde , reine vrucht , enz. = 1,9hr.

LAVWERETTE

XXX.

a a b

a a b

c c d c D

Lucht des edels wivelics aert ,
 Als ic di zie ic bem verclaert ,
 Vrolic in de zinnen mijn ;
 Wanneer ich bi di ben verwaert ,
 Eighin , vri ende onghespaert ,
 Roofstu uut mi der zorghe pijn ;
 Een wort dire jonst es medicijn ,
 Troost dat al liden can verdriven.
 Toocht mi ghenaden , wijflic schijn ,
 Ende ic wil u ghestade bliven.

Lief , alre liefst , vor al dat leift ,
 Als u ghelieft dat ghi mi gheift
 Van uwen monde een woort allein ,
 Weinsch van vruechden mi aen cleift ,
 Ende wes ic daer om haen ghesneift ,
 Recht eist vergheten groot ende klein.
 Een onrein dincken ic niet en mein ,
 Trouwe es mijn meenen ende mijn scriven ,
 Tot in mijn ende in trouwen rein ,
 Ende wilt mi ooc ghestade bliven.

Laes dir ghenoughen , vrouwen goet ,
 An di staet al mijn zin , mijn moet ,

Vri , eighen , steidich , ongesceiden ,
 Wiltu mi jonnen dijn behoet ,
 Eer mi nature sterven doet.
 Reinlic wil ic des verbeiden ,
 Eer ic mi van di liete ontleden ,
 Ter doot liet ic mi eer ontliven ;
 Tot u wil ic mi gheel bereiden ,
 Ende wilt mi ooc ghestade bliven.

XXXI. d. 20

CALLE

Rp { Com haer te mi , mijns hertzen vrouwe ,
 An dir so staen de zinnen mijn ;
 Liever wijf ic newer scouwe ,
 Laet dir ghenoughen mijn jonslic pijn ,
 Ende doet mir dinen troost anschijn.

Com haer verdriven minen rauwe ,
 Als ic aenzie dat anschijn dijn ;
 Lief , alder liefst , in rechter trauwe
 Laet mi dijn alre liefste zijn ,
 Ende doet mir dinen troost anschijn.

Com haer te mi , mijns hertzen vrouwe , enz.

Com haer , doe das ic vruecht ghelauwe ,
 Altoos so vinstu mi eighijn ,
 Lost mi van zorghen , het staet mi nauwe ,

Lost mijn jonst in dir hertzen scrijn ,
Ende doet mir dinen troost anscijn.

Com haer te mi , mijns hertzen vrouwe , enz.

XXXII.

abab/bcC

Blide ende vro uut zorghen laste ,
Ende nummer onghesteide zijn ,
Hier in vint men der vruechden raste ,
Dats onbekent int hertze mijn.
Ghenouchte es lidens medicijn ,
Daer hope in steit ;
Ghenouchte voucht leit ter vroilicheit.

Hi zeilt met eenen zekren maste ,
Die vroilic scuwet der zorghen pijn ;
Wanneer ic bem in hopen vaste ,
So levic in een vroylic scijn.
Bestu ghesteidich minnerlijn ,
Hoop ende verbeit ;
Ghenouchte voucht leit ter vroilicheit.

Waen ende twifel sijn mijn gaste ,
Trouwe es mijn wert tot in den fijn ,
In vinde niet , daer ic na taste ,
Doch mijn gheluc dan es niet dijn.
Die nie ne smaecte goeden wijn

Te biere hi gheit ;
Ghenouchte voucht leit ter vroilicheit.

Blide ende vro , enz.

XXXIII.

Ende aan

A En es gheen vrient , up minen heit ,
Die men so lichte verwerken mach ,
B Om dinc daer niet vele an en cleift.

a Het doet zijn onghestadicheit ,
Dies noit ghetrauwe vrient en plach.

A En es gheen vrient, up minen heit ,
Die men so lichte verwerken mach.

a (. . . . .
Hi geift in redenen verdrach
b Dar wankelvrient niet om en gheift.

AB En es gheen vrient , up minen heit , enz.

XXXIV.

a b a b / b a b a

Violein , zuver wit ,
Juechdich , soete , ende amoreus ,
Omoedich , simpel , onbesmit ,
Lievalic , scone , gracieus ,
Edel , reine , glorieus ,

Trouwe ende stede ghi bezit ;
Troost hem dien ghi maect penseus ,
Ende u wil dienen in al dit.

XXXV. *binden*
Ronde an

A Vrient no vrient ne es so goet ,
Bi dat ic mi bevinde ,
Wil elc niet wachten anders moet ;
B Ghelijc den jonghen kinde
De jonst en neimt zaen inde.

a Daer deen vrient duer den andren doet ,
Op dat elc wel verzinde ,
Sone heist daer vreemtheit gheven spoet.

A Vrient no vrient ne es so goet ,
Bi dat ic mi bevinde ,
Wil elc niet wachten anders moet.

a Steidich ende onsteidich bloet ,
Staet vaste als riet in winde ,
Als mi eist ebbe , als mi eist vloet ;
b Die ontstede eerst beginde ,
Ic wane hi nooit ne minde.

Vrient no vrient en es so goet , enz.

XXXVI.

f, 20

a b a b | b c C

Hoe soudic yemen vruechden geven
 Of ic selve ghene en aen;
 Sorghen, peinsen es mijn leven,
 Des moet ic lust en vruechden laen.
 Al wildi nu om vruechden gaen,
 Si sijn mi verre ende onghereit;
 Gheen dinc vor lust ende vroilicheit.

Dus es mijn hertze in zorghe bleven,
 Mijn beste zeker es een waen,
 Mijn hope es al een twifel sneven,
 Dus moet mijn vruecht aen wanckel staen.
 Mocht ic met zorghe leit verslaen,
 So ware mi allen rouwe ontseit;
 Gheen dinc vor lust ende vroilicheit.

Hoe soudic yement vruechden geven, enz.

Aen ordine hevet mijn herte up heven,
 Dats zwart dat heift soe anghedaen;
 Een graeu doet soe daer binnen cleven,
 Dit heift zoe ervelic ontfaen.
 Hoe salsi dan haer van zorghe dwaen,
 Want zwart es rauwe ende graeu aerbeit;
 Dus heift zoe lust no vroylicheit.

Hoe sal ic yemen vruechden geven, enz.

XXXVII.

ab(ab) | b c | DDC

Woude mi de vrouwe mijn
 Jonnen daer mijn zin na staet,
 So soudic in vruechden zijn;
 Maer des so doet soe mi verlaet.
 Dinct haer dat goet, het dinct mi quaet,
 Want ics haer niet verlaten can.

Int scade van twee witten dien
 Doet het goet der zonnen ontvlien,
 Daermens eenen met jonsten jan.

Als ic aenscauwe haer zoete aenzien,
 So es mi therte in vruechden al,
 Als soes mi jan sal mi ghescien
 Gheluc ende heil, ende goed gheval.
 Ic duchte dat spade commen sal;
 Des blivic in der vruechden ban.

Int scade van twee witten dien, enz.

So wie ghewint der vrouwen jonste,
 Ende dat versegghen wil in quade,
 Hi heift verdient met sulker conste
 Datten elc reinlic wijf versmade.
 Vaert hi wel, dat dinct mi scade,
 Want het ne dede noit reinlic man.

Int scade van twee witten dien, enz.

Al daer mi vruecht of comen mach,
 Dat can mi wel de vrouwe goet;
 Maer altoos ludt doe om verdrach
 Der dinc, die lief vervreimden doet.
 Dus willic stellen zin ende moet
 In haren vrien wille dan.

Int scade van twee witten dien, enz.

XXXVIII.

abc
 abc | d e d e f f f e

Het was een maecht in vruechden rijk,
 Si wilde leren bonghen;
 Daer toe hadzoe hertze ende moet,
 Men wijsde haer also meesterlijch.
 Wanneer de snaren clonghen,
 Soe was so wael des bonghens vroet,
 Si sprac: « Wel, lieve meester mijn,
 Doet mi de snaren clinghen.
 Haer luden dinct mi zoeter zijn
 Dan alder duutsche zinghen.
 Nu geift mi vort,
 So mi behoort, dat recht accort;
 In ghere gheen ander dinghen.

Wat sal mi zelve ofte gold!
 In caens met al gheprisen
 Van der zoeter bonghen clanc,
 Anich den stoc in mijn ghewold,

Ic doe mijns meesters wisen.
Dan es de bonghe in haren ganc ,
Gheringhe slaen dat hoorter toe ,
Ende wel te pointe stellen ;
Ende daer ment met ghenouchten doe,

. . . . .

Wijst mer also
So mach ic io , blide ende vro ,
Al minen commer vellen.

Mijn hertze , mijn zin , ende ooc mijn moet
Anich hier toe ghegheven ;
Vor al dat spel dat ye ghewaert
Mach ic daer toe ghecrighen spoet ,
So woldich , vrolic leven ,
Ende men mi wijst den rechten aert :
Mijns meisters spel verhueghet mich.
Ich wilt doch wael onthouden ,
Met gansen wille zekerlich ,
So werdet hem vergouden.
Hi speelt so richt ;
Sine leven nicht , wat mir aen licht ,
Diet mi verbieden zouden. »

XXXIX.

Trouwe , ere , goet , zin , hertze , ende **moet** ,
Reine vrouwe , es eighin dijn.

Ic weinsche u eere vor enich goet ,
Contrarie hem die wroughers sijn.

Eighin dijn
Es therte mijn ,
Wat ghi nu doet.

Troost van u , vrouwe , dats mijn behoet ,
Rooft mi alleyn uut zorgen pijn ,
In u so rust mijns hertzen bloet ,
Claerre dan der zonnen scijn.

Eighin dijn
Es therte mijn ,
Wat ghi nu doet.

Toocht mir ghenaden , beilde zoet ,
Recht blivic stede in trauwen fijn.
Ic meene al goet , des wilt zijn vroet ;
Comt mi in hulpen , vrouwe mijn.

Eighin dijn
Es therte mijn ,
Wat ghi mi doet.

XL.

London

A (Verre van dat men gheerne ziet ,
Dat brinct verlanghen in den zin ;
B Int scuwen ghenoucht es therte ontvoucht.

a Wie sire naturen lust ontyliet ,
Hi jaecht sire herten liden in.

A Verre van dat men gheerne ziet , enz.

a Herten wille mach werden niet ,
Ghevoughen es hier of tghewin ;
b Onziene ghenoucht hout mi verboucht.

AB Verre van dat men gheerne ziet , enz.

XLI.

abab/b ⊆ CDDC

Ic hadde een lief vercoren ,
Soe es mi worden scu ;
Daer toe hebbict verloren ,
In weet waer zouken nu.

Soe gheift mi enen wreeden vu ,
In hebbe haer niet mesdaen.

Wel op , wel aen ,
Wat saelt gesneift ,

Die sijn lief verloren heift ;
Wi willent zouken gaen.

Wat baet ons daer om trueren ,
Dat ons niet werden mach ;
Dat mi niet mach gheburen ,
Des hebbic goet verdrach.
Ic hebbe ghetruert so menighen dach ,
Ic wilt voort avelaen.
Wel op, wel aen , enz.

Wie hem daer toe wil gheven
Daer mens niet vele en acht ,
Di moet met zorghen leven ,
Hem en baet const no cracht ;
Maer brinct hi ghelt , men es bedacht ,
Ten can hem niet onstaen.
Wel op , wel aen , enz.

Dat ghelt dat es die bloume ,
Die elkerlijc begheert ;
Dies ic mi niet beroume ,
Mijn ghelt es al verteert.
Wie niet ne liecht, bedriecht ende zweert ,
Men acht sijns niet een spaen.
Wel op , wel aen , enz.

Nu wil ics al onberen ,
Want ics ontberen moet ;
In can nu niet gheneeren ,
In hadde ghelt of ghoeet.

So wat ic doe , dats jegen spoet ,
Men wil mi niet ontfaen.
Wel op , wel aen , enz.

Nu wilwi vroilic zinghen
Scamel sonder ghelt ;
Even wijt also duerbringhen ,
So hebben wijt wel bestelt.
Here God , die allen commer velt ,
Wilt ons van zorghen dwaen.
Wel op , wel aen , enz.

XLII.

Rondeau

So wie bi nachte gherne vliecht ,
Hi slacht den huwerhane ,
Die hem sdaechs uten oghen doet.

Ruste ende paeis hem dickent liecht
Van vele bi nachte te gane ;

So wie bi nachte gherne vliecht
Hi slacht den huwerhane.

Sijn zanc , zijn roup , dats waen , bedrieght ,
Dies scuwet hi zonne ende mane ;
Lanteerne ende keeze ware hem goet.

So wie bi nachte gherne vliecht , enz.

XLIII.

Rondeau

Ich haen een uut vercoren L ,
Int hertze mijn ghecoroneirt ;
So wat si doet dat vuecht si wel ,
Up duecht soe altoos aenzeirt.

Sones no wreet , no stuer , no fel ,
Maer wivelic ghefigureirt ,
Ghestadich , minlic , niet rebel.

Ich aen een uut vercoren L , enz.

Mi ne huecht jolijt , no vruecht , no spel ,
Als soe mi niet ne visenteirt ;
Al haddic weinsch , in core niet el
Dan haer , dus anich gevuweert.

Ich aen een uut vercoren L , enz.

XLIV.

Een .M. die nye van mi ne sciet ,
Sint ic mi gaf in haer ghewaldt ,
Van haer ne wil ic sceiden niet ,
So wat mi nemmermeer ghevaldt ;
Haer duecht die es so menichfalt.

Bi deser ·M· voughic een ·Y· ,
Met ganser trauwen sonder scil ;
Met desen twee so spelt men mi ,
Die haer ghestade bliven wil ,
Van allen Meye tote April.

Tusschen der ·M· der ·Y· so steit
Een edel ·E· van zoeter aert ;
Die ·E· bediet ons eewicheit.
Te samen minnentlych ghepaert ,
Niet bet maghic zijn verwaert.

Dus volghet deser ·M· een ·E· ,
Der ·E· een ·Y· ende elc bevrijt ;
Daer mede so spelt men min no mee
Mey , deser overzoeter tijt ,
Daer in elc minre heeft jolijt.

Laet u ghenoughen ·M· alleine ,
Den Mey die ic u minlic gheve ,
Up erde en anich liever gheine.
Ghi zijt die vruecht daer ic bi leve ,
Negheen ontsien mi van u diene.

XLV.

Adieu , adieu ; solaes ,
Van dir ic sceiden moet ,
Me reKent mi een dwaes.
In adde gelt of goet.
Adieu , adieu , adieu , adieu ,
Ic wil gaen wesen vroet.

aba b/b c/

Hebbic niet , men ghevet niet ,
Dat doet mi dickent zorghen ;
Mijn ghelt es klein , ghebreict mi yet ,
Sone wil men mi niet boorghen.
Here God , verleent mi goeden morghen ,
Te ghelde so anich cranken spoet.
Adieu , adieu , solaes , enz.

DCDCWJ

Solaes , het moet ghesceiden zijn ,
Wat vroomt mi langhe beide ;
Het doet mi pijn int hertze mijn
Dat ic mi van u sceide.
Adieu , nu ne sciedic nie so leide ,
Ghebrec mi van u sceiden doet.
Adieu , adieu , solaes , enz.

Gave ons God des ghelts ghenouch ,
So mocht wi vroilic zinghen ;
Met vruechden staen na ons ghenouch ,

Ende zorghen laten springhen.
Nu moet ic mi met zorghen minghen,
In hebbe gheen ghelt in mijn behoet.
Adieu, adieu, solaes, enz.

XLVI.

ab ab b c C

Hoe mocht mi vruechde comen aen!
Mijns hertsen troost alleine
Es mi in vreimder wijs ontgaen;
Des zijn mijn vruechden cleine.
Haddic ye vruecht nu nanich gheine,
Des moet ic liden lidens pijn,
Alst mir gheluct salt anders zijn.

Mijn hoochste ger, mijns vruechts ghewin
Es mi al of ghesceiden;
Des moet ic voughen herte ende zin
Up hopen ende verbeiden.
Mijn waken doet mi vruecht verleiden,
Int slapen staen de vruechden mijn;
Alst mir gheluct salt anders zijn.

Ghenoughelic slaep, ghenoughelic droom,
Hier in ic mi verblide;
Int waken roeyic jeghen stroom,
Daer ic mi toevertide.
Mijn droom bewijst mi weder zide,

Dat mi verblijt haer wijslic scijn ;
Alst mir gheluct salt anders zijn.

Nu willic emmer slapen vast ,
Mi droomt so minnentlijch ;
Waer ic int waken 'so gherast ,
So waer ic vruecden rijch.
Here god , doet mi daer toe ghecrijch ;
Want ic wil bliven haer eighijn ,
Alst mir gheluct salt anders zijn.

O droom , die mi ghenoucht so wael ,
Hier daer sijt waer int ende ;
Du best mir vruechden principael ,
So waer ic mi belende.
Die u te mi in slape zende ,
Ic blive haer stede in trouwen fijn ,
Alst mir gheluct salt anders zijn.

XLVII.

Nacht ende dach , so waer ic bin ,
Anich u minlic in den zin ,
Nu ende tallen tiden ;
No weinsch , no ger , no geen ghewin
En mach mi el verbliden.

XLVIII.

a b a b b a d d d d a

Ic sach in enen rozengarde
 Van sconen bloumen maken eenen hout ,
 Die gaf een wijf van reinen aerde
 Eenen ouden grisen man , die bi haer stoet.
 Totem so sprac dat beilde zoet :
 « Here , ic hebbe u in rechter waerde ,
 U eyghin vry
 So gevic mi. »
 Mettien sprac hi :
 « Des dankic di. »
 Hi sat daer bi met sinen langhen baerde.

Langher doe ic niet ne spaerde ,
 Ic groete dat wivelic beilde goet ;
 Schaemte in haer doe meest verbaerde ,
 Si sprac : « Vilein , mi dinct dat ghi mestoet ,
 Doet van den bloumen uwen voet ;
 Maect u van hier ende gaet uwer vaerde. »
 Dat wijflic scijn
 Was eighin zijn ,
 Des hadde ic pijn
 Int herte mijn.
 Hi gaf enen grijn , des mi de zin verzwaerde.

Ic sprac : « Mi wondert , scone vrouwe ,
 Wat ghi versiet an desen kerel out ;

Minne ende jonst in rechter trouwe
 Sallic u gheven, zelve ende gout »
 So gaf mi orlof menichfout :
 « Mi dert, seit soe, dat ic u scauwe,
 Laet mi allein,
 Mettem ghemein,
 Sijn trouwe es reyn,
 Sijn ontrouwe klein,
 U ja es nein; alsulc ic gein ghelauwe.

« Ghestadich hout hi herte ende zinne,
 Sijn duecht verchiert sijn anscijn schoon;
 Hier omme eist recht dat icken minne,
 Den hoet ende ic, dat es sijn loon.
 Du minne es hoon, ghi sijts ghewoon,
 Dus willic houden dat ic kinne. »
 De kerel grijs
 Was haer amijs;
 Na haer avijs
 Haddi den prijs.
 De vrouwe jolijs die nammen bi den kinne.

XLIX.

a b a b / b c b c

Gheldeloze volghet mi,
 Wi willen zinghen een vroylic liet;
 So wie dat riker es dan wi
 Die nes van onsen lieden niet.

Maer wie altoos na vruechden spiet,
Die es van onser compaengie;
Wanneer hi drouvelike up mi ziet,
So wetic wel hoe hem ghescie.

Ghebrec van gelde ende scamelheit
Dat doet ons toghen drouve gelaet;
Want als een wellecome leit,
De ·II· de ·III· die segghen : Gaet!
So wie gelt heift, elc na hem staet;
Al cant ons lieden niet gheburen,
Dus dinct mi sijn de beste raet,
Vroilic leven sonder truren.

Sorgheloos ende zonder nijt,
Dats tbeste dat men zinghen mach;
Cuenwi duerbringhen dus den tijt,
Beter dinc ic nie ne zach.
Laetse trueren nacht ende dach,
Die tgelt besluten in haer scrine;
Noch eist beter ghelts verdrach
Dan altoos zonder vruecht te zine.

Heer God, al sijn wi aveloos,
Verleent ons vruecht in onsen zin,
Ende hoet ons vor de vrec altoos,
Die niet ne geert dan ghelt ghewin,

Ende hoet mi dat ic niet ne bin
In thuus ghelet van enigher boete ,
Daer men roupt ter buerch waert in :
Soet , soete Gheraerts ! Soet , soete , soete !

L.

MAES / MAIE

20

25

MAES

Met herten ende met zinne
Anich een minlic ·M· vercoren ,
Ende wes das ich beghinne
So es mijn liefste toe behoren.

MAIE

Mijns hertzen keyserinne ,
Als ic u zie , vergaet mijn toren ;
In u so staen mijns vruechts gewinne ,
En ware u jonst , ic bleve verloren.

Met jonsten ic mi kinne
Al u eighin als dincs te voren ;
Ets recht ghi maect mijn zorghen dinne ,
So lieve wijf was nie gheboren.

Met herten ende met zinne , enz.

A a a A

LI.

Niemen seit van andren wel ,
Wat mach dit bedieden ?
Eist om nerenst , eist om spel ,
Men cant hem niet verbieden ;
Wat wonderliker lieden !

Den eenen deert dat dander hoocht ,
Hem sonder eenighe scade ,
Ende ware hi mach , hi pijnt , ende poocht
Hoe hine tonder dade ,
Met ghevensten rade.

Om anders val die lieden pinen ,
Wie sach noit de copie ?
Si sijn viant die vrienden scinen
Ghetrauwe als die zie ;
Wat , wi , welc ene partie !

Ic vinde sulc , al eist mi leit ,
Die gerne met mi dronke ;
Sijn vrienſcap es mi so ghereit ,
Hi wilde dat ic verzonke ,
Ic weet wel wat ic donke .

Tgheselschap wil ic al begeven
 In cans niet antieren ,
 Ende micken niet up yemens leven ;
 Mine rouc hoe sijt bestieren ,
 En si mi niet verpieren.

Ic wil gaen duken in den ouc ,
 Ghelijc den stommen blinden ;
 Smeekers hebben al den rouc ,
 Binden ende ontbinden ;
 In wils mi niet bewinden.

Adieu , adieu , gheselschap al ,
 Mi ic u verbiede.
 God kent die weet waer henen sal ,
 Of ic van u sciede ,
 Dochtic onder liede.

LII.

ab ab bc C

Wat dinge men met herten doet ,
 Dan dar men niet verwerken ,
 Ende anders hevet crancken spoet ,
 Dits openbare int merken.
 Wat sal een voghel sonder vlerken ,
 Die bliven moet bin zinen sperten ?
 In wil niet doen en si met herten.

Met herten willic werc bestaen ,
So ne sal mi niet verlangen ;
Verlangen comt hem dickent aen ,
Die anders werc bevanghen.
Met herten mach men dies ontgangen ,
Verlanghen brinct al werc te smerten ;
In wil niet doen en si met herten.

So waer hem binden herten twee ,
Eendrachtich sonder sceiden ,
Daer deen den andren niet ontgee ,
Die moghen vroylic beiden.
Met herten wil ic mi bereiden
Daer tsoe , ondanc der niders perten ;
In wil niet doen en si met herten.

Here God , wilt hem ghehingen das ,
Die hem met herten bindet ,
Dat elc wel houde zinen pas ,
Ende sceidens niet bewindet.
Hout stede ende trouwe , die trouwe vindet :
Trouwe ne sal mi niet ontverten ;
In wil niet doen en si met herten.

LIII.

a a b
c c b b

Een wijf van reinen zeden,
Vulmaect van allen leden,
Hovesch ende vroet,
Die heift mi ghebeiden
In ghestadicheden
Te voughene hertze ende moet;
Quaet aeste es al ontspoet.

Doe seidic : « Werde vrouwe,
Ghestadich ende ghetrauwe,
So willic emmer zijn,
Up dat ic trouwe gelauwe.
Nu blivic in den rauwe,
Men doet mi geene anscijn;
Verlangen doet mi pijn.

Dat wijf van herten reine
Die sprac : « Die minne es cleine,
Die verlangen doet.
Mindi anders geine,
So blijft met haer ghemeine,
Gheift u in haer behoet;
Quaet aeste es al onspoet. »

— « Vrouwe , in caent gelaten ,
Al soudser mi omme haten ,
So heift de hertze mijn.
Ic trueren boven maten ,
Ic claghe en mach mi baten ,
Niet een vingerlijn ;
Verlangen doet mi pijn. »

Si sprac. « Ghi sult u houden ,
Vroilic ende verbouden ,
In der minnen gloet.
Al souddi u bescouden ,
Ne latet niet vercouden ,
Na tzuere comet tzoet ;
Quaet aeste es al ontspoet. »

Doe andwordic hare :
« Bi den goeden jare ,
Ic ben een arem swijn.
So waer ic henen vare ,
In werde niet geware ,
An haer al sulken fijn ;
Verlangen doet mi pijn. »

Si sprac : « Die wil becliven
In te minnene wiven ,
Die wachte na de vloet ,
Ende doe sijn sceipkin driven.
Laettijt te lange bliven

En doet hem nummer goet;
Quaet aeste es al ontspoet.

Nu laet ons wachten alle ,
Als ons de tijt gevalle ,
So wilwi wacker zijn.
Dat men ons niet vergalle :
Die tpaert heift binden stalle
Verware sijn slotelkijn ;
Verlangen doet mi pijn.

LIV.

aab
aab ccd
ccd

Ic quam ghegaen up enen dach ,
Daer hoordic bliscap ende geclach
Twee frissche vrouwen driven.

Die een die riep : « O wi , o wach ! »
Mi dochte dat ic nie ne sach
So wivelike wiven.

Doe sprac dat droufste vrouwelin :
« Ich aen ghegeven herte ende zin
In trauwen ;

Men acht up mi no meer, no min ,
Dat doet mi leider dat ic bin
In rauwen.

Doe sprac dat ander blide wijf :
« Hoe mach dijn edel jonghe lijf

In rauwen dus verkeeren !
Om minen wille in vruechden blijf ,
Ende desen rauwe van di drijf ;
Du does mi ooc verzeeren.
Hoe moochstu nu so drouve zijn !
Dijn vruecht was meere dan de mijn
Te voren ;
Verandert es dijn wijflic scijn :
Hebstu dijns lieves vingherlin
Verloren ? »

— « Ghespele , in caent gheswighen niet ,
Nu wilt mijn overzwaer verdriet
In trauwen helpen helen.
Doe ic lesten van u sciet ,
Doe addi mi allein bespriet ,
Ende ic ghinc mettem spelen.
Ghespele , wilt beraden mi ,
So dat mijn here behouden zi ,
Bi wizen rade ;
Ic wane in comme hem nemmer bi.
Wat salic doen : o wach , o wi !
Het es te spade. »

Die ander sprac : « Op minen heit ,
Dat es mi waerlic also leit ,
Ghespele , ic wil u claghen.
Waer es dijn zuver ommeleit ,
Nu moestu dinen aerbeit

Lange alleine draghen.
 Waer es dijns hertzen toeverlaet,
 In can di, leider! ghenen raet
 Ghegheven.
 Wint up dijn haer dijn guldin draet;
 Waer es dijn vruechdenrijch ghelaet
 Ghebleven? »

Haer aer so drouvelic up want;
 So namze bider witzer ant,
 Te zamen dat si ghingen.
 De tranen vielen daer int zant,
 Die daer de blijste was becant,
 Die ghin haer anden wringhen.
 Als ic dat sach het deerde mich,
 Dat zi haer anden drouvelich
 Te zamen wrongen.
 God jonne hem beeden hemelrijch,
 In wilde rusten zekerlijch,
 In hadt bezonghen.

LV.

ab ab | b cc

Het quamen twee ghesellen
 Up eenen wech gegaen,
 Daer ic u of sal tellen,
 Wildier na verstaen.
 Met minnen waren zi bevaen;

Maer deen gheselle meest ,
Dat haddic zaen verheest.

Deen sprac : « Gheselle mijn ,
Ic sacher heden twee ,
Die ons verdriven pijn ,
Ende alre zorgen wee.
Die minne en latic nemmermee ;
Nu ooc ghestade blijf ,
An dien liefste wijf. »

Als dat die ander hoorde ,
Drouvelic hi sach ,
Ende hi gaf dese antwoorde :
« Nemmee ic minnen mach ,
So cleene dinct mi zijn tbejach ,
Dat mer mi an wint ;
Ic hebbe ghenouch ghemint. »

Die ander weder zeide :
« Wat sal bedieden dat ,
Van u ic varinc sceide ,
Sidi nu minnens zat.
Ghi dinct nu wesen , in weet wat ;
Wat hevet u ghescaedt ,
Dat ghi de minne laet ! »

Hi sprac met erren moede :
« Gheselle , ghi wel ziet

Die niet en comt te goede ,
Men acht sijns min dan niet.
Maer addic noit na goet bespiet ,
Men soude mi roupe na ,
Daer ic nu buten sta. »

Die ander sach te dale ,
Hi dochte mi wesen gram ;
Hi seide : « Sulke tale
Nie uut minnen cam.
Ghi dinct mi wulf die waert een lam ;
Suldi haer nu of gaen !
Soe es so wel ghedaen. »

— « Gheselle , waeric rike
Ic worde wel ghemint ;
Al minnic mijns gelike ,
Sone achtet niet een twint ;
Maer haddic gelt , ic hadde wint ,
Ic came al omme voort :
Men acht up geen gheboort. »

— « Gheselle , dine zinne
Dinc mi wesen blonc ;
Die daer an legghen minne ,
Ende an den goeden dronc ,
Si zijn van zeden al te jonc ;
Want alle minne klein ,
Vor minne vrouwen rein. »

— « Gheselle , ic wilse laten ,
Hets al verloren tijt ,
Ten can mi niet ghebatē ,
Daer omme sceldict quijt.
Als ghi van minnen rike zijt ,
Dan seght mi u gheval ;
Want ic weder minnen zal. »

Hi sprac : « Wildi des begeven ,
Mi dinc ghi sijt ontwuecht ;
Al sijn wi arem bleven ,
Geen leven vor ghenuecht.
Die ghierige en heift nemmer vruecht ,
Alwaer de werelt sijn ;
Dan doet geen wijflic scijn. »

Hi sprac : « Wi moeten sceiden ,
Ic prise den riken man ,
Ende dat mi doet verleiden ,
Gheen trauwe ic vinden can.
Wat salic meer beminnen dan !
So wie ghecrighen goet ,
Die hebben al den spoet.

« Moet dan gesceiden wesen
Dat es mi zeiker leit ,
Ghine werdes niet ghepresen ,
Doch hebbict u geseit.
Geen leider leit dan lief ghesceit ,

Adieu , ic blive haer bi ,
Die mach verhuegen mi. »

LVI.

Scinc her den wijn ;
Gheselle mijn ,
Wi willen vroilic leven ;
Het mach sulc zijn ,
Noch up den Rijn ,
Die ons gheluc mach geven ,
Al moeten wi nu sneven .

a a b
a a b b

Wat saelt ghetruert ,
De sulc bezuert ,
Een ander moet bezoeten ;
Wat nu ghebuert
Ic willecuert.
God saelt noch tjaren boeten ,
Dat wi nu trueren moeten .

In vruechden vro
Sine wi also ,
Wi willens ons verbliden.
Wine achtens jo
Een averstroo ;
Die ons daer om beniden
God geve hem al ons liden .

God geve hem heil
Met vruechden geil,
Wie metten vrouwen hoven;
Al heift een veil
Den wint in tzeil.
Hi mach hem wel beloven
Es hi des nijts te boven.

Wel op, wel aen,
Laet niden staen,
Ende leven wi metter eere;
Met niders gaen,
Onnere ontfaen;
Van haren bozen kere
Elc man hem hoeden lere.

LVII.

ab
abb

Sonder nommer of ghetal
So hebbic vruecht bezeven;
Die ic minne mi minnen zal,
So heift mi troost ghegeven;
Nu willic vroilic leven.

Wie weet of ics geloven wil,
Want ic ne weets niet zelve;
Haer troost heift in tverstaen ghescil,
Hoe ict keere of welve;
Om niet ic dike ende delve.

Soe heift geseit soe sal mi minnen ,
Dus heift zoe haer vermeten ;
Maer weltijt salzoes beginnen ,
Dat soudic gerne weten ;
Ic duchte soe saels vergeten .

Vergeit soet ende ict haer verwite ,
Wat hebbic dan gewonnen ?
So salzoe secghen sceldet quite ,
Wat doetem yet begonnen ,
Die niet verbeiden connen .

Dus willic beiden ende verdraghen ,
Laet zien wat zaelt mi baten !
In hebbe int zwighen , no int claghen ,
No ghedaen , no ghelaten ;
Ic peinse ic bem verwaten .

Ghetrouwe minres , roup wi wrake
Over zulke wiven ,
Die int ghelaet ende in de sprake
In minnen troost bedriven ,
Ende niet daer bi ne bliven .

LVIII.

Ich haen ghemint ,
Men achtet twint ,
Ic moet mijn liden claghen.
Het es al wint ,
Dat men nu vint ,
In al die minne draghen.
Men darffer niet om vraghen ,
Ic hoors so vele ghewaghen.

aab
aab bb

Die mi wil minnen
Moet beghinnen
Spreken jeghen meenen ,
Sal hi gewinnen
Daeis van zinnen ,
Of hi saelt beweenen.
Van .XVII. eenen
Sone vint men anders gheenen.

Hoe eist ghevaren ,
Die minres waren
Ne willens nemmer ayen ;
Want zi zien tjaren
Trauwe versparen ,
Ende ontrouwe boven draeyen.
Dus moetzi , sulzi payen ,
Met allen winde waijen.

Mint een wijf
 In trauwen stijf,
 Ghef di in haer ghenade;
 Ghestade blijf,
 Maer dijn beclijf,
 Dan doet di nummer scade.
 Nu ganc haer vast te rade,
 Maer hoeti deser scade.

Trueren, waken,
 Magher caken,
 Selden sonder toren.
 Breken, maken,
 Niet gheraken,
 Achter meer dan voren.
 Dit moeder al toe horen,
 Ende alden tijt verloren.

Mint ende bezieet,
 Vindi dit niet,
 So muechdijs u beloven.
 Ic zinghe een liet,
 Ende alst ghesciet,
 Dat ic bem wat bestoven,
 Willic met vrouwen hoven;
 Maer niet daer an verscoven.

LIX. *Londeau*

A Nieuwe jaer, du brincs ons vruechden in,
Nu willic minnens doen beghin;
Daer toe so dwinct mi herte ende zin,
Tzoe einen reinen beilde,
B Die mi so lieflic teilde.

a Hertze ende zin ende wes ich bin,
In can haer niet ghegeven min;
Want mi des nie ver verveilde.

A Nieujaer, du brincs ons vruechden in,
Nu willic minnens doen begin;
Daer toe so dwinct mi herte ende zin,
Tzoe einen reinen beilde.

a Mochtic haers troost noch doen bekin,
Daer voren coric gheen ghewin,
Mijn heil, mijn troost, mijn cheraphin,
Mijn hertze nie ne speilde.
b Dan in dijnre weilde.

LX.

a a b
a a b b

Nieuwe jaer, in vruechden rijch,
 Weinscic der liefster minnentlych,
 Met hertzen ende met zinne;
 In haer ghewaldt so gevich mich,
 Met gansen wille zekerlich,
 Mijns hertzen keyzerinne,
 Du best mijns vruechts gewinne.

Mijn liefste reine, ghelooft mi das,
 Want ich dijns waerlich nie vergas;
 Noch blivic di ghestade
 Vor al dat es of ye ghewas.
 Mijn herte en rustet nieuwer bas
 Dan in dire ghenade,
 In trauwen, vro ende spade.

Dit nieuwe zalich vroilic jaer,
 Daer toe al die mi volghen naer,
 Blive in dire ghewalde;
 So waer ic bin, of hier of daer,
 Mijn hertze die es di even naer,
 Mijn vruecht ic van di halde,
 Met minnentliker zalde.

Salich , vroilich , minlich wijf ,
Du best al mijns leits verdrijf ,
Hoe salstu mi dan laten .
In minnen mi ghestade blijf ,
Ende acht up geen onsteidich kijf ,
Ne wilt mi nummer haten ,
Dune vints mi buten maten .

LXI

a a b
a b b

(1) . . . . .
. . . . .
Minne , die eewich duren moete ,
Des anders name ic Jonste scrive ,
Daer ic u minlic mede groete ,
Reine , werde , lieve , zoete .

Den derden Troost geheeten zi ,
Die vierde heet , ende staet hem bi ,
Antieren , die ic ye begherde .
De vijfste heet , ende blijft in mi ,
Ghestadicheit , die nieman derde ,
Soete , reine , lieve , werde .

Nu blijft ghecroont , mijn coninginne ,
Die ic vor al de werelt minne ;

---

(1) Hier ontbreken een of meer bladzyden.

Te rechte ic van u troost besieve,
 Dan mochten doen ne ghene ghewinne,
 Dat ic in mi yet el verhieue,
 Soete, werde, reine, lieve.

LXII.

a b a b | b c C

O wijf, dine wivelike ader,
 Es so vul der reinicheit,
 Dat ic di bliven moet ghestader
 Dan een pael, die eewich steit.
 Es mi dijn jonst dan ongereit,
 Dat dinct mi zeker onghelijch;
 Dijn zien es mi een hemelrijch.

Voughen wi onsen zin te gader,
 So es mi allen rauwe ontzeit.
 Mijn god, mijn moeder, ende mijn vader
 Bestu allein, vor waer gheseit.
 Du best doch al dats woort besceit;
 Hoe saltu mi dan doen bezwijch!
 Dijn zien es mi een hemelrijch.

Hoe mochtic emmer wesen quader
 Dan ic di dade ontrauwicheit;
 Neen, minlic herte was nie verrader,
 Ic blive dijn eighin, hoe dat gheit.
 Du muechs mi gheven lief ende leit,

Doet mi doch aen eens vruechts ghecrijch ;
Dijn zien es mi een hemelrijch.

O wijf, dine wivelike ader, enz.

LXIII.

Rondeau

Dach na dach, in lanc so meer,
Dinc mi haer minne wassen,
Met trauwen vast in minnen moet.

Nach na nacht, vernieut mijn zeer,
Want niders up mi bassen.

Dach na dach, in lanc so meer, enz.

Mijn alreliefste vrouwe, leer
Dijn herte in trauwen passen,
Daer voren coric heil no goet.

Dach na dach, in lanc so meer, enz.

LXIV.

Rondeau

Hoe mochtic leven sonder rauwe,
Als trueren moet mijn liefste vrouwe;
Want onser beider zin es een.

Als soes mi jan ic vruecht gelauwe;
Soe es mijn liefste ende liever geen.

Ghestadicheit ende vaste trauwe,
Dit es daer ic niet in en flauwe;
Want hets mijn ervelike leen.
Hoe mochtic leven sonder rauwe, enz.

Lief, als ic u vroilic scauwe,
Mids uwen troosteliken dauwe,
Al ware dat herte mijn een steen,
Het soude ondoen in sulken bauwe;
Du best mijn liefste ende liever geen.
Hoe mochtic leven sonder rauwe, enz.

LXV.

Rondeau

Vor al dat God ye an mi wrachte,
So dankic hem mir oghen twee,
Di mi brochten int ghedachte
Een ·M·, die ic nemmermee
Laeten wil, hoet mi vergee.

Dese ·M· es boven allen crachte
Machtich mijns; ghelijc der zee,
Can zoe mi gheven zuer ende zachte.
Vor al, dat God ye aen mi wrachte, enz.

Uren, wilen, daghen, nachten
Doet mi verlanghen, liden wee;

Mi hebdi vri te uwen pachte ,
Als een herde doet zijn vee ;
Anders dwinic als die snee.

LXVI.

Rondeau

(O vrouwe , mijn ewelic bestier ,
Nu bestu daer , ende ic ben hier ,
(Nochtan zijn wi te samen.

Mijn herte es eewelike ghier
Om dijn troostelic verchier.

O vrouwe , mijn ewelic bestier , enz.

Alsic aensie dijn schoon manier
So moetic vruecht ghewinnen scier ;
Lief , God verde u van blamen !

O vrouwe , mijn ewelic bestier , enz.

LXVII.

Rondeau

Ghef mi , minlic beilde zoet ,
Dijn hertze , dijn zin ende ooc dijn moet ;
Want wat ic aen es eighin dijn.

Mi ghelieft wat ghi mi doet ;
Prouft aen mi so sidijs vroet.

Ghef mi , minlic beilde zoet , enz.

Nu ghevic mi in u behoet ;
Want du best in mijns hertzen bloet ,
Laet mi dan lief ende liefste zijn.

Ghef mi , minlic beilde soet , enz.

LXVIII.

abab | b b c c
wechel-
Refrain

Ic hoorde claghen enen jonghen
Tote sijre liefster vrouwen reine ,
Dat hi van haer so was bedwongen.
Aldinc dochte hem wesen cleine ;
In hem jeghen haer alleine
Hi sprac : « In aen der vruechden gheine ;
Want ghi mi toocht so vreimde ghelaet ,
In weet mijns varinc gheven raet. »

Doe sprac dat wivelike beilde :
« Des muechdi wel begheven ,
Wat mocht ic baten dat ict heilde !
Mi twifelt an u leven
Dat ghi een ander hebt verheven ;
Dies es mijn herte in zoorghen bleven.
Ho sal ic u gheloven dan ;
Want men maer een gheminnen can. » —

« O vrouwe , dat nemic up mijn heit ,
Mijn herte , mijn zin ende ghi ;

Daer tusschen was nie ondersceit ,
Sint ic u eerst cam bi.
Wat ic doe of waer ic zi ,
Ic blive altoos dijn eighin vri ,
Betradi mi dan eenich quaet ,
Sone weet ic mijns neghenen raet. »

Doe sprac die wivelike vrucht :
« Ik maecht gheloven leeren ;
Maer het es mi al den ducht
Dat in u mach verkeeren.
Mi selven soudic dan onneeren ,
Liever soudics mi ombeeren ;
Want en es no wijf, no man ,
Die meer dan een gheminnen can. » —

« o Minlic troost , mijn hoochste gaer,
Wilt twivel van di driven ;
Ghelooft mi das al mine jaer
Willic dijn eighin bliven.
Die twee ne wilden nemmeer kiven ;
God jonne hem heil ende alle wiven.
Eist dat mi die minne ofgaet ,
Sone weetic mijns ne ghenen raet. »

LXIX.

Rondeau

Wien doet verlanghen meerre pijn
Dan hem die moet van lieve zijn ;
Want hem niet el ghenoughen can.

Mijn alderliefste wijflic scijn ,
Naer u verlangt die herte mijn.

Wien doet verlangen meere pijn
Dan hem die moet van lieve zijn.

So waer ic bem mijn herte es dijn ,
Blijft mi ghestade in trauwen fijn ;
Sone mach ons deren wijf no man.

Wien doet verlanghen , enz.

LXX.

Termin? Rondeau

A (Adieu , mijn troost , mijn liefste reine ,
Van u te sceiden es mi leit ;
Mijn herte blijft met u ghemeine.
B (So waer ic zi , hoet mi vergheit ,
In ghere niet dan ghestadicheit.

a habb

a
Up minen heit mijn vruecht es cleine
Als ic u niet bi en weit ;
Du best mijn liefste ende liever gheine !
A
Adieu , mijn troost , mijn liefste reine ,
Van u te sceiden es mi leit ;
Mijn herte blijft met u ghemeine.

a
b
Nu biddic Gode dat hi u seine
Vor aerch , vor al onreinicheit ,
Soete lieve souvereine ,
Ne sijt mi nummer onghereit ;
In ghere niet dan ghestadicheit.

Rp
Adieu , mijn troost , enz.

LXXI.

« Lijskin , wat helpt vele ghestreiden ,
Ic moet u doen dat zotte dinc.
Ic hebt u menichwaerf ghebeden ,
Daer u niet vele an en hinc. » —
« Her Wouter ,
En tast mi emmer niet beneden ,
Ginne waert een lettcl stouter. »

« Lyskin , bi deis Heren doot ,
Haddic u op den coren tas ,
Al waerdi VII waerf so groot ,

Ic soude u leeren tswingen tylas.

Wat, Lijskin ,

Vindi mi niet in uwen scoot ,

So seght dat ic een annin bin. » —

« Her Wouter, ghi sijt al te stout ,

Van uwen fellen daden ;

Ghi sijt out ende ghi sijt cout ,

Ic souds u wel verzaden.

Her Wouter,

Vermeit u niet up uwen bout ,

Ghine waert een lettel stouter. » —

« Lijskin , minne , hout up dijn hant ,

Ghi sulles noch ontgelden. » —

« Wacht u , Wouter, goet calant ,

Ghi sout mi moeten melden. » —

« Wat, Lijskin ,

Laetti hier niet enen pant ,

So seght dat ic een annin bin. » —

« Secht mi , Wouter, lieve drael ,

Wat pande wildi hebben

Dat ic u gheve , ic jans wael ,

Een quaet jaer op u rebben.

Wat, Wouter,

Ne comt met ysere an gheen stael ,

Ghine waert een lettel stouter. »

Her Wouter die was arde gram
Van deser wreeder sprake ,
In sinen aerm dat hise nam ,
Soe sloucher voor de cake.
« Wat , Lijskin ,
Doe ic u noch niet wesen tam ,
So seght dat ic een annin bin. »

LXXII.

So wie bi lieve in rusten leit ,
Van niders clappen onbedwonghen ,
Hi mach wel zinghen vroilicheit
Tote dat de wachter heift ghesonghen :
« Stant up , hets dach ! owi , owach !
Dats hier gheclach ,
Met handen vast ghewronghen ! »

a Menich hertze doet dan ghesceit ,
Die also minlic sijn ontspronghen ;
Sceiden es hem tzaen bereit.

A So wie bi lieve in rusten leit ,
Van niders clappen onbedwonghen ,
Hi mach wel zinghen vroilicheit.

Ic weinsche hem , die daer aersch of zeit ,
Ghebrec van oghen ende van tonghen ;
Want gheen solaes daer voren gheit ,

Maer dat de wachters niet ne clonghen :

« Stant up, hets dach ! owi ! owach !

Dats quaet verdrach ,

Met houden ende met jonghen ! »

So wie bi lieve, enz.

LXXIII.

Rondeau

Mijn hertze das ist recht wael tse vreden ,

Lief vrouwelin tsaer, das du das aest

In dire ghewald so ganselijch.

Daer om wil ich di vriendlich beden

Das du das minlich bi dir laest.

Dijn hertze, enz.

Du bist daer tzoe van zulken zeden ,

Watstu bueds of wattu zaest

Moes sijn ghedaen ghewillentlijch.

Dijn hertze, enz.

LXXIV.

Rondeau

Als alle dinghen sijn ghesaecht ,

So hebbic liefst dat men ghewaecht

Van huer, die mi verbliden can.

Daer omme en doet geen noot ghevraecht
Of yemen anders liden draecht.

Als alle dinghen sijn ghesaecht
So hebbic liefst, enz.

Een wijflic beeld mi so behaecht !
Al truerdet al dat dach bedaecht,
Ic loughe waric haer liefste man.

Als alle dinghen sijn ghesaecht,
So hebbic liefst dat men ghewaecht
Van haer, die mi verbliden can.

LXXV.

aab
aab bbb aa

Het sprac een hovesch minnerlijn :
« Nieuwe jaer, liefste vrouwe mijn,
Weinsic dir goet.

Al mine jaer so blivich dijn,
Des wilwi tzamen vroilic zijn,
Lief beilde zoet ;

Hertze en zin, lijf, ziel ende moet,
Met steider spoet
An dijn behoet.

Daer tzoe dwinct mi dijn wijflic scijn,
Dat gheift mi vruecht vor alle pijn. »

Vriendelijc sprac si hem aen :
« Mijn hoochste gher, ic bem ghevaen
In dijn bedwanc.
Dijn hertze is in de mijn ghestaen ,
Wattu begers dat zi ghedaen ,
Mijn eere aenvanc.
Dit jaer ende al mijn leven lanc ,
Sonder verganc ,
Mine rouc wies danc ,
Willic mi alre zorgen dwaen ,
Ende nimmer voort in trauwen gaen.

Hi sprac : « Mijn heil , mijn keyserin ,
Die ic vor al de werelt min ,
In trauwen vast :
Bi dijnre duecht ic vruecht ghewin ;
So vro en wasic nie van zinne ,
Uut zorghen last.
Vor di sijn in mi vrouwen gast ,
Du blijfs ghepast
Mijn hoochste rast ,
In di allein , wes ich beghin ,
Daer mach gheen ander comen in. »

Een vingherlin dat hi haer boot ,
Dat soe an haren vingher sloot ,
So minnentlijch ;
Lettel hem den tijt verdroot.
In sach so vriendelijch ghenoot

Nie zeikerlijch.
Doe zanc dat beilde vruechden rijch :
« Nider, zwijch ,
Wat moystu diych. »
Ende nimmer louch haer mondelijn root ,
So haer ghenoucht en vruecht gheboot.

Doe sonczi beide een nieuwe jaer,
Daer en was geen hertze zwaer,
Dat dochte mi.
Mochtich noch ghecomen daer,
Daer mi mijns hertzen wederpaer
Dus ware bi;
So waric alre zorghen vri.
O wach ! owi!
Sone wil dat zi ,
In canre comen niet so naer,
Helpt mi daer toe, mijns hertzen gaer.

LXXVI.

« Nieuwe jaer haet mich verhuecht
Met rechter vruecht ,
Vrauwe , in dijnre hoede.
Du aens mijn hertze also bewuecht ,
Met dijnre duecht ;
Wi soldichs werden moede.

« Ich haen ghehadt der jaren veil
Met vruechden speel ,
Dan can mi niet verdriesen.
Met trauwen icht voor nider heil ,
Hoe das ich queil ,
Ich wils mi voort gheniesen.

« Up erde en anich liever gein
Dan du allein ,
Dat saeltu wael bevinden ;
Want ich di diene in trauwen rein ,
Niet als vilein ,
Die helt met allen winden.

« Dus blijfstu in mijns hertzen bloet ,
Lief beilde zoet ,
Boven allen wiven.
Du aens mijn hertze ende ooc mijn moet ,
In dijn behoet ,
Dijn eighin moetic bliven.

« Dit jaer ende al die volghen naer ,
Trauwe , weit vorwaer ,
So blivic dir ghestade.
Liever ledic liden zwaer ,
Al mine jaer ,
Dan ich di ontrauwe dade.

« Nu jon mi dan dijns vruechts ghecrijch ,
Vrauwe duechdenrijch ,
Blijft in trauwen vaste.
God jonne ons tveen eendrachtelijch
Sijn hemelrijch
Met sijne vrienden raste.

Rondeau LXXVII.

Sich vor dich , ghetrauwe man ,
Die goeder minnen niet ne can
Becliven ;
Blijfst der an , so moetsu dan
Bedroghen bliven.

Seikerlijch , die di wael jan ,
Hi sal di endelich der van
Verdriven.

Sich vor dich , ghetrauwe man ,
Die goeder minnen niet ne can
Becliven.

Hoor ende zich , du merkes an ,
Dat trouwe selden troost ghewan
Van wiven ;
Ende trouwe ende minne es een ghespan
So wise scriven.

Sich vor dich , ghetruwe man.

LXXVIII.

a b
a b b c b c

Die liefste jonst van erderijch ,
Dats minne
Van twee , die bliven eens ghelijc
Van zinne.
Here God , helpt mi dat ic ghewinne
De jonst allein ,
Die ic begher , wes ich beghinne ,
In trauwen rein.

Mijn hertze aet minnentlijch ghevaen
Een vrouwe ;
Haer willic wesen onderdaen
Up trauwe.
Mi huecht veil bet als ic se aenscauwe
Dan ervich goet ;
Soe es alleine die mi den rauwe
Verdriven doet.

Op erde en soude men zoeter wijf
Niet vinden ;
In haer willic ziele ende lijf
Vast binden.
Ic hope so wils mi onderwinden ,
Des bein ic vro ;
Wat zi mi jan of toe wil zinden
Ic wilt also.

Alle duechden sijn haer an

Gheboren ,

Anders blevic arem man

Verloren.

In haren dienst bem ic bezworen

Eighin vry ;

Sorge ende pijn ende allen toren

Verdrijft zoe mi.

Die liefste jonst , enz.

LXXIX.

Dijn troost allein ,

In trauwen rein ,

So bem ich dijn ;

Vor di negein ,

No groot, no klein !

Wilt vroilic zijn.

Dijn lieflic scijn

Mi alle pijn

Verdriven can.

Die hertze mijn

Es dijn eighijn ;

Mijn liefste man ,

In wil di nummersceiden van.

Ghelooft mir das ,

Hoe drouve ich was ,

Of wesen sal :

Mi ganstu ras ;

Ende altzijt bas ,

Sonder ghetal ,

Leit gheval ,

Gheifstu mi al.

Wes vroilic dan ,

Mir hertzen dal

Es groot ende smal

In dijn ghespan ;

In wil , enz.

Ic zorghe in mi
 Dattu in di
 Ghetwifels yet ;
 Of dit waer zi ,
 Daer hebbic bi
 Rouwe ende verdriet.
 Wat mi ghesbiet ,
 Des stervens spiet
 En comt mi an ,
 In sceider niet ;
 So lief aenziet
 Ich nie gewan ;
 In wil , enz.

O waer ich bin ,
 In peirse niet min
 Dan of ic waer
 In dinen zin.
 Vor al ghewin
 Hopicker naer,
 Al mine jaer,
 Met vruechden gaer.
 Ich di mi jan ,
 Der inge scare
 U leven spare ,
 Vor tsviants ban ;
 In wil , enz.

LXXX.

Sonder sceiden orlof aen ,
 Want ich en wil , noch ich en caen
 Ghesceiden , hoochste troost , van dich.

Hertze ende moet es eighin dijn ,
 So waer ic henen vare ;
 In wil els niemen eighin zijn ,
 Dat vinstu openbare.
 Here God , of ic dan bi u ware ,
 Was mochte dan ghescaden mich.

Sonder sceiden , enz.

a b a b / b c
 DDC

In di vindic ghestadicheit,
Soudic mi els bewinden!
Dat ware grote onghenadicheit,
Dune salles niet bevinden.
In di willic mijn hertze binden,
Met gansen truwen zekerlijch.

Sonder sceiden, enz.

Alwaer de ganse werelt mijn,
Du bleifs mijn troost alleine;
Du gheifs mi vruecht vor alle pijn,
Met trauwen ich das meine.
Alle vruecht waer mi tse cleine,
Bleifstu niet mijn ghetruwelijch.

Sonder sceiden, enz.

Du muechs mi gheven lief ende leit,
Vor al dat leift up erde,
Hoe nauwe het mi van vruechden steit,
Of wes mi ye ghederde.
Du blijft mijn heil, mijn hoochste werde,
Daer tzoec bestu mijn hemelrijch.

Sonder sceiden, enz.

LXXXI.

abab/bac/DDC

Dat niemen es bestu alleine,
Ende blijfs al mine jaer,
Gheloof mi das, troutzaerte reine,
Du sallest vinden waer.
Mijn hertze die es di even naer,
Al es mi verre dijn lieflic scijn.

Wat mach vervreimden mi van di,
Vrouwe, of ich dijn eighin zi,
Ende du dan blijfs met trauwen mijn.

Mijn hope es al mijns leits verdrijf,
Nochtan moet mi verlangen,
Dats al om di, troutzalich wijf,
Want du mich aes ghevanghen.
In wil, in can di nicht ontgangen,
Up minen heit dor enighe pijn.
Wat mach vervreimden, enz.

Nu blijf ghestade, lief, wijflic beilde,
Want in was nie ghestader;
Du best allein mijn hoochste weilde,
Dus bliven wi te gader.
Al addic een onsteidich ader,
Dijn duecht doet mi ghestade zijn.
Wat mach vervreimden, enz.

LXXXII.

Endean

Bedwonghen haet een zalich wijf,
Herte ende zin, ziele ende lijf,
So minnentlike vaste,
Dat ic moet bliven even stijf,
Ghestade in allen laste.

Allein bestu mijns leits verdrijf,
Mijn liden in mijn herte strijf,
Dat es mijn hoochste raste.

Bedwonghen aet een zalich wijf, enz.

Als ic niet bi u bem gherijf,
So trueric arem man keitijf,
Gelijc den vreimden gaste.
In trauwen mi ghestade blijf,
Daer toe mi minne paste.

Bedwonghen aet, enz.

LXXXIV.

abab/bba/CCA

Here God , ic claghe in alre tzijs ,

Vor al en das du aens ghewracht ,

Duer der valscher niders nijt ,

Ende over al haer boos gheslacht.

Si destrueren dach ende nacht

Der zuetzer minnen vruechden cracht ;

Das wreict up hem , des biddic dijsch.

Hi nider boos , onrein , vilein ,

Aergher cruut nie zonne bescein

Dan dijn tonghe zekerlich.

Al das op der erden leift

. ael di met rechte verspien mach ;

Want wie reine minne in werden heift ,

Dien benijdstu nacht ende dach.

Niemen ne gheifstu verdrach ,

. ergher diet nieman en sach

Dune best up erde niet nuttelijch.

Hy nider, enz.

Dinen valschen blade ondanc ,

So salic haer ghestade zijn ;

Want zi mich haet in haer bedwanc ,

Ic hope so es soe ooc int mijn.

Ic weet een cruut vor dijn venijn ,
Dats al dijns clappen medicijn ,
Wat muechstu dan ghescaden mych.

Hy nider boos , onrein , vilein ,
Aergher cruut nie sonne besceyn
Dan dijn tonghe zekerlich.

Heer God , enz.

LXXXIV. *Rondeau*

Mijn hertze die heift u uutvercoren
Alleine met vasten zinne ;
Geen ander mach mi inne.

Lyever wijf was nye gheboren ,
Mijns hertzen keiserinne.

Mijn hertze , enz.

Ic biddu , vrou , laet niet verloren
Die liefde dijne minne ;
Want ic geen liever kinne.

Mijn hertze , enz.

LXXXV.

ab|ab|cdcd
EF EF

Wi willen van den kerels zinghen ,
 Si zijn van quader aert ;
 Si willen de ruters dwinghen ,
 Si draghen enen langhen baert.
 Haer cleedren die zijn al ontnait ,
 Een hoedekin up haer hoofd ghecapt ,
 Tcaproen staet al verdrayt ,
 Haer cousen ende haer scoen ghelapt.
 Wronglen , wey, broot ende caes ,
 Dat heit hi al den dach ;
 Daer omme es de kerel so daes ,
 Hi hetes meer dan hijs mach.

Henen groten rugghinen cant
 Es arde wel sijn ghenouch ,
 Dien neimt hi en sijn hant
 Als hi wil gaen ter plouch.
 Dan comt tot hem sijn wijf, de vule ,
 Spinnende met enen rocke ,
 Een sleter omtrent haer mule ,
 Ende gaet sijn scuete brocken.
 Wronghele ende wey, enz.

Ter kermesse wille hi gaen ,
 Hem dinct datti es een grave ;
 Daer wilhijt al omme slaen ,
 Met sinen verroesten stave.

Dan gaet hi drincken van den wine ,
Stappans es hi versmoort ;
Dan es al de werelt zine ,
Stede , lant ende poort.
Wronghele ende wey , enz.

Met eenen zeeuschen knive
So gaet hi duer sijn tassche ;
Hi comt tote zinen wive ,
Al vul brinct hi sine flassche.
Dan gheift soe hem vele quader vlouke ,
Als haer de kerel ghenaeft ;
Dan gheift hi haer een stic van den lijscouke ,
Dan es de pays ghemaect.
Wrongle ende wey , enz.

Dan comt de grote cornemuse ,
Ende pijpt hem turelurureleruut ;
Ay , hoor van desen abuze ,
Dan maecsi groot ghelut.
Dan sprinci alle al over hoop ,
Dan waecht haer langhe baert ,
Si maken groot gheloop ,
God geve hem quade vaert.
Wronghle ende wey , enz.

Wi willen de kerels doen greinsen ,
Al dravende over tvelt ;
Hets al quaet dat zi peinzen ,
Ic weetze wel bestelt.

Me salze slepen ende hanghen ,
 Haer baert es al te lanc ;
 Sine connens niet ontganghen ,
 Sine dochten niet sonder bedwanc.
 Wrongle ende wey, enz.

LXXXVI.

abab b b c DC

Ic sach een scuерduere open staen ,
 Eens avonts , als de mane sceen ;
 Als icker binnen waende gaen ,
 Stac ic mi jeghen enen steen.
 In sacher niemen dan hem twee ;
 Daer zagh ic twee witte been
 Devotelike te Gode waert.
 Peinst om mi , zuster Lute ;
 Gherne , broeder Lollaert.

Mettien slopic ter duren in ,
 Al achter eenen corentas ,
 Daer hoordic dat dat zusterkijn
 Den cokerduimschen zouter las.
 Beide lagen zi int vlas ;
 De cucule die daer upperst was ,
 Die docht mi draven als een paert.
 Peins ommi , enz.

In den gheest studeirden zi
 Dieper dan ic wel verstont ;

De broeder bleeffe vaste bi,
Hem dochte hi was der zaken cont.
Nochtan en vant hi niet den gront,
Daer omme wart hi so onghesont;
Hi bleef verwonnen in de vaert.
Peinst ommi, enz.

Mettien cesseirde dat ghescal,
Suster Luten bleef den prijs;
De broeder was verwonnen al,
Nochtan so was hi arde wijs.
Hi scudde sine cappe grijs,
Daer was Amelis ende Amijs,
Ja, naer den gheesteliken aert.
Peinst ommi, enz.

Goede spise ende goeden wijn
Brochte elc van hem beiden voort;
Ic riep: « Ic wils gheselle zijn;
Want daer ghebreict een derde accort. »
Doe worden zi also ghestoort;
Si vloon, sine spraken niet een woort,
So sere waren si van mi vervaert.
Peinst ommi, enz.

De goede flasschen bleven daer,
Daer ic te drinckene of began;
Die wijn was zuver ende claer,
De spise die stont mi ooc wel an.

Hets recht dat men hem erve jan ,
Die luten leven eerst began ,
Daer nes gheen luumkin in ghespaert.
Peinst ommi , enz.

LXXXVII.

Fondeau

Vrauwe , weit dat ic dijn eighin zi ,
Wiltu dan minnen so mint mi ,
Sone wertstu niet bedroghen.

Nacht ende dach peinsic om di ,
Vergheitstu mi so scillen wi.

Vrauwe , weit dat ic dijn eighen zi ,
Wiltu dan minnen so mint mi ,
[Sone werstu niet bedroghen.]

Altoos waric u gheerne bi ,
Mocht ic dan zijn van niders vri ,
Sine connens niet ghedoghen.

Vrauwe , weit dat ic dijn eighin zi ,
Wiltu dan minnen so mint mi ,
Sone werstu niet bedroghen.

LXXXVIII.

d. 20

O! .m. wel zoete beven drie ,
Soudic dijns vergeten ;
Dat ware een grote onstedicheit.

Trauwe ne vergaetstu nie ,
Vul eeren es dijn weten ;
Du best vul alre reinicheit.

O! .m. wel zoete , etc.

Van u mi alle vrucht ghescie ,
Want ghi hebt vast bezeten
Trauwe , eere , ende omoedicheit.

O! .m. wel zoete , enz.

So wes ic emmermee bespie ,
Des wil ic mi vermeten ;
Ic blive dijn eighin hoe dat gheit.

O! .m. wel zoete , enz.

Mijn herte lacht als ic u zie ;
Slapen , drincken , eiten
Lietic daer om , vor waer gheseit.

O! .m. wel zoete , enz.

En dat mi u jonst ontvlie
So werdic zaen verbeten;
Want sterven , leven an di steit.

O! .m., wel zoete , enz.

Onrein ghepeins ende vileine
Haestu met mi ghesmeten;
Du muechs mi gheven lief ende leit.

O! .m., wel zoete , enz.

LXXXIX.

Rondeau

Mijn boel , daer al mijn vruecht an steit ,
Doet mir onstede , al eist mi leit ;
Daer up so acht hi cleine.
Riet dat metten winde gheit
Heift vele met hem ghemeine.

Wat baedt ghezonghen of gheseit ,
Trauwe , scaemte ende stedicheit
Ontgaet hem scone ende reine.

Mijn boel , daer al mijn vruecht an steit ,
Doet mir onstede , al eist mi leit ;
Daer up so acht hi cleine.

Wankel herte , onstedich pleit ,
Hets al verloren aerbeit ,
Dat men om di beweine.
Du begheers der trauwen heit ;
Maer dune does selve gheine.

Mijn boel , enz.

XC.

abab / ccc ddd b

Du haens mijn hertze , vrouwe mijn ,
Dyne wilse niet bewaren ;
Een ander heift die hertze dijn ,
Nu laet de mijn dan varen.
O wee , ic niet verwaren can ;
Gheift mi mijn hertze weder dan ,
Ich wilse gheven dien ics jan ,
Ende leven voort in vruechden vro ;
So doe also ,
So salic jo ,
In wil niet langher sparen.

Of du dijn hertze weder haes ,
Wes muechstu di beclaghen ;
Entu mi niet onsculden laes ,
Wes salic des verdraghen.
Nein , daer es een ander in den zin ,
Bestu daer uut daers niemen in ;
Merc of ic dan onsteidich bin ,

Mijn hertze es daer ich gherne waer.
 Twine gaestu daer,
 Dats mi onnaer,
 Maer als ic wil niet vraghen.

Sijnre hopen loon es vruechden klein,
 Die hem met twisse binden;
 Sceiden dinct mi so onrein,
 In wils mi niet bewinden.
 Steide en heift gheens zorghens gaer,
 Minne es selden zonder vaer,
 Lief uutvercoren wederpaer,
 Dijn steide zin die maect mi vro.
 So doe also,
 So salic jo,
 Dune salt niet el bevinden.

Du haens, enz.

XCI.

abab/c c a
 D D E E D

Ghetru gheselle, ic moet u claghen,
 Mine es niet alze wael ghesciet,
 Verloren anich vro bejaghen;
 In can des nachts gheslapen niet.
 Hoe comt das tzoe!
 In weis nicht hoe,
 Mijn oghen huer ghenouchte an zaghen.

So sprec huer an :
Ich wil , in can ;
Eer icse zie
So hueghes mie ;
Comicker bi , mi vreeses dan.

In can niet meer met vruechden leven ;
Hertze ende zin , ende ooc mijn moet
Hanich tze male wech ghegeven
Minen liefsten beilde zoet.
Sosi dan dich ,
Also doen ich ,
Doch haddic gheerne troost bezeven.
So sprec haer an , enz.

Salsi mi aldus vreimde bliven ,
In weet hoe ict gheliden sal.
Salsi mi daer om van huer driven ,
Of ict haer durste zegghen al.
Sosi dan coen !
In dars niet doen ,
Hoe sal mijn dienst an huer becliven.
Sprec huer an , enz.

Hope dats een vroylic cleit ,
Dat willic draghen al mijn jaer ;
Hoe nauwe het mi van vruechden steit ,
Jan si mir bas ich werts ghewaer.

Blijf steide also :
So salic jo ,
Maer emmer es mijn liden zwaer.
So sprec huer an , enz.

XCII.

ab ab bc R

Ach hertze , die in liden staet
Verborghen ;
Wie sal di troost of toeverlaet
Bezorghen ?
Heden trueren , vroilic morghen ,
Das dinct mi hope wesen best.
Pourquoy ie di , enz.

So wie in Venus ordin leit
Ghevanghen ,
Hem mach wel na sijn vroilicheit
Verlanghen.
Mijn hertze en can des nicht ontganghen ,
Doch es mijn hope om vruecht int lest.
Pourquoy ie di , enz.

Waer trouwe staet in reinen moet
Ghescreven ;
Venus es hem schuldich spoet
Te gheven.

Trauwe sal in mi staen verheven
Toot men mi leicht, oost, ende west.

Pourquoy ie di, enz.

XCIII.

Rondeau

A Nature haet in mich so ghewracht
Das ich met steiden bem bedacht
Tsoe dinen dienst, troutzaerte reine,
Wes icht beweine.

Lijf ende goet met ganser macht

Es dijn alleine.

Vor di negheine

§ Sekerlijch,

Das hueghet mych,

Up minen heit, vrouwe duechdenrijch,

Ghelooft das ich met truwen meine.

Venus danc hebbe dijn zuetse cracht,

a Mijn hertze aenstu daer tzoe ghebracht

Das ich ne creech so lief nye eyne

Als di alleine.

A Nature haet in mi so ghewracht

Das ich met steiden bem bedacht

Tzoe dinen dienste, troutzaerte reine,

Wes icht beweine.

a Al mijn ghedinken dach ende nacht ,
Dats al om dir, so wie mijns acht ,
Saltuus verghessen , souveraine ,
Das huecht mi kleine.

Trout , liefste vrouwe , mijn liden zacht ,
Rechts gonst ghemeine.

b Gheen troost mich leine ,
Das gan ich dych ,
Wes vruechden rijch
Dijn stridicheit ghelievet mych ,
Des dankich dich , lief zuese reine.

AB Nature , enz.

XCIV.

Mijn hoochste vruecht , waer bestu hen ,
Das ich nu niet bi dir en ben ,
Des sijn mijn vruechden kleine.

ababbc DDC

Al moetic wesen , vrouwe , van dir ,
Mijn hertze en can niet van u zijn ;
Verlanghen dat verharret mir ,
Ende doet mich alte grootze pijn
Toot ic aenzie dijn lieflijke scijn.
Du mi verhuechs ende anders gheine.

Mijn hoochste vruecht , enz.

In can gherusten hier no daer,
Ende alle vruecht es nu verdriet ;
Maer als ic zie dijn aenscijn claer,
So es mir also wael ghesciet ;
Al haddic weinsch , in core el niet
Dan dijn te zine in trouwen reine.

Mijn hoochste vruecht , enz.

Du best mi altoos int ghedacht ,
Dat doet dijn liefste beilde zoet ;
Slapic , wakic , dach ende nacht ,
Dijn aenscijn es mi in den moet.
Wel mi ghenoucht wat ghi mi doet ,
Want ic so lief en creech nie eyne.

Mijn hoochste vruecht waer bestu hen ,
Das ich so verre van dir ben ,
Das sijn mijn vruechden cleine.

XCV.

a a b a b

Rp { De steen die trect die naelde naer,
Wien wondert das al hanich vaer
Vor oghen die bedrieghen.
Oghen vlieghe hier ende daer,
Maer herte en can niet lieghen.

Een oghe upslaen es wandelbaer,
 Maer als tghesichte wil bliven staer,
 Ende laten inwaert vliegghen,
 So moet daer therte segghen waer;
 Want zoe en can niet lieghen.

Lijflic beilde, speghel claer,
 Mijn cracht es jegghen dijn begaer,
 Als tskints es in der wieghen.
 Dijn moetic bliven al mine jaer,
 Want herte en can niet lieghen.

De steen die trect, enz.

XCVI.

abab b c c

Sceiden, onverwinlic leit,
 Onvruechdelijc es dijn beghin,
 Dat nemic waerlic up mijn heit;
 Ten brinct gheen dinc meer lidens in.
 Sceiden, du dwinx herte ende zin,
 So langher tijt, so meer verdriet;
 Sceiden, du ne ghenouchs mi niet.

So liever lief, so liever paer,
 So meer verdriets den herten zi
 Int sceiden hets een ure en jaer;
 Solanc someer verdriets in mi,

En hooptic niet om comen bi ,
Mijns lijfs gheduer waer als .i. riet ;
Sceiden , dune ghenouchs mi niet.

Al es beghin des sceidens zuer ,
Tlanghe merren en es niet zoet ;
So langher dat de tijt gheduer
Te meer verlangkens in den moet.
Sceyden , nye en waerstu goet ,
Noch nie en es heil van di ghesciet ;
Sceiden , dune ghenouchs mi niet.

Als ic of sciet mi was so wee ,
Mine dede nie dinc so grote pijn ;
Nu pijnt mi .m. waerven mee
Dat ic so langhe van haer moet zijn.
So sere verlanct der herten mijn ,
In weet niet wes mi es ghesciet ;
Sceiden , dune ghenouchs mi niet.

Hope , nu hebt mijns levens danc ,
Vor alle dinc ghi mi verhuecht ;
Al dinct mi tmerren wesen lanc ,
In dinen troost vindic ghenuecht.
Ic biddu God mi zaen bewuecht ,
Bi haer , daer ic mijn hertze liet ;
Sceiden , dune ghenouchs mi niet.

XCVII.

aab
aab

BCB (((((((((

Binnen in mir hertzen cas ,
Daer staet een bloume , die lieft mir bas
Dan wes ich anders doen begrijf.
Robijn , carbonkel , no topas
Ne sijn te prisene niet een vlas
Voor haer , die zoent der zonden kijf.
Dijnre roke en dooch gheen blijf ,
Rose , vul van tsemels dauwe ,
Du best onse hope , beware ons stijf.

De wech es ons te nauwe ,
Werde vrouwe ,
Doe ons trauwe ,
Quijt onsen rauwe ,
Ende ons bescauwe ,
Als therte flauwe ,
Eer ons ghelauwe
Die helsche cauwe.

Du steis ghegroyt in eenre stas ,
Int wortel dies de planter was ,
U kint , u vader , maecht , moeder ende wijf ,
Eva leedde ons int maras ;
Ave weder ons ghenas ,
Om dijn omoediche zuver lijf.
Dijn roke en dooch gheen blijf , enz.

Also de zonne dorscijnt een glas ,
Ende bi der rayen groijet gras ,
So de vader een neder drijf.

Drie rayen endende in eenen pas ,
Bescenen die roze , die zuver ras
Ontfijnc dat zaet om ons beclijf.

Dijnre roke , enz.

XCVIII.

Rondeau

Egidius , waer bestu bleven ?
Mi lanct na di , gheselle mijn ;
Du coors die doot , du liets mi tleven.
Dat was gheselschap goet ende fijn ,
Het sceen teen moeste ghestorven zijn.

Nu bestu in den troon verheven
Claerre dan der zonnen scijn ;
Alle vruecht es di ghegheven.

Egidius , waer bestu bleven ?
Mi lanct na di , gheselle mijn ,
Du coors de doot , du liets mi tleven.

Nu bidt vor mi , ic moet noch sneven ,
Ende in de weerelt liden pijn ;
Verware mijn stede di beneven ,

Ic moet noch zinghen een liedekijn ;
Nochtan moet emmer ghestorven zijn.

Egidius , waer bestu bleven ?
Mi lanct na di , gheselle mijn ;
Du coors die doot , du liets mi tleven.

XCIX.

q. 20

aab
aabb

Wel up , elc sin die vruecht begaert ,
Om vruechden wille trueren spaert ,
Wilt vroylic hier naer hooren :
Een rose es ons gheopenbaert ,
An eenen edelen wingaert ,
In midden .XII. coren ,
Van coninghen gheboren.

R { O rose , die in den hemel zijt ,
Ghebenedijt
Sidi van allen monden.
Al sijn wi vro , cort es de tijt ;
Een overlijt
Crijcht ons ten lesten stonden
Aflaet van allen zonden.

Lesse , so heet desen rozengaert ,
Daer dese edele bloume tzaert
In bloijet sonder doren.

Den donckeren nacht heift zoe verclaert ,
Ende elcken zondare zoe bewaert ;
Ne ware dese rose te voren
Waren wi alle verloren.

O rose , die in den hemel zijt , enz.

Nu loven wi haer uut milder aert ,
Ende desen edelen wijn rijnscaert
Drincken wi, sonder toren.

Van der rose wert in ghespaert ,
Die vroilic hier sijn ghelt vertaert ,
Ende die ons willen storen
Gaen daer zi behoren.

O roze , die in den hemel zijt , enz.

C.

a b a b | b b c b b c

O cranc, onseker, broosch enghien ,
Snee of glas als dijn nature,
Niet en sech dit sal ghescien ;
Want dune hebs morghen tijt no ure.
Waer vinstu eenighe creature ,
Die ghedure
legghen de doot, die commen moet ?
Al eist so datti hier ghebuere
Dijns weinschens cuere ,
De doot die werpt die onder voet.

O vroylic herte , solazelic bloet , *CCCCDDDDCC*
 Egidius , di sal men claghen ,
 Ende rauwe draghen ,
 Tallen daghen ,
 Ende dijns ghewaghen.
 So wie dijns plaghen ,
 Hem maechs wanhaghen ,
 Datti de doot so vrouch bestoet ;
 Maer wat God wille elc neimt vor goet.

Nemmermeer sone wanic zien
 Dijnre vroylicheit , parture ;
 Musike , ende alle melodien
 Minnestu met herten pure.
 Nu bestu doot ; elc vroylic truere !
 O avonture ,
 Du slachts der hebben ende der vloet.
 Du gheifs hem tzoet , die staen na tzure ,
 Entu best stuere
 Hem die van aerde minnen tzoet.

O vroylic herte , solazelic bloet , enz.

Wie sulre nu dijnre vruechden plien ,
 Egidius , stervelike guere ,
 Menich edel musisien
 Prees dinen voys ende dijn tenuere.
 Nu bidt vor ons , want du best vuere
 In schemels duere ,
 Dat ons God neme in sijn behoet ,

Ende dat hier elc also labuere
Eer therte scuere,
Dat wy ontgaen der hellen gloet.

O vroylic herte, solazelic bloet, enz.

CI.

aab
aab bba
bba ab

Musike, die in der naturen
Can bezuren,
Beseffen der consten vroylicheit;
Wes vroylic nu, laet varen trueren.
Ich cost teser uren

CCCCCDD

Der rozen, vul der reynicheit,
Wiens omoet ende zuverheit
Der triniteit
Ontsluten dede schemels duren,
Om alre meinschen zalicheit,
Daer soe bereit
Toe was vor alle creaturen.

Eva brochte ons int bezuren,
Ave was bi den here gheseit,
Ave, der werder rozen teeren,

Die ons mach leeren

Quaets ombeeren

Te duechden keeren,

Den viant weeren.

An haer so steit

Al onze meeste zalicheit.

Bi den here so was muzike
 In hemelrike ,
 Eer hi Adame tlijf in blies ;
 Dien wildi maken van den slike
 Na sire ghelike ,
 Ende gaf hem alre herten kies.
 Den viant , dien vernoyde dies ,
 Ende vantene ries ,
 Doe Eva slouch sbevelens swike ,
 Ave beterde ons tverlies ,
 Doe soe op wies
 Die werde roze , die niet verzike
 Den heere ontfinc ootmoedelike ;
 Nu danct der rozen , die vruechden plies.

Ave , der werder rozen teeren , enz.

O zuvre roze zonder doren ,
 Uutvercoren
 Van den heere dor zijn ootmoet ;
 Ne ware hi niet van di gheboren ,
 So ware verloren
 Al dat Adame ye bestoet.
 So wie musiken eere doet ,
 Verleent hem spoet
 Tallen vruechden , sonder toren ,
 Ende neimt ons allen , roze zoet ,
 In dijn behoet ,
 Die van muziken gheerne horen ,

Ende diese node souden storen ;
Nu elc sijn alre blijste doet.

Ave , der werder rozen teeren , enz.

CII.

Rondeau

Naer dattu haes de herte mijn
Aen dir ghewald , vrou minnentlych ,
Unde ich el niemens bin dan dijn ,
So troost mi , beilde wivelych.
Si blide ende vro , want ichs dir gan ,
So willich vroylich zinghen dan ,
Ende bliven dijn ghetruwelych.

Vor al lieft mir dijn wijflic scijn ,
Als icht mach scauwen vriendelych ;
Nacht ende dach so lidich pijn ,
Sonder als ic bem bi dijn.

Na dattu haes , enz.

Wanneer ich niet bi dir mach zijn ,
Rouwich verlanghen es in mich ;
Hets recht ic bem dijn eighijn ,
Ende blive in trauwen zekerlych.
Wes blide ende vro , want ichs dir gan ,
Nu willic vroylic zinghen dan ,
Ende bliven dijn ghetruwelych.

Na dattu haes , enz.

CIII.

Lindeau

Niemens mee dan dijn allein,
Lief uutvercoren wijflic scijn,
Du bist de liefste ende liever ghein;
Dijn gonst verdrivet alle pijn,
Das willich emmer vroylich zijn.

Der vruechden, vrouwe, edel plein,
Groen, du verblijts de zinnen mijn;
Saltu mir laetzen truwen? nein.

Niemens mee dan dijn allein,
Lief uutvercoren wijflic scijn,
Du bist de liefste ende liever ghein.

Lieflic beilde, in truwen rein,
So willic emmer bliven dijn,
Alle vruecht es mir tze klein;
Cleitstu mir zwart, groen es so fijn,
Sone condic nummer vroylic sijn.

Niemens meer, enz.

CIV. Rondeau

Al sceidic van dir int ghezicht,
Mijn hertze en sciet nie, vrouwe, van dir,
Hoe verre ich anders van dir bin.

Tzwaer, in bin zonder hertze nicht,
Draghic int sceiden tdijn met mir.

Al sceidic van dir, enz.

Veil claerre dan doet der zonnen licht,
So vonct in mi der minnen vier,
Dat mi verbrandet herte ende zin.

Al sceidic, enz.

CV.

a b a b b C

DD C

Wie mach andren bedrieghen bet
Dan daer al sijn ghelove an staet;
Maer als men es ghevaen int net,
So eist de spade te zoukene raet.
Te verre betrouwt es dickent quaet,
De menighe esser omme in strec.

En geer mi niet, des biddic dijk,
Ja ghec, ja ghec, vrouwe, zekerlijch;
Ic hiete mi liever quaet dan ghec.

Van al das ich up eerden haen ,
 Betrauwich dir ende ben di hald ;
 Salics gheen ander loon ontfaen
 Dan du dan met mi ghecken sald.
 Ach vrouwe , het es in dijn geweld ,
 Maer liever hebbic mi verstec.
 Ne ghec mir niet , enz.

Wat wiltu meer of ic ben dijn ,
 Saltu mi willen ghecken dan ;
 Het es mi nerenst , vrouwe mijn ,
 Want ich di niet gheghecken can.
 Doe dat mi vruechden commen an ,
 Of anders blivic in den drec.
 Ne ghec mir niet , enz.

Wie mach andren bedrieghen bet , enz.

CVI.

Rondeau

Mijn herte es sonder cnoop gheletst ,
 Nochtan en can soes niet ongaen ;
 Daertoe me drijft mi ende ketst ,
 Ende in can gheene ghenaden ontfaen.

Up wankel gront eist quaet ghemetst ,
 Des sal mijn werc onlanghe staen ;
 Bezie dijn spel eer dattu wetst.

Mijn herte es sonder cnoop gheletst,
Nochtan en can soes niet ontgaen;
Daertoe me drijft mi ende ketst.

Mijn tor die valt, wacht wie hem quetst,
Gaet van onder, hets wel ghedaen:
Daer sal die sulcke sijn bedretst;
Hine saelt niet connen ofghedwaen.

Mijn herte, etc.

CVII.

aab aab

Neemt das vor goet,
Lief beilde zoet,
Das ich dir gheve
Sin, hertze ende moet,
In dijn behoet,
De wile ic leve.

In dijn bedwanc,
Mine rouc wiens danc,
So moetic bliven,
Mijn leven lanc,
Mijn hoogste aenvant
Vor alle wiven.

Een troostelic meein
Van dir allein

Maect mi verhueghet ;
Dinc anders ghein ,
No groot , no klein ,
Mich els ghenueghet.

Trout vrouwe mijn ,
Doet mir anscijn ,
Din gonst met trauwen.
Vor alle pijn
Es medicijn
Dijn lieflic scauwen.

El gheen ghedacht ,
No dach , no nacht ,
Dan di alleine.
Met ganser macht ,
Mijn liden zacht ,
Troutzaerte reine.

CVIII.

abab bcC

Rp DDEE

Orlof , vrouwe , ende ic moet gaen ,
Al wil ich bliven ic en mach ;
Dies moet de hertze mijn ontfæen
Groot verlanghen , nacht ende dach.
Nochtan so gheift mi goet verdrach ,
Tverwaren dijnre eerlicheit ,
Adieu , mijn hoochste vroylicheit.

A B a A a B A

kp { Al sceidic , lief , int zien van dir ,
Herte no zin ne blijft bi mir ,
Dan can di ummer niet ontvlien ;
Adieu , ic sal u varinc zien.

Niet langher dan ich bi dir bin ,
Sone es mijn hertze in mijn bedwanc ;
Daer toe so es mijn moet , mijn zin
Al dijn , ende blijft mijn leven lanc.
Het dient al , vrouwe , om dinen danc ,
Ghedochte , redene , ende besceit ;
Adieu , mijn hoochste vroilicheit.

Orlof , vrouwe , enz.

Ghewerdicht , vrouwe , up rechte omoet
Dattu mich neims in dijn ghedacht ;
Ic ne liete u om gheen goet ,
Al waert ooc wel in mijnre macht.
Om di so peinsic dach ende nacht ,
Ende eewich sal , hoet mi vergheit ;
Adieu , min hoochste vroilicheit.

Al sceidic , lief , int zien , enz.

Orlof , vrouwe , enz.

CIX.

Mi heift ghevaen een wijflic beeld ;
Het si mir lief dat elc man heild ;
Wie zo es dan seggie niet.

Of ict zeide ende voorder came ,
So ware mijn trueren menichfald ;
Nemic met huer werde name
Blijft in mi allein ghestald.
Si heift mijn hertze in huer ghewald ,
Mi huecht , wanneer zoe up mi ziet.

Mi heift ghevaen , enz.

Wien salic mijn secreit betrouwen ?
Der wroughers also menich leift ,
Dies radic der reinre vrouwen ,
Dat zoe haer niet te kennene gheift.
Elc minre hem wel te wachtene heift ,
So vele der boosheit nu ghesciet.

Mi heift ghevaen , enz.

Ic wensche haer .M. goeder jare
Met vruechden al haer leven lanc ;
So waer ic bem of waer ic vare ,

Mijn herte heift zoe in haer bedwanc.

Vrouwe, wilt mi des gheven danc,

Want het mi rechte minne riet.

Mi heift ghevaen, enz.

Of ict zeide, enz.

CX.

a b a b b c C

O stede, duechdelic, minlic ort,

God haet verchiert dijn edel name;

Bi dir elc menscelich ghebort

Mac vroylic leven sonder blame.

Dijn gheer is eere, dijn wesen scame,

Du best vul duechden zekerlich;

Ich danx der minnen minnentlijch.

An steiden, orden blivic vort,

Mijn leven lanc, want het betame;

Der minnen, die mi gheift confoort,

Van soeter rusteliker vrame.

Mine was nie ruste so bequame,

Alstu mi gheifs, vrauwe duechdenrijch;

Ic danx, enz.

Bi dir so ben ich onghestoort,

Ondanc der bozer niders game;

Dijn woort, dijn mein es recht accort,
Met rechte ich vro met dir verzame.
Ghenouchlic snijt der minnen brame,
Niet meer ne werd gheprouft van mich;
Ic danx der minnen minnentlijch.

CXI.

Rondeau

Nu vroilic zinc, hertze ende moet,
Ic wensche di tallen vruechden spoet;
Ets recht, du gheifs mi zuer ende zoet.
Toot alre stont
Es my dijn heil vul vruechden cont.

In di so rust mijns hertzen bloet,
Als ich die sien mach, vrouwe goet;
Niet anders mi verbliden doet.

Nu vroilic zinc, hertze ende moet,
Ic weinsche di tallen vruechden spoet;
Ets recht, du gheifs mi zuer ende zoet.

Nu neimt mi, vrouwe, in dijn behoet,
Ich bin al dijn, des bestu vroet,
Ende bliven sal hoe dat ye stoet,
Troostelije mont.

Nu vroilic zine , hertze ende moet ,
 Ich wensch di tallen vruechden spoet ;
 Ets recht , du gheifs mi zuer ende zoet
 Toot alre stont.

CXII.

a b a b || b c c d ||

D D E E F F F D D

Lieslic beilde , mijn hoogste vruecht ,
 Up erde en minnic niet dan di ;
 Dijn lieslic scijn mi meer verhuecht
 Dan al dats in de werelt zi.

Saltu dan verghessen mi ?

Ach vrouwe , nein.

Du bist allein

Mijns hertzen hemel zekerlijch ;

Ach swijch ,

Vrouwe duechden rijch ,

Dan mach niet zijn.

Du dwijncs so sere die hertze mijn ,

Das ich dar van

Niet swighen can.

Nu dan

Ghedinct om mir , nauwe minnentlijch ,

Das biddic diich.

Troostlijc , lieflijc aengezicht ,

Als ich dir zie , so brant mijn zin ;

Claerre dan der zonnen licht

So es mijn hertze ende du daer in ,

Ende dan sal nummer wesen min ,
 Want ich das mein ,
 In trauwen rein ;
 An dir stoet al mijns vruechts ghecrijch.
 Ach swijch , enz.

In wil , in caens niet avelaen ,
 Al mochtic leven duzent jaer,
 Ich moet di bliven onderdaen ;
 Dats emmer recht ende zeker waer.
 Allein bestu mijn weder paer,
 Vor di neghein ,
 No groot , no clein ;
 Ghef mir dijn hertze jonstelijch.
 Ach swijch , enz.

CXIII.

ababbcC

God groetu , lieflic beilde zoet ,
 An deser zuetzer morghin stont ,
 Ende also menich minlijc groet ,
 Als di mach weinschen eenich mont.
 Daer toe so es mijn hertzen gront ,
 Dijn eighin woonst , so waer ich bin ,
 Ontdoe dijn hertze , ende laet mir in.

Sluutstu vor mi die hertze dijn ,
 So es mi alle woonst te clein ;
 Want du best, vrouwe , alleine int mijn ,

Daer in mach comen anders gein.
 Nu laet ons bliven dan ghemein,
 Minlic elc in anders zin.
Ontdoe dijn hertze, ende laet mir in.

Al ware mijn cracht Sampsoens ghelijc,
 Mijn schoonheit als was Abseloen,
 Vor Alexandre van machten rijc,
 Ende wiser ooc dan Salemoen;
 Sone condic, vrouwe, niet anders doen
 Dan dijn begher vor al ghewin;
Ontdoe dijn hertze, ende laes mir in.

Sin, hertze ende moet, ziele ende lijf,
 Es eighin dijn, hoet mir vergheit;
 Vergheitstu mijns, troutzalich wijf,
 So es mi alle vruecht ontzeit.
 Een groete dijne goetlijcheit,
 Ghef mir doch, vrouwe, ni mach niet min;
Dan sluut dijn hertze, ende mi daer in.

CXIV.

abab bcC

Neimt int ghedacht het vrouwelin haert,
 Das ich ben dijn, so waer ich zi;
 So bem ich altoos wael bewaert,
 Wat muechstu min dan dinc om mi.
 Nacht ende dach peinsic om di,

Met truwen sonder aerghelist ;

Want du allein die liefste bist.

In mi bestu , ende anders ghein

Sone mach mi comen in den zin.

Mijn herte es proper dijn allein ,

Daer mach geen ander commen in.

Das ich met dir de liefste bin ,

Das biddic den hoghen Crist ;

Want du allein die liefste bist.

Eewich sonder avelaen ,

Lief , zuetze , reine , mijn hoochste vruecht ,

Willic in dinen dienst vulstaen ,

Vor alle dinc het mir ghenuecht.

Als ich dir zie bin ich verhuecht ,

Vele meer dan ie te segghene wist ;

Want du allein die liefste bist.

Troost mi dan , vrouwe , ende neimt mijns waer ,

Der zonder ic niet leven can ;

Een ure dinct mi sijn een jaer ,

Of ic en zie di lieflic an.

Nu biddic dir in trauwen dan ,

Dat ghi doch , vrouwe , mijns lidens ghist ;

Want du allein die liefste bist.

Al niet ic gheer , hoet mi vergheit ,

Dan te zine in dijn bedwanc ;

Al waert ooc al der werelt leit
Sonder di , mijn hoogste aenvanc.
Want minne en werct na niemens danc ,
Wilt dan mir hertzen gheven vrist ;
Want du alleine die liefste bist.

CXV.

Rondeau

Vor alre ghenouchte vroylicheit ,
Up minen heit ,
So lieft mir bas
Eens minlics hertzen omme ...
Daer trouwe aen steit ;
Dies nie vergas
Reinlic zin , daer stede in was.

O stede , dijn werde moghentheit ,
Die es so breit ,
Dats nie ghenas
Sin , die dijns lovens dienst ontseit ;
Dats waer gheseit.

Vor alre ghenouchte , enz.

Vrauwe , vul alre reinicheit ,
Hets recht besceit ;
Ghelooft mir das
Dat steide in dinen zinne leit ,
Ich beins bereit ,

Met willen ras ;
Onstede es broosscher vele dan glas.

Vor alre , enz.

CXVI. Rondeau !

Een droom haet mir tze vruechden bracht ,
Das mir di nacht
Tze balde dus overlidet.

A { Mijn gheist en ruste nye so sacht ,
Mijns zinnnes cracht ,
Tze mael daer in verblidet.

Nu willic emmer slapen gaen ,
Ic hope mir sal noch comen aen
Des dromes vruecht,
Die mir verhuecht,
Toot aender tzijs
Das ich en laen.

B { Daer van so moet mijn hertze ontfaen
Een minlic zucht ,
Das gheeft mir ducht ,
Onzeker waen.

Sint dat si quam in mijn ghedacht ,
Met ganser macht
Mijn hertse onsteden mi lidet ;
Ten cam nye van Adaems gheslacht
Een beeld ghewracht ,

Die meer mijn vruecht verstedet.
Si can mich al der zoorghen dwaen;
Si blijft allein, wes ich vermaen,
Die mir bewuecht
Al mijn ghenuecht;
Vruecht ende jolijt
Mach si verslaen.

Een droom, enz.

Wanneer haer lieflic zien mijns acht,
Mijn hertze lacht,
Ende trueren mi ontglidet.
Wijflic wijf, vor niders wacht
Dijnre zeden cracht
Das dir gheen boos benidet.
In slape, in wake, in gaen, in staen,
Blivic in truwen dijn ghevaen.
Helpt mir, wael muecht,
Met dijnre duecht,
Mijn soorghen quijt;
Dat doestu zaen.
Ic blive di minlic onderdaen,
Troutzaerte vrucht,
Wilt gheven lucht
Den huweraen.

Een droom, enz.

CXVII.

Rondeau ??

q. 118

one ge. name?

Vergheit mijns niet, troutzalich wijf,

Want ic ben dijn ghevanghen ;

Sin , hertze , moet , ziele ende lijf ,

Dat roupt om troost ontfanghen.

Twifel ende verlanghen

Salic ontganghen ,

Van mi drijf.

Wiltu niet segghen , vrouwe , so scrijf.

« Dan doen ic niet ,

Muechstu niet bas , ghevanghen blijf. »

Ach , vrouwe , aenziet

Das ich moet bliven int verdriet ,

Gheift den aermen ghevanghenen yet.

Ach , vrouwe , twi doetstu mir so wee?

Ich bin al dijn , wat wiltu mee?

Ghef mir dijn gonst ,

Mijn hertzen wonste ,

Niet anders ic gheloven conste.

Mijn liefste vrouwe , ghenoughet dir

Mijn minnenlijc bezueren ;

So doe al dattu wils met mir ,

In wilre niet om truren.

Mach mi van dich gheburen
Teenigher uren dijn bestier,
So waer mijn leit verwonnen scier.

« Dan doen ich niet ,
Al scolstu bliven prisonier. »
Ach , vrouwe , aenziet
Das ich moet bliven int verdriet ,
Gheift den aermen ghevanghen yet.

Lief , uutvercoren , wijslic scijn ,
Mijn hoochste souvereine ,
Nu neimt mijns ware , want ic moet zijn
Dijn prisonier alleine ;
In trouwen ich das meine.

Vor di negheine
Int hertze mijn ;
Lost mi dan , vrouwe , uut zorgghen pijn.

« Al doe ict niet
Emmer blijf in trouwen sijn. »
Ach , vrouwe , aenziet
Dat ic moet bliven int verdriet ,
Gheift den aermen ghevanghen yet.

Wel werden mach dat niet en si ,
In hopen so verhueghic mi ,
Met trouwen vast ,
Mijn hoochste raste ,
Lost minen zin uut swifels laste.

Vergheit mi niet , enz.

CXVIII.

cf. 47 of. 108

So vruechdenrijch

2 + 2

Was nie mijn zin ,

Vrauwe , zekerlijch ,

2 + 2

Dan alsich bin

Bi dir,

1 + 1 + 2

In dir.

Dan tzwifel ghein ;

Want ich ben dijn ,

Ende niemens meer :

Dijns lidens pijn

Doet mir so zeer.

Den tzijs

Her lijs

Ich dir ghemein.

Mijn seden vro verhueghen klein

4

Mir hertzen , daer du in allein

4

Besloten bist , ende bliven salt.

4

Al mochtic leven .M. jaer,

Dat saltu zeker vinden waer,

Dattu mich haes in dir ghewald ,

Daer tzoe groetich di duzentfald.

Wat God bescert ,

Met wille aenvanc ;

Mi niet en dert

In dijn bedwanc.
So si
In mi,
Ende nicht en waen
Dat ich di sal
Verghessen yet.
Ich bin dijn al,
Ne twifels niet;
Mijn heil
Es gheil
An dir ghestaen.
Twi soudics connen avelaen,
Mijn hertze en can gheen vruecht ontfaen
Of heil, en si int dijn ghestalt.

R. Al mohic ...

Lief beilde zoet,
Nu gheift mir vruecht;
Dijn blide moet
Mich als verhuecht,
Vor das
Ye was
Of werden can.
Dies jondi Crist
Al heils ghewin;
Want waer du bist
. . . . .
Mine mach
Gheen dach
Vro commen an,
Ten si van dir, wes vroylic dan.

Liever wijf ic nie ghewan ,
Dan mach mi nummer werden hald.

Al mochtic leven , enz. = Refrain

So vruechden rijch , enz. = ganze 1. Str.

d. 108

CXIX.

a b a b | b c || ODC

Mijn herte haet uutvercoren ein ;
Soeter beilde en leift neghein ,
Vul duechden es haer edel lijf.

Haer oghen claer , haer minlic zien ,
Haer mont zoet meer dan balzems lucht ,
Daer mi al heil of mach ghescien
Vor al dat men mi gheven muecht ;
Ten leift up erde zoeter vrucht ,
Das groetic di , minlic liefste wijf.

Mijn hertze heift uutvercoren ein , enz.

God heift als vrient an haer ghewracht
An allen leden groot ende klein ;
Vul es haer wivelic ghedacht
Van trauwen ende van zeden rein.
Mijn prizen es haer vele te klein ,
Dies weinscic haer al heils beclijf.

Mijn hertze heift uitvercoren ein , enz.

Ere , scaemte ende stadicheit ,
Wijsheit , const ende ooc ootmoet ,
Simpel wesen , reinicheit ,
Dits al in huer , des bem ic vroet.
Dies willic vensen al vor goet
Dat si mi doet met trauwen stijf.

Mijn hertze heift uutvercoren ein ;
Soeter beilde en leift neghein ,
Vul duechden es haer edel lijf.

CXX.

aa b cc bb

Wel op , elc zondich si bereit
Der ewentliker triniteit
Tze love alre ghenaden.
Die zonne ons gaer betughet haet
Dat ons de dach vor handen staet ;
Nu moet ons God beraden
Uut scanden ende uut scaden.

Berch en dal , bosch en wald ,
Dus haet dier zonnen menichfald
Verchiert mildelike.
O here , dor dine bitter doot ,
Bescermt ons uut alre noot ,
In desen erdschen slike ,
Nu ende eewelike.

Dat werde cruus , daer ghi an hinct ,
Als ghi voor ons de doot ontfinct ,
Dat si in onse gheleide.
Vor al meskief up desen dach ,
Ende vor al dat ons deren mach ,
Dijn gracie ons bevreide ,
Ende dijn ontfaermichede.

Maria , werde roze root ,
Wilt ons vor allen wederstoot
Bewaren.

Ref. 8v.

Ons haet verlost dijn werde dracht ,
Bidt hem datti ons , dach ende nacht ,
So langhe wille sparen
Dat wi hem niet ontfaren.

Dijn wonden u ghebenedijt ,
Bescherme ons , here , in alre tijt ,
Om dat Adaem mesdede.
U helighe lijf dat gaefdi daer ,
Om ons te zine exempelaer ;
Nu hoor dan onse ghebede
Dor dien ghenadichede.

O Gods vercoren zant vilien ,
Wilt ons een goet hosteil verzien ,
Daer men ons tonse gheve ;
Ende neimt ons so in u bestier
Dat ons elc meinsche wel antier ,

Ende niemen an ons sneve,
Maer elc met vreden leve.

Oysemas nu ons bewaer
Vor rover ende vor mordenaer,
Te lande ende tot in strome.
So wie na onsen inder staen,
Dat sijs met minnen avelaen,
Ende dat ons niet an come
Ten si der zielen vrome.

Maria, werde rose root, enz.

CXXI.

aab

aab

aab

R ccd

eed

eedd

De vedele es van so zoeter aert;
Al ware een hertze jonc bewaert,
Dat spel soudic verbliden.
Vor alle dinc hebbic begaert;
Nu grijst mijn cop, nu graeut mijn baert,
Vruechden mi ontgliden.
Haddic minen stoc ghespaert,
Doe hi was stijf ende wael gesnaert,
Sone stondic niet beziden.
Wat saelt gheclaeht, doch eist also;
Dat es mijn hertze gar onvro,
Als een versteken vedelman.
Bonghen, akaren, vedelspel
Ghenoucht den jonghen hertzen wel;
Want alle vruechden clever an.

R {
Ich haen verdorven mijn ghestel
Int vedelen dat mi rouwen sel;
Daer es een ander up nochtan :
Hi sceiter van dies niet en can.

Dat bongen es vul der vroilicheit ,
Als men de bonge te pointe leit ,
Ende menre up speelt gheringhe.
So men se dan gheringher fleit
Te meer haer linze te zuetzer gheit ;
Mi huecht dat icker of zinghe.
Haddic ghespaert mijn aerbeit ,
Het stonde mir bas dant mir nu steit ;
Nu trueric zonderlijnghe.

Rp Wat saelt gheclaecht , enz.

Akaren , dat es wel also zoet ,
Als men de const te rechte doet ,
So gheift se also zoet een clanc ;
Mijn hystermement was wilen goet ,
Doe haddic tallen vruechden spoet.
Wat ic nu doe , dats zonder danc ;
Die hem mestroost hine es niet vroet.
Na dien dat emmer wesen moet ,
Ic houds mi anden goeden dranc.

Rp Wat saelt gheclaecht , enz.

Dies es mijn hertze , enz.

Als een versteken , enz.

Bongen , akaren , enz.

Ich badt der liefster vrouwen mijn ;
God gheve dat mir becliven moet ,
Of anders sal verlangens vijn
Verdwinen al mijns hertzen bloet.
No vruecht , no heil , no scat , no goet
En mach mi helpen niet een blat ,
Doet si mi niet dat ic huer bat.

Ghebloiet staet een gardekin ,
So vaste nye ghein in mi en stoet ;
God groetu , joncvrouw edel , vijn ,
Dat rus haenstu in dijn behoet.

Ich badt der liefster, enz.

Sal dan mijn . . . . . zijn
Blijft mi ghestalt tot heilde zoet ;
Want ich wil immer blyven dijn ;
Dat saltu zeker . . . . . woet.
No vruecht , no heil , no scat , no goet
Ne mach mi helpen niet een blat ,
Doet si mi niet dat ic haer bad.

Ich badt der liefster, enz.

CXXIII.

Randcau

Mijn herte aen steiden orden blijft ;
Up hope leven leert min zin ,
Want tswivels zwaert des minres moet.

Wat men zinghet , seicht of scrijft :
Onsteiden hende es leits ghewin.

Mijn herte aen steiden orden blijft ;
Up hopen leven leert mijn zin.

So wie dat jeghen steide kijft ,
Sijn hende es zuer, hoe zoet tbeghin ;
Onsteide noit menschen wel ne stoet.

Mijn herte , enz.

CXXIV.

3x ababab AB

Trauwe ende steide , scaemte , ootmoet ,
Wetentheit ende eere ,
Ghezedich , edel , wijs ende vroet ,
Noch haet si duechden meere.
Simpel , meinder , scone ende goet ,
Dus ickse kennen leere ;

Lief, uutvercoren beilde zoet,
Tuwaert ic mi keere.

So lanc so meer, wat si mi doet,
Ich huer tze dienen ghere;
Ghelijc der hebben enter vloet
Gheift si mi zacht ende zere.
Daer toe dwinct soe mijns hertzen bloet,
Das ich mi dus ghenere;
Lief, uutvercoren, enz.

Nu nem mi, vrouwe, in dijn behoet;
Want ich das node onbeere;
Onstede, onzede, al aerch ghebroet,
Ich al tzijs van mi weere.
Gheift mi te dijnre hulden spoet,
So ganstu al mijn dere;
Lief, uutvercoren beilde zoet, enz.

CXXV. *Rondeau*

Alœette, voghel klein,
Dijn nature es zoet ende rein,
So es dijn edel zanc.
Daer dienst du met den here allein
Te love om sinen danc.

Daer omme bem ic met di ghemein;
Ander voghel willic ghein
Dan di, mijn leven lanc.

Alœette , voghel klein ,
Dijn nature es zoete ende rein ,
So es dijn edel zanc.

Nider boos , onreine , vilein ,
De rouc die es wel dijn compein ,
Neimt dien in u bedwanc.
Laet minlic hertzen sijn bi eyn ,
Sonder loos bevanc.

Alœette , voghel klein ,
Dijn name es zoete ende rein ,
So es dijn edel zanc.
Daer dienst , enz.

CXXVI. *Rondeau*

(De hoochste staet der vroylicheit
Om jolizelijc te leven ;
(Dats minne vul der reinicheit.

Wat minne gheift , eist lief of leit ,
Ghenouchlic gonst die maket even.
De hoochste staet , enz.

Jolijs ende gay , hoet met mi steit ,
Alst huer ghelieft mach si mi gheven
Loon om allen aerbeit.

CXXVII (1).

. . . . .
. . . . .

{ Sal men dan gonst met gonsten ghelden,
Daer vruechts ghenuecht wael tzoe behoort.

{ Ach, vrouwe, so doestu ons tzoe selden

{ Te samen zijn in vruechts accort;

Ich biddich minlich das du voort

Mijn vruechden neems in dijn behoet.

{ Ach, vrouwe, enz.

CXXVIII.

aab
aab b e b c c d D

O soete nature, wijflich moet,

Ghelijch der ebben enter vloet

Doestu mir liden zeer ende zacht;

Dijn zeden rein, dijn wesen goet,

Dijn bieldelic aenscouwen zoet

Es so gheprent in mijn ghedacht,

Wes ich begripe, dach ende nacht,

Mines niet anders in den zin.

Met zuetzer minnentlicher cracht

Bestu mir herten comen in;

Das willich vruechden dan beghin,

En wildic bidden, wijflich scijn,

Laes dir mijn dienst ghenouchlich zijn.

---

(1) Hier ontbreken wederom een of meer bladzijden in het handschrift.

Wilt niet versmaden , vrouwe rein ,
 Mijn minlic gonst , mijn truwe mein ;
 Es werde klein , die wil es groot.
 In haender vruechden anders ghein
 Dan ich dijn eighin bem allein.
 Neemt das vor goet , het zi mijn noot ,
 Sint ich dir in mijn hertze sloot ,
 In haen des lidens niet ghemist.
 Das mir tze liden nie verdroot ,
 Aen hofte ende aen al arghelist ,
 Das du dan mijns ghenadich bist.
 Das knielt vor dich de hertze mijn ,
 Laes dir mijn dienst ghenouchlich zijn.

Du best mijn troost , du bist mijn vruecht ,
 Du best allein das mir verhuecht ,
 Vor al des ich of erden aen ;
 Sal mir dijn wijfliche duecht
 Versmaden , so bem ic ontwuecht ,
 En ic weis waer om vruechden gaen.
 . . . minnelich oghe upslaen
 Es mir tzo vruechden heils ghenouch ,
 En das ghedenc das ich ghevaen
 Bleven moet na dijn ghenouch.
 Wie last mir hertzen meer verwouch ;
 Nochtan ghenuecht mir wael de pijn ,
 Laest dir mijn dienst ghenouchlich zijn.

CXXVIX.

aab

aa b

bbc

DDC

DDCC

Rp { Ach , lieflic zien , dijn zuetze cracht
Haet mir ghebracht
Des meijes vruecht.
Den zuetzen dach vor meyes nacht ,
Das mijn ghedacht
Steit so ontwuecht ;
In can niet anders sijn verhuecht.

1 April, dijn hent mir wael becant ,
Die haet ghesaut
Dijn vrientlic zien so minnentlych.
Int hertze mijn , das haet gheplant
Vrau Venus brant
Den mey in mich gaer vruechdenrijch.
Mesloont mir das , dats onghelijch ,
Want mir das lieflic oghentblijck
Nam hertze ende zin in zijn genuecht.

Ach , lieflijc zien , enz.

2 Mey, gaer vruechdenrijche tzijs ,
Gon mir jolijt
Van haer die mijns . . . .
In vant nye ghein ter werelt weit ,
Das seiker zijt ,
Die mir so gheil mijn hertze ontzach.

Ach , lieflich mey , des huer ghewein
Mijns levens heil ,
Versmaet zi dan mijn . . . .

Ach , lieflic zien , enz.

3

Lieflic beeld , recht wijflic sceyn ,

Nu....

Dus haet ghewracht....

Ende haet gheplant....

Int hertze mijn....

Daer me ghein....

Neimstu mir....

Mijns levens....

Want ghi allen.....

R

Ach , lieflic zien , dijn zuetze cracht

Haet mir ghebracht

Das meijes vruecht.

Den zuetzen dach vor meyes nacht,

Das mijn ghedacht

Steit so ontwuecht ;

In can niet anders zijn verhuecht.

CXXX.

Rp

Ach , nem mijns waer , recht wijflic beilde ,

Om wes , om des ;

Dijn troost dat ware mijn hoochste weilde :

Der zonder waer mijn liden tzwaer.

April nam hent ende mey begonde,
Als du naems, vrouwe, mijns zins ghewalde.
Junius haet verzuert de wonde,
Die scoot dijn reine wijslike zalde;
Mijn wan dijn scauwen nye so balde,
Mijn hertze ende sciet ende vlooch dich naer.

<Ad we>

Mines niet anders in den moede,
Waer ich ben, vrouwe, dan di alleine.
In wilde ooc niet dat anders stoede
Dan dir ghenuecht, mijn liefste reine;
Want ich vorwaer el niet en meine
Dan steide te bliven al mine jaer.

Ach, nem mijns waer, recht wijslic beilde,
Om wes, om des; enz.

Mijn heil, mijn troost, mijn duechdenrijche,
Dijn zien haet mich daer tzoe bedwonghen;
Met rechter minnen minnentlijche
Es hertze ende zin an dir ghespronghen.
Al mijn vruechden zijn ontzwonghen,
Dijn hertze ende tmijn ne zi een paer.

Ach, nem mijns waer, enz.

CXXXI.

Neimt mir dan twifel dijn ghenede ,
So sinc ic aerm man ghestede ;
Waer tzo es mir dat leven goet ?

Ich aen mich eighin gheil ghegheven
Der liefster, die ic ye ghesach ,
Ende ich en can niet anders leven
Dan huer ghenoucht , die mijns vermach.
Dat bistu , vrouwe , die nacht ende dach
Alleyn bist vast in minen moet.

Neimt mir, enz.

ababbc
DDC

Alware die werelt mijn alleine ,
Ende niet dijn gonst , wat haddich dan !
Mi ware veul liever, liefste reyne ,
Das du mir gons , das ich di gan ;
Ende in wil nummer, noch en can
Dat anders si , wes ghi mi doet.

Neimt mir, enz.

No hier, no daer, waer ich belende ,
Ne vindic vruecht , no troost , no heil ;
Ach , ware des tzwivels , vrou , een hende ,
Ende ich der hofen creighe een deil ,

So ware mijn hertze in vruechden gheil ,
Wes ich nu doe , dats jeghenspoet.

Neimt mir , enz.

Minlich , lieflich , uutvercoren ,
Vor al dat of de weerelt leift ;
So lieve een wijf was nie gheboren ,
Nochtan nu tzwifel danc ontgheift.
Hope , mi al vergheten heift ,
Ic roupe ghenaden , beilde zoet.

Neimt mir , enz.

CXXXII.

ab
ab   bb c
DDC

Vor al ein beilt aen ondersceit
Vercoren in dat hertze mijn ;
Huer sach ich minnentlijch bereit
In heilgher stat om inghelic scijn.
Doe dachtich waer dat bidden dijn ,
Ich weis vor waer gheen minnerlijn ,
Nie hogher loon up erde en wan.
Mi quam eyn hope in mijn ghedachte ,
Waert zo als mir mijn zien tzoe brachte ,
So blide up erden leift ghein man.

Ich wilde mir , God ghehingde das ,
Vuer al den loon mir goeder daet ,

Das ich in haer ghedacht doe was.
 Helf God , wes worde mijns levens raet ;
 Mijn troost , mijn heil , mijn tzoeverlaet
 Ware vast ; maer nu in tziwele staet ,
 Daer omme ich niet verbliden can.

Mi quam ein hope in mijn ghedachte ,
 Want so als mir mijn waen tzoë brachte ,
 So blide up erde en leift gheen man.

Ach , wijslic beeld , hoort hertzen wein ,
 Si raupt vast om ghenede an dijk ;
 Wat mijns is groos , ende daer tzoë klein ,
 Es eighin dir ghewillentlych ,
 Dijn scauwen es mijn hemelrijch ,
 Das mir dwinct also truwelich ;
 Dor gheinen noot sceidich der van.

Mi quam , enz.

CXXXIII.

Rondeau

Mey , dijn vruechdenrijch beghin
 Coomt lieflic aen , das vroijet mich ;
 Nu wel up hertz ende al mijn zin ,
 Du haes ghedient so truwelijch.
 Mach dir ghescien ein oghen blijch
 Van huer daer truwe ende stede es in ,
 Daer vuer sone corich gheen gewin.

Bedenk das , vrouwe , want waer ich bin ,
 An dir staet al mijns vruechts ghecrijch ;
 Wes mach mich nummer werden min
 Dan du mir gons tze dienen dijk.

Mey , dijn vruechdenrijch beghin
 Comt lieflic aen , das vroijet mich ;
 Nū wael op hertz ende al mijn zin ,
 Du haes ghedient so truwelich.

Mocht mir ghescien , trout vruwelin ,
 Eyn weinsch , ich wer dijn eewelijch.
 Vrouwe , anders zijn mijn vruechden din
 In mach dir scauwen minnentlych.
 Du best mijns hertzen hemelrijch ,
 Mijn engel tzaert , mijn tseraphin ,
 Daer vuer ne coric ghein ghewin.

Mey , dijn vruechdenrijch beghin
 Comt lieflic aen , das vroijet mich , enz.

CXXXIV.

De schoonste die men scauwen mach ,
 De liefste , die ich ye ghesach ,
 Ich weinsche huer heyl ende goeden dach ;
 Maer wie ich meyn ,
 Wil ich niemen doen ghewach ,
 Dan huer allein ,
 Die mijns vermach ende anders ghein.

a a b
a a b

b b b b c

D D D C

D C C

Al zocht een man vijf .M. jaer ,
 Hier noch daer ,
 So nes ghein beeld so wivelijch.
 Haer edel minnentlych ghebaer
 Last mir so zwaer ,
 Das nie man drouch so truwelijch.
 Hets recht , groet ich
 Mijn hemelrich
 Dan jonstelijch.
 Daer an dat staet mijns vruecht ghecrijch ;
 Want ich bin huer in trauwen rein.
 De schoonste , die men scauwen mach , enz.

Wan mir gheluct , ende icse can
 Vri scauwen an ,
 So brandich in der vruechden gloet ;
 Wanneer ich moet des derven dan ,
 Sone leift gheen man ,
 Die meer bedruct es in den moet.
 Hets recht , want zi is also zoet ,
 Des bem ic. . . . .
 Al waer al erdrijch mijn goet ,
 Sonder zi het waer tzo klein.
 De schoonste , enz.

Of si dan es mijn hoochste vruecht
 Vor al das vruecht haet ghevens macht ,
 Met huerer duecht.
 Ic wille dan stellen mijn ghedacht

Vor elken clappenden vilein ;
 Die mi verhuecht
 En si allein ; want haer ghenuecht
 Mi mach doen leven zoet ende zacht,
 So dat huer eere si bewacht.
 De schoonste , enz.

CXXXV.

Ach, yement hor die troostens can
 Wes claghen wil ein truwe man,
 Die nie gewan
 Sijns lidens danc,
 Na hertzen gher.
 Het merret so lanc,
 Dies node onder, nu her, nu her,
 Wat goeder mer,
 Ein troostlic mein ;
 Wi comt mer an,
 In creech nie ghein,
 Wes vraechstu dan ?
 So claghich dir ;
 Nu hoor wes vruecht mach zijn in mir.
 Ein ure dinct mi zijn een jaer,
 In can ghedueren hier no daer.
 Nacht ende dach
 Ich altzijt ghern bi huer waer,
 Ende ich ne mach.

Dan denkich : du wils tzoe huer gaen ;

Wan ich dan bi huer bin ghestaen ,

Sen gan mir nicht ein oghe upslaen.

+ Dan es ghedaen

Mijn vruechden haen.

Ich ducht , ich beve , ich truere , ich wein ;

In weis waer tzoe ,

Si en achtet werlich , groos no klein ,

Ooc wes ich doe.

Ich deid huer ghern lief , wistich hoe.

Wes ich huer gan ,

Daer keert si van.

Wat doe ich dan !

So waer ich bin ,

Daer haet mijn zin

Groos liden in ;

Dats mijn gewin.

Al waer al mijn der werelt goet ;

Na hertzen wensch

So ne ware gheen meinsch

Haen haer behoet ,

Die meer bedruet ware in den moet.

Nu roupich , lieflic beilde zoet ,

Ghenede doet ,

Aen dinen knicht ;

So doestu richt :

Si en doet des nicht.

Ne ware huer lieflijc aenghesicht ,

So wordich al mijns zinnest quijt ;

Nu sinc ic aerm lijt den tijt.

Tijt verlies dat es mijn zanc;
Maer hope dats mijn hoochste aenvanc.
Ic werd noch vro, creech truwe ye danc.

CXXXVI.

Mey, diju vro beghinnen
Sinc mir in de zinnen,
Dus ich moet leeren minnen
Ende draghen last allein.

aaa b

ccc b

ddd b ee.

April, dijn dach int leste
In mijn hertze veste
Een zien vor talre beste;
Mine wart ic lief nie ein.

Dat lief comt mir te leide,
Nu ich des ziens afsceide,
Ende sonder troost verbeide;
So drouve als ich nie ghein.

Ach, lieflich mey, verhueghet
Mijn hertze mit huerer dueghet;
Want mich niet el ghenueghet
Dan al begheren rein.

Af denk mir aermer claghen,
Werlich in caent verdraghen;
Vrouwe, laes doch dir behaghen
Mijn truwich hertzen wein.

Ein woort van dijnre lieve ,
 Lost mir van allen grieve ;
 Heer God , of ict bezieve ,
 So waer mijn trueren klein.

Ach mei , doe up mi dauwen
 Een lieflic woort van trauwen ,
 Sech huer vor alle vrouwen ,
 Das icht nu trauwen mein.

CXXXVII.

abaab|
 abaab|
 ccddcd

I Ic haen ghemint int olde jaer
 Met steiden zinne ;
 Loont mi niet bas mijns hertzen gaer
 Dit nieuwe , dat hier volghet naer,
 So sijn mijn vruechden dinne.
 Vergheit soe mijns , des hanich vaer,
 Want icse minne ;
 Vor al dat leift so bem ic haer,
 Of minen heit , dats zeker waer,
 Gheen liever wijf ic kinne.
 Al ware die werelt eighin mijn ,
 Nochtan sal si die liefste zijn.
 Och , sal zoe mijns vergheffen dan !
 Daer tsoe dwinct mir dijn wijflic scijn ,
 Dat ic moet bliven dijn eighijn ,
 Al wildict laten , ic en can.

II

Du best mijns hertzen hemelrijch,
 Mijn souvereine,
 Nacht ende dach bestu in mijch;
 Vor al dat leift up erderijch
 Bestu mijn troost alleine.

God haldich aller vruechden rijch,
 Mijn liefste reine,
 Das ich mach leven zekerlijch
 Sonder di een oghen blijch;
 Das darstu zoorghen cleine.

Du best daer al mijn troost an steit,
 Das nemich waerlich up mijn heit,
 Das ich nie liever lief ghewan;
 Dat doet dijn duecht, dijn reinicheit,
 Das ich bin dijn haen ondersceit;
 Al wildiet laten, ic en can.

III

Dijn wijflic scijn, dijn soon manier
 Staet vast geschreven
 Al in mijn hertze, vrouwe fier;
 Dus eist doch al in dijn dangier,
 Mines niet anders bleven.

Ach, vrouwe, wiltu dan gonnen mir
 Een woort tse gheven, el ghein ic gher
 En quaem van dir,
 Troost mir, du best so goedertier,
 So machic vroilic leven.

Du best mijn troost, du best mijn heil,
 Du best mijns levens meister gheil,

In wildi nummer sceiden van.

Dijn gonst, vrou, nicht aen mich en dert,

Want mich en wondert niet ne veil;

Al wildict laten, ic en can.

CXXXVIII.

Up minen heit, mijn hertzen gaer,

Ich moet dijn eighijn zijn allein;

Al haddich wensch na willen tzwaer,

Mijn hertze en oore ooc anders ghein.

Das dar dijn twifel wesen klein,

En das sal bliven emmermeer.

Vor al dat leift so bem ich dijn;

Bistu dan niet met trouwen mijn,

Dat doet mir hertzen al tze zeer.

Bistu mir stede, vrouwe rein,

So drijf van mir den twifel vaer;

Woltu mit mir niet sijn ghemein

Sone tooch mir nummer lief ghebaer.

Het wer tze liden mir tze zwaer,

Soldich di dienen al mijn jaer,

En dir dan liefde een ander meer.

Vor al dat leift so ben ich dijn;

Bistu dan niet met trouwen mijn,

Dat doet mir hertzen al tze zeer.

Tooch mir dijn ; niemen nicht en spaer ;
 De waerheit , dats mijn souverein.
 Bestu mir hald , so lief een paer
 Alsdue ende ich , nie zonne besceyn.
 So ware ghedaen mijn twifel wein ,
 Sone zanc so vroilic man nie ghein ;
 Ach , vrou , nu mir das prouven leer.

a b a b b b d

R R Vor al dat leift so bem ich dijn ;
 Bestu dan niet met trouwen mijn ,
 Dat doet mir hertzen al tze zeer.

CXXXIX.

 a a a b
 a a a b

 c c d
 c c d d

Ich haen mijn rozen uut ghestreit
 Aen ondersceit ,
 Of minen heit ;
 Mine esser ein niet bleven ,
 Of men die onder voeten leit.
 Aen hofen steit
 Al myn arbeit ;
 Wes huecht mir dan tze leven.
 Mijn rozen fijn van smetten rein ,
 Daer en esser ghein so klein ,
 Si en wies in herten gronde.
 Blijf si vertreden dan ghemein
 Mine wert der rozen nummer ein ;
 Dat ics dan ye begonde
 Dat was verloren stonde.

Sullen dan dus de rozen mijn
 Ghestroiet zijn/verliezens pijn,
 Wes sal ic mi betrouwen?

Hope, het was tbevelen dijn,
 Doetstu verdwijn

Den rozen fijn,
 Den boom sal ic of hauwen;

Daer ne sal nummer roze anstaen.

Des stroiens willic avelaen,
 Nemmer ics mi bewinde.

Si sijn ghepluct, het blijft ghedaen,

Sijn si ghestroit ende over gaen,

Hier mede so neimic inde

Up dat ict so bevinde.

Ach, twifel, twifel, wacker strijt,

Die altoos sijt in mijn berijt,

Dat salic hopen, claghen.

Vrau hope, ic bem mire rosen quijt,

Helpt mi tze tijt,

Of mijn jolijt

Verliezic al mijn daghe.

Mijn rozen staen mi over goet,

Het zijn mijn zinne, het es mijn moet,

Trouwe ende hertze gonste.

Zenuwe, adren, vleesch ende bloet,

Ende wes ich haen, lief beilde zoet,

Dat es dijn proper wonste

Met minliker conste.

Nu nem te minen rosen waer,
Mijn hoochste gaer,
Al mine jaer
Willich dijn eighin bliven.
Haenstu in dir des twifels vaer,
So sich mi naer,
Du vindes waer,
Onthee willic verdriven.
Ic wil mich eyghin gheven dir,
Ic gheve di rozen ende rozier;
Wiltuus niet nemen hoede?
Ende in mi rijst des twifels vier,
So wart dijn boom verbrandet scier;
Want ic bem, vrouwe goede,
Bescout van twifels gloede.

CXL.

a b a b R A A
≈ ≈

Vaer wech, ghepeins, God gheve dir leit
Dattu ye quaems in mijn ghedacht;
Du bist vort an van mi ontzeit,
Ende ic ontsegghe al dijn gheslacht.

Vaer wech!

Vaer wech, ende vliet van mi ghereit,
Dune laets mi rusten, dach no nacht.

Du aens ghebrant met onbesceit
Mijn herte ende al mijns zinnens cracht;

Mi dwinct so zere dijn aerbeit ,
 In haen no vruecht, no vruechden macht.
 Vaer wech !

Vaer wech , ende doe van mi ghesceit ,
 Dune laets mi rusten , dach no nacht.

Ach , groen nu zi mijn omme-cleit ,
 Want ich mi nie so moede en vacht ;
 Helpstu mir niet, soot mir nu steit,
 So werdic zaen ghevanghen bracht.
 Vaer wech !

Vaer wech , helf God om vroilicheit ,
 In can gherusten, dach no nacht.

CXLI.

aab
 aab ccc d
 EE D

Mijn inghelic scijn vor alle zonnen ,
 Dit jaer met vruechdenrijcher wonnen ,
 Blijft dir moet , hertze ende al mijn zin.

Mi is besceert dit nieuwe jaer ,
 Des hanich vaer
 Mijn leit sal menichfouden ,
 Veil meer dan ye , ich worts ghewaer.
 Dats mir tze zwaer ,
 Mijn tru blijft onvergouden ;
 Die minlich hertz nie drouch so rein
 En truwen nein.

Creech truwe jonst , des danx ye ein ,
So hofich noch om vruechts ghewin.

2p Mijñ inghelic scijn vor alle zonnen ,
Dit jaer met vruechdenrijcher wonnen ,
Blijf dir moet, hertz ende al mijn zin.

Wes mir dus zwaer comt twifel aen
Dan ein verstaen
Ghein hertz dan tmijn alleine ;
Wes beeld up eerdrich mach bevaen ,
Haedzich ontfaen ,
Mijn prijs waer des tze cleine.
Huer scoont vruecht meer dan zonnen licht ,
Huer duecht wijst mir tze liden richt ;
Ach , tziwel nicht.
Wie scauwen mach huer aenghezicht
Hem moet des vruechden comen in.

2p Mijñ inghelic scijn vor alle zonnen ,
Dit jaer met vruechdenrijcher wonnen ,
Blijft dir moes , hertz ende al mijn zin.

God , die dat beeld verchiert so haet ,
Das mir verslaet
Alle onrein ghedachte.
Aetstich mesloont mijn truwe daet
Haen tzoeverlaet
Eins woorts , daer ich na wachte.

Aen hoede is dan mijn ziele , mijn lijf ,
Huer eer ich gheer vor al beclijf ,
In hofen blijf.
Ich weinsche haer alles leits verdrijf ,
Gheluc des nieuwe jaers beghin.

Mijn inghelic scijn vor alle zonnen ,
Dit jaer met vruechdenrijcher wonnen ,
Blijf dir moet , hertz ende al mijn zin.

CXLII.

Wan ich der vrouwen liden zie ,
In enigher wijs , wes huer messcie ,
Gaer ganslich lijt mijn herte also.

aba b/b c ddc

Sal ich huer scauwen vruechden laen
En vruechden haen , dan can ich niet ;
Al conde mijn zin na vruechden staen ,
Nature en wil das volghen niet.
Mijn hertze is huer , dies haer verdriet ,
Dan laet mi nummer wesen vro.

ke Wan ich der vrouwen liden zie ,
In enigher wijs , wes huer messcie ,
Gaer ganslich lijt mijn herte also.

Bin ich huer varre , bin ich huer naer,
 Van huer comt al de vruechden mijn ;
 Al mochtic leven duzent jaer,
 Ich meine en sal niet anders sijn.
 Si liefd mir so al lidich pijn ,
 In wil des achten niet een stro.

Wan ich der vrouwen liden zie ,
 In enigher wijs , wes huer messcie ,
 Gaer ganslich lijft mijn hertze also.

Ich weinsche huer tallen tiden heil ,
 Ghenouchlicheit al hueren tzijt ,
 Huer eighin bin ich also gheil ;
 Truert si , ich bin der vruechden quijt.
 Ghedenc das wan ghi vroilic zijt ,
 So sine ich lief van vruechden no.

CXLIII.

Rondeau

Ich moes verbeiden das ich en can ;
 Aen troost mijn zin des node onbert ,
 Das mach ic zinghen : derven deert ;
 Mijns lidens danc ich nie ghewan.

} A
 } B

Gan si mir also ich huer gan ,
 Wi comt dat mi verlanghen deert ,
 Ende zi mi twifel niet en weert.

} a

Ich moes verbeiden das ich en can ;
Aen troost mijn zin des node onbeert ,
Des mach ic zinghen : derven dert.

Ich leer verbeiden , truwe man ,
Men heift niet al dat men beghert ;
Wan si wil dat mijn leit verteert
So sal mi vruechden commen an.

Ich moes verbeiden , enz.

CXLIV.

God gheve ons eenen bliden wert ,
So sijn de gasten vroilic jo !
Die altoos blidelic ghebert
So mooch wi ganslijch wesen vro ;
Ach , lieve her wert , nu doe also.

Waer dranc nye man so goet ghelach ,
Up dat die wert es zorgnen quijt ;
So wilwi comen alden dach ,
Van nuchtens toter vespertijt.
Dese wert moet sijn ghebenedijt ,
Hine acht des truerens niet een stroe.

God geve ons eenen bliden wert , enz.

Wael op , laet ons dan vroilic sijn ;
 Want ons die wert veil vruechden gan.
 Wi drinken hier so goeden wijn ,
 Wat souden wi noch besceiden dan.
 God gheve hem heil , diet ons vorwan ,
 Sijn leven lanc , met vruechden ho.
 God gheve ons eenen bliden wert , enz.

Scinc in , scinc in den duitschen traen ,
 Die luden doet so suetzen clanc.
 Wi willen truerens avelaen ;
 Ach vruechden , nemmermeer verganc.
 Die ons benijdt hi hebbe ondanc ;
 Ic wilde hi zate in Jerico.
 God gheve ons eenen bliden wert , enz.

CXLV.

Laet ons den wert bedanken
 Der duecht , die hi den gasten doet ;
 Al hadwi duzent vranken ,
 Hine gert van ons geen ander goet
 Dan dat wi maken frisschen moet.
 Wael op , . . . wael op ,
 So sinc wir jo ,
 Met vruechden ho.
 God gheve den wert dat hi beghert ,
 Die aldus blidelijch ghebert ,
 Ich wenschen tallen vruechden spoet.

Gave ons God alle morghen
Dus goeden wert, dus goeden wijn,
So ne woldic nimmer zorghe;
Want mir betuucht die hertze mijn;
Nicht vor waeldoene ende vroilic sijn.

R { Wael op, wael op,
So sinc wir jo,
Met vruechden ho.

God gheve den wert een vroilic jaer,
Hi toocht so vruechdenrijch ghebaer,
Ich wenschen heil vor alle pijn.

Nu scinc ons van den wine,
Ende ghef den wert gheluc en heil;
God gheve der vrouwen zine
Een vroilic jaer, dat is huer deil;
Wi hebben hier gheweist so veil.

R { Wael op, wael op,
Nu sinc wir jo,
Met vruechden ho.

Den wert waer quaet onrecht ghedaen,
Die dus sijn gasten can ontfanen,
Ich weinschen heil met vruechden geil.

Laet ons den wert bedanken, enz.

GEDICHTEN.

I.

Const, cracht, wille zonder daet,
Daer of en comt goet no quaet,
Ende hoge daet zonder wise raden,
Dats een recht beghin van scaden;
Met wisen rade const beleit,
Dats een behouden aerbeit;
Ende cracht met wizer const te zamen,
Dat brinct tweerc te zire namen.
Nochtan en doocht cracht no const,
Sonder wille ende zonder jonst;
Wat sal dan cracht, const, wille ende moet,
Of ment niet te werke en doet?
Ende wat salt al te werke ghedaen
Voor de gone die niet verstaen?
Dats recht besceyt als daer men zaeyt
Daer men nemmermeer en mayt,

Daer men verliest pine ende coren ;
 Aldus blijft menich const verloren.
 Maer hets beter verloren pine
 Dan const daer pine in pleicht te zine ;
 Want aerbeit sonder const in daden
 Dan can den zinnen niet ghescaden ;
 Maer aerbeit ende const te zamen
 Beroert zinnen ende lechamen ,
 Ende als ment al beroert int werken ,
 Door hem dies niet verstaen no merken ,
 Daer wert des aerbeits loon vergouden ,
 Als vor zwinen ghezait corsouden.
 Const si doch const met consten loonen ,
 So en zoude hem niemen connen becronen ;
 Maer rude up twerc no up loon ne ghissen ,
 Dies moet men loon der const ghemissen.
 Die werct in dustanicher hopen
 Si sullen lettelt mede copen ,
 Die rade en weet hoe verre hoe bi
 Den rechten loon der consten zi ;
 Dus willic minen wagen mennem
 An die de weghe der consten kennen ;
 So sal mijn pine in den fijn
 Na rechter werde vergouden zijn.

Een droom die mi hout in dole ,
 Ende die mi gheen tijt uter mole ,
 Noch uten zinne can gheraken ,
 Dien willic hier in rime maken ,

Ter eeren daer ic den slaep om began,
 So ic best can, niet so ict jan;
 Want sint der tijt dat hi mi droomde
 Ic nie up ander dinc en goomde.
 Drome pleghen wel te ghesciene:
 Ende mi droomde, so schiene,
 Dat icken moet na dichtens luste
 Vulbringen, eer ic van herten ruste.
 Mi dochte daer ic lach ende sliep
 Dat ic uut minen bedde stiep,
 Ende ghinc mi cleeden, cousen, scoijen;
 Want mi begonste zere vernoijen
 Dat ic so langhe te bedde was.
 Mijn bedinghe dat ic te Gode las,
 Ende beval mi in zijn hoede;
 Mettien wardic so zwaer van moede,
 Addic mi niet so na ghecleet,
 In hadde, om lief no om leet,
 Van minen bedde niet ghesceiden.
 Ic maecte moet om mi te cleiden
 Also suverlic als ic mochte,
 Voort waert was al mijn ghedochte;
 Een cleene padekin ic ghinc:
 An beeden ziden ic bevinct.
 Int ende van dien smalen pade
 Daer cam ic in de schoonste trade,^{weide}
 Die mijn oghen nie aensaghen;
 Mettien so cam daer uut gheslaghen
 Roke van zoeter gore,
 Die mi dor ghinc de leden dore,

Verdrivende al mine quade lust.
 Vroilic, licht ende al gherust
 Wardic van herten menichfout;
 Die voghelkine jonc ende hout
 Hoordic zinghen daer te stride,
 Even vast in elcke zide :
 Lewerken, nachtegalen, cockuden.
 Die schoonste bomen, die zoetste cruden,
 Groener dan enich groen mach zijn,
 Sach ic, ende tsonnescijn
 Began bescinen de scone contreie.
 Doe cam ic gaende in een valeie,
 Daer haer de zonne in ghijnc verlaien,
 Ende als die verwaerment waien
 So gaven zi de zoetste lucht.
 Rauwe droufheit, vaer no ducht
 Ne deerde hem twijnt, diet mochte rieken;
 Bi mi weinschedic alle zieken,
 Mi dochte zi hadden wel ghenesen
 Hadden si, daeric was, moghen wesen.
 Daer ic dus blide ghinc alleine,
Daer sach ic springhen ene fonteine,
 Uut eenen graeuwen steene ront;
 Dat was tote in den gront
 Claerrer te ziene dan een cristael,
 Ende maecte sinen nederdael
 Spreedende in dat zoete gras,
 Daer menich boomkin nat of was.
 So ic meer sach ende ghinc naerre,
 So soe mi dochte wesen claerrere.

Fonteine - Motif

Der fonteinen cam ic bi :
 Ic peinste dat ic wilde mi
 Suveren ende mijn aenschijn dwaen ;
 Aen deen zide so ghijnc ic staen ,
 Ende vinc den borne int overvloyen.
 Het docht mi scade soudic mi moyen
 Mijn handen te doene besmet , onreine ,
 Bin den borne der fonteine.
 Dat borne was so over claer :
 Mijn hande dwouch ic ende daer naer
 Oghen , anschijn ende mont ;
 Mettien wart mi de smake cont ,
So coel ende so zoete ende so jolijs.
 Ic gheve der fonteinen prijs
 Boven allen eerdschen dijnghe ;
 Twater , dat ic zonderlijnghe
 Bin minen tanden hilden beloken ,
 Smaecte van so soeter coken
 Dat mi daer of soude hebben ghegruwet ,
 Haddict weder uutghespuwet ,
 Ende ic dranct in waert altemale ,
 Twelke mi becam so wale ,
 Dat ics mine becomte dranc ,
 Al te met dat over spranc.
 Dese fonteine was omme loken
 Van cruden , die soete roken ,
 Rozegaerden ende eggientieren ;
 Bloemen van menigher manieren
 Haddense so wel bedect ,
 Suver houdende , onbevlect

Van hitten ende van allen scaden;
 Daer en mochte gheen smette an laden.
 Mettien sciedic van der fonteine;
 Dat borne maecte mi zuver ende reine.
 Margelleine ende polloen
 Moestic betreden in dat groen;
 Het stont so vul in mocht niet missen.
 Dat deder mi te min up ghissen
 Die grote schoonheit die ic sach,
 Ende datter gheen wech in lach;
 Dus dolende wordic gheware
 Van verren ene bescynte clare
 Int ende van der prayerie;
 Der ghelike en sach ic nie.
 Stille stondic ende dochte
 Of daer de zonne yet risen mochte;
 Mijn oghen lietic omme gaen,
 Ende sach de zonne int ooste staen,
 Ende dese claerheit was int west.
 Mijn oghen bleven daer up ghevest,
 Wonder hebbende int bedieden;
 Mijn zinnen daer of niet ne scieden,
 Altoos ic up tlichte ghinc
 Om vroet te werdene van der dinc.
 Ic sach daer chierheit sonder nommer;
 Al haddic alre herten commer
 Int herte mijn ghehadt alleine
 Ic hadze vergheten groot ende cleene:
 Die voglen zonghen even ghedichte,
 Ende emmer ghinc ic up dat lichte,

Merghende in dat zoete cruut,
Die mi ghaven sulc virtuu
 Dat mi van vruechden therte speilde.

Kraftspenden

Nie man cam in sulker weilde,

Als mi dochte dat ic was;

Van den rozen die ic las /

Om te makene enen hoet.

So waer ic stelde minen voet

Ic tart up blommen of up rozen,

Dier wasser so vele, in const gheglozen.

Prieelen stoeden hier ende dare;

1) Baumgassen, Lusthof

Int ende so wardic gheware

2) Prædier

Grote menichte van casteelen,

Prædierblome =

Scone poorten, oghe torrelen,

„gepflante Plume“

Bevest, bemuert ende al besloten.

Men hadze niet so wel ghegoten

Van mommaertere ende van steene.

Die maetselrie was so reene

Ende so jolijs ghewrocht,

In wiste waer ic was gherocht;

Daer en mochte niement ute no in;

Maer ic hadde emmer minen zin

An dat licht gheleit so vast,

Al dat ik zach was mi gast;

So zere dooldic in dat scinen,

Mi selven dedic vele pinen

Om dat soo lanc was eer ict vant;

Maer tover soete vreimde lant,

Daer ic in ghinc met weelden groot

Dede dat mi te min verdroot.

Daer stont so menich scone ghezate,
 Aldus so cam ic in een strate,
 Scone, groene, wijt ende lanc,
 Dat docht mi den rechten ghanc
Toter claerheit, die ic sochte.
 Ic danckte Gode dat ic gherochte
 In enen wech die mi bestiert;
 Die strate was al omme verchiert
 Met blommen ende met cruden jolijs;
 Stap no tret, no voets bewijs
 Ne constic in den wech ghescouwen;
 In wiste niet wies mi betrouwen,
 Als icken onghetreden sach.
 Ic peinsde sal ic al den dach
 Hebben ghedooft om stille staen;
 Neen, ic sal voorder gaen.
 Mettien tardic ter straten inne,
 Alf stout, alf bloot, met wanklen zinne,
 Als een die wille ende niet en dar.
 Die voglen waren so ghewar,
 So claer int luut, so zoete int horen;
 An elcken zide so stont een doren,
 Scaerpe ende dicke, ende so dorplochten,
 Het waren meesters diese wrochten;
 Want si waren vaster dan een muer;
 Ooc drouch si zoete ende zuer,
 Over al stondzi ende vloyden.
 Tlicht, dat uter straten vloyde,
 Dat was zoo claer na mijn avijs
 Al hadt ghesijn int paradijs;

"Quaeste"!
 Neen → Licht

So wast daer also gracicus ,
 So langhe ghinic dus penseus
 Dat ic sach in der straten ende
Eene die alre soonste lende ,
 Die mijn oghen nie an saghen ;
 Haer telghen stoeden over slaghen ,
 Ende hadden den wech bedect ,
 Met groenen bladen over trect.
 In cam noyt daert so scone was ;
 Ic ruste neder in dat gras
 In der zoeter lenden scade.
 Mijn zinnen worden so ghedwade
 Van den vreemden lichten scine ,
 Niet vaer ontziende , rouwe of pine ,
 Die mi daer toe comen mochte ;
 Nochtan dat ic met wille zochte.
 Met dat ic dus melancoleerde ,
 Ende up dit licht sach ende studeerde ,
So sach ic comen up een paert
 Een , die mi dochte van felre aert ,
Ghecleet , recht als een messagier ;
 Sijn ghelaet was so fier ,
 Al hadde gheweest an hem belanc
 Alder werelt om bevanc ;
 Alsoot sceen an sine contenanche.
 In sijn hant voerdi een lanche ,
 Met eenen ysere , breet ende scaerp ;
 Duer die lende dat hise waerp
 Om te grievene van den live ;
 Ic riep : « Ghenaden , eer, ic blive

Linde

Zweig, Art

Figen

Ewelike hu prisonier ! —

Allendich man , wat daetstu hier? »

Dat dochtic vast int herte mijn.

Hy sprac : « Vilein , waer wiltu zijn ?

Gheeft hu up , ghi zijt ghevaen ;

Hu waen , die hu dit doet bestaen ,

Die salt hu langhe doen bezuren.

Wie sal betalen hu verburen ?

selbstaufgabe Di selven hebs du hier vercocht. »

Een coorde so haddi ghecnocht

An sijn aersoen , die hi ontbant ;

Hi nam mi fellic bi der hant ,

Ende bandt mi om de middewaert ;

Daer moestic lopen achter tpaert.

In dorste segghen quaet no goet ;

Van vare walde mi mijn bloet ;

Mijn leden warden mat ende traghe.

Over busch ende over haghe

Mochtic des lopens niet cesseren ;

Mettien sach ic mijn conforteren

Des lichts beschijn so over claer ;

Daer bi verlosic anxst ende vaer.

Mi en deerde niet des lopens pijn ,

So voorder voort so clarer scijn ,

Tote ic cam alter straten uut ,

Daer en hoordic gheen gheluut ;

Maer wonder sach ic ein allein.

Dies alle wondren waren klein ,

Die ic daer voren hadde ghesien.

Wonder docht mi sijn van wien

Dat bi naturen was ghewrocht ;
 Dat lich , dat ic dus hadde ghesocht ,
 Dat mochtic claerlic daer bescouwen :
 In enen tor so stont ghehouwen
 Van albaestre scone ende wit ;
 Voor al bescauwen docht mi dit
 Alre hoochst des prisens waert ;
 Claerlic wast mi daer verclaert ,
 Ghelijc twee zonnen int ghesichte.
 Ne waer de man met sinen scichte ,
 Die mi verketste metten sporen ,
 In hadde niet gheweinscht daer voren
 Al dat die weerelt heeft bevaen ,
 Ende ic daer hadde moghen staen
 Den tor bezien zonder begrijp ;
 Maer nu dedi mi sulc ghenijp
 Metter corden die mi cnochte ,
 Wanneer ic daer waert sach of sochte ,
 Ende ic vergat mijn achter draven ,
 Die coorden mi sulcke trecken gaven
 Dat icker niet up mochte letten ,
 In moeste mi te lopene zetten ,
 Ende laten mine ghenouchte om tzure ,
 Lopende al die weggen dure ;
 Waer hi wilde ic moeste naer.
 So langhe liep ic hier ende daer
 Dat ic verloos des lichts bescouwen ;
 Doe begonstic al verflouwen
 Ende verloos al minen moet.
 Mettien so camen wi daer stoet

Tor

Een tor ghemaect van grawen steene,
 In een water wijt alleene;
 Een brugghe liet men nederdalen.
 Doe cam ghelopen uter zalen
Volc van wonderlike maniere,
 Onziene, lelic ende putertiere;
 Elc hadde ene ghesele in der vuust,
 Si waren ruut ende onbesuust.
 De langhe brugghe si passeirden,
 Haren heere si salueerden,
 Die mi hadde in sijn bedwanc.
 Van den paerde dat hi spranc,
 Ende gaf mi over metter line.
 Doe dochte mi dat mi naecte pine;
 Want tlicht dat was mi uten oghen,
 Dat ic te zoekene wilde poghen,
 Ende dat ic hadde begonnen zien,
 Ende moeste daer, in weet met wien,
 Met onghenaden sijn in strec.
 Deen riep: « Sla! » Dander: « Stec! »
Dus liepic ten torre binnen;
 In conster niemen ghekinnen;
 Want icse noit met oghen aensach.
 Si leeden mi sonder verdrach
 In eenen pit die was so diep
 Dat icker node binnen stiep;
 Alwast mi leet het moeste zijn.
 Die duere was van ijsere fijn,
 Die was vor mi ghesloten vast;
 Een splete stont daer so ghepast,

Naer binnen

Node, grube

Dat men niet wel sach der duere.
 So dicke was die tor van muere,
 Ende twater was so over wijt,
 Hem ne derde niemens nijt;
 De castelein leefde als nen rouc.
 Doe sach ic staen in enen houc
 Een duerkin utermaten clein;
Daer binnen zat ene vrouwe allein,
 Recht of soe hadde zitten beiden
 Naer yet, dat van haer was ghesceiden.
 Als soe mi sach so louch haer mont,
 Aestelike soe up stont,
 Soe sprac: « Ghi zijt hier wel comen;
 Huwe comst sal ons beeden vromen;
 Ic weet ons beeden goeden raet. » —
 « O, seidic, vrauwe, mijn toeverlaet
 Es mi nu verre ende onghereet.
 Hi die van al die waerheit weet
 Moest hu verlenen duecht ende vruecht;
 Van ere tideliker ghenuecht
 So bem ic comen int allende. »
 Soe sprac: « Wi sullens hebben ende,
 Sijn wi met trouwen twee in een;
 Maer vindic dat gu wert; neen,
 Nemmermeer sidi verloost.
 In zate hier niet aldus vermoost,
 Adde mi yement ghezijn dus bi;
 Maer alleene en mach ic mi
 Niet hulpen sonder hulpen mee.
Goddanc nu zijn wi hier wi twee,

afgeschreven van
 de priester

Dies bem ic blide ende het es recht. »
 Ic seide : « Vrouwe , ic bem u knecht ,
 Met trouwen nu ende tallen daghen ;
 Maer ic bidde u wilt mi ghewaghen
 Hoe heet die here , die mi vinc ,
 Es hi grave of coninc ;
 Waer up eist dat hi hem draghet ? »
 Soe sprac : « Dats niet quaet ghevragnet ;
 Want ict hu gheerne segghen wil ;
 Hi ende ic dats een ghescil ,
 Ende heift gheweest van ouden tiden :
 Comen es hi van onser ziden ;
 Maer zijt des vroet dat hi es bastaert.
 Van vreemderwijs so es sijn aert :
Orloghe , so es al sijn begheren ,
 Ende om dat ict wilde beweren ,
 Ende niet en ghere dan ruste ende pays ,
 So vinc hi mi vor sijn palais ,
 Daer hi noit mochte comen in.
 Anders en soucti gheen ghewin
 Dan discoort , warringhe ende strijt ;
 Ende hier omme hadde hi up mi nijt.
 Sijn viant bem ic onverdiert ,
 Ooc en bem ic niet sijn vrient ;
 Maer doch in hebbe hem niet mesdaen ,
 Daer hi mi dus om hout ghevaen ,
 Van mi en weet hi ander blame ;
Twifel es sijn rechte name ,
 Ende Hope so es de name mijn. »
 Als ic dat hoorde in mochte niet zijn

Praghen !

verleendheid

Twifel
→ Hope

Blider daer ic voor haer stoet ;
 Vruecht so verhief mi den moet
 Dat ic niet langher beiden conste ;
 Met bliden zinne ic doe begonste
 Te zinghene een vroylic liedekijn :

Rondeau

Twifel dwinct die hertze mijn ,
 Dats mi anschijn ,
 In can hem , leider , niet ontvlien ,
 Dies blivic nu in zoorghen.
 Hope doet mi vroylic zijn
 In trouwen fijn ,
 Hope doet mi vroylic zijn.
 Twifel , enz.

*Lied en-
 lige*

Twifel neimt mi in hoede dijn
 So vindic pijn ,
 Van hu mach mi gheen vruecht ghescien ;
 Hope sal mi verboorghen.
 Twifel , enz.

Vrau Hope sprac : « Men moeten worghen
 Die hout ghevanghen sulken man ,
 Die also vroylic zinghen can ,
 Din mach niet langher zijn ghedoocht.
 Nu radic hu dat ghi hu poocht
 Ten zaken , die ic wil bestaen ,
 Ghetrouwelic ende met ontgaen.
 Al hebben wi nu ontgaens beghin ,
 Ghecreghe ons Twifel weder in ,

Hi soude ons maken al te zure ,
 Daer ons toe porrede ye nature.
 Sijn ergheit es sonder ghetal ;
 Minen wille es in den uwen al. »
 Dat seidic weder tot vrou Hopen :
 « So dat ghi voort durret nopen ,
 Dat es dat ic taengripene ghere. »
 Soe sprac so : « Set hu dan ter were ,
 Hier en es no duere no slot ,
 Wine sulre uut commen wilt God. »
 Met goeden moede ghinghen wi doe,
 Duere ende muere braken wi doe.
 Mi dochte ic hadde Samzoens cracht ;
 So vele daden wi bin der nacht
 Dat wi met allen camen uut.
 Wi en hoorden nieuwer gheen gheruut ;
 Twifel lach in slape vast ,
 Met hem menich sassaem gast ,
 Die onser namen crancken goom ;
 Dat dede , si laghen in haren droom ,
 Dan conste ons lieden niet ghescaden.
 Doe ghinghen wi met liever laden
 So verre voort dat ic versach
 Des lichts schijn , der vruechden scach
 Gaf ic , so dat vrou Hope vraghede
 Of hi yet sach dat mi bejaghede.
 Soe sprac : « Hets beter hier dan daer ;
 Twifel hebbe een drouve jaer. » —
 « Trouwen , vrou Hope , ic segghe amen ,
 Hets recht dat ic hu eighin ben ;

Want ghi mi tleven hebt ghehouden ;
 Van mi so werdet hu vergouden
 Up dat mi God spaert van der doot. »
 So sprac : « Hier of en es gheen noot ;
 Vele dinx bewiset crancke minne. »
 Met deser talen camen wi inne
 Ter straten , daer die lende stoet.
 Doe seidic : « Hovessche vrouwe vroet ,
 Hier onder so was ic ghevaen ;
 Mach hier niement onderstaen
 Hi esser of ghecalengiert ? »
 Soe sprac : « Die dezen boom bestiert ,
 Dats Twifel , die ons beeden dwanc ;
 Nochtan ne weets hem niement danc ,
 Die int casteel te zine pleghen.
 Die boom es pael tusschen twee weggen
 In openbaren wederdeele ,
 Tusschen hem ende den casteele :
 Waerscu es de name zijn ,
 Om vri te gane stwifels pijn ;
 Want wie in sijnen wech gheraect
 Lichtelike wert hi mesmaect ;
 Hier voren sal elc nemen hoede.
 In onsen wech wert niement moede
 Dien te rechte comen an ,
 Es hi wijf of es hi man.
 Die buten onsen weghe gaet
 Neme dats hem te hebbene staet ;
 Voor hem en doe ic gheen bezoorch. »
 Doe camen wi gaende vor de boorch ,

Daer tlicht up was gheordineert.
 Doe wordic al gheconforteert;
 Want ic daer sach dat mi ghenouchde.
 Die de machelrie vouchde,
 Dien willic meester hoghe vermaren
 Voor alle die meesters die ye waren;
 Ainsteringhe ende mate
 Adde verchiert al de zate,
 Dat ic mi selven al verloos
 Int zien, ende wert memoriloos;
 In wiste wat ic hoorde of zach.
 Vrou Hope, die mijns altoos plach,
 Die nam mi minlic bi der hant,
 Ende vraechde wies ic mi bewant :
 « Sijt een man of sites niet,
 Noch en es hu niet messciet,
 Ghi en muecht ghedoghen heet no cout;
 Wat dochte een man hine ware stout,
 Met hem ne willic niet bestaen. »
 Met scaemten wordic doe bevaen,
 Ic sprac : « Vrou Hope, ic bem ghezont. »
 Daer sach ic in den torre ront
 Twee veinstren so over scone,
 Hi en es levende onder den trone,
 Diese te rechte mochte vulprisen.
 Uut elcker veinstren sach ic risen
 Een claer bescinen naturael,
 Dat docht mi scinen als een stael,
 Beroerende al de zinnen mijn.
 Bleec so werdic int anschijn,

Een zwaer verzuchten mi ontghinc,
 Mijn herte van den scine ontfinc
 Hitte, die onghetimpert was,
 Dies ic bin langhen niet ghenas;
 Mijn oghen waren al bezwerct.
 Vrou Hope heift dit ghemerct;
 Ghetrouwelike nam soe mijns ware.
 Doe moestic rusten tieghen hare,
 Dat soe ghedoochde vriendelike.
 Met dat ic stont in desen versike
 Altoos ziende neder waert,
 Doe cam ghereden up sijn paert
 Twifel onder den boom Waerscu,
 Die ons togheden enen lelicken vu.
 Stille so hilti ende sprac:
 « Vrou Hope, die mi dus ontbrac
 Met foortzen ende met finen crachten,
 Haddic hu bin minen grachten,
 Ghi en ontghinghes nemmermee. »
 Als icken sach wart mi so wee
 Van vare, in durste niet voorder gaen.
 Twifel sprac te mi weder zaen,
 Grommende met lozer talen:
 « Keert weder nu binnen der zalen
 Hu en sal ghebreken niet. » —
 « Dat sceen wel, doe hi van hu sciet. »
 Dit was dandwoorde van vrou Hopen,
 « Keert weder, wy zijn hu ontcropen,
 Bedi ghi comt een dracht te spade;
 Wi zijn, Goddanc, uut uwer trade

Ontcomen , ende uut uwer smerte. »
 Twifel barst wel na van perte ;
 So vul nijs wies hem sijn moet ,
 Hi beette neder daer te voet :
 « Elc hoede hem voort van mi ;
 Dat mi dese ontronnen zi ,
 Dat zal een ander zwaerlic ghelden. »
 Van verren hoorden wine scelden
 Onder Waerscu , den sconen boom ,
 Nemmeer en namic sijns goom ;
 Ic bezach dat vor mi was.
 Omtrent dit rikelike palas
 En was ghespaert no cost no stont ;
 Die tor daer ic in vant den vont
 Des lichts der zoeter veinstren twee ;
 Daer tusschen stont wit als een snee
 Een wit pilaer recht van albaestre ,
 Diene maecte en was geen aestre ;
 Hi was ghewrocht na ghenoucht.
 Daer onder sach ic staen ghevoucht
 Een palays van maten fijn ,
 Elc colomme was een robijn ,
 Gloiende root an elcker zide ;
 Noch dinke mi dat ic verblide
 Om dat ic hier of doe ghewach.
 Daer binnen docht mi dat ic zach
 Wachters , die daer daden hoede ,
 Al waren al de wijste vroede ,
 Vergadert van al erderijc.
 Si en ordineirden niet tghelijc ,

So rechtich waren zi taller tijt;
 Suver wit dat was haer habijt,
 Even groot ende even lanc.
 Si en mochten jeghen ghenen stanc,
 Noch tjeghen gheen onreinichede;
 Elkerlijc hilt daer sijn stede.
 Wie den palayse wilde deren,
 Met crachten plaghen sijt te weren.
 Tjeghen hem was niemant machtich,
 Mids dat zi waren so eendrachtich;
 Wi enich eirch hadde in den zin,
 Dien en lieten si uut noch in;
 Tpalays so hilden si in vreden.
 Doe wardic ziende daer beneden,
 Waer tpalais stont up enen pilaer
 Van albaestre wit ende claer,
 Sonder smette, zuver, reine,
 Daer die juuste mate alleine
 So meesterlic wast toe ghebracht;
 Daer was vergadert ende ghescacht,
 Dat niemen tsegghene soude bestaen :
 Het es aldus of also ghedaen;
 Hi was wel waert van groten prise.
 Desen pilaer stont bi avise
 Ghewrocht uut eenre boorch so schoon;
 Na waerden en hadden zi noit loon,
 Diese so meesterlic ordineirden,
 Ende so fijnlic avizeirden,
 Na mate ende ooc na werkens aert.
 Deze boorch was wel verwaert

Van ·V· joncheren an elcker ziden ,
 Die altoos waren even blide ,
 Doende, gay, rasch ende even quich ;
 Als ic dit sach so vraechdich
 Vrou Hopen , die daer bi mi stoet :
 « Die boorch die men daer so hoet
 Van den joncheren al omtrent ,
 Esser ni negheen regent ,
 Daer zi of houden lant of leen ? »
 Vrou Hope , daer noit aersch in sceen ,
 « Regent? En trouwen jaet » , soe sprac ,
 « Een boorchgrave sonder lac ;
 Wat hier boven es of beneden
 Dat es in sire mueghenteden ;
 Vijf heren sijn in sinen raet ,
 Die sijn sijn hoochste toeverlaet :
 Heer Nouwe-zien dat esser een ,
 Heer Smakelij naest desen tveen ,
 So volghet mijn heer Rieke-lucht ;
 Die vierde staet altoos ter vlucht ,
 Licht-ghevoel es zine name ,
 Ende mijn heer Hoor-na , sonder blame ;
 Hier zijn ghenoomt de heren vive ,
 Die sijn tes buerschgraven live
 Altoos wackre , nacht ende dach ,
 Jeghen so wat hem deeren mach .
 Sijn lant hout hi van hem selven ,
 Niemen en mach hem tzyne ontdeven ,
 Stedich , lustich , niet ontgaende ,
 Sinen vroeden raet die houten staende ,

Wetende es hi ende subtijl. »
 Met dat zoe dit sprac so cam een pijl
 Ghevloghen, in weet van wien,
 Of wien scoot, of wiene spien;
 Maer emmer was ic daer gheraect;
 Noch dinct mi dat ic bem mesmaect
 Int ghedincken der quetsure.
 Die scoote vlooch mi therte dure,
 Van Twifele was ic doe vervaert;
 Ic begonste dalen achter waert,
 Want ic verloos zin ende cracht.
 Vrau Hope die mijns vallen wacht,
 Stac mi een cruut in minen mont,
 In wiste niet wie bi mi stont
 Voor ic te mi selven cam;
 Ic sprac: « Mijn liefste vrou loszam,
 Nu moet ic hu mijn liden claghen,
 Wildi mi niet dat helpen draghen
 So en wetic mijns negheen beraden. »
 Vrou Hope sprac: « Sonder ghenaden
 So en was ic noit, so en werd ic nu.
 Hoe soudic moghen laten hu;
 Want sonder mi so en waerdi niet. »
 Vrou Hope nam den scaerpen spiet,
 Wiselike bi besceede;
 Noit dinc en dede mi so leede,
 Noch tswifels vanghen al wast mi art;
 Van pinen wardic bleec ende zwart.
 Des tastens mocht ic niet ghewesen:
 « Ay lacen, hoe sal ic ghenesen!

Vrouwe Hope, ic duchte nemmermee. »
 Soe sprac : » Ghi en muecht no wel no wee ;
 In quam noit an uwes ghelike ,
 Met uwen ghecrite , met uwen verzike ,
 Ghetroost hu coenlic up mijn woort. »
 Doe sach ic weder ende voort
 Up des boorchs behaghelhede ,
 Ende up die pretieuse stede ,
 Daer ic aensach de scone veinstren ;
 Dat licht begonste up mi gleinstren ,
 Ende nam mi tpeinsen van der wonden ,
 Ende halp mi weder ter ghezonden.
 Ic sprac : Nu bem ic bet daer an. »
 Soe sprac : « So sijt in vruechden dan ;
 Hout hu an mi , ghine hebt gheen noot. »
 Daer sach ic dat mi niet en verdroot ;
 Die gracieuse borch vorsproken ,
 Die was so meesterlic beloken.
 Men mochter niet an correngieren ,
 Ende recht beneden ant flackieren ,
 Daer sach ic die vergaderinghe
 Van tween pilaren sonderlinghe ,
 Even groot , so docht mi elc ;
 Men conste niet gheweten welc
 Meest of minst was van hem tween ;
 Maer alsoot te ziene sceen
 So hadden si even vele bevaen.
 Een muer was hier omtrent ghestaen
 Van dornen , netelen ende bramen ;
 Die poorte daer wi voren camen

Die was wel vast ghesloten toe ,
 Vrou Hope die ghinc cloppen doe ,
 Soe dochte mi daer wel bekend.
 Kila was doe daer ghesent
 Van sinen meester Orghelieus ;
 Met zoeten woorden gracieus
 Andwoorde hem Hope : « Laet in ! laet in ! »
 Kila die scoof een veinsterkin :
 « Wie wil daer in , en is gheen dach , »
 Vraghedi ; als hi Hopen zach
 Hi seide : « En laet hu niet verlanghen ,
 Ic sal tot Orgelieusen gangen ,
 Minen meester , ende bezien
 Mocht ic enich zins bespion
 Dat ic van hem creghe de slotelen ;
 Ic soudze bringhen zonder rotelen ,
 Ende om hu , Hope , de poorte ontsluten .
 Nu zijt so hemelic daer buten
 Dat niemen weet ; adieu , ic ga . »
 Vrou Hope sprac : « Adieu Kila ,
 Hu duecht es mi altoos ghereet . »
 Van pinen brac mi ute tzweet ,
 Van onbeseffelijke anxst ,
 Om te sprekene beidic lancst ;
 Want soe began die tale voren :
 « . . . hier an muechdi horen
 Dat ic bekend bem hier omtrent ;
 Die bode die ic hebbe ghesent
 Om de slotlen van der poorte
 Die es comen van onser soorten ,

Zijn rechte orname es Vraghen ;
 Ghewoont so heift hi hier al zijn daghen
 Ende heift mi utermaten lief ;
 Voor mesval, vor erch, vor grief
 So es hi hier gheset ter wachte ;
 Zijn meester es groot van machte,
 Orghelieus es hi ghe-naemt ;
 Hem dinct dat niemen betaemt
 Te comen tesar poorten in ,
 So overmoedich es zijn zin.
 Van zijnre zibben bem ic comen ;
 Maer wat mi baten mocht of vromen,
 Duer mi en dadi noch dor niemen. »
 Mettien hoordic die slotel riemen ,
 Ende twincket sach ic hopen gaen ;
 Vrou Hope die was daer wel ontfæen,
 Ende ic van Kilaen , Hopen vrient ,
 Ic sprac tot hem : « Dats onverdient ,
 Dese duecht die lone hu God ! »
 Stillekine ontsloot hi tslot ,
 Ende drouchse zaen daer hise vant ,
 Ende nam ons beeden bi der hant.
 Over brughe ende over al
 Ghinghen wi sonder ghescal ;
 Ende recht aen des paleis beghin
 Stont ene duer , daer ghinghen wi in.
 Kila loocse weder an ;
 Een wijf hadde hi die vele can ,
 Haer name was Verzien.
 Soe cam gaende tot ons drien ,

Ende hiet mi wesen wellecome,
 Ende Hope die ic voren nome;
 Soe sach mi zwaerlike ghequetst,
 Ende van den scichte zijn gheletst.
 Mettien soe liselike uut trac,
 Een wieke soe daer binnen stac,
 Gaende tot int herte mijn,
 Die was ghemaect van crude fijn,
 Van helene ende van zwichene mede.
 Uut harer goeder duechdelichede
 Sat soe minlic neven mi,
 Soe sprac: « Mijn vrient, hoe staet met di? »
 Ic seide: « Bet dant dede lanc eer. »
 In minen oghen ommekeer
 Sach ic een splete daer men keec
 Ter zalen in, ende ic verzeec,
 Ende ic vraechde Kilaen ende Verziene,
 Als die hem duchte van messciene
 Of ic daer duere kiken mochte,
 Ende icker niemen mede verwrochte.
 Si andwoorden: « Ja, in trouwen,
 Wien ghi ziet en mach hu niet scouwen. »
 Deerste die ic sach der duere
 Dat was een die soonste creature,
 Die leift in alder werelt breit,
 Elc die noomdse Hovesscheit;
 Van finen goude was haer cleit,
 Haer te pointe wel gheleit;
 Haer anschijn was eens inghels baer.
 Twee vrouwen wandelden bi haer,

Die een die hiet men Simpelhede ,
 Die andre Omoedichede ;
 Tsamen ghingen zi alle drie ,
 Ende boghen up haer lieder knie
 Vor eene scone creature ;
 Suver wit was haer parure ,
 Al bezait met rozen root
 Sonder voren aen haren scoot.
 Wat daer an stont willic u nomen ,
 Een maniere van goudblomen ;
 Haer anschijn clarer dan cristael ,
 Een crone hilt zoe , dat meerctic wael ,
 Vor haer anschijn , die zoe besach
 So minnentlyc , als soe plach ,
 Recht offer haer ghenouchte anstonde ,
 Vor al dat men haren gheven conde.
 In enen goudin stoel soe zat ,
 Haer name men daer niet vergat ,
 Elc die hietse Zuverheit ,
 Ende weinscheden haer ghezondicheit ,
 Ende seiden : « Hu welvaren es ons lief. »
 Doe brochten zi enen brief ,
 Beede ghenoot ende ooc ghescreven ,
 Een nieuwe liet dat zi up heven ;
 Met vreuden elc te zinghene gherde ,
 Maer Simpelheide diet beweerde
 Soe sprac : « Hier niet ghesonghen zi ,
 Joncheer Lust en werter bi ;
 Want zijn acoort vulbringhet al. »
 Doe cesseirde dus tsanx ghescal ;

Si ghingen vor een duere staen
Cloppen, so dat quam ghegaen
Die edel jonchere Lust ;
Hovesscheit hadden zaen ghecust ,
Ende leeden gailic bi der hant
Daer soe Suverheden vant ,
Dien zoe bi haer zitten dede.
Sijn anschijn ende sijn lachen bede ,
Dat was so gracelic te ziene ;
·M· jaer ende ·x· waerf tiene
Haddict ghezien sonder verdriet.
Doe zonghen zi een nieuwe liet ,
Daer ic toe gaf herte ende zinne :

Gheen dinc gheprijsst vor reine minne ,
Want si bewijst den drouven vruecht ;
Elc edel zin in haer verhuecht.

Conighinne, keyserhinne ,
Met eeren ghi wel minnen muecht ;

Gheen dinc gheprijsst vor reine minne, enz.

Minne es zoet in den beghinne ,
Int ende en es geen onghenuecht ,
Hier of so es orconde luecht.

Gheen dinc gheprijsst vor reine minne, enz.

Daer es soete voetsel inne ,
 Om dat haer minne wel ghenuecht ;
 Dit liedekijn dat maecte Juecht.

Gheen dinc gheprijsd vor reine minne , enz.

Suverheit sprac , ende niemen el :
 « Seker, dats ghesonghen wel ;
 Maer niet en weet ic wel tbediet ,
 Maecte jonckvrau Juecht dit liet ? » —

« En trauwen jaes seide zi. » —

« Doese comen tote mi
 Dat soe mi segghe hier of den zin. »
 Mettien cam Juecht ter zalen in ,
 Die sere was ghewellecoomt ;
 Meestricghe was soe ghenoomt
 Voor hem allen diere waren.

Suverheit sprac : « Wilt mi verclaren
 Den zin van desen nieuwen liede ,
 Ende wat ghi meent in den bediede ,
 Dat soudic gherne weten al. »

Juechet sprac : « God weet in sal ,
 In weeter of no groot no cleen. »

Hoofscheit sprac : « In trauwen neen ,
 Haddi in minnen het beseven *begriffen*
 Ghi en hadt niet dit ende dat ghescreven ,
 Daer ghi dus in de minne prijsd. »

Juecht antwoorde ongheavijst :

« Wat wet ic anders dan ic mach horen
 Hier daer segghen achter voren ;

In vraechde noit om el bediet. »
 Joncfrau Juecht van danen sciet,
 Ende liep spelen in de zale;
 Van haer en hadde men meer tale,
 So wilt was soe in haer ghelaet.
 Met dat zi zaten in den raet
 So quam daer gaende de waerdeine
 Van al der boorch; al was soe cleine
 Soe was so wijs, so hoghe van moede,
 Haer name die was vrau Hode;
 Van zeden was soe gherangiert,
 Recht als een mijn heer Al-bestiert,
 Nochtan en waer si in der tijt
 Van haer comste niet verblijt,
 Ofgriselic hadzoe di. . . . .
 Mettien so sciet de conpaengie,
 Die daer so minnentlijc was gheseten;
 Elc die hadde gheern gheweten
 Wat dat liet bedieden mochte;
 Maer Juecht doe mi also dochte
 So wilt, so lustich ende so clouc
 Soe gheliets haer als . . . ouc,
 Ombestiert so. . . . zie.
 Mettien so cam Melancolie,
 Een here scoen van rade vroet
 Up sijn hoeft so stoet een hoet,
 Graeu ende groen was sijn abijt,
 Sijn mantel was lanc ende wijt,
 Sijn anschijn merkel ende wijs.
 Suverheit, die vrouwe joliis,

Die sat in haer majesteit ,
 Hi seide : « God groet u , Zuverheit ,
 Hoet met hu staet com ic bezien. »
 Hi knielde neder up sine knien ,
 Vriendelic dede soene up staen ,
 Soe sprac : « Here , ic bem ghevaen ,
 In een ghepeins dat mi te stoort.
 Joncfrau Juecht die heift ghehoort
 An onse lieden van hier binnen
 Van enen prise , van ere minnen ,
 Ende heifter of een nieuwe liet ghemaect.
 Woort , wise , redene wel gheraect ,
 Maer wine connent niet ghegronden. »
 Melancolie nam tien stonden
 Den brief , die hi al over las ;
 Maer den zin die daer in was
 Verstont hi lichte mee dan zoe ;
 Al peinsende sprac hi doe :
 « Mijn drie broeders sal icken toghen ,
 Ende segghen dat zi hem poghen
 Na rechte dit te exponeerne. » —
 « Ic biddu hier up tavizeerne ,
 Sprac Zuverheit , up alle trouwe. »
 Hi beloofdet der joncfrouwe ,
 Ende ghinc up enen wendel steen ,
 Daer vrou Hoede up sat ende green ,
 Ende vraechde hem waer hi henen woude ;
 Hi hiet haer dat zoe zwichen soude ;
 Soe mide zijns , ende lieten liden.
 In een camer daer beziden

So vant hi sijn broeders al ;
 Van spele was daer groot gheschal ,
 Als sine saghen wast al ghedaen.
 Vriendelike so was hi ontfaen
 Van drien heren achemant ;
 Deen was Sangwijn vaeliant ,
 Sijn abijt was hemel blaeu ,
 Met eenre mouwen die was graeu ,
 Ghewrocht van peerlen ende van goude ;
 Thaer dat wies up die moude ,
 Dat docht mi witter dan een vlas ;
 Sijn oghen clarer dan een glas ,
 Sijn anschijn bluesende ende ront ,
 Te lachene so stont sijn mont :
 « Broeder , seidi , wildi yet ,
 Hets recht dat ghi an mi ghebiet. »
 Dander broeder hiet Fleumaet ,
 Simpel , swaer was sijn ghelaet ,
 Bleec so was sijn oghe-upslaen ,
 Evelachtich ende onghedaen ,
 Wit ende graeu so haddi an.
 Het moeste wesen een wijs man ,
 Diese stelde ende tzamen brochte ;
 Want noit saventier sulc weerc wrochte.
 Die derde broeder hiet Collorijn ;
 Die docht mi heetst van bloede zijn.
 Sijn abijt was graeu ende root ,
 Sijn haer was soon , sijn leden groot ,
 Sijn anschijn manlic int bescau ,
 Stout so was hi , nieuwer flau ;

Sinen broeder hi wellecoomde ,
 Noch wasser menich onghenoomde.
 Een edel vrouwe , soon van maniere ,
 Hare ghewaden waren diere ;
Redene ende Ghedoochsamichede ,
 Dese twee die waren mede ;
 Daer was in ontfaermicheit ,
 Scoon ghelaet , besceedicheit.
 Een edel vrouwe goedertier ,
 Haers heren name was Dangier ,
 Die zelden hadden pays te zamen ,
 Soe en doen si alle diet gheerne namen ;
 Maer dat en licht niet in onsen wech.
Jalouzie ende heer Ontzegh
 Biziende als die qualic zach ,
 Thooft so lutsti alden dach
 Also noch sceluwe lieden pleghen.
 Overmoet die stont hem tjeghen ;
Roukeloos die stont daer naer ,
 Al verclontert was sijn haer ,
 Sijn caproen was al verdrayt ,
 Sijn cousen dochten mi ontnayt ,
 Sinen kerel was al beslict ,
 Als die sijns selves niet en mict.
 Vrou Cuusscheit was daer in den rinc ,
 Een pluumkin niet an haer en hinc ,
 So suverlijc was haer abijt.
 Daer na stont Lust ende Jolijt ,
 Overmoet ende vrou Envie ;
 Dat docht mi wezen een partie.

Envie docht mi vroilic zelden,
 Haer anschijn stont recht omme scelden,
 Bleec, verrompelt, ende al verqueelt.
 Dese hadden daer al ghespeelt
 Met vruechden ende met melodien.
 Si groeten heer Melancolien,
 Ende stelden hem in sijn ghebod.
 Hi sprac dat moet hu loven God;
 Siet broeder, heer Sangwijn,
 Ende ghi, heer broeder Collorijn,
 Ende mijn broeder, heer Flumaet,
 Ende ghi alle die hier staet,
 Hier es ghemaect een nieu liet,
 Daer niemen of weet thediet,
 Ende ic souds gheerne wesen vroet. »
 Rouckeloos sprac metter spoet :
 « Wat roucke mi van uwen zanghe,
 Ic souder up studeren langhe
 Eer icker of te vroeder ware;
 Vraghet enen vedelhare. »
 Doe nooptene mijn here Jolijt,
 Ende seide : « Swijcht ter quader tijt
 Wi sullent horen eist jou lief. »
 Sangwin nam den brief,
 Ende ghincne lesen over luut,
 Hoe dat minne, tedel cruut,
 Was gheprijsst met nieuwen zanghe;
 Hier up sweghen si alle langhe.
 Mettien so sprac Melancolie :
 « Wat seghdi hier of alle drie,

Wats minne, die men dus prijst,
 Mach enich dinc zijn verjolist.
 Voor ons gheselschap van hier binnen,
 Wat es tbediet van deser minnen;
 Het scijnt, wi moeten gaen ter scole;
 Juecht die heift ons ghemaect in dole
 Met haren wonderleken bedrivene,
 Soe weet wel dusdanich dinc te scrivene;
 Maer niet en can zoet compareren,
 Ende wil men jeghen haer arguweren,
 Soe es so wilt, so en slaets gheen gade. »
 Mettien so ghinghen si te rade,
 Melancolie ende Colorijn,
 Flumaet ende mijn heer Sangwijn;
 Maer wat si seiden ofte spraken,
 Si en consten niet ten zinne gheraken
 Vander materien die si lasen;
 Elc dochte daer deen den andren razen.
 Int ende droughen si over een
 Dat si souden al ghemeen
 Studeren, peinsen, nacht ende dach,
 Bezien wiet eerst ghevinden mach.
 Up dit woort si alle scieden,
 Ende dat elc pijnde om een bedieden;
 Melancolie soude elcken gheven
 Coppie van datter was ghescreven.
 Doe so screef daer elc copie,
 Ende mijnheer Melancolie
 Cam neder al den wentel steen.
 Suverheit die zat alleen

Ende verbeide na antwoorde;
 Als soe den here comen hoorde
 Vriendelike soe haer omme keerde,
 Den here soe minlic salueerde;
 Hi knielde neder in omoede,
 Hi sprac : « God groetu, vrouwe goede,
 Uwe boodscap es ghedaen;
 Maer ghene antwoorde hebbic verstaen,
 Ende wi en sijn ooc niet so vroet
 Dat yemen daer den zin verstoet;
 Wi sullen weten hoe dat gaet,
 Maer doch hu niet verlanghen laet,
 Eer enich van den drien rust. »
 Soe sprac : « Mi segghet joncheere Lust,
 Dat hem niet laet verlanghen. »
 Ic sprac : « Ic salre gheerne ganghen,
 Ende segghen hem den rechten zin. »
 Doe ghinc hi daer, men lieten in,
 Sonder clappen of robbat;
 Vrou Hoede, die up den steegher zat,
 Ende desen toer al heift ghemerct,
 Vervroet, verwijst noch ooc verclerct,
 Sone mocht soe sijn van scalckernien;
 Stappans ghinc soe tot Envien;
 Ende vraechde haer stille watter briede.
 Het was van enen nieuwen liede
 Van minnen, ende van plonderinghen.
 Hoede sprac : « Gaet men hier zinghen?
 Wanen comt ons die ghenuecht? »
 Envie seide : « Jonefrou Juecht,

Die altoos om beroerte poocht. » —
 « Doet? » — « Jaes. » — Dan sal niet langher sijn ghedoocht,
 Wildi volghen mijn beraden ;
 Wi sullen gaen met liever laden ,
 Ende draghen met ons tselve liet ,
 Ende ondersoucken al tbediet
 Daer boven in die hoghe zale ,
 Ende vertrecken dese tale
 Des burcghgraven camerlinghen.
 Si sullent vor minen here bringhen ,
 Als hijt weet, het wert verboden,
 Of hi salre yemen doden. »
 Mettien sach hi se te gader gaen
 Met grammen moede bevaen ,
 Verstoort ende wel ghestelt
 Om te makene een ghescelt ,
 Ende dies en cozen si gheen ghewin ;
 Dus camen si ter cameren in.
 Als si den burcgrave saghen ,
 Sonder yet daer of ghewaghen ,
 Knielden zi neder up die eerde ,
 Ende groetene met groter werde.
 Hi niech hem metten hoofde weder ;
 Teenre camer ghinghen si weder ,
 Daer vonden si staen in een beringhen
 Alle vive die camerlinghen ,
 Ende in de middel der paertye
 So stont mijn heer Melancolie ,
 Ende hadt hem lieden al gheseit.
 Doe wast verloren aerbeit ,

Verzuumt so hadden si haer canze;
 Die hadde ghezien haer contenanche
 Hi en hadt vergheten nemmermee :
 Lelic zagen dees twee
 Om dat zy mochten doe ghedriven
 Discoort, warringhe ende kiven.
 Si peinsden noch om een verbeiden;
 Van daer en consten si niet sceiden,
 Mids dat men haer gheware wart.
 Envie die daer voren tart,
 Ende groete tgheselschap al;
 Stille sonder luut gheschal,
 So stonden tzamen deze zesse
 Bezich metter minnen lesse,
 Die hem Melancolie brochte.
 Vrou Hoede peinsde in haer ghedochte
 Al doe ic dese vaert om niet,
 Ghevallet so dat mi ghesciet
 Stede ende stont, ic salt so brauwen
 Datter yemen om sal wrauwen;
 Maer ic sal noch beiden ende zwichen.
 Uter cameren ghinghen si nighen
 Der zalen in daer soe uut cam,
 Daer soe den burchgrave vernam,
 . . . . . eindeliken in sinen staet;
 Haer moet was so vul ende so quaet,
 Dat soe niet langher zwichen conde.
 Popelende bin den monde,
 Daer zoe den buerchgrave leet :
 « Wisti, seide soe, dat ic weet,

Het souder anders binnen gaen. »
 Niet wel consti haer verstaen;
 Hi vraechde waer of dat zoe sprac.
 Haer caproen dat soe of stac
 Sere was soe te bandiceirt,
 Want hi wilde verclareert
 Hebben dat Hoede seide haer te voren
 So stille, hi en mocht verstaen no horen.
 Langhe peinsde soe ende zweech,
 Ende soe stupede ende soe neech,
 Ende emmer so wijsde haer den moet :
 Eist dat hijt mi segghen doet
 So worden si mi alle tjeghen,
 Die nu vrient te zine pleghen,
 Ende lieghic ent een ander zeit,
 Dat ware mi grote lelicheit,
 Al de sculden mens mi gave.
 Noch so sprac die buerchgrave :
 « Twi en doedi mi berecht,
 Daer ic hu omme vraghe, seght,
 Mi dincke dat ghi hu beghint veinsen. »
 Niet langhe en durste soe haer bepeinsen
 Si en moeste doen dat hi haer hiet;
 Haer anschijn stoet in verdriet,
 Ende seide : « Here, mi niet en wroucht,
 Het es hier binnen al ontvoucht;
 Elc stelt hem uut uwen bevele.
 Hets recht dat ic niet vor hu hele,
 Heist dat ghijs niet in tijts belet,
 Ghi worter selve bi ontzet.

Nu nemes ware , ic rade hu tfienst ,
 Ic hebbe gheweist in uwen dienst ,
 Sint dat ic vroescap eerst gheloude
 Alles men mi hier betroude ;
 Sonder mi , dat heift mi wonder ,
 Deen ruunt boven , ende dander onder ,
 Daer ic niet over bem ghelooft ;
 Al omme bem ic of gheclooft ;
 In mach nieuwer mede gaen . »
 Die buerchgrave , diet al heift verstaen ,
 Wonder hebbende deser reden ,
 Hi sprac bi vorsienicheden :
 « Vrou Hoede , ghi hebbet mi gheseit
 Van dinghen daer vele an leit ;
 Maer wat dinghe es den rechten zin ,
 Daer dit grief soude ligghen in ? »
 Soe sprac : « Vraghet Envien ,
 Die hoordet ende Melancolien
 Toghen in een vreemt upzet ;
 Niemen en saltu segghen bet ;
 Maer na dat icker an versta
 Eist dat voort niet en ga ,
 Daer sal een meerder achter risen .
 Bi redenen willicet hu wisen :
 Een cleene quaet daer niet vele an leicht ,
 Als men dat tantierne pleicht ,
 Soot ouder wart soot voorder groyt ;
 Int ende warter of vermoyt ;
 Dus en es gheen quaet so cleene
 Wil ment antieren en comt te weene .

Ooc seit Catoon dat cleene cose
 Dickent comt te groter nose ;
 Hier bi wilt u in tijts verzien. »
 Hi sprac : « Ghi steket up Envien ;
 Hoe sout soet weten bet dan ghi ? » —
 « Heer buerchgrave , soe seit mi ;
 Anders en haddics niet gheweten.
 Wie men vermaende ic was vergheten ,
 Haren raet si voor mi heilden ;
 Want doe si alle te zamen speilden ,
 Ende droughen haer dinc over een ,
 Doe sat ic up den wendelsteen ,
 Ende Envie die camt mi segghen.
 Doe wildict hu voor oghen legghen
 Om te lettene al meskief ;
 Want hu welvaren es mi lief.
 Maer wat ic tote hu hebbe gheseit ,
 Dat blijft hier onder voet gheleit ,
 Van mine doet gheen ghewach ;
 Noch vint mer up desen dach
 Die werringhe , strijt ende discoort
 Met woorden souden bringhen voort. »
 Up dat niemen wel ne wiste
 Dat si tbeghin sijn van den twiste ,
 Hier toe drouch vrou Hoede moet.
 Met dat soe hier mede besich stoet ,
 So camen daer de camerlinghen
 Ende hadden tliet beghinnen zinghen ,
 Om te verblidene haren here ;
 Doe wart Hoede uten kere

Ende ghinc staen deersen an de weech.
 Heer Melancolie neech
 Ende seide : « Hedel here , ziet
 Hier es ghemaect een nieuwe liet ;
 Ghelievet hu , dat suldi horen. »
 Om dat si daer knielden voren
 Peinsde de borchgrave om Hoeden ;
 Na sijn beseffen , na sijn bevroeden ,
 So en consti daer gheen erch in scauwen ;
 Want sijn upperste betrauwen
 Ende ooc sijn secreetste raet
 Dinct hem dat nu bi hem staet ,
 Ende wies si hem durren raden
 Dat hoopti wel te durwaden ;
 Doe seidi : « Ghi sijt welcomen ,
 Nu wilt mi die waerheit nomen ,
 Wat dinghe eist dat ghi mi wilt toghen. »
 Daer brochten zi den brief vore oghen ,
 Ende lazen hem der minnen prijs ,
 Daer die burchgrave sijn avijs
 Toegaf int bezien van overslane ;
 Maer si hebben te verstane
 Daer die woorden of orconden
 Dat en consten zi niet ghegronden.
 Hi sprac : « Wie heift dit liet ghemaect
 Van minnen , dat dus zoete smaect ,
 Ende dat mi te hoorne wel ghenuecht ? »
 Melancolie seide : « Juecht ,
 Ende soe en weet niet selve twi. » —
 « Doese comen tote mi ,

Ende mi bedieden woort ende zanc. »
 Vrau Hoede, die daer stont ende dranc
 An den weech als dongheloofde,
 Stont ende lutste metten hoofde,
 Ende ghinc van danen sonder segghen
 In ene traelie-veinster legghen.
 Quansuus ic make den waenicwaers
 Een liedeken docht mi zijn van eens sjaers;
 Dat zonc zoe stille int uutwert zien :

Mi en mach so, leider, niet ghescien,
 Mochtic noch zien
 Minen wil, in waer ghenesen.

Die tsoorghen staet moet zoorghen plien,
 Of eeren vlien.

Menich zoort van twee te drien,
 Hi en weet om wien;
 Ic moeder een of wesen.

Dus sanc Hoede ende medesen
 Cam joncfrau Juecht in . . . haelde,
 Die daer voor haer selven taelde,
 Ende groetede den borchgrave,
 Die haer vraeghde twi zoe gave
 Sulc liet, of wiet haer brochte,
 Dat men niet verstaen mochte.
 Soe sprac : « Here, het cam uut mi,

Dinct hu datter yet in si
 Dat werdich es dat ment verseict
 So eist recht dat ghi mi verspreict ;
 In loghens niet , ic maecte tliet.
 Maer elc en weet niet al tbediet
 Wat hi seit of wat hi scrijft ,
 Nochtan hi onversproken blijft.
 Hebbic ant maken yet verbuert ,
 So mocht ment hebben van eerst ghescuert ,
 So en waer gheen . . . deser tale. »
 Doe ghinc soe weder uter zale ,
 Ende seide al stille in haer gedochte :
 Came datter of comen mochte ,
 Soe soude sulke note maken ,
 Men zoudze niet gheconnen craken ;
 Wie sal verbieden mi mine ghenuecht ?
 Die burchgrave die niet dan ghenuecht
 Hadde gheantiert al sinen tijt ,
 Van alre moeynessen quijt ,
 Die begonste nu eerst peinsen
 Of haer Juecht yet mochte veinsen ,
 Ende dat soe mi seicht mach sijn waer.
 Die camerlinc , here Hoort-naer ,
 Heer Licht-ghevoel , heer Smakelijn
 Seiden dat wel mochte sijn ,
 Mids dat haer lusticheit es so groot ,
 So en heift soe gheens lieghens noot ;
 Al vul vruechden es haer zin ,
 Ten eenen hoor uut , ten andren in ;
 Lettel soe up yement gloost ,

Wie haer vroomt of wie haer noost.
 Nemmermeer en machse dwinghen Hoede;
 Want soe es ontgaen der roeden,
 Al haer solaes, ende al haer ruste
 Leicht soe in den zanc van Luste.
 Haer en rouct wat soe hem brinct
 Ghescreven, up dat hijt bezinct;
 Hier in doe ic haer onsculde.
 Doe beval hi up sijn hulde
 Dat elc om peinzen soude poghen.^{veruden}
 Diet eerst ghevroede came vor oghen,
 Dan wildijt van hem horen zinghen.
 Doe so sciet elc zonderlinghen,
 Deen ghinc hier, ende dander daer,
 Ende emmer ghinc vrou Hoede naer,
 Ende bezach wat menre bedreef.
 Die burchgrave in sijn ruste bleef;
 Melancolie die cam weder
 Al den hoghen steegher neder,
 Ende ghinct vertrecken Zuverheden,
 Die in de zale zat beneden,
 Dat elc om peinsen was ghegaen.
 Nu latic van hem leden staen,
 Ende wil u segghen hoe ic voer.
 Alsic hadde ghezien al den toer,
 Doe seidic Hopen, mire vriendinnen,
 Hoe si beroert waren van binnen
 Om een liet dat Juecht verzierde,
 Dat niement daer en correngierde,
 Noch dat niement daer en verstont,

No Juecht die selve vant den vont.
Vrou Hope sprac : « Dits arde goet ,
Nu bem ic blide in minen moet ;
Want ic hope dat wi sullen
Dangiere ende Hoede wel verdullen ;
Want ghi cunt zinghen ende maken
Sanc ende woort , die zoete smaken ;
Bi minen rade so suldi
Maken yet dat vroylic zi ;
Wi sullent zinghen so dat clinct.
Kila gaf mi penne ende inct ,
Ic screef met willen een liedekijn :

Helen es in therte mijn ,
An hopen staet mijn troost alleine ;
Ic bem ontgaen des twifels pijn ,
Des zijn mijn zoorghen cleine.

Ghewont heift mi een wijflic scijn ,
Der wonde en haddic nie gheine ,
In mach niet zonder hope zijn.

Helen es in therte mijn , enz.

Ic ware nu liever over Rijn ,
Dan in tzwifels weine ;
In hopen stellic mi eighijn ,
Altoos in trouwen reine.

Helen es int herte mijn , enz.

Dit was bezonghen ende bescreven.
 Vrau Hopen haddict zaen ghegheven,
 Die tende las ende ooc tbeghin.
 Ghenouchte groot so adde soe daer in;
 Maer Vorziene, diet lesen hoorde,
 Begreep mi daer van eenen woorde,
 Ende toochde redene in tbewisen
 Dat ic niemen soude prisén,
 Daer hijt selve hoorde toe;
 En es gheen hovesscheit daer ment doe.
 Wat goet es prijst sijns selves waerde,
 Ende ooc uut quaet noit goet en baerde,
 Dus en heift elc gheens prisens noot.
 Uut duechden soe mi dit verboot;
 Al was ic een deel bescouden,
 Jans mi God, ic salt onthouden,
 Ende om dat soe dit blameerde,
 Rechte voort ic avizeerde
 Up een ander vroilic liet,
 Twelke mi vrou Hope hiet;
 Bi haren rade wast ghescreven :

Die vroylic mint mach vroilic leven;
 Wies mach hem verdrieten,
 Als hem die minne loon wil gheven.

In een beschijn hebbic beseven
 Een zoete minlic scieten.

Die vroylic mint mach vroilic leven, enz.

Uut minnen es al aerch verdreven ,
 Want soe en machs niet ghenieten ;
 Alle duechden in haer cleven.

Die vroilic mint mach vroilic leven , enz.

Als zi dit saghen ende bezaghen
 Begonst vrou Hopen wel behaghen ,
 Ende vraechde vrou Verziene hoe
 Men best soude bringhen toe
 Dat men dit zonghe in de zale.
 Vrou Verziene seide wale :
 « Juecht comt onder wilen hier
 Spreken jeghen den portier ;
 Als soe hier comt sonder vorsegghen ,
 Sal ict in haren weghe legghen ;
 Rechte voort so sal zoet lesen ,
 Aldus so salt daer ghesonghen wesen ;
 Gheen beter ic ghevinden can. »
 Vrou Hope sprac : « So neimt dan ,
 Ghi moet helpen dat comme voort. »
 Mettien so leide soet up een boort
 In den wech , daert lach onlanghe.
 Juecht die cam met haren zanghe ,
 Singhende met bliden zinne :
 Gheen dijnc gheprijsst vor reine minne.
 So verre ghinc soe dat zoet sach
 Waer den brief ghevouden lach ,
 Dien soe aestelike ondede.
 Daer las zoe haer ghenouchliche ,

Soe sach al omme wane hi cam ,
 Niement soe daer omtrent vernam ;
 Het dochte haer boven maten wonder.
 Soe sach boven ende onder ,
 Doe cloppede soe ter selver ure
 An den rinc van der dure ;
 Wine spraken niet ende soe niet.
 Al lesende drouch soe tliet
 Tote Luste die was haer stael
 Ende van sanghe naturael ,
 Ende toochdet hem ten selven stonden ,
 Ende seide : « Lust, dit hebbic vonden ,
 Ic biddu willet over zinghen. »
 Hi sprac : « Wie mocht u hier an bringhen ,
 Dustanich en hebbic niet ghehoort ;
 Maer hevet also zoete acoort ,
 Als die woorden gheven zin ,
 So esser vele duechden in. »
 Doe ghinc hi maken een ghezinc ,
 Daer elkerlic vruecht of ontfinc.
 Juecht die sprac : « So wats ghescie ,
 Ic toocht den here Melancolie. »
 Lust die zeide : « Dat radic wel. »
 Licht so waer si ende rebel ,
 Ende ghinghen Melancolie soucken
 Beede in cameren ende in houcken ,
 So verre dat soene vant int ende ,
 Diese nouwelike ne kende ;
 So zere sat hi ende studeerde
 Up tliedekin , dat soe ordineirde.

Vriendelike groete soe den here ;
 Hi hietze welcommme wel zere ,
 Ende seide : « Ghi doet mi doleren ,
 Mi en laet ghi gheen avizeren ,
 In can gheweten niet den zin
 Dat icker of te vroeder bin ,
 Hoe sere ic mi ghepense ende poghe. »
 Juecht sprac : « Of ic u toghe
 Een nieu , ende ict u wille gheven ,
 Bet ghenoot ende bet ghescreven ,
 Ende dat ghi selve sult orconden ;
 In weet wiet maecte , maer ic hebt vonden
 Daer ic leet , in enen brief ;
 Suldi mi dan hebben lief ? » —
 « Ja ic , sprac heer Melancolien. »
 Doe gaf zoet hem ende liet hem zien.
 Doe wart hi peinsende int gheles :
 « Daer desen brief ghescreven es ,
 Daer es seker yement bi ,
 Die meer van minnen weet dan wi ;
 Joncvrou juecht , wilt mi daer leden. »
 Des ghinghen zi onder hem beeden
 Voor die duere des portiers ;
 Met dat si leden vor Dangiers ,
 So vraechde Dangier waer zi ghinghen.
 Si seiden : « Wi sullen varinghen
 Weder commen , wy en gaen niet verre. »
 Dangier docht mi wesen erre
 Om dat si ghinghen voort waert uut.
 Als wi hoorden haer ghel uut ,

Die in Kilaes camer waren ,
 Begonstic flouwelic ghebaren.
 Vrau Verziene hiet mi gaen
 Hiewer uut den weghe staen ,
 Buten oghen , up avontuere
 Of zi camen bin der dueren.
 Een achter duere soe ondede ;
 Daer cam ic in een groen stede ,
 Die strechte ter poorten waert ,
 So verre dat mi wart verclaert
 Int up waert zien dat zoete licht ,
 Dare ic uut ontfinc den scicht.
 Beroert ende flau wardic om therte ,
 Ende een vernieuwen van der smerte
 Bevinc mijn cracht , daer ic dus stoet ,
 Ende ic verloos al minen moet.
 Hope en was mi niet omtrent ;
 Als die en weet negheen belent
 Stondic van groten vare bleec ,
 Menich waerven ic verzeec.
 Hadde Twifel daer ghemoghen comen ,
 Hi hadde mi weder up ghenomen ;
 Maer hi was te verre van dan ,
 Dat ic wel wiste ; maer nochtan
 Was ic van Twifele so vervaert
 Dat ic mi haeste te Hopen waert.
 Bevende cam ic ondaen ;
 Mijn bloet was mi van vare ontgaen.
 Met dat ic cam daer up den vloer
 So trac Melancolie tsnoer ,

Ende joncfrau Juecht die was so scone
 Dat soe mi dochte eens hemels wone.
 Hope die mijns ware nam,
 Wie datter blide om was of gram,
 Si en liet mi niet daer om tantierne;
 Als die mi wiste te bestierne,
 Ghinc soe bi mire ziden staen.
 Melancolie sprac Vorziene aen,
 Ende Juecht die vraechde ooc haer
 Wanen dat wi camen daer.
 Vorziene sprac al bi besceede :
 « Het sijn mijn maghen alle beede,
 Siec es deen ende onghezont,
 Ende daer toe jammerlike ghewont,
 Van hier binnen hi en weet hoe
 Of bi wien dat coomt toe;
 En ware allene die hulpe mijn
 Hi hadde in meerder noot ghesijn;
 Ende ooc mijn nichte, die daer staet,
 Die welcke heeft leden menich quaet
 Van Twifele, die noit dede wel;
 Hi vincse ooc met moede fel.
 Van danen camen si beede hier;
 Nu moet ic wesen haer bestier,
 Ende die hem helpen doen mi lieve.
 Nu dat hi comen es in grieve
 Ic sal hem helpen up dat hijs gheert;
 Want hi es alre eeren waert :
 Hovesch so es hi ende vroet,
 Niemen om niet duer hem en doet,

Wetende es hi ende suptijl van zinne ;
 Sanc ende woorde van der minne
 Can hi maken ende bezinghen ,
 Wat men hem can te voren bringhen ;
 Ghestade es hi ende vul der vruecht.
 Mettien andwoorde joncfrau Juecht ,
 Lachende seide zoe : « Vrou Verziene ,
 Het es wel recht dat hi u diene ,
 Hi staet so wel in uwen prijs ;
 Ooc so kennic u avijs
 Een deel , so ic mi can beseffen ,
 Dat ghi niement sout verheffen
 Hi en ware te vullen prisens waerdich ,
 Ende ware hi hyewer in overdadich ,
 Of hadde hi ergheit in den zin ,
 Ghi en hatten niet ghelaten in ,
 Ende tuwer eeren , up tgoede betrouwen ,
 So wil wine gheerne bi u scouwen. »

Melancolie mi aenzach ,
 Sijn oghen gaven gheen verdrach
 An mi van boven tote beneden ;
 In een ghelaet van simpelheden
 Seide soe : « Vorziene , uwe tale
 Es wel ghenomen altemale ;
 Up u staet ons betrouwen al ;
 Noit en hadden wi mesval
 Bi uwen doene , bi uwen rade ;
 Wat ghi doet houden wi gestade.
 Die burchgrave u vor al betraut ,

Hi ontfaet dat ghi ghelaut.
 Nu biddic u, doet ons ghewach
 Of hier yemen binnen zach
 Eenich brief daer voren legghen? »
 Vorsiene sprac : « Ic salt hu segghen,
 Den brief deidic te deser stat;
 Onverzienliken icken vergat.
 Mijn hoochste neve, wel gheraect,
 Die gaffen mi als hijt hadde ghemaect
 Om mede te cortene minen tijt. »
 Melancolie sprac. « Es hijt,
 Die dit maecte, hi es wel waert
 Datti hem met ons ghehaert. »
 In sinen aerm vriendelijc
 Nam mi die here in vruechden rijc.
 Doe begonst een ander lesen;
 Dat dochte joncfrau Jueghet wesen,
 So soe meer las meer soe vernam,
 Bet ende bet hi haer bequam;
 Doe sprac te haer mijn vrou Vorsiene:
 « Ghi en vont niet een onder tiene,
 Die so vele duechden weet
 Als hi doet, die daer bi u steet,
 Van minnen, duechden ende van eren. » —
 « Dies mach men vele an hem leren;
 Want al eist minlic dat hi maect,
 Nu sijn wi beede wel gheraect.
 Sprac mijn heer Melancolien,
 Dat hem messciet sal mi messcien,
 Ic nemen voort an in mijn hoede. »

Hoe mochtic blider zijn van moede,
 So wel was ic in zijn greye.
 Hi sprac : « Ic gheve u mijn levreie ;
 Nu zie dat hi hem also draghe ,
 Dat hem niemens sijns beclaghe ;
 Want dat hi enich erchs verdiende ,
 Nemmermeer en haddi ons te vriende. »
 Doe gaf hi mi zijn caproen ,
 Ende dat so hieti mi andoen ;
 Graeu so was hi van coluere.
 Hi hiet mi bliven bin der duere
 Tote hi weder came te mi ;
 Met deser talen scieden zi.
 Heer Melancolie ende Juecht
 Ghinghen wech met groter vruecht
 Ende lieten mi bi Hopen staen.
 Blidelike sprac soe mi haen :
 « Ghi muecht wel zijn een blide mensche ;
 Want ghi ghevaren hebt te weinsche ,
 Leven muechdi sonder vaer. »
 Vrou Verziene sprac : « Hets waer.
 Maer eerst onthout dat ic u lere :
 Al eist dat men comt ter ere
 Ende mer niet in bliven can ,
 So cleefster groten lachter an.
 Ghi sult dus gaen ende poghen
 Altoos in duechden om verhoghen ,
 Ende al heift yement up u nijt ,
 So ongher in thert niet en zijt
 Dat ghi u wreict met quaden daden ;

Ghi sult verbeiden al met staden.
 Pijnt hoe ghi best verdienen muecht
 Dat ghi den lieden wel ghenuecht,
 Ende der bozer nijt verdriven
 Al met duechden sonder kiven.
 Swighen suldi ende merken,
 Ende bi vroeden rade werken;
 Warachtich sijn in uwe woorde;
 Ompaeis stellen in acoorde;
 Niet begripen anders daet;
 Altoos met uwen betren gaet.
 Spreken met besceedicheden;
 Wacht u van onreinicheden;
 Hout mate in u voetsel nemen;
 Met uwen vrient wilt niet vervremen;
 In node suldi hem staen bi.
 Laet elcken wesen dat hi zi;
 Dinct u dat een ander mesdoet,
 So wacht u dies ende peinst om goet.
 Draecht uwe ghewaden suverlijc,
 Sidi aerm, sidi rijc;
 Benijt niemens gheluchichede,
 Wat u es sijt ghepait daermede;
 Sijt redenlic in u begheren,
 Weest vrome in hu onrecht weren:
 Overmoets suldi u wachten.
 Al sidi rijc ende groot van machten
 Sijt meender, ghetrauwe ende ghestade;
 Also tghewin, also de scade;
 Sijt niet te drouve om gheen verlies,

No niet so blide, ghine wacht u dies,
 Ghi en peinst hoe wel dat met u ga
 Tgewin, tverlies en compter na.
 Bi maten neimt, bi maten gheift,
 Doet dat gheen onrecht an u cleift.
 Siet dat ghi die int herte vest;
 Want het es u alre best,
 Ende eist dat ghi u wilt versumen,
 Thof so sullen wi moeten ruumen;
 Want elckerlic soud mi nu
 Witen also wel als hu,
 Om dat ic hu hier binnen brocht. »
 Ic sprac: « Die u verwrochte,
 Vriendinne, hi dade onwijsheit;
 Aldat ghi mi hebt gheseit
 Dat sal ic wel leeren onthouden,
 Niet verbreken bi minen scouden. »
 Hope sprac: « God gheeft u gratie;
 Wi hebben hier nu langhe spatie
 Ghehat van misseliken zaken.
 Verziene wilde mi vermaken,
 Mijn wonden ghinc zoe doe bezien,
 Die soe verwaerde van messcien;
 Soetelike soe die wieke uut trac,
 Ende zuverde datter binnen stac,
 Ende stac die wiecke weder in;
 Doe docht haer in haren zin
 Dat de wonde was ghewijt;
 Dies was zoe een deel verblijt,
 Ende maecte daer ter selver stede

Een wieke die stac Ghestadichede ,
 Ende stacse in der wonden gront.
 Doe so seide zoe : Blijft ghezont ;
 Also langhe , als ghi sult leven ,
 Sullen hu de wieken bate gheven . »
 Doe ghinc hi weder zitten neder ,
 Ende keec duer die splete weder ,
 Ende sach wat men daer binnen dede .

Daer sach ic zitten Zuverhede
 Met eenre amoureuseur partie :
 Juecht ende heer Melancolie ,
 Fluemaet ende Colorijn ,
 Daer toe mijn heer Sangwijn ,
 Scone-Ghelaet ende Vorzienicheit ,
 Goedertier , Ontfaermicheit ;
 Hoede , Envie ende Dangier
 Daden ter poorten haer bestier.
 Rouckeloos zat , maer Overmoet
 Dochte mi datter bachten stoet.
 Jalouzie die stont hem bi ;
 Daer na zat , dat dochte mi ,
 Hovesscheit , Jolijt , Omoedichede ,
 Simpelheit , Ghedoochsamichede ,
 Ende een deel werder vrouwen ,
 Die ic hoorde nomen in trouwen.
 Lust die hadde bi der hant
 Den brief , die Juecht te voren vant ;
 Die was ghelezen ende ghezonghen.
 Die kelen daer so zoete clonghen ;

Het dochte mi sijn een paradijs ;
 Elkerlijc gaf hem prijs ,
 Diet ordeneerde in zijn avijs
 Dat liet te maken so jolijs.
 Doe vraechden daer die heren drie
 Haren broeder Melancolie
 Wie dat hem gaf also ghemaect,
 Of waer dat hier an was gheraect ;
 Het docht hem also zoete zijn.
 Hi seide : « Het es de cnape mijn ,
 Die ic nieuwelic hebbe onthouden. »
 Si seiden dat si alle zouden
 Sinen cnape gheerne zien.
 Doe cam heer Melancolien
 Daer ic zat om mi te halen ,
 Omme mi te leiden bin der zalen ,
 Twelke ic arde gheerne dede ;
 Maer vrou Hope moeste mede.
 Mijns meesters livreie ic drouch ;
 Als si dat zaghen , elc die louch.
 Up stont heer Colorijn
 Ende Flumaet die broeder zijn ,
 Ende hieten mi beede wellecome.
 So dede Sangwijn , de vrome ,
 Maer hi bleef zittende daer hi zat ,
 In weet of hi tupstane vergat ,
 Of weder hijt al willens liet.
 Overmoet , die dit al ziet ,
 Gaf mi twee oghen in onwerde ,
 Ende streec rechte voort sire vaerde ;

Maer ondanc hem so was ic daer.
 Elkerlijc, die trac mi naer,
 In deere van Melancolien.
 Doe sat ic bi der compaengien,
 Ende elc met sanghe bliscap dreef,
 Metten brieve die ic screef.
 Daer hoordic lust ende vroylichede,
 Ende ic begonst te zinghen mede
 In een vroilic berueren,
 Uut grooten luste van natueren.
 Als zi dat hoorden algemeene
 Lieten zi mi den zanc alleene;
 So dat ic emmer also sanc
 Elkerlijc gaf mi den danc.
 Rouckeloos sprac dat hem en rochte
 Wat hi gave ende hijt horen mochte;
 Heer Colorijn ende heer Fleumaet
 Namen eenen corten raet,
 Ende gaven mi als vrient in scine
 Elc die lievereye zine.
 Dat zaghen zi alle die daer zaten :
 Sangwijn en const niet ghelaten,
 Hi en gaf mi concent sire cleedren.
 Wie mochte mi doe verteedren;
 Hope stont up nu ende louch
 Als die wel zach haer ghevouch.
 Doe tart bet naerder Hope,
 Hemelike gaf soe mi nope,
 Ende ruunde so dat niemen hoort
 Dat ic hiessche rechte voort

Penne ende inct , ende dat ic screve
 Enich liet dat redene gheve.
 Dat ic hiesch dat was mi brocht ,
 Stappans haddic int ghedocht
 Een liet met zoeten woorden claer ,
 Tselve dat hier volghet naer :

Wat pinen men van minnen lijf ;
 Hope smeinschen zin verblijft ,
 Die haer wil betrouwen
 Int scauwen
 Van trouwen ,
 So es hi alles leits ghequijt ,
 Ende hi moet vruecht ghelouwen.

Melancolie doet mi waken ,
 Sanc van minnen minlic maken ,
 Daer ic mi in verblide.
 Ghenouchlic pijn doet mi smaken ,
 In zoeten overlide ;
 Te tide
 Elc mide
 Van allen doorpren zaken ,
 Daer men hem om benide.

Minre , die met trouwen mint ,
 Als ghi te minnen eerst beghint
 So peinst altoos om eere.
 In minnen men gheen erch en vint ,
 Noch en sal nemmermeere ;

Ic leere
 Hu meere :
 Horende doof ende ziende blind ,
 So sijt in allen keere.

Als dit liet ghescreven was ,
 Elkerlic diet zach ende las ,
 Dien docht grote vreimthede
 Dat ic up so corte stede
 Hadde ghemaect dustaen een liet ;
 Elc te wondre up mi ziet.
 Mijn meesters alle viere ,
 Die mi hadden in bestiere ,
 Juecht ende Lust , ende Hovesscheit ,
 Goedertiere , Ghedoochsamicheit ,
 Ende alle dandre die daer zaten
 Begonsten hier in vruechden vaten ,
 Ende droughen over een
 Den edelen buerchgrave reen
 Te toghene dat zoete liet ;
 In sacher niemant diet ontriet.
 Doe ghinghen zi in dhoghe zale ,
 Daer zi vonden altemale
 Des buerchgraven camerlinghen ,
 Diese blidelike ontvinghen.
 Doe gaven zi dat liet , daer naer
 Ghinc ment lezen openbaer.
 De woorden elkerlic wel becam ;
 Den brief Melancolie nam ,

Ende drouchen voor den grote here ,
 Diene willecomde zere ;
 Heer Smakelin die moesten lesen ,
 Daer na moest bezonghen wesen.
 Alle die daer waren comen
 Ghinchen teenen hope dromen ,
 Ende songhen tliet met zoeten lude ;
 Daer en was gheen vois so rude ,
 Hi en was eens inghels voys ghelijc.
 Die buerchgrave van machten rijc
 Seide nu : « Secht mi tbediet ,
 Wie heift ghemaect dit zoete liet. »
 Doe andwoorde Melancolie :
 « Here , hu wille hier in ghescie ;
 Een cnape hebbic in mijn onthout ,
 Sijn wetentede es menichfout :
 Ghetrouwe so es hi ende ghestade
 Hovesch , scone , wijs van rade ;
 Subtjl van dichte ende ook van zanghe.
 Dies so en es niet leden langhe
 Dat hem Twifel hilt ghevaen ;
 Bi eenre vrouwen es hi ontgaen ,
 Die soonste die ic nie en sach ,
 Ende die es bi hem al den dach ,
 Ende brochten voor onsen casteel ;
 Daer ontfinc hi een quareel ,
 Daer hi de wonde noch of draecht ;
 Jammerlike waer hi gheplaecht ,
 Waer hi an Kila niet gheraect.
 Verziene , zijn wijf , heiften vermaect

Met twee wiecken , die soe hem gaf.
 Ooc so seide zoe mi waer af
 Dat zoe de wiecken heift ghewrocht ,
 Daer die wonde bi es ghezocht ;
 Deen es Swighen ende Helen ,
 Dese houtene sonder quelen ;
 Dander heet Ghestadicheit ,
 Die socht hem sinen aerbeit.
 Nu hebbicken bi mi ghenomen
 Om dat hi es hier binnen comen ,
 Uut duechden ende uut hovescheden ;
 Bleven es hi bi Zuverheden
 Om te corten haren tijt. »
 Die buerschgrave sprac : « Ghi zijt
 Sijn meester, heer Melancolien ,
 Haelten mi , ic wilne zien. »
 Doe camen zi met bliden ghescale
 Neder van der zalen alle ;
 Mijn meester hiet mi met hem comen.
 Mettesen hebben wi vernomen
Jalouzie ende Envien ,
Dangier, Hoeden ; van dier partien
 Ne waren zi niet arde blide.
 Hoede die sach arde wide ,
 So deden dandre ; elc die vraechde
 Wat ic sochte of wat ic jaechde.
 Si saghen zere up mijn parure ;
 Hoede sprac : « Dits avonture ,
 Hoe comt dese aldus ghecleet !
 Wie hevet hier aldus bereet ;

Trouwen , dit es toverie ! »
 Icke , sprac heer Melancolie ,
 Het es mijns broeders cnape ende de mijn. »
 Hoede sprac : « Dat en sal niet zijn ;
 Gheens cnapen hebben wi te doene.
 Twi sidi nu van uwen caproene
 Milder dan ghi waert noyt eer ;
 Ghi muecht so doen wi sullen meer
 Der an verliesen dan der an winnen.
 Wi zijn lieden ghenouch hier binnen ,
 Al maect ghi ons gheen nieu costume ;
 Het dinct mi beter dat hi rume. »
 Hovesscheit sprac ende Goedertiere
 Vriendelic te Dangiere ,
 Ende Scoon-ghelaet ende Ontfaermicheit :
 « Hier of en doet gheen noot gheseit ,
 Wi kennen wel so duechdelijc ,
 Hi en doet ons nummer onghelijc ,
 Hi es ghestade ende hovesch van zeden ,
 Ghetrauwe ende ooc vol vroilicheden ;
 Of hem die buerchgraeve wil verkiesen ,
 Hoe mochten wi daer an verliesen ;
 Want van den goeden comt gheen quaet. »
 « Ghi weet dan doet. » Sprac Schone-ghelaet.
 Ontfaermicheit sprac Hoeden an ;
 Een wonde so heift ontfaen ,
 Die moet van binnen ghescoten wesen ,
 Die spade soude ghenezen
 Ne dade Vorzienen goet bestier.
 Hoede sprac ende ooc Dangier :

« Als die vreemde onnosele clemmen ,
 Siet men dickent dat zi gremmen
 Uut scalkernien diese leeren ,
 Daer zi haer vrienden bi onneeren.
 Wat batet hier omme vele ghekijft,
 Ic worder eer omme ontlijft,
 Dan dat zi hier binnen bleve ;
 So langhe dat hi ons verdreve ,
 Ende worde groot ende maecte mi cleine.
 Die vroeden segghen en es negheine
 Wijsheit dat men love of prise
 Dinghen die van nieuten risen ,
 Ten zi dat men eerst tende ziet
 Dan na den risene hem ghesciet.
 Heer Melancolie , ghi
 Die regiment hier binnen zi ,
 Haddi lief mijns Heeren eere ,
 Ghi en dades nemmermere ;
 Want men mach niemen betrouwen. »
 Dangier sprac : « Het sal ons rauwen
 Hier na , up dat men dit ghedoocht ;
 In wil niet zijn verhoocht ,
 No int tbedwanc van enen knecht. »
 Envie seide : « Ghi hebt recht ! »
 Overmoet die cammer mede ,
 Ende seide dat mens niet en dede.
 Doe cam ghedronghen Jalouzie
 Ende seide : « Maken wi partie ! »
 Doe so riepen zi over een :
 « Hier en salre wonen gheen ;

Elc pine dat hijs te boven coomt! »
 Doe wart ghinder zere ghedroomt,
 Ende ghescolden, ende ghevlouct.
 Hoede die was daer ghehouct,
 Ende ghesteken, ende gheslegghen;
 Overmoet die wasser tjegghen.
 Wat si vochten en halp hem niet,
 Si moesten bliven int verdriet.
 Lude riep Melancolie :
 « Mijn here wille dat ghescie,
 Suldi beletten sijn begheren.
 Nu sijt so coene ende willet weeren
 Of uwer enich es so stout. »
 Doe namen zi mi in haer behout,
 Ende loeden mi den steegher boven.
 Hoede, die was al verscroven,
 Ende lach daer up tpavement
 Van den slagghen ende steken blent.
 Soe riep tote Zuverheden :
 « Dies en es niet langhe leden,
 Dat ic gheerne hadde belet
 Tghuent dat hier up es gheset.
 Nu moet ic om mijn goet bestier
 Ligghen blent gheslegghen hier.
 Maer zeker men sal noch hier naer
 Segghen : Hoede seide waer !
 Verwaert u, seidezoe tot Zuverheit,
 Mijn wachten es hu voort ontzeit;
 Met gheen oghe can ic ghezien. »
 Hoede croop over haer knien

Dat soe te haren bedde gherocht;
 Wat soe steende ofte crocht
 Suverheit en slouchs gheen gade.
 Doe camen wi ten hoghen grade,
 Daer die buerchgrave zat
 In een singereuse stat,
 Met vruechden, sonder enich commer;
 Sierheit was daer sonder nommer.
 Wi knielden alle omoedelijc:
 « Edel here, van machten rijc,
 Dit es ons cnape ende ons gheselle,
 Die ic in u ghenaden stelle. »
 Die buerchgrave sprac te mi:
 « Mine jonst die ghevic di;
 Hu ghelaet mi wel ghenoucht.
 Nu ziet dat ghi u selven voucht
 In den dienst van uwen here,
 Dat hi u niet van mi en kere. »
 Doe hiet hi zine camerlinghen
 Dat zi de slotelen zouden bringhen
 Van den castele al omtrent:
 « Ic wil hem gheven tregement! »
 Nie langhe zi daer over zochten;
 Drie slotelen zi mi brochten,
 Die hinghen zi an minen gheere:
 Deen heet Trauwe, dander Eere,
 Die derde slotel hiet Antieren.
 Dese hieti mi so bestieren
 Dat ic negheen daer of verlore;
 Het ware mijns selves orbore,

Dat ic se wel verwaren soude.
 Doe so brocht mi van goude
 Scoon-ghelaet ende Goedertiere
 Een vat bezet met steenen diere.
 Hi hiet mi drincken rechte voort
 Dranc, die men daer hiet confoort,
 Die mi duer ghinc dat herte mijn,
 Ende uut mi dreef der wonden pijn;
 Dus was ic Upper-camerlinc.
 Jueghet, Lust, Jolijt met mi ghinc,
 Ende al die zoete compaengie
 Dancten heer Melancolie
 Van vruechden dat ze hadden in mi.
 Minen here was ic bi,
 Ende metten camerlinghen al
 Was ic also liefghetal;
 Altoos elc na mijn hulde stoet.
 Dangier, Envie ende Overmoet,
 Jalouzie, als elc dit zach,
 Si lietent hebben goeden dach,
 Al souden zi daer omme ontzinnen;
 Haer overhoofd was ic daer binnen;
 Si moesten swighen ende ghedoghen.
 Vrou Hoede ghedoochde aen haer oghen;
 Want soe en sach een steke niet,
 Tote mi wast al: Wildi yet?
 Elc stont daer na mijn ghebod,
 Dies jonste mi der Minnen God.
 In deser over groter weelde,
 Die mi niet een twint verveilde,

Was ic onthouden menichen dach.
Dicken ic te makene plach
Menich soete minlic liet,
Also ghi een hier of ziet :

Weelde nemmermee verganc,
Wie minlic es in liefs bedwanc;
Hi mach wel vroylic zinghen !

Gheen tijt mach hem dincken lanc,
Weelde, weelde es al sijn zanc !

Weelde nemmermeer verganc, enz.

So wie dient om der minnen danc;
Hope es sijn hoochste aenvanc;
Want zoe can vruechden bringhen.

Weelde nemmermeer verganc, enz.

Met dustanichen zoete lieden
Addic te vriende alle mesnieden,
Ende hiltse so an mi ghevest;
Die mi dienden doctem best.
Die burchgrave die hadde mi
So lief, dat eens was ic ende hi;
Sijn wille was also de mijn.
In mochte niet bet met hem sijn,
Mids dat ic so ghetrauwelijc
Regierde die drie slotelen rijc.

Vrou Hopen gaf ic ghisten groot ,
 Nieuwer of en hadden soe noot ;
 Vrau Vorziene ende Kila
 Maectic rike cort daer naer ;
 Wordic also wel ghelooft ,
 Alle namen si an mi hoeft.
 Mijn ghebodt was al ghedaen ,
 Als ic wilde mocht ic gaen
 Ten palaise , daer dat licht
 So meesterlijc up was ghesticht ;
 Ten veinstren twee , enter collomme ,
 Ende tpalais al omme ende omme
 Om dat ic die drie slotelen drouch.
 Elc dede mijn ghevouch ;
 Niemen mi daer wederseide ,
 Daer ic mijn ghenoucht an leide.
 Die int tpalais daden wachte
 Dienden mi , bi daghe , bi nachte ;
 Als icker cam , wast al ondaen ,
 Daer ic van buten moeste ontfaen
 Lucht van also zoeter aert ,
 Die de burchgrave sende up waert ,
 Aller specien onghelijc ,
 Die men vint up eerderijc ;
 Want al haddic alle de pijn
 Allene ghehadt int herte mijn ,
 Die in de werelt mochte wesen ,
 Die lucht die hadde mi ghenesen.
 Hoe mochtic leeden beter leven !
 Al hadde mi God willen gheven

Van alle weinsche mijn verkiesen,
 So en haddic niet willen verliesen.
 Aldus was ic in weelden daer
 Menich dach, meer dan een jaer;
 Ic ghinc boven ende beneden
 Overzien die zoete steden,
 Tpalais, camerén, vouten ende zale;
 In mijn ghewelt wast altemale.
 Vrou Hopen haddic al vergeten,
 Nieuwer of en wildic weten
 Dan te souckene mijn gheneucht.
 Suverheit hadde al de duecht,
 Niemen en hadde els mijns coppie.
 Envie ende Jalouzie
 Begonsten baren haren nijt;
 Ende alle sonder heer Jolijt,
 Overmoet ende heer Dangier
 Worden mi beniden hier;
 So daden meest al dander mede
 Als si de verwaenthede
 Van mi saghen also groot.
 Met Antierne ic ontsloot
 Al dat mi Vruecht ontsluten hiet;
 Trouwe, noch Eere en beeschdic niet.
 Int ende cam Roukeloos,
 Ende dede so dat ic verloos
 Alle beede mine slotelen.
 Doe mense niet en hoorde rotlen,
 Ende si der fouten worden gheware,
 Elckerlic liep mi naere,

Ende vraechde waer ic hadde ghedaen
 Die slotlen, die ic hadde ontfaen.
 Mettien so tastic metter hant;
 Antieren ic allene vant,
 Trouwe ende Eere waren wech.
 Stappans cam mijn heer Ontsech,
 Ende ghegreep mi biden gheere,
 Ende leede mi vor sinen heere,
 Die mi leleke bezach,
 Als hi hoorde haer gheclach.
 Antieren was mi daer ghenomen,
 Die mi beniden camen dromen;
 Elc wilde mi te vane poghen.
 Die burchgrave ontseide mi sijn oghen,
 Hoede die langhe hadde gheqweelt
 Van vruechden nu haer herte speelt;
 Haer oghen waren al ghesont.
 Doe liep soe ter selver stont
 Daer zoe vrou Hopen vant allein,
 Ende stac die werde vrouwe rein
 Ter zalen uut ter brucghen neder;
 In sachse noit sider weder;
 Twifel vincse in sijn bespien.
 Kyla ende zijn wijf Vorzien
 Weenden utermaten zere;
 Haddic ghehouden hare lere,
 En hadde mi niet aldus ghefaelt.
 Noch ziet men dickent dat hi daelt
 Die hem hogher wil heffen
 Dan redene gheift in zijn bezeffen.

Te rechte gheift men hem de scult
 Die sijns selves gheluc verdult
 Met onbesceedichen overmoede.
 Ic rade dat hem elc man hoede,
 Die int gheluc van minnen zi.
 Mijn vier meesters namen mi
 Die cleedren, die zi mi gaven.
 Daer moestic van den steegher draven;
 Doe ghemoetic vrou Hoeden
 Met eere groter scaerper roeden;
 Een coorde brochte soe in haer hant,
 Daer zoe mijn handen mede bant;
 Ondanc was der coorden name.
 Soe seide dat mi wel betame;
 In hadde ghenen so lieven vrient
 Hi en seide : « Dune hebs wel verdient! »
 Hovescheit, Goedertierheit,
 Scoon-ghelaet, Ontfaermicheit,
 Ende alle dandre keerden weder.
 In sacher noit gheen zeder,
 Te rechte mochtic mi verspuwen.
 Hoede ghinc mi zere verduwen,
 Envie ende mijnheer Dangier
 Gaven mi menichen quaden pier,
 Ende leeden mi neder uter zalen.
 Een brughe liet soe neder dalen
 Daer ic over moeste passeren.
 Hoede ghinc mi rampeneren;
 Dickent seide zoe : « Het es wonder
 Dat ic hu niet verdrincke hier onder! »

Den anxst die mi in therte lach
 Dede mi ontglozen zo wat ic zach;
 Maer emmer cam ic voor een duere,
 Wies name was gheheeten Zuere.
 Hoede langher lette niet:
 Enen slotel nam soe, die Verdriet
 Was gheheeten, daer soe mede
 Die staercke poorte open dede;
 Fellike zoe mi der binnen stac.
 Mi dochte dat mi therte brac;
 Die poorte sloot zoe weder toe,
 Ende lude riep zoe up mi doe:
 « Blijft daer ende hebdi wel ghedaen,
 Ghi sult daer uwen loon ontsaen. »

Nu es mi nakende vele vernoys;
 Mettien verlozic haren voys,
 Waer waert dat ic mi belende
 In sacher an beghin noch ende
 Dan een muer, die was so hooch;
 Daer en cam niemen uut hi en vlooch.
 So vaste was dat hof besloten
 Met steenen, yser vast gheghoten,
 Daerin was ic der daghen twee.
 Mettien besief ic dat mi wee
 De wonde dede die ic drouch.
 Voor mijn herte mijn hant ic slouch,
 Daer ic te voren die wieken taste.
 Doe stacker eene entie onvaste;
 Dander wiecke was verloren,
 Die Verziene om mijn orboren

Bi namen hiet Ghestadicheit,
 Doe zoe mi leerde wijsheit,
 Als soese mi int herte stac.
 Ic tastese, maer die wonde lac,
 Helen, swighen wasser in;
 Maer Ghestadicheit wasser min,
 Dies ic ghedoochde pine zwaer.
 Truerende ghinc ic hier ende daer;
 Spisen was ic hier onnaer;
 Hongher, cout, anxst ende vaer
 Cam mi menichfoudich aen.
 Doe sach ic bin den hove staen
 Seven bomen wel gheladen,
 Elc met sonderlinghen bladen,
 Daer toe met diveerschen frute;
 Doe proefdic van wat virtute.
 Doe was teerste, daer ic of tructe
 Een tac, daer ic een rijs of plucte,
 Drie smaken hi mi gaf,
 Daer ic niet verblide af:
 Ziecheit, zwaerheit ic ontfijnc,
 Suerheit, die daer mede ghinc.
 Dese drie waren des fruuts condicien
 In manieren van justicien,
 Om wrake van dat ic hadde verbuert.
 Dander boom die niet verzuert
 Mochte sijn van sinen draghe,
 Daer nuttic crancheit ende claghe;
 Dat moettic cuwen nacht ende dach;
 Want ic niet wel teeren mach.

Dien derden boom beghonstic prouven,
 Daer mi de smake of dede drouven;
 Twee smaken desen frute ontgheit,
 Dat es allende ende eenicheit,
 Die mi dede zwaer verdriet.
 Die vierden boom vergat ic niet;
 Want sinen smac dede mi pine :
 Jammer was de name zine.
 Ten vijfsten smaecte ic cranc-gheluc;
 Hi gaf mi droufheit ende druc.
 Al wast dat mi de vijfste deerde,
 Die zesten af mi eyghin eerde,
 Daer of so wardic arde flau.
 Doe so dedic een bescau
 Up den zevensten, daer ic las
 Een frunt, dat mi niet goet en was.
 Noot was sijn rechte smac,
 Dies ic doghede onghemac.
 Als ic dese .VII. adde gheprouft
 Doe wart mi den zin bedrouft;
 Want ic en sach daer anders wat
 Dat ic nutten mochte dan dat,
 Ende altoos als ic voetsel nam,
 Doe docht mi dat steerven cam.
 Steerven was al mijn begheren,
 Nochtan moestic der doot ontberen
 Also langhe als mine natuere
 Leven wilde bin desen muere.
 Dus wandeldic met groter pine
 Als een wilt in de woestine;

Al mijn vruecht haddic verloren ,
Dit leven was nu angheboren.
Vrou Hope die was mi ontgaen ,
Twifel hiltse mi ghevaen ;
Allene was ic int verdriet ,
Wenende sanc ic een liet ,
Uut ghepeinse van droufheden ,
Ende met onverduldicheden :

Die mint ende hem sijn hope ontgaet ,
Hi mach wel claghen ;
Want hi van zoorghen leen ontfaet ,
Van drouven daghen.
Hem en helpt no vrient , no maghen ,
No niemens raet ,
Helpt zo hem niet sijn liden draghen ,
Die tleit verslaet.

Daer of mach ic wel wesen ein ,
Die liden moet ;
Mijn hope es wech , mijn troost es klein ,
Ende onder voet.
So wat ic doe is jegenspoet ,
Ic bem allein ;
Hope ende troost waer mi nu goet ,
Noch anich ghein.

Graeu es die oordene mijn ,
(Ende) dat blijft mijn cleit ;

In graeu moetic gheduerich zijn
 . *all.* mi zeit.

In graeu vindic al arebeit ,
 Dats mi anschijn ,
 Mines niet aergher nie gheseit
 Van lidens pijn.

Hier mede cortic minen tijt
 Ic weinschede haer ghehoort jolijt ,
 Die mi so vrienthout plach te sine ,
 Dat hi mi van uter pine
 Enichsins verlossen mochte ;
 . . den dat ic mi verwrochte
 Die overzoete compaengie ,
 En burchgrave ende Melancolie.

Ende die lieden alle gadre ,
 Dies juecht , zenuen ende adre ,
 Herte , zin , vleesch ende beene ,
 Versliten in desen weene.
 Mijn handen wranc ic ende wreef ,
 Van groten rouwe , die ic dreef ;
 Waer ic ghinc , zat of sliep ,
 Mijn wonde van den bloede liep.
 Flau so wardic ende mat
 Van den frute dat ic hat ,
 Daer ic sulc voetsel of ontfinc ,
 Dat mi cracht ende macht ontghinc.
 Langhe was ic int ellende
 Dat ic mi selven niet en kende ,

Ende wart razende uut ende in
 Als ic peinsde in minen zin ,
 Om die weelde ende om tsolaes ,
 Die ic hadde in dat palaes ,
 Ende om dat licht ende om de zale ,
 Ende om die woninghe al te male ,
 Ende om verledene vroilicheit ,
 Die mi was worden aerbeit ;
 So wordic so tende den rade
 Dat ic badt Gode dor ghenade
 Dat hi mi liete zijn verduldich ;
 Want ic kende mi beschuldich.
 Die tranen liepen nu ghedichte
 Neder over mijn ansichte.
 Therte was mi also flau ,
 Int tbeweenen ende in tberau
 Dat ic int knielen neder zeech ,
 Daer ic pine bi ghecreech ;
 Mi dochte ic staerf van pinen doot ;
 Van vare ic uut den slape scoot.
 Ic sach den dach als ic ontwiec ,
 Noch bem ic van der wynden ziec.

II.

Trauwe, die werkere es in minnen,
 Doet dat ic dichtens wille beghinnen
 Haer theeren, de welke ic achterst sach,
 Ende weder sal so ic tbeste mach;
 Want icse minne boven allen wiven.
 Hoe soudic emmermeer ghescriven
 Tverdriet, dat mi verlanghen doet;
 Die redene kent maechs wesen vroet.
 Mijn herte wille emmer daer soe sij:
 Alsic van haer dan vijnde mi
 Sonder herte ende sonder sin;
 Hoe soude mi bliscap comen in,
 En ware dat ic betraude in hare
 Dat soe sghelijx te mi waert ware;
 Wistict; tat ware wel mijn ghenouch.
 Weet soet alleene dans niet ghenouch
 Om mi diet emmer hopen moet,
 Of al mijn vruecht es onder voet.
 Hopic om niet wat es mi dan;
 Om yet, ende ics niet vinden en can;
 In twifele blivic dan verswaert.
 Dus leve ic na der minnen aert:
 Hebbe ende vloet, nu soete, nu suere,
 Gheeft minne, als twiel der aventure,
 Dat ewelike loopt ende omme drayt,
 Ende elken werkere na werken payt.

Maer wie ontfanct, men biet mi niet
 Of mi verlanghen doet verdriet.
 Dat weet wel God; wat salt gheclaecht!
 Ic sach in drome een zuver maecht,
 Hebbende een kint up haren scoot.
 Sijn macht was alre machten groot,
 Sijn heerscip was vul melodien,
 Sijn hant stont om ghebenedien
 Elken, die an hem troost beghaerde.
 Met beeden knien knieldic ter aerde,
 Ende bat hem dat hem ware bequame
 Dat hi mijn herte te hem waert name,
 Of dat hi se tsulken dienste bestierde,
 Dat loon van trauwen niet en faelgierde.
 Als ic lach besich met deser bede
 Dochte mi dat ic cam there stede;
 So scone nie gheen ghesien en was.
 Daer ne wies no loof no gras;
 Maer vyoletten ende acoleyen,
 Daer mocht men vroylic in gaên meyen.
 Die bomen bloeyden al over al;
 Daer ne was van voghelen gheen gheschal
 Dan van der nachteghalen sanc.
 Ic cam daer eene fonteine spranc,
 In sach nye borne so over claer;
 Een priel so sach ic daer
 Met eenre haghe van lelyen reyne.
 Doe keerdic weder ter fonteine,
 Also mi dochte in minen droom;
 Van verren sach ic eenen boom,

Recht als een heeke wide ontdaen ;
 Upten boom so sach ic staen
 Een hermitage , ende ic vernam
 Datter een hermite ute cam ;
 Out van abite , maer jonc van dagen.
 Hi cam tote mi om mi te vraghen
 Wat ic begheerde ende wat ic sochte.
 Also hoosschelijc als ic mochte
 Sprac ic : « Vader , bi uwer genaden ,
 Ic bem te wets wat mi beraden. »
 Die helighe man sprac tote mi weder :
 « Lieve kint , gheerne ; sit hier neder. »
 Mettien dat ic daer bi hem sat
 Cam een ghepeins dat ic verghat ,
 Alsoot mi dicwile adde gedaen ,
 Wat ic te segghene soude bestaen ;
 Dus sat ic emmer vaste ende sweech.
 Die goede man metten hoofde neech ,
 Ende sprac : « Mijn vrient , an dijn gelaet
 Sie ic wel dat di niet en staet
 Met rusten te levne in dinen sin ;
 Dijn herte moet hebben lyden in.
 Ja , also ic beseffe in mi ,
 So weerct dat lyden boven di. »

DE MINRE , *seit.*

Boven mi , sprac ic , vader , here ,
 So weerct mi tliden al te zere ;
 Want zident dat lyden in mi beghonste

Ic noyt mijns selves gesijn en conste ,
Ende ic ne caent ghebetren niet ;
Also ghi mi nu pensen siet ,
So gha ic pensende nacht ende dach.
Die tijt es leden dat ic plach
Der vruechden , ende ic dede verbliden ;
Van desen twee sta ic besiden ;
In hebbe vruecht , no ic en gheve.
Dustaen leven est dat ic leve ;
Danc hebbe God diet mi verleent.

DERMITE.

Sprac hi : « Vrient , wats dat ghi meent ,
Wijstu Gode dustaen mesval ,
Met rechten ic di verspreken sal
Herde seere , ende het es recht.
Hoet met u vaert , nemmermeer en seght
Dat u God anders gheeft dan goet. »

DE MINRE.

Ic seide : « Vader, trauwen , ic moet
Wel Gode dancken van allen saken ,
Est goet , est quaed , die mi genaken ;
Want zonder hem mach gheen dijnc gescien. »

DERMITE.

Het mach , vrient, wiltuut wel bezien ,
Hi heeft bevolen , hi heeft verboden ,
Men moet gheen conscientie doden ,

No quetsen , men moeder hier of betalen
 Boete , of metter langher qualen
 Betaelt men dat men hier tachter blijft.
 Daer ne doocht ieghen niet ghekijft ;
 Elc vor hem selven , dies nem wel waer.

DE MINRE.

Als ic dat hoorde , ic sat bet naer :
 « Vader , sprac ic , berecht mi dan ,
 Ic vraghe , ic wille ende ic en can
 Doen of laten dat ic begheere.
 Verdien icker an dat ic ombeere
 Der dijnc , die mi niet an en staet ,
 So est mi grote weldaet
 Te doene , dat ic met jonsten doe.
 Vader , wat redenen hoort hier toe ,
 Doch niemant en mach meer dan hi mach. »

DERMITE.

Dhermite vriendelijc up mi sach ,
 Sprekende met ghestaden sinne :
 « Vrient , alsic di sach comen hier inne ,
 Ic hadde ghewaent bi dijne maniere
 Dattu tote mi bi Gods bestiere
 Waers comen , om di vor mi te dwane
 Met biachten , ende zonden of te stane.
 Meenstu also , so wille dan maken
 Hende van dustanigher sprake ;

Want men macht niet compareren.
Mesdaet kennen ende argueren
En mach vor Gode niet staen te gader. »

DE MINRE.

Ic sprac : « Berecht mi , lieve vader ;
Targueren dat latic staen ,
Maer sal ic moeten te biachten gaen
Van den bedructen levene mijn ?
Dat dijnke mi iegen redene sijn ;
Want in mesdoo niet daer ict weet.
Ic minne , in weet of mi es leet ;
Ic wane neent ; nochtan wanic jaet.
Est lief , est leed , sijt goed , sijt quaet ,
In can ghelaten bi gheenen keere.
Nu beraet mi , vader , heere ,
Est noot dat icker biachte of spreke. »

DERMITE.

Hi sprac : « Ic hebbe hier menighe weke
Gheseten hermite , dat ic ne hoorde
Mensche spreken so vreemde woorden ,
Lieve kint , alsic hore van di.
Hoe daen est dat dijn minne sij ,
Sprec vrylic waer , uut herten gronde.
. . . . .
Du muechs so minnen , int ware geseit ,
Het ware weldoen ende salicheit ;
Hoe du dan mins , wilt mi verclaren. »

DE MINRE.

Vader, ic salt u openbaren
 De rechte waerheit, zonder faelgieren,
 Hoe ic minne ende al de maniere
 Van mijnre minnen, nu hoorter naer.
 Hets langher leden dan .VII. jaer
 Dat ic vroylic, van herten vry,
 In een gheselschip brochte mi,
 So ic met anderen adde gedaen,
 Ende recht met dat ic cam gegaen
 Ter stede, daer ic of gheerne gewage,
 Sach ic met eenen up slaghe
 Van twee ogen een minlijc sien.
 Mijn oghen wilden gheselschips plien,
 Blivende in vruechden recht verstaerct,
 So eendrachtelijc gepaert
 Dat ic besief int soete ghesichte
 Mijn herte metten wederlichte
 Ontsteken vierlijc als een brant.
 Mids desen so ward mi onbekand
 Mijns sins ende alder weerelt mede;
 Mijn oghen hilden vaste hare stede;
 Maer haer gheselschip dat ontghijnc
 Stappans, ende also varijnc
 Als hem tgheselschip wart ontvaren,
 Daer si so seere verstaert up waren,
 Ende dat mijn herte verloos tghenoot,
 Daer soe in ruste so verscoot

Ghelijc den ghonen , no min no mee ,
 Die rust up dijnc , dat breect ontwee ;
 Ende van dien vare cam haer een ducht ,
 Daer of so rees een minlijc sucht ;
 Die vaer die wert stappans gestriemt
 In alle mijn adren dies noch vernyeut.
 Tversuchten dat eerst bi vare begonste
 Omme dat der herten niet en conste
 Vulcomen, daer soe haer ruste up leide ,
 Also ic u te voren seide ;
 Als zinnen pensen om teerste aensien ,
 So wil noch therte der vruechden plien,
 Die vruecht vernyewen ende dat vuldueren ;
 Maer dat ne mach haer niet gebueren ,
 Ende om dat haer niet werden mach ,
 So moetse trueren nacht ende dach ,
 Sonder verbliden , wat men haer doet ,
 Of soe en came int soete ghemoet
 Van den ghesichte dat soe vercoos ,
 Alsoe haer selven daer in verloos.
 Siet , vader , aldus dese minne beghan ,
 Die wast , ende gheentijt minderen can.
 Sal soe faelgieren dat heeft mi wonder ;
 Want ic ne was noit sydent zonder
 Te begheerne , mocht ic vulbrijnghen ,
 Haer te siene vor alle dijnghen ;
 So min ghesien , so meer begheert.
 Gheen dijnc ter werelt ne dijnc mi weert
 Dat icker mijn oghen soude up slaen
 Dan up haer , die mi heeft gevaen.

Gheen dijnc ne mach mi gheven vruecht
 Dan hope, dats haer doch yets ghenuecht
 Dat icse minne ende anders gheene.
 Soe es so soete ende so reene,
 So minlijc ende so goet van zeden,
 So scone ende so vul wetentheden,
 So edel ende so wijs van rade,
 So vul van trauwen ende so gestade;
 Ic weet wel in al eerderike
 Ne soude men vijnden haers gelike.
 Mi huecht dat ic haers mach vermonden;
 Maer, vader, ic claghe u te dezen stonde
 Eenre dijnc, dat mi doet so seer,
 In soud ghesegghen nemmermeer;
 Dats dit dat ic u segghen sal:
 Al est dat mi comt sulc gheval
 Dat ic wel zie an haer ghelaet
 Dat haer ware leet gesciede mi quaet,
 Haer eere bewaert in rechter trauwen,
 Dies ic ben blide ende vry van rauwen.
 Sie ic daerna met minen oghen
 Haer enen anderen vrienſcap toghen,
 Jaloſie die comt stappans,
 Ende leet mi an des twifels dans.
 Rauwe, verdriet ende drouven toren
 Sal ic daer moeten sijnghe voren,
 Tgoede vergheten ende pensen tquade.
 Melancolien roupic te rade,
 Ic peinſe, ic truere, ic wil bederven,
 Ende rechte vort so wilic ſterven.

Wat jonsten mi vormaels ware getoocht ,
Hope te male in mi verdroocht ;
So ic meer vruechden driven zie ,
So mi meer leeds daer of gheschie.
Sal ic dan slapen , drinken of eten ,
Twifel ne laet mi niet vergheten
Der dijnc, daer haer mijn herte in moeyt.
Och , vader , oft u niet en vernoeyt ,
Beraet mi wijslijc hier toe
Dat ic dit lyden van mi doe ;
Want mi ne gelieft dinc anders ghein.

DHERMITE.

Hi sprac : « Mijn vrient , dijn noot es klein
Hier of te doene so groot gheclach.
Dijnghe, die men wel laten mach ,
Doen sy verdryet, men laetse staen. »

DE MINRE.

O vader, dats herde onna ghedaen ,
Constict gelaten, in soude niet clagen.

DHERMITE.

Hoort, lieve kint, ic moet u vragen :
Wat es tpoint, wildi wel versinnen ,
Datti meest pijnt in dijne minnen ,
Daer du omme lijds so swaer verdriet ?

DE MINRE.

Twifel, vader, ende anders niet.

DERMITE.

Twifel? Ja. So scuwt twifel dan.

DE MINRE.

Hylacen ! vader, ic en can ,
Al addict gesworen up mijn lijf ;
Nochtan gelovic getrauwer wijf
Ne leeft up eerden dan soe si ;
Want ic weet wel soene es in mi
Gehouden van woorden no van daden ;
Nochtan sint soe mi sach geladen
Met harer minnen ende hoorde clagen
Heeft mi haer duecht gevisenteert
Vriendelijk ende ongeblameert.
Ooc waer ic nu liever doot
Dan haer mijns ware verstekens noot ,
Uut enegher saken gemerct van blamen.

DHERMITE.

Hi sprac : « So moestu di wel scamen ,
Kenstuse so duechdelijk van zeden ,
Dattu di selven dan brinct tonvreden ,
Bi quaden gepense van dinen gedachte ;
Du soudse wederstaen met crachte.
Waric ter weerelt also du sijs ,
Ende ic dan minde den groten prijs ,
Alsic di van hare hoorde belyen ;
Dien soudic node bi jalosien
Gedogen te werpene onder voet. »

DE MINRE.

Doe sprac ic : « Vader wijs ende vroet ,
Ne ware dat mi dat came vor ogen ,
Ic soude onlange arderen mogen
Jalosien groten bedwanc.
God moete hem weten ondanc ,
Die jalosie in minnen brochte ;
Wart dat mer jegen vechten mochte ,
Alwaer soe staerker dan Sampsoen ,
Mi dijnke ic soudse wel tonder doen ;
Want in was noyt up dinc so gram. »

DHERMITE.

Dermite sprac : « Hoort , vriend , ic cam
Tote di bider Gods genaden ,
En waende met biechten di beraden ;
Wilstu beghinnen , ic sal di horen. »

DE MINRE.

Ja ic , vader , maer dat ware verloren
Soudic gheen obselucie ontfaen
Jof ic no liete mine minnen staen ;
Want om sterven , no om leven ,
No om lyden , no om sneven ,
No om vreesse , no om miede ,
Van mijnre minnen ic niet ne sciede ;
Maer anders beraet mi of ghi muecht.

DHERMITE.

O lieve kint , ghi sijt ontwuecht ,
 Sprac hi , God moete di gheven seghe
 Dattu moets comen ten rechten wege ;
 Voor waer du dools , dat jammert mi.
 Ic moest di laten , God blive met di ,
 Alstu bekeers , so souc mi weder.

DE MINRE.

Doe knieldic toter eerden neder ,
 Ende leide mijn handen beede te gader ,
 Segghende tote hem : « Lieve vader ,
 Ghef mi die benedixie dijn ,
 Ic sals te bet te vreden sijn
 Iegen dat mi mach comen an.
 Doe hief sijn hant die helige man ,
 Ende seinde mi daer , dies was ic vro ,
 Ende hi ghijnc wech , ic dede also ;
 Ende om te vergheten al mijn verdriet
 So hief ic up een vroylic liet ,
 Levende uptie scone fonteine
 Hu theeren , mijn lieve , soete reyne :
 Ich ende du , mijn ander ich !

Ich ende du , mijn ander ich ,
 Hoof ich sijn emmer onverscheiden ,
 Aen twivel saltuus sijn vor mich
 Och , wil di so daer toe bereiden !

Van di mach mi gheen dijnc geleiden ,
 Al moet ic beiden
 Van di te ziene , mijn hemelrijch ,
 Mijn heilt , mijn troost staet al an dich.

Gheen dijnc mi nie so lief en was
 Alstu , mijn alre liefste , alleine.
 Wattu begheers in coor niet bas ;
 Want ic di diene in trauwen reyne.
 Mijn wille es groot , mijn macht es cleyne ,
 Dijn heere ic meyne ,
 Uut hertsen reyne brijncstu mi ras ;
 So lief nye gheyn , gelooft mi das.

Nem liefslijc gruet , mijn herts , mijn zin
 Es dijn , ende moet dijn eghin bliven.
 Du best mijn heil , mijns vruechts ghewin ,
 Mijn troost allein voor alle wiven.
 Doe mer dijn jonstelijc groet becliven ,
 Dan mach verdriven
 Wes twifel mi mach brijngen in ;
 Lief , alre liefst , in mach niet min.

Als ic mijn sijnghen adde ghehent ,
 Dat mi vruecht adde in ghezent ,
 Mijn oghen ic al omme slouch
 Daer sach ic vruechdenrijch gevouch
 Meer dan ic ye te voren dede.
 Ic sach dat men tpryel ontdede
 Dat van den lelyen was bevaen ;
 Noch droomde mi daer cam uut gegaen

Een heraut van blider chiere ;
 Costelijc ende van waerden diere
 So scenen al sijn ghewaden daer.
 Rechte voort so cam hem naer,
 Docht mi , Sigoenge met sinen trompette.
 Dheeraud die dede hem sonder letten
 Stellen trompet te sinen monde
 Om te criyeerne daer ter stonde.
 Sigoenge dede dat hy beval ;
 Sijn trompet maecte so groot gescal
 Datter mijn herte bi wart verflaut.
 Doe wardic ziende uptien heraut ,
 Die vroylic was in al sijn doen ,
 Ende an den als drouch een blasoen ,
 Vulwrocht van scoonre portaiture :
 Daer sat een beelde naer der figure
 Ghemaect van Venus , der goddinnen ;
 Omtrent haer saten vele conighinnen,
 Wies name ic daer gheteekent sach.
 Deerste moet hebben goeden dach ,
 Haer name sach ic ghescreven Trauwe ;
 Daer na sat Eere , die edele vrouwe.
 Die derde hiet Vorsienicheit ,
 Die vierde hiet Ghenadicheit ,
 Der vijfster name die hiet Gestade ,
 Die seste vrouwe hiet Wys-van-Rade.
 Dese saten alle sesse ,
 Als of sy theenen vonnesse
 Daer vergadert adden gesijn ,
 Ter rechter siden der vrouwen fijn.

Venus , wies name es wide vermaert ;
 Ter luchter syden so saten gescaert ,
 VI andere vrouwen van frisschen moede :
 Der eerster name die was Hoede ,
 Die andere Vreese , die derde Ontsien ,
 Die vierde vrouwe sat bi den drien ,
 Haer name stont ghescreven Juecht ,
 Die vijfste was gheheeten Duecht ;
 Scoon-gelaet dat was die seste ,
 Die biden anderen sat int leste ;
 Ende in die middel van al desen
 Sat Venus alstie wilde wesen ,
 Vonnesse doende up elken dach
 Van wies hem elc beclaghen mach.
 Alsic dat sach ic tart bet naer ,
 Alrande volc versaemde daer ,
 Houde , jonghe , wijf ende man ,
 Vele meer dan icker ghenomen can ,
 Om te hoorne de nyewe mare
 Twy die heraut daer commen ware ;
 Ende als daer elc vergadert stont
 Riep die heraut met luder mont :
 « Hoort alle herwaert , die gone die mi minnen ,
 Van Venus weghe , der conighinnen ,
 Make ic u cont ende late u weten ;
 So es up desen dach gheseten
 Metten vrouwen van haren state
 Om grote , cleene , rike ende mate
 Recht te doene ende wet
 Up dathi toghe sijn belet .

Es yement die hem yets beclaecht,
 Sie dathi den anderen daecht,
 Ende come ter ^{vericht} vierscare int gemeene.
 Men salre sparen groot no cleene,
 Edel, onnedel, jonc no haut. »
 Doe riep men daer : yl dit voir lerhaut!
 Ende ghinder rees een groot gesouch :
 Deen sach leelike, dander louch,
 Wonderlijc was der lieder plien.
 Die die rommelijnge adde gesien,
 Hine hads vergheten nemmermeere :
 Men stac, men scalt, men streeter zeere ;
 Alsic sach dat mer so ghijnc dromen
 Ic pijnde my voren in te comen,
 Ende lietse daer steken ende daer toe slaen.
 Dor dat priel so moestic gaen
 Vaste voort in dat virgier ;
 Daer sach ic vor mi enen rosier,
 Daert rooc so boven maten soet,
 Dat mi verblide mijns hertsen bloet.
 In cam noit daert so soete rooc :
 Menighe rose daer ontplooc,
 Menighe nachtegale sanc.
 Ic sach daer voren in minen ghanc
 Een dat rikelijxste gestichte,
 Dat noit eer cam in mans gesichte,
 Van witten maerber al dorhauwen ;
 De torren mochtmen blecken scauwen
 Van finen goude ghelijc der sonnen.
 In soude u niet vulprisen connen

Die rikelijcheit van deser zalen ;
 Ic sach ten steeghere neder dalen
 Boden , die waren rasch van aerde
 Te lopene waer dat men beghaerde ;
 Dies was ic blide in minen moet ;
 Ic dachte mi ne ware gheen dijnc so goet ,
 Als dat ic ontbode , bi enen sergant ,
 Minen dootsleghenen viant ,
 Twifelen ende Jalosien mede ,
 Te wetten te commen daer ter stede
 Van Venuse , dat si toochten twy
 Si altoos willen bederven mi ,
 Sonder redene of ocusoen.
 Stappans wijntic enen garsoen ,
 Ende vraechde stillekine bi liste
 Of hi hiet te vijndene wiste
 Twee , die mi emmer willen doden ;
 Ic hadze gheerne vor wetten ontboden.
 « Wie sijne , sprachi , kennicse wel ? » —
 « Jalosie ende Twifel ;
 Of ghise kent , dan weet ic niet. »
 « Kennen , sprac hi , in weet , besiet ! »
 Hi reecte mi ghinder uut sijne mauwen
 J. rolle , daer stoeter bi miere trauwen
 So vele , die alle daden haer claghe ;
 Tusschen nu enten domesdaghe
 Ne soude mense cume connen genomen ,
 Diese alle vor wetten wille doen comen
 Jalosien ende Twifelen mede.
 Doe seidic : « Vrient , up alle bede

Laet mi doch van den eersten zijn ;
 Ic salt u biden trauwen mijn
 Dancken ende tuwen wille lonen. »
 Hi sprac : « Dat mochter vele in versconen ;
 Wel te lonene maect zochte weerc. » —
 « Nem daer see, vrient, loopt toten cleerc,
 Ende doe mi teekenen rechte voort
 Van den eersten, alsoot behoort. » —
 « Gheerne, sprac hi, het es gedaen. »
 Hi nam oorlof; de hant ontdaen,
 Ic moeste hem solfen ende hi ghijnc lopen.
 Men soude cume een paert gecopen,
 Dat adde gelopen so vast als hy.
 Den steegher up so maectic mi
 Ende ghijnc al boven in die sale.
 Daer sach ic sitten altemale
 Tgheselscip vriendelijc gepaert :
 Venus sat in de middenwaert,
 Die qualike sach met enen oghe
 Voor hem; soe hilt zoe enen boghe,
 Met ·III· stralen scaerp van sneden;
 Tabijt van boven toten beneden
 Was goud ende steenen, dat si adde an.
 Al wildict prisen ic en can,
 So rikelijc wast ende so dor scone :
 Up haer hooft adde soe een crone,
 Beset met meneghen dieren steene;
 An elke syde ·VI· vrouwen reene,
 Also tblasoen u heeft verclaert;
 Edel ende van ogher aert

Waren die vrouwen bi haer gheseten.
 Een mensche, die zeden adde vergheten
 Van edelheden ende ooc van eeren,
 Hi hadse daer wel mueghen leeren;
 Maer tonthouden dat gaet voor al.
 Niement en maecte daer ghescal;
 Die sprekens luste was daer ghehoort.
 Mettien cam tote mi rechte voort
 J. taelman vroet ende daer toe wijs :
 Hi dochte mi siec, hi was so grijs,
 Niet alte goet was sijn abijt,
 Het mochte lyden te deser tijt;
 Maer waer hi rikere, ic jonst hem wel.
 Een groot maerlijc calfel
 Hilt hi onder den arem sijn.
 Groot hoop pampiers ende ooc fransijn;
 Daer dede sijn cnape voren wachte,
 Ende verbeide of yemen clachte
 Up yement wilde doen teekenen daer;
 Hi soudse scriven, hi beider naer :
 « Vrient, sprac die oude taelman vroet,
 Seght mi wat saken dat u doet
 Nu versouken vrou Venus of? »
 Ic sprac : « Heere, uwen oorlof
 Dat ic mach spreken ombescaemt,
 Wisen raet mi wel betaemt;
 Want mine wederpaertye es machtich.
 Wille di wesen nu bedachtich
 Mi te hulpene te deser noot,
 Ic wille u dienen tote in mijn doot,

Sonder faelgieren , naer u begheeren. »
 « Vrient , sprac hi , seght mi u deeren ,
 Ic sal u helpen up dat ic can. »
 Ic sprac : « Ghi dijct mi sijn man
 Van waerheden ende ooc van trauwen ;
 Ic minne boven alle vrouwen
 Ende boven alder weerelt werde
 J' wijf , ten leeft gheen upter eerden ,
 No onder al des hemels trone ,
 Gheen wijf so goet , so reyn , so scone ,
 Van allen duechden so vulmaect ;
 Mijn herte el nyewer na en haect
 Dan om te sine daer soe sy.
 Dat ic dies derve doet trueren mi
 Vele meer dan ic te segghen weet ;
 Nach ende dach ben ic bereet
 Tharen dienste met reine jonste ;
 Met ghanser macht , met ghehelre conste ,
 Moet ic haer bliven onderdaen.
 Niet so vele als een oghe upslaen
 Can ic in haren dienst faelgieren ,
 Wat soe begheert of can visieren
 Ic bens bereet in elker stede.
 Nu comter .ll. , ende in mesdede
 Te gheenre tijt hem beeden nye ,
 Dats Twifel ende Jalousie ;
 Ende staen so sere na mijn bederven ,
 Ne ware vrou Hope , ic souder om sterven ,
 So zere staen si na mijn verdriet.
 Nu com ic hier so ghi mi siet ,

Want ic daer buten hoorde creyeren
 Dat vrau Venus soude jugeren
 Clachten, die men haer soude ontdecken,
 Ende recht vonnesse daer of strecken.
 Dus com ic hier ende hebse ontboden
 Die ·H·, die mi dus willen doden,
 Sonder verdienste, dat weet ic wel.
 In wister wat toe seggen el,
 Dan ic u bidde beden twee;
 Ic wille u dienen emmermee
 Seght mi u name ende gheeft mi raet
 Wat mi hier toe te doene staet;
 Dat biddic u. » Hi sprac : « Ic sal;
 Mijn name es groot, mijn macht es smal,
 Groot es mijn cost, mijn wasdom cleyne,
 Ombekent onder vyleyne,
 Van den edelen zere versteken;
 Nochtan moet ic vor elken spreken,
 Die met eeren wille leven;
 Die officie es mi ghegheven.
 Van den heere der heerscepien
 Sal ic u, vrient, die waerheit lyen;
 Redene so es die name mijn,
 Dies willic dijn beradere sijn
 Van also velen alsic vermach;
 Maer ic segghedi, up desen dach
 Sal mi so menich claghere souken;
 Helpic hem niet, si zullen mi vlouken.
 Nochtan so sal ic bistaen di;
 Want ghetrauwe so dijnestu mi.

Getrauwe lieden so, hebbic lief;
 Hier staen in desen groten brief
 Groot hoop van lieden, die alle clagen,
 Ende hebben dijn wederpertye doen dagen,
 Ende noch sal claghen in so lanc, so mee,
 Boven al over dese twee,
 Jalosye ende Twifel met.
 Men sal hier heden mee ander wet
 Dan van hem beeden dorren doen. »
 Doe saghen wij comen den garsoen,
 Die van lopene was besweedt,
 Ende brochtse beede vor hem gheleedt,
 Twifelen ende Jalosien mede;
 In sachze noyt dan daer ter stede.
 Twifel die adde een fel upsien,
 Hi dochte mi selden vruechden plien;
 Sijn anschijn stont so na den druc,
 God geve u, pensic, een quaet geluc,
 Verdryetelijc keerel, daer ghi staet;
 Het was goet tsiene an sijn ghelaet
 Dathi gheene bliscap mochte gedogen;
 Hi sach so scaerpelijc metten ogen
 Al hadt gheweest een cokentrijs;
 Sijn aenschijn magher, sijn baert was grijs,
 Sijn lijf dat dochte mi recht verdweenen
 Ghelijc den vellen van houden quenen.
 Hi slouch sijn oghen in elken houc,
 Becleve hem also menigen vlouc,
 Dat weetic wel als hem es gebeden.
 Hi ware te nyeuten ende vergleden

Over meer dan ·V· duust jaer.
 Die cnape die hem volghede naer
 Scheen wel een knecht van quader aert ;
 Wanthi was out ende zonder baert :
 Sijn anschijn was verrimpert , bleec.
 Hi drouch dat mi niet wel gheleec
 ·I· moortboghe ende daer toe stralen snel.
 « Com hare , Begrijp , sprac Twifel ,
 Stant hier bi mi ende spant den boge ,
 Ende stel de stralen alle ter vloge
 Up aventuren wat ons toe valt. »
 Van groten vare mijn herte swalt ,
 Dachtic : wat heeren so sidi
 Sal een mensche niet hebben vry
 In Venus hof , als men zoude houden
 Dach van dijngementen ; so zouden
 Qualike lieden hebben vrede
 Elder in ombevriden stede.
 Vreeselike sach hi mi aen :
 Jalosie ghijnc bi hem staen ;
 Die brochte een aensichte al verstoort.
 Haer caproen stont al int noort ;
 An hare ghedane docht so mi sijn
 Van complexien colorijn ,
 Heet van bloede , int anschijn root.
 Wat Twifel haer te doene ontboot ,
 Mi dochte si wasser toe bereet ;
 Daer blider lief dat was haer leet.
 In weet of zoe was Twifels wijf ;
 Soe dochte mi wesen een al-bedrijf ,

Bereet te makene een ghescil;
 Haerne bedurfte ghenen bril,
 So neerenstelike sach soe toe.
 Quaden avent, pensdic doe,
 Moet ghi hebben, daer ghi staet;
 Hoe menich drouvelijc gelaet
 Hebbic bi uwen doene verworven;
 Hoe menich werven hebdi bedorven
 Bliscepe, die mi was verschenen.
 Vrou van allen quaden quenen,
 So mach de name wel sijn van u;
 Haddic u buten den hove nu,
 Ende ic dan Twifel niet en ontsage,
 Ic soude u gheven so grote slaghe
 Ghi souter om pensen u leven lanc;
 Want ghine stont noit na minen danc:
 Mach ic niet bet, ic sal u vlouken.
 Alle die hem wimpelen met doucken
 Moeten mi wreken over u beeden,
 Ende alle die node van lieve sceeden
 Moeten u jonnen so ic u jan.
 Doe sprac ic minen taleman:
 « Siet, here, hier staet mijn wederpartie,
 Dats Twifel ende siet dats Jalousie,
 Daer ic mi of beclagen moet;
 Maer alte gheerne so warics vroet
 Of Twifel es Jalousien man;
 Mi dijncke, also ic merken can,
 Si draghens zere wel over eens. »
 Hi seide: « Neent, maer vele ghemeens

Hebsi , hets een van sinen nichten. » —

« Wat meent die knecht met sinen scichte ,
Ende metten moortboghe , die hi draecht ;
Ic deel so hebdi mi versaecht.

Hoopic niet hier te sijn verwaert ,
Ic souder of wesen zere vervaert ;

Maer hier so wanic wesen vry. » —

« Dune best van hem , dat segghic di ;
In dese werelt al ghemeene ,
Sone soudstu vijnden stede negheene ,
Daer du sijns scietens mochts ontgaen. » —

« Sone willic hier niet langher staen ,
Sprac ic , in hebbe hier gheen verdrach ;
Naer dathi mi hier scieten mach
So sal mi spade recht ghescien. » —

« Recht , sprac hi , ghine durt niet vlien ;
Want hine mach niement hier mesdoen ,
Hine esser selve of occusoen ,
Of Venus ne gaefs hem een bevel ;

Maer hi es zonderlijnghe fel ,
Ende snel , dat segghic u te voren. » —

« Hoe es sijn name , laet mi horen. » —

« Begrijp , sprac hi , es hi genaemt ;
Stout , vreeseloos ende ombescaemt ;
Recht wroughere es hi van natueren.

Hi es besich tallen hueren
Al omme , bi nacht ende ooc bi daghe ,
Om te legghene nauwe laghe ,
Jalosien te brijnghene mare. » —

« Dies moet hi hebben vele quader jaren ,

Sprac ic, hoe wel hebbict beseven. »
 « Vrient, sprac hi, du moets begheven
 Vele te sprekene; maer dwijnct den moet.
 Dat men vele zeicht ende lettelt doet
 Dat doet der dijnc te cleen profijt;
 Daer omme dat ghi hier commen sijt
 Wildire bi bliven, ic sal u raden. » —
 « Ja ic, lieve here, bi uwer genaden,
 Verghevet mi, hebbic te vele gesproken;
 Ic hebbe dicwile den mont ontploken,
 Addic ghesweghen daer en lage niet an. »
 Hi sprac: « Dies wilt u hoeden dan,
 Beterende dijnc die sal men prisen.
 Hoort, vrient, ic sal di voort bewisen;
 Begrijp, dese knecht, heeft eenen oom,
 Die neemt tote allen dijnghe goom,
 Ende es baelyou der conighinnen.
 Dese andere ·II·, dat wilt versinnen,
 Sijn hem van sibben herde na;
 Nau-merc heet hi, dat versta.
 Dese ·III· sijns deen den anderen toe,
 Deen consenteert dat dander doe;
 Maer daer bi mach gheen recht verkeerren.
 Noch sultu sien ·II· andere heeren,
 Die hoeft van haren gheslachte sijn:
 Deen here heet heer Willemijn,
 Dander heet heer Vry-begheeren.
 Wie haren gheslachte wille deeren,
 Si souden hem helpen met moede preus;
 Want si sijn moedich ende orghelyeus:

Niement ne dijnt hem haers gelike.
 Sine sijn van renten niet al te rike;
 Nochtan si sijn van costen groot.
 Ten ware gheen wonder voer haer doot,
 Voorsien si hem niet, sine adden breke;
 Maer die hem tween nu, daer of ic spreke
 Die soude verliesen al sijn pine.
 Dit es die wederpertye dine;
 Hets di van noden dattuuts weets,
 Want waer up dattu di vermeets
 Om clachte te doene up dijn pertye;
 Dats Twifel ende Jalousie,
 Hier vor mijnre vrouwen in die sale.
 Si sullen heessen tharer tale
 Den baeljou, Nau-merc, haren neve;
 Maer dats daer ic niet omme en gheve,
 Hebt goeden raet, sijt niet vervaert,
 Ghi sult van mi wel sijn bewaert;
 Maer ic rade u te deser stede,
 Daer goed hoede es daer es goet vrede,
 Varde te nemen an hem drien,
 Up aventure wat mochte gescien;
 Want u wederpertye es staerc. »
 Doe riep die goede man sinen cleerc:
 « Com hare, mijn goede vrient, Paisier,
 Draecht voor u inct ende ooc pappier;
 Mac vrede ende vry gheleede
 Van desen pertyen alle beede,
 Ghedurende desen dijnghe dach. » —
 « Lieve here, sec oft wesen mach,

Dat men de vrede verniewen ·I· jaer. » —
 « Godweet , vrient , sprac hi , niet ·I· haer
 Ne ghaeffise langher , dat weet ic wel ,
 Of mijn vrouwe ne gaefs bevel ,
 Dat si zelden doet of niet. »
 Paisier dede dat men hem hiet ,
 Ende ghijnc daer dese ·III· stonden tsamen ,
 Ende noomse bi harer rechter namen.
 « Twifel , sprac hi , ende Jalousie ,
 Nau-begrijp ende u pertye ,
 Die u ten tyenden toe bestaen ,
 Gheeft vrede , ende ic salse hier ontfaen
 Over de minre ende in sijn stede ,
 Desen dach gestadeghen vrede ,
 Sonder grieven of mesdoen. » —
 « Dan sal niet sijn , sprac die garsoen ,
 Begrijp , de neve van hem twee ,
 Bestant no vrede ghevic gheen ;
 In hebs gheen noot , ic ben bastaert. » —
 « So sijn wy ooc goede dasaert ,
 Seiden si beide , doe sijt hoorden ;
 Connen wi ons niet verandwoorden ,
 Ghine soudets u onderwijnden moeten :
 Die niet en mesdoet en dar niet boeten. »
 Die menighe sprac : « Addi geswegen ,
 Hine adde de ondanc niet gecregen ,
 Dies menich spreker genyeten moet. »
 Lettel bewijdens dijnt mi goet ;
 Zoe pensdic die al stille sweech.
 Twifel die ghijnc staen an den weech

Als die niet haestich en was ter tale ;
 Mettien so cam daer in die sale
 Nau-merc , haer neve , die baelyu ;
 Also fel adde hi de vu ,
 Of hi die lieden wilde vervaren .
 Hi dochte mi wel an sijn gebaren
 ·I· nau besoukende offichier .
 Noch volgheden hem ·II· here fier :
 Heer Willemijn ende Vrybegheeren .
 « Twifel , neve , wat mach u deeren ? »
 Sprac die fiere heere Willemijn ;
 Sijn anschijn stont : het sal dus sijn
 Ende anders niet , wie lief , wie leet .
 Heer Vrybegheeren zwoer enen heet :
 « Waer hier yement die wilde mesbieden
 Mine maghen of hare mesnieden ,
 Dat wildic wreken hier int palais. »
 Paisier sprac : « Here , hout uwen pais ;
 Redene die heeft mi hier gesent
 Om te belettene paerlement .
 Gheeft vrede , ghi heeren al ghemeene ,
 Ghi weet wel ten mach groot no cleene
 Om vrede te gheven hem excuseren ,
 Of Venus ne wilder niet dispensereren ;
 Gheeft vrede vor mannen ende vor magen. »
 Nau-maerc sprac : « So machment vragen
 Der conighinnen of sijt wille ,
 In mach niet vechten , ic swighe stille ,
 Ic hebbe mir vrouwen heet gedaen ;
 Maer gheerne so willic by u staen ,

Met rade , met dade , na mijnre macht. »
 Jalousie swoer : « Bi der cracht ,
 Die mi Venus ghegheven heeft ,
 Eer dat hier yement vrede gheeft
 Den minre , die ons hier heeft doen daghen ,
 Ic salt liever alleene gaen vragen
 Venuse , der ogher conighinnen. » —
 « Wel an dan , laet ons dan beghinnen ,
 Sprac Twifel , wi sullen alle gaen mede. »
 Doe knielden si tsamen daer ter stede
 In de vierscare voor Venus.
 Twifel beghan de tale aldus :
 « Edele vrouwe van machten groot ,
 Men vijnt ter weerelt uwes ghenoot ,
 U dienare , als ghetrauwe subgijt ,
 Hebbic gheweest al minen tijt ,
 Ende ewelike voort an sal.
 Menighen orbore zonder ghetal
 Hebbic in uwen dienst gedaen ;
 Menighen ondanc wederstaen
 Van groten heren , van groten vrouwen ;
 Te mi waert muechdi u betrouwen
 Dat ic in die officie mijn
 Nemmermeer roukeloos en sal sijn ;
 Ja , bider hulpe van minen geslachte ,
 Die wacker sijn by daghe bi nachte ,
 Altoos te voorderne mijn stic ;
 Om u te vraghene com ic
 Met Jalousien , miere liefster nichten ,
 Ende met Begripe , met sinen scichten ,

Die hem altoos ten dienste stelt.
 Heer Willemijn, u vrome helt,
 Heer Vrybegheeren, die es hier nu,
 Nau-merc, mijn neve, u baelyu;
 Tvolc claecht up ons in allen houken.
 Wi sijn die gone dies lettelt rouken;
 Want wat ic doe met minen magen,
 Ic meene ghi sullet ons wel uut dragen,
 Daer omme wy vragher lettelt naer.
 Nu hebdi ghedaen int openbaer
 Creyieren een hof bi uwen knecht
 Om elken te doene wet ende recht,
 Die hem van minnen beclagende sijn.
 Hier ute comt, waerde vrouwe mijn,
 Dat ic ende andere officieren
 Moeten te comene obedijeren,
 Ende sijn ontboden hier in u of.
 Voort zonder uwen oorlof
 So heeft Redene an ons gesent
 Paisier, sijn knape, die ghi wel kent,
 Om vrede te gheven up desen dach
 Den ghonen, die over ons doet geclach.
 Moghen wise ontseggen zonder boeten,
 Of zullen wij vrede gheven moeten;
 Berecht ons, vrouwe, ja of neen. »
 Venus die sweech ende sat ende green.
 Pensic, here God, hoe sal ic varen!
 Ic sie tandwoordene Venus sparen,
 Sal mi gheen vrede mogen gescien!
 Wistict zeker so ghijnc ic vlien,

Ende liete tghedijnghe met allen staen.
 « Vrouwe, wij sijn u onderdaen,
 Sprac Twifel, wilt ons doch maken cont
 Of wij moghen te deser stont
 Vrede ontseggen of moeten gheven.
 Mach ics ontstaen met minen neven;
 Hiers niement die vrede gheven wille. »
 Noch sat vrau Venus ende sweech al stille,
 Ende pensde met enen zoeten gedochte
 Wes haer hier up tandwoorden rochte:
 Mi wonderde twy soe so lange sweech.
 Twifel die stoop noch vaste ende neech;
 Heer God! dachtic warwaert salt dragen,
 Sal soere yement om moeten vragen
 Dan haer selven; wat vrouwen es dat!
 I. vrouwe ter rechter siden sat,
 Wies name was Ghenadicheit:
 « Vrouwe, sprac sy, vrede ware quaet ontseit,
 Vrede moet emmer sijn genomen
 Voren, sal men ten paise comen.
 Die pais ontsecht vermijnt sijn eere,
 Die eere verminct na wiser leere
 Niement vroeders ne salne prisen;
 Maer metten vijnghere na hem wisen;
 Vrouwe, dies raet te ghevene vrede. » —
 « Dats waer, sprac vrau Vorsienichede,
 Maer vrede ghegheven ende niet gehouden
 Doet nijt ende gramschap menichfouden.
 Tmeeste quade so sal men scuwen;
 Vor tmijnste so sal men hebben gruwen.

Ten es ter weerelt quaet so cleene
 Diet draghen moet en comt ten weene;
 Hi es vroet die weerct na wisen rade. » —
 « Seker dats waer, sprac vrou Ghestade,
 Het dijnet mi alte goet vrede maken,
 Daer men te paise mach geraken;
 Die vrede gheven ende daer na breken,
 Men sals hem groten lachter spreken.
 Woort ende weerc sal sijn accort;
 Want niemen es beter dan sijn woort.
 Vrou Venus mach raden wat si wil. »
 Vrou Wijs-van-rade sprac: « Die gescil
 Wil sustineren die nes niet vroet,
 Ende die ghescil maect en es niet goet.
 Die vrede ontsegghen ende pais versmaden
 Sijn occusoen van alder scaden,
 Die van den twiste ghevallen mach.
 Die quite gaen hebben goet gelach,
 Elc sie vor hem dats traden mijn. »
 Doe sprac Trauwe, die vrouwe fijn:
 « Vrede ne sal men niet vertyen;
 Hoe groot, hoe cleene dat sijn pertyen,
 Si sullen houden datsi beloven;
 Ende die hem kent van state boven,
 Edelst ende van gheslachte machtichst,
 Sijn woort sal wesen alre warachtichst,
 Mochte woort warachtigher sijn dan waer. »
 « Vrou Eere sprac: « Goet salich jaer
 Hebbe vrou Trauwe, die dat woort vort brochte;
 Het cam uut edelen gedochte

Te houden dies men dede belof ,
 Es hi edel of keerel grof .
 Ic prisene diene drouch of wan ,
 Die sijn eere verwaren can ,
 Es hi leec of es hi cleerc ;
 Edel herte werct edel werc :
 Dat houdic vor ene warachtige lesse. »
 Aldus so spraken die vrouwen zesse ,
 Die an die rechter syde saten
 Van vrou Venus , die haer ghelaten
 Wel conste , al adde soes niet gehoort.
 Noch knielde Twifel rechte voort ;
 Ic wane hi was van knielne moede.
 Ter luchter syde so sat vrouwe Hoede ,
 Ende sprac met eenre scaerper tale
 Daer voor die vrouwen altemale :
 « Beter es een oorloghe rike
 Dan pais ende aermoede ewelike ;
 Dicwile es vrede also quaet als goet.
 Ware mijn vrouwe wijs ende vroet
 Soe liete de dijngen also si staen. » —
 « Tbeste ware nochtan best gedaen ,
 Sprac Vreese , diet geraken conde ;
 Het ware groot recht dat men hem jonde
 Vrede te gheven , die pais begheert.
 Es yement die pais ende vrede beweert ,
 Hets jammer dathi es ghelooft. »
 Ontsiene sat ende crauwede haer hoeft ,
 Ic wane haer seker raet gebrac.
 « Ic was eens , seitsoe , daer men sprac

Van dijnghe , die nemmermeer gescien ;
 Mi dijnke tghelijc sal men hier zien ,
 Salment doen , men maects .I. ende.
 Hets den vervaerden grote ellende
 Langhe te dreeghen vor den slach. »
 Juecht sprac : « God gheve u goeden dach ,
 Vrouwe Ontsiene , dat ghi dat spraect ,
 Ic prise dat men een ende maect
 Der dijnc , die emmer comen sal ,
 Est gheluc , est ongheval.
 Tleide comt vrouch en tlieve spade ;
 Maer vrede te gheven ic emmer rade ,
 So wiet ontraet ic bliver bi. »
 Vrau Duecht sprac : « Vrouwen , hoort na mi ,
 Ic bem hier doutste van ons allen
 Om dat de dijngen misselijc vallen ,
 Dies de menige es onversaert ,
 So radic emmer te paise waert ;
 Want daer pais es , daer es God mede ,
 Daer God niet en es , daer es onvrede ;
 Die zonder Gode es die es doot ,
 Den doden ware wel levens noot ;
 Die hem te paise wille bewysen ,
 Die sal in Gode weder verrisen ;
 Gheeft vrede , gheeft , dat radic best ! »
 Scoon-Gelaet die sat int lest ,
 Ende sprac met smekender talen daer :
 « Seker , vrou Duecht , daer seghdi waer ,
 Up al dat ic u bidden mach ,
 Gheeft vrede den minre up desen dach ;

Wanthi es hovesch ende goedertiere. »
 Twifel sprac met herten fiere :
 « Vrouwe , ghi hebbet seggen goet ;
 Mijn vrouwe mi eerst bevelen moet. »
 Mettien ghaf Venus eenen knic ,
 Wat dat mach sijn ; doch pensdic
 Hets emmer beter yet dan niet.
 Die ghesien adde tverdriet
 Van den aensiene van mijnre partyen ,
 Ende boven al van Jalosien ,
 Hi souder om lachen , dat weet ic wel.
 « Daer en licht niet an , sprac Twifel ,
 Mach ic mi dobbel doen betalen.
 Ic sal mijn scade wel verhalen ,
 Moorghen of up een ander tijt. »
 Paisier sprac : « Ghi heeren , sijt
 Venus , der vrouwen , onderdaen.
 Hier gheefdi vrede , ende die sal staen
 Also langhe alstie zonne schijnt ;
 Up doochste boete dat hem ne pijn
 Niemant anderen te beraden soorge.
 Over den minre so blivic boorge
 Dathi de vrede gheerne gheeft ;
 Want hi gheerne met paise leeft.
 Hoe es u name , sprac hi , baelyou. » —
 « Nau-merc , Paisier , vraechdijt nu ;
 Ghi hebt mi dicwile horen nomen. » —
 « Dat doe ic , maer ic moet vulcomen
 Costume van der officien mijn.
 Dandere die hier bi u sijn

Die kent die menighe sonder vragen.
 Nu sal ic minen meester dragen ,
 Sprac Paisier, den vardebrieff. » —
 « Nu maecs een ende , hets ons lief ,
 Sprac si ghemeen , wi sullen gaen staen
 In vierscaren , ende daer ontfaen
 Tvonnesse, dat men ons wisen sal. »
 Oghe boven den anderen al
 Ghijnc die baelyou staen an den want ;
 ·I· langhe witte roede in de hant.
 Twifel die stelde hem an sijn syde ,
 Ende Jalousie vul van nyde.
 Naubegrijp , die felle knecht ,
 Sprac lichtelike : « Men doe ons recht. »
 Heer Willemijn , ende heer Naubegheeren
 Stonden daer ooc om mi te deeren.
 Redene , Paisier ende ic vervaert
 Ghijnghe ooc ter vierscaren waert.
 Die baelyou sprac : « Vrou conighinne ,
 Est u wille dat ic beghinne
 Na wets costume te heesscene voort
 Paertye , ende dat daer toe behoort ;
 Ende est so hoghe upten dach
 Dat ic van uwen weghe mach
 Vierscare bannen ende condegen met
 Elken te doene recht ende wet
 Van allen discoorde , van allen gescillen ? »
 Doe knicte Venus , ende sweech stille.
 Daer hi verstont si gaefs consent ,
 Doe sach die baelyou al omtrent ,

Ende sprac met ere scaerper tale :
 « Ic make hier vierscare in die sale
 Van Venus weghe , der vrouwen coene ,
 Om elken recht ende wet te doene ! »
 Dus riep hi .III. waerf achter een.
 Daer cam gedronghen groot ende cleen
 Volx , so vele van allen state ,
 Soudict genomen het ware ommate.
 In wildes mi niet te telne pinen ;
 Ic was so besich metten minen
 Dat ic der anderen al verghat.
 Doe ghaf die baelyou enen plat
 Metten roeden jeghen die weech ,
 Dat al dat volc so stille sweech
 Men mochte wel horen dat mer sprac.
 Mijn taelman sijn caproen of stac :
 « Vrouwe , sprac hi , ende u ghesinde ,
 Est u consent dat ic ontbinde
 Hier vor u miere paertyen last ? »
 Noch knicte soe metten hoofde vast ;
 Wat peinsdic , wats dit , es Venus stom.
 Doe wert ghinder een groot gedrom ;
 Want elc woude horen deerste clage.
 Doe ghaf die baelyou noch .II. slage
 Om te doen swighen de lieden stille.
 « Spreect , sprac hi , hets mier vrouwen wille. » —
 « Gheerne , sprac Redene , die taelman mijn ;
 So segghic , seithi , dat hier sijn
 Voren incomen als in pertyen
 Twifel , Begrijp met Jalosien ,

Die welke den minre hebben mesdaen ,
 In wies stede ic hier bem ghestaen ,
 Ende heeft mi tsijnre talen genomen.
 Toghe ende segghe ende wilt vulcomen
 Met goeder oorconden , levende , vray ,
 Dat sij discoort , twist ende delay ,
 Vreese , anxt , pine ende swaer verdriet
 Den goeden minre , die ghi hier siet ,
 Sonder ontsegghen ende verraden. » —
 « Dat calengier ic , spreect bi staden ,
 Sprac die baelyou , onthout dat woort ! » —
 « Ic salt onthouden ende spreken voort
 Sulke tale , ghi sulter an cuwen ,
 Ende dat den sulken sal moghen gruwen
 Sal hem ghescien sijn vul recht ;
 Alsic vulseit hebbe , so seght
 Wat ghi begheert , ic gheeft u toe. » —
 « Herde gheerne dat ic dat doe ,
 Sprac Nau-merc , die felle baelyou ;
 Maer ic bidde mier vrouwen nu
 Om consent hier in die sale
 Dat ic mach spreken mier magen tale. »
 Noch knicte Venus ; hi seits haer danc ;
 Mettien so tart hi up de banc :
 « Quisquans , nu hebbict al ghewonnen. »
 Redene sprac : « Ic hebbe beghonnen
 Te claghene , maer nieuwer na vulhent ,
 Vrouwe van machte , wide bekend ,
 Ende ghi ·XII· van wetten wijs ,
 Ic toghe ende segghe ende wils bewijs

Met levender oorconden doen vulstaen.
 Teerst, dat si hebben mesdaen
 Den minre, die hier staet vor ogen,
 Dies hi gedoocht heeft ende moet gedogen
 Meer pinen dan ic gheseggen can;
 Dats dit point: als hi eerst beghan
 Miere vrouwen te dienen om haren loon,
 Met groten neerensten zonder hoon,
 Ende wilde ende moeder in persevereren,
 Cam Twifel jeghen hem argueren
 Hoofschelijc, met geveinsder sprake,
 Ende lieten nyewer met ghemake
 Om te beletten miere vrouwen weerc. » —
 « Dat calengieric, sprac Nau-meerc,
 Altoos behouden mier vrouwen recht. »
 Voord sprac Redene: « Cam dese knecht,
 Begrijp, verradelijc, onversien;
 Sinen moortboghe dat hi spien,
 Ende scoten so diepe in sinen sin;
 Men souder tyser noch vijnden in;
 Es dat niet oorconden genouch.
 Doe stoeten Twifel omme ende louch,
 Recht als men quet: in doet u niet,
 Ende hiltten sprekende; beziet,
 Wat was dit beter dan verraden!
 Met dat de minre stont verladen
 Metter wonde in sinen sin
 Cam Jalousie van achter in
 Verradelijc, bi belaechder laghe,
 Ende ghaf hem meer dan ·XX· slage

Met enen stocke , heet Nyemen-spaer ;
 Daer adde u dienare wel naer
 Doot ghebleven tusschen hem drien.
 Nau-meerc beghonste vreeselijc sien ,
 Ende sprac met ere felre tale :
 « Dat calengier ic altemale ,
 Ende draecht al an de ganse wet. » —
 « Ic salt al prouven , wat wildi bet ,
 Sprac Redene, ja , wat deetsi mee ;
 Si scieden van daer ende zender twee
 Van haren magen die hier staen.
 Die dedene beede met hem gaen ,
 Dats Willemijn ende Vry-begheeren ,
 Ende ghijngen blidelijc met hem theeren ,
 Ende daden hem drinken zoete gepens ,
 Ende verhuerde hem enen chens ,
 Die sal gedueren sijn leven lanc.
 Die minre was teeder, ziek ende cranc
 Van der scote ende van den slane ;
 Hij was lichtelijc te bevane
 Van soeten gepense der staerken drancke ,
 Ende als sine vonden up sijn crancke
 Verhuerden si hem , alsoot wel scijnt ,
 ·I· leen daer hi in slaeft ende pijnt :
 Dats Tlant van Duchte, wyde vermaert ,
 Also men gaet te Twifels waert ;
 Het licht daer in den rechten wech.
 Noch een vele meer uplech
 So sal ic doen staen up dese pertye :
 Al dit ghedaen cam Jalousie

Toten minre , ende scoot een roere
 Met eenen losen ghevensder lozen toere ,
 Ende teeck hem dathi hadde mesdaen ,
 Dathi soude enich lant bestaen
 Te winnene , sonder Venus consent ,
 Ende sant om Twifel , die met genent
 Brochte Begripe met sinen boghe ,
 Ende stelde sinen scicht ten vloghe ,
 Ende scotene dieper dan te voren.
 Die wonden doen hem sulken toren
 Ne ware vrou Hope , de meesterinne ,
 De minre ware langhe uut sinen sinne.
 Noch boven al desen sijn si comen ,
 Alst hem gheliefde , ende hebben genomen
 Dat nyement tote hem soude mogen
 Comen , diene wilde verhogen
 Met sanghe , met spele , met melodien ,
 Ende houden leggende in voochdien ,
 Al waert een kint van enen jare.
 Daer moethi bliven of het en ware
 Datten vrou Hope te leedene rochte
 Daer hi tijtcortijnghe hebben mochte.
 Dus maken sy van hem haer abuus ,
 Also die catte doet metter muus ;
 Dat jammer es dat ment heeft gedoocht. »
 Nau-maerc sprac : « Hebdi al getoocht
 Van dies ghi u beclaghende sijt ? » —
 « Ja ic , baelyou , als te deser tijt ,
 Ende daer ne sal nyement seggen jegen. » —
 « Als baelyou spreec ic , addi gezwegen ,

Ghine adt der waerheit niet gemest ;
 Beghin , middel ende ooc dat lest
 Draghic der wet met allen an ,
 En salt , al en ben ic gheen taelman ,
 Verandwoorden in woorden slecht
 Ende ghi sult vonden sijn int onrecht ,
 Of ic legghe mijn roede neder ,
 Ende nemmermeer sone dienic weder
 Upten minre , no up de sine. »
 Doe louch Redene met bliden scine :
 « Dat draghic an de wet , sprac sij. »
 Die baelyou sprac « Laet spreken mi. » —
 « In hebbe u sermoen niet verstoort ;
 Trauwe sec gheerne , nu spreekt voort ,
 Hets grote redene dat ict gedoghe. »
 Die baelyou sprac : « Ic seght ende toghe
 Als in de name van minen geslachte ,
 Daer ghi over doet groote clachte ,
 Ic hope si dies onsculdich sijn ,
 Oorconde Venus , der vrouwen mijn ,
 Ende up de vrouwen bi haer gheseten ,
 Daer up so willic mi vermeten
 Dat ghi onrechtige claghe doet staen.
 Mine maghen sine hebben niet mesdaen
 Anders dan mijn vrouwen bevel ;
 Wel was waer dat Twifel
 Cam besien wattie minre wrochte ,
 Ende examieneerde sijn gedochte
 Te wetene of hi was constant
 In sijn weerc ; als hine vant

So onghestade ende wart ghewaer
 Sijn kiken, sijn gapen hier ende daer,
 Ende versumende sijn werc te meerne;
 Doe wijncte Twifel, om te beweerne
 Die ledichede van sinen werke,
 Begrijp, die scoot na rechten merke
 Eenen pijl in sinen sin;
 Nochtan ne bate daer meer no min,
 Ende dor al datter tyser in stac
 Ne wrochte hi niet, maer weec ende sprac,
 Ende stont so sotte maniere ende dreef
 Datter sijn werken bi tachter bleef;
 Ende omme dat hi sijn weerc verghat
 So sloughen Twifel, wat wonder was dat?
 Ic soude noch derghelike plien;
 Men mach niet werken ende omme sien.
 Mijn vrouwe ne gheeft gheen werc so cleene,
 Ten besicht de zinnen wel alleene,
 Ende om dathi contrarie dede,
 So cam daer Jalousie mede,
 Die gheerne mir vrouwen werc besiet,
 Ende slouchene, waer omme ne soude hi niet?
 Waer omme ne dede hi niet sijn weerc?
 Was hi te cranc oft werc te sterc?
 Wat dede hem mir vrouwen werc beghonnen?
 Die spel bestaen ende niet ne connen,
 Wat wonder est al verliesen sij!
 Toghe ende segge: al wast dathi
 Ghescoten was ende ooc geslegen
 Ghelijc dat jonghe kindren plegen,

Die lichtelijc vallen ter mesdaet ,
 Ende niet ne weten twij mense slaet ;
 Dus wast met hem no min no mee.
 Doe camer toe dese heeren twee :
 Here Vribegheeren ende heer Willemijn ,
 Om dat hi hem lieden dochte sijn
 Niet neerenst ten werke van mire vrouwen ,
 Ende ooc so saghen sine verflauwen
 Van den castyene van te voren ,
 Ende tsijne meester oorboren
 Ghaven si hem drincken medicine :
 Soete ghepens , om quite te sine
 Van der smerte , die hi besief ;
 Het smaecte hem wel , het was hem lief.
 Wel was waer , hi wart bi drancke ;
 Daer na bi sinen vryen dancke
 So maecti lijfcoop jeghen hem tween ,
 Ende huerde Duchte , mir vrouwen leen ,
 Daer in so doet hi sijn labuer.
 Es hem Twifel wreet of stuer,
 Dat en es zonder verdiente niet.
 Ic weet wel dat men dickent siet ,
 Die van goeden werke verandert
 Ende om aergher te crighene wandert :
 Den eersten loon maecti hem verre ,
 Ende dander loon die maect hem erre.
 Wat es te claghene dathi claecht ,
 Die hem selven in lydene jaecht.
 Hoet voort met hem mach sijn vergaen
 Dat sal hi met prouvene moeten vulstaen ;

Ic toghe ende segge , ende dar wel togen.
 Twifel ende die hier staen vor oghen
 Kennic also wijs van rade ;
 Si sullent wel lyden zonder scade ,
 Watter ghetughe of seggen mach ,
 Dese geclachte ende ooc tgheclach ,
 Dat men tameer sal moghen doen. »
 Redene stac of den caproen
 Ende sprac : « Baelyou , es dit u cale ? » —
 « Jaet , vrouwe ende vrouwen altemale ,
 Ende vraget mijnre paertyen dan. » —
 « Trecti u deser talen an ,
 Sprac Wijs-van-rade tote Jalosien. » —
 « Ja wij. » — « Vrouwe , so ruumt partyen ,
 Sprac sy , wij willen spreken tsamen. » —
 « Ruumt de vierscare in Gods namen ,
 Sprac doe mijn vrouwe Vorsienichede. »
 Doe ghijngen si uut ende ic ghijnc mede.
 Baelyou ende alle die daer waren
 Moesten gaen uter vierscaren ,
 Sonder frau Venus ende haren staet.
 Doe sprac Venus : « Gheeft mi raet ,
 Dan sal ic doen dat mi es lief
 Recht , also cors ende also brief. »
 So was haer redene daer ter stede ;
 Want lettel spreken dat es haer zede.
 Doe sprac Trauwe , die werde vrouwe :
 « Ic seght dat noot es dat men scauwe
 De waerheit eer men vonnes wijst ;
 Haesteghe wet es zelden geprijst.

Soude een verliesen sinen loon ,
 Die ghewrocht hadde zonder hoon ,
 Al wrohti min dan lust gevouch ,
 Dan ware den werkere niet genouch ;
 Want dienst van trauwen es lonens waert.
 Men mach niet hebben dat men beghaert
 Ten eersten wille , dats mijn verstaen. »
 Vrou Eere sprac : « Soude men loon ontfaen
 Van halven werke , dat ware onrecht. »
 Voorsienicheit sprac : « Wats dat ghi secht ,
 Trauwe ende Eere , ic hebbe ghehoort
 Tale ende andwoorde brijngen voort ;
 Maer also icker mi an versta
 Wat werckere die een weerc up sla
 Ne sal pensen om ander dijuc
 Dan om sijns weercs .I. goet vulbrijnc ,
 No om loon , no ooc om danc ,
 No om vreesse , no om bedwanc ;
 Moeyt hi hem anders hi werct te min ,
 Werct hi te min hi mijnt daer in
 Den vullen loon van der vullen werke.
 Men mach niet seggen : het es .I. kerke ,
 Tor ende clocken ne stonder boven.
 Men can den dach niet eer geloven
 Voor hi ten avonde comen sij. »
 Ghestadicheit sprac : « Daer blivic bi ,
 Het dijnke mi redene ende besceit. » —
 « Hoort doch , sprac vrouwe Genadicheit ,
 .I. werkere diet tbeste doet dathi mach ,
 Al ghijnge hi spelen den enen dach ,

Hi mocht den anderen dach verhalen ;
 Soude men hem niet daer omme betalen ,
 Dat ware onrecht , also mi dijnt ;
 Of hi crepel worde of vermijnt ,
 Ende hi den wille adde van vuldoene ,
 Ende niet meer wrochte dan toter noene ,
 Ende men enen anderen wercman name ,
 Die tweerc vuldade ende dan vulcame ;
 Soude u dat dijnen redelijc wesen ?
 Men beide doch of hi mochte genesen ,
 Of anders waer hi gequetst om niet. »
 Wijs-van-rade sprac : « Het gesciet
 Dat deen besoet dat dander besuert ;
 Die weerc beghint ende daer in duert ,
 Die moet met rechte den loon ontfaen.
 Die sijn werc laet talven staen
 Verbuert den loon ende hi maect gram
 Den ghonen , daer hi werc of nam ;
 Dus heeft die menige ondanc gewonnen
 Met niet te vuldoene dat was begonnen.
 Alle dijngen te rechte ghemeerct ,
 Hi es sot die sinen vrient verwerct ;
 Doch die wel doet die bate es sijn. »
 Doe sprac Venus , die vrouwe sijn :
 « Wat sechdijs , vrouwen ter luchter siden ? »
 Hoede sprac : « Vrouwe , ic ben al blide
 Die redene die Wijs-van-rade zeicht ;
 Ic wane dat niement vroeds pleicht
 Werc te nemene hine wilt vulbrijngen.
 Die besich sijn met andere dijngen

Dan den werken toebehoort,
Die stellen haers werkens loon bet voort;
Waert dat ic mochte daer zonder leven,
Ic soude hem node te werkene gheven
Die al puer willens ledich gaen. »
Vreese sprac : « Ic liet ooc staen;
Liever ic bem sulc wel van moede,
Die hem selven maect tongoede
Den loon, ende tweerc den meester dan,
Al ghinge hi spelen; wat lagher an?
Al hadde hi breke en ware gheen scade;
Ic blijfs bi vrouwen Wijs-van-rade,
Also soe secht, daer blivic bi. »
Juecht sprac : « Ende ic houts mi
An vrouwen Genaden; want mi soude dinken
Onrecht, soudemen den werkere minken
Loon van den getrauwen werke sine. » —
« Vrouwe, dats ooc de redene mine,
Sprac vrouwe Duecht, want wie begheert
Wel te werkene es lonens waert;
Maer die den loon te voren gheeft,
Ende dan daer na faute heeft
Van den werke ende hem beclaecht,
Het dinke mi recht dathijt verdraecht;
Dus so men weerct so sal men lonen;
De redene ne willic niet versconen. » —
« Vrouwe Duecht, andwoorde Scoon-gelaet,
Mi dinke dathi doet alte quaet
Die begheert dat men hem brijnct
Loon te voren, ende tweerc vermijnct;

Die mi dat dade , ooc wies mi bade ,
 Ic souds Vorsienicheit roupen te rade ,
 Eer ic meer lonen soude te voren.
 Ic hebbe ghoort seggen : hets als verloren
 Dat men in aventuren stelt. »
 Hiermede so was die tale gevelt
 Van den ·XII· vrouwen daer ,
 Daer niement ne mochte horen naer
 Wat mer seide of wat mer sprac ;
 Maer Redene wast diet mi vertrac
 Daer naer ; het was hem al geseit
 Van alder tale die waerheit ,
 Ende voort dat ic noch seggen wil.
 Als Venus hoorde dat ghesil
 Was onder de vrouwen van harer wet ,
 Si sprac : « Ic make een uutset
 Van desen sticke , daer tijt van nu
 Ende int verbeteren van u ,
 Die minen rade behoren toe.
 Ic wille dat men ghebieden doe
 Sminres oorconde stappans ter stede ,
 Om te hoorne die waerhede. »
 Doe riep men ghinder enen sergant ,
 Nau-besouc was hi ghenant ,
 Ende een cleerc hiet Snel-gepens.
 « Loop , sprac vrou Venus , hier ende ghens
 Int lant van Duchte van minen wege
 Al omme daer de minre plege
 Te verkeerne , ende scrijft de namen
 Ende doese mi comen alte samen ,

Alle excusacie achter gelaten. »
 Doe ghijnghen se lopen hare straten
 Tonsentwaert, daer si stappans vonden
 Al ghereet ·VII· oorconden :
 Hope was deerste, die meesterinne,
 Wiens visentatie ic gherne gewinne;
 Dander was Troost, die liethem souken,
 Hine wilder cume te comene rouken.
 Om dander ·V· waersij confuus;
 Want sine vonder nyement thuus.
 Deerste was Vryhede, dander Vruecht,
 Die derde ghi wel gevroeden muecht,
 Solaes wassi, die vierde Ruste;
 Die vijfste die te sinen luste
 Lach in huus so vaste ende sliep :
 Hine hoorde een woort niet wat men riep.
 Doe screef Snel-ghepens, die cleerc,
 An de ·V· dueren Venus meerc,
 Om dat si daer bi kennen souden
 Updat sy wilden haer leen behouden
 Datsi te hove moesten comen.
 Mettesen hebben sij vernomen
 Die ·V· tsamen comende gepaert.
 Doe ghijngen sij alle thove waert,
 Ende trocken boven in die sale;
 Stappans dede mense altemale
 In Venus camer te rade gaen.
 Doe was ic verre van daer gestaen;
 Maer ic keec over in den rijnc.
 Doe kendic elken die daer ghijnc

Ter oorconde , ende ic was dies te vrede.
 Venus sprac tote Vorsienichede ,
 Tote Trauwe ende te vrou Radewijs :
 « Gaet onder u drien , ende hebt avijs
 Up thende , up middel , ende up tbeghin. »
 Doe ghijnghen si tsamen ter cameran in
 Dese .III. vrouwen vul der duecht ,
 Hope , Troost , Vryhede ende Vruecht ;
 Solaes , Pais , Ruste volgede doe ,
 Ende sloten die duere vaste toe.
 Watsi daer spraken men oordes niet ,
 Maer Redene wiste wel al tbediet
 Van Clap-al , die hem dicwile toe brochte
 Vele dijn dies hi niet vele en rochte ;
 Doch hoet daer voer dat muechdi horen :
 Trauwe was houtst , des sprac si voren :
 « Vrou Hope , comt ghi alleene , laet zien
 Al hemelijc hier onder ons drien ;
 Wij besweeren u bider trauwen ,
 Die ghi sculdich sijt onser vrouwen ,
 Dat ghi wes men u vragen sal
 Waerheit na wetten sult seggen al.
 Hest up u hant , dat zweerdi nu ! »
 « Ja ic , sprac Hope. » — « So vragen wij u
 Of ghi yet weit , of hebt beseven
 Dat Twivel metgaders sinen neven
 Den minre heeft beraden leet ,
 Sonder redene ende onder scheet ;
 Wanthi van stortsen hem beclaecht. »
 Hope sprac ; « Na dat men mi vraecht

In wille mi emmer niet verzweeren
Wien dat vromen mach of deeren;
De minre es emmer zere gequetst
Van eenen strale, daer of gheletst
Es tiser bleven in sinen sin.
Wiet dede en weetie meer no min;
Maer tyser blijfter noch in ontraect.
Ic hebben up sulken tijt vermaect
Dathi hoorde so groot rebat
Dathi mijns altemale verghat;
Wiesi waren, dats mi ommaer.
Tcaboel dat jaechde mi van daer;
Want onruste scuwic, dats mijn aert. »
Vorsienicheit sprac « Gaet achter waert! »
Trooste alleen si tote haer riep,
Die stont en droomde, ic wane hi sliep;
Want hi gebaerde recht ic en weet.
Doe staefden si hem den selven heet
Van Hopen ende hi andwoorde snyemen :
 « Also helpe mi God ! in sacher nyemen
Ghine durt u vermeten niet up mi. » —
 « So gaet dan thuuswaert, zeyden si,
Ons dijct ghine saechter nyemen bloeden. » —
 « Vryhede comt vort, wy moeten ons spoeden,
Sprac doe mijn vrouwe Wijs-van-rade,
Den selven heet ic u up lade,
Dien wij staefden den anderen tween. »
Vryheit sprac : « Ic ben gherne alleen,
Ic scuwe de lieden daer ic mach,
Vraget den gonen die alden dach

Gheselscips plegen hier ende daer.
 Ic weet wel soudic seggen waer
 Ic souder ·II· nomen, waert van noden,
 Die meer den minre pinen te doden
 Dan alle dese daer ghi na vraecht. » —
 « Wie zijn si? Zijn si hier heden gedaecht,
 Sprac vrou Versiene, mach men se niet nomen? » —
 « Jaet, sprac Vryhede. » — « So laetse ons comen,
 Sprac Wijs-van-rade ende noomse dan. » —
 « Gheerne, sprac hi, of ic can,
 Dheen heet Quaet-bet ende dander Nijt. »
 Up sprac Trauwe ter quader tijt :
 « Twine adde de minre die beclaecht. » —
 « Hets misselijc waer omme dathise verdraecht,
 Sprac vrou Vorsiene, het doet goet varen
 Wrake laten ende eere verwaren. » —
 « Nu gaet, sprac soe, wi hebbens genouch. »
 Doe riep soe Vruecht ende Vruecht die louch;
 Al ghijnct haer niet beneden den kinne,
 Si dadense zweeren ten beghinne
 Ende vraechden hem die waerheit bloot.
 Vruecht sprac : « Dat nemic up mijn doot
 Dat Jalozie ende Twifel
 In dusentich plaetsen, dat ic weet wel,
 Zijn onghebeden ter feesten comen,
 Hebben den minre zijn vruecht genomen,
 Ende zonder redene ghesconfiert;
 Ende hebben zulke dijngen versiert,
 Die noyt ne waren no worden zullen. » —
 « Wij zijn van u ghepaeit te vullen,

Sprac vrou Trauwe ; Solaes, com voort
 Het ware tijt adden wij vulhoort
 U allen, want Venuse sal verlangen. »
 Solaes cam truerende gheghangen,
 Recht of hi lede met aermen slaven;
 Den heet so ghijnghen si hem staven
 Om te wetene die waerheit al :
 « Bi miere trauwen, sprac hi, ic sal
 Waer seggen, al bem ic cranc van machte ;
 Jalousie ende haer gheslachte
 Hebben den minre te menegen stonden,
 Daer ic was, up sijn weecste vonden,
 Ende hebben gequetst, het es mi cont,
 Al wast ooc dat ic bi hem stont,
 Lettel of niet so mocht hem baten. » —
 « Hets goet, Solaes, gaet uwer straten,
 Sprac Wijs-van-rade, hets wel geseit. » —
 « Comt Ruste, sprac Vorsienicheit. » —
 « Wats u begheeren, sprac si, ghi vrouwen,
 In dar niet sweeren bi miere trauwen,
 Ic salt wel seggen zonder zweeren ;
 De minre ne const hem noit geweeren.
 Ic weet wel wat ghi vragen wilt,
 Si riden altoos in sinen scilt,
 Beede bi nachte ende ooc bi dage,
 Ende altoos leggen sij na hem lage,
 Jalousie ende Twivel mede ;
 Na mier vrouwen wetenthede
 So dinket mi wonder soene daets.
 Ic weet wel dat icker dicken om late

Slapen , spelen , drincken ende heten. »
 Trauwe sprac : « Hebdi yet meer vergheten ? »
 « Ja ic , sprac Ruste , com icker in.... » —
 « Het es genouch om een beghin ,
 Sprac Wijs-van-rade , nu Pais comt ghi.
 Den selven heet so zweerdi
 Waer te seggen van desen sticken
 Van Twifele ende den minre. » — « Icke,
 Sprac Pais , ja ic , meer dan genouch
 Van horen seggen , daer ment gewouch ,
 Van deser veeten te menegher stat ;
 Maer ic en wister of seggen wat ,
 Want ic ne kenne den minre twint ,
 Noch hi mi , dat wel versint ;
 Maer wat ic sal ; dats God diet weet ! » —
 « Hets goet , jaet , gaet voort ghereet ,
 Spraken die vrouwen , daer te samen. »
 Met desen sij voor camer camen
 Ende vertelden woort na woort
 Vrou Venuse wat si adden gehoort.
 Doe saten si neder ende swegen al stille ;
 Venus sprac : « Het es mijn wille
 Naer doorconde , die wij hebben vernomen ,
 Dat men paertye voort doet comen ,
 Ende dan sal ic na mijn gelieven
 Vonnesse zonder tmeeste grieven
 Rechtelike wisen an elke zide. »
 Doe wert mijn taelman herde blide ;
 Die baelyu vierscare rumen dede ;
 Doe ghijngen sij alle ende ic ghijnc mede

Vor Venus in die plaetse staen.
Enen bouc heeft soe up gedaen,
Daer haer wetten in stonden bescreven,
Ende heeftene Vorsienichede gegheven,
Ende noomde haer wat soe souken zoude.
Doe ghaf Venus also houde
-I- briefekin Nau-meerc, den baelyou,
Ende sprac : « Ic wille na rechte nu
Dat men al voren de fugitive
Banne ende uut minen lande drive;
Ende dat se yement huse of hove
Dat men van minen lande rove;
Elc sijs te voren op sijn hoede. »
Doe clopte die baelyou metter roede,
Ende las de namen int briefekijn
Also si hier ghescreven sijn :
Roum, Verwaenthede ende Envie,
Clap-al, Nijt, Quaetheit ende Atye,
Orghelieuse ende Overmoet,
Ledicheit, Wrake ende Spreec-goet,
Achter-sprake ende Breede-scande,
Dese bannic ute vrou Venus lande,
Ende nemmermeer te sine gelooft,
Daer mijn vrouwe sal wesen hoeft;
Ende wie met hem geselsips plien,
Tghelijx van wetten sal hem ghescien. »
Doe ruimde die menige daer die zale,
Die waren ghebannen altemale.
God here, hoe blide was ic doe!
Doe sprac vrou Venus : « Welan leest toe ! »

Doe las Vorsienicheit openbaer
 De woorden, die hier volgen naer :
 « Ghi allen, die u beclaecht van minnen,
 Wilt u selven leeren kinnen,
 Groot onghelijc hebdi up mi.
 God maecti mi vor u beghinnen,
 Om dat ic u soude helpen winnen
 Des hemels vruecht, die hem es bij.
 U ghaf hi leven ende ·V· sinnen,
 Verstannesse, wille, den gheest daer binnen;
 Eene planete ic maer en sij,
 Die altoos lopen moet ende rinnen,
 Gheven, nemen dicken dinnen,
 Ende du hebs dinen willen vry;
 Waeromme so ontweechstu di? »
 Als dit capitel was gelesen,
 In dochts mi twint te vroeder wesen,
 Ic hoordes meer dan ic verstont,
 Ende wort recht in mier herten gront
 Vele meer ontsteken dan te voren.
 Ic adde welna mijn macht verloren,
 Ne ware dat ic up Redene leende.
 Venus sach dat ic stont ende steende,
 Ende sprac : « Na dat ik hebbe vernomen
 An oorconde, die vor mi es comen,
 So wisic ende het dijnc mi goet,
 Om dat men alle dijnc leeren moet
 Eerment can, ende dattie minre
 Gheerne ware mijns lonens winre,
 Ende dathi bi onnoselheden

Comen es in onvreden ,
 So sal hi voort an gaen ter scolē ;
 Want al mach de getrauwe dolen ,
 Wanneer hi mi te dienen kiese ,
 In wille niet dathi hem verliese ;
 Want anders ware gebrec in mi.
 Sminres pertye die wisic vry ;
 Maer die minre sal tscolen gaen ,
 Tlant dathi heeft in pachte ontfāen ,
 Wies name es gheheeten Ducht ,
 Daer ghevic hem up sine leestucht ,
 Daer sal hi in wonen sijn leven lanc. »
 Doe satter een hout man vor de banc ,
 Die ic noit en sach dan doe ;
 Venus die sprac hem aldus toe :
 « Waer bestu , meester Ghetempertheit ,
 Ende Mate , dijn wijf , ic hebbe geseit
 Dat ghi den minre sult met u leeden ,
 Ende te gheenre tijt van hem sceeden ,
 Ende wijst hem wel ghetrauwelijc ! » —
 « Gheerne , vrouwe van machten rijc. »
 Sprakensi , ende wij ghinghen tsamen
 Met dat wij leden ende oorlof namen
 An frau Venus ende an de vrouwen ,
 So trac mi Twifel bider mauwen ,
 Ende sprac met dat ic vor hem leet :
 « Ic sal u sien , gaet toe ghereet ,
 Wine schyeden noch niet. » Neen boye , pensdic ,
 Ic hebbe noch vry , goddanc een stic ;
 Int scole gha ic sitten leeren

Hoe ic mi sal ten werke keeren
 Om quite te sine van uwen dangier.
 Mijn meester was van goeden bestier,
 Ghetemperhede ende Mate, zijn wijf,
 Die mi beloofden herde stijf,
 Wildic werken na haren rade,
 Ic soude verwinnen al mine scade.
 « Ja ic, trauwen, sec, in mach niet min. »
 Doe leeden si mi ter scolē in;
 Daer saten scolieren menigherande,
 Vergadert ute diveerschen lande.
 Scieloos satter ende Roukeloos,
 Wilthede, Lust ende Gheer-altoos,
 Jonchede, Rijchede ende Const,
 Melodie ende Vrye-jonst,
 Haestichede ende Node-verbeiden,
 Gheerne-comen ende Node-scheiden,
 Danse-wel ende Blide-moet,
 Lach-vele ende Onna-vroet,
 Ende menich ander wijf ende man,
 Die ic niet genomen can.
 Mijn meester dede mi sitten daer;
 In sinen setel sathi daer naer.
 Mate zijn wijf een roede hem gaf,
 Daer menighen scaerpen tac an claf,
 Soberhede haer name was.
 In enen groten bouc hi las;
 Int eerste ghaf hi ·I· lesse mi,
 Also hier na ghescreven sij:
 « Joncman moedich, vul der juecht,

Die u der minnen niet wachten muecht ,
Gheeft uwe nature bi wiser hoede
Onder tbedwanc van mijnre roede ;
Want ontlooptdi der roede mijn ,
Ghi sult stappans gheslegen zijn
Van Twifele ende van zinen geslachte.
Hout mijn regle , zo lijddi zachte
Die pine die comt van Venus werke. »
Dese lesse die screven lettcl clerken
Ende lettcl leeke , maer mi dochte
Ic soudse onthouden up dat ic mochte.
Doe keerdi tlat en las bet voort
Dese lesse , die hier na behoort :
 « Minres , die besich met minnen sijt ,
Gheeft Gode den alre eersten tijt ,
Die hi u leent , ende niet en gheeft ;
Den anderen tijt om dat ghi leeft ;
Den anderen tijt , die gheeft der minne ,
Sonder dobbelhede van sinne ;
Ten welken ghi u gheeft van den drien ,
Wilt elken tijt met u zelven plien ;
Want een ghespleten weercman
Ne gheen gheheel werc vulbrijngen can ;
Dus suldi deelen in drien den dach.
Des nachts gheeft elken werken verdrach ,
Ende gheeft u zelven gheheel ter ruste ,
So dattu sanderdaechs werkens luste.
Wildi u niet also bestieren ,
U werken salre bi faelgieren ;
Dan sal Twifel ende zijn geslachte

U comen quetsen in u gedachte ;
 Onthoudet, kinderen, hets u bate. »
 Doe rechte voort so gaf ons Mate
 Elken een blat, om dat wij soudē
 Dese lesse scriven ende wel onthouden.
 Doe ghijnghen sij scriven alle te stride ,
 Ende hi ghijnc lesen an dander zyde
 Dese lesse die hier volgt naer :
 « Minre, die mint ende wart gewaer
 Dathi vijnt in sijn weerc onspoet,
 Dies hem nature begheeren doet,
 Ne wite Venus niet de plage,
 Maer up hem selven so doe die plage;
 Want gelijc dat tlicht der zonnen
 Niet ne zouden ghelaten connen
 Te schinen in eenen vulen poel ,
 Also wel als upten lavender stoel ,
 Jof up blommen , of zoete cruden,
 Sone mach Venus laten den ruden
 Te beschynen ende den vyleynen,
 Also wel alsten edelen reynen ;
 Up elken sij haer rayen gheeft ;
 Maer tvat gheeft uut dat in heeft ,
 Dus Venus es cause van gheenen ghebreke. »
 Doe sat daer elc in sine reke
 Dapperlijc dese lesse ende schreef.
 Ghetemperhede noch lesende bleef
 Dese lesse , die ic hier na bescrive :
 « Minre , die in minnen beclive ,
 Ende den loon ontfaet van minnen ,

Penst ghine sult voortan niet meer winnen,
Verteert bescheedelijc uwen loon,
Al dijcti u soete ende daertoe schoon;
Want wat men mint spaert men in eeren :
Node minren maer gheerne meeren.
Ten es gheen dranc so soete int vat,
Heeft mens couner men wordes sat;
Ten es gheen dijnc so hart, so groot,
Haerden en slitet wel ter noot;
Die zuerlijc wint, ende zaen verdoet
Den loon, het blijft wel dat hi moet
Van breken clagen, dies hi passeert,
Die theere na neere wel ordineert;
Kindren, onthout wel mine woort. »
Doe screven si alle; noch las hi voort :
« **M**inres, die van minnen quelen,
Wat u bejeghent ghi zullet helen;
So verdiendi der minnen danc.
Hi openbaert hem selven cranc,
Die niet sijn last en can gedragen
Sonder hulpe ende zonder clagen;
Est ooc so dat u Venus werc
Te lastelijc es, ende ooc te sterc,
Ende ghijt zo zwaer eerst hebt begonnen,
Ghine zoudet niet vulbrijngen connen,
Ende ghi van pinen sijt verflaut,
Kiest hulpe, daer ghi u in betraut,
Twee om een last dat es genouch;
Oneffene maect alte quaet ghevouch;
Maer of ghi muecht ent u so staet,

Draghet alleene , dats mijn raet ;
 Nu, kinderen , onthout dat ic u leere. »
 Doe screven wij ende hine las nemmeere.
 Met dat ic screef , ter zelve ure ,
 Doe clopte Twifel vor die dure ,
 Ende recht met dat ic omme sach ,
 Ontwec ic ende ic sach den dach.

Goeden dach ende goeden nacht
 Moet haer gheven die waerde dracht
 Der vrouwen van den Drogen Bome ,
 Om wien dat ic in desen drome
 Hebbe vertoocht haer mijns gepens ;
 Want die sin moet gheven chens
 Der gheenre , daer ic of houde tleen
 Van Duchte , om dies ic bem te cleen
 Haer te dienene , an scheiden van
 Als een getrouwe weercman ,
 Die tscolen gaet om leeren const ,
 Om tweerc te vulbrijngen.... ;
 Goed dienst ne sal men niet versmaden.
 Ic bidde der vrouwen om genaden ;
 Want ic grotelijc hebbe mesdaen
 Dat ic mi liet van Twifele slaen ,
 Van Jalosien , ende liet mi scieten
 Van Begripe , ic moest ghenieten ;
 Maer nu hebbic ghesijn ter scolen.
 Nauwmerc sal mi nemmer doen dolen ;
 Want ic kenne die vrouwe mijn
 So goet van trauwen ende also fijn
 Van herten , van sinnen also ghestade.

Ic weet wel dat soe niet en dade
 Om al de weerelt, sulc kennic hare,
 Daer haer here in vermindert ware,
 Dies gheve haer God ghesondichede,
 Eere, gheluc ende ewighe vrede,
 Ende naer dit leven sonder sneven
 Haer ziele met hem moet sijn verheven,
 Ende ic met haer die bem haer slave.
 Addic yet beters gherne ict haer ghave,
 Doch willicse groeten met nyewen sange;
 Ach, haer biwezen werct so lange:
     Vlye, Twifel, vlie, ruim mijn ghedachte,
 Niet meer ne com mi in den sin.
 Vrou Hope die doet mi leven sachte,
 Ic hoet mi vor Nau-merc beghin.
 Vry begheeren brinct lyden in,
 Vrou Trauwe, dat es mijn hoochste raste;
 Loon alsoe wille, doch were ic vaste.
     Vlie, Jalousie en dijn geslachte,
 Du maex vele herten vruechden din,
 Dune laets dijn slaen dor nyemens clachte;
 Vlye wech, ic sta na tru ghewin.
 Soe draecht in haer der trauwen zwin,
 Die mi laet metter minnen laste;
 Loon alsoe wille, doch were ic vaste.
     Begrijp, du maex vele quader nachte,
 Dan doestu niet, trout vrouwelijn,
 Dijn duecht verjaecht Begrijp met crachte,
 Daeromme ic gheerne dijn eghin bin.
 Du best mijn troost, mijns vruechts gewin,

Al andere sijn miere herten gaste;
 Loon alstu wils, doch werc ic vaste.

III.

Van drome so ghewaghic,
 Van eenen man die zaghic
 Verdooft in erdscher weilde;
 Hi sprac: « Hier in behaghic. »
 Ic sprac tot hem: « Dat claghic. »
 Maer doch hoe vast hi speilde,
 Sijn spel nam end; hi queilde.

Vergheiten was sijn spel;
 Tijd was verloren snel,
 Natuere riep om troost,
 De doot die croop int vel.
 Hi sprac: « Nu zie ic wel
 Wat mi ten laetsten noost,
 Dats tijd verroukeloost. »

Vrienden ende maghen,
 Ende die gheselschaps plaghen,
 Die camen daer ghemeene;
 Si mochten vaste claghen,
 Maer die hem holpen draghen,
 Van des hem ghinc te beene;
 Daer vrienden vant hi gheene.

So sprac hi: « Tijd verliezer,
 O weerelt vruechden kiezer,

O bliscap onghestade ,
O duechdelic vervriezer ,
O alder riezen riezzer ,
Wies wert di nu te rade ,
O moeder gods ghenade .

Die zijn vrienden hieten ,
Haer claghen dat zi lieten ,
Doe zi sijn claghen hoorden .
« **Wi** lettelt hier bescieten ,
Zeid zi , hem mochte verdrieten ⁽¹⁾

. . . . .

. . . . .

De heere ghebood :
Ganc winnen tbroot ,
Dat leven gheift ;
Merc mijn bloet root
Di van der doot
Verresen heift ;
Nu voort an leift .

Werp omme ende zay ,
Niet of en dray ,
Blijf bider plouch ;
Ghef mi den may
Van vruechden vray ;
Kies dijn ghevouch ,
Ic hebs ghenouch .

---

(1) Hier ontbreken eenige bladzyden in het IIS.

Sie ic dat scenden ,
 Di in allenden
 Wil erdsche weilde ;
 Ic zal di senden
 Troost voor tverblenden.
 Du best mijn beilde ,
 Daer ic om queilde.

Die horen heift hoort
 Wat es tconfoort
 Des heeren mijn ,
 Als weilde mi stoort
 Hi rechte voort
 Doet hulpe anscijn ;
 Want ic bem zijn.

De grote heeren
 Haer vrienden eeren
 Met haerre parueren ,
 Daer in zi leeren
 Den staet vermeeren ;
 Voort wats ghebuere
 Bereet ter cuere.

Der elnen vive
 Sent men gherive
 Den vrienden thuus ;
 Maer dat men blive
 Bi metten live ,
 Om al refuus
 Te doene confuus.

Die dit vertraechde ,
Ens hem beclaechde ,
De heere met rechte
Hi dien verjaechde ;
Want de versaechde
Maect nu ghevechte
Bloot , stoute knechte.

Nu laet ons merken ,
Leec metten clerken ,
Ende alle te gader ,
Of in ons werken
Ons wille ghesterken
De hemelsche vader ;
Elc zi ghestader.

Vive elnen goet
Om ons behoet
God vrienden zendt ;
Die die andoet
Als vrome moet ,
Ende daer in endt ,
Wert ridder gekent.

Van desen viven ,
Men maecht wel scriven ,
Drouch God een cleet ,
Ende liedt ontliven ,
Om ons kaytiven ,
Hi daer in street ;
Wel hem , diet weet !

Deerste es een ·L·
Het zonder spel
Lis, die bediedt
Strijt wreet en fel;
Vorziets hu wel
Die weilden pliet,
Van als ghesbiet.

Dandere daer bi
Dat es een ·I·
Ictus, dats slach;
So waer strijt zi,
Slach dat es de cri,
Sonder verdrach;
Hoede hem die mach!

Daer bi hem beeden,
Heet zonder sceeden
Denudare,
Dat luut ontcleeden;
Die weilde leeden,
Merct denudare
Maect desolare.

De vierde een ·E·
Haer slach doet wee,
Dats Egestas,
Luut zonder mee:
Aermoede, als snee
Smelt zoe of glas,
Hoe rijc men was.

De vijfste die staet
Na toeverlaet
Necessitas ,
Noot es de graet ;
Merct die aenbaet
Der weilden pas ;
Het es alst was.

Die dit cleet draghen
Sijn Christus maghen ,
Ende broeders met ;
Die mee wil vraghen ,
Hem maech behaghen ,
Si zijn sijn let ;
Wat wilzi bet.

Die draecht dit cleet ,
No cout , no heet ,
Ne gheift hem helle.
Doet an ghereet ,
Verwinnet cleet ;
Daer weilde in qwelle ,
Als vrom gheselle.

De name van desen
Dat mach wel wesen
Gheheeten Liden.
Van Gode ghepresen ,
Ende uut ghelesen ;
Die daer in striden ,
In Gode verbliden.

Wie heeft den moet
Verduldich zoet,
God zal hem gheven
Te vruechden spoet;
Die nederst stoet
Wert hoochst verheven,
Dats hem bescreven.

Oyt zachmen in stride,
Hoe groot van nide,
Wie tzwert up stac,
Dat menne bevride
Ende voerde andzide,
Hem doende ghemac,
Wies hem ghebrac.

Wie lyet verwonnen
Men sal hem jonnen
Ghenade, hets recht;
Die niet en connen
Int licht der zonnen
Staen int ghevecht,
Elc gheve hem knecht.

Lof, hemels vader,
Die elc mader
Van binnen kent,
Weist voort onse pader,
Dat ons gheen quader
Ne werde ghesent;
Want wi zijn blent.

IV.

Ic arem van trooste maer rijk van minnen ,
 Overvloyende van jonsten, met wallenden zinnen,
 Verladen van drucke , stervende als weeze ,
 Bevende van duchteliker vreeze ,
 Levende up hope toot uwer duecht ,
 Groete hu, up erde mijn hoochste vruecht ,
 Met minliken salute der gheelre jonst ,
 Uut alden vermoghene natuerliker const.
 Ghewerdicht , zonder verdriets verlanghen ,
 Tontfane van uwen aermen ghevanghen
 Dat reine minne heift voort ghebrocht ,
 Ghescepen uut herten gronde ghezocht
 In werke van minliker tijtcortinge
 Om hu te gelieven zonderlinge
 Boven al dat up erde leift ,
 Naer dat natuere ghecoren heift ,
 Bi influencien van boven ,
 Dies met rechte wel Gode loven ,
 Uut welken verkiese mijn gheest ghewouch ,
 Mi tijt te ghevene om tzine ghenouch
 Den lieven bescauwe dat zoe vercoos.
 So bem ic bezich met hu altoos ,
 Recht als mijn upperste ghelijc up erde
 Wes ic begheere of ye begerde
 Naest Gode ; want alle creatueren
 Elc na der ghelijcte zijne natueren ,
 Int wesen der ghiften van planeeten ,
 Vallen ten kiezene zonder heeten ;

Welken verkiesen zi moeten zijn
 Bedwonghen den juechdeliken termijn
 Te dienene zonder keeren of;
 So willic spreken hoghen lof
 Gode, die alle dinc weet te vooren,
 Diet heift bestiert dat ic ghecoren
 Hebbe, bi zijne gracen milde,
 So hijt vorzach; ic hope hijt wilde.
 So dat de broossche nature mine
 Ghelucte int kiezen gheheldt te zine
 Te besten deele enten uppersten mede,
 Van alre werliker minlichede,
 Int welke ic mi verbliden mach
 Up hope dat mijn laetste dach
 Vulbrocht sal zijn in zalichen hende
 Van deser solaceliker ellende.
 Redene, daer dies de zin an cleift,
 Es cause van dats mi hope gheift;
 Ghemerct dat creatueren alle
 Gheboren redenlik bi ghevalle
 Des loops van boven der constellacien;
 In den eersten graet van gracen
 Der jongher juechdeliker zinnen
 Beeten ten kiese der eerster minnen
 Up tghuent daer tzien up avizeirt,
 Ende daer natuere toe inclineirt,
 Met zulken begripe als van verkieze.
 Al tander zo stelmen te verlieze
 Vele liever dan dat mens voort ombore,
 Of dan mer een ander over core;

Want die van eenen maect zijn al,
 Merct wat hi daer over kiezen zal,
 Ooc vint men claerlic int ghemeen
 Ende zonderlinge van die haer een
 Pinen te makene van al, ende dan
 So en hebzi niet ende sceeder van;
 Bi den gonen es dit ghezeit
 Die vesten, ende hebbe vast gheleit
 Haer verkies up tidelic goet,
 Twelke hem den tijt verliezen doet;
 Want in manieren van staten drie,
 Gaet haer tijt wech, diet wel bezie,
 Beghin, middel ende daer toe hende,
 Ende al verdriet ende zwaer ellende.
 Tbegin der minne van erdscen goede
 Es pine, ende zonder vruecht van moede;
 De middel rijcheit, sonder ghemac;
 Tende dats talre zwaerste pac,
 Dats langhe ghezocht ende niet ghevonden
 Dan onghetallic last van zonden.
 Tgoet dat laet men hier, dats waer,
 Maer tquade dat draecht hi vor hem daer;
 Met pinen ghecreighen, met zochte bezeten,
 Ghelaten met rouwen, ende zaen vergheten
 Van den ghenen diet voort bezidt.
 Dus heift hi over niet ghespidt;
 Hi mach wel zecghen: « Ic hebbe ghezait,
 Ic zelve bem over de vrucht ghemait. »
 Dus es hi zot ende zeere ontraect
 Die een van zinen al so maect,

Dat hem dat een niet helpen mach ,
 Als hi ghemoedt den sterf slach ;
 Dies zeghic Gode lof ende danc ,
 Naer dat nature broosch ende cranc ,
 Kiesen zoude in jonger juecht
 Datze Gods gracie heeft bewuecht
 Ter minne , die mi can hope gheven
 Doch te verbeidene een zalich leven ;
 Bi redenen willict proven claer.
 Het es te wetene openbaer
 Dat niemen beter en es bekint
 Dan zijn werc of dat hi mint ;
 Die mint dan tghuent dat niet en leift ,
 Bezieet wat levene dat an hem cleift ;
 Want tghuent dat in hem zelve es doot ,
 Doot sinen minre , dats waerheit bloot.
 Erdsch goet es doot , hoe ment beziet ;
 Diet mint , die ne zouket tleven niet ;
 Maer reine minne van creatueren
 Souct levens solaes , in allen uren ,
 Dat scuwet de ghiericghe talre tijt.
 Goet gheselschap , spel ende jolijt
 Pijnt hi te scuvene nach ende dach ,
 Van anxte dat zijn lief mindren mach ;
 Dats zijn trezor , sine melodie ,
 Die houttene in zulker jalouzie ,
 Beroert in sterveliker zorghe ,
 Breke zorghende zonder morghen
 Om te ghecrighene al in een ,
 Twelke al ne mach der herten gheen

Ghebueren, die was, of es, of zal;
 Want van een niet maect zoe haer al,
 Ende al mochte haer dat al ghebueren,
 Ent mueghelic ware eenre creatueren,
 So es een herte meer nochtan
 Machtich te begherne dan
 Al trike der werelt zoude moghen gheven.
 Wel es te merkene dan dat zi sneven,
 Ende al bedroghen sijn in den hent,
 Die an erdsch goet sijn minnen went.
 Altoos hebbe God lof, danc ende eere;
 Want Venus dienre nemmermeere
 Van reinen dienste bedroghen en werdt,
 Bi redenen gheprouft; want of hi terdt
 Ten eersten verkieze, soot es vorseit,
 Ten uppersten als ter meinschelicheit,
 Waer mach hi redenlicst sijn gheraect;
 Want hets al om den mensche ghemaect:
 Beesten, voghelen, visschen, dieren,
 Berghen, bosschen, zee, rivieren,
 Water, lucht, sterren, zonne ende mane,
 Gout, zelve, ende al dats es, te stane
 Den mensche bi te sijnre noot;
 Want God alleene den mensche bloot
 Na zinen beilde ghesceipen heift.
 Eist dan niet scande dat yemen cleift
 An dingen te zeere, soot es anscijn,
 Die tzinen dienste ghescapen sijn?
 Hi ne minde doch dat beter ware
 Als zijns ghelike van wederpare;

Want God ter werelt, na sinen wensche,
 Ne sciep niet beters dan de mensche.
 Hi boven, hem al dinc onder daen,
 Wat redenen^{en} maecht dan wederstaen
 Dat de mensche dan minnen soude,
 Dat God, tzijnre nootdorft maken woude;
 Hine zoude minnen dat beter zi
 Als zijns ghelike, ghelijc hem vri
 Naest God, die dupperste wesen sal;
 Wel hem, die van hem maect zijn al!
 Maer om dat Juecht, de zotte blende,
 Tware ne kent, no noit en kende,
 Spaert God den mensche, die jongelic leift,
 Toot redene vois int capitel heift;
 Doch moet Juecht an de werelt cleven,
 Kieze doch niet haers ghelijc te leven,
 So leift haer minne, so leift haer werc,
 Ende oft also mach zijn, so merc
 Twesen van allen minners reine,
 Die dorpers, clappers ende quade vileine,
 Nijt, gramschap scuwen, ende ooc al qwaet;
 Ja, als men met trouwen na minne staet,
 So eist al blijscap ende vrie vruecht,
 Miltheit, werdicheit ende duecht;
 Meinderheit, scamelheit, dits de minne,
 Daer ic mijn redene al om beghinne;
 Want reine minne mach niemen deeren.
 Merct bliscap zonder quaet begheeren,
 Miltheit, zonder begrijp altoos,
 Gheselschap, zonder nijt of loos,

Jonst ende eere , sonder versaden ,
 Arbeit zonder roum van daden ,
 Trauwe , zonder gheveinsthede ,
 Ende zonder verdriet ghestadichede.
 Scamelheit leicht ten tinne bereit ;
 Nature es cranc , vorwaer ghezeit ,
 Sot ende blent , soot es bevonden ,
 Ende ment met redenen mach oorconden ,
 Sonderlinghe gheprouft bi desen ?
 Minne es zo edel in haer wesen
 Dat bi haer claer beteeckent zi
 Dat God de ziele ghemaect heift vri ;
 Want als nature haer wille bewinden
 In minnen onreinicheit te vinden ,
 Ende zouken den loon der minnen al
 Int vleesch , die God noch gheven zal ,
 Ende scult es te ghevene mede ,
 Stappans de minre ter selver stede ,
 Daer men dus omme wille stellen tcalc
 Om vrie zielen te makene scale ,
 Beseft hi dat die edele gheest
 Van scalkernien wert bevreest ,
 Ende beeft van scaemten als die met allen
 Uut vrier glorien ducht te vallen.
 Hier toocht de gheest dat de nature
 Niet werdich en es der reinre cure
 Der minliker zieeten medecine ,
 Die haer onthoudt in zoeter pine
 Blidelic hopende , zonder loon ;
 Hoe macht hem yemen dan dien becroon !

Niemen die redene wille verstaen ,
 Ende als de tijt voort es ghegaen
 Dat juecht haer jonghe lusticghe cracht
 Heift versleten int reine ghedacht ,
 Dienende na der minnen danc,
 Ende dat nature haer zelve cranc
 Beghint ghevoelen , als die ten hende
 Nakende wert, daert al in wende ,
 Ende dan faelgiert der minnen gloet ,
 Die tvier sproocte in den lustichen moet ,
 Bi welken hi vor al begherde
 Om eere , om prijs , ende al ter werde
 Van zinen gheminde , te sine bereit
 Minlic in allen aerbeit ,
 Met gansen vermueghene , ende hem ontseicht
Nature de cracht, also zoe pleicht.
 Sone es begherte nochtan niet doot ;
 Der zielen cracht die es so groot ,
 Altoos soe bi naturen rade ,
 Werlike minne , daer af haer zade
 Nature heift, dies niet meer vermach.
 De ziele ne gheves gheen verdrach ;
 Want zonder hende heift ze God ghescepen ,
 Als haer ontblijft , dat zoe begrepen
 Hadde in der juecht, nochtan wilzoe
 Haer werc vuldoende sijn emmer toe :
 Dats minnen , zonder sceiden af.
 Dan peinst zoe wi haer twesen gaf
 Van ewicgher minne , die soe beghert ,
 Ende die dinct haer dan minnens wert ;

Alle ander minne vergangelic ,
 Die dinct haer zijn verlangelic ,
 Als zoe haer tzijnre minne voucht ,
 So lanc zo meer het haer ghenoucht ;
 Ghelijc trect altoos toot gheliken ,
 / Nature ne doe de redene wiken ,
 Nature faelgiert daer men toe' ziet ;
 De ziele ne mach faelgieren niet :
 Haer eerste verkiesen zoe verliest.
 Wats redenliker dan dat zoe kiest
 Den uppersten , diet al heift in hant ,
 Ende loon gheift in der minnen lant ,
 In eewicher glorien heerscepie ,
 Daer ruste es , zonder jalouzie ,
 Daer pais es eewich , zonder verganc ,
 Daer minne regneirt , sonder bedwanc ,
 Daert al vergadert es in een ,
 Solaes vul vruechden , eewech ghemeen ,
 Daer elc in andren hem zelven scauwet ,
 Daer eist besteidt dat men betrauwet ,
 Daers zonder twivel zekerheit.
 Als daer de ziele haer minne leit ,
 So zoe den tijt daer meer toe gheift ,
 So zoe haer zelven liever heift ,
 Dan ziet zoe al de waerheit bloot ;
 Haer eerste verkiesen dat haer groot
 Dochte , daer zoe gherust up was ,
 Dats al onruste ende een ghedwas.
 Haer heift ghedroomt , nu gaetze waken ,
 Nu wachtze haer voort an vor ontraken ,

Dan comt de heere met zijnre minnen
 Int herte wonen ende inde zinnen,
 Verdrivende den tidenliken commer,
 Hope ghevende, zonder nommer,
 Te verbeidene eewigher vruechden;
 Van duechden clemmende voort te duechden
 Toter bleckender hemelscher croone:
 Sonne no mane ne zijn so scoone,
 Die wi bezitten moeten te zamen,
 Ende al die reinlic minnen; amen.

(V.)

Venus, danc hebdijs zoete cracht,
 Wat niders clappen, ic bem bedacht,
 In dinen dienst wil ic vulstaen;
 Want zident dat ic wart ghevaen
 Minlic van di in trauwen reyne
 So ne begherdic dinc negheine
 Dan altoos even ghestade bliven
 Der bloume boven allen wiven,
 Daer mi nature toe heift ghevoucht,
 Twelke nu vor alle dinc ghenoucht;
 Ende al ware ooc al weinsghen mijn
 So ne zoude gheen wijf vermindert zijn
 Bi mijnre minne, hoet met mi stoede;
 Maer van eeren ende ooc van goede
 Altoos vermeest in alre stont,
 Alwaer ic heere der weerelt ront,
 Al goet zoude haer als mi ghescien;

Wat hebben dan niders an mi verzien !
 Die noit ne creech in zijn ghedochte ,
 Daer men begrijp oft maken mochte ;
 Lacen , dat doet mi also wee !
 In zoude ghescriven nemmermee ;
 Want ic ne rust , no nacht , no dach ,
 Van lidene dat ic niet ne mach
 Ghebruken goeder ghetrouwer vroude ,
 So elc ghetrauwe met rechte zoude.
 Ach , die dit doen mochtzi doch smaken
 De spise , die zi den goeden maken ,
 Si zoudens hem hoeden waren si vroet ;
 Maer neenzi niet , dies es mijn moet
 So zeere bedruct , so waer ic ga ,
 Of waer an ic de handen sla ,
 Het pijnt mi zo in mijn ghedochte.
 Gheliefdet Gode , ent wesen mochte ,
 Ic hadde liever dat hi mi haelde
 Dan enich nider mijn vruecht versmaelde ,
 Sonder redene of ocuzoen.
 Venus , ic ware dijn campioen ,
 Mocht ic jeghen die valsche monden
 Die aercheit secghen zine hadze vonden ,
 Ende al waert dat een mesdade ,
 So waert onrecht ende grote scade
 Soudmens den goeden te wers betrauwen ;
 Nochtan moet icker omme in rauwen
 Leven , Venus , dies claechic di ,
 Met truerne so vermerghic mi ,
 Met peinsene , ende met droufheiden ;

Dies en es niet langhe leden
 Dat ic met eenen bedructen zinne
 In slape viel , daer zach ic inne
 Een droom , die ic hier wille bescriven
 Ter eere der bloume vor alle wiven :
 Mi dochte ic cam in een valeye ,
 Recht in de zoete maent van Meye ,
 Wandelende in een vergier ,
 Daer ic zach eenen eggientier ,
 Ghebloyt van rozen root gheladen ,
 Verchiert met zoeten groenen bladen ;
 Zijn roke was lidens medecyne ,
 Zijn dornen ne daden niemen pine ;
 Want hi was teeder van ranken smal.
 Mettien sachic int zoete dal ;
 Een weizelic wijf zat daer alleine ,
 Als of zoe hadde gheweist waerdeine
 Van den vergiere , daer ic in was.
 Ic ghinc tot haer duer tzoet gras ,
 Ende groetetse knielende vriendelike.
 Soe sceen wel sijnde van machte rike ;
 Want costelic waren haer ghewaden.
 Het sceen recht dat zoe was gheladen
 Met enigher zaken , die haer wanhaechde ,
 Soe groette mi weder ende zoe vraechde
 Wanen ic quame ghewandelt daer.
 Ic sprac ic ware van herten zwaer ,
 Dies zocht ic eeniche melodye
 Om te verdrivene melancolye.
 Si sprac : « So bestu wel gheroicht ,

Die vinden can heift wel ghezocht. » —
 « Ic ben bedrucht, dat zegghic di. » —
 « Sit hier neder ende sech mi
 Waer mede dattu best gheladen;
 Ghevroedicht, ic zal di beraden. » —
 « Vrouwe, sprac ic, dies bem ic blide. »
 Ende ic zat neven haerre zide,
 Ende bat haer up dat haer betame
 Dat zoe mi secghen wilde haer name.
 « Gherne, sprac die vrouwe fijn,
 Redene es die name mijn,
 Die dicwile wandelen moet int groene,
 Mids dat ic lettcl hebbe te doene;
 Men rouct mijns lettcl up desen dach,
 Men bezicht mi zelden daer men mach;
 Nochtan zal yemen loon ontfæen
 Twerc moet wesen bi mi ghedaen,
 Of men verliest der pinen loon. »
 Als ic dit hoorde, onder den troon
 Des hemels ne mochte gheen blider wesen:
 « Vrouwe, sprac ic, ic werde ghenesen
 Van bliscepen dat ic hu tesen stonden
 Hebbe om mi te beradene vonden;
 Ic biddu ghewerdicht mi te horen. »
 Si sprac: « Ic moet di secghen voren,
 Want ic bem houdere dan du zijts. »
 Doe sprac die vrouwe van zinnen wijs:
 « Hoor, vrient, twi dattic bem ghemoyt
 Daer staet een eggclentier ende bloyt,
 Van roken zoet, van bladen groen,

Met rozen verchiert naer zijn saisoen.
 Een duve die esser up ghebeedt,
 Sijn telghen die heift hi ute ghespreedt,
 Als die de duve wille ontfaen,
 Ende latense tharen ghemake staen.
 Sijn rosen hi al te male ontdede
 Omme haer te ghevene confortelichede;
 Sijn dornen heift hi ghestelt ter steke
 Omme haer te houdene te ghereke
 Voor niders, clappers, of boze veleine,
 Die grieven mochten der duven reyne;
 Dus zat zoe vroilic in den doren,
 Niet peinsende dat mense mochte verstoren,
 Ende alzoe meest de rozen bezach
 Cam een, die tallen tiden plach
 De duve te houdene vor messcien,
 Ende heeft ze verstoort recht onvoorzien.
 Met dat zoe vlooch van daer zoe stoet
 Stonter een doren in haer ghemoet,
 Deze gherochte bi aesticher vloghe,
 Dies zoo int herte wel quelen moghe;
 Deze verjaechde, de scult es zijn.
 De eggientier die es so fijn,
 Sijn dornen ne waren noit ghemaect
 Omme dat de duve zoude zijn gheraect;
 Maer dor de ghone heift hi den doren,
 Die de duve willen verstoren,
 Bi sinen sculden het niet en cam.
 Nu tijtzoet hem, dies bem ic gram;
 Hi staet bereet ende wide ondaen.

Wanneer zoe comt hi moetze ontfaen ;
 Want in hem es haer stede bereit ,
 Verchiert met rechter stadicheit ;
 Want tharen bouf staet hi ende bloyt ,
 Haer eyghijn es hi wies vernoyt. »
 Noch sprac de vrouwe van wiser leere :
 « Noch bem ic grammer dan noit eere ;
 Want dese duve vlooch metter wonde
 Tot haerre ghespele , om ter ghezonde
 Der quetze te commene bi haren rade ,
 Ende esser bi commen in meere scade.
 Wat wondre eist dat zoe troostens faelt !
 Want ic ne wasser niet overgehaelt ,
 Wel wetet waer men wil hebben raet.
 Vergheit men mijns zo eist al quaet ;
 Want men noit vonnesse vray en sciet
 No gaf , daer men mi achter liet ;
 Dus heift die ander duve ghedaen
 Dat zoe meer lidens heeft ontfaen ,
 Ende heiftze bedruct met eenre fantome ,
 Exempel segghende bi eenen boome ,
 Die met vruchte gheladen stont ,
 Ende zeide zi waren in den gront
 Vart van keeste , hoe scone si stonden.
 Sonder mi was dit vonnesse vonden ;
 Dies eist onrecht , van cranker werde.
 Menich boom staet up der erde
 Sout al vart zijn dat hi draecht
 So ware de werelt zeere gheplaecht ;
 Dat ware een jammerlic gherucht

Soudmen versmaden de goede vrucht,
 Al stonder quade ghewassen bi.
 Dat vonnesse ne wijst men ooc niet bi mi;
 Wijs herte noit dat te wisene vant. »
 Mettien nam zi mi bider hant,
 Ende dede mi beloven eer wi scieden
 Dat ic den duven soude ombieden,
 Wat mi vrou Redene hadde gheseit.
 Soe nam orlof, ende int ghesceit
 Dau zoe mi zo dat ic ontspranc.
 Ic weets der hoofscher vrouwen danc
 Dat zoe in drome mi dus sprac toe;
 Haer bevel ic an hu doe :
 Ic groetu van vrou Redenen weghe,
 Ende God verlene ons zulke zeighe
 Dat wi met vruechden bliven tzamen;
 Dies biddic der zoeter namen
 Marien, die drouch de zaliche vrucht,
 Ende ic zende hu een minlic zucht,
 So goede ghetrauwe vruchten plien.
 Die goet es hem zal goet ghescien,
 Goet moetti hebben al hu leven,
 Bedructelik es dit ghescreven;
 Te vruechden gheve hem God gheval,
 Die den ghetrauwen verbliden zal.

VI.

Om dat ic niet en can vulbringen
Wat ic dichten wille of zingen,
Sonder de gracie Gods alleine,
Biddic hu, coninc der coningen,
Uwen troost wilt mi ghehingen,
Ende uwer moeder, der maghet reine,
Alzo ghewaerlic, alsic meine,
Niet dan tprofijt van die ic minne.
Soete onfaermicghe fonteine,
Verstaerct mijn aerme cranke zinne
Te dichtene yet, dies zoe ghewinne
Profijt ter ziele ende ooc te live,
Ende ic met haer behouden blive. 1
God, ic beghinne in uwen name,
Die onzen voorder maecte Adame,
Ende gaf hem zinen wille vri,
Ende naemt van zinen lechame
Een rebbe, also hu was bequame;
Yeven daer of zo makedi,
Ende spraect : « Ic wille dat zoe zi
Te dinen solace altoos bereet ! »
Ghetoocht hebdi ons wel daer bi
Wee hem, die hem alleene weet.
Nu doet van mi dat hu es leet,

Ende blijft in mi, ende ooc in hare
 Dit nieuwe jaer ende alle jare.
 Natuere teeder, brosch, en cranc
 Ruste zouct in haer ontfanc;
 Heere God, ten besten dat bestier!
 Dies en es niet leden lanc
 Dat mi verwan des slaeps bedwanc;
 Een droom cam mi te voren scier,
 Die mi vertoochde een schoon vergier;
 Noit men met ooghen soonren zach.
 Bizonder zachic een rozier,
 Dat men met rechte wel prisen mach.
 Een deel so moet ic doen ghewach
 Van eenre bloume, die ic vernam,
 Die mi allein voor al beqwam;
 Als ic aensach die bloume zoet
 Bezief ic dat mir herten bloet
 Beroert wart, des ic wart vervaert,
 Ende al verdarent; daer ic stoet
 Qwam tot mi een vrouwe goet,
 Edel ende van hoofscher aert,
 Ende sprac: « Twi staestu bezwaert,
 Waer es dijn moet, waer es dijn vruecht?
 Elc zie vor hem hoe hi hem paert;
 Men vint geen droufheit in de duecht;
 Keer in tijts oft u best ontwuecht.
 Die doolt, met rechte vraghen zal;
 Die thalven keert ne doolt niet al. »
 Als ic verstont de vrouwe fijn
 Vercouvereirt beghonstic zijn;

Want vriendelic sprac si mi aen :
 « Vrouwe , seidic , dat herte mijn
 Es in dier zoeter bloumen scijn
 Ghequetst , dat mi ende ghevaen ,
 Beroert so hebbic hier ghestaen ,
 Ende in dar spreken niet een woort. »
 De vrouwe sprac : « Daers niet mesdaen ,
 Wildi na rade werken voort. » —
 « Wel , lieve vrouwe , sec acoort
 Houdic wes ghi wilt raden mi ;
 Mochtic der bloumen bliven bi. »
 Doe sprac de wise werdeghe vrouwe :
 « Vrient , niet te vele de bloume anscauwe ;
 Want di ne machse werden niet.
 Soe es belooft in rechter trauwe
 Den uppersten heere , die wachtze nauwe ;
 Want alle dingen hi hoort en ziet.
 Die lucht die zoe te ghevene pliet
 Die es hem zeere bequamelic ;
 Soutstu hem dies benemen yet
 Dat ware vele ontamelic ,
 So groten heere namelic
 Te belettene zinen lof ;
 Vrient , boven al gruw di daer of. »
 Vele vervaerder dan te voren
 Wardic : « Werde vrouwe vercoren ,
 Seidic , waerwaert willic vlien ?
 Om alder werelt toe behoren
 Verdiendic niet dies heeren toren ;
 Ay lasen , wat zal mijns ghescien !

Moet ic de bloume niet meer bezien ,
 Behouden de vriendschap van den heere ,
 So zal ic zelden vruechden plien ;
 Slevens zal mi verdrieten zeere. » —
 « Hoor , sprac de vrouwe , wat ic di leere ;
 Leifstu voort na minen raet
 Du zulze sien in haren staet. » —
 « In haren staet , sec , vrouwe reyn ,
 Sal dat sijn in een ander pleyn
 Dan dit ; het dinke mi hier so scone. » —
 « Jaet , sprac zoe , dits van prise klein ;
 Maer metten ingelen ghemein
 Bi haren man , in sinen trone. » —
 « O vrouwe , sec dat hi God lone ,
 Salicse moghen scauwen daer ? » —
 « Ja ghi , sprac zoe , ende spannen crone
 Met steenen als bleckende sonnen claer. » —
 « Vrouwe sec , een goet nieuwe jaer
 Gheve hu die heere ende goet bejach ;
 Leert mi hoe ict verdienen mach. » —
 « Dat doe ic gheerne , vrient , sprac zoe ,
 Hoor ende versta , ende zie wel toe :
 Hebstu de bloume wel bezien ? » —
 « Lieve vrouwe , sec of ic doe !
 Ja ic , nacht ende dach , spade ende vroe ,
 Es haer coluer gheplant in mien.
 Nature hevet ghedeelt in drien ,
 Dats groen ende wit , ende daer toe root. »
 Doe sprac de vrouwe : « Tbediet van dien
 Te kennene es di van groter noot. » —

« Vrouwe , seidic , toot in mijn doot
 Willic met jonsten dienen hu ,
 Wilde mi dat bedieden nu. » —

« Nu hoort , sprac zoe , dat willic doen ;

Mercstu wel beneden tgroen
 Betekent juecht ende vruechdelicheit ;

Daer es de heere of ocuzoen ,

Al ydelic abuzioen ,

Dat moet der varuwen zijn ontseit.

Groen es der vruechden omme cleit ;

Want als men zal der waerheit lien :

Zonde brinct alle droufheit

Ende jaecht vrihede in scalkernien ;

Dies zich vor di , men zoudt di tien

Verdeluwestu der blomen vruecht ,

Die tgroen moet houden bi der duecht ;

Bi der duecht so moetstu bliven ,

Ende alle onneere van di driven.

Ja , wiltu zijn gheloont met haer ,

Ende doestuut , vruecht zal di becliven ;

Doestuut niet , metten keytiven

Saltu gherekent zijn hier naer ;

Dus merc up tgroen beneden claer :

Vruecht in duechden , ende anders niet ,

Ende om met haer te commene daer

Daer duecht ende vruecht te levne pliet.

Nu so willic di doen bediet

De varuwe , die in de middel staet ,

Dies zoe den uppersten lof ontfaet.

Dit es de bloume van coluere

In de middel, die de figure,
 Van zuverheden bewisen moet.
 Bewacht es zoe in elker ure
 Van hem, die heere es der natuere,
 Wient eighin dat es de bloume zoet.
 Alwaerstu nu als Saelmoen vroet,
 Het ware di noot soutstu begheren
 De bloume thebbene in dijn behoet,
 Ende haer coluer van blamen weren.
 Dat ic di secghe hout met versceren:
 Werdt haer coluer besmedt van di,
 Des heeren wrake die stater bi.
 Stater dan bi de wrake des heeren,
 Liever help reinicheit vermeerren
 Dan mindren om den hoochsten loon,
 Ende wil ooc zuver leven leeren,
 Ende al onrein dinc van di keeren
 Om te ghelikene der bloumen schoon,
 Dat ghi te zamen in den troon
 Noch croon ontfanghen moet hier na.
 Onrein ghenouchtē, dats al een hoon,
 Die tsamen ziele ende lijf versla.
 Vrient, sprac die vrouwe, noch meer versta
 Vanden rooden colueren boven,
 Wiens werdicheit wi met rechte loven:
 Tcoluer dat upperst es ghestaen,
 Dats root, als de robijn ghedaen;
 Minne es daer betekent bi.
 Den heere heift zoe in haer ontfæen,
 Die wille die stat alleine beslaen

Boven al, als coninc vri.
 Nu wacht wel dat hi niet en zi
 Ontvrijt van sijnre ernelicheit
 Bi di; maer min also dat hi
 Di vrye van alre stervelicheit.
 Natuere es dies verdervelicheit;
 Ghelooft haer niet wat zoe di rade,
 Du viels bi haer in sterven scade;
 Dus saltu zien dese varuwen an,
 Ende vouch dijn minne int hoochste dan
 Ghelijc de bloume met rechte moet,
 So muechstu werden des heeren man;
 Want hi der erven di ooc wel jan,
 Die hi bereedt der bloumen zoet.
 Nu ghef Marien des inghels groet,
 Dat zoe di helpe, ende sta in staden
 Dattu der zondeliker vloet
 Na sheeren gheliefte moet duer waden
 Om metter bloume, by sijnre ghenaden,
 Crone te spannene in sijn rijc,
 Sonder versceeden, eewelijc.
 Noch moetstu weten, sprac de vrouwe,
 Van ·IX· leteren, die ic scauwe
 An dezer zoeter bloumen name;
 Dien letteren moestu sijn ghetrauwe,
 So saltu leven zonder rauwe,
 Ende zonder scande, ende zonder blame.
 Deerste es een ·M· die wel betame
 Di te draghene, dats emmer waer,
 Dats Miltheit, na der zielen vrane,

Nuttelic , goet ende oorbaer.
 Een ·E· , dats Eere , die staet daer naer ,
 Die lettere saltu behouden vast ;
 So gaestu vry der zonden last.
 Een ·R· die derde letere wert ,
 Dats Redelicheit ; sowat beghert
 Natuere , men saels niet al ghehingen ;
 Want zoe dicwile ploucht ende hert
 Dat der zielen doodlic dert ;
 Maer redene can vrucht behouden bringen.
 Een ·G· comt daer na zonderlingen ,
 Dats Goedertierheit ; der bi vernem
 Den raet des conincx der coningen :
 « Leert an mi , spreict hi , dat ic bem
 Goedertiere. » Dus leer an hem
 Dat al dijn werc ende dijn ghedocht
 Si goedertiere , ende daer toe zocht.
 Noch een ·R· staet bi der ·G· ,
 Die zaltu draghen hoet di verghee ;
 Reinicheit daer bi verstaet.
 Tghepeins dat es ghelijc der zee ,
 Ende doet der zielen dickent wee ,
 Wanneert onreinicheit bevaet ;
 Hu zeide , hu woort , ende hu ghelaet
 Sal reinlic zijn , ende hu abijt
 Gheordineirt na sulker maet
 Dat redene hu niet en doe verwijt ;
 Al wille hu ooc in eenicher tijt
 Ommate temptatie doen te sterc ,
 Wederstaet met crachte twerc.

Na dese ·R· so staet een ·J· ;
 Jonstelicheit so merc daer bi.
 Jont elken goet hoe hi di jan ;
 Eist ooc dat yemen spreict van di
 Dat dijnre ghenouchte contrarie zi ,
 Wilt Gode voor hem bidden dan ;
 Want God al dinc best vougen can.
 So ghef hem di in zijn bestier ,
 Du salter bate vinden an.
 Nu merc de letere die staet hier ,
 Dat es een ·E· , die groot verschier
 Den minre doet , ende maect beqwame ;
 Edelheit es haer proper name.
 Niemen en dar der name zwighen ;
 Want men machze wel ghecrighen ,
 Al gheefze de gheboorte niet.
 Wie hem te duechden wille nighen ,
 Ende om eere te crighene prigen ,
 Ende die men reine van zeden ziet ,
 Dien eist dat men te nomene pliet
 Edele , wiene wan ; hets recht ,
 Bi duechden es edelheit ghesciet ;
 Onduecht maecte eerst den scalken knecht.
 Siet dat ghi uwen zin dan lecht
 An duecht , an eere , an zeden rein ,
 So heet hu edel groot en klein.
 Een edel letere staet hier naer ,
 Die Trauwe bediedt int openbaer ;
 Daer saltu nimmer sceiden af.
 Trauwe wil altoos secghen waer ,

Trauwe heift ende hadde oyt al ommaer ,
 Sonder daer duecht ende eere an claf.
 De zeghel die God den meinsghe gaf
 Van zjnre werden , dat es zjn trauwe ;
 Alle ghewerken werden caf ,
 Die men zonder dien zeghel bauwe.
 Nu groet Marien , der inghelen vrouwe ,
 Bidt haer dat zoe den zegel dijn
 Moet bringen daer die zalicghe zjn.
 Noch een ·E· die staet int lest ,
 Dats Eewicheit ; dijn herte vest
 Altoos om teewicghe solaes.
 Wie anders peinst vorwaer hi mest ,
 Die hier met vruechden maect zjn nest ;
 Sjn solaes dat werdt ailaes.
 Vrient , sprac die vrouwe , ofstuut verstaes ,
 So werker na , want diet ghevroedt ,
 Ende willens werpt voor tsijs een aes ,
 Hets recht dat hi de canze boedt.
 Noch radic ghi Marien groedt ,
 Bid dat zoe metter bloumen zoete
 Di eewelike behouden moete.
 Nu wil dijn ogen neder slaen ,
 Merc up die bloume , die es ghestaen ,
 Omoedelic neder bider erden ,
 Dat point dat wil van haer ontfaen ;
 Omoedich blijfze Gode onderdaen ,
 Anders bestu van cranker werden ;
 Scu dat Gods vrienden noit en begherden.
 Adieu , sprac zoe , nu willic gaen. »

Des sceiden woorden mi zo derden
Datticker bi ontwiec te zaen ;
Gherne haddic haer ghedaen vermaen
Wie zoe was , ende hoe zi hiet ;
Maer ic ontwiec , in sacher niet.
Ic biddu bloume , reine vrucht ,
Bidt vor mi met zoeter lucht
Met desen goeden nieuwen jare.
Altoos zo willic hebben ducht
Uwer eeren , ende doen versucht
Up de zoete leeringe clare ,
Die mi de werde vrouwe care
Heift alzo vriendelijc bewijst.
Dat uwer eere es contrare
Weidt dat mi daer of zeere afgrijst ;
Te zamen moeten wi zijn ghespijst
Met onsen heere in hemelrike
Van eewen teewen eewelike.

VII.

Zonder de gracie Gods , ons heeren ,
 So ne mach gheen zondich meinsche leeren
 Den wech te gane tot zijne minne ;
 Up zine ghenade ic dan beghinne ,
 Die meinscheit nam duer onse mesdaden ,
 Ende metter doot ons heift ontladen ,
 Ende weder verrees om ons te wisen
 Dat wi uut zonden zouden verrisen.
 Van welken verrisene ic heb ghehoort
 Predicken , daer ic zomich woort
 Of hebbe onthouden int sermoen ,
 Dat dede broeder Jan Lyoen ,
 Up den paesschedach openbaer ,
 Niet voor der noenen maer daer naer.
 Die nam zijn tueme ten zelve tiden
 Dat wi met rechte zouden verbliden
 So wie te voren in zonden lach ,
 Ende up den helichen paesschedach
 Uut zinen zonden was up verresen ,
 Ende Gode ontfaen ; hi mochte wel wesen
 Verblijdt voort , zonder weder keer.
 Bi vier condicien zo proufdi meer
 Die rechter vruechden toe behoren ,
 Dat wij te vruechden nu zijn vercoren.
 Die viere condicien welc zi waren

Mach ic hu rudelic openbaren
 Naer mijn arem, ruut verstaen ;
 Maer alzo ne hebbic niet ontfaen
 Van woorde te woorde den zoeten zin ,
 Die broeder Jan Lyoen daer in
 Brochte ; maer tzelve dattix onthilt
 Sal ic hier scriven oft God wilt :
 « Teerste point , sprac hi , dies men pliet
 Te verblidene , dats als men ziet
 Dat men der vianden harde plaghe
 Haer orloochs, ende haerer nauwer laghe ,
 Haerre vreeze, ende harer nijt ,
 Met vrien ontsette , es worden quijt ;
 Sijt blide dan , kindren Gods , hi zeide ,
 Ghi mocht wel wesen bi bescheide ;
 Want de heere heift hu ghetroot ,
 Ende met zinen helichen bloede verloost ,
 Ende wel gheganst met zinen wonden ,
 Mids den berauwe van uwen zonden ,
 Ende bi den wille van of te stane ,
 In penitencien voort te gane ,
 Bi blivende vast in zalicghen levne ,
 Ende wacht hu emmer van weder snevene ;
 Want derddi weder ter zonden dans
 Ghi verliest Gode weder te hans ,
 Ende aergher zoudt wesen dan dan nu ;
 Kindren Gods , nu ziet voor hu ,
 Sprac hi , vercorne creatueren ,
 Ende proufde dat claerlic bi scriftueren ,
 Met zoeter leeringhen openbaer ,

Hoe dat de weder val es zwaer.
 Voort van der zonderliker ontame
 Van hem , die Christus lechame
 Onzuver in haerre ziele ontfinghen ,
 Hoe zi hem zelve ter hellen bringhen ,
 Ende diet ontfinghen met werdicheden ,
 Ghequijt van alre sculd verleden ,
 Staende in gracen , zoot es vorseit ;
 Dien hoort met rechte vroilicheit. »
 Dus was de text na mijn verstaen ,
 Wes wi nu vruechden zullen ontsaen ,
 Up desen zalicghen oghen dach ,
 Die ons die goetheit Gods verzach.
 Tander point als in te zine verblijt
 Es , als men heift in groten strijt
 Gheweist , ende als men dan verwinne ,
 Daer vint men grote vruechden inne.
 Als van den stride zomich woort
 Van dat den stride toebehoort
 Hebbic onthouden , maer niet al ;
 Doch dat ics weet ic scriven zal ;
 Hi sprac : « Die stridere vernaemt
 Sal hebben dat den stride betaemt ;
 Een pert dat zal hi hebben voren ,
 Breidel sterc , ende scaerpe sporen ,
 Glavye , zwert , ende ooc panchier
 Van vasten maelgen menichertier ;
 Eene vaste jacke dicke ende wit ,
 Die zal hi draghen boven dit.
 Mijn lieve kindren , hoort , sprac hi ,

Wat zullen wi verstaen hier bi.
 Nu als wi striden moeten voort
 Om te verwinnen, hets goet ghehoort;
 Dat pert, daer du up best gheseten,
 Verstant den zin, du zullest weten,
 Dat es dijn meinschelike natuere,
 Die di voortan te menicher ure
 Buten den weighe zal willen ontdraghen,
 Daer du in vreezen waers van plaghen;
 Daer hoort di eenen breidel toe,
 Daer men dat pert bi keeren doe,
 Dat es dijn redelic verstaen,
 Met abstinencien bevaen;
 Daer zaltu tpert met dwinghen leeren,
 Ende doent met crachte weder keeren.
 Es ooc dijn pert te lac, te draegh
 In duechdelic werc naer Gods behaech,
 Dijn sporen saltu hem dan stijf
 Met discrecien slaen int lijf
 Up dat ment dwinghe, maer niet en dode,
 Ende wacker gheweint te Gods ghebode.
 Penitencie, ende wille goet,
 Dat zijn dijn sporen, des zijt vroet;
 Siet dat du daer dijn pert met drijfs
 Voort zo dattu zijn meester blijfs.
 Dine glavie die sal wesen
 Voorsienicheit, verstaelt met vreesen,
 Omme van verre met te weerne
 Tguent, dat vormaels plach te deerne.
 Waert ooc dat die glavie brake

So waert noot dat men tzwert uut trake ;
 Tzwert dattu trecken zalt moet sniden
 Scaerpelic wel an beeden ziden.
 Nu , kint Gods , sprac hi , wat zaltu
 Verstaen bi desen zwerde nu :
 Niet anders dan dat woord Ons Heeren ,
 Redene , waer bi ic zaelt di leeren.
 Twoort Gods dat es een zwert dat deelt
 De twee verheelde naghebuere ,
 Dat es de ziele , ende de natuere ;
 Want als de ziele zo vast an cleift
 Natueren , die lettet duechden heift ,
 Bi welken aenclevene zoe moet volghen
 Der zonden , daer God omme wert verbolghen ;
 So comt Gods woort , dat scaerpe zwert ,
 Snidende duer de middewaert ,
 Ende doet elken zijn alleen ,
 Die te voren waren ghemeen ;
 Dan heift God dat hem toebehoort. »
 Hi sprac van Ysaïen voort ,
 Den prophete , daer proufdi bi :
 « God , sprac hi , heift den gheist van mi ,
 Tusghen den hemele ende der erden
 Up ghehouden , met groter werden ;
 In dexposicie , sprac broeder Jan ,
 Al es de ziele ghesceiden van
 Den vleesche , daerze twoort Gods afsciet ,
 Soe en mach noch in den hemel niet ,
 Oc ne wilze ter eerden meer
 Niet voordan doen haer weder keer ;

Aldus zo staet zi tusghen beiden ,
 An Gode clevende onversceiden ,
 Om ruste te vindene onghestoort ;
 Ende willen zi weder maken acoort ,
 Ende hem in zonden te gader zetten ,
 Stappans zo zal men zonder letten
 Gaen te sermoene , ende hooren twoort ;
 Dan zalze God sceeden rechte voort ,
 Ende alzo langhe als ment useirt
 De ziele blijft ongecorumpeirt ,
 Ende houtstu vast dijn ziele alzo ,
 God es in haer , zo zi dan vro ;
 Maer comt corrupcie in dat vat
 God sceet van di , versta wel dat.
 Dijn pansier , sprac hi , dat versta ,
 Wat dat bediedt , dat volcht hier na :
 Dat es van maelgen vast ghewrocht ,
 Met naghelen vast tsamen ghecnocht ,
 Daer duere ne mach men niemen doden ;
 Versta daer bi de ·X· gheboden ,
 Met ·XII· pointen vorwaer gheseit
 Van onsen ghelove der kerstinheit ;
 Maer , kindren , hoort vort al ghemeen ,
 Wie der gheboden breket een
 Hi moet mesdadich zijn van al
 Ghelijc als die verdoomt zijn zal.
 Proufen zo steldi hier of twee :
 Deerste , sprac hi , dat zaghe ontwee
 Eene maelge dijn rechte weder man
 Ant pansier , dattu droughes an ;

Dor dat gat stake hi di doot.
 Dander maelgen , cleen no groot ,
 Ne mochten di der doot beweren ,
 No thelpen comen , maer te deren ;
 Want hoe du meer last draechs als du sterfs ,
 Hoe du di meer in pinen herfs.
 Voort , zeidi , een ander prouve hier bi ,
 Die een leerare scrivende zi ,
 Of ic voor mi zie een casteel ,
 Poorten , vesten , muer ende torreel ,
 Staerc ende hooch besloten al ;
 Merc hoe ic dit ghewinnen zal.
 Sie ic beziden een poortkin cleene
 Openstaen , daer ic alleene
 In comen mach , eist dan niet mijn ?
 Wat baten de staercke poorten sijn ,
 Ende al dat staerke , dat mer zach ,
 Of ict aldus ghewinnen mach !
 Dus , kint , wiltu ontgaen der doot ,
 Hout gheheel tpansier , hets di wel noot. »
 Voort , sprac hi , van der jacken wit :
 « Daer bi verstaetstu ombesmit
 Eene zuvere consciencie reine ,
 Die moetstu boven al ghemeine
 Eenpaerlic draghen met vaster minnen ;
 So saltu striden ende verwinnen.
 Hoor , kind , sprac hi , die hebs begonnen
 Den strijt te vechtene ende verwonnen ,
 Verblijt in Gode nu desen dach.
 Weit dat men pleicht ende dat men plach

Int weder keeren van den stride
 Victorieus te wesen blide ,
 Met trompen , met pipen der melodien ,
 Ende met alrande meinstrandien ;
 Wat willen wi nemen van al desen
 Om zalichlijc verblijt te wesen ;
 Nem wi de haerpe dat zoete acoort ,
 Daer David Gods lof in brochte voort ;
 Naer dat wi dese dan hebben ghenomen ,
 So willic ons toot onser vromen
 Exponeren der haerpen zin
 Om te verblidene ons der in.
 Merc , sprac hi , kind , ende wel bescauwe :
 Boven wijt , beneden nauwe ,
 So es de haerpe ende binnen ol ;
 Snaren der melodyen vol ,
 Daer an gherect die luden zoet.
 Hier bi versta , het wert di goet ,
 Den werden lechame Christus ,
 Die saliche haerpe , die aldus
 Staet boven , met aermen wide ontdaen ,
 Ant cruus , als diet al wille ontsaen ,
 Dat omoet zouct ende pais beghert.
 Dese haerpe es vor al lovens wert ;
 Beneden zijn die werde voete ,
 Te zamen ghenagelt arde onzoete ;
 Dat werde lechaem al duer pijnt ,
 Dat vleisch verdorret ende al verdwijnt ,
 Met roden bloede al omme bevlect ;
 Adren ende zenewen al uut gherect ,

Ghespannen staende ghelike snaren ;
 Met deser haerpe wi alle waren
 Behouden , wi zondich wijf ende man ;
 Waer moghen wi bet up spelen dan ,
 Als onze ziele haer wille vermerghen.
 Met recht zo ne soude niet willen verghen
 Naer ander spel ter werelt wijt ;
 Lof zi dese haerpe ghebenedijt.
 Nu zijt dan blide , sprac hi , als heden ,
 Die in victorien hebt ghestreden ,
 Kindren , daer of zecht Gode den danc ,
 Ende speelt up deser haerpen clanc ,
 Ghi zult er temptacie bi verdriven
 Ende God zal seker bi hu bliven. »
 Dits tander point van hem vorwaer ;
 Een deel der of al nieuwer naer ,
 Alzo en hebbict niet onthouden ,
 Mijne ruder zinnen zijn dies descouden.
 « Terde point , sprac broeder Jan ,
 Daer men vruecht pleicht te crighen van ,
 Dats als men heift ghehadt discoort ,
 Ende datter een pais ghemaect zi voort ,
 Vulmaect in vrientscopen , vast, ghestade ,
 Eendrachtich blivende in rade, in dade ,
 Ende in des pais eendrachticheit
 Smaect men ghenouchte der vroilicheit.
 Nu , kindren , sprac hi , weist voordan blide ,
 Ghi hebt in desen helichen tide
 Ontfaen dat heliche werde Lam ,
 Dat ute den vader hier neder quam

Om pais te makene der zonden boete.
 God gheve dat elc behouden moete
 Menich woort van zoeter leere,
 Sprac hi, van desen pointe meere
 Dat ic te lichtelic over sla,
 Mids dat mi uten zinne gha,
 De welke stroyen menichfuldich.
 Tvierde point, zeit hi, es men sculdich
 Te verblidene, ende weit waer bi,
 Dats als men zien mach dat men zi
 Vereenicht met groten heeren verselt,
 Ende ten groten state ghestelt;
 Daer in zo sullen wi hebben vor oghen
 Waertoe dat ons God heift ghetoghen,
 Wat eeren dat hi ons heift ghedaen,
 Ende wat wi van hem hebben ontfanen,
 Zinen werden lechame precieus,
 Niet min dan zoe, die glorieus
 Ontfinc, die Maghet was vercoren
 Van hem, daer hi of wilde gheboren
 Wesen, die bloume es alre wive;
 Hi ruste in haren werden live,
 Lechamelic ende in de ziele van haer
 Gheestelic, ende wi vor waer
 Hebben ontfanghen ghestelic;
 Dus zeicht scripture zekerlic.
 Een zalich meinsghe die also leift,
 Als dat hi hier ontfanghen heift
 Dat heliche werde Sacrament,
 Hi ne can niet anders zijn bekent

Van namen dan oft ware een God;
So heift hi dan der vruechden lod ,
Diet wel ontfaet ende vast behoudt.
Met rechte dan ghi verbliden zoudt ;
God es in hu ende ghi in hem.
O zalich meinsche , nu blyscap aem ,
Ende leift in Gode , God leift in di ;
Ende als dijn tijt vulcomen zi
God zal di voeren in zijn rike
Van hier in vruechden eewelike ,
Daer moet ons bringhen al te gader
Vul van glorien onse hemelsche vader ,
Zone , helich gheest , een God te zamen ,
In de werelt der werelden ; amen. »

VIII.

DEERSTE *etende*.

Vrauwe , in caent niet langer helen ,
Hu minne die zal mi tleven stelen
Hu troost en betert mijn verdriet ;
Ghi muecht mi heeten ende bevelen ,
Laetti mi aldus lange quelen
An mijn lijf es min dan niet ;
Ic **d**uchte dat ment an mi wel ziet.

DE JONCFRAUWE.

Sidt rechte , ic hebbe hu wel verstaen ,
Ic zal hu andworden als wi gaen ,
Het en es hier gheens sprekens tijt ;
Sulc es om een oghe up slaen
In eens vroughers mont ghevaen ,
Ende heester omme groot despijt
Onverdient , des seker zijt.

DE VRAUWE *metter scale*.

Scinct , heere , want mi drinkens lust ;
Weit dat mijn herte es al gherust

Dat mi gheluct es tesar stont
Dat men mi bi hu gaf de stede,
Ende niemen en weit hoe gherne ict dede
Dan allein hu secrete mont;
Dies drinkic heil ende al ghesont.

DE SCINKERE.

Vrauwe, drinct van desen roden wijn;
Sijn varuwe wijst alsoot sal sijn
Dat in mijn herte dier minnen brant
Vrauden zal al tleven mijn.
Dijn stede verdrijft mi alle pijn;
Al ware de werelt in mijn hant,
Mi en worde gheen ander heil becant.

DACHTERSTE *etende*.

Joncfrauwe, mine herte es vul der vruecht
Om bi hu dus te zine verhuecht,
Daer up zo hopic dach ende nacht.
Uwe heere hebbic in rechter werde;
Maer dat nu yemen leift up erde,
Die aerch van duechden secghen mach;
Dies hebbic alte quaet verdrach.

DE JONCFRAUWE.

Heere, die niet en meent dan goet,
Al hadde een nider valscen moet

Vele te min zo lechter an.
Men ziet vele lieden te gader spreken,
Soude ment al ter aercheit steken,
Ten zoude leven wijf no man,
Men zouder aerch of zecghen dan.

DIE OVERZIENDE JONCFRAUWE.

Joncfrouwe, al eist dat minne werct,
Men moetze wiselic antieren;
De zulke zwijcht nochtan hi merct
Ende die de minlike manieren
Wel te rechte can jugieren.

DE MAN *metten broode.*

Bi desen broode ic wilde dat mochten
Ghelieve spreken, zonder vaer,
Sonder begrijp van quaden ghedochten,
Noch datter niemen en hoorde naer,
Ende ic vleesch en ate in een jaer.

DE PEINSENDE.

Ach, wes mach mi des levens hueghen!
Ic verdwine daer men toe ziet,
Ende die mi zoude verbliden moghen,
Ic duchte, hacht lettelt up mijn verdriet;

Minze mi emmer, dan weet ic niet.
 Het waent de zulke ooc zijn ghemint ,
 Nochtan men acht sijns niet een twint.

METTER SPADE DE MAN.

Dicwile men te zecghene pleicht :
 Waer dat minne hevet ghezijn ,
 Hoe zeere dat zoe es ontweicht ,
 Daer blijft nochtan een wertelkijn.
 Ic hebbe ghepeinst int herte mijn ,
 Ic zout gaen souken wistic waer,
 In weet oft es verloren pijn ,
 Der wertele en werd ic niet ghewaer ,
 Emmer zo seichment obenbaer ;
 Nochtan in canse ghevinden niet.
 Wistic wien , ic vraechder naer,
 Dies mi seide recht bediet ;
 Het es zo messelic dat ghesbiet ,
 Blijfter een wertelkin , so men seit ,
 Wie zal mi zecghen waer zoe leit.

DE MAN , *sittende up twater, pensens bi zinen lieve.*

Hoe wonderlic es der minnen cracht ,
 Sone doet den zinnen dach no nacht
 Remedye van haerre meestrie ;
 Mijn herte es nu in rusten zacht ,
 Nochtan zo comt in mijn ghedacht
 Bi twivele eene melancolye ,
 Ende destrueirt mijn melodye.

DE VRAUWE.

Heere, laet u peinsen staen ,
De cnape die zeicht ons dat wi gaen ;
Spise end dranc es al bereit.
Hu trueren dat zoude arde zaen
Mijnre herten rauwe doen ontfaen ,
Ende onrecht eist doet men hem leit ,
Die niet en ghort dan steidicheit.

DE CNAPE *om eten.*

Ghelievet hu , heere , spise ende dranc
Was al bereit eer dhondekine quamen ;
Ic hadde hu gheroupen overlanc ,
Haddi hu niet ghewaent vergramen ;
Comt , als ghi wilt , in Gods namen.

DE CNAPE *metten zwerden.*

Joncvrouw , laet ons gaen int pryel ,
Mijn meester es wel , hi zidt int groene ;
Haddic yet gheten een morseel ,
Te min haddicker mede te doene ,
Al zaten zi daer tote morghen noene.

TCAMER WIJF *bi den watre.*

Hans , die also sijn gheseten
Hebben int herte vruecht ende spel ,

Ende lettel peinsen si om eten ;
Want tzine bi lieve al wert niet el
Can elken minre voeden wel.

DE MAN *die biden kinne neimt.*

Vrauwe , die van hu es versint ,
Ende dies hu dinct met jonsten wert ,
Seker hets recht dat hi u mint ,
Ende dat hi hem blidelic ghenert ;
Want al hu leven eis wel wert.

DE VRAUWE.

Heere , mint hi mi die ic minne ,
Mijn hope el nieuwer naer en hait ,
Haddic yet anders in den zinne ,
So waer mijn stede dinne ghezait ;
Maer die mi mint hi eis ghepait.

DE JONCSTE GHESPELE.

Ghespele , ic ziene die ic minne ,
Der vrouwen nemen bi den kinne ,
Ende ooc in talen staen bi eyn ;
Verhandert werden mi de zinne ,
Heift hire eniche aercheit inne ,
Des ne weit ic groot no cleyn ;
Maer mijn ghelove zeighet neyn.

DHOUDSTE GHESPELE.

Soete ghespele , sijt up hu hoede ,
Ghi set noch , ende ic vroede
Wat loone dat mi van minnen cam.
Sechdijt hem niet dat hijt ghevroede
Soetelijc , met ghestaden moede ,
Dat hize biden kinne nam ;
Bi dezen cruce so bem ic gram.

TJONCWIJF *metten rozen.*

Vrauwe , hier zijn rozen van soeter roken ;
Maer si zijn alle wide ondaen ,
Daer stater noch diene zijn niet ontploken ,
Daer omme hebbicse noch laten staen ;
Wildi ic salre wel omme gaen.

DE VRAUWE *metten hoede.*

De rozen , die du daer hebs ghepluct ,
Die zijn so hout ende so bedruct ,
Ic hadde vele lievere cnoppen groen ;
Juechdicke cnoppen sijn best ghetruct ,
Mids dat ic meene ent nu gheluct :
Onze minne blijft altoos int saysoen ,
Heere , ghine werdes ocusoen.

DE RUDDER *metten hoede.*

Vrauwe , laetic de rozen hier ;
 Want in mijn herte es een rozier ,
 Die altoos bloyet nacht ende dach
 Met groenen bladen menichertier ,
 Dien hebdi daer in hu dangier ;
 Ghi zijt de roze , ic does ghewach ,
 Die nemmermeer verdeluwen mach .

DE VRAUWE *metten keersen.*

Heere , wildi deser kerzen niet ,
 Ghi sit so zeere der up ende ziet ,
 Neimt dese ende zecht mi hu ghedachte ;
 Als mi uwes bisijns heil ghesciet ,
 Sone can mi deren gheen verdriet ,
 No bi daghe , no bi nachte ;
 Mi dincke dat ic hu niet en slachte .

DE MAN *metten kersen.*

Vrauwe , in peirse dinc anders ghein
 Dan dat elc kersekin bi eyn
 Sijn ghecoluert na mijn abijt ;
 Naer hu habijt de stalen reyn ,
 Aldus zo zijn wy twee ghemeyn
 In een ghebonden talre tijt ,
 In bernen der vruecht , dats mijn jolijt .

TWIJF van den peeren.

Heere , werpt hier in een peere ,
 Die hu , no mi , no niemen en dere ,
 Entie mijnre herten conforteirt ,
 Entie ic blidelic verteere ,
 Entie mi voedt , als ics begheere ,
 Met zulker smake gheordineirt
 Dat se mi nieuwer in grieveirt.

DHEERE metten peeren.

Mijn liefste vrouwe , siet daer es eyne ,
 Daer ic hu mede te ghevene meyne
 Sin , herte , en moet , ende alle tmijn ;
 Al ben ic dies van werden cleine ,
 Hu eyghin vri in trauwen reine
 So willic eewelike zijn ,
 Altoos naer den wille dijn.

TJONCWIJF metten corve.

Die sulc een pere ghecrighen conde ,
 Ghegheven met also goeder jonde ,
 Dat ware een arde lieflic fruit ;
 Maer men ghefter al den dach.
 Ontfancse diese ontfanghen mach ,
 Die niet en hebben zulc virt uut.

WOUTER.

Wat haen , leyfaes , haen , com voort ,
De lieden zijn over lanc gheseten ,
Waer over lichdi , sidi versmoort ,
Hadde de spize hier ghezijn , se ware gheten ;
Ic zal hu wellecommen met smeten .

DE KNECHT.

Wat ic comme , jaic , Wouter , hoe stadi en krijst ,
Waendi dat ic bem een paert ;
Hadde men mi niet den wech ghewijst
Ic ware verdooft te Laepscuere waert ;
Ghi hebt onrecht dat ghi also ghebaert .

DE VRAUWE *ziende na den peinsere.*

Ay lacer , hoe pensens sit die man ;
Mi dinke hi niet verbliden can ;
Seker zijn last weicht hem te zwaer .

DE MAN.

Vrauwe , daer leicht mi lettelt an ,
Houdi mi des lidens van ,
In achte up niemens liden meer .

DE CUSSERE.

Mijn uutvercorne, lieflic beilde,
Mocht dit eewelic ghedueren,
Al haddic weinsch van alre weilde,
In zoude niet anders wellecueren.

TWIJF.

Mijns hertzen troost ic bem vervaert,
Vor wroughers doet si ons zijn bi,
Dus biddic hu dat ghi verwaert
Mijn eere, want wi ne zijn hier niet vri.

DIE LESTE MAN *metten valke.*

Adieu, mijn herte, adieu, mijn zin,
Adieu, al dat ic zelve bin,
Adieu, mijn hoochste soverheinne;
Mi ne can voordan gheen heil ghescien
Dan hopen om een weder zien.
Das dar dijn twivel wezen cleine;
Want ic dijn eighen bem alleine.

TWIJF *metten valke.*

Heere, des bem ic zonder vaer,
Ende des betrauwet mi over waer;

Mijn herte hu nemmermeer begheift.
 Tsceiden doet mi arde zeer ,
 Peinst varinc om een weder keer ,
 Daer na mijn zin verlanghen heift ;
 Adieu , mijn troost voor al dat leift.

IX.

Ach , moeder van ontsaermicheden ,
 Hoe beseghet tvolc den dach van heden
 Sinen gheleenden tijt ;
 Beesten van redenen ombesneden
 Houden bet regle van zeden
 Dan tvolc ter werelt wijt.
 Elc bid der omme of heift ghebeden
 Te lopene met groten screden
 Ter hellen int ghecrijt.
 Cuensi den tijt also besteden
 Te levenc hier in weildicheden ,
 Sine duchten gheen verwijt
 Na desen overlijt.

Het es wel noot dat ict di claghe ,
 Maria , vrouwe , want alle daghe
 So aerghet tvolc ghemeene ;

Al es God gram, al zent hi plaghe,
 Wie es die hem daer of verzaghe.
 Tvolcs herte ghelijct den steene,
 Niemen rouct hoe hijt bejaghe
 Up dat hi ovaerde in hem draghe;
 Men vint nu niement cleene,
 Die vinden can die nauste laghe;
 Hoe dat men tghelt te kote jaghe,
 Dat heet die vroetste alleene;
 Hi lacht wie dater weene.

Sonde es worden svolcs costume,
 Redene doolt, men kenze cume,
 Weldeen es meest vergheten,
 Gherechtichede es worden scume:
 Men wimpelze al omtrent den dume,
 Wie zal hem rechts vermeten!
 Niement hem voor andren rume,
 Elc toocht de kerste, maer niet de crume,
 Elcs anders vleesch zi eten;
 Elc pijnt hoe hi den anderen lume.
 Ach, dat men dus den tijt versume,
 Dies zal der zielen weten
 Noch zwaerlic zijn ghesmeten.

O vader, die dinen enichen zone
 Sendets in desen eerdsghen hove,
 Die door ons gaf zijn bloet;
 Wat hebstu daer of nu te love?

Men achtet varinc niet een bone
 Dat hi ant cruce stoet.
 Waer zijn ghevaren alle die gone ,
 Die storven om dijns levens crone ,
 Dat niemen nu en doet ;
 Wilde wiven , paerden scone
 Tclergie te crighen es ghewone ;
 Die werelt es zo soet ,
 Haer dienres heeten vroet.

O goedertiere , ontfarmich God ,
 Waer es dijn Paeus , waers dijn ghebod ,
 Waer es dijn heliche leere ?
 Waer es dijn passie , waer es dijn spod ,
 Waer es tversmaden , want over zod
 So dede men di onneere ;
 Waer es der ewangelien slod ,
 Dat godlike ende dat zaliche vlod ,
 Dat ons ten weghe keere ?
 Du kents dijn volc in zonden glod ;
 Die rozen stroit voor tswine kod
 Verliest zijn pine zeere ;
 Ghenaden , Christus heere !

Laetstu de creatueren dijn
 In dit allendiche venijn
 Der zonden dus versmoren ?
 So duchtic van der zielen mijn ;
 Maer du moets God ende meinsghe zijn ,

Laet ons dan niet verloren ;
 No over Zeine , no over Rijn ,
 Ne vindic troost , no medecijn ,
 Of ghelt ne spingher voren.
 Men zuvert zonden sonder pijn ,
 Danc moet hebben de florijn ;
 Es Reynaert Paeus gecoren
 So duchtic dinen toren !

Moet emmer ghescien soet es voorseit ,
 God , dor dine grote ontfaermicheit ,
 Wes hem doch niet versmadich ,
 Die gheerne zonden hadden leit ,
 Ende dijnre moeder waerdicheit
 Hier gheerne zaghen ghestadich.
 Ons boom so zeere verdorret steit
 Van duechdeliker zalicheit ,
 Wes ons daer toe beradich
 Dat wi , eer ons de ziele ontgheit ,
 Ghecrighen sulks vruchbaricheit
 Dat wi di zien ghenadich ,
 Daert al sal sijn verladich.

X.

EEN GOED EXEMPEL.

Als men de werelt wel beziet
In al dat nieus te doene besta ,
So eist al zorghe, pine en verdriet ,
Droufhede voren of rauwe na.
Hoe effene dat heden de carre ga ,
Morghen zo vintze sulken hurt ,
Mids datter niement hant an sla ,
So datze stubbelt of omme sturt ;
De weich es lanc , de tijt es curt.
Elc zie vor hem hoe dat hi vare
Met desen goeden nieuwen jare.

Beziet vor hu , studanten ghierich ,
Om al te berespene dat aerguweirt ;
Twi es hu therte om leeren vierich
Dan om te zine ghexalteirt ?
Of ghi zelve in den wech doleirt ,
Wat baedt hu dat ghi vint ghescreven
Daer ghi hu werken up fondeirt ;

Ghine weit niet of ghijt zult beleven.
De voorders zijn wech ; ghine hebt beseven
Wanneer ghi zult , dats openbare ;
Elc zie wel voor hem hoe hi vare.

Claerlic ziet dat hoghe clemmers
Dicwile vallen swaren plat ,
Ende vele verdrinct der stouter zwemmers ;
O hoghe prelaten , merct wel dat.
Noit gheen zo hoghe up stoel en zat ,
Hi nes ghedaelt ende dalen moet ;
Ten es niet dan een erdin vat
Dat ghi dus hoghe clemmen doet ,
Daer was noit gheen ten brac so vroet.
Ooc weit wel dat mer gheen en spare ;
Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Duecht was alleene fondement
Daer eere te risene bi began ;
Hoe menich ombesceeden rent
Wil risen , eer dat hem dueget jan ?
Rike van ghelde , dats de man ,
Die clemmen wille ter eerlicheit ;
Die loon zouct eer hi werken can ,
Sijn eere werdt onder voet gheleit.
Wie zonder eere gheclommen steit
Men sal sijns wercs noch weten mare ;
Elc sie wel vor hem hoe hi vare.

Edel princhē , die bider duecht
 Ten edelheiden state sijt ghecoren ,
 Ende meer rijst dan ghi rechts vermuecht ,
 Ziet eerst dat ghy waert naect gheboren ,
 Ende dat uwe vorders hebben verloren
 Dat si ghecreghen ; want ghijt bezidt ;
 Ghi moet hem volghen al zijn si voren.
 Hoe hoghe ghi clemt , hoe diepe ghi spidt ,
 Der eeren name es so zaen besmidt ,
 Als waerheit roert der tonghen snare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Faelgieret al , hoe vast gestaen ,
 Edel herte , hu dan beziet ,
 Ende wilt hu oghen up waert slaen
 Totem , die weit al dat ghesciet ;
 Hoghe gheboorte en helpt al niet ;
 Al effen groot als comt de doot.
 Wat edelheit hu hier beriet ,
 De doot maect hu der eeren bloot.
 Al dat hu hier dinct wesen groot
 Verlies men , eer mens wert gheware ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Gheen edelheide en clam zo hoghe
 Alexander ne wilder boven ;
 Hoe hoghe dat hi nam de vloghe
 Hi vant hem dalende al verscoven.
 Wat zalic an zijn clemmen loven !

Hi es gheloont, hi weit den prijs.
 Sijn hof was boven allen hoven ;
 Nochtan hi temmerde up een hijs.
 Noit was zo edel, noch zo wijs
 De doot en suckeldene ter bare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Hoort aerwaert, hoort, ghi gader goet,
 Ende scaemt hu uwer ghiericheit ;
 Die onversadelic hebt den moet,
 Ziet tende van uwer aerbeit.
 Tgoet, dat in hu kiste leit,
 Dat slacht den zade zonder vrucht.
 Hu blives nauwe een linin cleit ;
 Nochtan hebdi van breken ducht.
 Wat baten oghen zonder lucht !
 Brinct voort hu ghelt ende comt int clare ;
 Ende elc zie vor hem hoe hi vare.

Ic vraghe hem allen die zoucken ruste
 An te bezittene de erdsche have ;
 Nemt nochtan vulte van uwen luste
 Van al daer ghi of zijt de slave.
 Alwaer di keiser, coninc of grave,
 Nochtan heift zorghe in hu haer cheins ;
 Hoe vele men uwer ghenouchten gave
 Vele meer beghert noch hu ghepeins.
 Lacen, als comt des stervens wreins,
 So meerre weilde, so meerre contrare,
 Ten si dat men wel vorwaert vare.

Kijct hier in , musers van allen consten ,
 Die al uwen tijt om weten verslijdt ,
 Om boven te gane der consters jonsten ,
 Ende uwer wedergade benijdt.
 Bezieet den ezel , daer ghi up rijdt ,
 De broosghe natuere der mensghelichede ;
 Ende emmer int herte niet en verblijdt
 Ghine keert hu comst ter omoedichede.
 Dandre zijn duere ende ghi moet mede ,
 Tleven es bleven exemplare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Langher ne dooch verborghen twint
 Van die hem nomen Venus scolieren ;
 Die dienen der meestericghen blint ,
 Diet al te verlieze can bestieren.
 Bezieet , ghi minres van dier manieren ,
 Den tijt , die ghi ter minne gheift ,
 Ende als natuere beghint faelgieren ,
 Merct up den loon , die an haer cleift.
 Meest hi onwerdt die lancst hier leift ,
 Ende als men sceedt van wederpare
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Minres , ne wilt niet wesen gram ,
 Dat men hu tware doet verstaen ;
 So groot profijt mens noit en nam
 Daer nes meer scaden of ontsaen.
 Al dinct hu tkarrekin effene gaen ;

Hoe langhe ghedueret , dats dattic vraghe ;
 Ende als de feeste al es ghedaen ,
 Verloren tijt die doet de claghe.
 Ay lacen , het es al vedelzaghe !
 Int hende spreect Venus dienare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Nu muechdi spreken van den solace ,
 Dat dorpers nomen der minnen spel ;
 De vruecht es groot , maer wel verstace ,
 Ghi vindt tprofijt int hende wel.
 De wijn gaet uut , wat zoudi el ,
 Als menne ontsteict ende niet en spaert ;
 So doet die minne , dats hem te fel ,
 Die es ghepaert an dorpers aert ;
 Want merct , wanneer dat foute baert
 Van wine , nie sluit den kelnare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Om dat menze vint die niet en wanen
 Dattem dies wijns ghebreken mach ;
 So willic hem zoetelic vermanen
 Te merkene hoe vele dat draecht tghelach ,
 Ende oft zo hoghe es an den dach
 Dat tvat moet lichten salmer uut scinken.
 Was men te guf nie does verdrach ,
 Den cant houde om zijns zelves drinken.
 Ten es gheen noot dat men doe clinken
 Tguent dat zalich behouden ware ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Prouvers van delicaten smake ,
 Die seere sijt der natueren vrient ,
 Het ware noot dat men hu versprake
 Dat ghi so zelden der zielen dient.
 Meer siecten onder hu ghescient
 Dan onder de sobere , dats wel anscine ;
 De viant maect de sine ghesient ,
 Alzo de vleeschauwere doet de swine.
 De vette die smaken stervens pine ,
 Men spaert den magheren hodevare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Quaet es houde costume laten ,
 Ende zuer en smaect niet wel na zoet ;
 Merct nochtan wat maecht hu baten
 Die gulzichlike hu goet verdoet.
 Ghi ne hebt no hant , no hoeft , no voet ,
 Dat ghelden mach als ghi zijt doot ,
 Alwaert ghewassen ooc int root ,
 Alzo groot als een mussel boot.
 Waer bi zo mesti hu zo groot ,
 So boter , vleesch , so leeder ware ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Recht eist dat men de verwaende stoute
 Hier in vermane , die niement ontzien ;
 Al scoot men muelensteene over bouten ,
 Hem dinct si ne hebben gheen noot om vlien.
 Sampsoen was arde staerc ghesien ;

Maer om dat vroescap hem ghebrac,
 Sine cracht ne batte hem niet ·II· bien,
 Hine moeste sterven onder tdac.
 Noit men van gheenen so stouten en sprac,
 Hi ne wart ghevelt ghelijc den are;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Sonder vreeze leift menich zot,
 Die ne hacht up sterven noch up helle;
 Nochtan hi zien mach, jans hem God,
 Ter maerct te cope alrande velle,
 Ende alzo vele, diese over telle;
 Velle van calveren als van coen.
 Wat peinstu; vreezeloos gheselle,
 Naer dien dat doot es Sampsoen,
 Du draechs dijn achterste paer scoen,
 Als God di volcht met wraken nare;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Trect achterwaert, die boven yemen
 Van uwen ghebuers wilt zijn gheducht,
 Ende peinst ten mach ontduken niemen
 Der doot, hine staet vor haer ter vlucht.
 Hoort God van hu al zulc gherucht
 Tdalen werdt hu van hem ghegheven.
 Maect van ovaerden omoedich zucht,
 Die hem vernedert die werdt verheven.
 God hevet gheseit, het staet ghescreven,
 Hovaerde wrect God met plaghen zware;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Voor ziet hu wel die avontuert
 Lijf ende goet ter wilder zee;
 Hoe vele te bringhene ghi bezuert,
 Achter hu so blives mee.
 Ghelijc dat twater smelt de snee.
 Smelt zorghe ende anxt der zielen cracht,
 Tsijn sots, die hem beraden wee
 Om den gonen dies niet en hacht.
 Als rijc maech sterft, de arme lacht;
 Leet waert hem dat hi levende ware;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Christus passie moete bewaren
 Jonghers, in den onnozelen staet;
 Maer hoort, ghi zotten, die tuwen jaren
 Sijt commen, ende scuwt der vrienden raet.
 Dansers, springhers, die schoon ghelaet
 Belijmt maect om te vanghene mede,
 Ende niet en peinst den tijt ontgaet,
 Die commen soude ter nuttelicheide.
 Merct doch die niet en heift waer mede
 Dat men zijns selden zeere begare;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare.

Ydelheit der ydelheit,
 Ende al ydel, dit overlijt,
 Alzo die heliche Pauwels seit.
 Scaemt ghi alle die ledich zijt,
 Wien God verleent const, cracht en tijt,

Ende hier verzuumt de gracie Ons Heeren ,
 Scaemt hu , ghi lediche , vor tverwijt ,
 Staet vullic up , wilt werken leeren .
 So wie verdooit zal weder keeren ,
 Hets altoos tijt eer tsien verstore ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare .

Sonderlinghe , ghi zondaricghen ,
 Ghevoedt met zondeliken aze ,
 Die recht gaet in de zonden licghen ,
 Ghelijc dat zwijn doet in de waze .
 Het dinct hu sijn al visevaze ,
 Als men hu trecken wille daer uut ;
 Hi dinct hu zotter dan die raze ,
 Die hu castijt , eist stille , eist luut ;
 Maer weit dat elke es sfiants bruut ,
 Die leift en sterft in dier ghebare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare .

Tes groot wonder wat ghi meent ,
 Ghi houde babbilten , die niet en doocht ,
 Ende blijft in zonden noch zo versteent
 Dat ghi zondaers te makene poocht ,
 Wanneer natuere in hu verdroocht .
 Ghi brinczer toe , diet wel vermueghen ;
 Met rechte ghi wel gheliken moocht
 Den zwine niet , maer der vuulre zueghen .
 Ghi brauwt een bier , drinct grote tueghen ;
 In delle daer tapt hu rekenare ;
 Elc zie wel vor hem hoe hi vare .

Considereirt in dit ·A· ·B· ·C·
 Dies hem an trect dat es de man,
 In wilre niet toe zecghen mee;
 Elc betre hem, zo hi best can.
 Hets onrecht dattics hem mesjan,
 Die broederlic pijnt om mijn behout.
 Die heere die an den cruce stan,
 Ende staerf om onser zonden scout,
 Die bringhe ons als wi werden cout
 Daer boven in der ingele scare,
 Daer niemant uuten weghe en vare.

XI.

Maria, moeder ende zuver maecht,
 Vrouwe, die dhemelsche crone draecht,
 Vul alre ghenaden, die Gode ontfincs,
 Dochter des uppersten conincs,
 Ende alre glorieuste moeder;
 Moeder der weesen ende stier roeder,
 Wech der dolender die meslopen,
 Salicheit hem allen die in di hopen;
 Maecht vor de baersinghe, zuver, claer,
 Maecht in de baringhe, ende maecht daer naer,
 Van ontsaermicheden fonteine,
 Fonteine van salicheden ghemeine,
 Fonteine van duechdeliker gracies,
 Fonteine van alre jubelacien,
 Fonteine der goedertierheide,
 Van trooste ende van verlavessen mede.
 Dor die ontsprekelike vruecht,
 Daer hu gheist in was verhuecht,
 Terwile als hu ende niement el
 Biden archangel Gabriel
 Was gheboodsceipt, maeghet scone,
 Dat ghi ontfinct den Gods zone,
 Ende dor dat godlike teekin meest,

Dat in wrochte doe dheliche gheest ,
 Ende dor die heliche ontsprekelike
 Goedertierheit ende des ghelike
 Der gracie ende der ontfaermicheide ,
 Vulmaecte minne ende omoedicheide ,
 Die sgodlics vaders ghenaden straelde ,
 Mids den welken de Gods sone daelde
 In desen onsekeren tijt van wane
 Alleene om meinsghelic vleesch tonfane
 In uwen werdichsten lechame rein ,
 Ende dor dien bitteren drouven wein ,
 Daer hi hu in bescauwede an ,
 Doe hi hu den appostel Jan ,
 Ewangeliste , in hoeden beval ,
 Ende verhief hu boven al
 Der inglen ende der archangelen coren ,
 Na werde ende na hu toe behoren ;
 Ende dor dien omoet onnomelic ,
 Die ghi toghet doe vromelic ,
 Ghi Gabriel , den inghel , zeit ,
 In Godliker onderhoricheit :
 « De dierne Gods , so wil hier zien ;
 Na dinen worde moet mi ghescien. »
 Dor deliche ·XV· bliscepen ,
 Daer hu gheest in was begrepen ,
 Met uwen zone uut allen zeere ,
 Jesus Christus , onsen heere ,
 Ende dor de compassilike smerten ,
 Ende zeericheit over scaerp van herten ,
 Die ghi bezieft , als ghine al naect

Ant cruce zaecht hanghen also mesmaect ,
 Dorstigh, dornaghelt, dorwont met allen ,
 Ghedranct met aisine ende met gallen ,
 Hem roupen horet uuter maten :
 Mijn God, waer hebstu mi ghelaten !
 Ende dor den rauwe, moeder, maecht ,
 Van hu, als ghine sterven zaecht ;
 Ende dor die heliche wonden vive
 Uwes kints ghemint, bloume alre wive ;
 Ende dor duutreckinge zijnre lede ,
 Zijnre senuwen, ende al zijnre aderen mede ,
 Ende dor die zeericheit al zijnre wonden ,
 Ende dat ghine wonden zaecht tien stonden ,
 Ende dor de fointen sijns bloets root ,
 Ende al zijnre passien, ende al zijnre noot ,
 Ende al uwer herten zeericheit ,
 En der fonteinen uwer tranen heit ,
 Dat ghi met alle den helichen coomt ,
 Ende Gods vercoornen tzamen ghenoomt ,
 Haestelijc mi in staden staet.
 Weist in mijn hulpe, ende weist mijn raet ,
 In allen verzouke, in mijn ghebet ,
 In al minen anxte ende node met ,
 In alle den dijngghen die ic doen zal ,
 Sprekende of peinsende gheel ende al ,
 In allen daghen, in allen nachten ;
 Wilen, antwilen, wilt bewachten
 Mijn leven, ende impetreirt mi voren
 An uwen eenichen zone vercoren
 Vervulte van goede, dat vor hem bloye

Ontfaermichen troost in allen vernoye ,
 Helpe tot alre benedichinge ,
 Warachtiche, vraye belihinge ,
 Snelheide ende voort gaen tallen duechden ,
 Overvloite in zalicher vruechden
 Van gheesteliken ende lechameliken goede.
 Verleene mi gracie ende zekere hoede
 Des Helichs Gheests , die mi beleeden
 Moet , ende alle mijn dinge voor reeden ,
 Mijn ziele behoeden ende bestieren ,
 Mijn lechame hoeden ende regieren ,
 Mijn ghedochte up rechten ende mijn zien ,
 Ende minen zin bewaert wel dien ,
 Vrouwe , vor al zonderlijc ocuzoen ;
 Mine goede begherten wilt vuldoen ,
 Ende mine beloften , zo waer ic zi ;
 Heliche ghepeinsen zo zent in mi ;
 Verledene zonden doet mi vergheven ,
 Die jeghenwoordiche hier in dit leven
 Wilt betren , vrouwe , ende ghemate
 Toecommende , so dat ic se late.
 Eerachtich , eerlic leven alteenen
 Wilt dat bi gracen mi verleenen
 Victorie voor alle bejeghentheide
 Der weerelt ydele gheleghentheide ,
 Warachtichen pais betamelic
 Gode , gheestelic ende lechamelic ;
 Caritate , ghelove ende hope goet ,
 Zuverheide ende vulmaecten omoet ,
 Ghedochzamicheit in allen mesquamen ,

Ende de ·V· zinnen mijns lechamen
 Moetti bestieren ende behoeden
 Van allen zondeliken vloeden.
 De ·VII· ontfaermiche ghewerken
 Wilt int vuldoen mi daer in sterken,
 Ende macht verleenen toot in den fijn;
 Dartiklen van den ghelove mijn
 Vulcomelic houde, ten wille van Gode,
 Ende van der wet de ·X· ghebode
 Doet mi gheloven ende houden vast;
 Ende vander ·VII· hoofdzonden last
 Wilt mi bescermen tot in mijn hent;
 Ende dat mi emmer werde bekend
 Dijn alre minlicste aenghesicht,
 Claerre dan der zonnen licht,
 Ten fine in minen laetsten dach
 Dattic dijns trooste ghebruken mach,
 Ende boodscapt mi den dach ende ure
 Dat mi de doot zal worden tzuere,
 Ende dese omoediche bede ontfaet
 Ende hoort, mijn upperste toeverlaet,
 Verleent mi teewelike leven,
 Hoort ende vulhoort ende wilt ons gheven
 Dat wi hu bidden, maechet zoete,
 Moeder Gods, der zonden boete,
 Ende moeder der ontfaermicheit;
 Lof hebbe die eeniche Triniteit!

XII.

GHEBEDT AN DE H. MARIA.

O overvloeiende fonteine,
Van gracen ende van alle ghenaden,
Maria, moeder ende maghet reine,
Die allen mestroosten muecht beraden;
Ic comme toot hu zo zwaer gheladen,
Alleene ics niet ghedraghen en can;
Dies helpt mi, vrouwe, ende staet in staden,
Want ic nye zwaerre last ghewan,
In canre ooc niet ghesceiden van.

Van desen laste ic draghe alleine,
Dat minne reine ende anders niet;
Hope es van trooste mi te cleine,
Dies es te meerdere mijn verdriet.
Naer dat mi aldus es ghesciet,
So ne eist gheen wonder dattic truere;
God, die alle herten binnen ziet,
Verleene mi zaliche avontuere
Om te bezoetene dat ic bezuere.

Dat ic bezuere dat moetic zwichen ;
 De redene es mi te lidene zwaer,
 In mach van niemene troost ghecrighen
 Sonder alleene, ic weet wel waer.
 Maria, vrouwe, nu weist bi haer,
 Wien ic met trauwen hebbe vercoren ;
 Ic moet haer stille of openbaer
 Dienen alder werelt voren ;
 Mi dinke ic hemmer toe gheboren.

Daer toe gheboren es mijn leven ,
 Altoos es zoe mi in den zin ;
 Sdaechs es zoe in mi ghescreven ,
 Al dinc der uut ende zoe der in.
 So waer ic sdaechs in bezich bin
 Alleene es zoe, diet al bestiert ,
 Ende als ic rustens doe beghin ,
 So es mijn droom met haer verciert ;
 Daer zeere mijn gheest in glorijert.

Glorijert mijn gheest in drome ,
 So bem ic wakende vruechden quijt ,
 Dus es mijn leven al fantome ,
 In weet hoe mi ontgaet de tijt.
 Ic biddu, dies wel machtich zijt ,
 Of reine minne es lonens wert ,
 Jont mi een duechdelic verblijf ;
 Mijn herte el niet an hu beghert
 Dan troost, die hu no mi ne dert.

Deert zwaerlic peinsen troosteloos
 Eenichen meinsghen , ic moet verdraghen ;
 O vrouwe, mijn vruecht up eerde altoos
 Hoort doch wat in hu wille ghewaghen :
 Het en es niet leden ·VII· daghen
 Dat ic om rusten was gheleighen ,
 Seere ghequetst van stwivels slaghen ,
 So onghetrooste minners pleghen ,
 Dus was mi hu ghedinken jeghen.

Jeghen de zoete dagheraet
 Wardic uut zwaerrere melancolie
 In slape verwonnen , dat verstaet ,
 Daer vant mijn gheest in melodye.
 Ic bidde der zoeter maecht Marie
 Dat zoe wil spellen minen droom
 So datter zalicheit of ghescie ,
 Niet langhe te royne jeghen troom ,
 Aldus beghinnic , nemes grom :

Als de winter es vergaen ,
 Ende alle wortelen ontfaen
 De boodscap van der heeter zonnen ,
 Ende de natuere , die was verwonnen
 Vander couder doder tijt ,
 Beghint ontwaken om tjolijt
 Van toecomender vroilicheit ,
 Ende dat des couts vernoilicheit
 Leden es , als die moet rumen ,
 Ende dat die voghelkine haer plumen

Beghinnen te scuddene van den neste ,
 So dochte mi dattic buter veste
 Van Brucghe wandelen ghinc alleine
 Zootwaert , daer ic een fonteine
 Sach ghemaect , also mi dochte
 Van albaestere ; diese wrochte
 Was zeker meester boven al
 Dat wrochte , of werct , of werken zal ;
 So lieflic was zoe int bescauwen.
 Beilden sach icker an ghehauwen
 Van rechter consten alst wesen zoude ,
 Bleckende claer ghelijc den goude ;
 Vive van zonderlingher condicien ,
 Ende elc dineers van zjnre officien ,
 Van maetselrien wel bewaert ,
 Na const ende ooc na werkens aert.
 Ic ginc bet naer als ic dit zach ,
 Daer zach ic waer een houde lach
 Levende an de fonteine claer.
 Ic mercte wel an zjn ghebaer
 Dat hi was der fonteynen hoede ;
 Soetelic met ghestadichen moede
 Groetickene arde varinc.
 Hi arde vriendelic mi ontfinc ,
 Mids dattem dochte , alzoot was waer ,
 Dat ic uut rechter duecht cam daer ,
 Ende om te cortene minen tijt :
 « Vrient , sprac hi , wel commen zijt ;
 Zit neder in dit zoete gras. »
 Ic die van ghane moede was

Bedancte den goeden houden weder ,
 Ende ic ghinc bi hem zitten neder ,
 Couten van misseliken dinghen.
 Daer hoordic menichen vogel zinghen
 In dat foreest van vruechden rijc ;
 Mi dochte dattic des ghelijc
 Van vruechden nieuwers hadde ghehoort.
 Te gader spraken wi menich woort ,
 Recht als ghetrauwe vrienden pleghen ;
 Onlanghe so was de tijt ghelegghen
 Den houden en cam een boodscap an ,
 Dies hi bezief dat hi van dan
 Cortelike zoude moeten varen ;
 Dies ic begonste recht verzwaren ;
 Want zijn biwesen was goet ende fijn.
 Doe dochte mi in den drome mijn
 Dat hi mi bat in trauwen reine
 Dat ic wilde te dier fonteyne
 Nemen ware in rechter duecht ,
 Dies creich mijn herte gerechte vruecht
 Dat hi dat zoete reine vat
 Duechdelike mi te hoedene bat ,
 Als zinen rechten gheheelen vrient.
 Dies moet hi eewelic zijn ghedient
 Van den gherechten des hemels trone ,
 Ende ic beloofde hem zonder hone ,
 Waert dattic enich dinc vermochte
 Dat mi eerlic wesen dochte ,
 Ende orborlic ter zoeter fonteyne ,
 In wilder om sparen groot no cleyne.

Doe sciet hi dan ende ruumde tgras ,
 Dies rouwe groot ghedreven was ;
 Want hi ghetrouwelic hadde verwaert
 De fonteine van zoeter aert.
 God gheve dat noch moete ghescien
 Dat wi elc andren moeten zien
 Int rike daer God de zaliche croont ,
 Daer alle duechden zijn gheloont ;
 Mids gaders der fonteinen claer,
 Doe stont ic up , ende ginc bet naer
 Ter zoeter fonteinen zonder lac
 Bezien of enich dinc ghebrac
 Dat ic haer teeren mochte vulcomen ,
 Ende int bezien hebbic vernomen
 De chierheit van haer uutvercoren
 Vele meer dan ic zach te voren.
 Daer zachic boven hoochst ghestaen
 Een coninginne wel ghedaen ,
 Van finen goude blikelic ;
 In zach nie gheine so rikelic
 Ghecleet als zoe , dat dochte mi ;
 Guldine leteren stonder bi.
 Dbediet was arde zeere bequame ,
 Ende luudde : « Vroescap es mijn name. »
 Met rechte zalmen dien meester loven ,
 Die dat werc wrochte ende stelder boven
 Vroescap , die edele coninginne ;
 Hi es wel wert dat men wel minne ;
 God jonne ons dies in desen live.
 Daer onder zaghic vrouwen vive ,

Ghecleet met witten ende al bezait
 Met guldine zonnen uut gherait ,
 Ende elker name ghescreven stoet
 Onder an elker beilden voet.
 Teerste dat was gheheeten Horen ;
 Toot allen duechden uutvercoren ,
 Bescoopt vor alle vremde lette ,
 Wel bewaert van alre smette ,
 Van allen quade wel behoedt ;
 Die alzo horen can hi vroedt ;
 Den meester lof , diet ordineirde.
 Up dander beilde ic avizeirde ;
 Daer onder stont : « Ic heete Zien. »
 Wat mi messit of mach messcien
 An mi , ant mine , an niement el.
 Saghe elc alzo , zo saghi wel ;
 So waers ghepait de makere zijn.
 Terde beilde van werden fijn ,
 De name die stont : « Ic heeten Rieken. »
 Ghesonde lucht niet als de zieken ,
 Die rieken anders faute een mul ,
 Ende zelve zijn mesquamen vul ;
 Eens anders clem , dat mach hem deeren ,
 Nochtan zi tgrote niet van hem weeren ;
 Hier es vroescap zeere ghespaert ,
 Daer was dit beilde of wel bewaert ;
 Danc hebbe de werde meester wijs.
 Den vierden ghevic grooten prijs ,
 Daer stont ghescreven : « Ic heete Smake. »
 In alre duechdeliker zake :

Redene , eere ende werdicheit ,
Daer hadde dat beilde toe bereit
Nerenstelijk zijn abetijt ,
Dies waest van veil onrusten quijt ,
 Van onneeren ende van blamen ,
Dies hem de meinche wel mach scamen ;
Dat dies ghebreect , heer God vuldoet.
Dat vijfste beilde zuver zoet ,
Wies name men hoghen prijs zal gheven :
Ic heete Bevoelen stont ghescreven
Onder in guldinen leteren claer ;
In groot , in cleen , in licht , in zwaer
Bevoelen doet in allen keere
Tleven staen in groter eere ,
Onbegrepen telker stede.
 Bevoelen maect omoedichede ,
 Bevoelen maect de eere vermaert ,
 Bevoelen wijsheit openbaert ,
 Bevoelen doet de quaetheit scuwen ,
 Bevoelen doet de duecht vernuwen ,
 Bevoelen draecht met vrienden last ,
 Bevoelen altoos met maten past.
Wel bevoelen doet wel bekinnen
 Gode enten even meinsghe minnen ;
 Bevoelen doet duecht met duechden lonen ;
 Die daer in houdt God salne cronen.
Dus zachic daer de vrouwen vive ,
 Wiens name ic lof met eeren scribe ,
 Dies heb de meester hoghen danc.
 Dat slot versachic daer de ganc

Utspringhen van der fonteine ,
 Die met menighen slotel reine
 Was ghesloten als een tresoor ;
 Elc slotel wit als een yvoor ,
 Deen an dander juist ghepast ,
 Daer mede zo was ghesloten vast
 Dat zoete lievelic conduut .
 Ic peinsde : Heer God , wie zal hier uut
 Des borrens tzijnre noot ghecrighen ?
 Wie daer of sprect ic mach wel zwighen ;
 Want emmer ne dinkics mi niet wert ;
 Dat es dat mijnre herten dert .
 Met dat ic stont ende recht bezach
 De grote schoonheit , die ghelach
 Ander fonteynen reinicheit .
 Peinsende up mijn cleinicheit ,
 Verstaert recht in melancolyen ,
 Hebbic een deel bet up ghesien
 Twe veinstren claerlic open gaen ;
 Een licht zo zach ic daer uut slaen ,
 Dies herte ende zin ende ooc mijn moet
 Wart beroert ende al mijn bloet ,
 Ende rechte voort in tzelve licht
 So bezief ic als een scicht ,
 Een scote tot in mir herten gront .
 Nye zident bezief ic mi ghezont ;
 Flau , bescaemt ende zeere vervaert
 So tart ic weder achter waert ,
 Ende ginc al ghesconfieert van dan
 Recht als een verwonnen man ,

Al omme dolende hare ende gheins,
 Menichsins was mijn ghepeins :
 Ghenaden, riep dat herte mijn,
 Up Gode ende up de moeder zijn,
 Dat zi mi namen in bestiere,
 Dat ic in eenicher maniere
 Raet ghecrege van minre quale,
 So dat de wonde van desen strale
 Mi worde vermaect int herte binnen,
 Eer ic mijn aerme cranke zinnen
 Aldus roukeloos verlore.
 Dus ghinc ic dolende als een dore
 Up ende neder hier entaer;
 Int hende zo wardic ghewaer
 Van verren bleckende een prieel,
 Daer an dat menich groen torreel
 Ghewassen stont van roden rozen.
 Daer te gane dat was mijn glozen
 Sonder letten ombezien
 Of ic daer vinden mochte wien
 Ic mochte claghen mijn verdriet;
 Alzo ic dede, in lette niet.
 Als ic daer cam wardic ghewaer
 Solaes, ende vruechdenrijc ghebaer
 Driven menich voghelkijn
 Elc na der natueren zijn.
 Het was al vro, groot ende cleine,
 Sonder ic arem man alleine.
 De zoete lucht van eggientiere
 Ende crude van menicher maniere

Die roken daer zo over zoete ;
 Met rechte hi alre qwale boete
 Ghewint , die sulker roke es bi ;
 Maer niet en twint zo ne halpze mi,
 Der voghel zanc , no zoete cruut.
 Mijn bliscap docht mi wesen uut ,
 Menich zuchten mi ontginc :
 O , peinsdic , hemelsch coninc,
 Wien alle ghepeinsen werden cont ,
 Wat zalic nu te deser stont
 Moghen doen ; waer zalic gaen
 Of wat zal ic te doene bestaen !
 Ghetrauwen raet die waer mi goet.
 O Maria , maghet zoet ,
 Staet mi bi te deser tijt ;
 Alzo waerlic als ghi zijt
 Moeder Gods ende maghet puere ,
 In wien God meinsghelike natuere
 Ontfinc bi uwer omoedicheden ,
 Ende hu van zijne ontsaermicheden
 Den slotel gaf , diese eerst ontsloot ;
 Om te verlosne uuter noot
 So wie ghenade an hu beghert.
 Ghi weit wat mijnre herten dert ;
 In caent ghenesen , no verdriven ,
 Ende salic langhe moeten bliven
 Sonder troost ende zonder raet ,
 Mi comt de doot of also quaet ;
 Staet mi in staden , bloume alre vrouwen ,
 Dat ic doch eenighen vrient van trauwen

Ghecrighen can up desen dach ,
Wien ic mijn liden claghen mach ,
Ende mi ghetrauwelic berade.
Dus ginc ic in den groenen pade
Duer bloume ende duer tzoete gras
Toten priele dat zoete was ,
Alzo mi dochte , dan ic vor dien
Van lieflicheden hadde ghezien ,
No ooc van alzo soeter lucht.
Mettien gafic zo zwaer verzucht
Recht als ic ten priele cam ,
Daer uut ic eenen vois vernam ,
Die int verstaen mi gaf bediet :
 « God seine hu , vrient , mescomt hu yet ! »
Bescaemt ic van den voise wart ,
Nochtan ic metten suchte tart
In die joliselike stat.
Daer zach ic waer een vrouwe zat
Alleene , die recht ghesedich was
Van manieren , ende int gras
Zochte met haren vingheren zoet
Of daer eniche clavere stoet
Met bladen viere ; als ic dat zach
So seidic : « Vrouwe , goeden dach
Verleene hu God ende zalich leven ! » —
 « Vrient , sprac zoe , God moet hu gheven
Wel te vaerne , ende goede ghesonde. » —
 « O vrouwe , zaidic , van Gods monde
Moeti zijn ghebenedijt
Dat ic hu hore te deser tijt

Van mijnre ghesondicheit vermanen ;
 Maer zonder hopen es mijn wanen
 Ghesont te werdene nemmermeer. »
 Doe sprac die vrouwe : « Ontkeer
 Zulker worden, ende versteict
 Twivel ooc, wat hu ghebreict ;
 Ende leift up hope, dat biddic di ;
 Want gheluc vele naerre zi
 Den meinsghe dan hi selve weet.
 Zit hier bi mi wel ghereet,
 Ghi dinke mi sijn een deel ontweicht ;
 Zeicht mi wat hu up therte leicht.
 Mach hu mijn troost yet staen in staden,
 Ic holpe hu gherne. » — « Heere God, ghenaden !
 Sprac ic, ghelooft zo moetti sijn,
 Uutvercorne vrouwe mijn,
 Dat willic al te gherne doen. »
 Doe zat ic neder in dat groen
 Bider vrouwe goedertiere,
 Soe mercte zeere up mijn maniere,
 Die druckelic zach van vaerwen bleec,
 Ende arde menich waerf verzeec,
 Dies vraechde zoe te mijnre vrame
 Wat mi noosde of waen ic came,
 Ende wat dat mijnre herten derde ;
 Dit waest dat zoe te wetene begherde.
 Doe sprac ic dus der vrouwen aen :
 « Hets goet gheclaecht om troost ontsaen ;
 Maer lasen, alzoot ghescepen steit,
 Ic duchte die es mi onghereit ;

Doch om te coelne minen moet ,
 Die mi van pinen qwelen doet ,
 Willic hu vriendelic openbaren
 Hoe dat met mi es ghevaren ;
 Maer ic biddu , lieve vrouwe ,
 Up vriendschap ende ooc up trauwe
 Tghuent , dat ghi mi zegghen hoort ,
 Wilt dat zo duechdelic helen voort ,
 Dats ics te gheenre tijt hier na
 Verwijt no gheen begrijp ontfa. »
 Doe sprac de vrouwe : « Vrient , vorwaer
 Dies muechdi leven sonder vaer ,
 Van mi ne sal hu niet messcien. » —
 « Werde vrouwe sec , van dien
 So moetti eewelic hebben danc ;
 Dies en es niet leden lanc
 Dattic uut rechten jongen luste
 In wandelinghen sochte ruste
 Om te cortene minen tijt ;
 Ende daer ic aldus zorghen qwijt
 Spelen ginc int groene alleine ,
 Sach ic van verren een fonteine ,
 Die was so rijkelic ende so scoone.
 Ic dancte Gode van den troone ,
 Dat hi de gracie naturen gaf ,
 Daer zule een werc ghewrocht was af ;
 Om wel te ziene ic ginc bet naer ,
 Ende rechte voort wart ic ghewaer
 Eenen den vriendelicsten man.
 Van hem ic mi te vullen can

In duechden nemmermee beloven ;
 Met Gode moet hi zijn daer boven ,
 Ende hi was der fonteinen hoede. »
 Doe mercte up mi de vrouwe goede ,
 Dat mi een deel begonsten tranen
 De oghen mijn in zijn vermanen :
 « Vrient, sprac soe , ic merke wel
 Ghi hadttene lief. » — « Wat soudic el ,
 Lieve vrouwe sec , zoudic niet !
 Lacen , bin corter tijt hi sciet
 Van mi , dies menich drouve bleef ,
 Ende daer ic groten rauwe om dreef ;
 Want zijn gheselschap ende zijn gracie ,
 Zijn trauwe , zijn goede visentacie ,
 Die ne verghetic nemmer meer.
 Alst daer toe cam , het doet mi zeer
 Dat ic noch peinse hoe hi mi bat ,
 Als ic vor tsceeden bi hem zat ,
 Dattic up trauwe die hi in mi
 Betrouwende was , ende daer wi bi
 Te samen hadden zijn verselt
 In duechden recht na mir ghewelt ,
 Ware ter soeter fonteyne name.
 Ghevielt so dat haer yet mesquame ,
 Dat loofdic hem ende saelt hem houden ,
 Ende dan zal nemmermeer vercouden ,
 Daer en salic lijf no goet in sparen ,
 Daer ic in helpen mach verwaren
 Haer eere , ende ooc haer waerdicheit ,
 Dies willic altoos zijn bereit.

Niet lange en leet naer dit beloof ,
 Hi ne sciet van mi ende ruumde thof ;
 In hemelrike moeticken vinden.
 Doe stondic up, als die bewinden
 Hem wilde om ter fonteinen sien.
 O vrouwe , nu wilt verstaen te dien
 De redene , die ic nu secghen zal ,
 Dats datter weicht daer an gaet al :
 Wel varen , sterven , ofte leven.
 Die mi hier raet toe mochte gheven ,
 So waer ic een behouden man ;
 Want ic mi niet ghehelpen en can ,
 Noch niemen up eerde zonder eyne ;
 Vrouwe , nu stondic bider fonteyne ,
 Ende wart te lecghene minen merc
 In dat zoete reine werc ;
 Al voren an dat beilde scone
 Van goude metter riker crone ,
 Daer Vroescap onder stont ghescreven ;
 Der onder beilden hooch verheven ,
 Vive , ende elc met zijne namen ,
 Zuver , puur van alre blamen.
 Daer zachic up dat reine conduut ,
 Daer dat borne mach comen uut
 Van medicinen , vrouwe , maer
 Menich slotel zachic daer ,
 Dies bleef tconduut besloten reine.
 Met dat ic sta voor de fonteine ,
 Aenziende dat werc so wel ghedaen ,
 Sachic twee veinstren open gaen ,

Daer uut dat mi besceen een licht ,
 Dies ic besief , recht als een scicht
 Int herte mijn toot in den gront ;
 Nemmermeer werdics ghesont
 Ten zi dat God bi zire ghenaden
 Mi wil troosten ende beraden ,
 Alzo hi menichen heift ghedaen.
 Hets emmer waer ic hebt ontfæen ,
 Het blijft in mi ten mach gheen man
 Ghenesen , ooc hoe vele hi can ;
 Mijn ruste , mijn vruecht , mijn melodie
 Es wech ; maer zwaer melancolie ,
 Trueren , zuchten , claghen , waken ,
 Sien , horen , bevoelen , rieken , smaken ,
 Dat heift verloren zeere de cracht
 In mi ; maer altoos dach en nacht
 Besorghende , wie dat zal vermaken.
 Mijn herte ghequetst of bi wat zaken
 Dat icx ghenese van der doot.
 O lieve vrouwe , dits al de noot ,
 Ende meer dan ic hu secghen mach ,
 Om Gode hier of ne gheen ghewach ;
 Want liever soudic , zeker zijt ,
 Sterven dan hier of verwijt
 Of begrijp van woorden qwame. »
 Doe sprac de vrouwe van goeder name :
 « Vrient , ic hebbe hu wel verstaen ;
 Die zorghe laet te nieuwtien gaen ;
 Van mi zo en hordijs nummer woort.
 Ic hebbe menich waerf ghehoort

Van ziecken herten meer dan nu ;
 Maer andwoorden willic hu
 Up tguent , dat ic an hu versta ,
 Maer letter up ende hoorter na :
 Als ghi dus wandelen ghinct alleine ,
 Ende ghi eer zaech de scone fonteine ,
 Haddire niet ghecomen so bi
 Ghi haddes wel ghebleven vri ;
 Maer doch te spade eist nu van dien.
 Het scijnt ghi hebze so ghesien ,
 Ghi ne cuenes nemmermee ghenesen ,
 Confoort ne moet hu mede wesen.
 Ghi zecht die hu es onghereet ;
 Seker, vrient , dat es mi leet ;
 Maer hoe dat zi hebt goeden moet
 Up dat ghi niet ne meent dan goet ,
 In hopen uwen zin verscoont :
 Goet dienst ne bleef noit ongheloont ;
 Maer van quade comt altoos quaet.
 Naer dien dat vroescepe boven staet
 Bem ic uwes zeers te bet ghepait ;
 Ende dat de slotel node drait
 Dat comt bi haer, bi niemant el ,
 Die binnen hout , verstaet mi wel ,
 Dat borne claer, die heet Confoort ,
 Die lichtelic niet mach commen voort ,
 Bi alle dien slotelen van yvore ,
 So wel betaemt zulken tresore ;
 Want daer es der fonteynen vrouwe ,
 Wiens name dat es gheheeten Trauwe ,

Die ·VII· adren in den gront
 Heift ghemaect, dat zi hu cont,
 Daer dat borne bi ontfangt
 Sijn cracht; wie daer of wart ghedranct
 Hi moet ghenesen alder quale,
 Die commen mach uter veinstren strale.
 Teerste conduut dat es een ·T·,
 Dats Troost ende Toeverlaet noch mee.
 Dandere een ·R·, dats Reinicheit,
 Van al dien daer ontrauwe in leit.
 Terde conduut dat es een ·O·,
 Dats Omoet, die den moet maect vro.
 Tfierde conduut dat es eene ·U·,
 Dats Vriheit, scalkernien scu.
 Tfijfste : twee huwen dobbel tsamen,
 Wel bewreidt van allen blamen,
 Dats Vriendelicheit ende Wijsheit mede,
 Die gheven zalicghe vroilichede.
 Tsevende conduut dat es een ·E·,
 Dats Eere, die ghelijc der zee,
 Vloierende es in alre duecht.
 Nu merct of hi mach sijn verhuecght,
 Die drincken zal dit borne claer,
 Dat ware den dorpere arde onnaer;
 Het ware ooc jammer ende scade
 Datter yement scade an dade.
 Dat wiste wel die houde vroede,
 Die de fonteyne hadde in zijn hoede,
 Ende om dat hi dat borne reine
 Hadde ghesmaect van der fonteine,

So sciet hi node ghenouch van dan ;
 Maer niement langher bliven en can
 Dan hem de heere consenteirt ,
 Die tzingen wille al dinc ordeneirt.
 Doch so ic hore an uwe woort ,
 Dit borne dat men heet Confoort ,
 Dat moetti hebben zuldi ghenesen.
 Nu merct dan zelve hoe zal dit wesen
 Naer dien dat hi hu bat zo zeere ,
 Altoos om der fonteynen eere ,
 Te pinene met ghetrauwer macht ;
 Examineirt dan hu ghedacht ,
 Hoe ghijt begheert, dat weet ic niet.
 De zieke beghert , verstaet tbediet ,
 Menich dinc , dat zeere contrare
 Den live ende ooc der zielen ware.
 Verwaert hu eere ende ziet wel toe
 Dat wille niet dan belofte en doe ;
 Want niemen es beter dan zijn woort. » —
 « Vrouwe , zaidic , ghi hebt verstoort
 Mettien worde dat herte mijn ,
 Ende al mijn adren daer toe sijn
 Verwalt , beroert , ontstelt dat ghi
 Sout willen peinsen dat in mi
 Luusghen zoude dorpernie.
 Helpe , moeder Gods , Marie ,
 Hoe wee es mi daer of ghesciet ,
 Die mi recht nu eenen scaerpen spiet
 Duere ende duere mijn herte stake.
 Ic ne zoude niet so bitter smake

Der of ghevoelen no zericheit ;
 Wat helpe , wat dede dat woort gheseit.
 Noit zo ne cam in mijn ghedochte
 Biden heere , diet al ghewrochte ,
 Qwaet ghepeins , no klein , no groot ,
 Thaer waert ; in waer nu liever doot
 Duzentichwaerf ent mueghelic ware
 Dan dat ic zoude van eenen hare
 Begheren an haer bi gheenen keere
 Daer bi vermindert worde haer eere ,
 Haer zalicheit ende ooc haer duecht.
 In weet hoe ghi dat secghen muecht ;
 Wat waenge dat ic ontrauwe meene !
 Kerboie zeker , dats mi te cleene ,
 Te betrauwene menic niet.
 Bi Gode , die hem crucen liet ,
 Alwaric heere der weerelt al ,
 In weet of ict nu peinsen zal ,
 Ent mi ghebueren mochte also wel
 Als up te stane , in weinschte niet el ,
 No dat , no wille , no confoort
 Van haerre eere toebehoort ,
 In zulker wijs als hize liet ,
 Doe hi met eeren van haer sciet
 Mijn goede vrient , de welke mi
 Bad , daer ic in ghehouden zi ,
 Ende nemmermee ne werdic man ,
 Die anders sal begheren dan
 Trauwe ende eere , mocht mi ghebueren
 Confoort te crighene teenicgher uren .

In gheere up eerde gheen ander goet ,
 Ende eist dattic dies derven moet ,
 So biddic Gode bi zijnre ghenade
 Dat hi mi eenichsins berade :
 Want andren dranc faelgiert mi desen ,
 Al zoudic nemmermeer ghenesen ,
 Ne werdt gheprouft van mi vorwaer. »
 Doe sprac die vrouwe : « Een zalich jaer
 Moeti hebben die also sprac ,
 Ende al die minnen zonder lac ,
 Confoort te drinkene moet si winnen
 Al zulc een tueghe dat zi van binnen
 Moeten ghenesen gans ende fijn ,
 Ende hemelrike naer dit termijn.
 Een bede , sprac zi , so biddic hu ,
 Dat ghi mi wilt vergheven nu
 Dattic so vrilic sprac te voren ;
 Want ic en seit om gheen verstoren ,
 Maer mochtic in eenicgher wijs
 Beraden hu na mijn avijs ,
 Ic wil hu helpen sonder verdrach ,
 Ooc waer dat ic hu helpen mach. »
 « Vrouwe , zaidic , hets al vergheven ,
 Maer het zi onder voete bleven
 Al dat wi tzamen hebben gheseit.
 Het ware mi utermaten leit
 Qwamer eeniche woorden of. »
 Si sprac : « Nu doe ic hu belof ,
 In zal hu wesen niet contrare ;
 Maer eer yet lanc ghi sult gheware

Werden dattic bem hu vrient. »

« Vrouwe, dat wert van hu verdient,

Seidic, ende namze bider hant. »

Mettien ontwieg ic, ende ic vant

Mi bezweet an al mijn lijf

Van gramscepen dat dat goede wijf

Up mi bemoede vilonie.

« Ic bidde hu, zoete maecht Marie,

Alre bedructer melodie,

Nemt de fonteine in hu behoet.

Mijn herte en gherde ontrauwe nye,

Onrein ghepeins, no dorpernie.

Reine trauwe, lijf, zin en moet

Jan ic haer, hoet met mi ghescie.

Troost mi eer dat mi frenezie

Om confoort verderven doet,

Ende ic zende hu een minlic groet;

Nemt dat voor goet, fonteine vrye.

XIII.

O almoghende God Emanuel ,
Die zinen inghel Gabriel
Sand neder die zaliche boodscap goet
In eene roze , vul der omoet ,
Daer zoe den Gods zone bi ontfinc ,
Moete hu bewaren , heer coninc ,
Ende al dit goede gheselschap mede ,
Die blomkin van Brucghe , der goeder stede ,
Die ic uut duechden blomkin nome ,
Mids dat Maria , die roze bloume ,
Voor Gode vercoren es dhoochste alleine.
So secghic dan , blomekine int ghemeine ,
Ic arem , rud , stomp , cranc , houd van daghen ,
Mids dat die zinne so zeere vertraghen ,
Dat ic niet wel mach spreken hoghe ,
So versouc ic bi Gods ghedoghe ,
Heer coninc , ter gheliefste van hu
Dat ghi doch wilt bevelen nu
Remedie te doene van alre sprake ,
Dat ic mach toghen te minen ghemake
Twi ic bem comen bin uwer saten ,
Ende hebbe mijn hermitage ghelaten ,

Dewelke pine mi niet en vernoyt
 Up dat ic spreken mach onghemoyt;
 Want die alle dinc wel over ziet
 Langhe te pinene ende tende om niet,
 Dats groot verdriet in smeinsghen zin.
 Weit dat ic ooc soukende bem der in
 Van hu tprofijt, van Gode den danc,
 Vergheift mi maekiet yet te lanc.
 O coninc van den Witten Bere,
 Hoort na mijn woort, want icx beghere:
 In tiden verleden, als ic was
 Jonc van daghen, van leden ras,
 Weit dat ic zeere der werelt plach;
 Maer als ic mercte ende over zach
 Drie dinghen, die niet en moghen faelgieren
 Hem, die de werelt zal antieren,
 So wardic haers werc zo sat,
 Dat ic dese wide vermaerde stat
 Van Brucghe, die vruechdenrike fonteyne,
 Claghende liet ende ghinc alleine
 In sulken state, als ghi mi ziet;
 Want ic ne mochte ghedoghen niet
 Die punten drie dat valsghe venijn.
 Ic duchte si niet verstorven ne zijn,
 Dies lijt de meniche zwaren toren;
 Eist waer, heer coninc, dat zuldi horen:
 Teerste point dat mi dede verleeden
 Den dienst der werelt ende van haer sceeden,
 Dat was dat ic der lieder zinne
 Sach ydel van broederliker minne,

Ende die elc andre waren scoudich ,
 Met minnen te dienene menichvoudich ,
 Wanner dat eenichen vrient mesginc
 Men vlo van hem , heer coninc ;
 Dat proufdic wel alst mi mesquam.
 Dat point maecte mi also gram
 Dat ict ginc claghende Gode alleene,
 Wien ics els claechde hi achtens cleene ;
 Waer ic met claghen den zin meest coelde
 Daer waest dat ic minst minne bevoelde :
 Hadde jonste te mi waert enich virtut
 Voor tclaghen , int claghen ghinc soe uut.
 Doe ghinc ic voughen minen aermen dienst
 Te Gode , dats emmer den meinsghe sienst ;
 Die loont hier wel ende elder meere.
 Tander point , coninc heere ,
 Dat ic ooc qualic conste verdraghen ,
 Ende dat met rechte ooc wel mach claghen
 Die goede , de vroede , jonc ende hout
 Vrouwen ende maechden , ja menich vout ,
 Maecht claghen voor waer elc reinlic sin ;
 Dat es , heer coninc , so waer God in
 Wat duechden zach ende hi daer sant
 Sine gracie , so dat soe wart becant
 Van dien de gracie niet waren waerdich ,
 Begonsten uut rechte nide hovaerdich
 Beniden der goeder lieder staet ,
 Ende spraken achter den oghen quaet.
 Saghen zi ooc goet gheselschap tzamen ,
 Si dader of lopen hare quade famen.

Saghen zi uwen scone maecheden zoet,
 Si seiden : ets misselic sijn si goet.
 Saghen si vrouwen den mannen eeren,
 Si ghinghent stappans in aerche verkeeren;
 Saghen si die minden in trauwen reine,
 Si spraker recht of als dorpers vileine.
 Saghen si die vroede in goede becliven,
 Si seiden : hets quaet dat si bedriven.
 Saghen si yement die helich hiet
 Si seiden : ghi en kentene van binnen niet.
 Wat dat si zaghen hoe goet het was
 Niement haers valschs blaets en ghenas.
 Dat proufdic wel , heer coninc , nu siet
 Dustane zaken en ghenouchden mi niet ;
 Want ic doe minde, dat wel verstaet,
 God weet , in duechden ende zonder quaet ;
 Nochtan si brauden mi zulc een bier,
 Mi ne luste niet langher te blivene hier,
 Ende waert ooc noch alzoot was doe
 Ic liepe ter clusen waert emmer toe.
 Terde point , heere , wilt verstaen :
 Als ic die oghen begonste te slaen
 Van minen verstane, ende claerlic kende
 Dat al deser blijsscap wart een hende ,
 Ende ooc dat niement en weet welc tijt ;
 Maer als een droom een overlijt :
 Heden up ende morghen neder,
 Dat leden es en comt niet weder,
 Dat werden zal weet God alleene,
 Ende dat dit aerme dal van weene

Gheene vruechden en gheift die yet gheduert ,
 Ende ooc es al dats ons ghebuert :
 Met pinen ghecreghen , met zorghen bezeten ,
 Met rauwen ghelaten ende zaen vergheten ,
 Die ghene die laet van dient bezit.
 Heer coninc , als ic voor peinsde dit ,
 Wardic van doolne so vervaert
 Ic peinsde ic ware goet thuuswaert ,
 Eert spader worde , het dochte mi tijt.
 Edel heer coninc , mids dat ghi zijt
 Te binnen van den pointen drie ,
 Die uuter werelt jaechden mie ;
 So willic hu zecghen in corten dinghen
 Waer omme wi comen ende wat wi bringhen.
 Twee wilde lieden die comen hier ,
 Ende hoorden van eenen forestier
 Van eere stat des Witten Beere ,
 Dien eist diene ic te siene begheere ,
 Ende daer toe zijn gheselscep al.
 Nu hoort wat ic hu zecghen zal
 Int wout , heere , daer mijn hermitage
 In staet , daer dese twee manne sauvage
 In hebben ghelopen menichen dach ,
 Waest dat ic se toot mi comen zach
 Jonc ende cleene , nu zijn si groot.
 Daer gaf ic hem te harer noot
 Van dien dat mi verleende God ;
 Nu zijn si vroet doe waren ze sod.
 Tghelove dat hebbic hem gheleert ,
 Hare herten hebben zi ghekeert

Te siene van Brucghe, die saliche stat,
 Ende al te met seidic hem wat
 Van deser stede de gheleghenteit,
 Mids welken si const ende aerbeit
 Hebben ghetoocht in een present
 Dat hu, heer coninc, zal warden bekent,
 Ende en hebben no zin, no const ghespaert,
 Uut rechter minnen ter steden waert;
 Ende omme dat ic zach die minliche
 Van hem toot Brucghe, der goeder stede,
 So ghinic jonstelijc exponeeren
 Twerc, dat ic hem sach avizeeren,
 Om dat te verclaerne ter bede van hem,
 Eist dat ic met hem hier comen bem.
 Maeciet yet lanc, verghevet mi,
 Want ict uut jonsten doende si;
 Heere coninc, hier muechdi vor oghen sien
 Van ruden lieden subtijl engien,
 Die hebben van verren gheslegghen der naer
 Om van ieder liede texemplae
 Van horen secghene te makene.
 Juuste waert quaet te gherakene,
 Al pijnde mens ende menze sage voor oghen,
 Men zoudze nochtan wel missen moghen,
 Doch hebben zi uut jousten ghedaen haer beste:
 Poorten, mueren, tor ende veste,
 Ende de bewares der bloumkine met
 Hebzi omtrent de stede gheset;
 Eeuwelic bewaerze God van snevene,
 Ghemaect hebzi de poorten sevene.

Up elke poorte so machic stellen
 Een lettere , so mach ic Brughe spellen :
 ·B· ·R· ·U· ·C· ·G· ·H· ·E·
 Met desen zevenen , no min no mee ,
 Spelt men Brughe , also men ziet ;
 Up elke lettere een vrai bediet ,
 Diere elke poorte zal hebben eene.
 Al es mijn connen daer toe te cleene ,
 Willet int beste altoos verstaen
 Om Gode , ende willet in danke ontfæen.
 Die Ghent-poorte beghinic voren ,
 Up die ·B· so ghi muecht horen :
 De ·B· gheeft ghiften twee der stede ,
 Dats Broederscap ende Bliscap mede ;
 Want tpoeint dat meest verblijt de zinne ,
 Vorwaer dats broederlike minne.
 God moetze langhe in duechden sparen ,
 Die gherne aldus dese poorte verwaren ;
 Ook biddic Maria , der maghet zoet ,
 Dat euwelijc ghedueren moet.
 Nu willic te declaereirne mi pinen
 De poorte van Sinte Katelinen :
 Up eene ·R· ic die fondere.
 Twee punten ic daer up avizere ,
 Daer zoe die stat in pijnt te bevredene.
 Teen point es Recht ende tander es Redene ,
 Danc hebbe die ·R· , want zonder waen
 Men soude die werelt duere gaen
 Eer men dies vonde Brucghes ghelijc ;
 Lof hebs die , heere van hemelrijc.

De Bouverie die volgt hier naer;
 Eene ·V· zo willic stellen daer.
 Die ·V· twee pointen openbaert,
 Daer soe die stede zeere bi verclaert :
 Teen es Vroescap ende tander es Vriheit.
 Dese twee pointen voor waer gheseit
 Behouden de stat in zulker eeren.
 Wie daer in comen of verkeerren
 In allen plaetzen sijs hem beloven;
 Danc hebbe de gracie Gods van boven.
 Die Smede-poort es hier naer ghestaen;
 Eene ·C· heift zoe in haer bevaen.
 Dese ·C· heift pointen twee, diet hoort :
 Teen es Cracht, tander es Confoort.
 Danc hebbe God sier ghiften milde,
 Die dus plentueselike wilde
 Brughe, die nobele stat, verchieren
 Met letteren van so werder manieren.
 Ic bidde Maria, der reiner maecht,
 Dat zoese voort houde ongheplaecht.
 Desel-poorte die es hier nu,
 Die hout een ·G·, dat seghic hu.
 Dese ·G· hout pointen twee voor waer,
 Die men mach scauwen openbaer :
 Dats Gonst ende Goedertierheit.
 Wie comt in tstat hi vint bereit
 Dese twee pointen van der ·G·;
 Comsi te lande, comsi ter zee,
 Sine vindt nieuwers alzo goet als hier;
 Danc hebbe Gods gracieuze bestier.

Die Speipoorte is hier naer ghenoomt ;
 Een ·H· heift zoe , die mildelijc droomt ,
 Ter stede waert in tween punten int zeil :
 Teen point es Hope ende tander es Heil.
 Hope sent zoe met harer cracht
 Twee waerf onder dach ende nacht ,
 Ende Heil sent zoe ter stede waert in ;
 Danc moet hebben dat zaliche Zwin
 Ende God den hoghen lof van al ,
 Dat hi gaf , gheift ende gheven zal.
 De sevenste , dats sinte Cruus-poorte ,
 Die draecht een ·E· van grote conforte ,
 Met punten twee van wiser leere ,
 Dats Eendrachticheit ende Eere.
 Dese twee moet ons God verleenen
 Van euwen teeuwen voort al tenen.
 Edel heere , machtich ende hoghe gheseten ,
 Nu hebbic hu ghelaten weten
 Tuwer eeren dexpocicie van
 Den ·VII· lettere , zo ic best can ,
 Ende elke poorte die heift haer deel
 Van haren bestiere , ende elc torreel
 Na onsen besten gheordinerd.
 Voort , edel heere ghecoronerd ,
 Biden ghelucke van der bone ,
 Ter eere van uwer edelre crone ,
 Ende ooc dat wi hu willen toghen
 Dat wi sijn vrienden voor den oghen ,
 Ende alzo wel vrienden bachten rughe ,
 So scinken wi hu die stat van Brüghe ;

Ooc zo esser in een gaersoem ;
Ombeit , heere , die zal hu manscep doen
Van zulker waren , als hi brinct.
Nemse in dancke , ende minlic scinct
Ons den wijn , oft hu dinct goet ;
Dan willen wi lopen metter spoet
Ter hermitagen weder te gader.
Ic bidde Gode , den hemelschen vader ,
Dat hi ons tander jaer late versamen
Beter ende zalicher in zinre namen.

XIV.

VAN EENEN JONCCHELINGHE ENDE VAN EENEN ERMITE.

Een jonghelinc vul der werelt luste ,
Zochte eens in wandelinghen ruste ;
So verre hi hem te gane bewant
Dat hi eenen houden hermite vant.

Up eenen boom hine wonen zach
Ende hi omboot hem goeden dach ;
Vriendelic werdi sinen hoet ,
Dat dochte den houden hermite goet.

Dhermite bezach den jonghen man ,
Ende mercter vele onmaten an ,
Alzo hem dochte van sinen ghewaden ;
Doch groetine weder bi Gods ghenaden.

De tale van hem beeden daer ,
Die lezen wille , zoe volcht hier naer ,
Verstaet der woorden zin , diet horen ;
Aldus began thermite voren :

« Zech , jonc man , wanen comstu ? » —

« Heere , ic hebbe ghewandelt nu
Hier entaer in dit foreest
Omme te verblidene minen geest. » —

« Sech waer of es dijn gheest bedrouft
Datti te wandelne behouft ,
Doet di dijn hoofd van vastene zeer ,
Of ne cuenstu niet ghelezen meer ? » —

« Van vastene , heere , dan pleighic niet ;
Ic pleghe ooc cume te lezene yet ;
Maer waken , brasseeren , gheselschap goet ,
Dat es dat mi nu wandelen doet. » —

« Wat hoor , kint , waer bi doestu dat ? » —

« Vader , ic wone al binder stat ,
Woondicker buten also ghi ,
So zoudix ooc wel hoeden mi. » —

« Ja , kint , hebstu mi dat gheseit ,
Kenstu doch dan zulc ondersceit
Dat men mach buten de zonden verwinnen ;
Waer omme so blijftu dan daer binnen ? » —

« Vader , God weet , dat mach niet zijn ;
Want tjonghe , lustighe leven mijn
Ne mach der weerelt niet derven noch ;
Wilt Gode vor mi bidden doch ! » —

« Ja, kint, of ic dan voor di bade ,
Wies wilstu werden voort te rade ,
Wat levenc zultu voortan plien
Up datter wat goets of mochte ghescien. » —

« Vader, hoe zoudic dat gheweten :
Dancen, hoveren, drinken ende heten.
Valter yet anders, eist nacht of dach
Ic saels mi wachten, zo ic best mach. » —

« Helpe, kint, dat en mochte niet wesen ;
Maer vasten, aelmoesen, ende bedinge lesen ,
Ende dicwile te zermoene gaen ,
Of anders waert al voor niet ghedaen. » —

« Vader, ghi noomt daer pointen viere ,
Die qualike waren van minen bestiere.
Te vastene ne mochtic mi niet poghen ,
Mijn hoeft ne zouder niet jeghen moghen. » —

« Kint, des lieghens di verdraghe ;
Want du zelve maecs dijn claghe.
Dat waken, gheselschap ende brasseeren
Di uutwaert doen gaen solaceeren. » —

« Vader, God weet, dats emmer waer,
Ic kenne mi daer of lughenaer.
Ic wilde ic ghisteren hadde ghevast ,
Mijn hoeft ware mi nu bet gherast. »

« Kint , waer omme ne doestuut niet ? » —

« Vader , als men tgheselschap ziet

Een meinsghe en caens niet wel ghedoen. » —

« Kint , dat en es gheen ocuzoen.

Hoor , kint , ic wil di vraghen wat ,

Ende du moets mi berechten dat. » —

« Gherne , vader , up dattict weet. » —

« Ja du , du weitest al ghereet. » —

« Oftu di wandelen zaechs omtrent

Gheselschap , ende di dat ware bekend

Dat zi alle de voorders dine

Vergheven hadden met venine ;

Soutstu mettem willen gaen eten ? » —

« Wat , vader , dat muechdi zelve wel weiten ;

Neenic , trauwen , in ware zot ;

Ja nauwelic al bevaelt mi God. » —

« Kint , dijn woort heift di ghevaen ;

Want zonden die hebbent al ghedaen

Dat Adam ende onse voorders al

Sijn doot , ende noch elc sterven zal.

Wat redene wiltu mi bewisen

Dattu om lieflicheit van spisen

Of van gheselsceipe di verslaes

So zeere , dattu nu trueren gaes.

Weitstu waer omme dattu truers?
Om dattu metter zonde becuers
Natuere, die du daer mede qwets,
Ende jaechs dijn ziele in sfiants lets. » —

« Seker, vader, het mach wel wesen;
Maer hoe zal ic hier of werden ghenesen!
In weeter toe ne gheenen raet. » —
« Kint, aestelic te biechten gaet. » —

« Te biechten, vader, wat zoude dat baten?
In mochte voort eewelic zonde laten,
Ende alzo ic mi selven weet,
Daer bem ic qwalike toe bereet. » —

« Kint, daer omme lates niet te doene;
Maer naer de biechte ganc te sermoene,
Ende hoor van Gode dat zalicghe woort,
Ende pijnter wat na de levene voort. » —

« Te levene, vader, dats mi onnaer.
De woorden zeicht men so fel, so zwaer
Hoordict ic zoude mi so vervaren,
In worde blide bin ·VII· jaren;

Ende daer bi, vader, wat mijns ghesciet,
Sermoen te hoorne dan dochte mi niet;
Tcastiement es alte fel. » —

« Neen, kint, hoort ende verstant mi wel:

Ic wil di vraghen een ruut parceel ,
Oftu doot wonden hads een groot deel ,
Daer de minste of stervelic ware ,
Soutstu der doot yet zijn in vare ? » —

« Ja ic zeker , vader , in allen tiden. » —

« Ja, kint, ende zoutstu dan moghen verbliden? » —

« Neenic , vader , door wijf no man. » —

« Kint , wat zoutstu meest minnen dan ? » —

« Vader , eenen wisen meester vroet ;
Want sterven en wildic om gheen goet ;
Maer mochtic haestelic zijn ghenesen ,
Wat trooste ! dat zoude mi tbeste wesen ! » —

« Kint , of hi di wilde te helpene poghen ,
Ende du tbewaken niet en wildes ghedoghen ,
Ende hi de wonden dan liete vervulen ,
Ende lieter stervelicheide in sculen ;

Soutstu gherust wel zijn daer in ? » —

« Neenic , vader , om gheen ghewin ;

Ic soude liever ghedoghen pine

Om leven ende ghenesen te zine. » —

« Kint , of di de mester hiete of bevale

In medicinen van dijnre quale ,

Soutstu daer na niet willen horen. » —

« Ja ic , vader , ja , allen dingen te voren. » —

« Kint, noch zo hebstu di ghevaen;
So moetstu te sermoene dan gaen;
Twoort Gods ghehoort es medicine
Der ziele, als ment te belevene pine,

Ende zonder twoort Gods niement ne can
Wel gheleven, wat sechstu dan,
Want vul ghebrecks zo es natuere,
Contrarie der ziele in elker ure. » —

« In wister wat toe zegghen, vader,
Hu redene kennic al te gader;
Maer een dinc dincter mi letten an. » —
« Sech, kint, ic sal berechten dan. » —

« Vader, zijn de sermoenen waer
Twine lever de papen dan zelve naer?
Si dincker mi naer werken minst. » —
« Hoor, kint, eer du dies meer beghinst;

Noch vrach ic di, hoor mi bi besceide,
Of tu waers zo ic voorzeide
Ghewont ende du om sterven laechs,
Ende du dan dinen meester zaechs

Hem doden ende ghenesen di,
Soutstu dan secghen: Vlie van mi,
In wille van dinen rade niet,
Ende mettem sterven int verdriet?

Berecht mi tware. » — « Vader , neenic,
Al wildi sterven , nochtan meenic
Selve te levenc , jans mi God;
Die sterven wille die dinct mi zot. »

« Kint , noch hebstu di ghevaen. » —
« Vader , ic kent , ic moet verstaen :
Ware joncheit uut , ic hope ic zal
Dat ic nu hoore beleven al. » —

« Neen , kint , daer waerstu in verdult.
Wanneer dijn tijt zal zijn vervult ,
Dan weicstu twint ; de tijt zal gaen ,
Maer dijn neis niet een oghe upslaen. »

« Wat , zone eis niement , vader , die leift
Ic hebbe alzo een ander heift ;
Ic hope zal God eenen andren sparen
Hine zal mi , trauwen , niet laten varen. »

« Ja , kint , ende of ghi waert ghespaert
Van Gode toot ghi zo ziec waert
Dat hu de doot dede roupen owi ;
Wie zal dan weldoen over di ? »

« Wat , vader , ic hebbe wel secghen horen :
God ne laet gheene meinsghe verloren ,
Die in zine laetste stonden
Berauwen hebben van haren zonden. »

« Kint, wat God wille dat moet zijn ;
Maer hoor wat seicht zint Augustijn :
Drierande volc, zeit hi, ic zie
Begherende dhemelsghe melodye.

De twee behopic zekerlic ;
Maer van den derden twivelic.
Nu, kint, verstant dit ondersceit,
Dat Sint Augustijn van desen zeit.

Deerste, daer ic of zeker bem,
Dats die de weerelt verwint in hem,
Ende zoe hem niet zo doen sneven
Dat hi van Gode mach zijn verdreven.

Dandere daer ic toe hebbe verlaet,
Dats die bekent zier sonden staet;
Met rauwen penitencie ontfact,
Ende hem vort wacht der quader daet.

De derde, die hier of doet verbeit
Tot hi te stervene leicht bereit,
De doot die doet hem dan zulc leit
Hi twivelt zynre zalicheit.

Dan zeicht hi mee : God es ghenadich !
Hi mach doen dies hi es beradich.
Kint, zal di gracie dan ghescien,
Beit, maer laets mi dijn brieve zien. » —

« Vader , in hebbe der brieven gheene ,
Sone hadde de goede Magdaleene ,
Nochtan vergaf haer God haer zonden ,
Ende andere zijn , trauwen , zalich vonden. » —

« Kint , dat hebstu wel ghetoocht ;
Maer hadde zoe haer niet om eere ghepoocht
Den heere te zoukene , diet haer vergaf ,
Sone waren haer niet de sonden af.

God riepse , ende strecs zoe cam toot hem ;
Dit roupen in di zelven nem ;
Als hi di roupt twine hoorster naer ,
Ende ganc toot hem , ende ween met haer ? » —

« Vader , God ne riep mi nye. » —

« Neen , kint , van dier onscult vertye ,
Riep hise in harer herten gront ;
Prouf , es di dan zijn roupen cont.

Soe ne peinsde nie dat zoe mesdede ,
Voor hijt haerrer herten weten dede ,
Ende alzo varinc als zoet bekende
Begherde zoe voort der zonden hende.

Peins of di ye zondelic werc ghenouchde ,
Dat di dijn herte te latene wrouchde ,
Ende daer conciencie di omme versprac
Om datter deewiche doot in stac.

Hebstu Gods roupen wel dan ghehoort ,
So ganc met Magdalenen voort ,
Beween dijn zondelike leven ,
Ende wachts di voort , hets al vergheven. » —

« Vader, daertoe so bringhe mi God !
Al bem ic jonc ende daer toe zod ,
Ic hope om tbeste alst God voorziet. » —
« Neen , kint , en stellet in vorsten niet.

Hoor een exempel dat ic di telle :
Een helich man was mijn gheselle ,
Het cam dat hi te stervene lach ;
Elc van ons lieden diet aenzach

Dat hi hem zeere ter doot waert poochde ,
Devotelike dat men hem toochde
Een crucifix , ende baden hem zeere
Sijn herte te ghevene tonsen heere.

Hi keerde zijn hooft ende zach na ons ,
Ende gaf onslieden een cort respons :
Doet zelve , zeit hi , met fellen ziene ;
Van vare begonsten wi te vliene ,

Ende spraken in broederliker minne :
Ay lacen , hi dinct ons uuten zinne !
Hi mercte dat wijs hadden verdriet ,
Ende zeide : In bem uuten zinne niet ;

Maer ic andwoorde up uwen raet :
Mijn herte te Gode dan es niet quaet ;
Maer, broeders , zoudic beghinnen nu?
Dat waer te spade ! Dus biddic hu

Doet nu in tijts , want comt de tijt
Dat ghi dus na den stervene zijt ,
De doot sal hu so duer cnauwen ,
Tghepeins te Gode zal hu ontnauwen ;

Hoor, kint , dit was mijns broeder woort. » —
« Vader, dit hebbic wel ghehoort ;
Mijn herte ic Gode niet gheven can ,
Want daers te vele belemmers an. » —

« In wat manieren, kint, zech mi dat. » —
« Wat, vader, ic minne toot eenre stat
Een wijf, die heift zo therte mijn,
In can el nieuwer met bezich zijn. » —

« Ach, kint, hets aergher nu dan te voren :
Es therte wech so es twerc verloren. » —
« Neent, vader, trauwen, ten es niet wech. » —
« Kint, wat hebstuus behouden, zech? » —

« Vader, zoudic hu lyen waer
Lettel of niet, dats openbaer ;
Want waer ic bem, so hier, so daer,
In ruste niet ic en ware bi haer. » —

« Ach , kint , zo bestu zeere onweicht ;
Verstant wat dewangelie zeicht :
Daer dijn scat es , daers therte dijn ;
Dus zoude dijn lief dijn afgod zijn. » —

« Vader , in minne gheenen scat ,
No afgod mede ; maer zoudic wat
Kiesen te minnene up eerderijc :
Wats priseliker dan mijns ghelijc ?

Ic zie den eenen zo vul hoverden ,
Hine zoude mi nauwe te ziene ghewerden ;
Den andren zie ic also ghierich ,
Sijn herte es om al thebbene vierich.

Ic zie den derden zo overnidich ,
In anders liden wert hi verblidich ;
Ic zie den vierden zo vuul vertraecht ,
Hem rouct cume hoe hi tlijf ontraecht.

Ic zie den vijfsten zo lichte verstoort ,
Hi soude gaen vechten om een woort.
Ic sie den sessten zo gulzich sijn ,
Hine mint gheen dinc dan spise ende wijn.
Ic zie den sevenden zo onreine ,
Sine minne es elken wive ghemeine ;

Vader , in bem doch gheen van desen. » —
« Kint , cuenstu dan gheen van desen wesen ,
Du hebstier hier ·VII· uut ghelesen ,
So wert dijn minne van mi ghepresen. » —

« Trauwen , vader , neenic niet ;
In wilde ooc niet wat mi ghesciet
Dat ic van zulker minnen ware. » —
« Dat wert gheprouft , kint , hoorter nare :

Bestu niet ovaerdich ? » — « Vader , neenic. » —
« Seker du best ! » — « In bem , dat meenic ! » —
« Kint , wiltu de wareide kennen mi
Dobbel hovaerdich prouvic di. » —

« Vader , hoe zoude dat wesen moghen ! » —
« Kint , dat toochstu mi zelve voor oghen ;
Waer omme cleetstu di zo moy ,
Om wies wille maecstu den toy ? » —

« Vader , om dat ic gheerne zaghe
Dat ic wat dade oft haer beaeghe ;
Ooc waer ic gherne van haer ghemint. » —
« So bestu dan hovaerdich , kint.

Eerst zo verhoorstu Gods ghebod.
Merc wel , kint , wat bevelt di God :
Minne mi , seicht hi , boven al ;
Hoor watti di daer na heessghen sal.

Hoor , spreecti , toten meinsghen zijn ,
Kint , ghef mi alleene therte dijn ,
Dan zo begher al dijn ghevouch ;
Ic hebbe te dinen bouf ghenouch.

Nu heift di God dijn herte gheheest ,
Ende du hebs dijnre herten keest
Met minnen ghegheven eenen wive ,
Ende prijs daer boven dat also blive.

Kint , oft u dan eenen vremden gheifs
Daer hi om bidt , daer du bi leifs ,
Ende du dan does dat hi verbiedt ;
Bestu hoverdich ? zo beziedt. » —

« Ja , vader , dan souckicker niet in. » —

« Dan doestu , kint , maer dinen zin
Doestu up hope sijn haer slave ,
Dat zoe di zelve haer herte gave ;

Dattu dijn herte Gode onthouts ,
Dan es di niet ghenouch , dune zouts
Haer herte met dinen herte bevlecken ;
Gheerne ende gheheel te di waert trecken.

Soutstu niet , kint , nu niet en veinze. »

« Ja ic , vader , als ic mi wel bepeinse. »

« Kint , dits een minne van groter scaden ;
Nu hoor , kint , voort up dine ghewaden :

De moyaerdie die du wils draghen ,
Dit doestu gherne om haer beaghen ;
Maer quame God naect in zinen bode
Voor di , du zoutstene cleeden node.

Du zouds di excuseeren ghereet;
Nochtan so haut daer an dijn cleet
Vele dincs, daer gheen profijt an cleift,
Ende dies de lechame gheen breke en heift.

Merc selve, bestu hovaerdich dan? » —
« Vader, niet ict gheloghenen can;
Ic hebbe doen maken hier entaer,
Het costte ghelt dat emmer waer.

Haddiker lakene mede ghecoocht,
Ende elc dan ware alzo bedoocht,
Het gaenre vele naect acter straten,
Si souden ghecleet zijn wel te maten.

Vader, dit waer emmer te doene goet;
Maer vander minne so maect mi vroet,
Waert alzo vreeslijc als ghi zecht,
So waert quaet zijn der minnen knecht. » —

« Dattic di secghe, kint, dats waer. » —
« Vader dat ware mi wel zwaer;
Want de complexie es zulc van mi,
In mach der minnen niet wesen vri. » —

« Kint, kenstu di hovaerdich dan? » —
« Ja ic, vader, maer een dinc esser an;
Leert mi doch minnen so eer ic ga
Dat ic hoverden zuver sta. » —

« Kint, ic zaels di doen bediet;
Maer bestu vanden ghierichen niet? » —
« Wat, neenic, vader, no cleen, no groot! » —
« Kint, du best, versta al bloot.

Nu zech, wat es der ghiericher aert? » —
« Vader, zi zijn altoos vervaert
Dat hem der erden ghebreken mach;
Dat doeze peinsen nacht ende dach. » —

« Kint, du maecs met deser tale
Di zelve ghierich al te male;
Al de costumen van den ghieren
Die heift dijn minne in hare manieren.

De ghieriche en can gherusten twint.
Om te ghecrighene dat hi mint;
Met pinen ghecrighen met zorghen bezit,
Hi latet met rauwen; zie, bestu dit?

Dattu beghers bepijnstuut yet,
Ende dattu mint bezorcstuut niet,
Ende sceetsture yet met rauwen van? »
« Jaic, vader. » — « So bestu ghierich dan.

Ja, also ghierich in de dine,
Als een ander es in de zine. » —
« Vader, ic kent naer hu bediet;
Doch en bem ic vanden nidichen niet. » —

« Kint, ne wildi niet excuseiren ;
Ic mochte di nidich compareiren. »
« Nidich, trauwen, dan mach niet zijn ! » —
« Kint, hoort dan na de redene mijn :

Soutstu int herte moghen ghedoghen
Dattu mins anderen vriendschap toghen,
Of jonste, al waert ooc zonder quaet ? » —
« Neenic, vader, om niemens raet. » —

« Kint, ofse yement minde nu
Die rikere ende betre ware dan du,
Soutstune minnen of zoutstuut laten. » —
« Witte God, vader, ic zoudene haten. » —

Kint, wat eist dat ghi mi zecht,
Minstu haer, zo eist onrecht
Haetstuze die haer vriendschap toghen. » —
« Neen, vader, dan mocht ic niet ghedoghen. » —

« So bestu nidich in dijn ghedochte. » —
« Vader, Godweet, diet nauwe zochte ;
Men vint der minners letteltel zo fijn
Zi ne zouden om zulc dinc nidich zijn.

Emmer ne bem doch niet traghe ;
In ruste bi nachte, no bi daghe. » —
« Neen, kint. » — « Trauwen, neenic, vader. » —
« Wat es dan traechheit alte gader ? » —

Vader, de traghe es zulc van zeden ,
Als hi vint ruste teenicher steden ,
Al zaghe hi groot profijt vor oghen ,
Hine zouder hem niet toe willen poghen. » —

« Kint , verstant mijn ondersceit ;
Mijn redene hebstu zelve gheseit ;
De ruste van dijne ende zijne minne
Sijn even zoete na elken zinne.

Oftu in rusten waers gheseten
Bi dattu mins , ende du souts weten
Elder profijt , soutu daer bliven ;
Of soutu gaen dijn profijt bedriven ? » —

« Wat , vader, daer nes gheen vraghen naer :
In ghinghe om gheen profijt van haer. » —
« Kint , also doet de traghe man ;
Dats waer , so bestu traghe dan. » —

« Vader, ic kent in dier maniere ;
Doch in bem niet zo putertiere
Als menich , die es zo lichte gram ;
Die mint es zoetmoedich als een lam. » —

« Es , kint , zo willic proven di ;
Zech , vul dazaert , hoor na mi :
Du mins een wijf , zone es gheen maecht. »
« Wat weitti , heere ! » — « Dats wel ghevraecht ;

Du hiets mi vader, nu zechstu heere. » —
« Trauwen, ghi maect mi zo buten keere,
Seit een ander het worde ghewroken. » —
« Kint, om prouven hebbict ghesproken :

Ne zech nemmee dune zouts wel zijn
Gram, horestu den onwille dijn. » —
« Neenic, vader, wat gheschiet;
Noch en es mijn bloet ghetempert niet. » —

« Kint, blijf te vreden dat radic wel,
De pais Gods zi in dijn bestel. » —
« Vader, noch moet ic leeren wat :
Bem ic ooc gulzich, berecht mi dat ! » —

« Kint, ic zaelt di gherne bedieden ;
Sech mi den aert van gulzichen lieden. » —
« Vader, dat zal ic, trauwen, doen :
Een gulzich, dats een recht glottoen,

Eiten, drincken recht als een beeste.
Hi en acht up minne, noch up feeste;
Die mint ne acht der spisen twint,
Al wari ooc bi die hi mint. » —

« Kint, hoor nu wel na mine wort ;
Dese redene moet wel zijn ghehoort :
Wetti der gulzicheden aert,
Te rechte wel dat mi verclaert ? » —

« Vader, den aert der gulsicheit
Naer mijn bevroeden werdt hu gheseit :
Te vele tontide , ende boven maten ;
So wille de gulziche meinsghe vaten.

Nemmermee ne waent hi zijn versaedt ,
Spise of dranc hi node laedt
Om de ghenouchte der smaken kele ;
So laet hi alle maniere van spele.

Qwetst hi hem zelven ooc hier in ,
Daer omme ne gheift hi meer no min ;
Sanderdaechs zout hi vanden hare
Ten zelven oft medecine ware.

Van brasseerne ne rust hi niet
Alzo langhe als hi mach yet ,
Ende als hi dies nemmeer en heift ,
So rauwet hem zelven datti leift.

Hi mest hem zelven als een zwijn ,
Ende dustane ghulziche lieden zijn ;
Vader, ghi ghevroedet bet dan ic ,
Doch hebbics hu gheseit een stic. » —

« Kint , es dit minne der gulzicheden ? » —
« Jaet, vader. » — Kint, nu zijts te vreden ;
Naer dat der gulzicher minne behouft ,
Dijn minne wert ghulzich gheprouft.

Tapetijt van dijnre minne
 Heeft menicherande gulzicheit inne;
 Int eerste du laets alle dingen staen,
 Alleene zijstu haer onderdaen.

Sulc es de gulzichghe bider spisen;
 Hine wilre gheen dinc voren prisen;
 Int ander du housti so int lets
 Dattu dijn selves natuere quets.

Int derde regierstu so dijn leven,
 Du maghers ende ander lieden sneven
 An dine ghenouchte dan achtstu niet;
 Ghenoughet di dine rouct wiet ziet.

Al bestu nu stappans ghepait;
 Begherte weder omme drait.
 Dat leden es dan can niet voeden;
 Maer vullic om nieuw verbliden spoeden.

Wedert di deert of wien dat noost;
 Du zuls ghecrighen nieuwen troost,
 Ende crijstuus niet, versta al bloot,
 So wiltu stappans wesen doot.

Dus leifstu naer dat dijnre herten ghenoucht;
 Maer natuere eiss ontvoucht.
 Al es dese ghulzicheit contrarie,
 Soe maect der andere eene duwarie.

Dus eist een huwelic onder hem beeden ;
Maer , kint , eer wi van een sceeden ,
Ic sal di leeren van al tal
Hoe men der zonder minnen zal. » —

« Vader , dat es dat mi behaecht ;
Want zeker ic was te male verzaecht ;
Maer al moet ic zijn amoureux ,
Doch in bem niet luxurieux.

« Kint , dan weetic. » — « Vader , en zi ;
Gheen wijf ter weirelt ne ghenoughen mi
So wel , als ic peinse om mine minne ;
De lust en sterfter stappans inne. » —

« Ja , kint , zo berecht mi dan :
Hoe siestu andere wiven an ;
Muechsture ghecrighen begherte toe ? » —
« Ja ic zomtijts , maer also vro

Als ic peinze om mine vrouwe alleine ,
So eist ghedaen. » — « Du best onreine ,
Kint , dat prouvic di voor waer. » —
« Waer omme , vader ? » — « Nu hoorter naer :

Of du zeker waers van dien
Daze ymen wilde bezien
Met begherten al waert niet el ;
Soutstu haer reinicheit prisen wel ? » —

« Neenic, vader, dat ware mi leet. » —
« Kint, hoe mach haer dan bereet
Natuere ghemaken te begherne
Tghuent, dat reine minne pijnt te werne!

Hoor, noch willic di vraghen, kint;
Maer zech mi waer, ne liech mi twint? »
« Gherne, vader, nu beghint. » —
« Ghi zecht dat ghi de vrouwe mint;

Minstu haer, du mins haer eere,
Of zoe di minde zo over zeere
Dat zoe haer bode in dijn beraden;
Soutstu haer willen des wercs ghestaden? » —

« Wat werke, vader, der minnen werc? » —
« Ja, kint, maer hoor, verstant en merc,
Ic spreke van reinre minne puere;
Wat smaect des in dijn natuere? » —

« Vader, waert datic dat bezieve,
Al zouder de werelt omme zijn in grieve,
Mi dincke in zoudts niet laten connen. » —
« Kint, daer bestu bi verwonnen! » —

« Waer bi? » — « Daer bi, kint, ende bi rechte;
Want minne maect al haer dieners knechte.
Nature leicht onder haren voet;
Waer mede wiltu dan dat ment doet?

Minne es in haer zelven vri ;
Niement haer bedwingher zi ;
Maer der naturen melodie
Biedt haer altoos ter scalkernie.

Soutstu dan willen of vermoghen
Naturen werc in minnen toghen ?
Kint, versta de redene mijn ,
Du best een onrein minnerkijn. » —

« De redene , vader , dinct mi goet ;
Wat ic doen zoude in bems niet vroet ;
Mi dincke ic bem zo ghi vermaent
Vele aergher dan ic hadde ghewaent.

Nu biddic hu, vader, noch een bede
In rechter onderhorichede,
Leert mi doch hoe ic zal beghinnen
Naer rechter redene met trauwen minnen ;

Ende dat ic scuwen mach de zevene,
Daer ic ne meende niet in te znevene ;
Ic waenmer lettelt minnen ziet
Sine sijnre of bezmudert yet. » —

« Kint, wil dan horen ende verstaen ;
Du muechter leeringhe bi ontfacen
Om te regierne dijn jonghe leven
Blide ende Gode de ziele gheven.

De meniche zeit int openbaer :
Wel te levne es pine zwaer ;
Maer die de levne wel onder zochte ,
Quaet leven es zwaer , maer tgoede es zochte.

Bi redenen daer die zin in cleift ,
Twi God de zonden verboden heift ,
Ende eerst verbod den vader Adam ,
Dies hi uut weelden in pinen cam.

Noch pinet tvolc al cleen ende groot
Te doene dat God Adame verboot ;
Want God hem orlof teiten gaf
Alles , zonder daer an claf

Onderkennen goet ende quaet.
God kende der naturen staet ,
Broosch ende cranc van erdscher mine ,
Dies haer bedurfte wel te zine.

In een stede vul der raste ,
Ombecommert van allen laste ,
Vander godlicheit verchiert ,
Haer herte in glorien gheviert

In een eenparich onvergaen ;
Alle dinc dat was onderdaen
Der naturen talre tijt ,
Dies de viant hadde nijt

Dat God zo wilde ende so gherive
Hadde vervult de zinnen vive
Van natueren met zijne gave ,
Ende al dinc was des meinsghen slave

Te zinen ghebode , dit mercte hi ,
Mids dat hi stont , als coninc vri ,
Onderdanich den ghebode
Dat natuere ontfinc van Gode ,

Ende zoe en kende gheen dinc meer.
Doe cam die scalke Lucifeer ,
Die mids der ovaerden zijn
Verloos dat godlike anscijn ,

Ende leide naturen dat voor oghen
Dat zoe haer zoude te wetene poghen
Om tonder kennene quaet ende goet ,
Alzo scrifturen weiten doet.

Dat de viant overzach
De cracht , die in naturen lach
Van Adame , dies liet hi gaen
Den man , ende sprac vrouw Yeven aen.

Als zoe den viant hadde ghehoort
Ghinc zoe den man tempteeren voort ;
Adaem ne consts haer niet ontvlien ,
Daer brochte hem toe der oghen zien ;

Want om de lieflicheit van haer
 So liet hi hem tempteeren daer ,
 Niet al om overhorigheit ;
 Want al hadt toot hem gheseit :

De viant hine hadde zijn tempteeren
 Nemmermeer willen consenteeren ,
 Dat zach de viant te voren wel ;
 Dus minne van Yeven ende niet el
 Deit dat zijn herte in luste ontstac ;
 Dus quaemt dat hi tghebod verbrac ,
 Dat zi becochten ende wi bezueren.
 God , die zine lieve creatueren
 Naer hem zelven ghescepen haet ,
 Hem ontfærmde der overdaet ,
 Ende die onredelike vochdie ,
 Die Lucifer ende zijn paertie
 Over zijn handghewerc bedref ;
 Ende datter niement hem ontbleef ,
 Ten moeste al bliven hier beneden ,
 Hoorde bi zijne ontfærmicheden
 Tclaghen van zinen lieven vrienden ,
 Die hem hier in haer leven dienden ,
 Ende sand hem biden Helichen Gheest
 Hope , daer zi bi hebben verheest
 Dat een bloume uprizen zoude
 Allen goeden in behoude ;
 Dat was , naer der propheten gloze ,
 Maria , die zoete zuvere rose ,
 Daer zach de zone omoet so groot ,

Dat hi zijns ewichs vader scoot
 Ruumde , ende cam in haer te hant ,
 Ende lietze rein zo hise vant ;
 Maecht ende moeder , ende maecht daer naer ,
 Dan was hem niet te doene zwaer ;
 Want God die al dinc over ziet ,
 Die maect al dinc hine brekes niet.
 Doe hi zijn werc al over zach
 Sprac hi , als diet wel spreken mach :
 Alle dinghen zijn wel ghedaen !
 Dat was den meinsghe een schoon ontfaen ,
 Dat hi dat leen van Gode ontfinc
 Sijns wercs te zine de coninc.
 Kint , hebstu verstaen den zin ? » —
 « Ja ic , vader , maer een lettelkin ;
 Berecht mi , eer ic meer zal horen ,
 Was Adam coninc van Gode ghecoren ,
 Ende drouch hi crone int paradijs ? » —
 « Jai , kint , maer verstant tavijs ;
 Coninc was hi , maer niet ghecroont ,
 Dat wart bi redenen di ghetoont. »

XV.

Omme dat gherne bezondichde meinsghen
 Hem zelveu zouden duechdelic weinsgen,
 Ende niet ne bezouken bi wat zaken
 Dat zi te duechden mochten gheraken,
 So willic arem, rudaris Jan
 Eenen wech scriven, zo ic best can.
 Ja, bider ghenaden van onsen heere,
 Die ghelooft zi emmermeere
 In zijn rike moet zi versamen,
 Die daer toe zullen zecghen : amen.
 Elc mach dat prouven openbaer,
 Die verre wille wesen hier of daer,
 Daer zine herte te zine beghert,
 Gherne scuwt dat hem bewert;
 Ooc moet hi hebben wil hi voort
 Daer hi an vinden mach confoort,
 Staf ende zweert up avontuere
 Wat hem te vindene ghebuere.

Ooc moet hi vraghen toter stont
 Dat hi es zeker sweghes cont;
 Want dolen es een zwaer verdriet,
 Daer omme eist dat men vraghens pliet.

Daer toe moet hi hem avizeren
 Om voortgaen ende om persevereren ;
 Want wie hem zoukens wille bewinden
 Verliest zijn pine of hi moet vinden.
 Hem es van node ooc te verstane
 Hoe verre dat hi heift te gane
 Datti ter noot hem provanchiere ,
 Wedert hem goet coop zi of diere.
 Goet wijn , goet broot , maect goeden moet ,
 Ende gheift ghewillicghen voorspoet ,
 Ende qualike mach hi dies ombeeren ,
 Wil hi vulcomen zijn begheeren.
 Aldus zo doe ic mijn beghin ,
 Ende ic bidde elken dat hi den zin
 Versta van dat ic hier in meene.
 Dat hire up lette ; want arde cleene
 Es tprofijt van dat men zait ,
 Daer niement of de vrucht en mait.

Voort willic stellen een ghelijc :
 Elc meinsche die up eerderijc
 So vele gracies heift ontfaen
 Dat hi heift redenlic verstaen ,
 Die mach der bi den zin van mi
 Ghevoelen up dat hi minre zi ;
 Ende niement zonder minne en leift ,
 Die redenlic verstaen in heift.
 O alle die minnen , nu dan hoort
 Wat ic hu dan wil zecghen voort ,
 Metter waerheit mach men toghen ;

Sonder zake ne mach hem poghen
 Niement te commene teenicher minne ,
 Dus moeder zake dan wesen inne ,
 De welke zake , elc maechs zijn vroet ,
 Es cauze van dat men minnen moet.

De zake daer minne of pleicht te ghesciene ,
 Van horen zecghen es of van ziene.
 Sonder die twee of teen van beeden
 So zouden alle herten bliven versceeden ,
 Die hem nu elc met andren moyen ,
 So dattem haer leven dinct vernoyen.
 Ja , als zi niet en zijn bi een ,
 Dus comtet dan bi desen tween ;
 Dats horen ende dats zien voorseit ,
 Orspronc der minliker aerbeit ,
 Ende menich herte , dat heift in vreden
 Ghestaen tot up den dach van heden ,
 Comen zal daer men ghewaecht
 Poeinten , daer de zin toe draecht
 Van eenichen persoon , diet noit en zach ,
 Het zal ontfaen nu , up dien dach ,
 Van horen secghene ende onghesien ,
 Sulc een spaerke ; het zal bi dien
 Tonrusten bliven toot het zal scauwen
 Dat horen zecghen hem doet betrauwen ;
 Ende alst bescauwt es metten oghen ,
 So moet die spaerke vlamme togghen ,
 Onsteken blivende , wats ghesciet ;
 Men caens te wille blusschen niet.

Van dier tijt voort was elc alleine
 Te vreden, die moeten dan ghemeine
 Wesen, zulzi ruste ontfæen.
 Dit hebben dese twee voorseide ghedaen :
 Hooren ende zien, die beede zijn sake
 Van desen bedwelemden onghemake.

Voort weet elc wel, diet heift gheprouft,
 Wat elken dinct dat hem behouft,
 Die dus te zamen ghevanghen zijn ;
 Elc stalt te voren zonder pijn.
 Daer toe zo vindic pointen ·IX·,
 Die dan ghetidich zijn te pleghene :
 Teerste, dat men te werke leit,
 Dats buten ende binnen reinicheit;
 Want scaemte ne zoude niet ghedoghen
 In minnen onreinicheit te toghen.
 Tander point wil niet ghebreken :
 Dats jonnen bet dan connen spreken.
 Gherne spreken van dat men mint
 Dat zien ende horen al beghint.
 Terde es in elken zeere ghepresen :
 Dat es een zedich, simpel wezen ;
 Dat ziet elc gherne, want elc die waent
 In anders zin dan zijn vermaent.
 Tvierde es eenicheit, dats waer,
 Daer staet elc minre gherne naer
 Om al geheel ende onghestoort
 Te peinsene om dat hem gheift confoort.
 Tvijfste point, dies haer minne bewint,

Dats hope als dat zoe es ghemint,
 Daer zoe haer zelve in vermaect;
 Want zoe daer grote ruste in smaect.
 Tseste point dat hier staet bi
 Ghelievelicheit gheheeten zi.
 Al dat men dan te doene beghint,
 Dats om te ghelievene die men mint.
 Ghewillicheit es dat zevende :
 Metten achten die houden levende
 De minne tzamen, dats jalouzie;
 Daer heift die werelt up envie.
 Bi deser envie ic prouven zal
 Hier na noch dat zi dolen al,
 Die hem zo teser minne keeren,
 Dat zi vergheten de minne Ons Heeren.
 Tneghende es altoos in zaisoene,
 Winter ende zomer effen groene,
 Dats tijt ghebruken om bi te zijn;
 Verlanghen es daer of de pijn.

Dit zijn de punten die zi wel moghen
 Beseffen, die hem te minne poghen.
 Elc diet hoort lesen openbaer
 Prouve in hem zelve oft iet es waer,
 Ende om de redene dat azo zi
 Willic ter eerste tueme van mi
 Beghinnen, die spreect dat vele der meinschen
 Daghelicx om Gode te minnene weinschen,
 Ender niet voorder en avizeeren.
 So willic gheestelic exponeeren

Dat ic werlic hebbe voorseit ;
 Dies jonne mi Gods ghenadicheit.

Gracie Gods es altoos tontfane ,
 Bereet den zondare toe te gane ,
 Hoe verre dat hi ooc es ontraect ,
 Hoe moede dat hi hem heift ghemaect ,
 Hoe bloot dat hi hem heift verteert ,
 Keert hi te weighe hi es haer weert
 Dat zo zijns wacht, ende zal hem staen
 Tot zoene met helzene heift bevaen.
 God zeicht , dat mach ons hier versconen :
 In bem gheen uutnemer der personen.
 Nu dan naer dat elc zondaer mach
 Gode ghelieven up welken dach
 Datti den wille te werke leit
 Om zonde te latene ; wat zaelt ghebeit
 Up te stane , dats dat ic rade ;
 Hets beter in tijts dan yet te spade.
 Laet ons des gaens doen een beghin
 Ende omme keeren ; wine moghen niet min
 Dan laten den wech ter helscer traden ,
 Ende zouken den wech ter Gods ghenaden,
 Die alzo vriendelic naer ons wacht ;
 De dach gaet zeere , het naect der nacht.

Een vast ghelove , vrai ende fijn ,
 Dat moet de staf te weighe sijn ;
 Des zwerts ne mueghen wi niet ontbeeren ;

Daer mede moeten wi van ons weeren
 De bramen der werelt groot ende cleene,
 Die ons belemmeren an de beene;
 Want qualike moghe zi vaste gaen
 Die van den bramen zijn ghevaen.

De heliche Anthonis zach in de lucht
 Eens, dies haddy vaer ende ducht,
 De lucht vul strecken zonder ghetal.
 Hi knielde neder ende sprac: « Wie zal,
 Ontfaermich God, ontganghen moghen
 Al desen strecken, wilt mi dat toghen? »
 God sprac: « Niemene, groot no cleene;
 Sonder dootmoediche meinsche alleene. »
 Dus moet dese sceede wel sijn gheprijs.
 Nu hoort wat ons dat zwert bewijst:
 De sceede moet zijn van desen zweerde
 Omoedicheit van groter werde;
 Dat zweert zal zijn Gherechticheit,
 In allen dinghen ondersceit,
 Elken doende na rechts verstaen,
 Alzo ic mi wil hebben ghedaen.
 Voort tander point es prisens waerdich:
 Te vraghene moeten wi wesen vaerdich
 Den gonen, die vroeder es dan wi;
 Want de temptacie es altoos bi.
 De viant die toocht ons menichen ganc;
 Natuere es scalc, ende broosch, ende cranc.
 Wie werken wil na zijns zelves zin
 Hi vinter hem dickent bedroghen in;

Dies zal men emmer wat men bestaet
 Werken na goeden vroeden raet.
 Als men dan tquade ter neder leicht,
 Ende men tgoede tuzeirne pleicht,
 Persevereren zal men voort;
 Voorzieniche cracht daer toe behoort.
 Al came verledene dinc voor oghen;
 Aestelic zal ment te werne poghen;
 Want laten nu ende dan beghinnen,
 Daer mach men zelden hende an winnen.
 Exempel bider clocken tone:
 Clopt mer an, van haren zone
 Blijft een gheluut, dat zaen te gaet,
 Up dat mer niet weder an en slaet;
 Maer roert men de clocke weder an,
 So moetze weder luden dan.
 Dus bi gheliken men scuwen moet,
 Daer men an steken mach den voet;
 Noot es hem die te weghe gaet
 Dat hi zijn oghen vor hem slaet;
 Want dickent den roukelozen verdriet
 Dies de voorzienich wel gheniet,
 Ende comt also dat hem berauwt
 Bi temptacien, ende hi verflauwt.
 Broot ende wijn daer zal hi na
 Staen te ghecrighene, ooc hoet hem ga.
 Tbroot, dat ic meene, es hem van node;
 God zecht: alleene niet biden brode
 Ne leift de meinsghe; maer dat verstaet,
 Bi elken worde Gods dat gaet

Uuten monde der zaliger wize,
 Dat es der zalicher zielen spize.
 Wijn te nuttene confoorteert
 Den ghanghere flau ende ghematteert;
 Dat es een inich overdincken.
 Wat wine dat Christus wilde drinken
 Up den helichen Vridach
 Om te betalene onse ghelach,
 Daer hi tbloet der ontfaermicheit
 Offerde voor svaders gherechticheit,
 Ons aerme verlossende uuter hellen.
 Dese passie zoude men over spellen,
 Ende werpen de zonden onder voet,
 Ende scinken hem tranen doch over bloet.
 Wat mochten wi min, diet wel beziet,
 Naer dat hi hem dor ons crucen liet
 Uut rechter minnen ende ne liet niet af
 Voor hi den vader den gheest up gaf.

O minners der werelt, scaemt hu, scaemt,
 Bezieet wat sulken eere betaemt;
 Wat love wildi hem hier of gheven,
 Die also bitterlic gaf zijn leven
 Om ons te behoudene, wildijt kiezen;
 Nochtan wi willen ons zelve verliesen.
 Staet up, ghi weinscers, die sijt verstaect
 Int zuer, dat hu dus zoete smaect;
 Int welke zoet ghi altoos sneift
 Ende peist: dits scandalic gheleift,
 Dat God ghestorven es als meinsghe

Voor mi, ende ic mi duechdelic weinsghe,
 Ende deser bloedicgher hemelscher roze
 Voor mi ghestroit so lettelt gloze.
 Sta up, hets tijt dat ghi hem looft;
 Hi hanct an tcruce, hi daelt zijn hooft,
 Sijn handen ghenaghelt, de aerme ontdaen;
 Com, wie dat wille, hi wert ontsaen.
 Fy den gonen, die langher blijft
 In werleken minne so verkaeitijft
 Dat hi fondeirt up haren troost,
 Ende desen troost verroukeloost;
 Waer mede wildi hu excuseeren?
 Dit es de wech, ghine durt doleeren,
 Dit es der rechter minnen scilt,
 Ende of ghi emmer dolen wilt,
 Waer zijn de vrienden, die ghi maect,
 Up avontuere of ghi ontraect
 Om te ghecrighene eniche zeghe
 Te commene noch ten rechten weghe.
 Waer es hu aelmoesene? waer sijn hu tranen?
 Wie zal daer vor hem uwes vermanen?
 Waer es hu vasten? Waer es hu bede?
 Waer es omoet ende gherechtichede?
 Waer es hu toeverlaet of hu tijt?
 Waer is tguent daer up dat ghi zijt
 Rustende? Ghine hebt ghenen morghen,
 Wie zal hu van der doot verborghen,
 Ende of ghi steerft, wie zal voor hu
 Doen dat ghi uut wilt stellen nu?
 Die ghi mint die zaels vergheten,

Ende die hu goet zullen hebben bezeten ,
 Diene weinscen hu niet een poortevijn.
 Nu stant up , arem weinsgherkijn ,
 Doe zelve wat , hets di wel van node ;
 Selve doen , dats de ghetrauste bode.
 Keer dijn minne te lichte waert ;
 Want werlike minne altoos begaert
 Donker te zine ende onghemerct ,
 Ende zonder licht niemen wel ne werct.
 Christus sprect , versta dit nu :
 « Wandelt int lichte , so dat hu
 Niet ne begripe de demsterheit. »
 Wiltu dan hier toe sijn bereit
 Metter begherte ; so zal ic dan
 Exponeren , zo ic best can ,
 Ende bringhen den aert der werelt minne
 Tot eenen ghesteliken zinne
 Van den ·IX· pointen , die
 Ghi voren hoordet secghen mie.
 Ic bidde Marien , der maghet zoet ,
 Gode te biddene met haerre ootmoet ,
 Alle diet horen zullen of lezen
 Dat zijs te beter moeten wesen ,
 Ende dat zi hem tzulker minnen keeren
 Als Gode ghelieft toot zjnre eeren.
 Help ons daer toe , Maria ;
 Aldus beghinic , hoorter na :

O Minners , dies onzekers tijts ,
 Maect hu onsculdich des zwaers verwijts

Om de ghenouchte daer du an cleifs ,
 Dat an di zoude te vergheifs
 Dat zwaer torment moeten zijn ghedaen ,
 Dat God om dinen wille heift ontsaen ;
 Staet up , ende voort te zoukene poocht
 De minne van hem , die ons ghetoocht
 Heift zulke minne , dat wi ghemeene
 Verloost zijn van den eeuwichen weene ,
 Ende wilt vraghen bi wat zaken
 Sal ic toot zijnre minnen gheraken.
 Souc in di zelven wie dat di brochte
 Werlike minne in dijn ghedochte ,
 Ende wat de cauze was van dien.
 Du vints dat claerlic , het dede ghescien
 Hooren secghen , ende zien daer naer ;
 Dit moetstu lien , want het es waer.
 Wiltu dan commen ter minne Ons Heeren ,
 Prouf in di zelven , du moets di keeren
 Te Gode waert , also wel verstaedt ,
 Als ghi toot uwen gheminden daedt ;
 Ende als ghi omme dan zijt ghekeert ,
 So eist noot dat ghi kennen leert
 Wat zaken , dat hu eerst verwan ;
 Eist horen secghen ; so soucket dan.
 Zijt niet te wets om daer na vraghen ;
 De clocskine zullent hu wel ghewaghen
 Van kerken , van closters over al ,
 Die tughen dat men daer predeken zal
 Van Gode , die di te minnene souct.
 Ziet dat ghi dat te hoorne rouct ,

Ende hoort daer of zijn eewiche rike,
 Dezer rijcheiden yet ghelike.
 Hoort of ghi uwes lieves duecht
 Der zijne iet gheliken muecht.
 Hoor of zijn vriendschap meerre zi
 Dan die du mins ende cors in di.
 Merc of dijn lief om dijnre bederven
 Zonder danc zoude willen sterven;
 Merc oft u di muechs daer toe verlaten
 Dat zoe di minnen zal zonder haten.
 Merc wat love mach zoe di gheven,
 Die blijscap es ende eewich leven.
 Merc desen minre in alre maniere;
 Wien vintstu also goedertiere,
 Al hebstu langhe zijn minne versmaedt,
 Datti di daer omme niet ne laedt;
 Dit ne zoude gheen werlic meinsghe doen;
 Dus salt u zoucken in zijn sermoen.
 Volichstu vast den worden zijn,
 Du zaltene vinden in den fijn;
 Want horen zecghen minne wect.
 In dewangelie hi vertrect :
 « Zalich zijn zi die mijn woort
 Horen, ende daer na werken voort. »
 Naer dat hi zelve dit heift ghezeit,
 So moet hem gracie zijn bereit,
 Die om zijn minne te ghewinnen
 Zijn heliche woort te hoorne minnen.
 Dus zaldi horen zecghen nu
 Ter minne wecken, ende dan salt u

Peinsen hoe di dijns liefs ghesichte
 Int herte scoot met sulken scichte,
 Du ne mochts den quetse niet ghenesen,
 Dune moest aenzien of daer bi wesen;
 Dan sla dijn oghen themele waert,
 Danc hem dat hi di heift ghespaert
 In dat verdoolde leven dijn,
 Ende zech : « Heer God, de oghen mijn
 Ne zijn niet waerdich dijnre glorie;
 Maer sciet den schicht in mine memorie,
 Die du scoots bi haren weene
 Int herte der helicher Magdalene.
 In bem niet wert te ziene di;
 Maer wil die oghen slaen up mi
 Van dijnre groter ontfaermicheide,
 Ende doe of al mijn qwaetheide.

Almachtich God ende vader, heere,
 Met groten rechte berauwt mi zeere
 Dat ye ghedochte in mi ghecam,
 Dies du up mi mochts wesen gram.
 Ziet hier mijn aarme handen twee;
 Ic wil di dienen emmermee;
 Suver minen aermen, verdooden zin;
 Daer es zo vele belemmers in.
 Recht mine voeten te dinen weghe,
 Ende ghef mi voort te gane zeghe
 Naer dinen wille zonder sneven.
 Di alleene zo willic gheven

Mijn herte, die noit an di ne claf.
 Mi rauwt dat icse ye meinsghe gaf,
 Ontfaermich God, nu wilze ontfaen,
 Ende tdijnre eeren so willic gaen,
 Te dijnre moeder, der maghet reine. »
 Minre, nu doe di zijn alleine;
 Kniel, sprec ende ken di zelven cleine.

« O zoete ontfaermiche fonteine,
 Die van gracen altoos vloit,
 O roze, die in den hemel bloit,
 Die den troon al duere verchiert,
 Nu biddic hu dat ghi mi bestiert.
 Bewaer mijn leven al gheheel;
 Ic hebbe ghedooit dat meeste deel
 Van mijnre tijt, dat mi berauwt.
 Elc zondaer hem in hu betrauwt,
 Hier in dit aerme dal van weene;
 Mijn zonden zijn groot, mijn duecht es cleene.
 Naer dat ghi moeder ghecoren zijt
 Om pais te makene talre tijt
 Tusghen dijns zoons gherechticheit,
 Ende onser bezondichder meinsghelicheit,
 Moederlic di te mi waert keer.
 Ic wil di dienen emmermeer,
 Ende in orconden, moeder, van dien
 Knielic vor di up mine knien,
 Nighende metten hoofde mijn;
 Sla over mi den mantel dijn,

Ende bid om gracie , maghet zoet ,
 Dat ic dijn kint voort minnen moet.
 Ic hope bidstu nu voor mi
 Hine zaelt niet willen waernen di ,
 Alzo ghewaerlic , reine maecht ,
 Als mijn ghelove daer toe draecht ,
 So help mi nu met dijnre bede ,
 Ende ontfa nu mijn bidden mede.

Ave Maria , der inghelen vrouwe ,
 Gracia plena , vul gracen al ;
 Dominus tecum , met shemels dauwe ,
 God es metti , ende bliven zal.
 Benedicta tu zonder ghetal
 In mulieribus , ghebenedijt
 Voor alle wiven groot ende smal.
 Fructus daer ghi moeder af zijt ,
 Dat es de vrucht der eewicher vruecht ,
 Ventris tui , heift ons verhuecht ,
 Dies ghi met rechte wel heeten muecht
 Moeder der weesen , vul alre duecht ,
 Der maechden vrouwe , der inghelen lof ,
 Help mi dat ic der weerelt stof
 Uut mijnre herten so reine ghevaghe
 Dat zoe hem voortan zo behaghe
 Dat hi daer stede mach vinden in ,
 Ende minen aermen donkeren zin
 Verlichte met zijnre gracen zoet ,
 So dat icken eewelic minnen moet ,

Ende nemmermeer ne sceede van hem. »
 Dan, werdt minre, vor oghen nem,
 Alstu Marien dit hebs ghebeden,
 Dattu haer met omoedicheden
 Eenen hoet wils maken leeren
 Te haerre weerde, ende tharer eeren
 Van ·XV· bloumen uutvercoren,
 Sulc als toot desen hoede behooren,
 Alzo hier staet ghetekent na;
 Secht telken een Ave Maria,
 Knielende met ghebochden zinne :

God groetu, hemelsce coninginne,
 Die twoort ontfinct bi singles groete.
 God meinsghe wart bi dijne minne;
 Maeht bleifstu, hemelsche roze zoete,
 Bit dat hem mijns ontfarmen moete.

Ave Maria, etc.

God groetu vul van shemels lichte,
 In deere der vruecht, doe ghi vernaemt
 Elisabeth, uwer helicher nichte,
 Daer ghi haer te ghemoete quaemt;
 Troost mi die zondelic bem bescaemt.

Ave Maria, etc.

God groetu vul van shemels gracie ,
Der bliscap teeren hu beqwame
Doe ghi tbehoud der zondegher nacie
Droucht levende in uwen lichame ;
Lof zijne ontfaermicheden name.

Ave Maria , etc.

God groetu , moeder , ghelijc den doren ,
Die Moisis bernen zach onghenoost ,
Des vruechden teeren dat dus gheboren
Wilde van hu zijn der werelt troost ;
Qwijt ons den tijt verroukeloost.

Ave Maria , etc.

God groetu , vrouwe , der bliscap teeren ,
Die ghi hadt te selven stonden ,
Doe derdekine qwamen den heere der heeren
Anebeden , die lach in douken ghebonden ;
Ontbint ons dies wi zijn ghebonden.

Ave Maria , etc.

God groetu teeren der zalicgher vruecht ,
Dat coningen drie uut vremden lande
Zochten den ghevere van alre duecht ,
Hu kint , ende daden hem offrande ;
Vrouwe , nemt mijn leven onderhande.

Ave Maria , etc.

God groetu , vrouwe , om hu verbliden
Dat hem na wetteliken doene
God zelve wilde doen sniden
Van zinen knecht , her Simeoene ,
Ende al om onser zonden soene.

Ave Maria, etc.

God groetu der zuverheiden exempel ,
Der bliscap teeren , die ghi van hem
Hadt , doe ghine in der joden tempel
Vont zittende te Jherusalem ;
Doet dat ic bi hem vonden bem.

Ave Maria, etc.

God groetu , die verblidet zeere ,
Dat God ter brulocht van Archeteclijn
Bi uwer bede ende tuwer eere
Van watere wilde maken wijn ;
Ghebenedijt zo moet hi zijn.

Ave Maria, etc.

God groetu , troosticge der keitive ,
Der vruechden teeren dat dheere groot
Met visschen ·II· , met broden vive ,
Voede ·V· duust meinsghen tharen noot ,
Daers ·VII· corven over scoot.

Ave Maria, etc.

God groetu , moeder , bedructe vrouwe ,
Der droufheit teeren , die ghi ten stonden
Hadt , doe ghine zaecht met bitteren rauwe
Ant cruce sterven , ende al vul wonden ,
Ay lacen ! ende al om onse zonden.

Ave Maria , etc.

God groetu teeren der blider mare ,
Daer hu de rauwe bi wart ghenesen ,
Doe ghi dies worden waert gheware
Dat hi was van der doot verresen ;
Doet ons verresen met hem wesen.

Ave Maria , etc.

God groetu , alder werelt troost ,
Dor de bliscap als ghine zaecht
Themele varen , die hadde verloost
Al dat die viant hadde gheplaecht ;
Lof moetti hebben , moeder , maecht.

Ave Maria , etc.

God groetu , vercorne maghet reine ,
Dor de bliscap zonder ghelike ,
Doe hi uut desen erdschen weine
Hu haelde bi hem in zijn rike ,
Ghecroont met vruechden eewelike.

Ave Maria , etc.

God groetu vul van hemelscher glorie ,
 Die al dat hemelsche heere verchiert ;
 Hebt ons altoos in hu zoete memorie ,
 Maecht , vul glorien ghegloryert ,
 Dat ons Gods gracie altoos bestiert.

Ave Maria , etc.

Nu minre , alstu dan desen hoet
 Ter eeren der zuverre rozen zoet
 Hebs ghemaect , saltu up staen ,
 Ende dijn ogen te hemele slaen ,
 Ende spreken : « Vader , ic danke di ;
 Sulc een groot zondaer als ic zi ,
 Ene aerme onwerdicghe creature
 Dattu ghewerdichs te deser ure
 Mi te spaerne in minen zonden ,
 Ende bider passie , ende bi den wonden
 Dijns eenichs zoons , Jesus Christus ,
 Ghecocht , behouden bem aldus ,
 Ende bides Helichs Gheestes gratie
 Boven alre temptacien tribelatie
 Vermonden mach dijnre moeder teeren
 Haer bliscepen om haren lof te meeren ,
 Dies ic zondaer niet waert en bin ,
 Ende daer mijn aerme belemmerde zin
 Onabel toe es te deser tijt.
 Ic biddu , die als machtich zijt ,
 Drie persoon , een warich God ,

Mi , die so dicwile dijn gebod
 Te broken hebbe in zwaren mesdaden ,
 Wilt an mi tooghen dine grote genaden ,
 Die leift ende regneirt te samen ,
 God in de werelt der werelden ; amen.

O minre , nu staet di wel te pleigene
 Te overdinkene de pointen neghene ,
 Daer du hebs in de minne der werelt
 Den tijt verloren , den zin versperelt.
 Teerste point , soot es voorzeit ,
 Dats buten ende binnen reinicheit ,
 Twelke elken minre wel betaemt ;
 Want alre zeere ware elc bescaemt ,
 Als hi bi lieve comt present ,
 Hine ware gesuvert al omtrent
 Van meszitte ende van messtane ;
 Ende datter hinge een pluumkin ane,
 Het moester of al waert ghewayt ;
 Ende warer ooc yewers yet ontnayt ,
 Dat moeste te voren sijn verwaert ,
 Dies ne worde cost no const gespaert.
 Voort pijnt de minre in al sijn dingen ,
 In talen ende ooc in wandelingen ,
 Ende al sijnre werken soo te ghoomen
 Dat hi onbescaemt mach comen
 Voor de ghone , die hi mint ;
 Nochtan door al de minre kint
 Dat hi begrijps waent wesen vry.

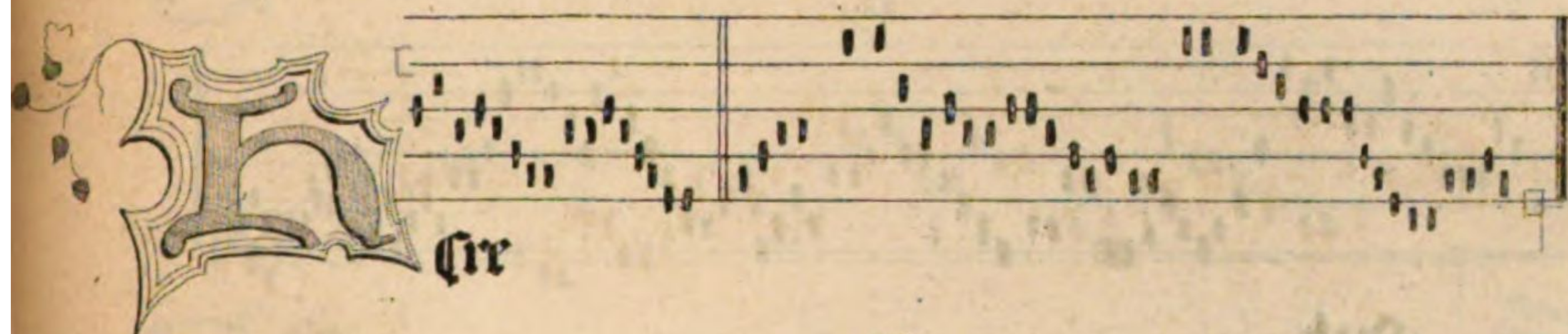
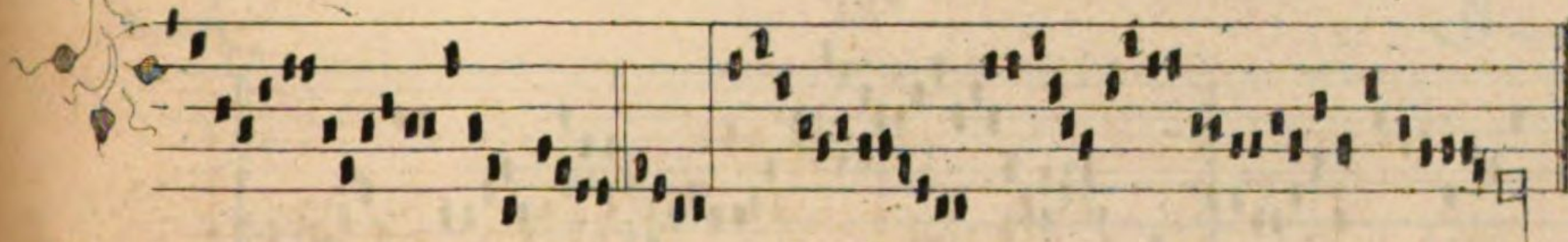
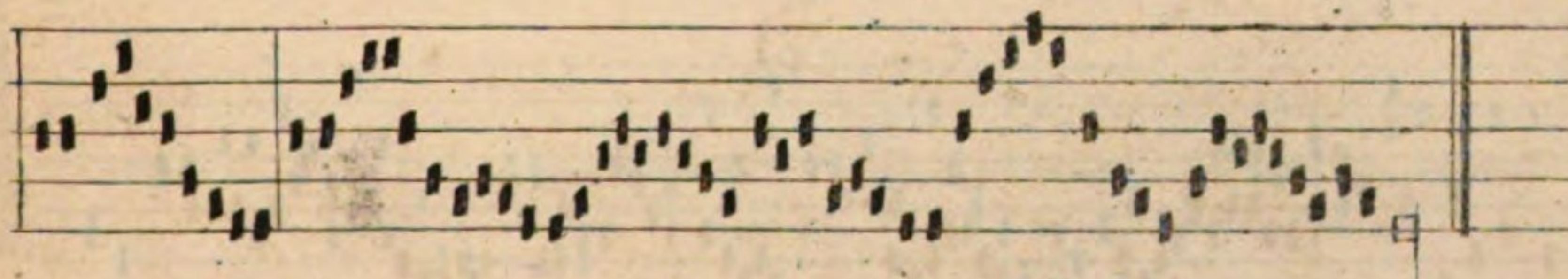
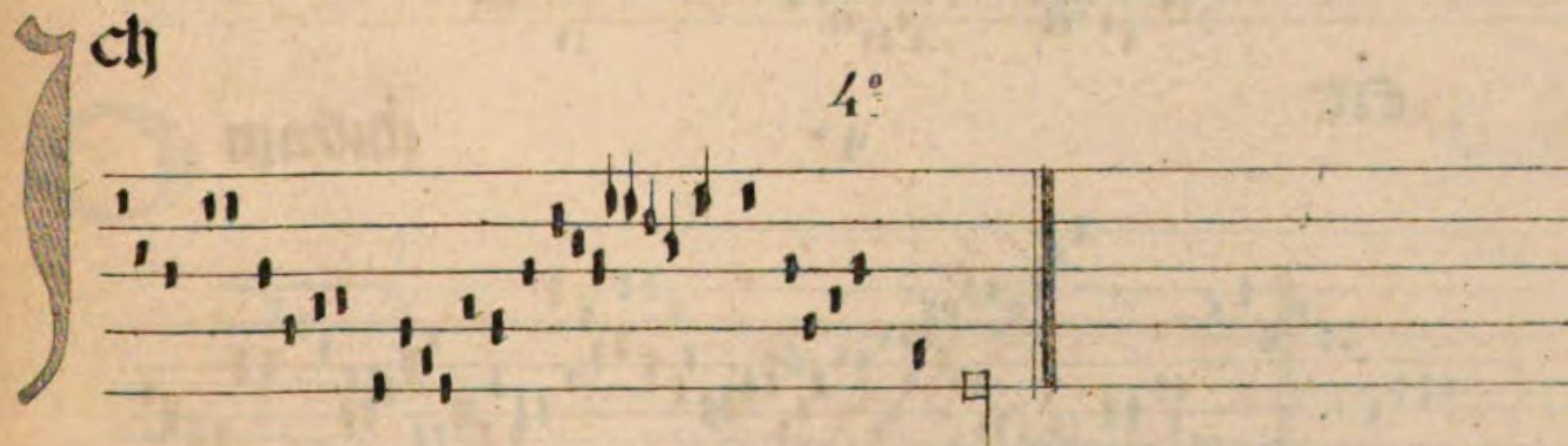

Hi wert bescaemt als hi comt bi ,
Ende al bevreest als hi lief ziet
Van datten mach ghebreken yet.
Nu merct of minne draecht sulken ducht
Van buten voor begrijsps gherucht.
Hoe node worde dan van binnen geseit
Onreine woorden ter doorperheit ,
Al wildet therte te sprekene jonnen ,
De tonge ne zouts niet woorden connen.

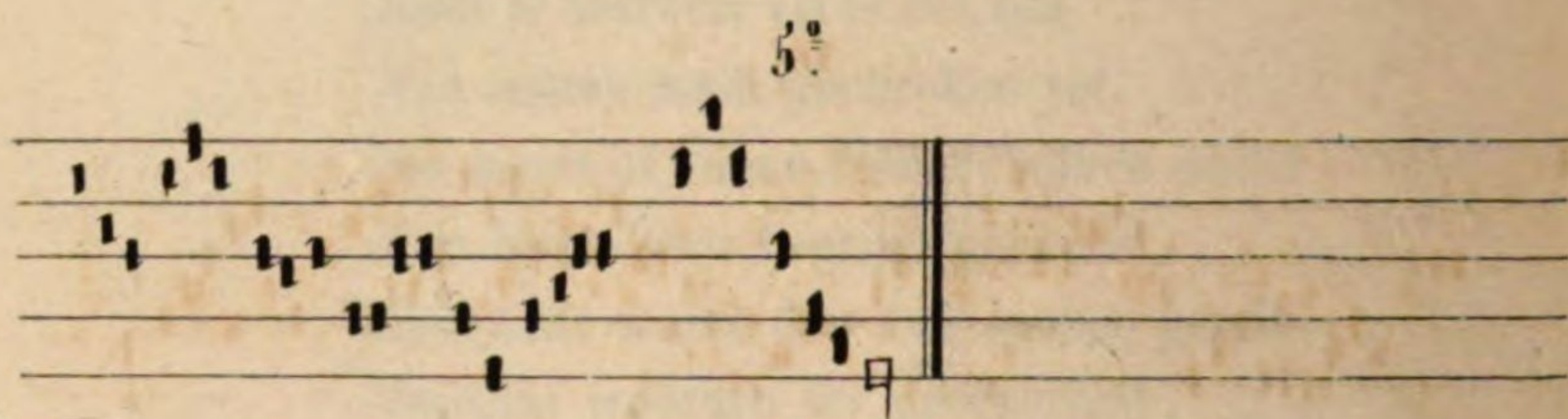

EINDE.

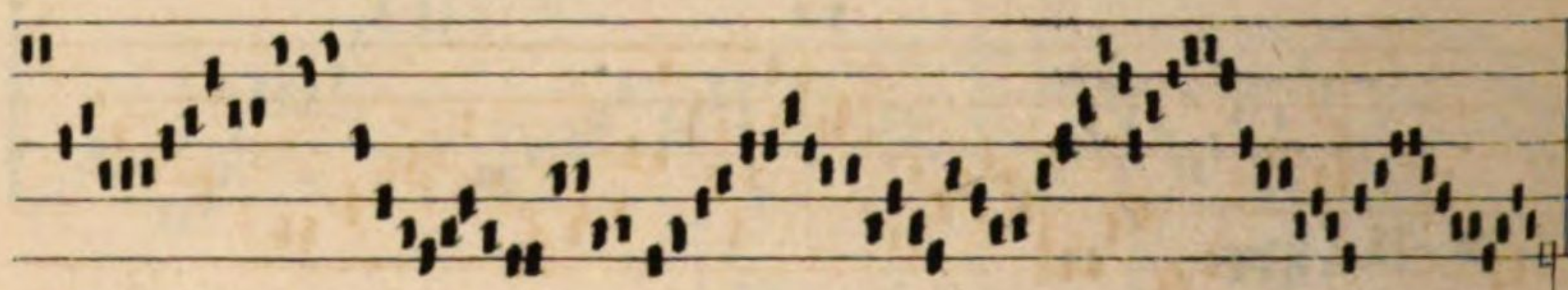
1^e2^e3^e4^e

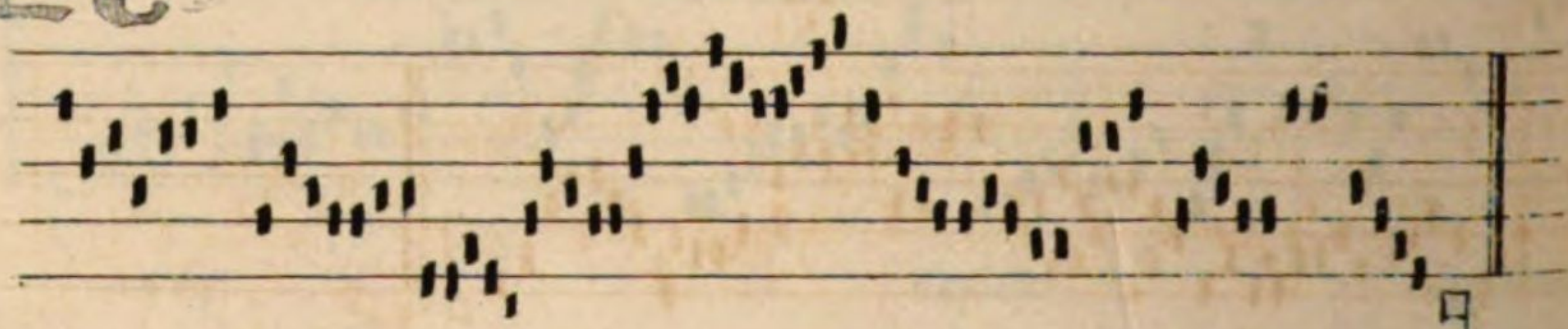
H Et was

6°

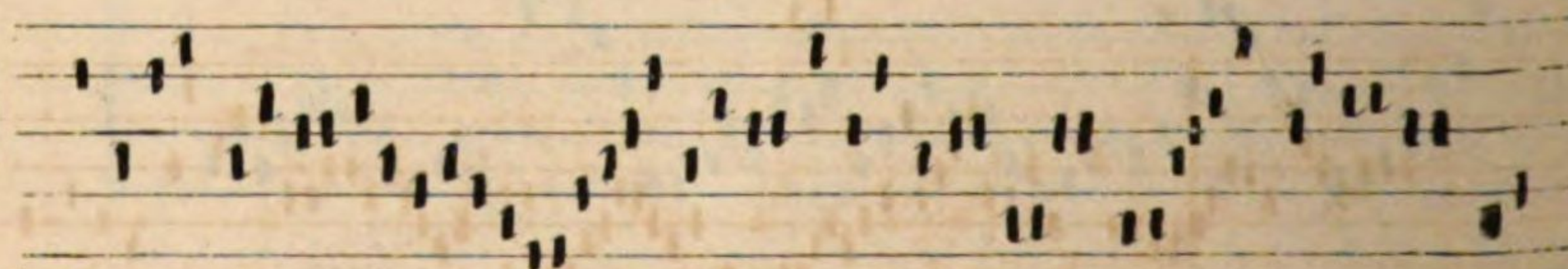
H Out

7°

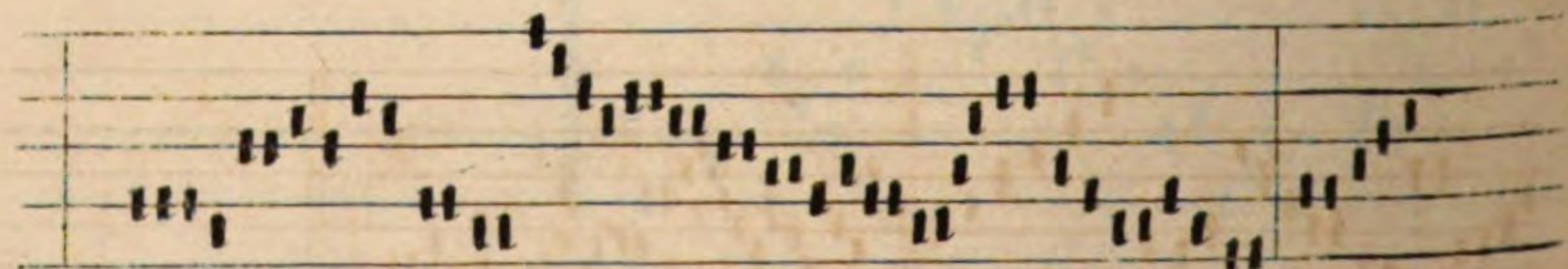
I groet u

8°

H Er

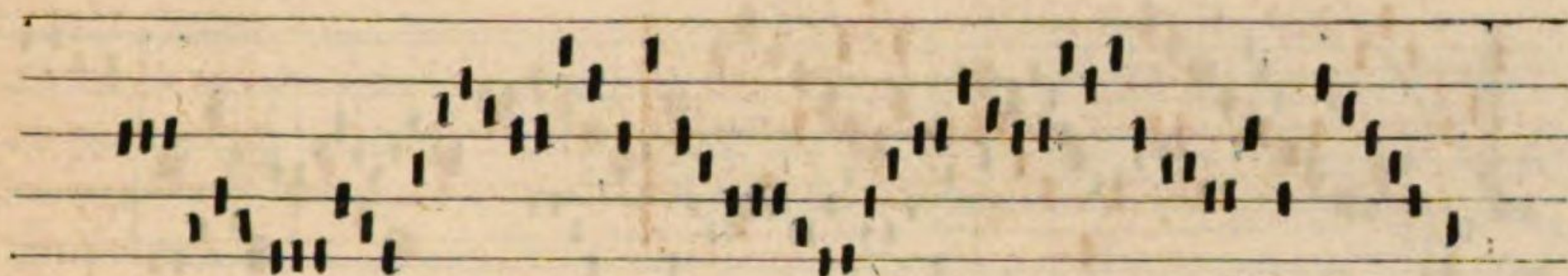
9°

A Dine

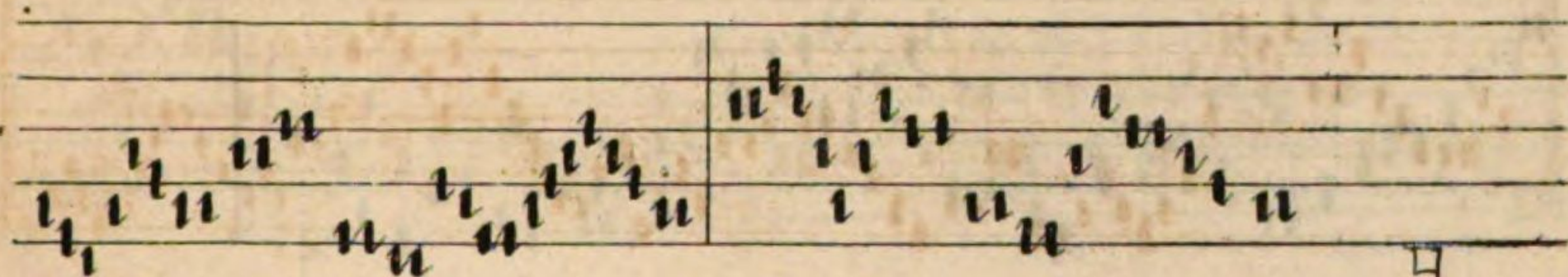

10°

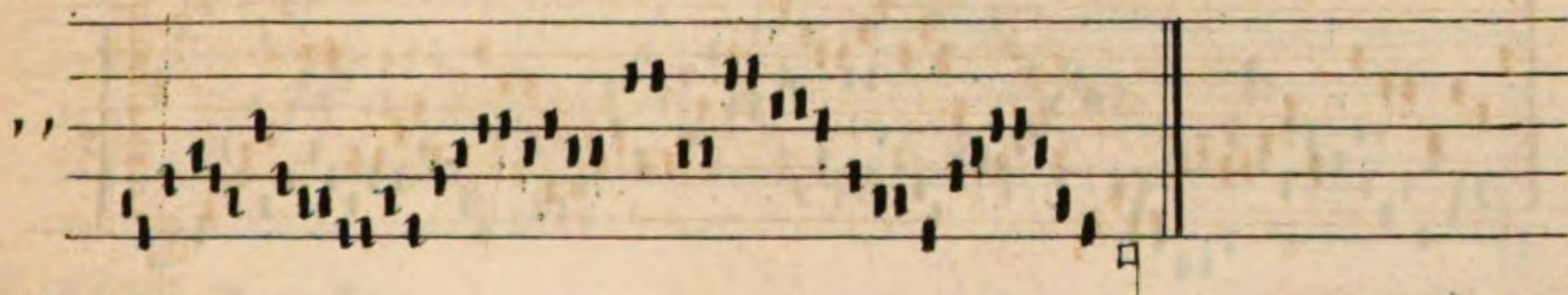
A Rouwe

11°

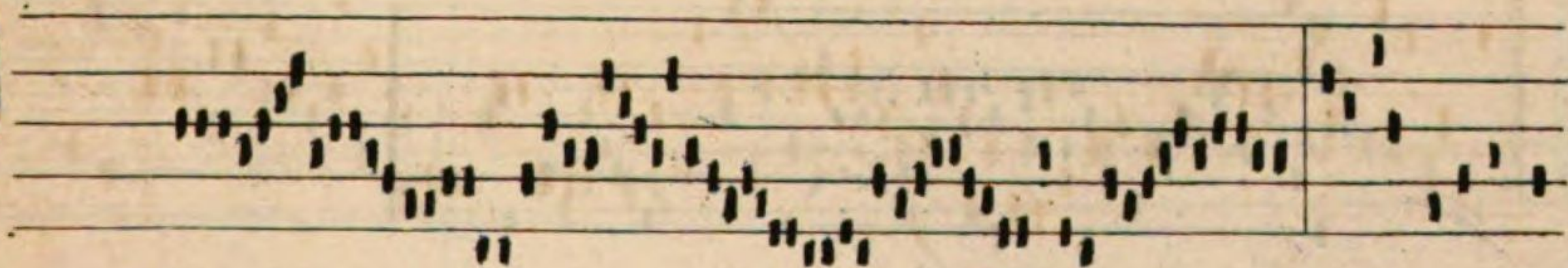
E en

12°

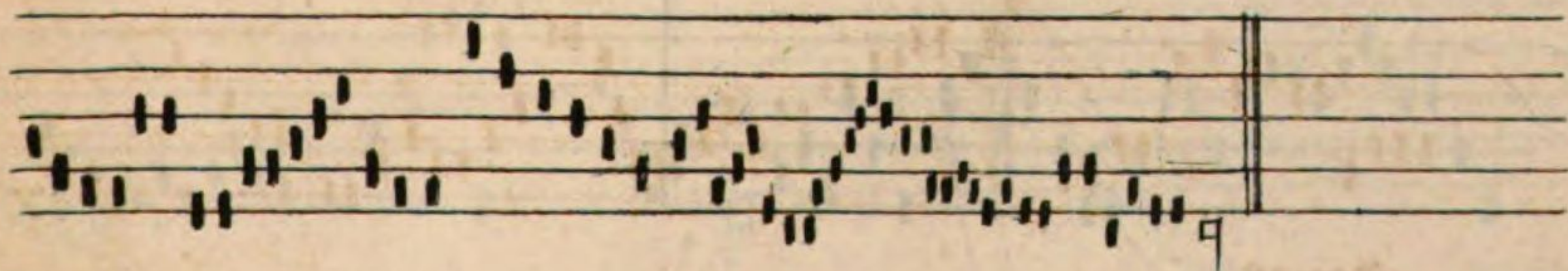

I n

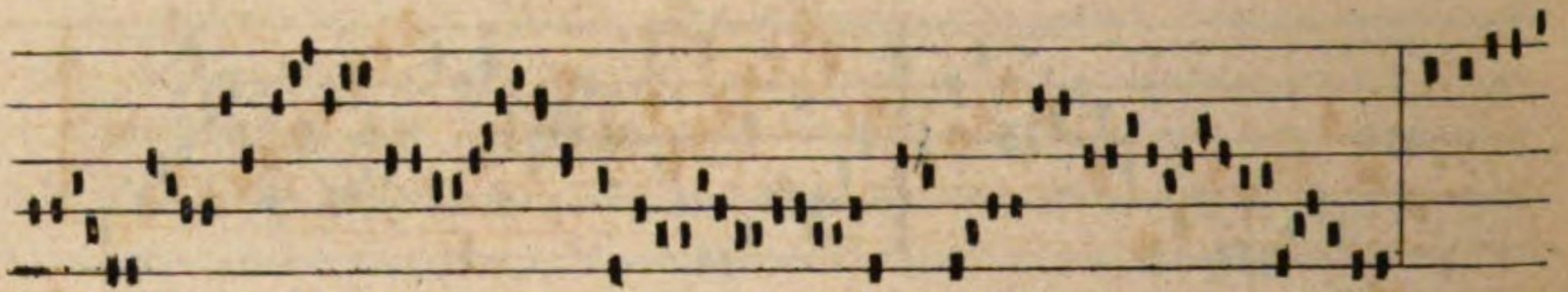
13°

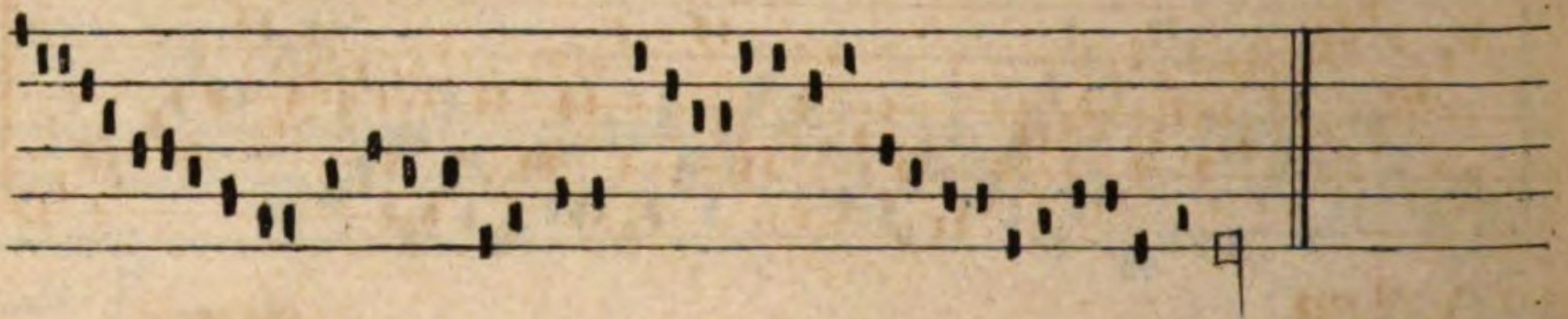
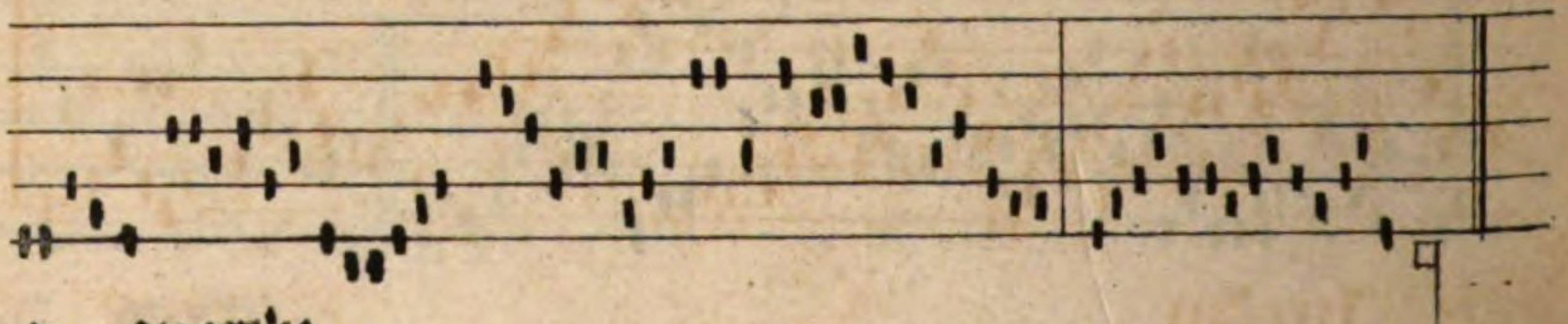
O medich

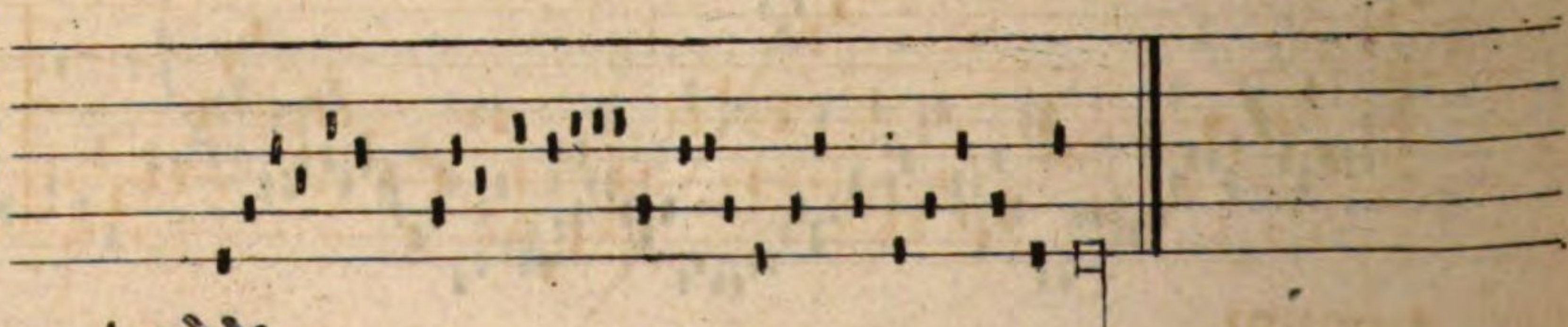

14°

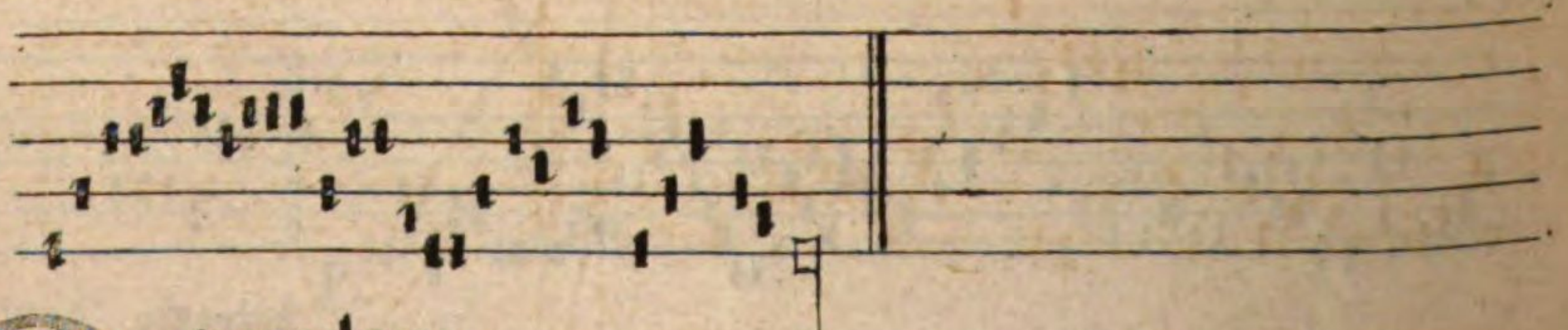
O f u

15°

In weer bi

16°

Ic hadde

17°

De apelaen

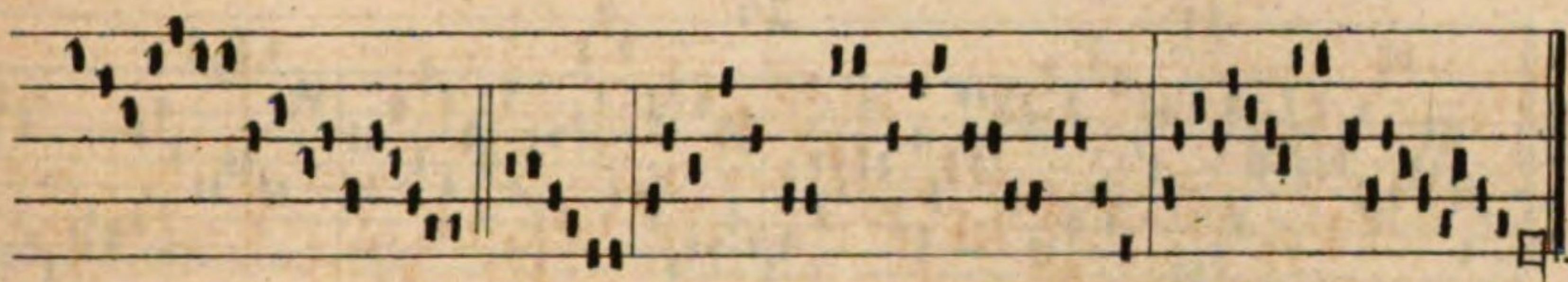

18°

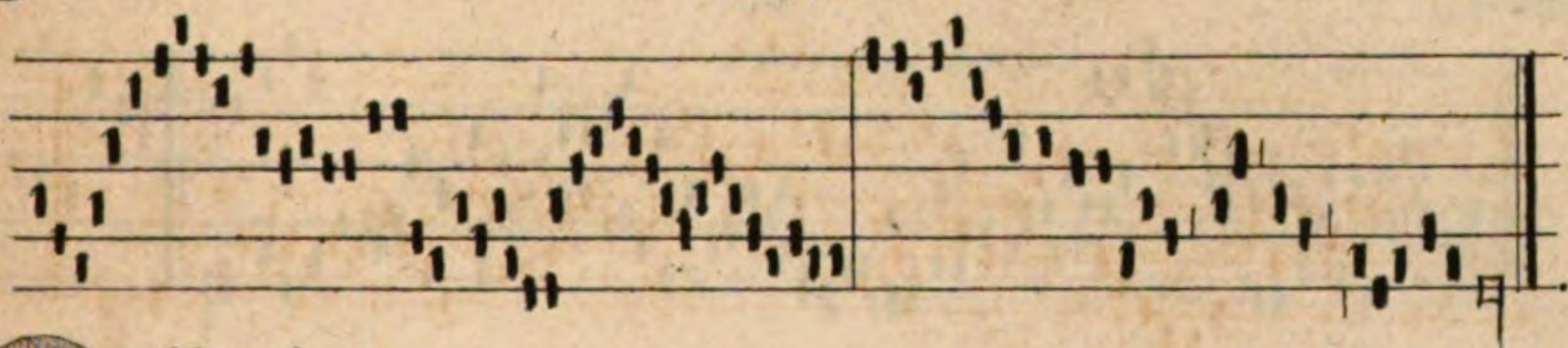
Jun

19°

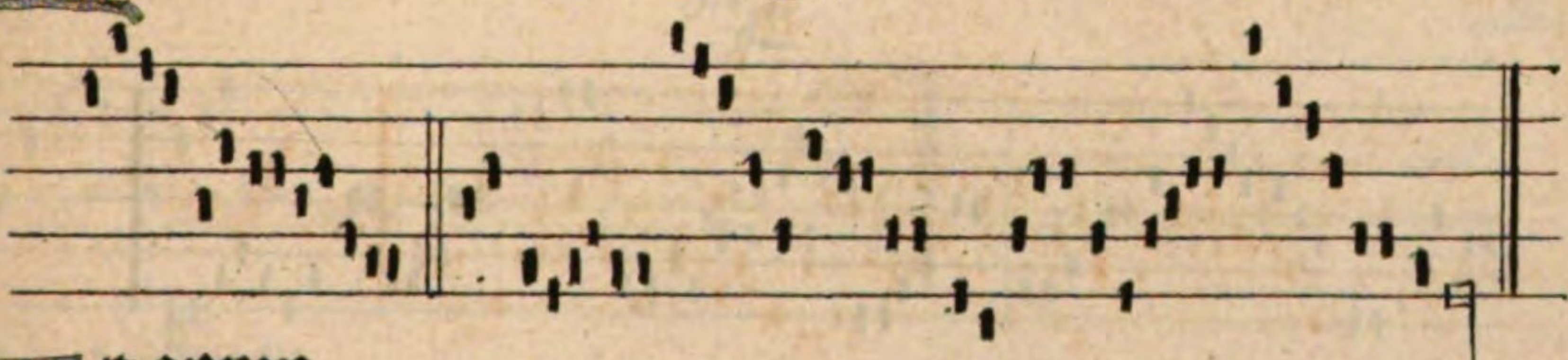
Uel an

20°

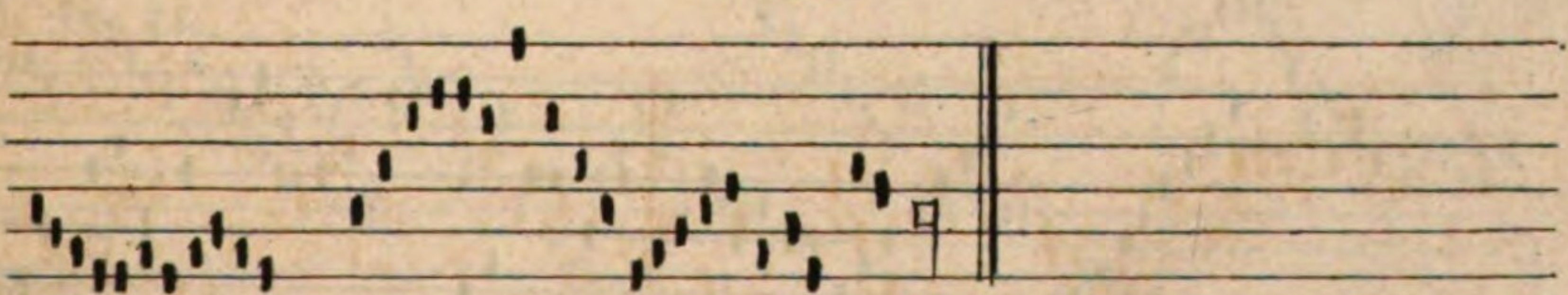
Jun 2m

21°

I et quum

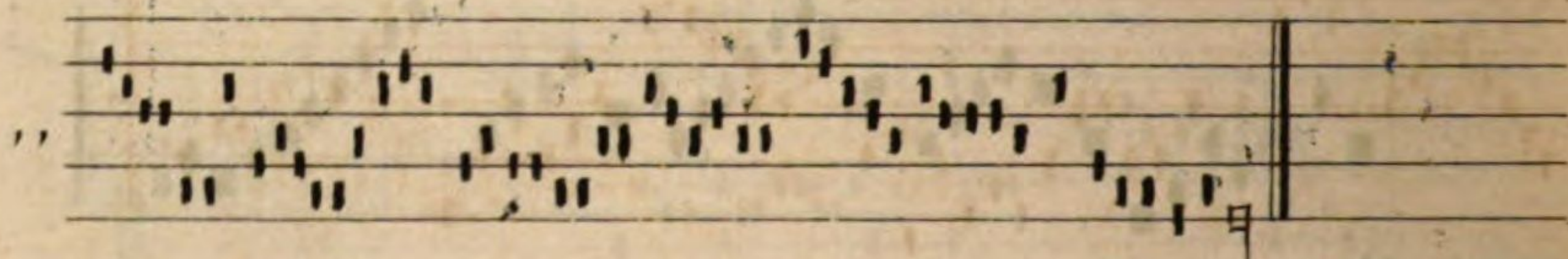
22°

Jun herte

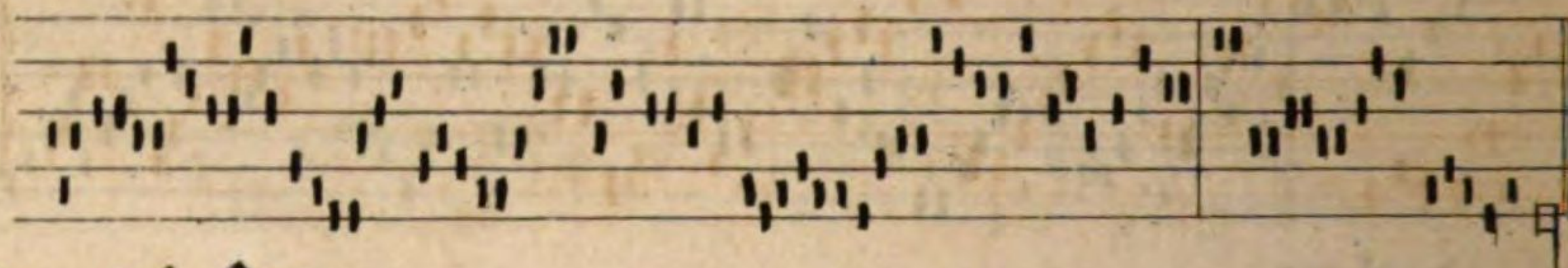

25°

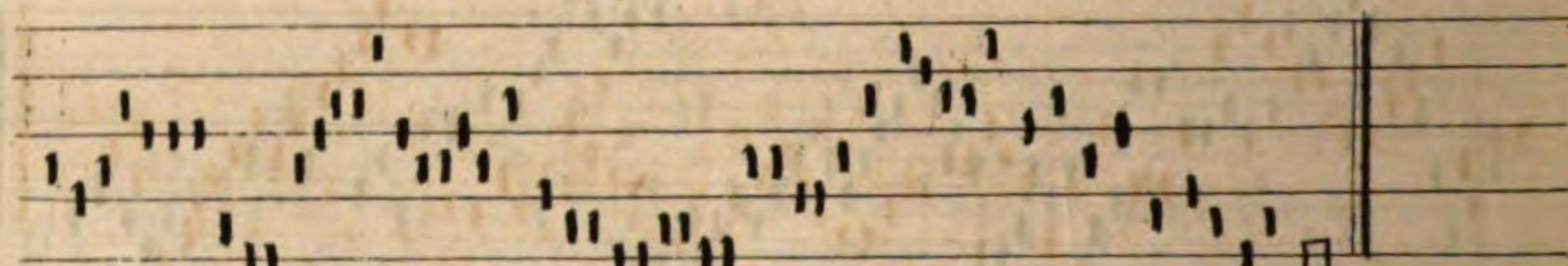
M Flancolie

24°

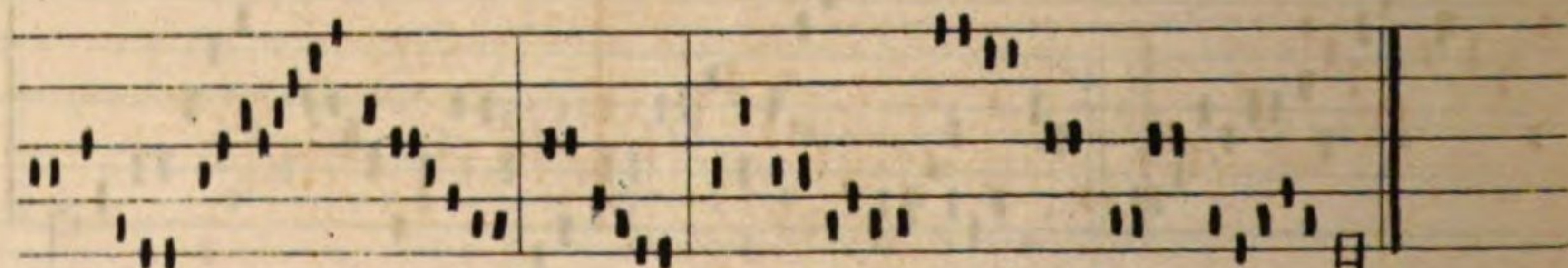
M Im hrtze

25°

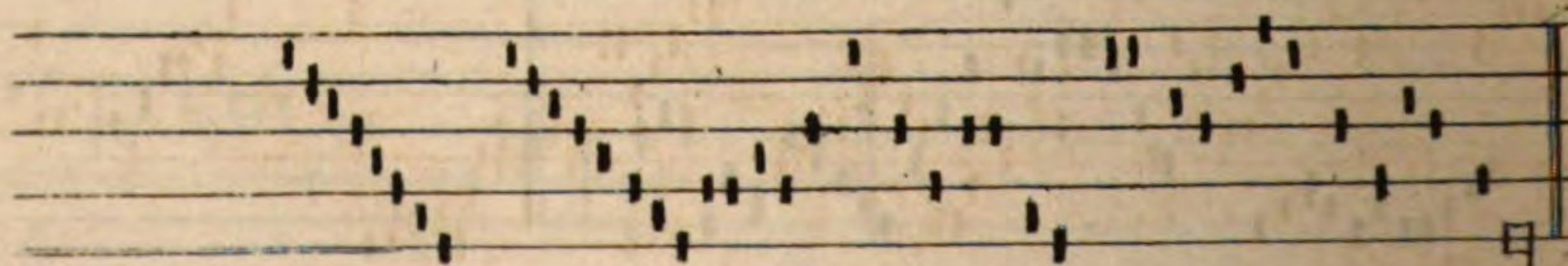
M Im hertze

26°

N E gheen

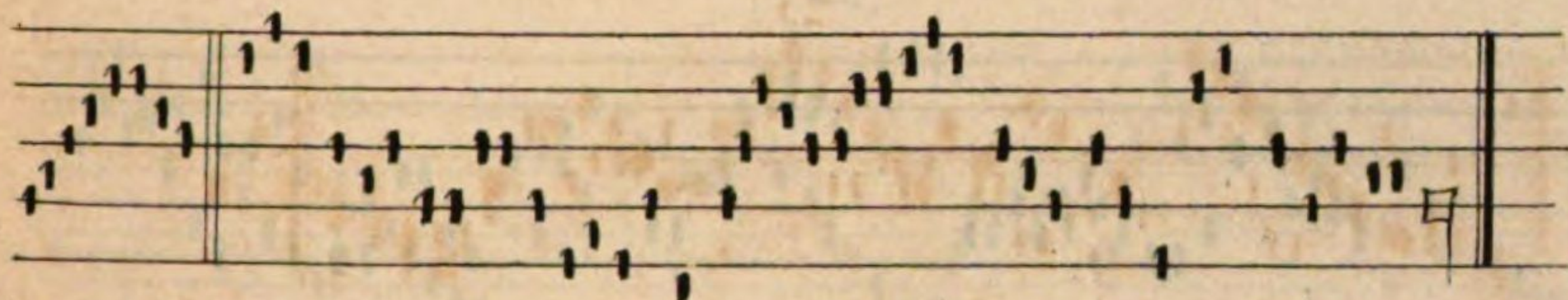
27°

H et soude

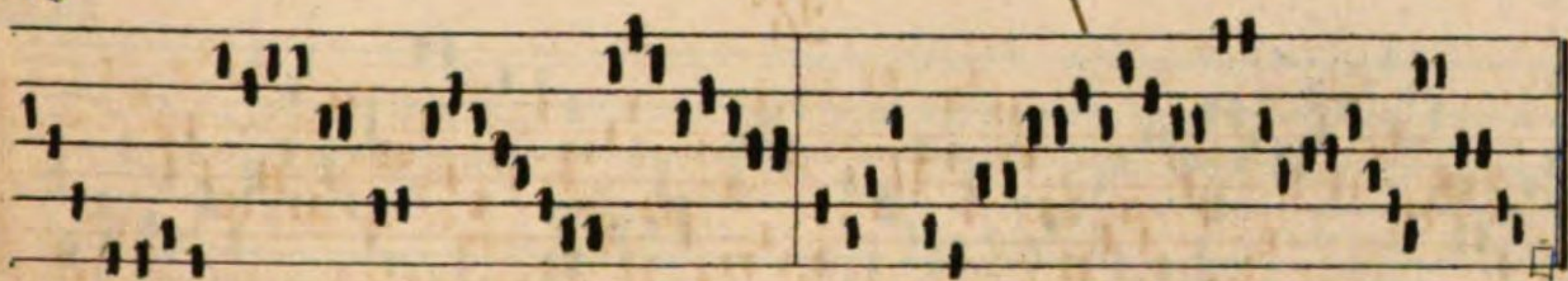

28°

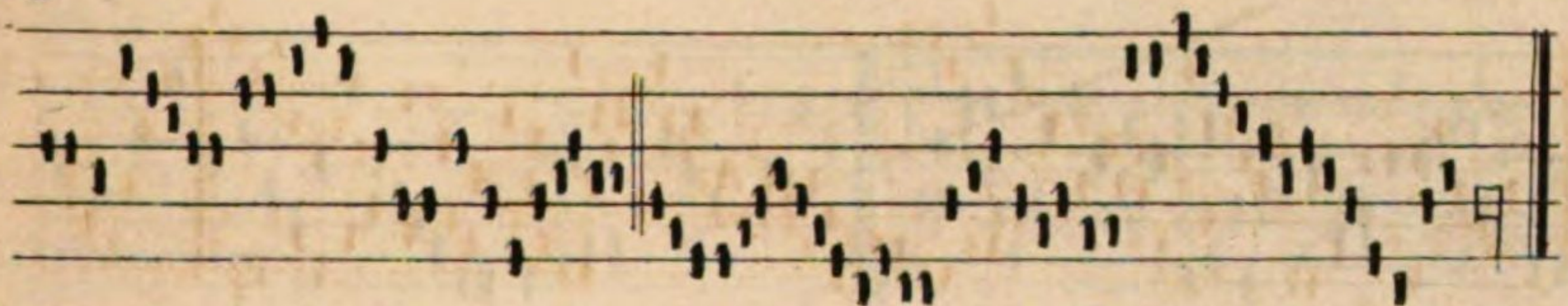
L ges alder

29°

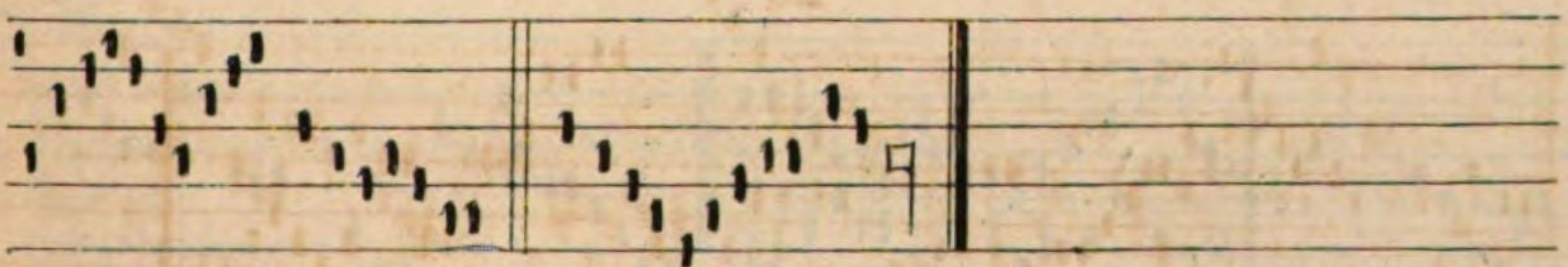
E n edel

30°

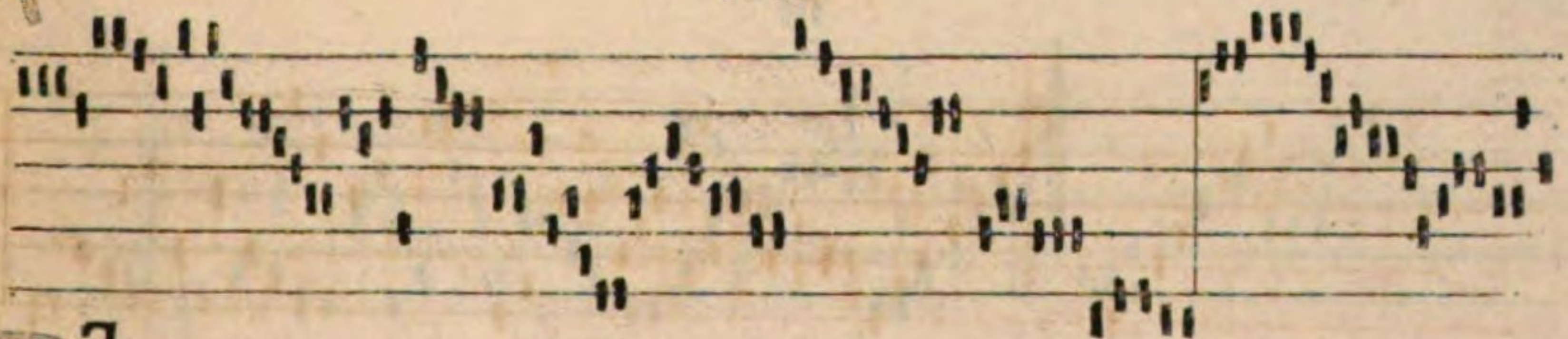
L icht

31°

Q om haer

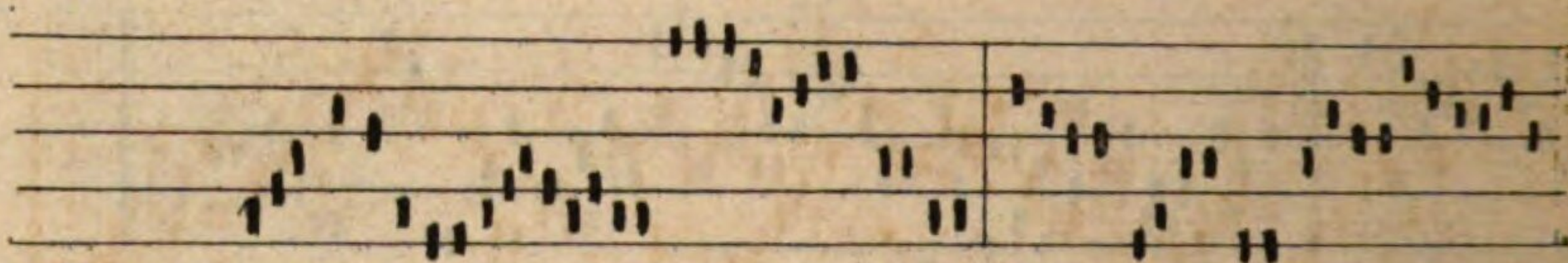
32°

B lue

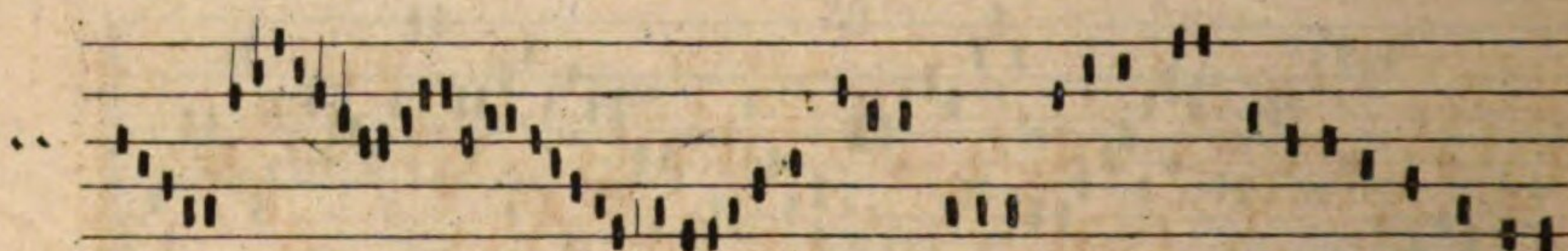

33°

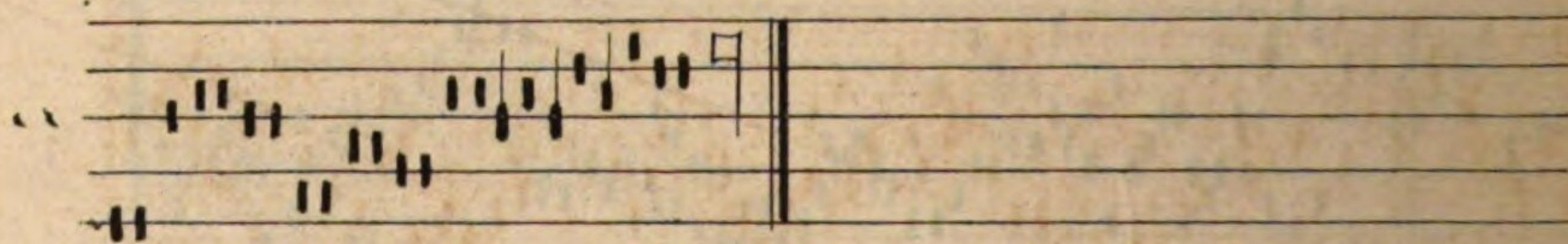

E et co

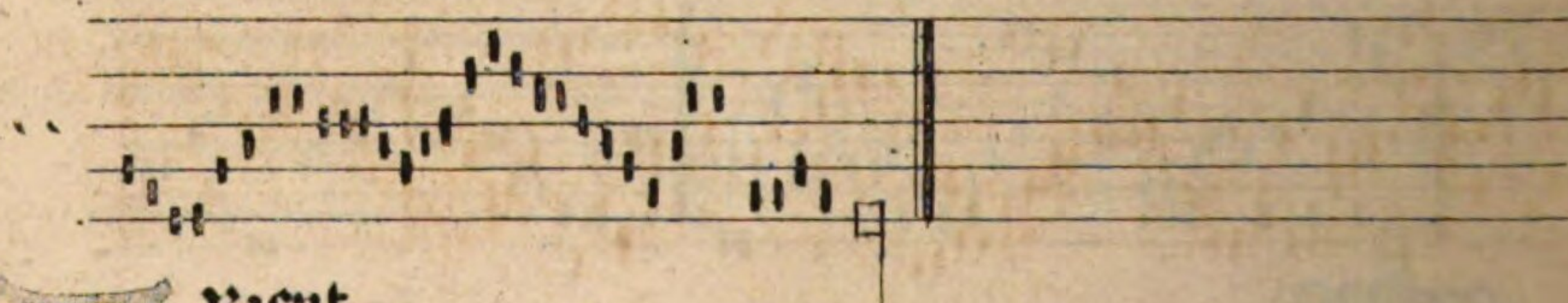
34°

D tolem

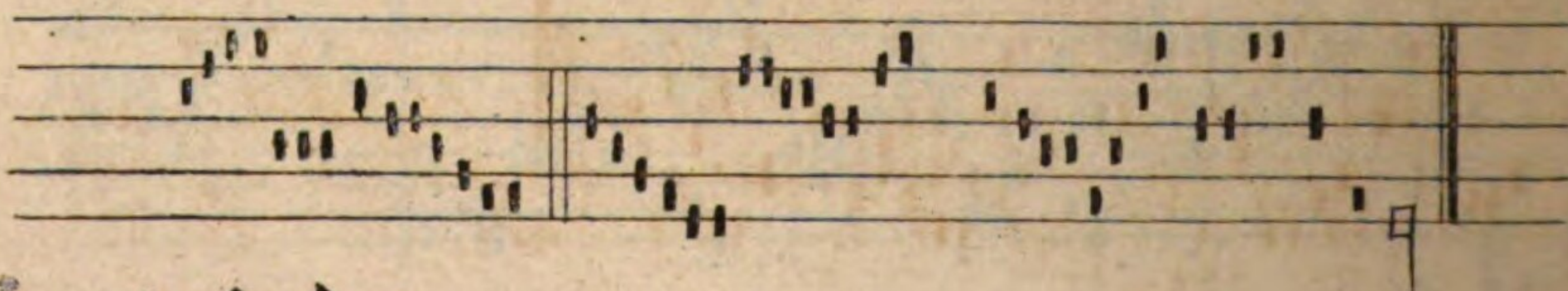

35°

D rient

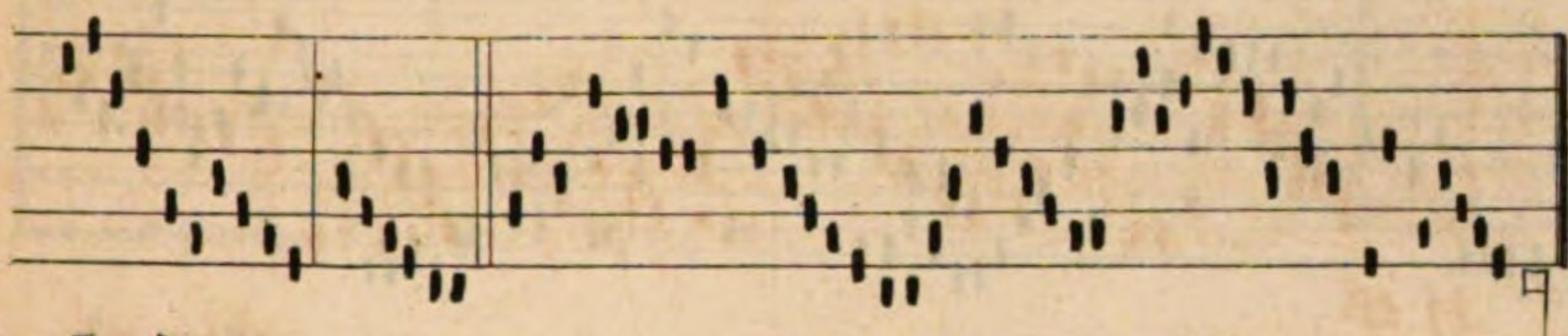
36°

H de soudic

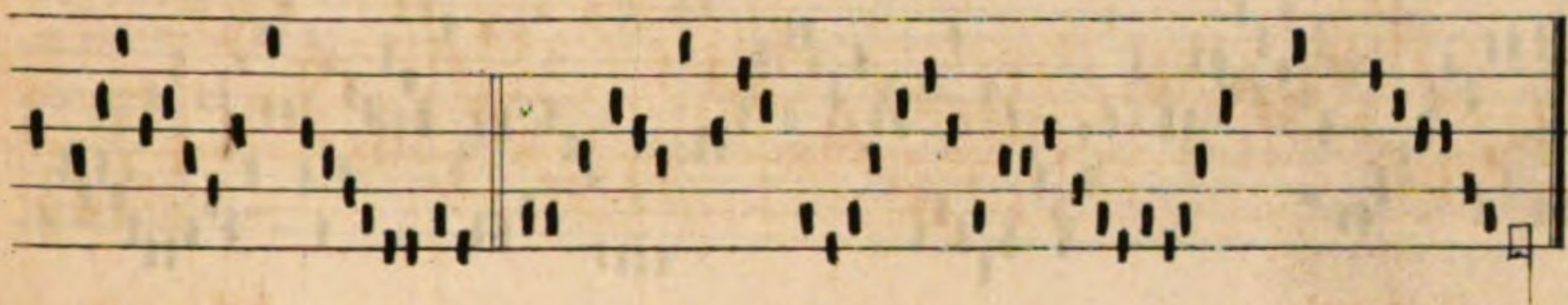

37°

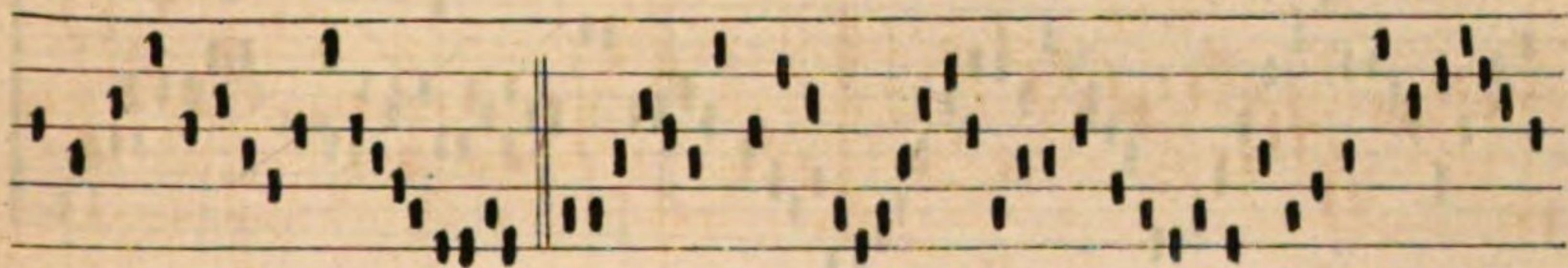
Woud

38°

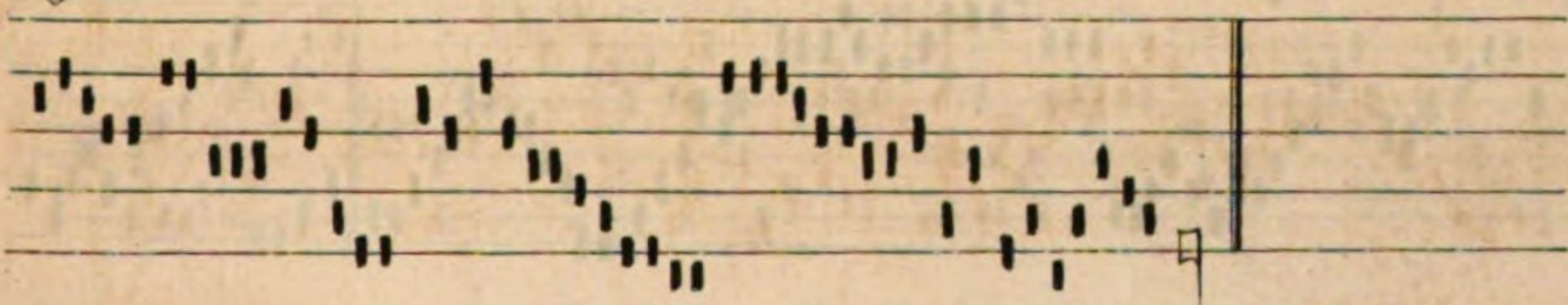
Et was

39°

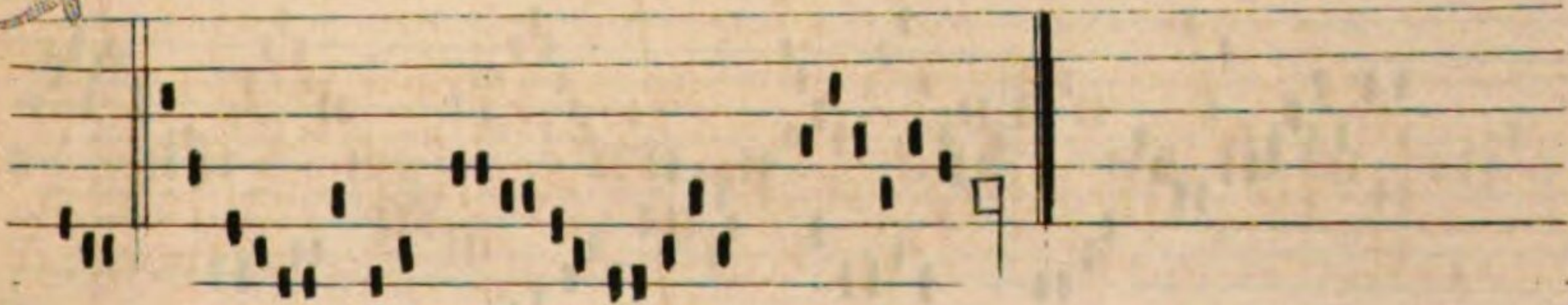
Rouwe

40°

Erre van

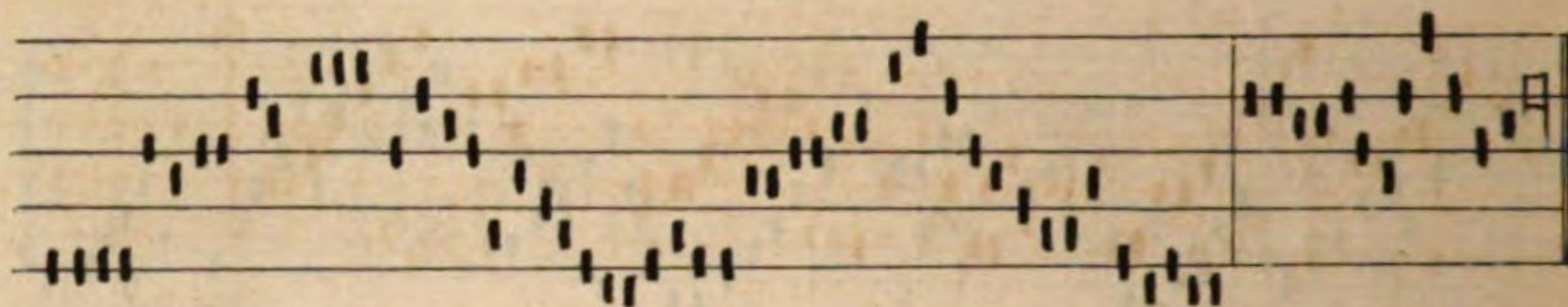
41°

Ic hadde

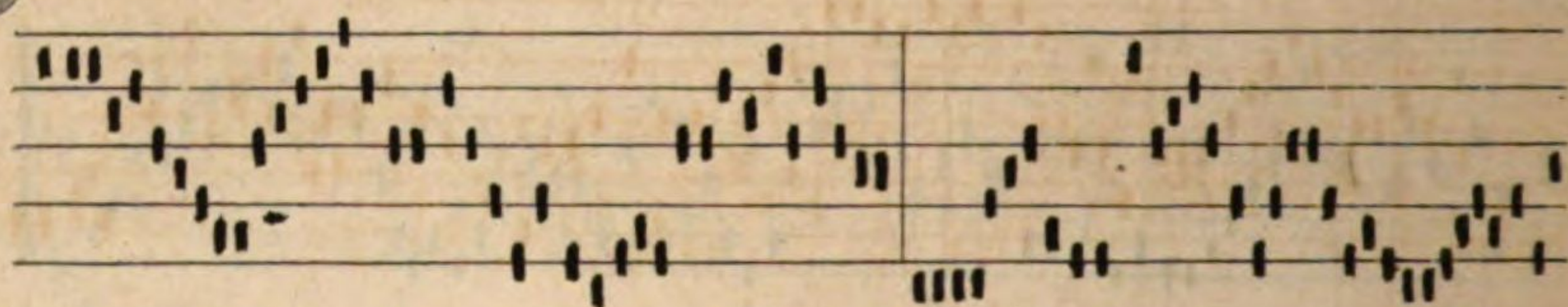

42°

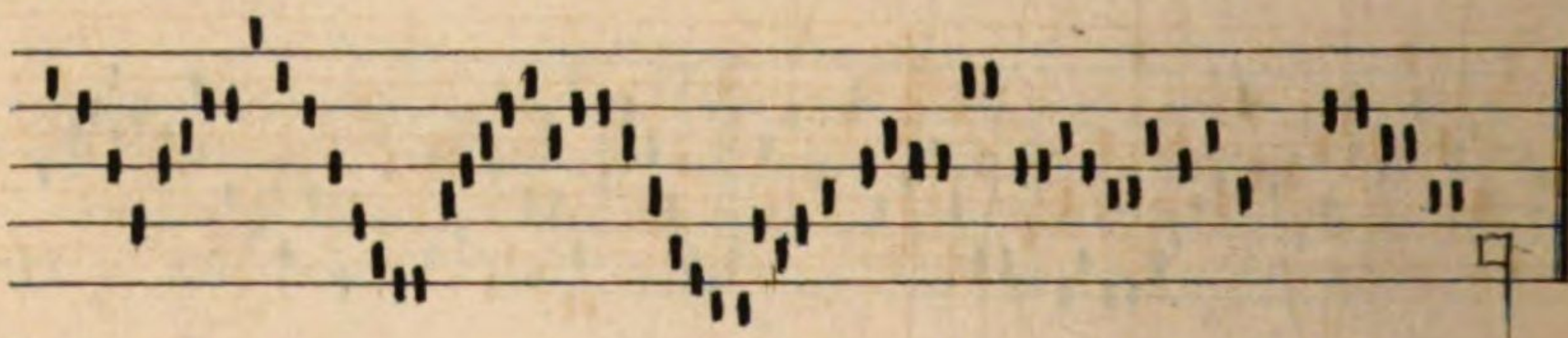
O wie

43°

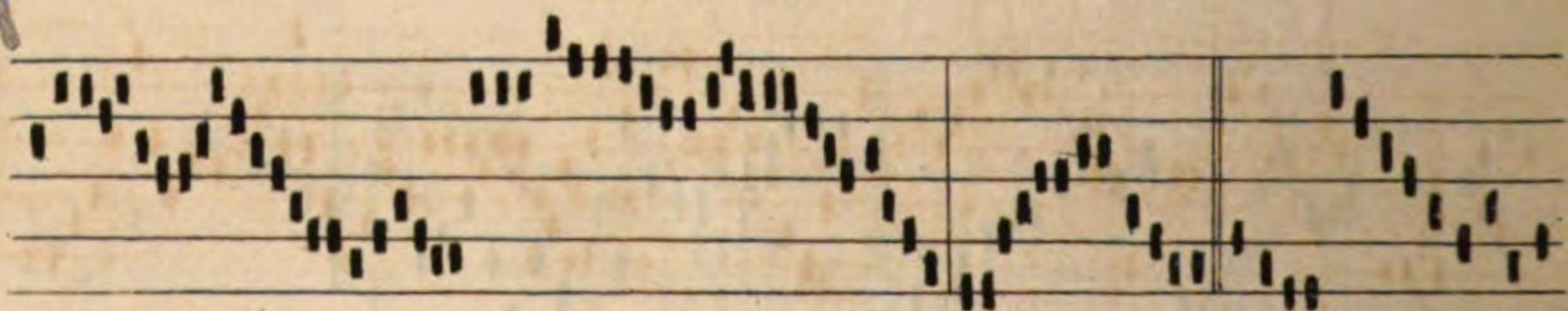
Ich haen

44°

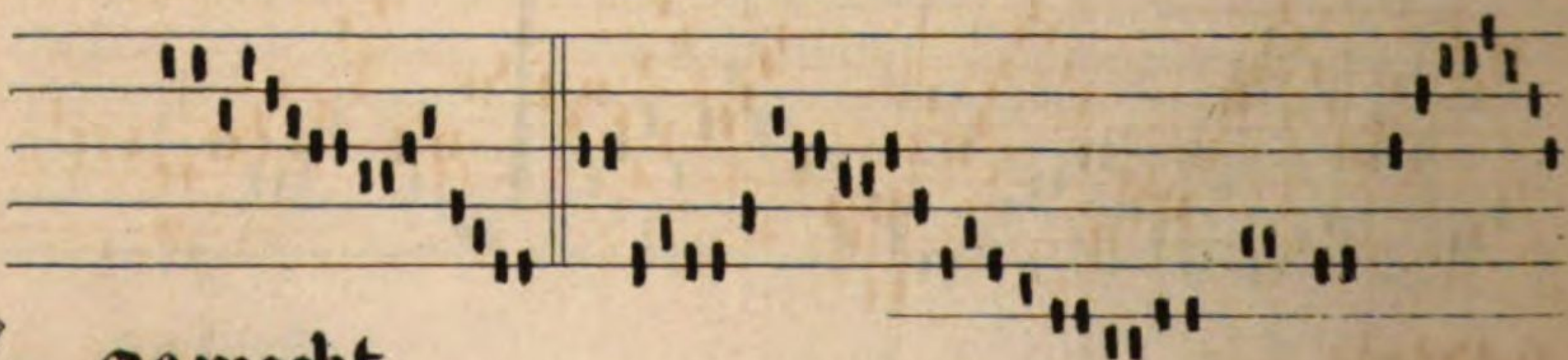
En-m-

45°

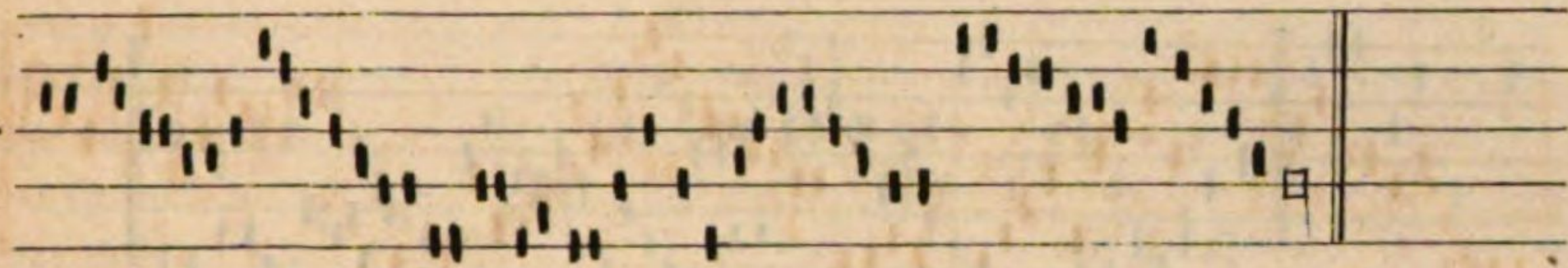
Dien

46°

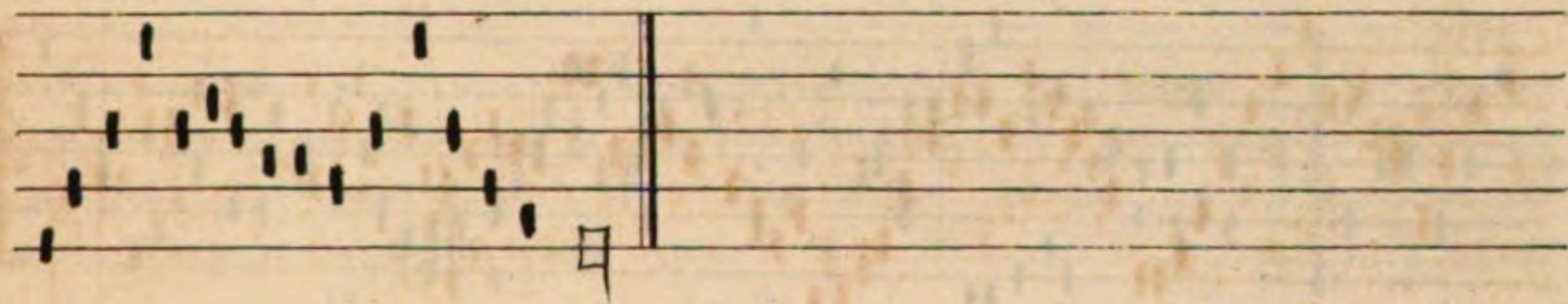
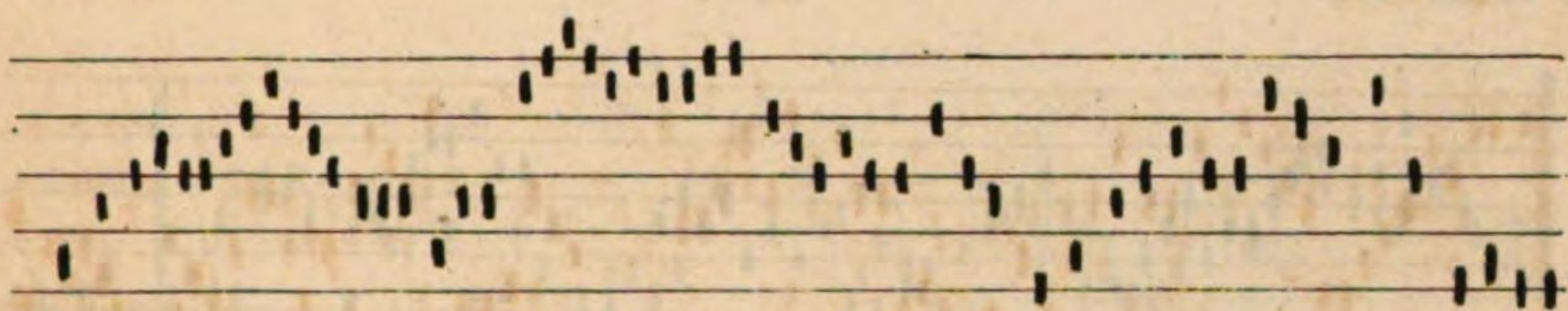
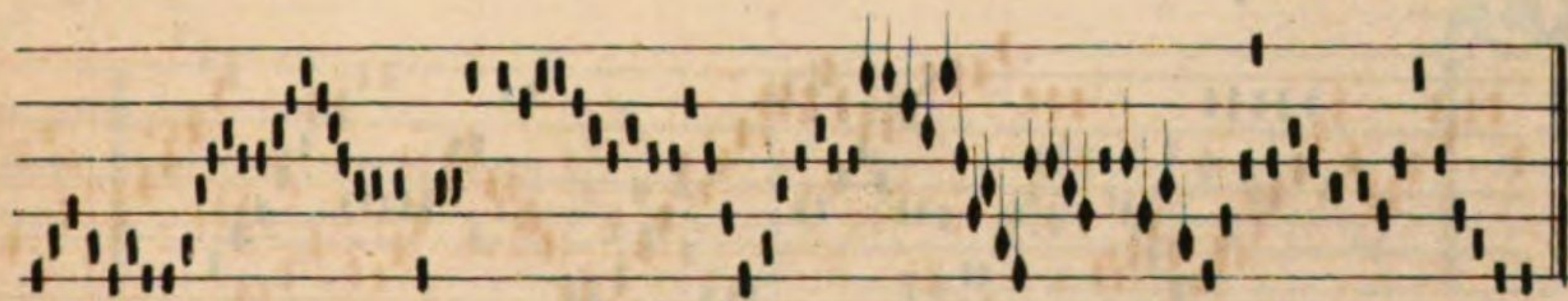

De mocht

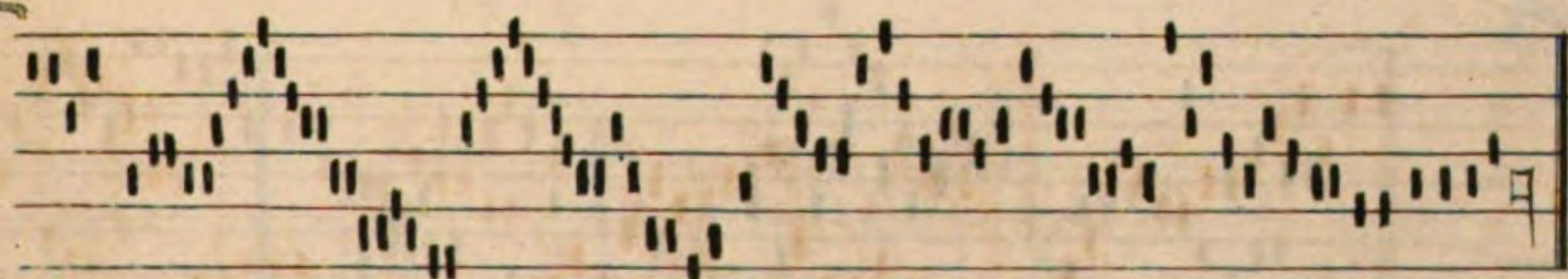

47^e

Nacht ende

48^e

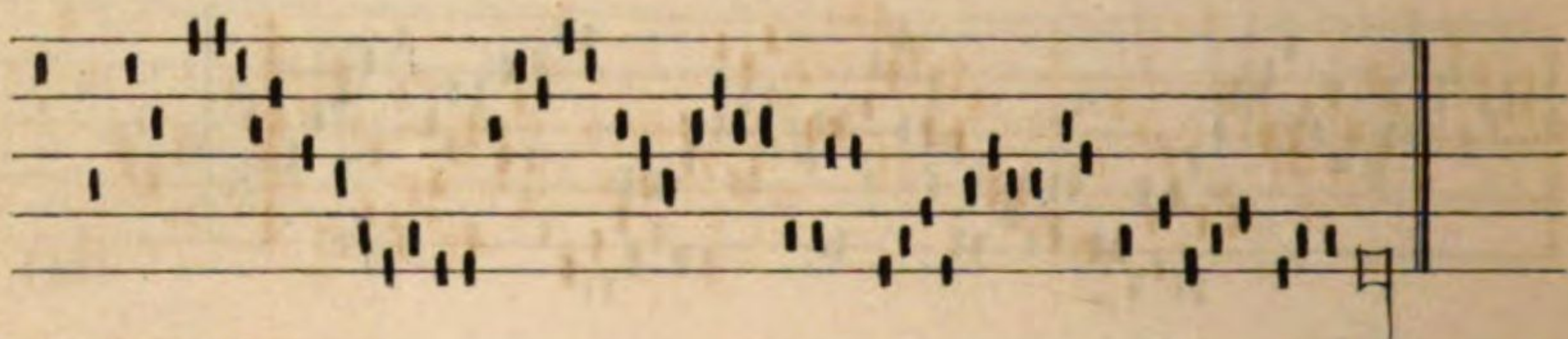
Itsach m

49^e

Ghelderlose

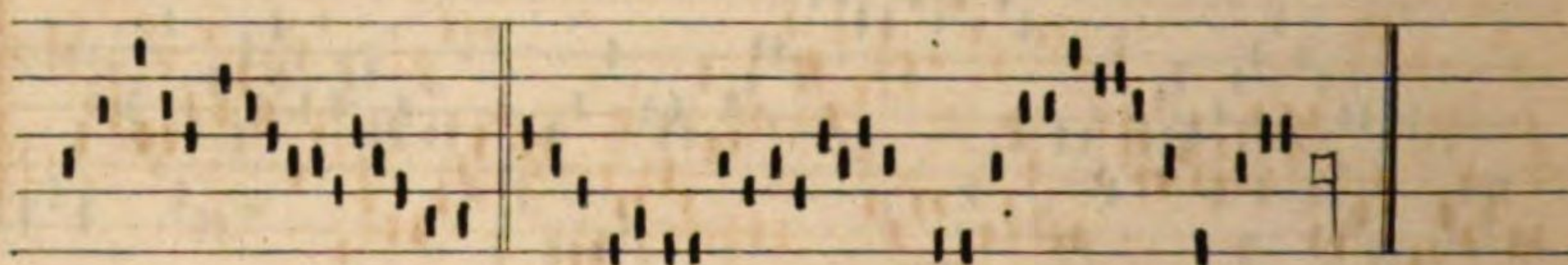

50°

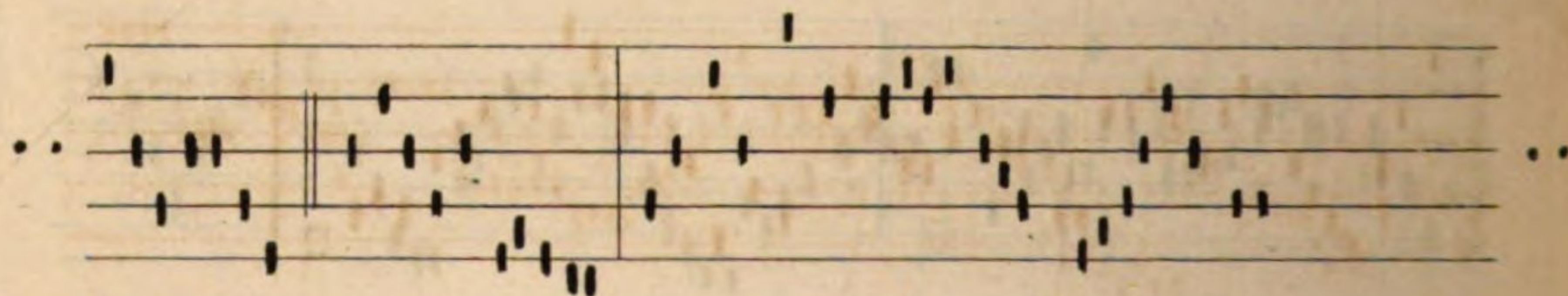
et herten

51°

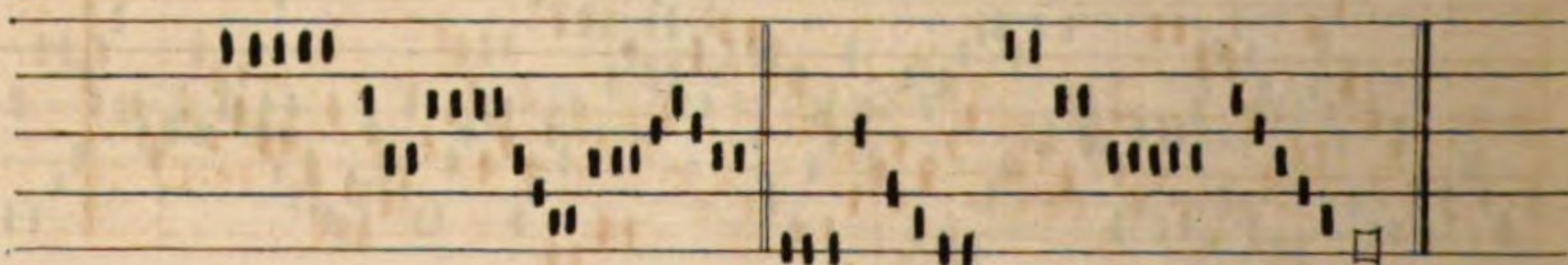
Niemen

52°

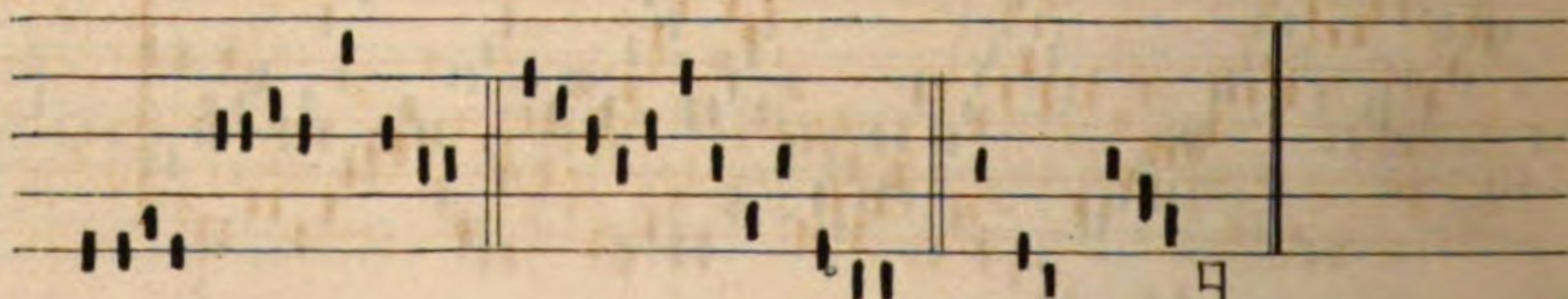
At dinge

53°

Een wyf

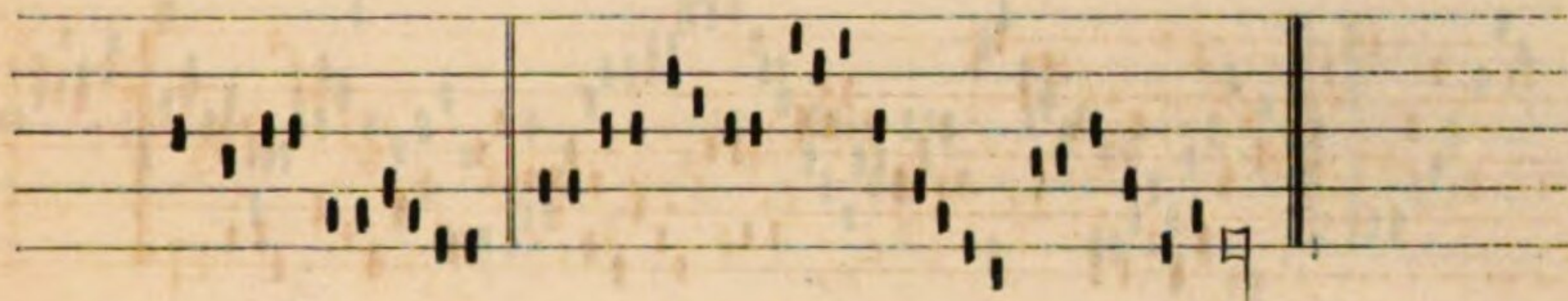
54°

E quam

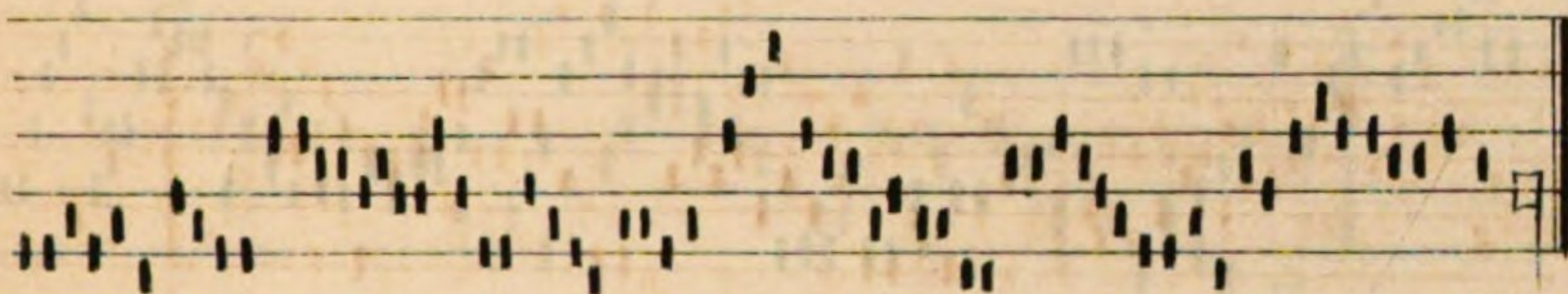

55°

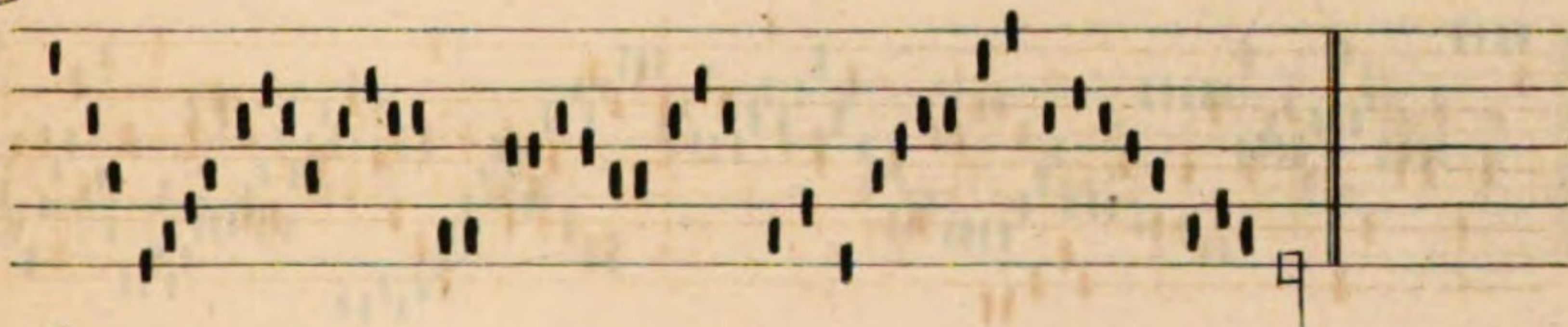
Et quam en

56°

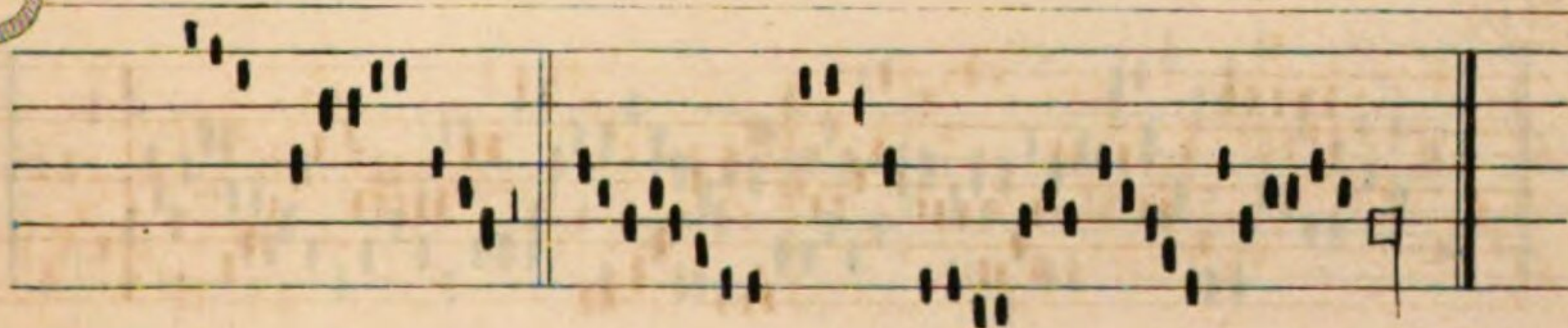
Enne her

57°

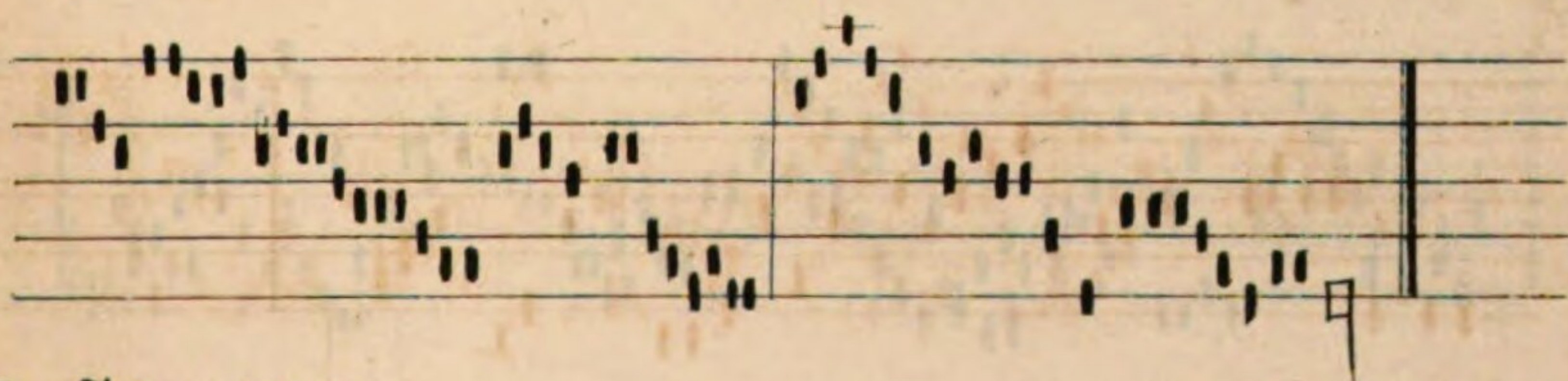
Onder

58°

Ch haen

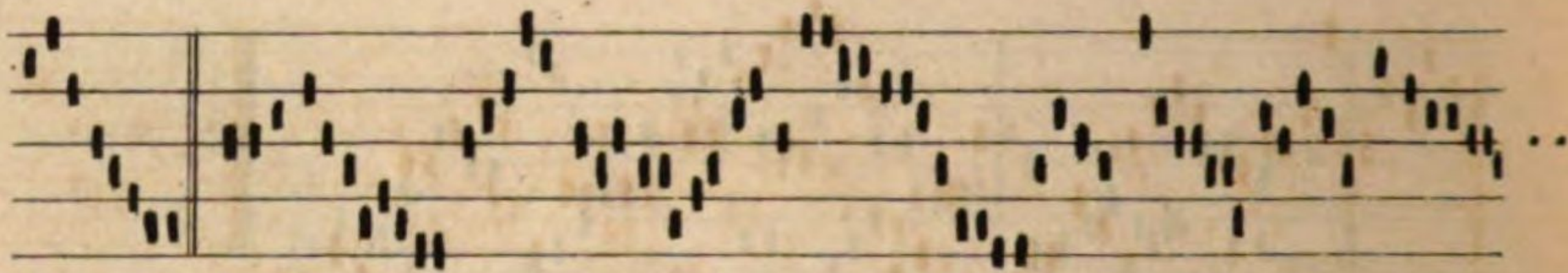
59°

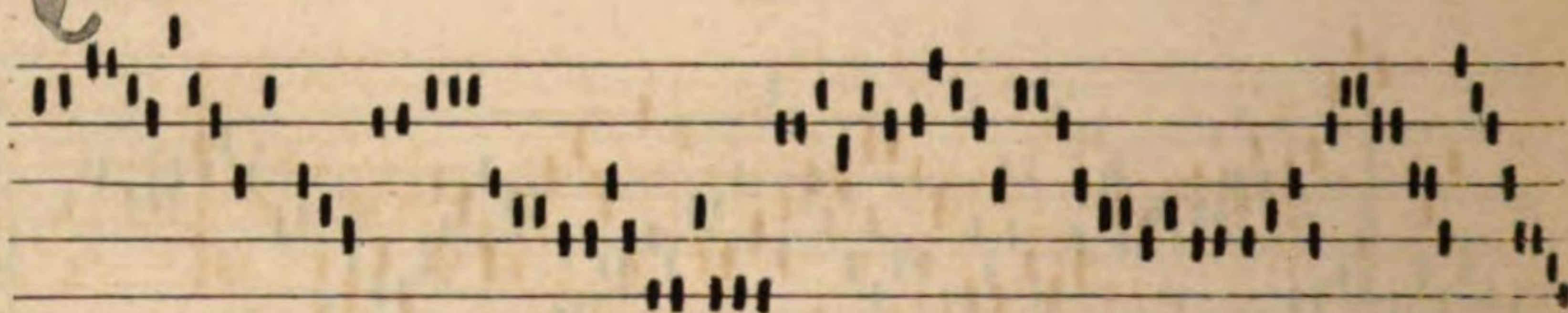
Nieuwe laer

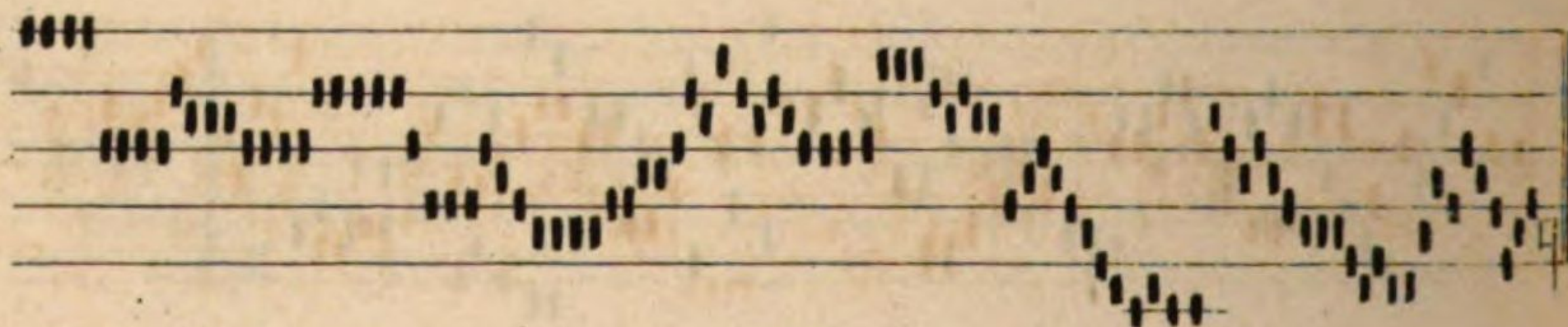
60°

Nieuwe iac

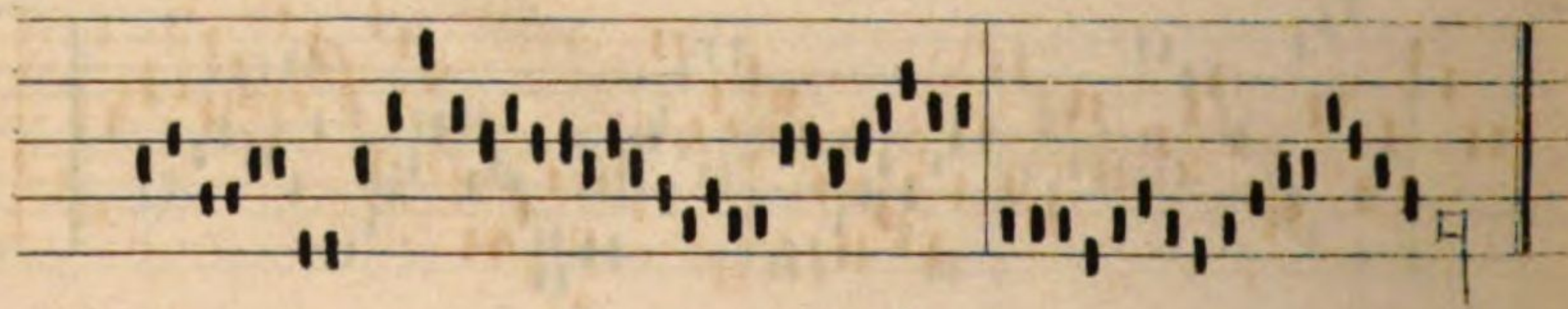

62°

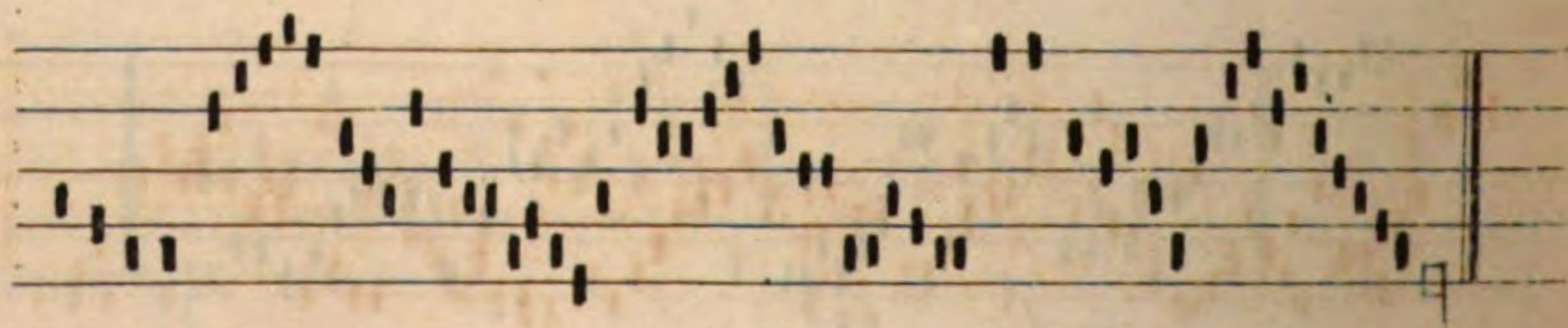
O wyl dine

64°

Her mocht

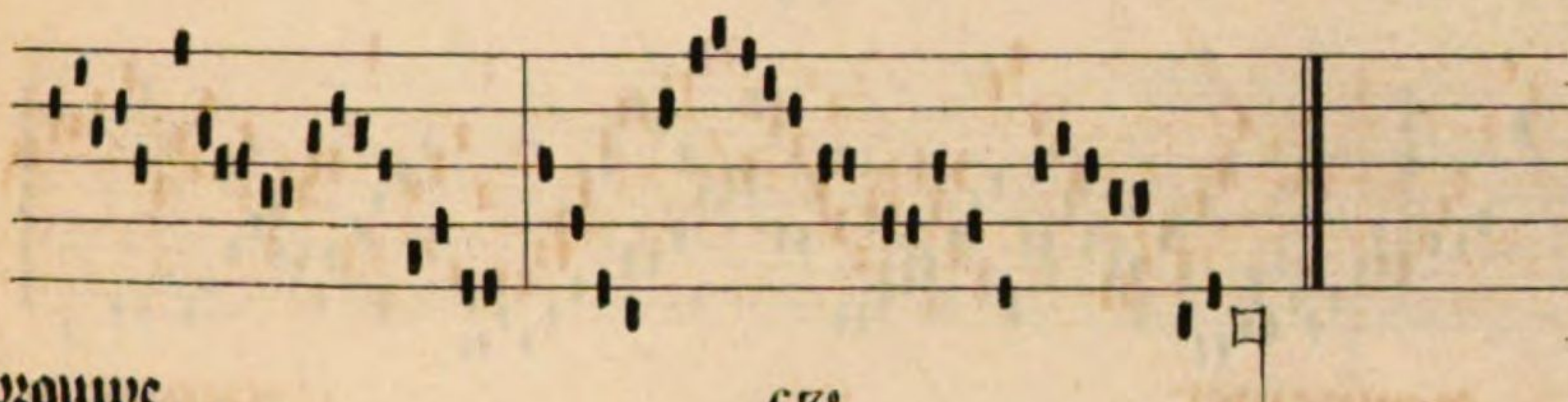
65°

Do, aldat

66°

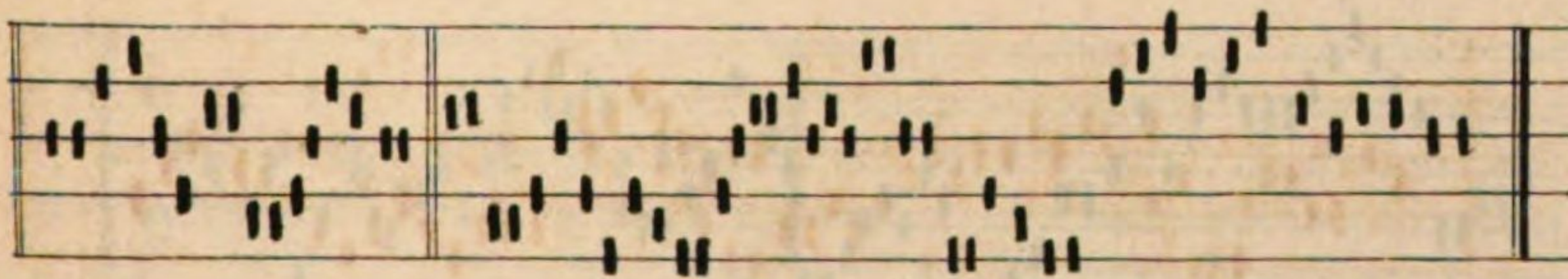
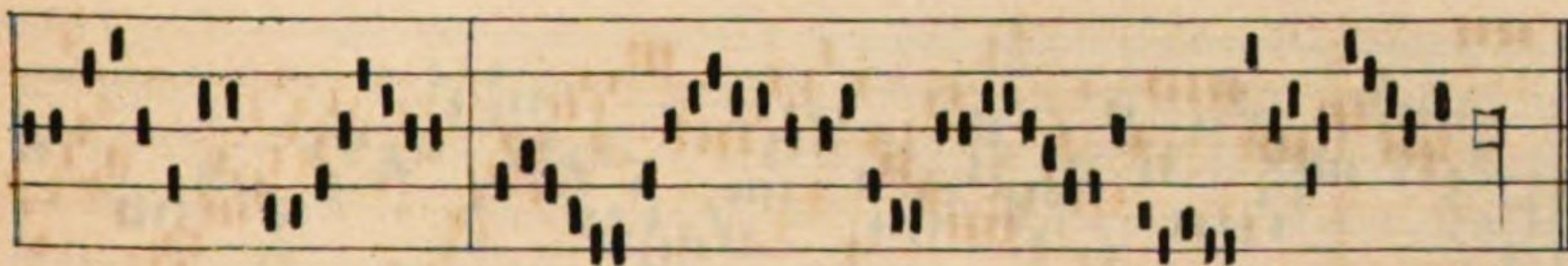
O vrouwe

67°

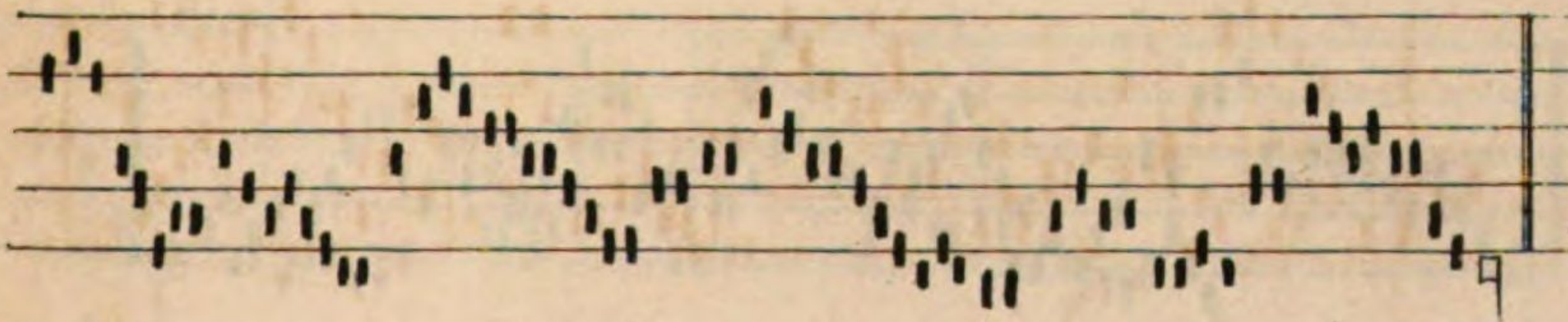
Ghef mi

68°

Ic hoorde

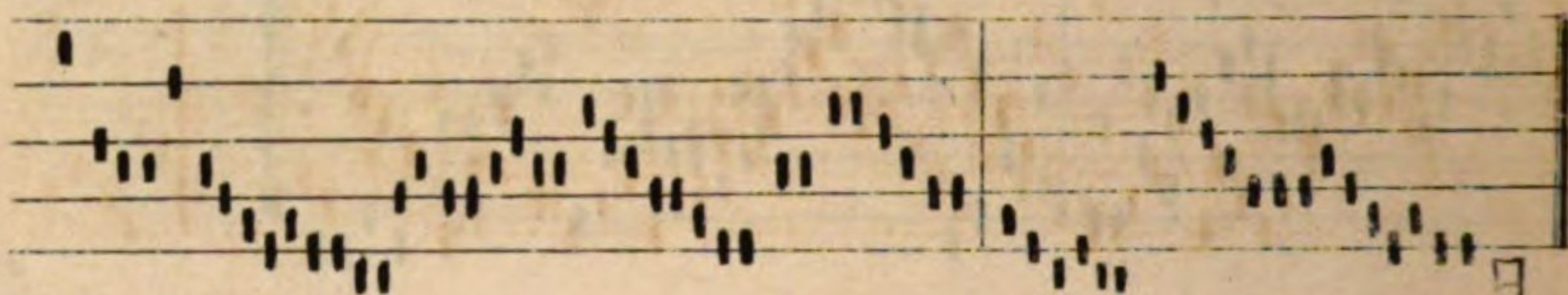
69°

Ic en doet

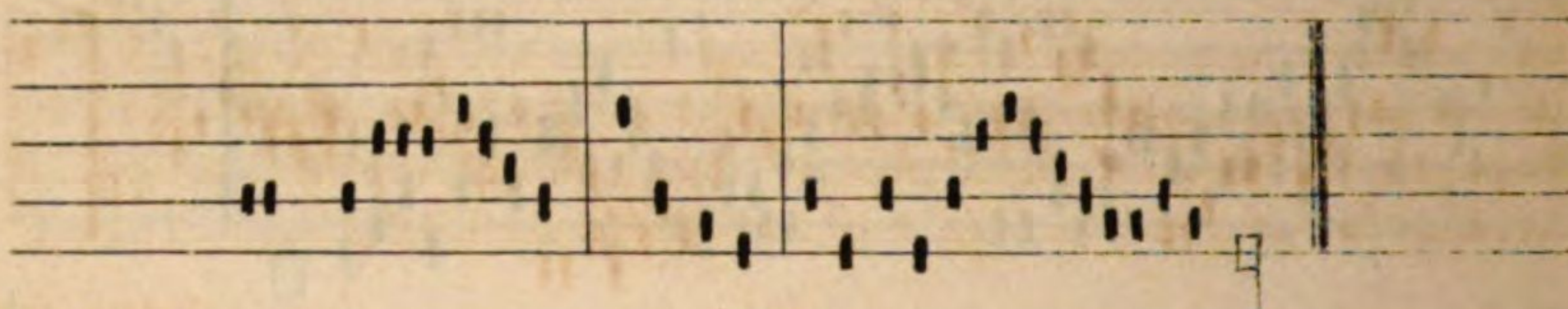

70°

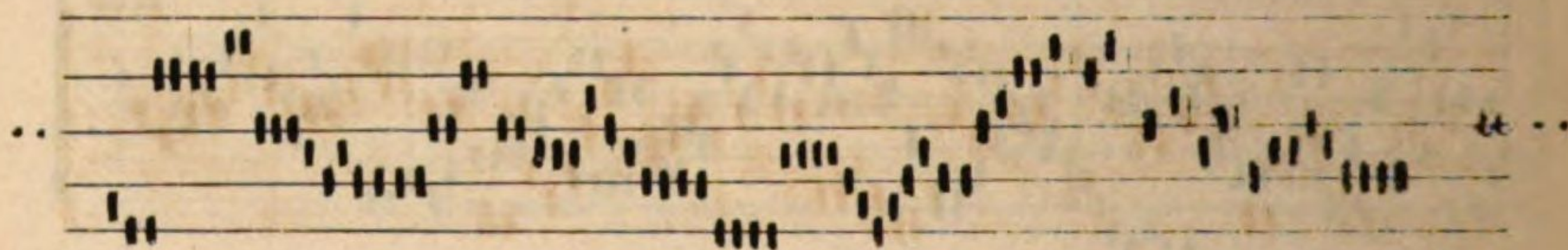
A dieu myn

71°

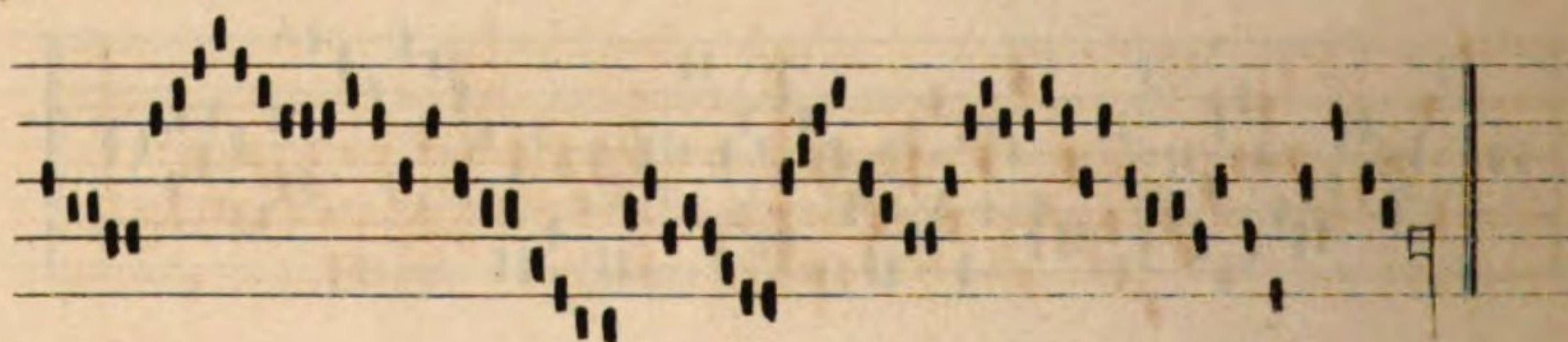
H yskun

72°

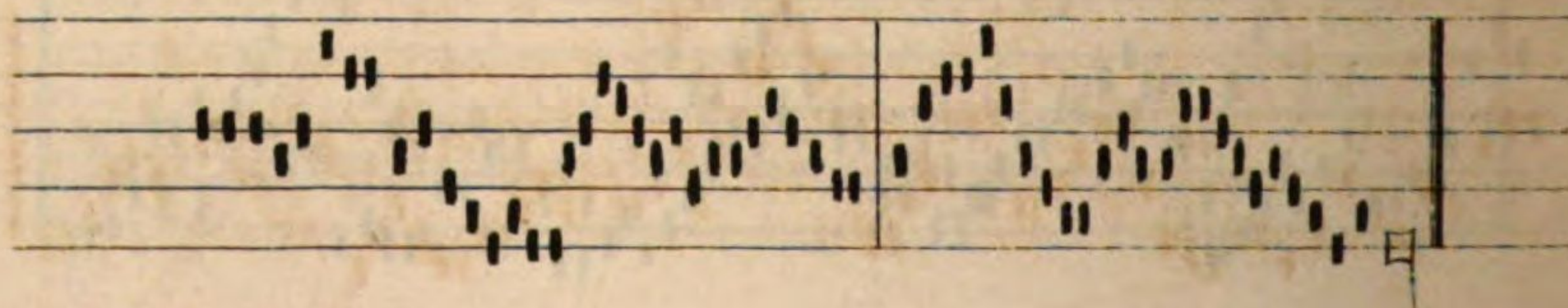
S o wie bi

73°

M yn hertze

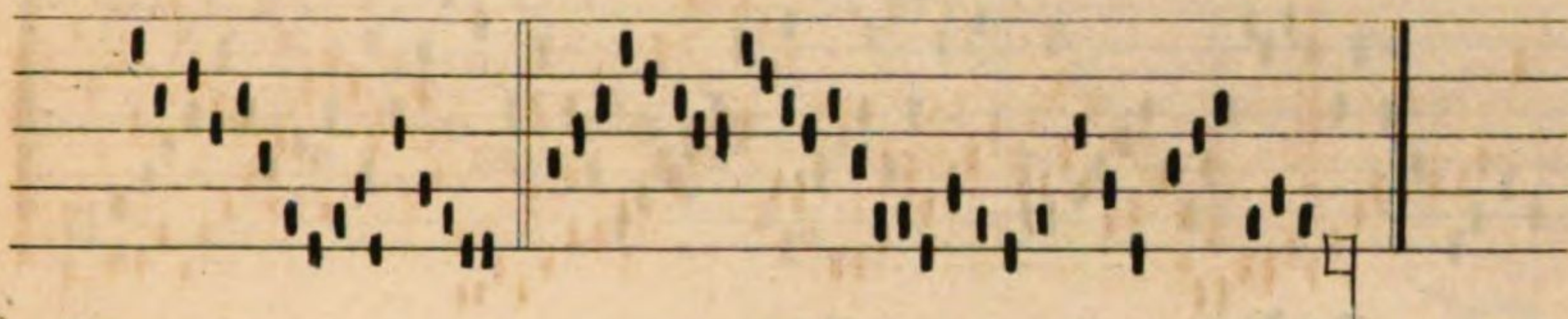
74°

H ls alle

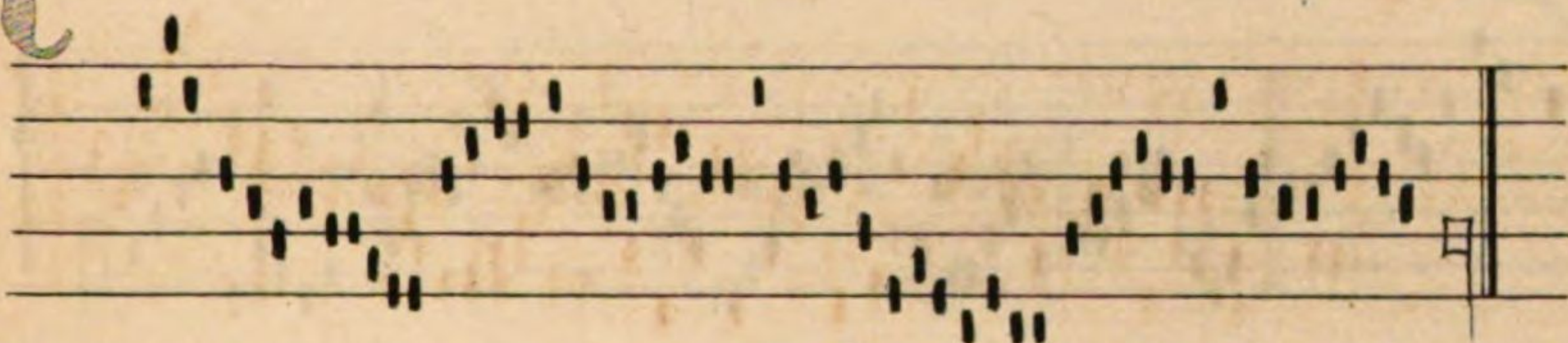

75°

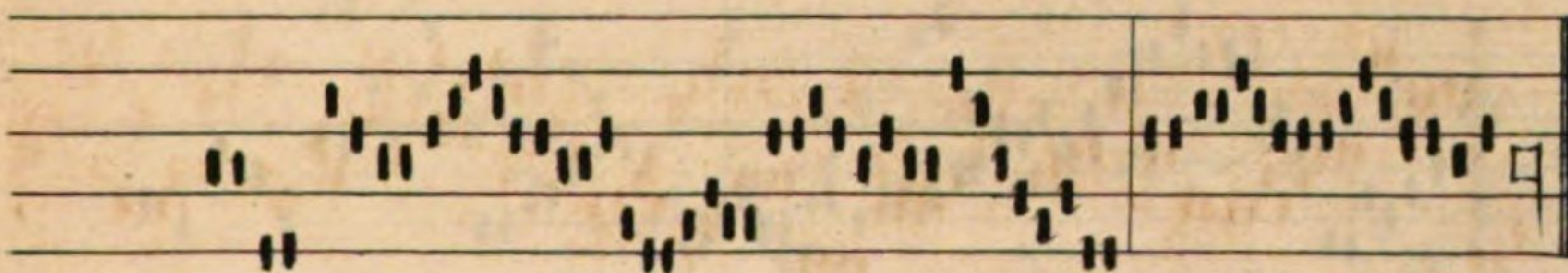
Het sprac

76°

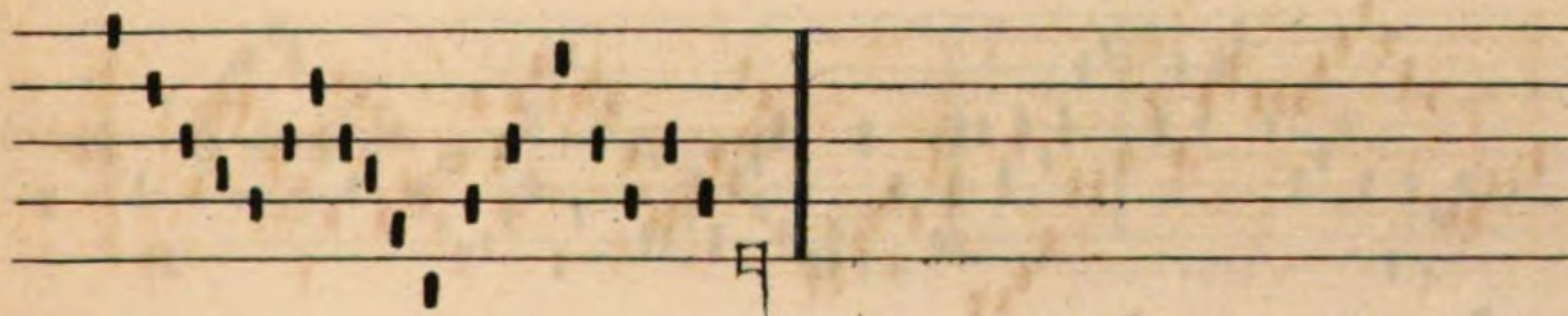
Nieuwe ier

77°

Ich vor

78°

Die liefste

79°

Dyn troost

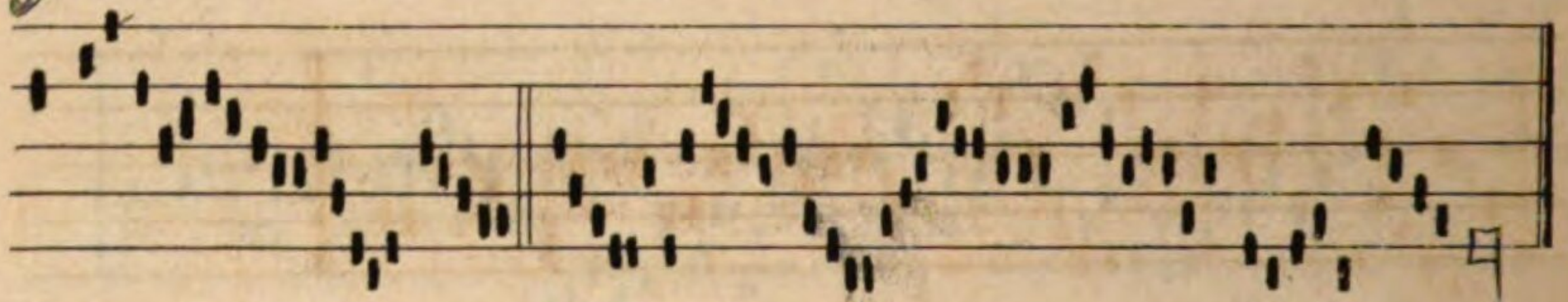

80°

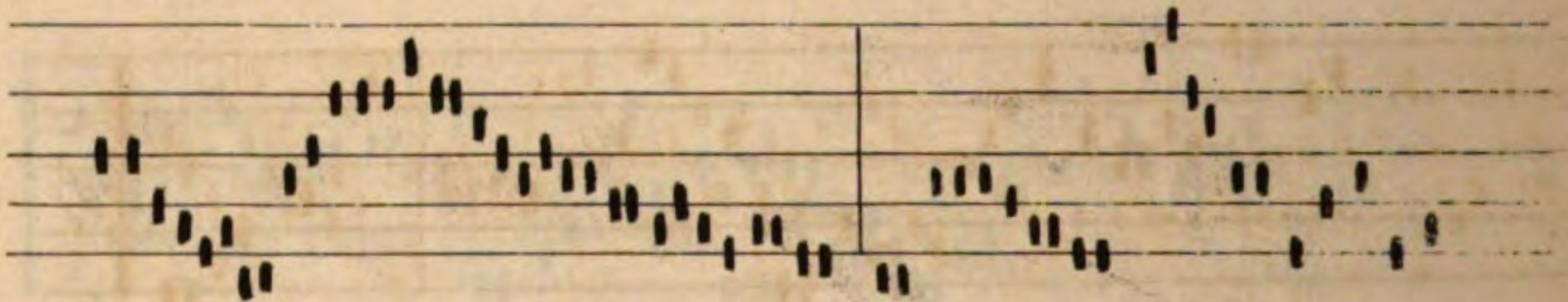
Onder

81°

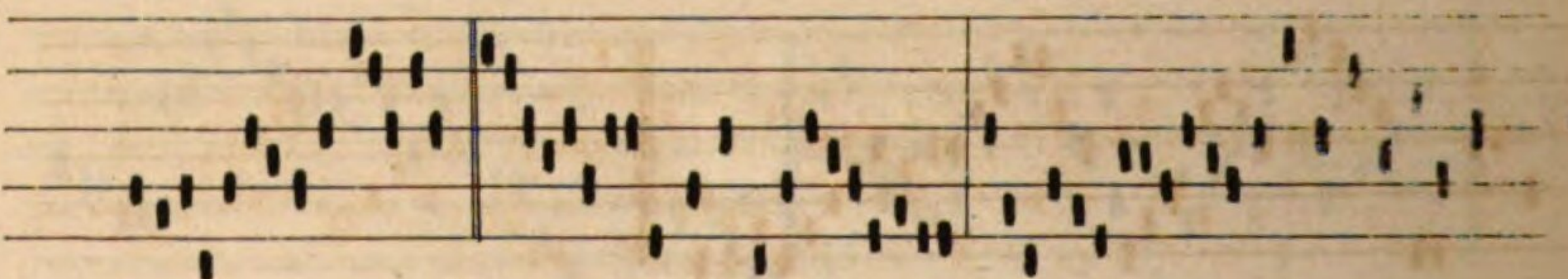
Dat niemen

82°

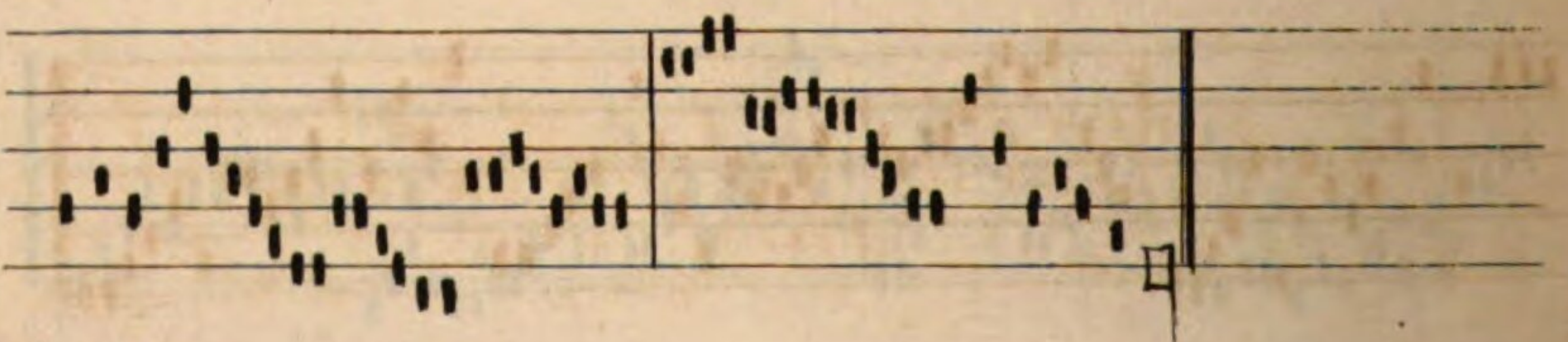
Edwonghen

83°

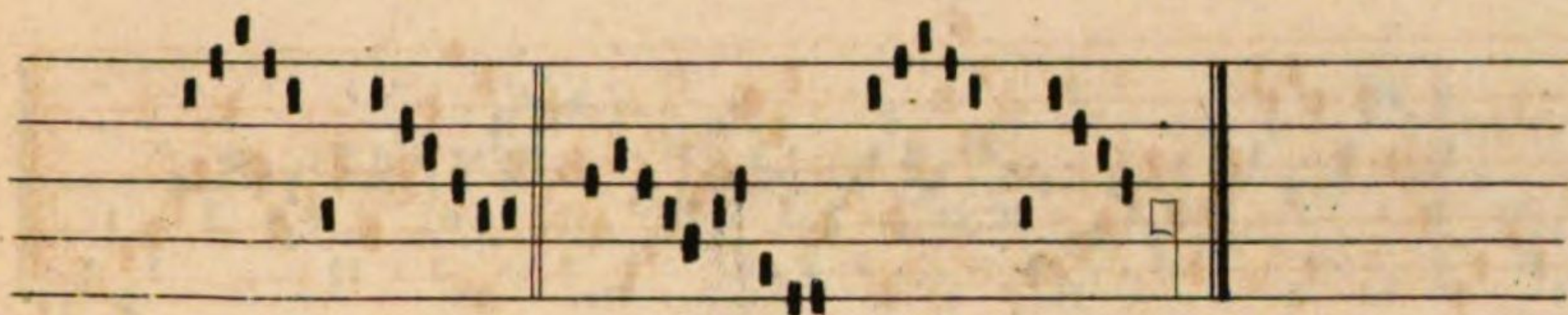
Ere god

84°

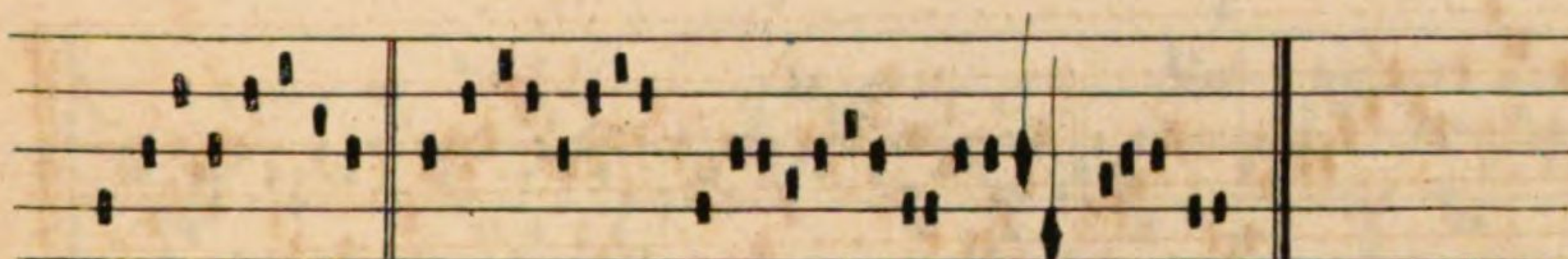

Du hertze

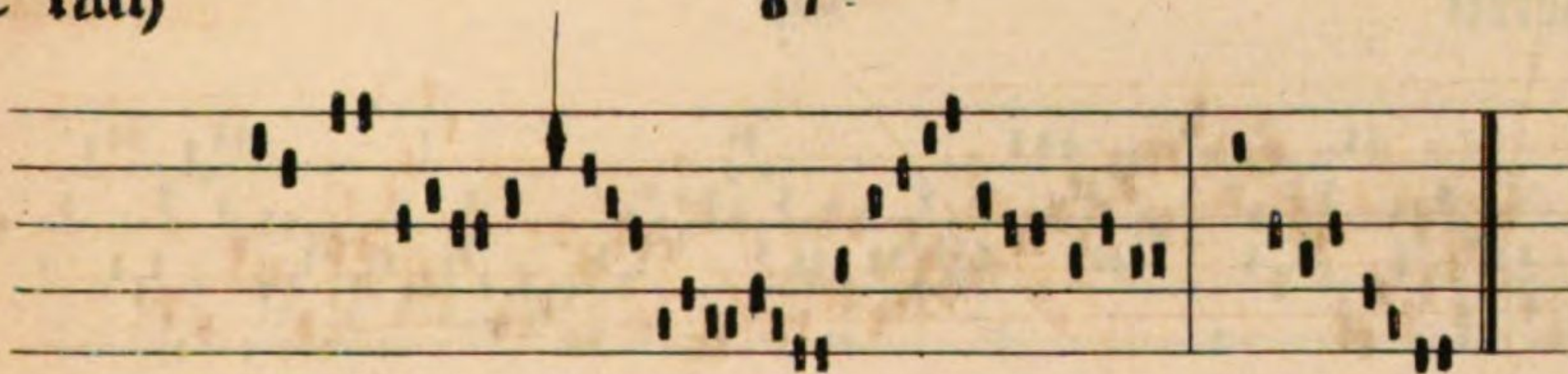

85^e

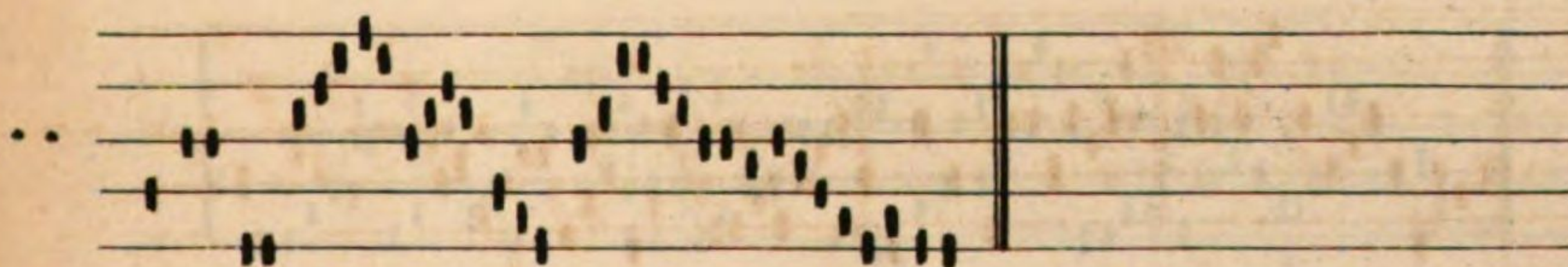
W y willen

86^e

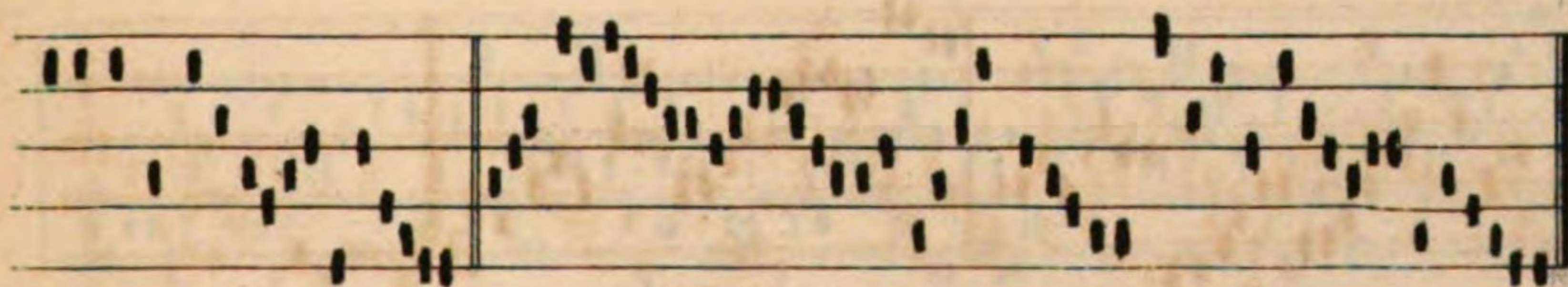
J c sath

87^e

T rauwe

88^e

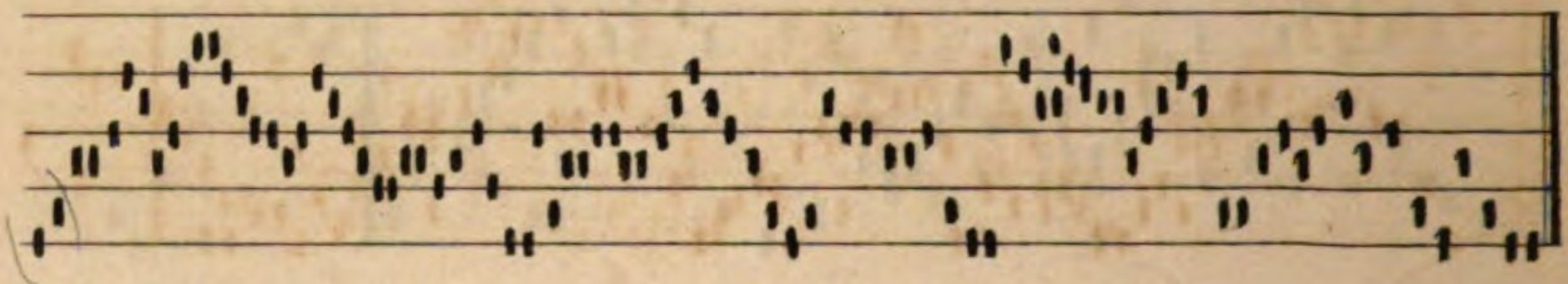
O m welzæte

90^e

D u haens

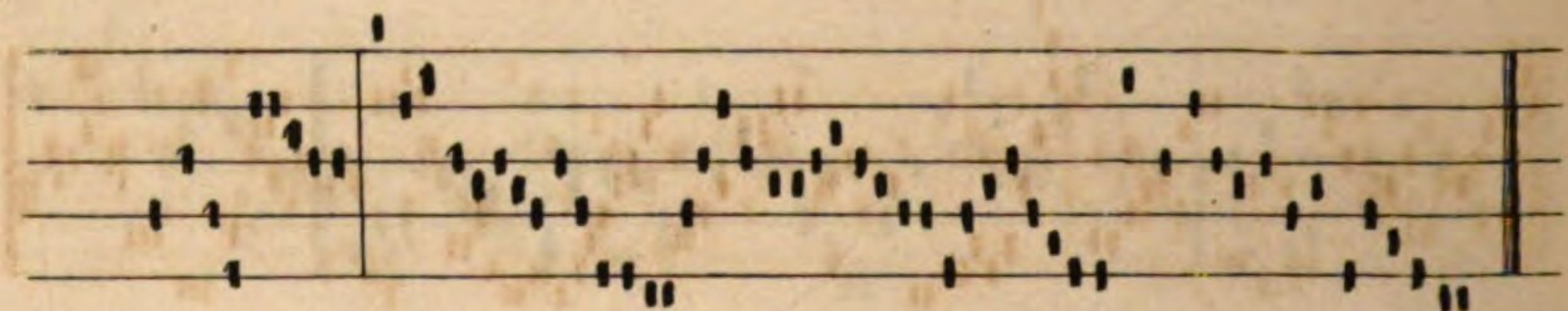

91°

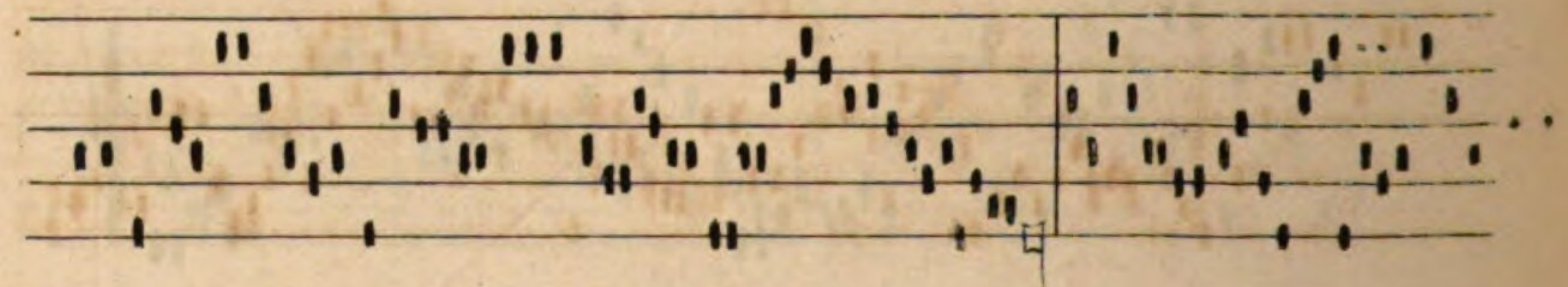
Ghetru

92°

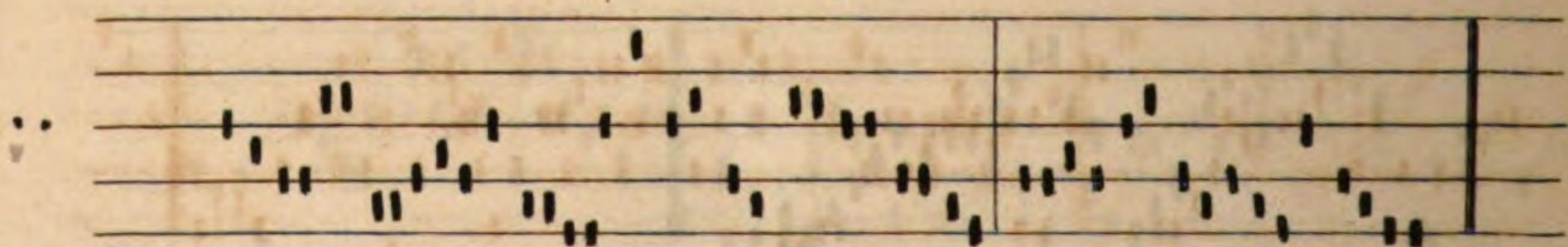
Ach hertze

93°

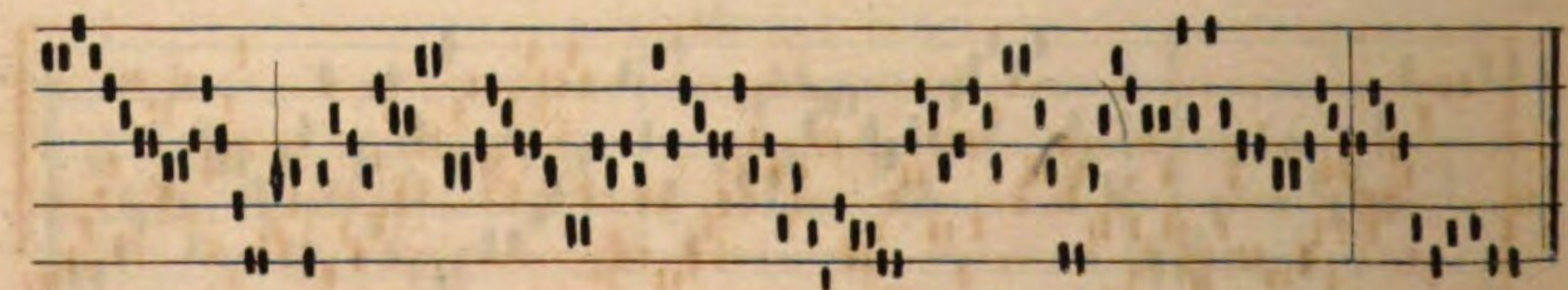
Nature

94°

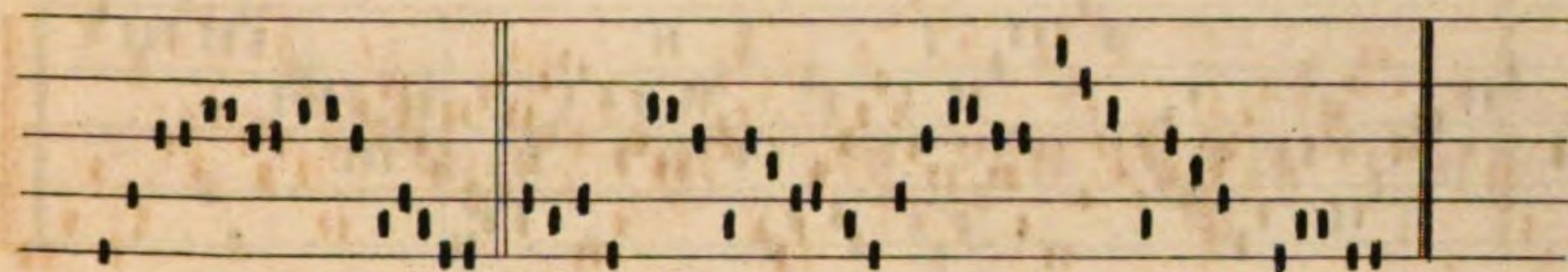
Myn heechste

95°

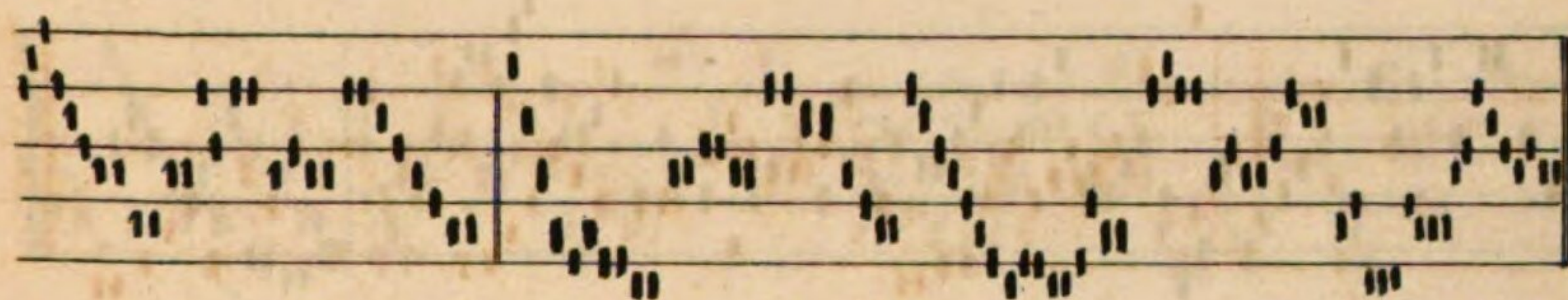

De steen

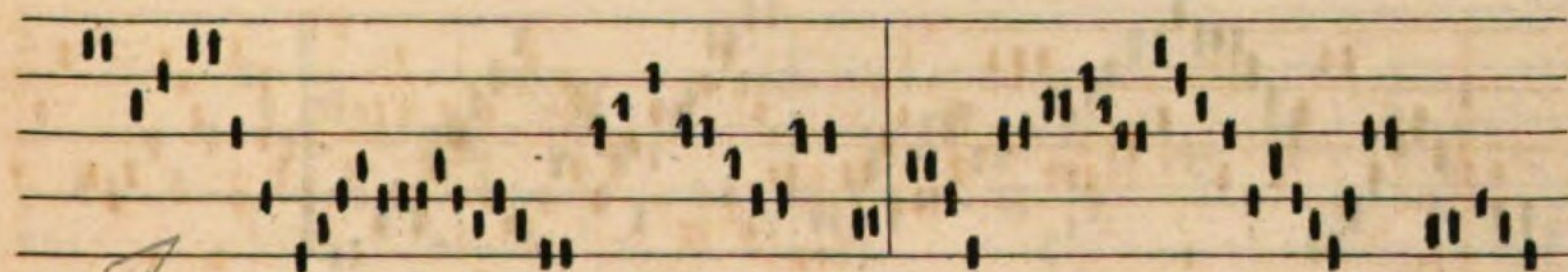

96^e

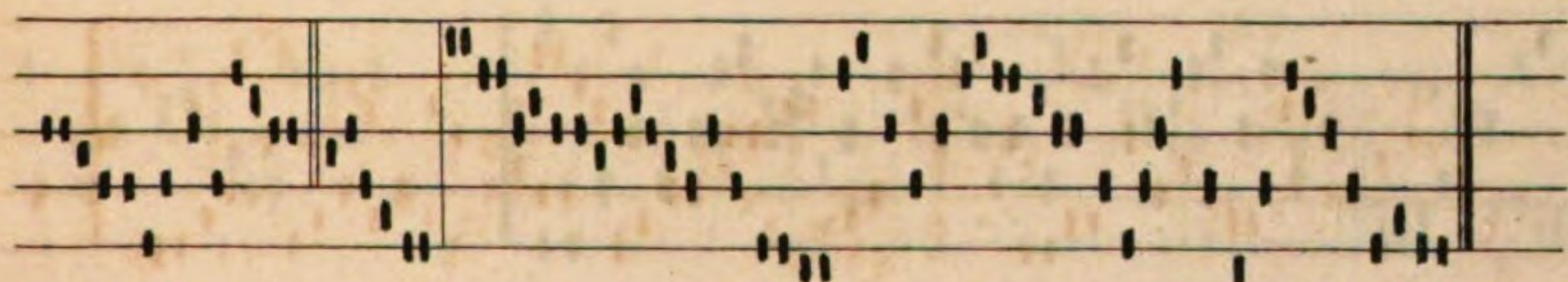
E reiden

97^e

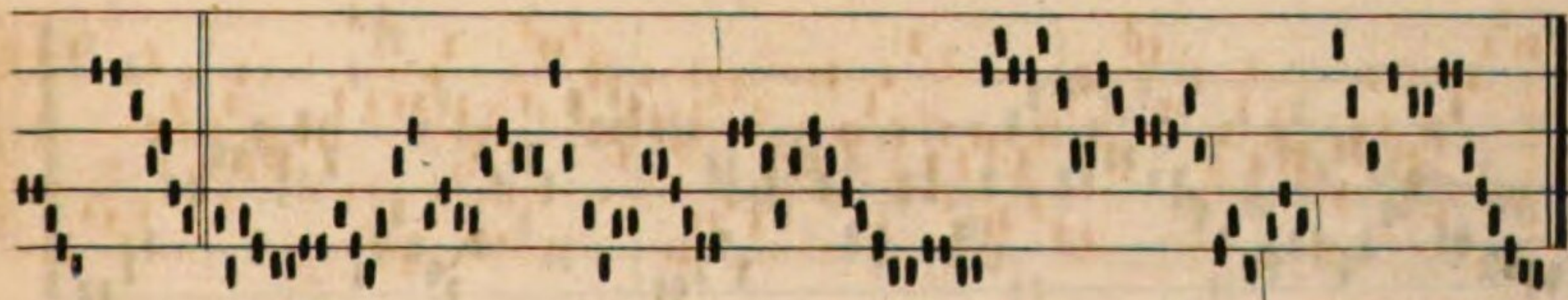
B innen

98^e

E gidius

99^e

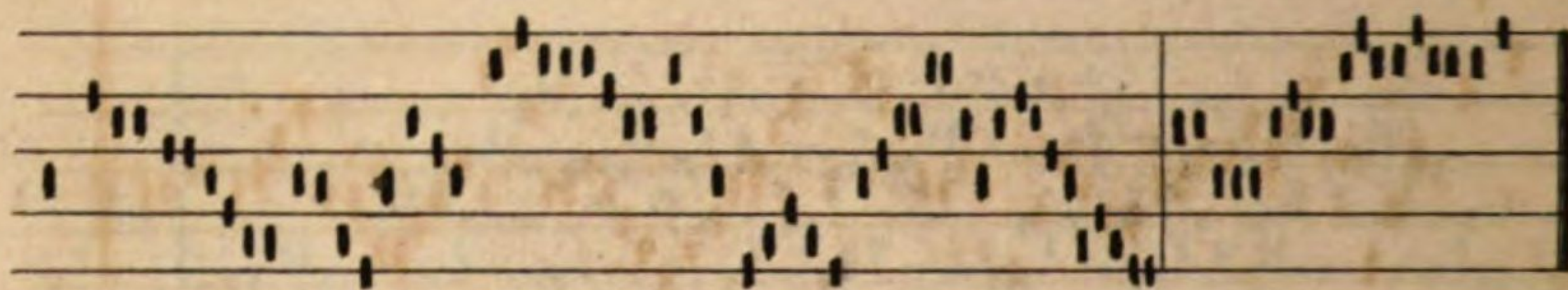
D el v p e l c

100^e

O cranc

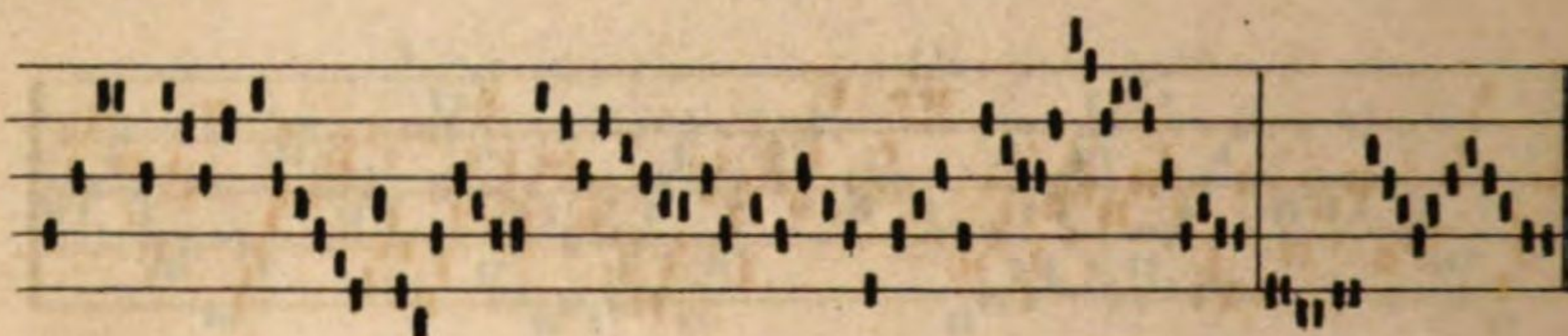

102°

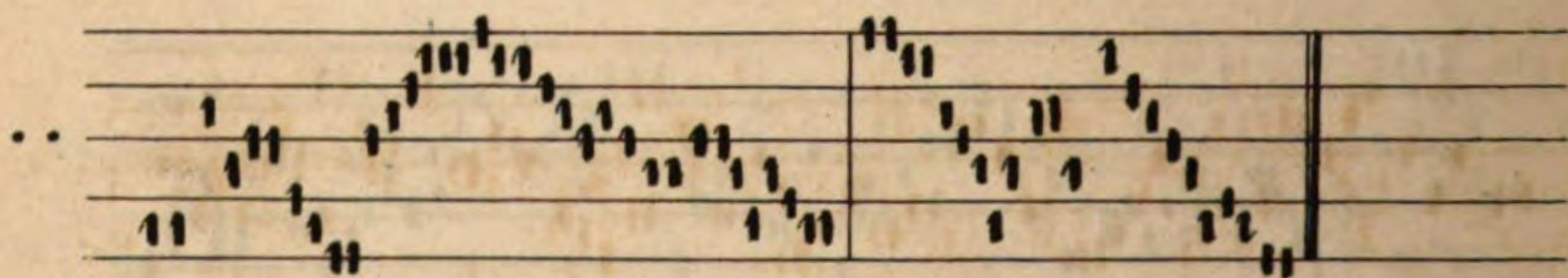
Naer dattu

103°

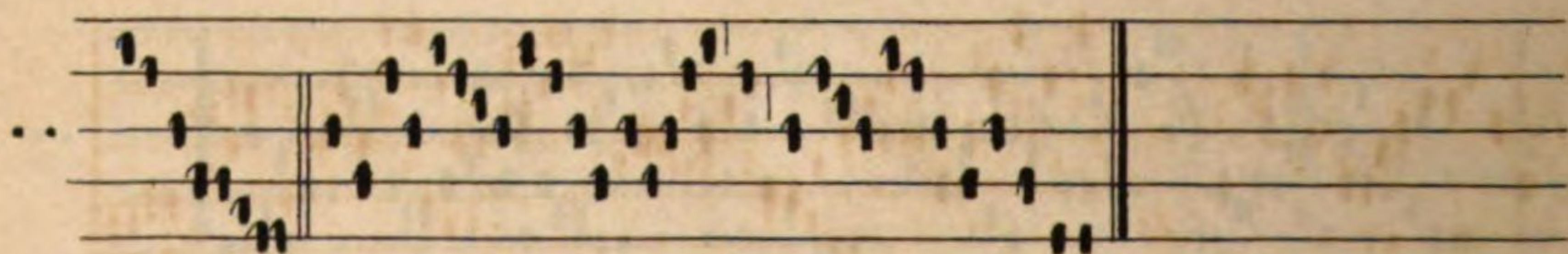
Niemens

104°

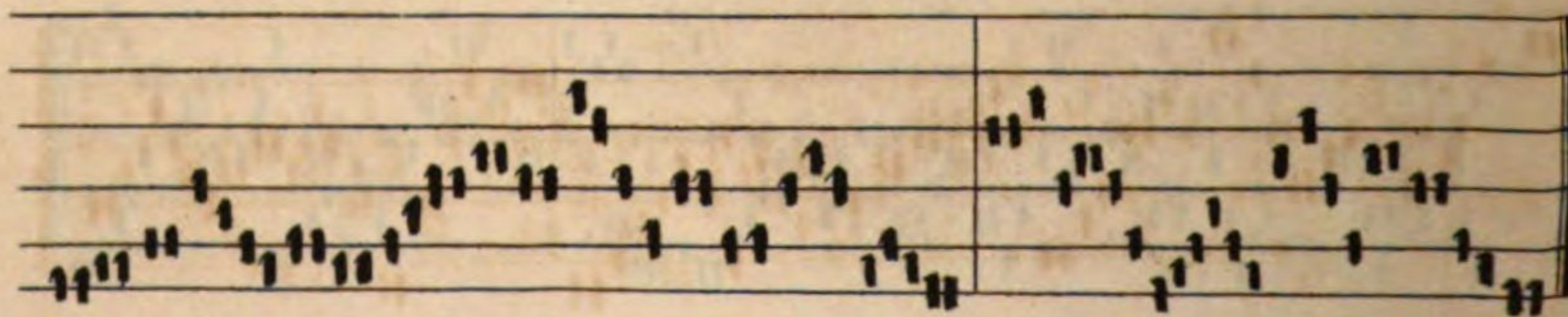
Hl sceidit

105°

Wie mach

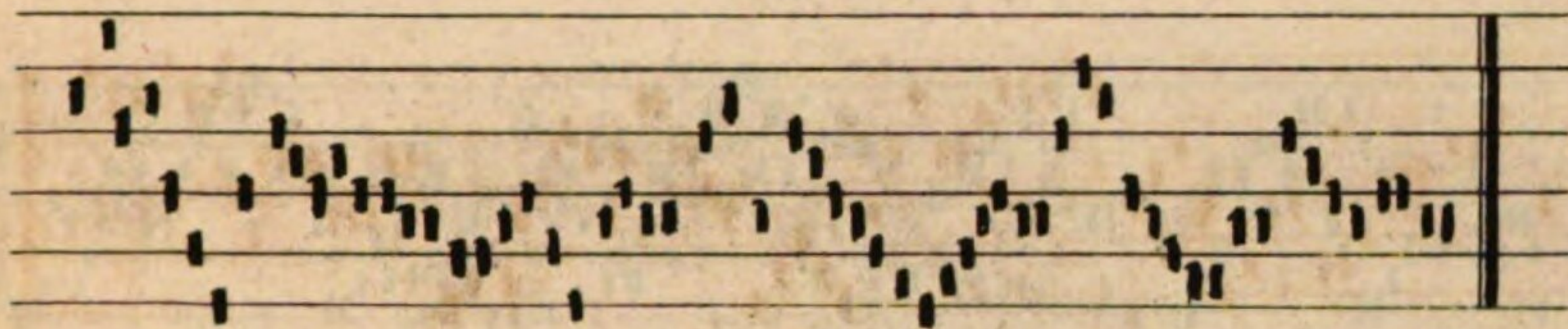
106°

Myn herte

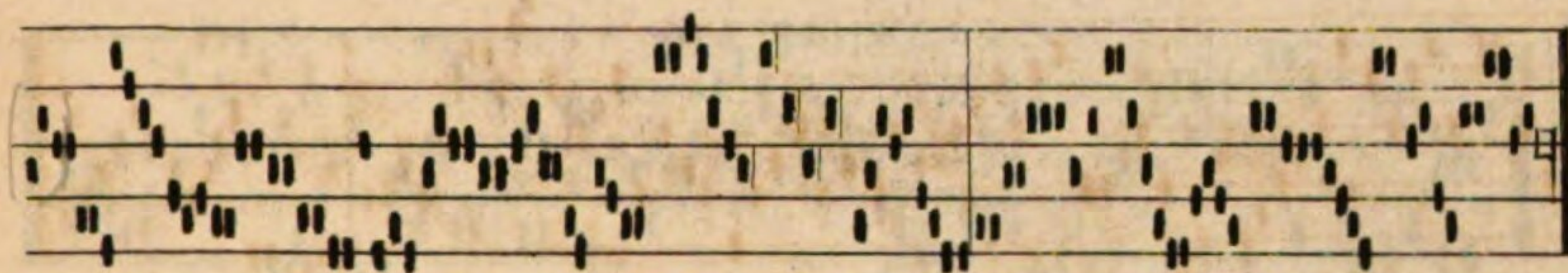

107°

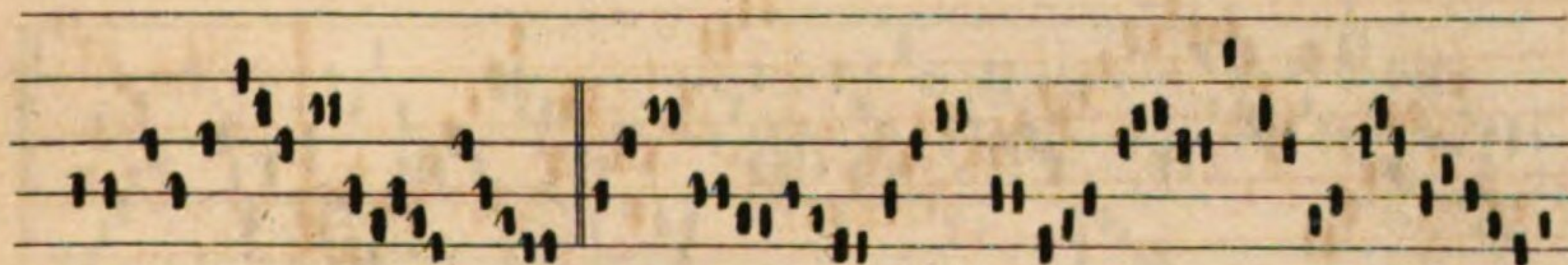
N ermt

108°

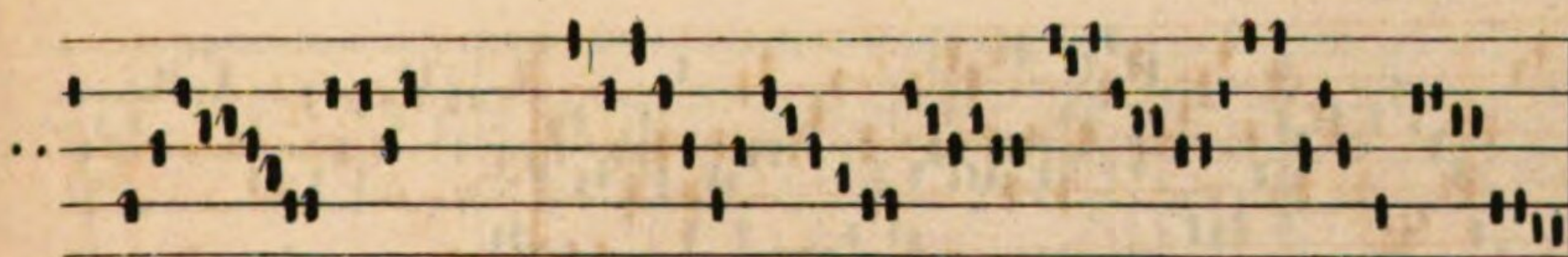
O lof

109°

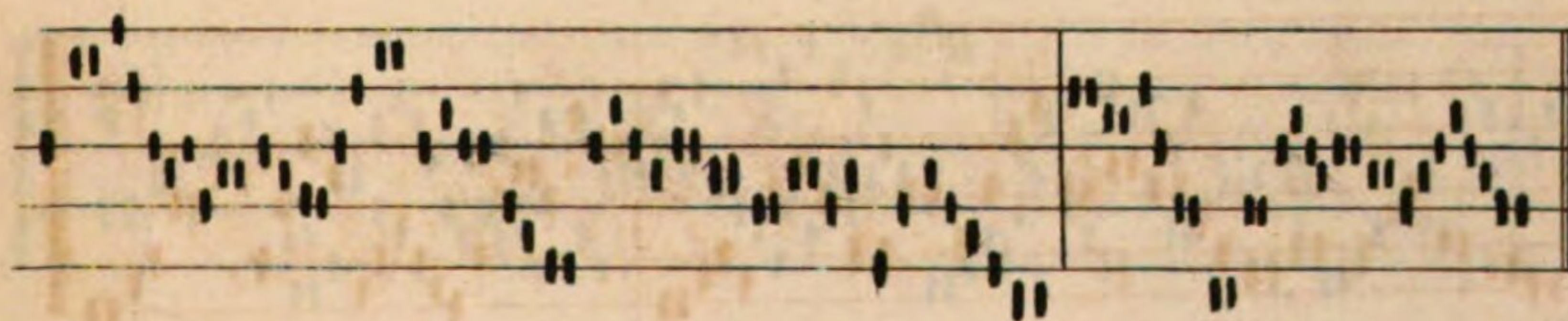
A i heist

110°

O Stede

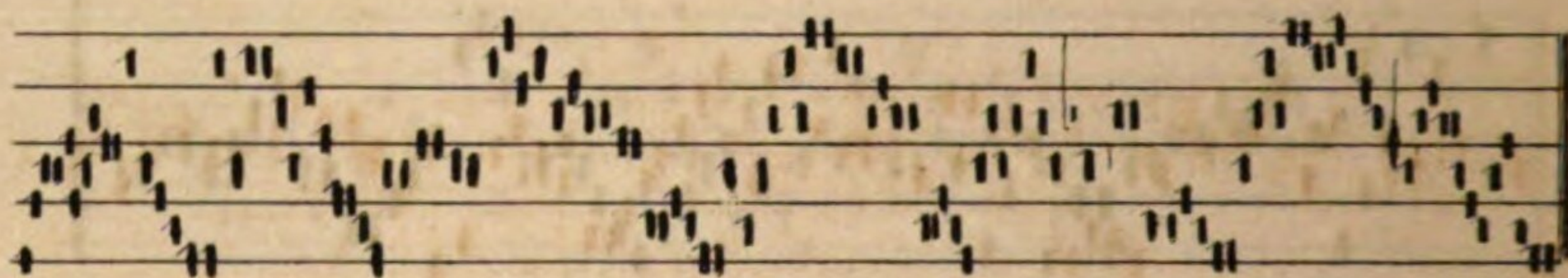
111°

N v vrolic

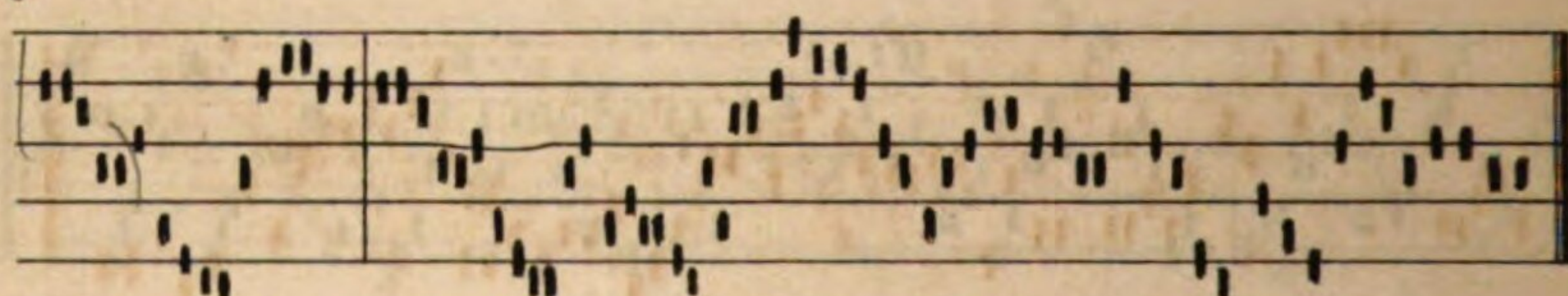

112°

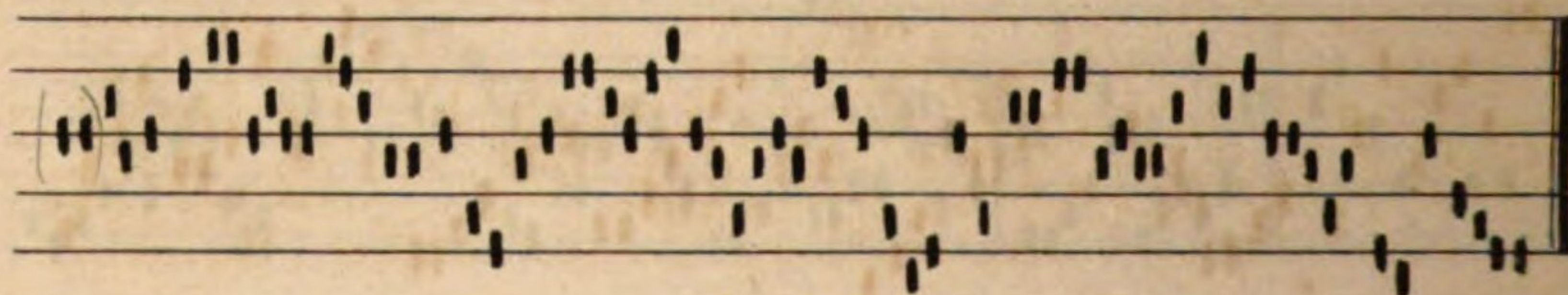
Liefhe

113°

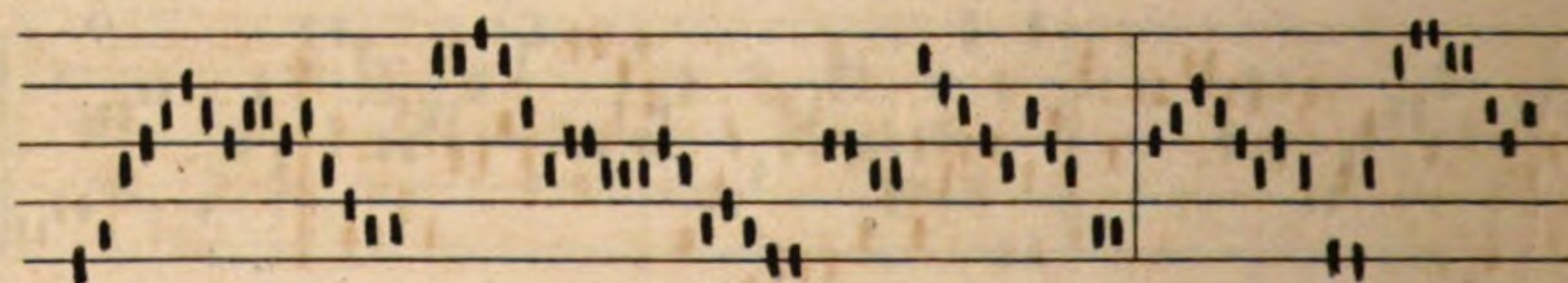
God greeu

114°

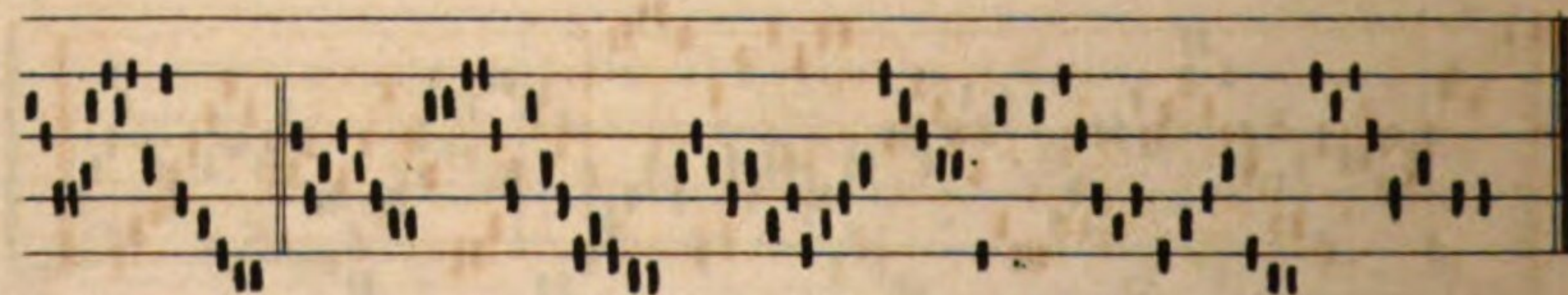
Neunt int

115°

Voz alre

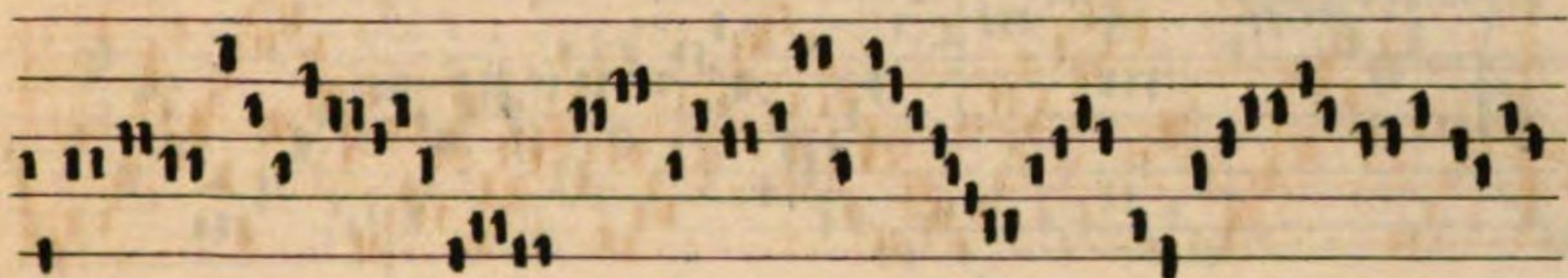
116°

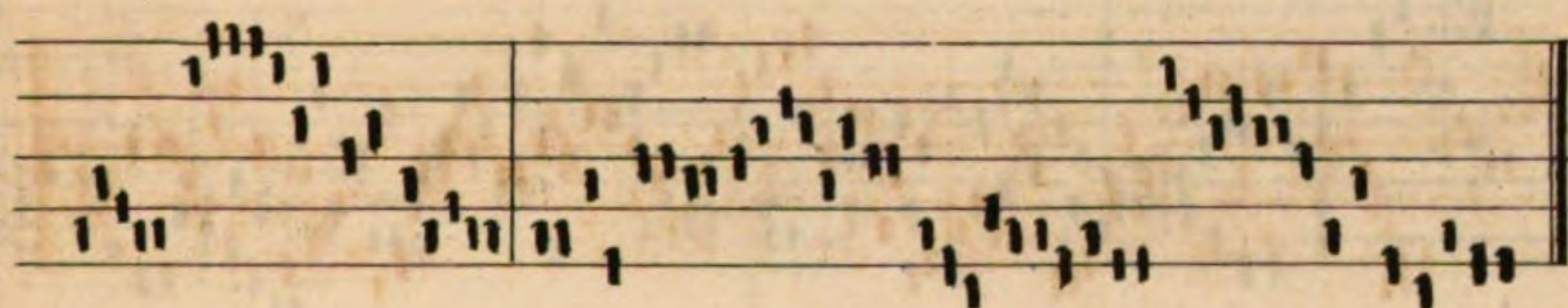
En droom

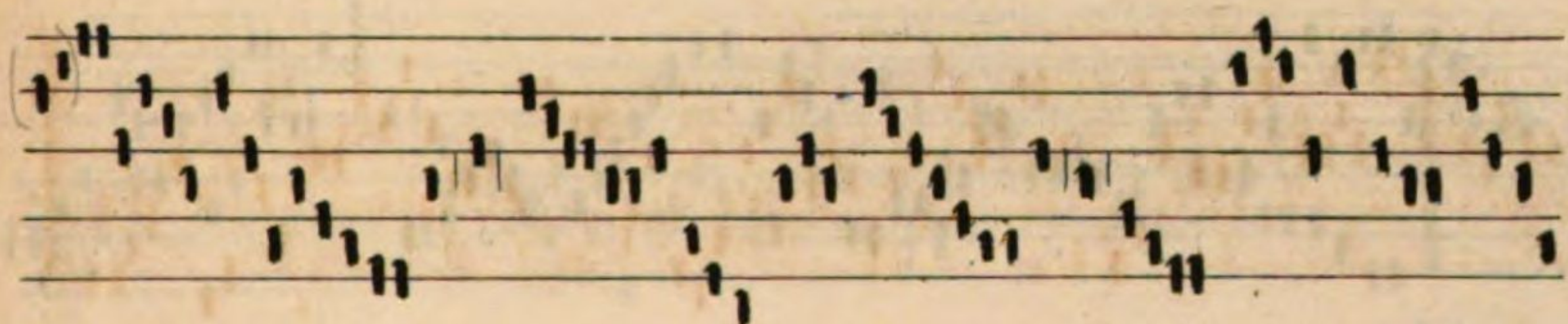
117°

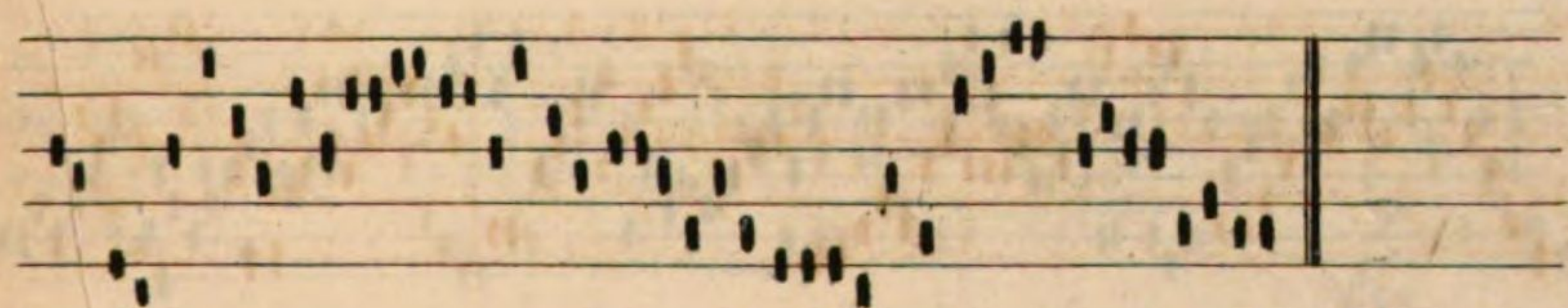
Verghet

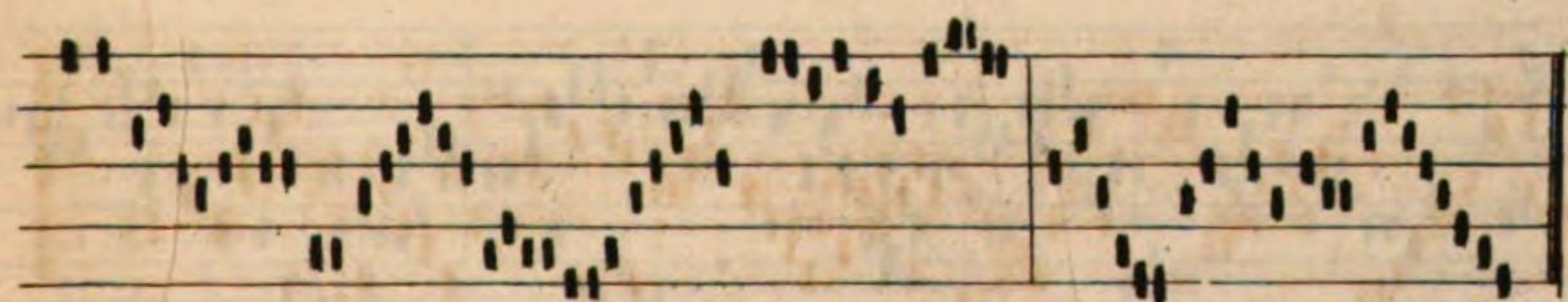
118°

So vruechden

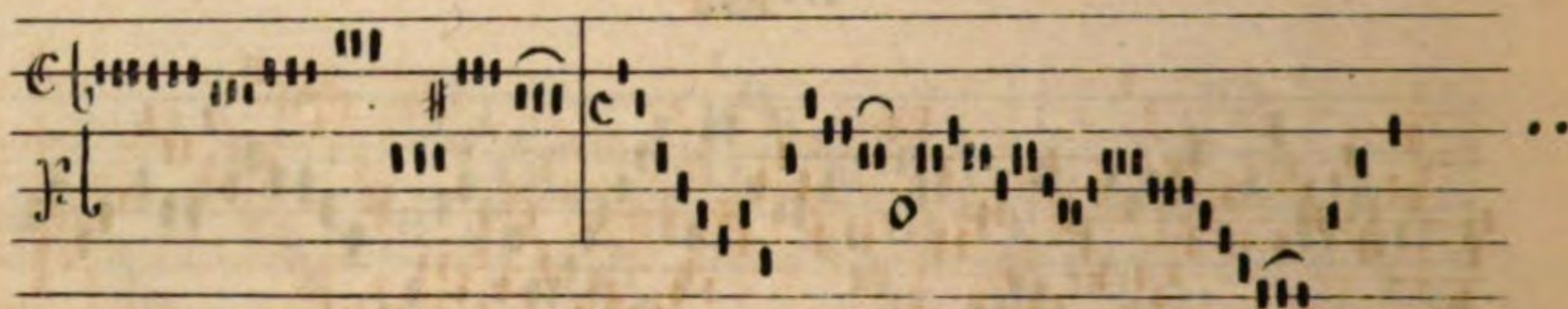
119°

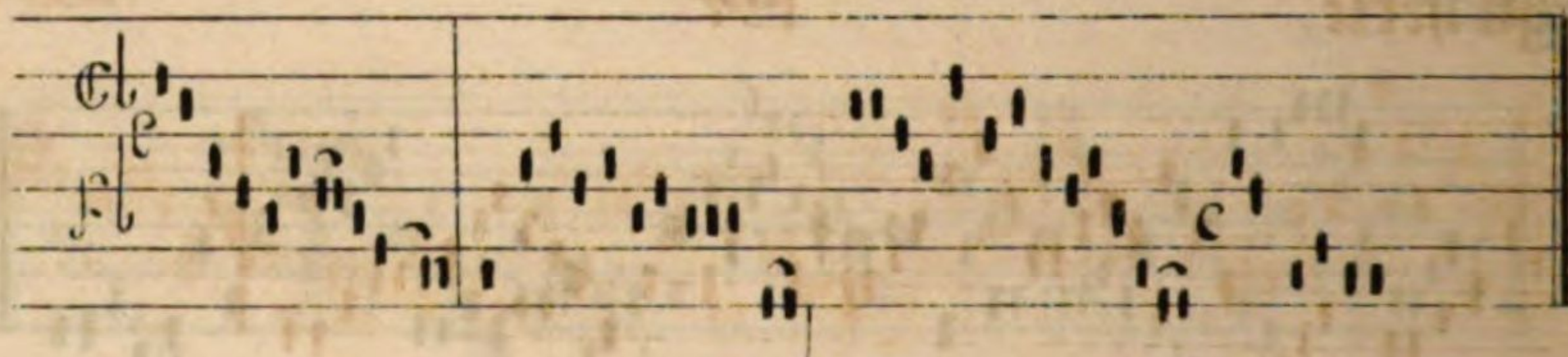
Myn herte

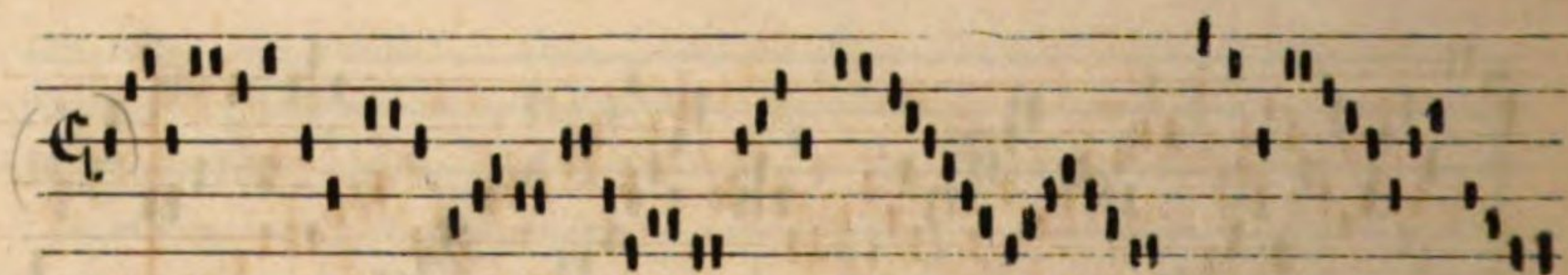
120°

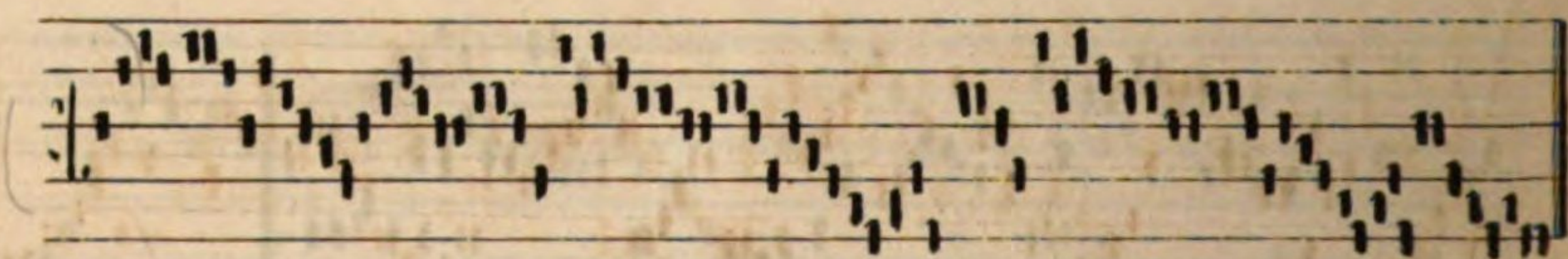
Clop

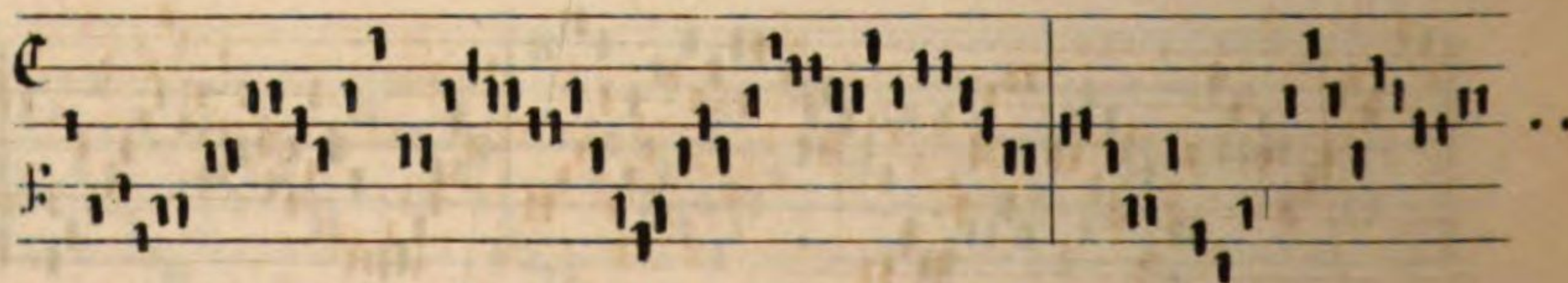
121°

De vedele

122°

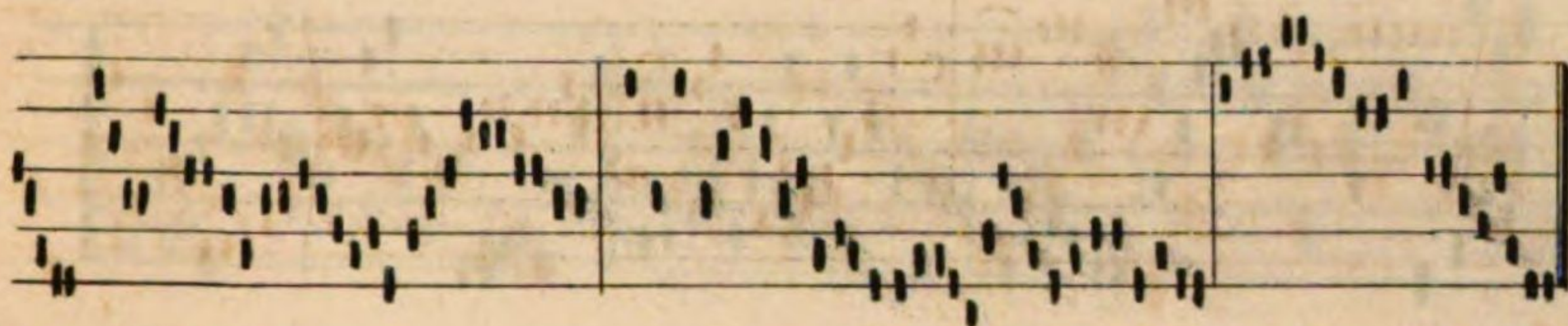

Hr badt

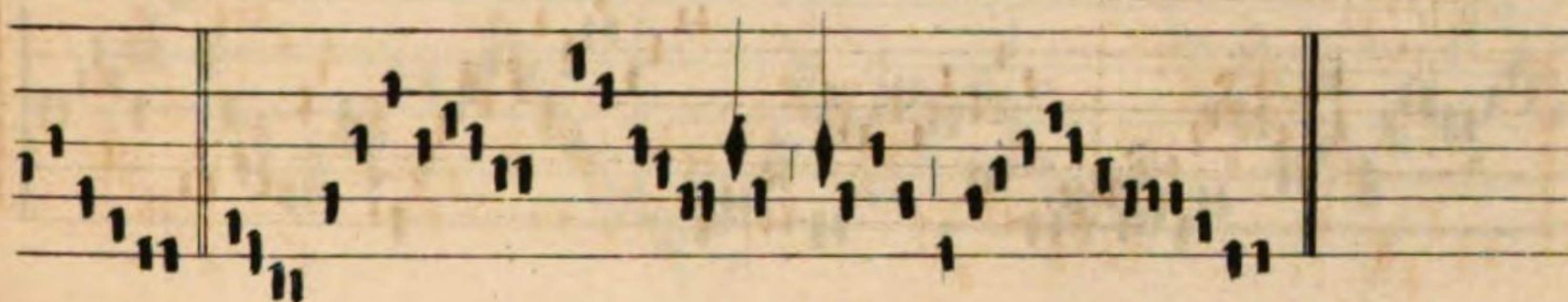
123°

125

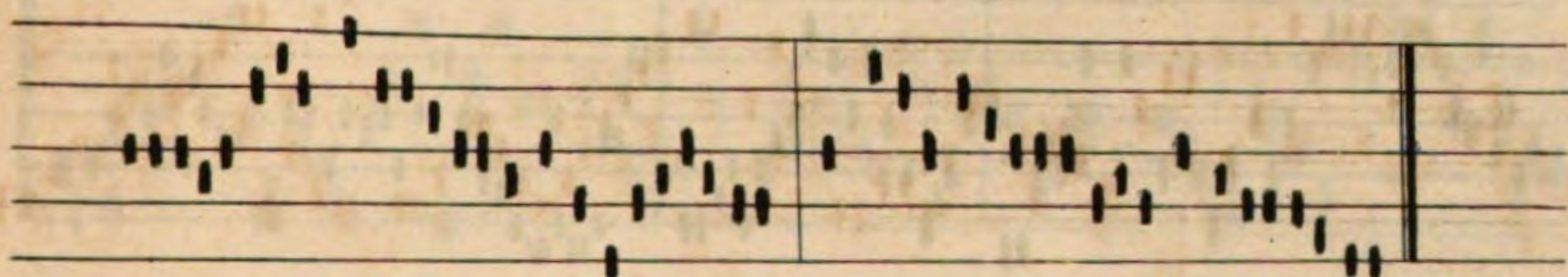
Myn herte

124°

Vrauwer

126°

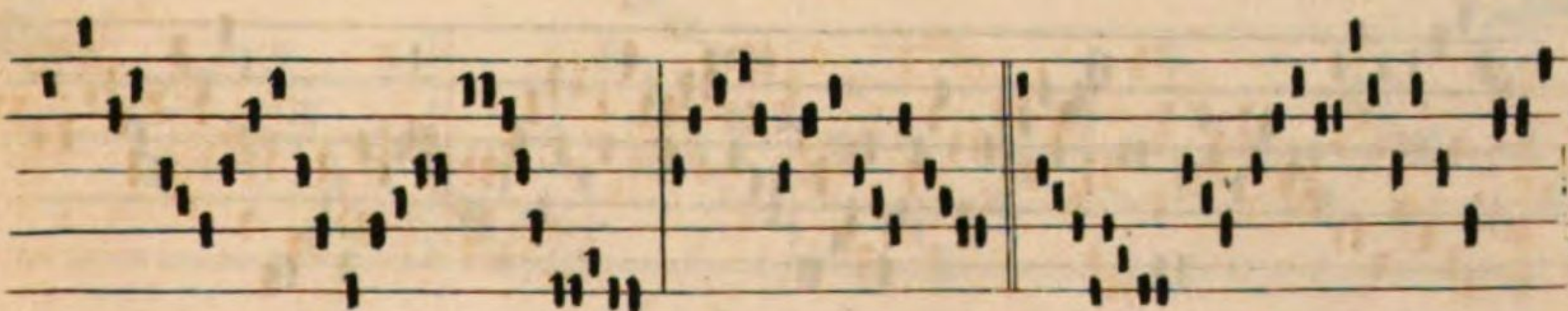
De hoochste

128°

O sate

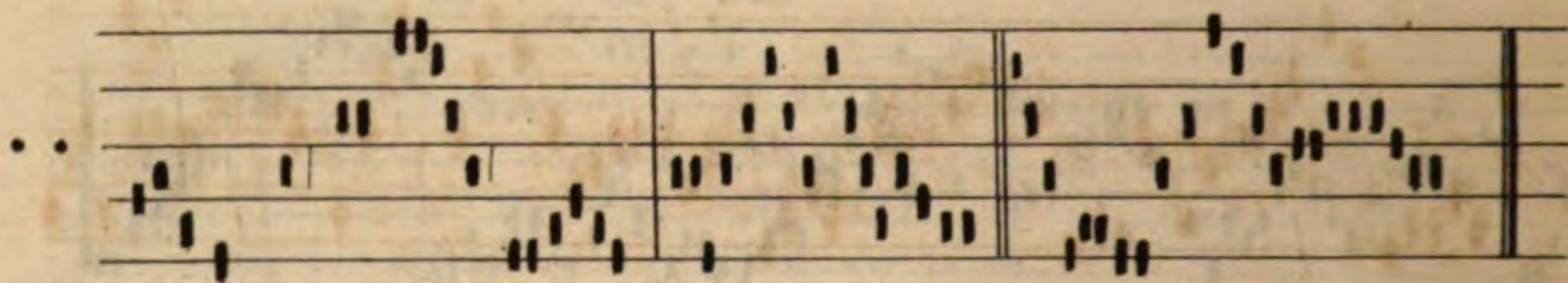
129°

Ich lieflic

130°

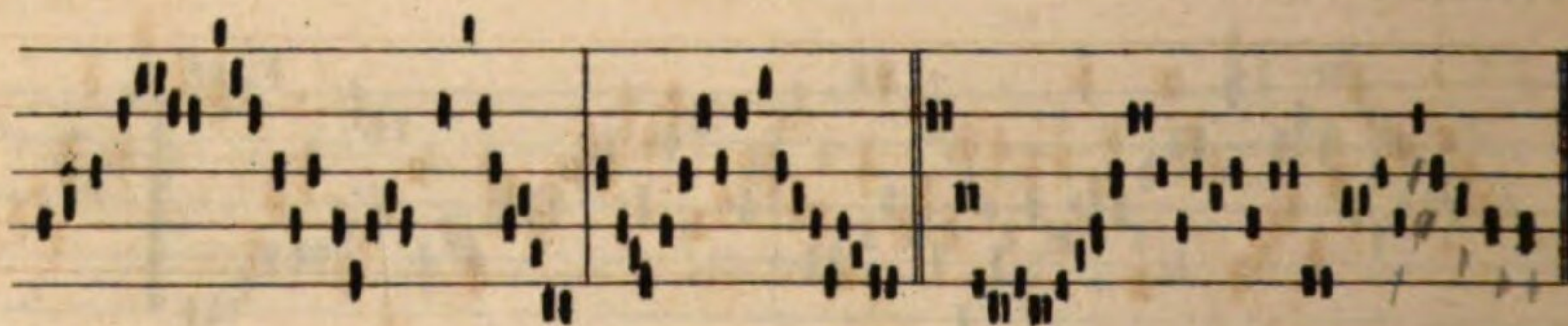
A ch netn

131°

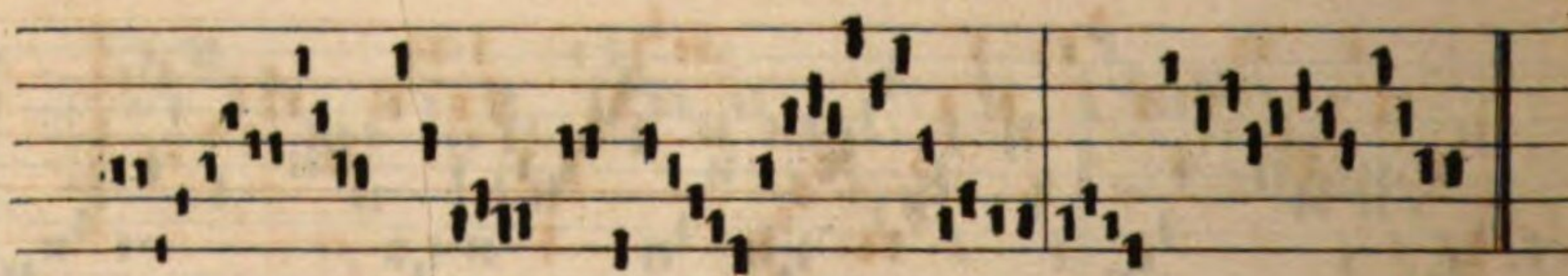
R cimt

132°

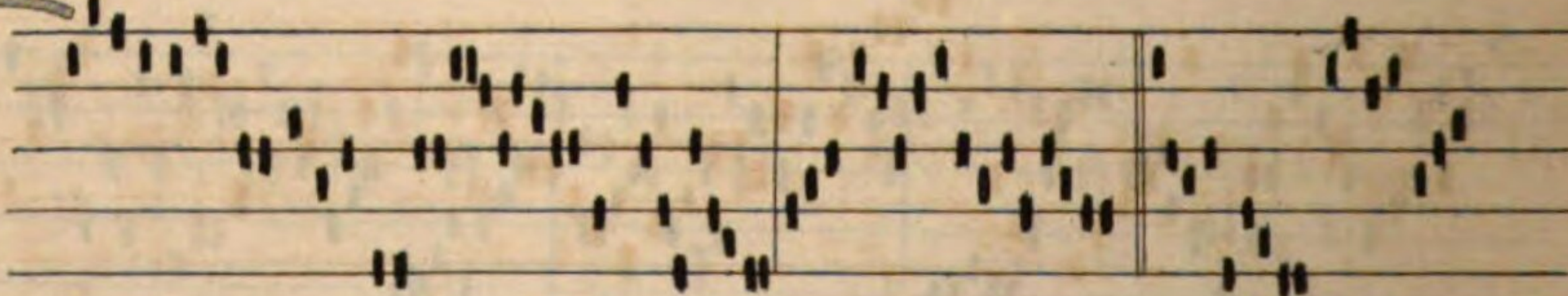
A oral

133°

E y dyn

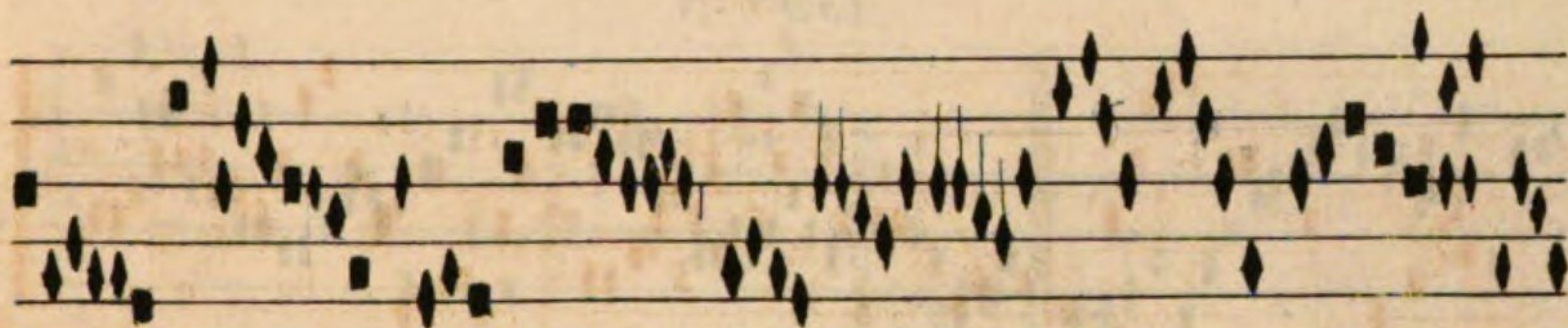
134°

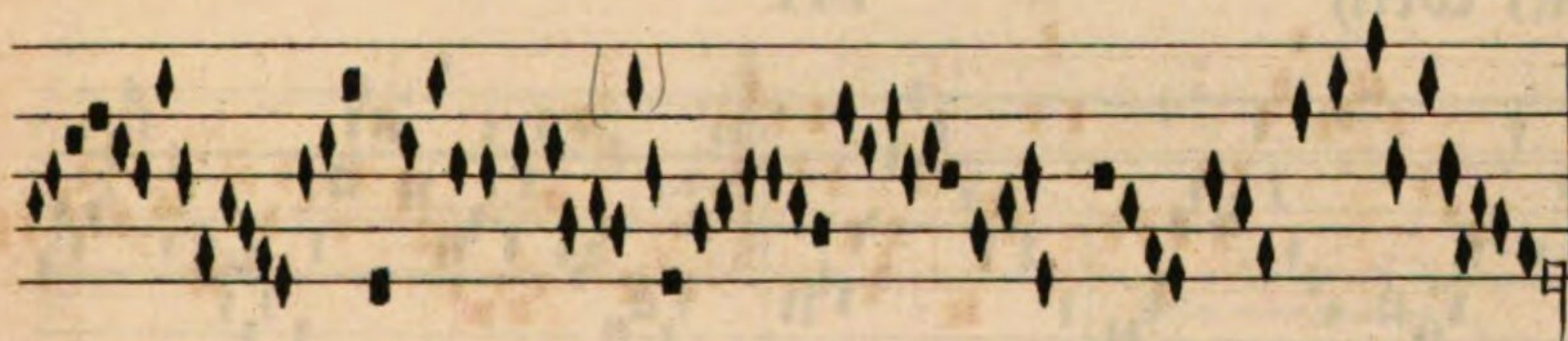
D e stconste

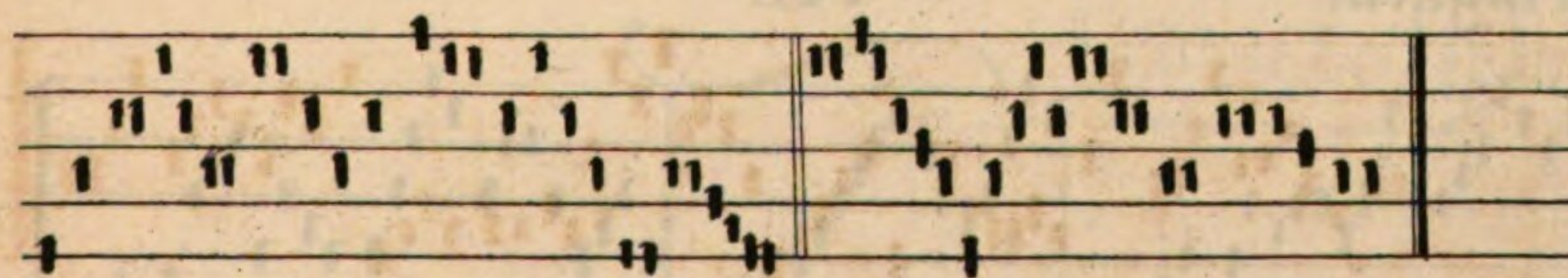
135°

A ch yement

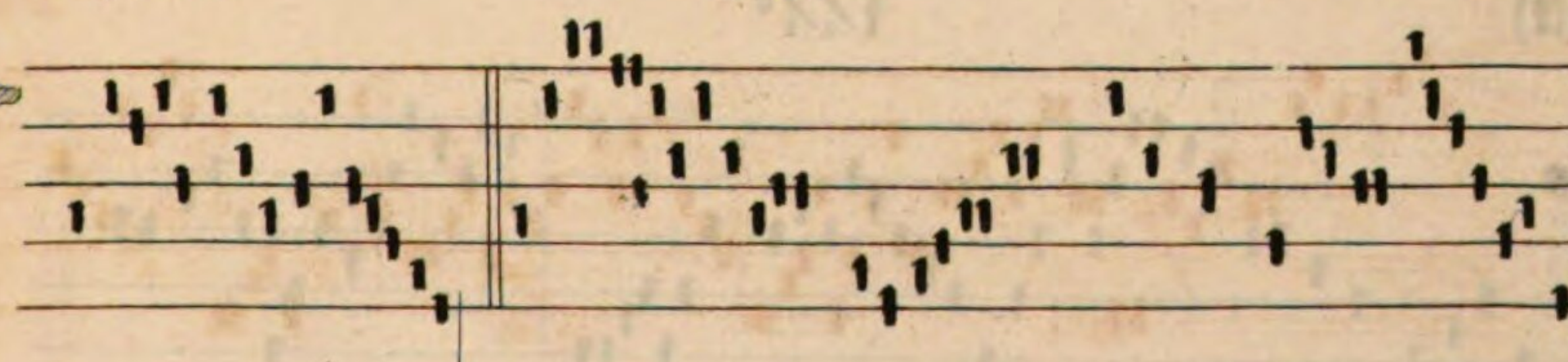

137°

I c haen

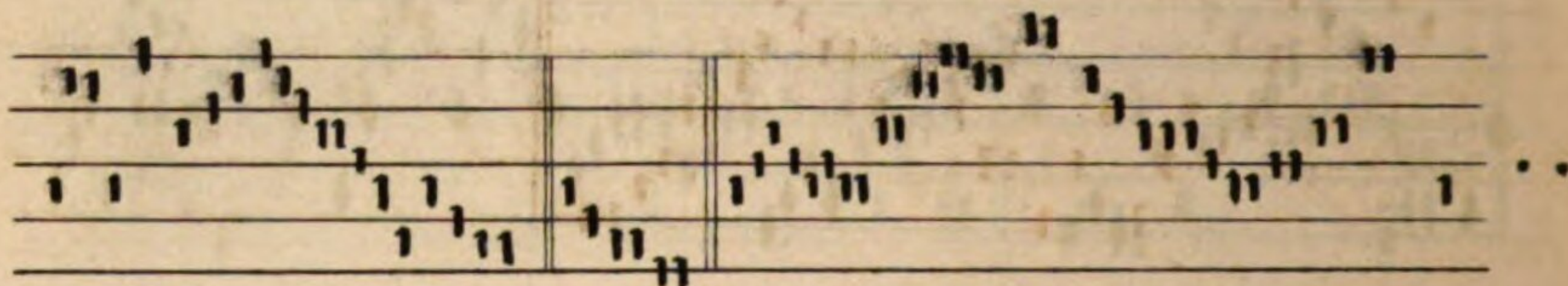
138°

O p minen

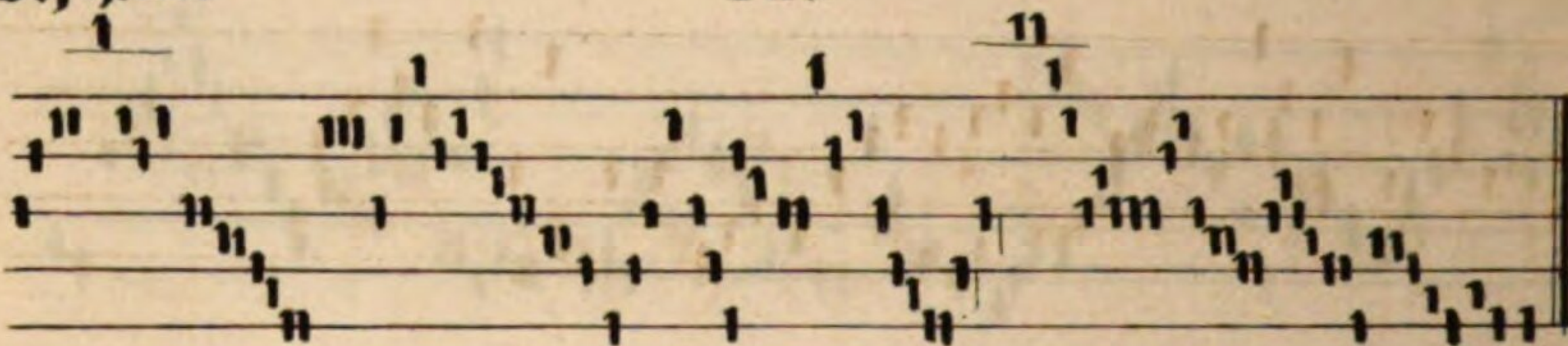

139°

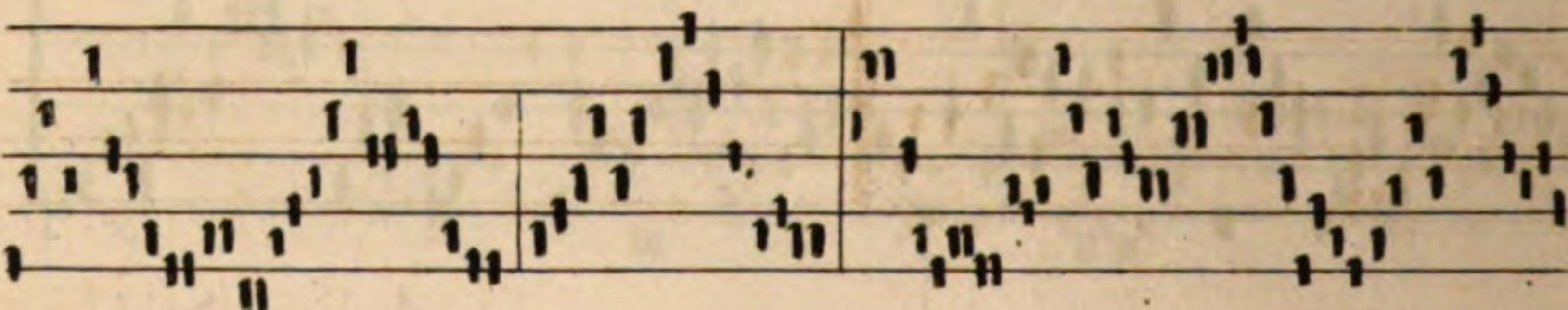
I ch haen

140°

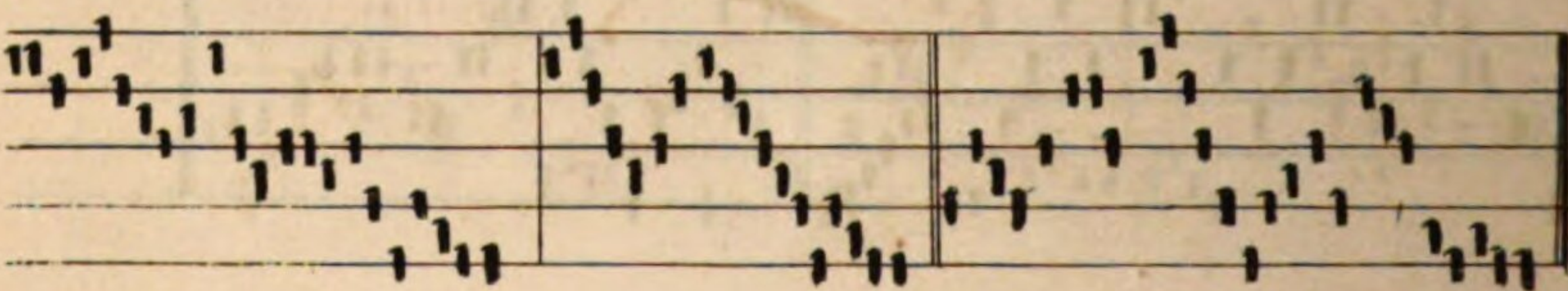
Aer wech

141°

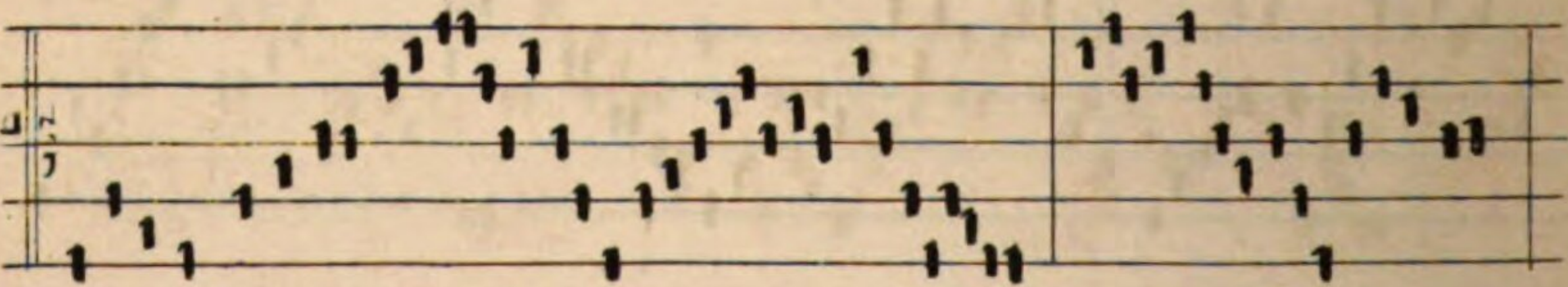
Myn inghehe

142°

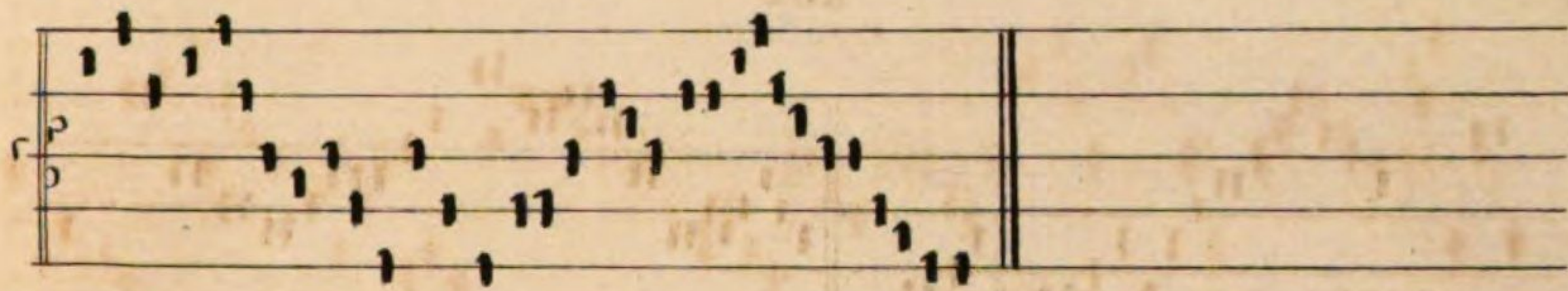
Wan ich

144°

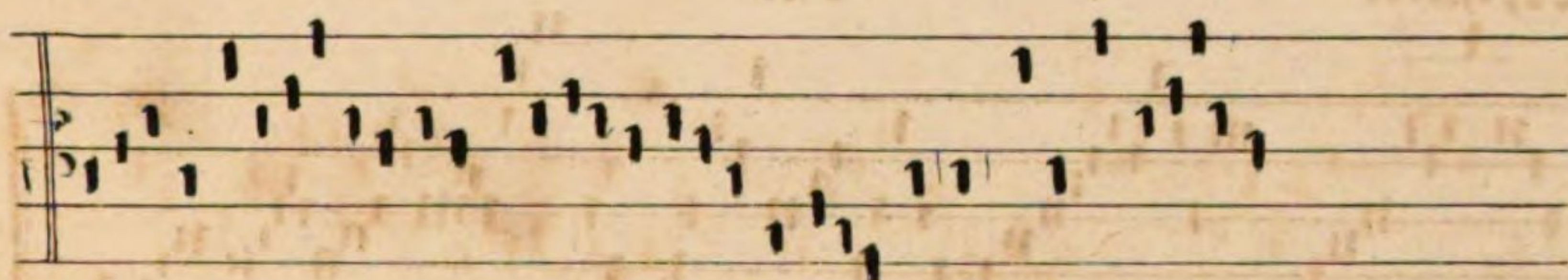

God gheue

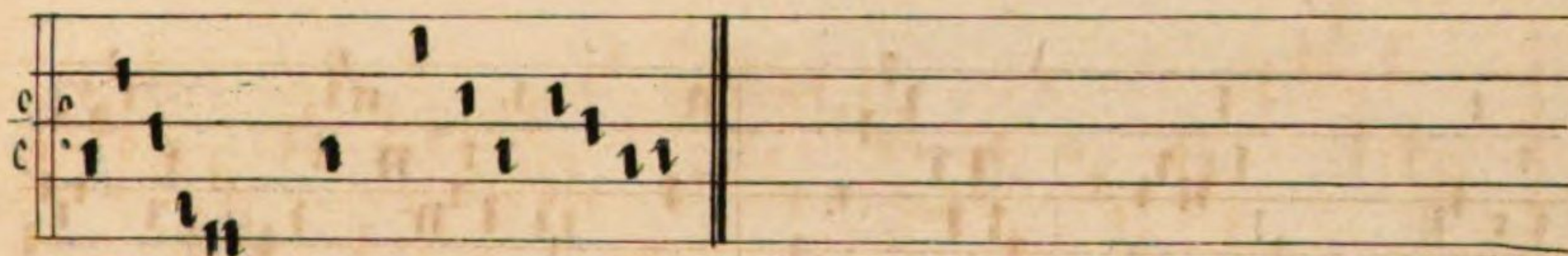

145'

aet ons

Dr. Kuppelag Bluch

Bl. 11.

N. 1. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
N. 2. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.

N. 3. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 4. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 5. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.

N. 6. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 7. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 8. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 9. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 10. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 11. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

N. 12. Der Beschauer des H. 1. und 2. H. 1. 11. 11.
Bl. 11. 11.

Bl. 11.

VERSCHENEN WERKEN.

1^e SERIE.

Wetten. Bl. 14.

N° 1. Het Beclach van Jh.^r Jan Van Hembyze. Bl. 60.

N° 2. Dagverhael van den Oproer te Antwerpen, in 1659.
Bl. 50.

N° 3. Kronyk van Vlaenderen van 580 tot 1467. Twee deelen,
bl. 262 en 296.

N° 4. Leven van Sinte Amand, patroon der Nederlanden,
dichtwerk der XIVe eeuw. Twee deelen, bl. 194
en 246.

2^e SERIE.

Gewyzigde Wetten, Bl. 16.

N° 1. Het Beleg van Gent, ten jare 965, naer een Hs. van
Gilles De Voocht (XVIe eeuw). Bl. 40.

N° 2. Het Keurboek van Antwerpen. (*Ter Perse.*)

N° 3. Der Vrouwen Heimelykheid, dichtwerk der XIVe
eeuw. Bl. 80.

N° 4. Verhael der reformatie van de Abdy van Maegdendale,
voorheen een vrouwenklooster binnen de stad
Audenaerde. 1468. Naer een eventydig Hand-
schrift. Bl. 44.

N° 5. Gewoonten, vryheden en privilegien der stad Sint-
Truyen.

N° 6. Het Spel van de vyf Vroede ende van de vyf Dwaeze
Maegden. Bl. 54.

N° 7. Politieke Balladen, Refereinen, Liederen en Spotge-
dichten der XVIe eeuw. Bl. 344.

N° 8. De Boec van Catone, een dietsch leerdicht, uit het
latyn. Naer een handschrift van het einde der XIIIe
eeuw. Bl. 94.

Werken door de Maetschappy ter uitgave aengenomen :

Expositie van den Tabernacle door Jan Van Ruusbrouc (XIVe eeuw). —
Het leven van Philippus-den-Stouten, van Margareta Van Male en Joan-
nes-den-Onbevreesden, met portret van den schryver, pater De Jonghe.
— Reis naer Weenen ten jare 1716, door het gezantschap der staten
van Vlaenderen om verthoogen tegen het barriere-tractaet den keizer voor
te leggen. — De Grimbergsche Oorlog, XIVe eeuw.

H. HEINRICH
Buch
Rott

Maatschappij der Vlaemsche Bibliophilen

Bd.: 2. Ser., 9. 1849

Gent 1849

Belg. 170 o,II-9

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10274149-2